



శ్రీరస్తు  
కృష్ణయజుర్వేద  
తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే



# ॥ ప్రథమాష్టక ప్రారమ్భః ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

బ్రహ్మ సంధత్తం తన్న జన్వతమ్ । తుత్త్రగ్ం సంధత్తం తన్న  
జన్వతమ్ । ఇషగ్ం సంధత్తం తాం మే జన్వతమ్ । ఊజగ్ం సం  
ధత్తం తాం మే జన్వతమ్ । రయిగ్ం సంధత్తం తాం మే జన్వతమ్ ।  
పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాం మే జన్వతమ్ । ప్రజగ్ం సంధత్తం తాం  
మే జన్వతమ్ । ప్రశూన్సంధత్తం తాన్న జన్వతమ్ । స్తుతోసి జన-  
ధాః । దైవాన్త్యై శుక్రపాః ప్రణయన్తు ॥ ౧ ॥ సుప్రజాః ప్ర-  
జాః ప్రజనయన్పురీహి । శుక్రశ్శుక్రశోచిమా । స్తుతోసి జనధాః ।  
దైవాన్త్యై మన్థిపాః ప్రణయన్తు । సుప్రజాః ప్రజాః ప్రజనయ-  
న్పురీహి । మన్థి మన్థిశోచిమా । సంజగ్తానాం దివ ఆపృథివ్యా-  
యః । సంధత్తం తన్న జన్వతమ్ । ప్రాణగ్ం సంధత్తం తం మే జన్వ-  
తమ్ । అపానగ్ం సంధత్తం తం మే జన్వతమ్ ॥ ౨ ॥ వ్యానగ్ం సం-  
ధత్తం తం మే జన్వతమ్ । ఉత్తుస్సంధత్తం తన్న జన్వతమ్ । శ్రో-  
త్రిగ్ం సంధత్తం తన్న జన్వతమ్ । మనస్సంధత్తం తన్న జన్వతమ్ ।  
వాచగ్ం సంధత్తం తాం మే జన్వతమ్ । ఆయుస్స్థ ఆయుర్నై ధత్తమ్ ।  
ఆయుర్యజ్ఞాయ ధత్తమ్ । ఆయుర్యజ్ఞపతయే ధత్తమ్ । ప్రాణస్థాప్రా-

ణం మే ధత్తమ్ । ప్రాణం యజ్ఞాయ ధత్తమ్ ॥ 3 ॥ ప్రాణం య  
 జ్ఞపతయే ధత్తమ్ । చక్షుస్సృశ్చక్షుసోఽధత్తమ్ । చక్షుర్వ్యజ్ఞా-  
 య ధత్తమ్ । చక్షుర్వ్యజ్ఞపతయే ధత్తమ్ । శ్రోత్రగ్ం స్థశ్రోత్రం  
 మే ధత్తమ్ । శ్రోత్రం యజ్ఞాయ ధత్తమ్ । శ్రోత్రం యజ్ఞపతయే  
 ధత్తమ్ । తే దేవా శుక్రామన్థినా । కల్పయతం దైవీశః । క-  
 ల్పయతం మానుషీః ॥ ౪ ॥ ఇషమూర్జమస్తాసు ధత్తమ్ । ప్రా-  
 ణాన్పశుషు । ప్రజాం మయి చ యజమానే చ । నిరస్తశ్శర్ణాః ।  
 నిరస్తా మర్కః । అపనుతై శర్ణామర్కా సహమునా । శుక్రస్య  
 సమిదసి । మన్థినస్సమిదసి । స ప్రథమస్సంకృతిర్విశ్వకర్తా । స  
 ప్రథమో మిత్రో వరుణో అగ్నిః । సప్రథమో బృహస్పతిశ్చిక్షిత్యాః ।  
 తస్మా ఇంద్రాయ సుతమాజహామి ॥ ౫ ॥

నయన్త్వప్తానగ్ం సన్ధతం తం మే జన్వతం ప్రాణం యజ్ఞాయ  
 ధత్తం మానుషీరగ్నిర్దేవో చ ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మ క్షత్రం తదిషమూర్జగ్ం రయం పుష్టిం ప్రజాం తాం  
 ప్రశూన్తాః ॥ సంధతం తత్ప్రాణమప్తానం వ్యానం తం చక్షుశ్శ్రో-  
 త్రం మనస్తద్వాచం తామ్ । ఇషాదిపశ్చుకై వాచం తాం మే పు-  
 శూన్ధస్సన్ధతం తాన్తప్రాణాది త్రితయే తం మైఽన్యత్ర తన్తే ॥

కృత్తికాస్వగ్నిమాదధీత । పతద్వా అగ్నైర్మక్షత్రమ్ ।  
 యత్కృత్తికాః । స్వాయామైవైనం దైవతాయామాధాయ । బ్ర-  
 హ్మవర్చసీ భవతి । ముఖం వా పతన్నక్షత్రాణామ్ । యత్కృ-

త్రికాః । యః కృత్రికాప్రస్థిమాధతై । ముఖ్యే వచ భవతి । అథో  
 ఖలు ॥ ౬ ॥ అగ్నివక్షత్త్రమిత్వపచాయన్తి । గృహా హో  
 దాహుకా భవతి । ప్రజాపతి రోహిణ్యామగ్నిమస్పజత । తం  
 దైవా రోహిణ్యామాదధత । తతో వై తె సహానోహనరోహా ।  
 తద్రోహిణ్యై రోహిణితవమ్ । యో రోహిణ్యామగ్నిమాధతై । ఋ-  
 ధ్నోత్యైవ । సర్వానోహానోహతి । దైవా వై భద్రాస్స-  
 న్తోఽగ్నిమాధిభస్వ ॥ ౭ ॥ తెషామనాహితోఽగ్నిరాసీత్ । అ-  
 త్తేభ్యో వామం వస్వపాక్రామత్ । తే పునర్వస్వారాదధత ।  
 తతో వై తా వామం వసూపావతత్ । యః పురాభద్రస్సన్వాహీ-  
 యాన్ధ్యాత్ । స పునర్వస్వార్గ్నిమాదధీత । పునరైవైసం వా-  
 మం వసూపావతత్ । భద్రోభవతి । యః క్రామయేత్ దానకా-  
 మా మే ప్రజాస్సృజతి । స పూర్వయోః ఫల్గున్యోర్గ్నిమాదధీత ॥  
 అర్వయో వా వీతన్నక్షత్త్రమ్ । యత్పూర్వై ఫల్గునీ । అర్వమేతి  
 తమాహుర్యో దదాతి । దానకామా అస్తి ప్రజా భవన్తి । యః క్రా-  
 మయేత్ భగీ స్వామితి । స ఉత్తరయోః ఫల్గున్యోర్గ్నిమాదధీత ।  
 భగస్య వా వీతన్నక్షత్త్రమ్ । యదుత్తరై ఫల్గునీ । భగ్యైవ భవతి ।  
 కాలక్రచ్చో వై నామాసురా ఆసా ॥ ౮ ॥ తె సువర్గాయ లోకా-  
 యాగ్నిమచిన్వత । పురుష ఇష్టకాముపాదధాత్పురుష ఇష్టకామ్ ।  
 స ఇన్ద్రో బ్రాహ్మణో బ్రువాణ ఇష్టకాముపాదత । ఏషా మే  
 చిత్రా నామేతి । తె సువర్గం లోకమాప్రారోహా । స ఇన్ద్రో

ఇష్టకామావృహత్ । తే॒వా॒కీ॒ర్యస్త॒ । యే॒వా॒కీ॒ర్యస్త॒ । త ఉ॒ద్రాణా॑  
 వభ॑యో॒భవ॑ । ద్వాపు॑దవతతామ్ ॥ ౧౦ ॥ తే ది॒వ్యా శ్వా॒సా  
 వభ॑వతామ్ । యో భా॑శృ॒వ్యవా॒హ్స్యాత్ । స చి॒త్రాయా॑మ  
 గ్నిమా॑దధీత । అ॒వక్షీ॑ర్యైవ భా॑శృ॒వ్యాః । ఓ॒జ్ఞో బ॒లమి॒ద్ధ్రియం  
 వీ॒ర్యమా॑శ్మ॒స్థతే॑ । ప్రస॑న్తా బ్రా॒హ్మణో॒గ్నిమా॑దధీత । వ॒సన్తో  
 వై బ్రా॒హ్మణ॑స్య॒తుః । స్య ఏ॒వై స॒మృతా॑వా॒ధాయ॑ । బ్రీ  
 హ్మవ॑ర్చ॒స్థీ భ॑వతి । ముఖం॑ వా ఏ॒తద్భూ॑తానామ్ ॥ ౧౧ ॥ య  
 ద్వ॑స్థస్తః । యోవ॑సన్తా॒గ్నిమా॑ధ॒తై । ముఖ్య॑ ఏ॒వ భ॑వతి । అ॒థో  
 యోని॑మ॒స్తమై॒వై నం॑ పృ॒జాత॑మా॒ధతే॑ । గ్రీ॒ష్మే రా॒జస్య॑ ఆదధీత ।  
 గ్రీ॒ష్మే వై రా॒జస్య॑స్య॒తుః । స్య ఏ॒వై స॒మృతా॑వా॒ధాయ॑ । ఇ॒ద్ధ్రి  
 యావీ॑ భ॒వతి । శ॒రద్ది॑ వై॒శ్య ఆదధీత॑ । శ॒రద్వై వై॒శ్యస్య॑తుః ॥ ౧౨ ॥  
 స్య ఏ॒వై స॒మృతా॑వా॒ధాయ॑ । ప్ర॒శుమా॑స్థ॒వతి । స పూ॑ర్వయో॒గ  
 ఫ॒ల్గున్యోర॑గ్నిమా॑దధీత । ఏ॒షా వై జ॒ఘన్యా॑ రా॒త్రిస్సం॑వత్సర॒స్య ।  
 యత్పూ॑ర్వై ఫ॒ల్గునీ॑ । పృ॒ష్ఠే ఏ॒వ సం॑వత్సర॒స్యాగ్నిమా॑ధాయ ।  
 పా॒పీయా॑స్థ॒వతి । ఉ॒త్తర॑యో॒రాదధీత॑ । ఏ॒షా వై ప్ర॒థమా॑ రా॒త్రిస్సం॑  
 వత్సర॒స్య । యదు॑త్తరై ఫ॒ల్గునీ॑ । ముఖత॑ ఏ॒వ సం॑వత్సర॒స్యాగ్నిమా॑  
 ధాయ । వ॒సీయా॑స్థ॒వతి । అ॒థో ఖి॒లు । యదై॒వై నం॑ య॒జ్ఞ ఉ॒ప్తవ  
 మేత్ । అ॒థాదధీత॑ । సై వా॒స్యధీ॑తః ॥ ౧౩ ॥

ఖ॒ల్వధి॑క్తుస్త ఫ॒ల్గున్యోర॑గ్నిమా॑దధీతా॒న్నవత॑తామృతా  
 నాం వై॒శ్యస్య॑తు॒రుత్తరై॑ ఫ॒ల్గునీ॑ వత్పు ॥ ౨ ॥



ఉద్ధన్తి । యదేవాన్యో అమేధ్యమ్ । తదపహన్తి । అహో  
 హోక్షతి శాన్త్యై । సికతా నివపతి । వ్రతద్వా అగ్నేర్వైశ్వావరస్య  
 రూపమ్ । రూపేణైవ వై శ్వావరమవరుణే । ఊషాన్నివపతి । పు-  
 స్తిర్యా వ్రహ ప్రజననమ్ । యదూషాః ॥ ౧౪ ॥ పుష్ట్యామైవ ప్ర-  
 జననైఽగ్నిమాధతై । అథో సంజ్ఞాన వ్రవ । సంజ్ఞాన్తగ్ం హ్యేతత్ప-  
 శూనామ్ । యదూషాః । ద్యావాపృథివీ సహస్తామ్ । తే వియతి  
 అబ్రూతామ్ । అస్త్యైవ నా సహ యజ్ఞయమితి । యదముష్యా య-  
 జ్ఞయమాసీత్ । తదస్యామదధాత్ । త ఊషా అభవ ॥ ౧౫ ॥  
 యదస్యా యజ్ఞయమాసీత్ । తదముష్యామదధాత్ । తదదత్ప్ర-  
 వ్రామసి కృష్ణమ్ । ఊషాన్నివపన్నదో ధ్యాయేత్ । ద్యావాపృథి-  
 వ్యోరైవ యజ్ఞయైఽగ్నిమాధతై । అగ్నిర్దేవేభ్యో నిలాయత ।  
 ఆఖూ రూపం కృత్వా । స పృథివీం ప్రావిశత్ । స ఊషా కుర్వా-  
 ౧౬ పృథివీమను సమచరత్ । తదాఖుకర్తవ్యమభవత్ ॥ ౧౬ ॥  
 యదాఖుకర్తవ్యం సంభారో భవతి । యదేవాప్య తత్రో న్యక్తమ్ ।  
 తదైపావరుణే । ఊజ్జం వా వ్రతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీతా ఉ-  
 ద్దిహన్తి । యద్వల్క్యేకమ్ । యద్వల్క్యేకప్రపా సంభారో భవతి । ఊ-  
 ర్జమైవ రసం పృథివ్యా అవరుణే । అథో శ్రోత్రమైవ । శ్రో-  
 త్రగ్ం హ్యేతత్పృథివ్యాః । యద్వల్క్యేకః ॥ ౧౭ ॥ అబ-  
 ధిరో భవతి । య వ్రవం వేద । ప్రజాపతిః ప్రజా అస్మజత । తాసా-  
 మన్నముపాక్షీయత । తాభ్యస్సాదముప్ర ప్రాభీనత్ । తత్రా

వైతానామస్తం నాక్షీయత । యస్య సూదస్సంభారో భవతి । నా-  
 స్య గృహేఽన్నం క్షీయతే । ఆప్తో వా ఇదమగ్రే సైలమాసీత్ ।  
 తేన ప్రజాపతిరశ్రామ్యత్ ॥ ౧౮ ॥ కథమిదగ్ం స్వాదితి ।  
 సోఽపశ్యత్పుష్కరప్రణాం తిష్ఠత్ । సోఽమన్యత । అస్తి వై తత్ ।  
 యస్మిన్నిదమధి తిష్ఠతీతి । స వరాహా రూపం కృత్వోప్తస్యమ-  
 జ్జత్ । స పృథివీమథ ఆర్చత్ । తస్యా ఉప్తవాత్సోదమజ్జత్ । త-  
 త్పుష్కరప్రణేఽప్రథయత్ । యదప్రథయత్ ॥ ౧౯ ॥ తత్పు-  
 థివై పృథివీత్వమ్ । అభూద్వా ఇదమితి । తద్భూమ్యై భూమి-  
 త్వమ్ । తాం దిశోఽను వాతస్సమవహత్ । తాం శర్కరాభిర-  
 దృగ్ంహత్ । శం వై సోఽభూదితి । తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వ-  
 మ్ । యద్వరాహవిహతగ్ం సంభారో భవతి । అస్యామైవాఘ-  
 మ్బట్కారమగ్నిమాధతై । శర్కరా భవన్తి ధృత్యై ॥ ౨౦ ॥  
 అథో శంత్రాయ । సరేతా అగ్నిరాధేయ ఇత్యాహుః । ఆప్తో వరా-  
 ణస్య పత్నయ ఆసా । తా అగ్నిరభ్యధ్యాయత్ । తాస్సమభవ-  
 త్ । తస్య కేత్రం జరాఽపతత్ । తద్ధిరణ్యమభవత్ । యద్ధిరణ్యము-  
 పాస్యతి । సరేతసమైవాగ్నిమాధతై । పురుష ఇన్నైస్స స్వాదే-  
 తసా బీభభుత ఇత్యాహుః ॥ ౨౧ ॥ ఉత్తరత ఉపాస్యత్యబీభ-  
 భామై । అత్తి ప్రయచ్ఛతి । ఆరికమైవాలి ప్రయచ్ఛతి । అగ్ని-  
 క్షేపేభ్యో నిలాయత । అశ్వో రూపం కృత్వా । సోఽశ్వత్థే సం-  
 వ-  
 ధ్వరమతిష్ఠత్ । తదశ్వత్థస్యాశ్వత్థత్వమ్ । యదాశ్వత్థస్సంభారో

భవతి । యదేవాస్య తత్త్ర స్యక్తమ్ । తదేవావరుణే ॥ ౨౨ ॥  
 దైవా వా ఊర్జం వ్యభజంత । తత ఉద్దుమ్బర ఉదతిష్ఠత్ । ఉర్వా  
 ఉద్దుమ్బరః । యదాదుమ్బరస్సంభూతో భవతి । ఉర్జమైవావరుణే ।  
 తృతీయస్యామితో దివి సోమతిస్థిత్ । తం గాయత్ర్యాహరత్ । త-  
 స్య పణామచ్ఛిద్యత । తత్సర్వోఽభవత్ । తత్పణాస్య పణాత్వ-  
 మ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్య పణామయస్సమ్భూరో భవతి । ప్రామ-  
 ప్తీథమైవావరుణే । దేవా వై బ్రహ్మన్నవదంత । తత్సర్వ ఉపాశ్చ-  
 నోత్ । సుశ్రవా వై నామ । యత్పణామయస్సమ్భూరో భవతి ।  
 బ్రహ్మవర్తసమైవావరుణే । ప్రజాపతిర్నగ్నిమసృజత । సోఽభి-  
 భేష్ఠ మా ధక్ష్యతితి । తగ్ం శమ్యాశకమయత్ ॥ ౨౪ ॥ తచ్ఛ-  
 మ్మై శమిత్యమ్ । యచ్ఛమీమయస్సమ్భూరో భవతి । శాస్త్ర్యా  
 అప్రదాహయ । అగ్నిస్సస్పృష్టస్య యతః । విశజ్జతం భా ఆర్చత్ ।  
 యదైవోశ్శతస్సమ్భూరో భవతి । భా వైవావరుణే । సహృదయోఽ-  
 గ్నిరాధేయ ఇత్యాహుః । మరుతోఽభిరగ్నిమతమయత్ । తస్య తా-  
 వ్తస్య హృదయమాచ్ఛిన్దత్ । సాశనిరభవత్ । యదశనిహతస్య  
 వృక్షస్య సమ్భూరో భవతి । సహృదయమైవాగ్నిమాధతై ॥ ౨౫ ॥  
 ఉమా అభవన్నభవద్వల్మీకోఽశ్రామ్యదప్రథయద్భృతైః బీభత్సత  
 ఇత్యాహుః రుణే పణాత్వమశమయదచ్ఛిన్దగ్ం స్తీణి చ ॥ ౩ ॥

ద్వాదశసు విక్రామిష్యగ్నిమాదధిత । ద్వాదశ మాసా-  
 స్సంవత్సరః । సంవత్సరాదైవైస మవరుద్ధ్యాభతై । యద్ద్వాద-

శను విక్రామేష్వాదధీత । పరిమితమవరున్ధిత । చతుర్నిమి-  
 త్త ఆదధీత । ఇయద్వాదశ విక్రామా 3 ఇతి । పరిమితం చైవాప-  
 రిమితం చావరున్ధే । అస్మత్తం వై వాచావదతి । అస్మత్తం మనసా  
 ధ్యాయతి ॥ ౨౬ ॥ చతుర్వై సత్యమ్ । అద్రా 3 గిత్వా-  
 హ । అదర్శమితి । తద్సత్యమ్ । యశ్చతుర్నిమితే ౭గ్నిమా-  
 ధతై । సత్య ఏవైవమాధతై । తస్మాదాహితాగ్నిర్వాస్మత్తం వ-  
 దేత్ । నాస్య బ్రాహ్మణోఽనాశ్వాన్దృహే వసేత్ । సత్యే హ్య-  
 స్మాగ్నిరాహితః । ఆగ్నేయా వై రాత్రిః ॥ ౨౭ ॥ ఆగ్నే-  
 యాః ప్రశవః । ఇన్ద్రమహః । వక్తం గౌహపత్యమాదధాతి ।  
 ప్రశూనైవావరున్ధే । దివా౭౭హవనీయమ్ । ఇన్ద్రీయమైవావరు-  
 న్ధే । అర్థోదితై సూర్య ఆహవనీయమాదధాతి । ఏతస్మిన్వై లో-  
 కే ప్రజాపతిః ప్రజా అపృజత । ప్రజా ఏవ తద్యజమానస్సృ-  
 జతే । అథో భూతం చైవ భవిష్యచ్ఛావరున్ధే ॥ ౨౮ ॥ ఇ-  
 డా వై మానవీ యజ్ఞానూక్తాశిన్యాసీత్ । సా౭శ్యణోత్ । అసురా  
 అగ్నిమాదధత ఇతి । తదగచ్ఛత్ । త ఆహవనీయమగ్ని ఆదధత ।  
 అథ గౌహపత్యమ్ । అథాన్వాహర్యపచనమ్ । సా౭బ్రవీత్ ।  
 ప్రతిచ్ఛేషాగ్ం శ్రీరగాత్ । భద్రా భూత్వా పరా భవిష్యన్తి-  
 తి ॥ ౨౯ ॥ యస్మైవమగ్నిరాధీయతే । ప్రతి-  
 చ్యస్త్య శ్రీరేతి । భద్రా భూత్వా పరాభవతి । సా౭శ్యణోత్ ।  
 దైవా అగ్నిమాదధత ఇతి । తదగచ్ఛత్ । తే౭న్వాహర్యపచనమ-

గ్రోఽదధత । అథగార్హపత్యమ్ । అథాహవసీయమ్ । సాఽబ్ర-  
 వీత్ ॥ 30 ॥ ప్రాచ్యేషాగ్ శీరగాత్ । భద్రా భూత్వాసు-  
 వర్గ లోకమేవ్యన్తి । ప్రజాంతు న వేధ్యన్త ఇతి । యస్యైవమ-  
 గ్నిరాధీయతే । ప్రాచ్యస్య శ్రీకేతి । భద్రో భూత్వా సువర్గం  
 లోకమేతి । ప్రజాంతు న విన్దతే । సాఽబ్రవీదిదా మనుమ్ । తథా  
 వా అహం తవగ్నిమాధాస్యామి । యథాప్ర ప్రజయా ప్రశుభి-  
 ర్భునైర్జన్యసి ॥ 31 ॥ ప్ర త్యస్త్రిన్లోకే స్థాస్యసి । అభిసు-  
 వర్గం లోకం జేవ్యసితి । గార్హపత్యమగ్ని ఆదధాత్ । గార్హ-  
 పత్యం వా అను ప్రజాః ప్రశమః ప్రజాయన్తే । గార్హపత్యేనైవా-  
 స్తే ప్రజాం ప్రశూన్వాజనయత్ । అథాన్వాహర్యపచనమ్ ।  
 తిర్యజీవ వా అయం లోకః । అస్మిన్నైవ తేన లోకే ప్రత్యతిష్ఠత్ । అ-  
 థాహవసీయమ్ । తేనైవ సువర్గం లోకమభ్యజయత్ ॥ 32 ॥  
 యస్యైవమగ్నిరాధీయతే । ప్ర ప్రజయా ప్రశుభిర్భునైర్జాయ-  
 తే । ప్రత్యస్త్రిన్లోకే తిష్ఠతి । అభి సువర్గం లోకం జయతి । యస్య  
 వా అయథాదేవతమగ్నిరాధీయతే । ఆదేవతాభ్యో వృశ్యతే ।  
 వసీయాన్భవతి । యస్య యథాదేవతమ్ । న దేవతాభ్యో ఆవృశ్య-  
 తే । వసీయాన్భవతి ॥ 33 ॥ భృగుశాంతాం త్వాఽగ్గిరసాం వ్రతప-  
 తే ప్రకేనాదధామీతి భృగ్వగ్గిరసామాదధ్యాత్ । ఆదిత్యా-  
 నాం త్వా దైవానాం వ్రతపతే ప్రకేనాదధామీత్యన్యానాం  
 బ్రాహ్మణీనాం ప్రజానామ్ । వరుణస్య త్వా రాజ్ఞో వ్రతపతే ప్రకే-

నాదధామీతి రాజ్ఞః । ఇన్ద్రీయ క్షేన్ద్రీయేణ వ్రతపతే ప్రతేనాద-  
 ధామీతి రాజన్యస్య । మనోస్త్వా గ్రామణ్యో వ్రతపతే ప్రతేనాద-  
 ధామీతి వైశ్యస్య । ఋణూణాం త్వ దైవానాం వ్రతపతే ప్రతే-  
 నాదధామీతి రథకారస్య । యథావైవ్రతమగ్నిరాధీమతే । న దై-  
 వతాభ్య ఆనృశ్చ్యతే । వసియాన్భవతి ॥ ౩౪ ॥

ధ్యాయతివై రాత్రిశ్చావయన్తే భవిష్యన్తీత్యబ్రవీజ్జన్మిష్య సేఽ-  
 యద్వసియాన్భవతి నన చ ॥ ౪ ॥

ప్రజాపతిర్వాచస్పత్యమపశ్యత్ । తేనాగ్నిమాధత్త ।  
 తేన వై స ఆర్థ్నాత్ । భూర్భువస్సువరిత్యాహ । ఏతద్వై వాచ-  
 స్పత్యమ్ । య ఏతేనాగ్నిమాధత్తే । ఋణ్నా త్యైవ । అహో సత్య-  
 ప్రాశూరైవ భవతి । అగ్నో య ఏనం విద్వానభిచరతి । స్తృణుతప్ర-  
 వైనమ్ ॥ ౩౫ ॥ భూరిత్యాహ । ప్రజా ఏన తద్యజమానస్సృజ-  
 తే । భువ ఇత్యాహ । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । సువరిత్యా-  
 హ । సువర్గ ఏన లోకే ప్రతితిష్ఠతి । త్రిభిర్మురైర్గౌహపత్యమా-  
 దధాతి । త్రయైశ్చ లోకాః । ఏషేవై నం లోకేషు ప్రతిష్ఠిత-  
 మాధత్తే । సర్వైః ప్రజ్ఞభిరాహవనీయమ్ ॥ ౩౬ ॥ సువర్గాయ  
 వా ఏష లోకాయాధీయతే । యదాహవనీయః । సువర్గస్తవాస్తే  
 లోకే వాచస్పత్యగ్ం సర్వమాప్నోతి । త్రిభిర్గౌహపత్యమా-  
 దధాతి । ప్రజ్ఞభిరాహవనీయమ్ । అష్టా సంపద్యంతే । అష్టాక్షరా  
 గాయత్రీ । గాయత్రీఽగ్నిః । యావాన్తేవాగ్నిః । తమాధత్తే ॥

ప్రజాపతిః ప్రజా అస్యత । తా అస్తాధ్వస్యహః పరాచీ-  
 రాయః । తాభ్యా జ్యోతిరుదగృహ్లాత్ । తం జ్యోతిః పశ్యంతీ  
 ప్రజా అభి సమావర్తంత । ఉపతీవాగ్నిముద్భవస్థీయాదుద్ధరన్తే ।  
 జ్యోతిరేవ పశ్యంతీ ప్రజా యఃమానమభి సమావర్తంతే । ప్ర-  
 జాపఛైరత్య్వయత్ । తత్పరావరత్ । తదశ్వోఽభవత్ । తద-  
 శ్వస్యాశ్వత్వమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఏష వై ప్రజాపతిః । యదగ్నిః ।  
 ప్రాజాప్తశ్శ్వోఽశ్వః । యదశ్వం పురస్తాన్నయతి । స్వమైవ చక్షుః  
 పశ్యన్ప్రజాపతిరనూదేతి । నశ్రీ వా ఏషః । యదశ్వః । య-  
 దశ్వం పురస్తాన్నయతి । జాతానైవ భ్రాతృవ్యాప్యసేదతే ।  
 పునరావర్తయతి ॥ ౩౯ ॥ జనిష్యమాణానైవ ప్రతినుదతే ।  
 న్యాహననీయో గార్హపత్యమకానుయత । ని గార్హపత్య ఆ-  
 హననీయమ్ । తౌ విభాజునాశ్శక్నోత్ । సోఽశ్వః పూర్వవాత్సభా-  
 త్వా । ప్రాక్ష్యం పూర్వముదవహత్ । తత్పూర్వవాహః పూ-  
 ర్వవాత్వమ్ । యదశ్వం పురస్తాన్నయతి । విభక్తిరేవైనయో-  
 స్సా । అగ్నో నానావీర్యావైవైసౌ కురుతే ॥ ౪౦ ॥ యదు-  
 పయ్యపరి శిలౌ హరేత్ । ప్రాణా విచ్ఛిన్యాత్ । అధోఽధశ్చి-  
 రౌ హరతి । ప్రాణానాం గోష్ఠీథాయ । ఇయశ్యగ్రే హరతి । అ-  
 ధేయత్యధేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషేషేవైసం లోకేషు ప్ర-  
 తీతితమాధతే । ప్రజాకతిర్గ్నిమస్యత । సోఽభిక్షేప్సమా ధ-  
 త్యతీతి ॥ ౪౧ ॥ తస్య త్రైధా మహిమానం వ్యోహత్ । శా-

న్త్యా అప్రదాహయ | యత్త్రైథాగ్నిరాధీయతే | మహిమాన-  
 మైవాస్య తద్వ్యాహతి | శాన్త్యా అప్రదాహయ | పుస్తరావ-  
 ర్తయతి | మహిమానమైవాస్య సందధాతి | ప్రశువా ఏమః |  
 యదశ్వః | ఏష రుద్రః || ౪౨ || యదగ్నిః | యదశ్వ-  
 స్య పదేగ్నిమాదధ్యాత్ | రుద్రాయ ప్రశూనపిదధ్యాత్ | అ-  
 ప్రశుర్యమానస్యాత్ | యన్నాక్రమయేత్ | అనవరుద్ధా అ-  
 స్య ప్రశవస్సుయః | ప్రాశ్వాత ఆక్రమయేత్ | యథాహితస్యా-  
 గ్నైరశ్లేరా అభ్యవనర్తర | అవరుద్ధా అస్య ప్రశవా భవంతి |  
 న రుద్రాయాపిదధాతి || ౪౩ || త్రిణి హవిగంష్ఠి నిర్వపతి |  
 విరాజ ఏవ విక్రాంతం యజమానోఽన్తు విక్రమతే | అగ్నయై పవ-  
 మానాయ | అగ్నయే పావకాయ | అగ్నయై శుచయే | య-  
 దగ్నయై పవమానాయ నిర్వపతి | పునాత్యైవైసమ్ | యదగ్న-  
 యే పావకాయ | పూత ఏవాస్తీన్న వ్నాద్యం దధాతి | యద-  
 గ్నయై శుచయే | బ్రహ్మవర్చసమేవా స్తీన్నపరిష్టాదధాతి || ౪౪ ||  
 ఏనమాహవనీయం ధత్తేఽశ్వత్వం వర్తయతి కురుత ఇతిరు-  
 ద్రో దధాతి యదగ్నయై శుచయ ఏకం చ || ౪ ||

దేవాసురాసుంయత్తా ఆపా | తే దేవా విజయముప్రయ-  
 న్తః | అగ్నైవామంవన్తు సంన్యదధత | ఇదమునోభవిష్యతి | య-  
 దినోఽశ్వస్తితి | తద్గ్నినోభవమశక్నోత్ | తత్త్రైథా  
 విన్యదధాత్ | ప్రశుమ్ తృతీయమ్ | అపు తృతీయమ్ | అది-



క్షే తృతీయమ్ ॥ ౪౧ ॥ తద్దేవానిజిత్య ॥ పువరవారుకుభున్త ॥  
 తేఽగ్నయై పవమానాయ పునోదాశమప్తాకపాలం నిరవహ ॥  
 ప్రశవో వా అగ్నిః పవమానః ॥ యదేవ ప్రశుష్యాసీత్ ॥ తత్రైనావా-  
 రుధత ॥ తేఽగ్నయై పావకాయ ॥ ఆసో వా అగ్నిః పావకః ॥ య-  
 దైవాభ్యాసీత్ ॥ తత్రైనావారుధత ॥ ౪౨ ॥ తేఽగ్నయై  
 శుచయే ॥ అసా వా ఆదిత్యోఽగ్నిశ్శుచిః ॥ యదైవాదిత్య ఆసీత్ ॥  
 తత్రైనావారుధత ॥ బ్రహ్మనాదినో వదన్తి ॥ తనువో వానైతా అ-  
 గ్న్యధేయస్య ॥ ఆగ్నేయో వా అప్తాకపాలోఽగ్న్యధేయమితి ॥  
 యత్తన్నిర్వపేత్ ॥ నైతాసి ॥ యథాఽఽత్తా స్యాత్ ॥ ౪౩ ॥  
 నాక్లాసి ॥ తాదృశైవ తత్ ॥ యదైతాసి నిర్వపేత్ ॥ స తమ్ ॥  
 యథాఽఽక్లాన్తి స్యుః ॥ నాక్లా ॥ తాదృశైవ తత్ ॥ ఉభయాని స-  
 హ నిరుప్యాణి ॥ యజ్ఞస్య సాత్తత్వాయ ॥ ఉభయం వా ఏత-  
 స్తేన్ద్రియం వీర్యమాప్యజే ॥ ౪౪ ॥ యోఽగ్నిమాధతై ॥  
 విస్తోగ్నమేకాదశకపాలనును నిర్వపేత్ ॥ ఆదిత్యం చరుమ్ ॥  
 ఇన్ద్రిగ్నీ వై దైవానామయాతయామానా ॥ యే ఏవ క్షేవతై ఆ-  
 యాతయామ్నీ ॥ తాభ్యామైవాస్తా ఇన్ద్రియం వీర్యమవరుధే ॥  
 ఆదిత్యో భవతి ॥ ఇయం వా అదితిః ॥ ఆస్యామైవ ప్రతితిష్ఠతి ॥ ధన్వన్తి  
 వా ఏతద్రేతః ॥ ౪౫ ॥ తై యదాజ్యమ్ ॥ అనదుహ-  
 స్తజ్జులః ॥ మిశ్రునమైవావరుధే ॥ మృతే భవతి ॥ యజ్ఞస్యా-  
 త్తాత్తత్వాయ ॥ చత్వార ఆత్మేయాః ప్రాశ్నన్తి ॥ దిశామే-

వ జ్యోతిషి జహాతి । పశ్యో వా ప్రతాని హవిగంషి । ప్రప రుద్రః ।  
 యదగ్నిః ॥ ౧౦ ॥ ~~యథా~~ యథుద్య వైతాని హవిగంషి ని-  
 ర్వపేత్ । రుద్రాయ ప్రశూనపి దధ్యాత్ । అప్రశుర్యజమానస్సా-  
 త్ । యన్నాను నిర్వపేత్ । అనవరుద్ధా అస్య ప్రశవస్సుః ।  
 ద్వాదశసు రాత్రీష్వను నిర్వపేత్ । సంవత్సరప్రతిమా వై ద్వా-  
 దశ రాత్రయః । సంవత్సరేణైవాస్తి రుద్రగం శమయిత్వా । ప్ర-  
 శూనవరుద్ధ । యదేకమేకమైతాని హవిగంషి నిర్వపేత్ ॥ ౧౧ ॥  
 యథా త్రిణ్యవపనాని పూరయేత్ । తాదృక్తత్ । స ప్రజనన్త-  
 ముచ్చిగంషేత్ । ఏకం నిరుద్య । ఉత్తరై సమస్యేత్ । తృతి-  
 యమైవాస్తి లోకముచ్చిగంషతి ప్రజననాయ । తం ప్రజయా  
 ప్రశుభిరను ప్రజాయతే । అథో యజ్ఞస్యైవైషాఽభిక్రాంతిః । రథచ-  
 క్రం ప్రవర్తయతి । మనుష్యరథేనైవ దేవరథం ప్రత్యవరోహతి ॥  
 బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోత్రవ్యమగ్నిహోత్రా (3) ౦ స  
 హోత్రవ్యాపిమితి । యద్యజమా జహుయాత్ । అయథా-  
 పూర్వమాహుతీ జహుయాత్ । యన్న జహుయాత్ । అగ్నిః ప-  
 రాభవేత్ । తూష్ణీమైవ హోత్రవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహు-  
 తీ జహాతి । నాగ్నిః పరాభవతి । అగ్నిధే దదాతి ॥ ౧౩ ॥ అ-  
 గ్నిముఖానైవహూస్త్రిణాతి । ఉత్పబహణం దదాతి । గ్రాహ-  
 ణామవరుద్ధ్యై । అశ్వం బ్రహ్మణే । ఇన్ద్రియమైవావరుద్ధం ।  
 ధేనుగం హోత్రే । అశిష ప్రవావరుద్ధే । అనద్యాహమధ్వర్య-

వే । వహ్నిర్వా అనన్దాత్ । వహ్నిరధ్వర్యః ॥ ౧౪ ॥ వహ్ని-  
నై న వహ్ని యజ్ఞస్యావరుణై । మిథునా గాహే దదాతి । మిథు-  
నస్యావరుణ్యై । వాసో దదాతి । సర్వదైవత్యం వై వాసః । సర్వాన్తవ  
క్షేవతాః ప్రీణాతి । ఆద్వాదతభ్యా దదాతి । ద్వాదత మాసాస్సం-  
వత్సరః । సంవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి । కామమూర్ధ్వం దేయమ్ । అ-  
పరిమితస్యావరుణ్యై ॥ ౧౫ ॥

అదిత్యై తృతీయమహస్విస్తీతతైనావారుణత స్వాదావ్యతై  
రత్రోఽగ్ని రేకమేకమితాసహాగ్ంషినిరవతేత్సృత్యవరోహతి దదా-  
త్యధ్వర్యరైయమేకం చ ॥ ౧౬ ॥

ఘృత్తశ్చిరస్తదయమగ్నిః । సంప్రియః ప్రశుభిర్భువత్ । ఛ-  
ర్దిస్తాకాయ తనయాయ యచ్చ । వాతః ప్రాణస్తదయమగ్నిః ।  
సంప్రియః ప్రశుభిర్భువత్ । స్వదితం త్రోకాయ తనయాయ పితుం  
పచ । ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహీ విద్వాత్ । అగ్నేరగ్నే పు-  
రో అగ్నిర్భవేహ । విత్వా ఆత్మా దీద్యాన్ విభాహి । ఊర్జం నో  
ధేహి ద్విపదై చతుష్పదే ॥ ౧౭ ॥ అర్కశ్చక్షుస్తదసా సూర్య-  
స్తదయమగ్నిః । సంప్రియః ప్రశుభిర్భువత్ । యస్తే శుక్ర శుక్రం  
వచశ్శుక్రా తనూః । శుక్రం జ్యోతిరజస్రమ్ । తేన మే దీదిహి తే-  
న త్వాఽఽదధే అగ్నినాఽగ్నే బ్రహ్మణా । ఆనశే వ్యానశై సర్వమా-  
యుర్వాన్యశే । యే తే అగ్నై కివే తనువా । విరాట్పు స్వరాట్పు ।  
తే మా విశతాం తే మా జన్వతామ్ ॥ ౧౮ ॥ యే తే అగ్నై

శ్రీవే తనువా । పురాట్పభిభూశ్చ । తే మా విశతాం తె మా జన్వ-  
తామ్ । యే తె అగ్నే శ్రీవే తనువా । విభూశ్చ పరిభూశ్చ । తే మా  
విశతాం తె మా జన్వతామ్ । యే తె అగ్నే శ్రీవే తనువా । ప్రభీ-  
ష్ట ప్రభూతిశ్చ । తె మా విశతాం తె మా జన్వతామ్ । యాస్తే అగ్నే  
శ్రీవాస్తనువః । తాభిస్తాఽదధే । యాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః ।  
తాభిరము గచ్ఛ ॥ ౧౮ ॥

చతుష్పదే జన్వతాం తనువస్తీః చ ॥ ౨ ॥

ఇమి వా ఎతే లోకా అగ్నయః । తె యదవ్యావృతా ఆధీ-  
యేరన్ । శోచయేయ్యుర్యమానమ్ । ఘర్మశ్శిర ఇతి గార్హ-  
త్యమాదధాతి । వాతః ప్రాణ ఇత్యన్వాహర్యపచనమ్ । అర్క-  
శ్చక్షురిత్యాహవనీయమ్ । తెనైవైనాన్వావృతయతి । తథా  
న శోచయన్తి యమానమ్ । రథస్తరమభిగాయతై గార్హత్య  
ఆధీయమానే । రాధస్తరో వా ఆయుం లోకః ॥ ౧౮ ॥ అస్మిన్నై-  
వైసం లోకే ప్రతిష్ఠితమాధతై । వామదైవ్యమభిగాయత ఉద్ధి-  
యమానే । అస్తరిక్షం వై వామదైవ్యమ్ । అస్తరిక్ష ఎవైసం ప్ర-  
తిష్ఠితమాధతై । అథా శాన్తిర్వై వామదైవ్యమ్ । శాన్తమైవై-  
సం పశవ్యముద్ధరతే । బృహదభిగాయత ఆహవనీయ ఆధీయమా-  
నే । బాహుతో వా అసౌ లోకః । అముష్మిన్నైవైసం లోకే ప్ర-  
తిష్ఠితమాధతై । ప్రజాపతిరగ్నిమస్మత ॥ ౨౦ ॥ సోఽశ్వోఽవా-  
రో భూత్వా పరాజైత్ । తం వారవస్తీయవావారయత । తద్వా-

రవస్తీయస్య వారవస్తీయత్వమ్ । శైత్యేన శైత్యతీ అకురుత । తచ్చైస్య-  
 తస్య శైత్యతత్వమ్ । యద్వారవస్తీయమభిగాయతే । వారసులైస్-  
 వైనం ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । శైత్యేన శైత్యతీకురుతే । ఘర్కశ్చిర ఇతి  
 గాహపత్యమాదధాతి । సశీర్షాణమేవైవమాధత్తే ॥౬౦॥ ఉష్ణ-  
 నముత్తరో యజ్ఞో నమతి । రుద్రో వా ప్రమః । యదగ్నిః । సలభీ-  
 యమాన ఈశ్వరో యజమానస్య ప్రశూణ హిగ్ంసినోః । సంప్రియః  
 ప్రశుభిర్భువదిత్యాహ । ప్రశుభిర్వైవన్గ్ం సంప్రియం కరోతి । ప్రశూనా-  
 మహిగ్ంసాయై । ఛర్దిస్తాకాయ తనయాయ యచ్ఛేత్యాహ । అశిషమై-  
 వైతామాశాస్తి । వాతః ప్రాణ ఇత్యన్వాహః క్యపచనమ్ ॥ ౬౧ ॥  
 సప్రాణమైవైవమాధత్తే । స్వదితంత్రోకాయ తనయాయ పితృం ప్రచే-  
 త్యాహ । అన్నమేవాస్తి స్వదయతి । ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహీ-  
 విద్వానిత్యాహ । విధక్తిర్వైవయోస్సా । అథా నానావీర్యావైవైనా-  
 కురుతే । ఉర్జంసో ధేహి ద్విపదై చతుష్పద ఇత్యాహ । అశిషమైవైతా-  
 మాశాస్తి । అర్కశ్చక్షురిత్యాహవనీయమ్ । అకో వై దేవానా-  
 మన్నమ్ ॥ ౬౩ ॥ అన్నమైవావరుణై । తేన మేదీదిహీత్యాహ । సమి-  
 ధపవైవమ్ । అనశే వ్యావశఇతి త్రిరుదిబ్ధయతి । త్రయశ్చమేలోకాః ।  
 ప్రప్స్వైవైవం లోకమ్ ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । తత్తథానకార్యమ్ । వీక్తి-  
 తమప్రతిష్ఠితమాదధీత । ఉద్భృతైస్యవాధాయాభిమన్త్రియః । అవీ-  
 క్తితమైవైవం ప్రతిష్ఠితమాధత్తే । విరాట్పు స్వరాట్పు యాస్తి అగ్న-  
 శివాస్తనువస్తాభిస్తావైవదధ ఇత్యాహ । ప్రతా వా అగ్నేశ్చివాస్త-

నువః । తాభీరైవైవన్తం సమర్థయతి । యాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువ-  
స్తాభీరముం గచ్ఛేతి బ్రాహ్మయాద్యం ద్విష్యాత్ । తాభీరైవైవన్తం పరాభా-  
వయతి ॥ ౬౪ ॥ లోకోఽపృథ్వైవమాధత్తైవాచార్యపచనం దేవా-  
నామన్న మేవన్తం ప్రతిష్ఠితమాధత్తై పఞ్చచ ॥ ౮ ॥

శమీగర్భాదగ్నిం మథతి । ఏషా చా అగ్నేర్యజ్ఞియా తనూః ।  
తామైవాస్తే జనయతి । అదితిః పుత్రైకామా । ప్రాధ్యేభ్యా దై-  
వేభ్యా బ్రహ్మాదనమపచత్ । తస్య ఉచ్చేషణమదదుః । తత్ప్రా-  
క్ష్యాత్ । సా శేతోఽధత్త । తస్యై ధాతా చార్యమా చాజాయే-  
తామ్ । సా ద్వితీయమపచత్ ॥ ౬౫ ॥ తస్య ఉచ్చేషణమదదుః ।  
తత్ప్రాక్ష్యాత్ । సా శేతోఽధత్త । తస్యై మిత్రశ్చ వరుణశ్చాజాయే-  
తామ్ । సా తృతీయమపచత్ । తస్య ఉచ్చేషణమదదుః । తత్ప్రా-  
క్ష్యాత్ । సా శేతోఽధత్త । తస్యై అగ్ంశ్చ భగశ్చాజాయేతామ్ ।  
సా చతుర్థమపచత్ ॥ ౬౬ ॥ తస్య ఉచ్చేషణమదదుః । తత్ప్రాక్ష్యాత్ ।  
సా శేతోఽధత్త । తస్యై ఇంద్రశ్చ వివస్వాగ్ంశ్చాజాయేతామ్ ।  
బ్రహ్మాదనం పచతి । శేత ఏవ తద్దధాతి । ప్రాక్ష్యన్తి బ్రాహ్మణాః-  
దనమ్ । యదాజ్యముచ్చిష్యతే । తేన సమిధోఽభ్యజ్యాదధాతి ।  
ఉచ్చేషణాద్వా అదితి శేతోఽధత్త ॥ ౬౭ ॥ ఉచ్చేషణాదేవ తద్రేతో-  
ధత్తై । అస్థినా ప్రతత్ । యథ్యమిధః । ప్రతద్రేతః । యదాజ్యమ్ । యదా-  
జ్యేన సమిధోఽభ్యజ్యాదధాతి । అస్థ్యేన తద్రేతసి దధాతి । త్రిసంధ-  
ధాతి మిథువత్వాయ । ఇయతీర్భవన్తి । ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన

సంమితాః ॥ ౧౮ ॥ ఇయతీర్భవన్తి । యజ్ఞప్రరుషా సంమితాః । ఇయ-  
 తీర్భవన్తి । ఏతావదైవ పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితాః ।  
 అర్ద్రా భవన్తి । అర్ద్రమివ హి కేతస్సీచ్యతే । చిత్రీయస్యాత్వత్థస్యా-  
 దభాతి । చిత్రమైవ భవతి । స్మృతవతీభిరాదభాతి ॥ ౧౯ ॥ ఏతద్వా  
 అగ్నేః ప్రియం ధామ । యద్భుతమ్ । ప్రియేణైవైతం ధామనా  
 సమర్థయతి । అహో తేజసా । గాయత్రీభిర్భాష్కాన్యాదభ్యాత్ ।  
 గాయత్రీభన్తా వై బ్రాహ్మణాః । స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్యయన్తస్త్వయ ।  
 త్రిష్ట్యుగ్భి రాజన్యస్య । త్రిష్ట్యుగ్భన్తా వై రాజన్యః । స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్య-  
 యన్తస్త్వయ ॥ ౨౦ ॥ జగతీభిర్వైశ్యస్య । జగతీభన్తా వై వైశ్యః ।  
 స్వస్య ఛన్దసః ప్రత్యయన్తస్త్వయ । తగం సంవత్సరం గోపాయేత్ ।  
 సంవత్సరగోపా రతో హితం వర్ధతే । యద్యేనగం సంవత్సరే నోతు-  
 నమేత్ । సమిధః పునరాదభ్యాత్ । రేత ఏవ తద్ధితం వర్ధమానమితి ।  
 న మూగ్ంసమశ్శీచ్ఛయాత్ । న స్త్రియముపేయాత్ ॥ ౨౧ ॥ యన్మాగ్ం-  
 సమశ్శీచ్ఛయాత్ । యత్త్రియముపేయాత్ । సవీర్యస్సాన్యత్ । నైన-  
 మగ్ని రుపనమేత్ । శ్వ ఆధాన్యమానో బ్రహ్మాదనం పచతి । అది-  
 త్యా వా ఇత ఉత్తమాస్సువర్గం లోకమాయన్న । తే వా ఇతో  
 యన్తం ప్రతినుదన్తే । ఏతే ఖలు వావాదిత్యాః । యద్బ్రాహ్మణాః ।  
 తైరైవ సంతస్య గచ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ నైవం ప్రతినుదన్తే । బ్రహ్మవై-  
 ష్ణో వదన్తి । క్వసః । అగ్నిః కార్యః । యో2 స్తే ప్రజాం ప్రశూ-  
 స్పృహనయతీతి । శల్కైస్తాగం రాత్రిమగ్నిమిన్ధిత । తస్మిన్ను పవ్ర్యవమ-

రణీ నిష్టపేత్ । యథర్షభాయ వాశితాన్య విచ్చాయతి । శాద్భగైవ  
 తత్ । అప్రోచాహ్య భస్మాగ్నిం మథతి ॥ 23 ॥ సైవ సాగైస్సస్తతిః ।  
 తం మథితాప్రాజ్ఞముద్ధరతి । సంవత్సరమైవ తదేతో హితం ప్రజా  
 నయతి । అనాహితస్తస్యాగ్నిరిత్యాహుః । యస్సమిధోనాథా-  
 యాగ్నిమాధత్త ఇతి । తాస్సంవత్సరే పురస్తాదాదధ్యాత్ । సంవత్స-  
 రాదేవై నమవరుధ్యాధత్తే । యది సంవత్సరేనాదధ్యాత్ । ద్వాద-  
 శ్యాంపురస్తాదాదధ్యాత్ । సంవత్సర ప్రతిమావై ద్వాదశ రాత్రయః ।  
 సంవత్సరమైవాస్యాహితాభవన్తి । యది ద్వాదశ్యాం నాదధ్యాత్ ।  
 త్ర్యోహే పురస్తాదాదధ్యాత్ । ఆహితా వైవాస్యభవన్తి ॥ 24 ॥  
 ద్విత్వీయమపచచ్ఛత్తుర్థమపచదత్తి రేతోనధత్త సమితా ఘృతవతి-  
 బిరాదధాతి రాజన్యస్వస్య ఛందసః ప్రత్యయనస్తావయేయాద్గచ్ఛతి  
 మథతిరాత్రయశ్చైత్యవరిచ ॥ ౨౫ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాఅస్మత । సరిచానోమన్యత । సత-  
 పాతవ్యత । సత్తన్వీర్వర్యమవశ్యత్ । తదవర్ధత । తదస్లాక్షహ-  
 సార్థవ్యమస్మత । సా విరాదభవత్ । తాందేవాసురా వ్యగ్మహతః ।  
 సోబ్రవీత్ప్రజాపతిః । మమ వా వ్రమా ॥ 26 ॥ దోహావ్రయముష్కా-  
 మితి । సాతతఃప్రాచ్యుదక్రామత్ । తత్ప్రజాపతిఃపర్యగ్మహత్ ।  
 అథర్వపితు మేగోపాయేతి । సాద్విత్వీయముదక్రామత్ । తత్ప్రజా-  
 పతిఃపర్యగ్మహత్ । నర్యప్రజామే గోపాయేతి । సాత్వత్వీయముద-  
 క్రామత్ । తత్ప్రజాపతిః పర్యగ్మహత్ । శగ్గంస్య ప్రశూన్యేగోపా-



యేతి ॥ 21 ॥ సాచత్తుర్థముదక్రామత్ । తత్ప్రజాపతిఃపర్యగృహ్లాత్ ।  
 సప్రథసభాంమేగోహయేతి । సాపత్తుమముదక్రామత్ । తత్ప్రజా-  
 పతిఃపర్యగృహ్లాత్ । అహేబుద్ధియమస్త్రోమేగోహయేతి । అగ్ని-  
 వావసాతాన్వ్యక్రమత । తాన్ప్రజాపతిఃపర్యగృహ్లాత్ । అభీష్టక్షి-  
 మేవ । పక్షిర్వా ఏహ బ్రాహ్మణ్యపవిష్టా ॥ 22 ॥ తామూర్మనోఽధి-  
 నిర్మమితే । యదగ్నిరాధీయతే । తస్మాద్దేతావన్తోఽగ్నియఅధి-  
 యన్తే । పాజ్ఞం వా ఇదగం సర్వమ్ । పాజ్ఞేనైవ పాజ్ఞగ్ం  
 స్పృణోతి । అథర్వ క్రితు మే గోహయేత్యాహ । అన్నమైవై తేన  
 స్పృణోతి । సర్వప్రజాంమే గోహయేత్యాహ । ప్రజామైవై తేన  
 స్పృణోతి । శగ్ంస్య ప్రశూన్యే గోహయేత్యాహ ॥ 23 ॥ ప్రశూనైవై-  
 తేనస్పృణోతి । సప్రథసభాంమే గోహయేత్యాహ । సభామైవై-  
 తేనస్త్రియగ్ం స్పృణోతి । అహేబుద్ధియ మస్త్రోమే గోహయే-  
 త్యాహ । మస్త్రమైవై తేన శ్రియగ్ం స్పృణోతి । యదన్వాహర్య-  
 పచనేఽన్వాహర్యం పచన్తి । తేన సోఽస్త్యాభీష్టః ప్రీతః । యదాహ-  
 పత్యఅజ్యమధిశ్రయన్తిసంపత్నీర్యాజయన్తి । తేన సోఽస్త్యాభీష్టః ప్రీతః ।  
 యదాహవనీయై జహ్వతి ॥ 24 ॥ తేన సోఽస్త్యాభీష్టః ప్రీతః । యథ్సభా-  
 యాం విజయన్తే । తేన సోఽస్త్యాభీష్టః ప్రీతః । యదావసథేఽన్నగ్ం  
 హరన్తి । తేన సోఽస్త్యాభీష్టః ప్రీతః । తథాఽస్య సర్వేప్రీతా అభీష్టా  
 అధీయన్తే । ప్రవసథమైష్యన్నవముపతిష్టేతైకమేకమ్ । యథా  
 బ్రాహ్మణాయ గృహేవాసినే పరిదాయ గృహానేతి । తాదృ-

గైవరత్ । పునరాగత్యోపతిష్ఠతే । సాభాగ్యమైవైషాం తత్ ।  
 సా తత ఉర్ధ్వా రోహత్ । సా రోహిణ్యభవత్ । తదోహిణ్యై  
 రోహిణితప్సమ్ । రోహిణ్యామగ్నిమాదధీత । ప్స వైవైశం యోనా-  
 ప్రతిష్ఠితమాధత్తై । ఋథో త్యేనేన ॥ ౮౦ ॥

ఏషాప్రశూన్యగోపాయేతి ప్రవిష్టాప్రశూన్య గోపాయేత్యా-  
 హ జహ్వతితిష్ఠతే సప్తచ ॥ ౮౦ ॥

బ్రహ్మసంధత్తుం కృత్తికాసూధన్తి ద్వాదశసు ప్రజాపతి-  
 వాచో దేవానురాస్తద్గ్నిర్నోద్ధర్మశ్చిర ఇమవై శమీగర్భాత్ప్ర-  
 జాపతిస్సరిచానస్సతప్ససత్తస్త్వీర్యందశ ॥ ౮౧ ॥

బ్రహ్మసంధత్తుం తేదివ్యావకోశంత్వాయ ప్రాచ్యేషాంయదు-  
 పర్యుపరి యధస్తద్యస్సోఽశ్తోఽవారోభూత్వాజగతిభిరశీతిః ॥ ౮౦ ॥

## ద్వితీయప్రపాఠకః



హరిః ఓమ్ ॥ ఉద్ధన్యమానమస్యా అమైధ్యమ్ । అప పా-  
 స్నానం యజమానస్య హన్తు । శివా నస్సన్తు ప్రదిశశ్చతస్రః । శం  
 నో మూతా పృథివీ తోకసాతా । శం నో దేవీరభిష్టయే । ఆపో భ-  
 వన్తు పీతయే । శంయోరభి స్రవన్తు నః । వైశ్వానరస్య రూపమ్ ।  
 పృథివ్యాం పరిస్రసా । ప్రోనమావిశన్తు నః ॥ ౮౧ ॥ యదిదం దివో  
 యదదః పృథివ్యాః । సంజ్ఞానే రోదసీ సంభభూవతుః । ఊషాఘ్నా-

గైవరత్ । పునరాగత్యోపతిష్ఠతే । సాభాగైశ్చమైవైషాం తత్ ।  
 సా తత్ ఉర్ధ్వా రోహత్ । సా రోహిణ్యాభవత్ । తదోహిణ్యై  
 రోహిణితప్సమ్ । రోహిణ్యామగ్నిమాదధీత । స్వ పైవైశం యోనా-  
 ప్రతిష్ఠితమాధత్తై । ఋథో త్యేనేన ॥ ౮౦ ॥

ప్రమాప్తశూన్యగోపాయేతి ప్రవిష్టాప్తశూన్య గోపాయేత్యా-  
 హ జహ్వతితిష్ఠతే సప్తచ ॥ ౮౦ ॥

బ్రహ్మసంధత్తుం కృత్తికాసూధన్తి ద్వాదశసు ప్రజాపతి-  
 వాచో దేవానురాస్తద్గ్నిర్నోద్ధర్మశ్శిర ఇమైవై శమీగర్భాత్ప్ర-  
 జాపతిస్సరిచానస్సతప్ససత్తస్త్వీర్యందశ ॥ ౮౧ ॥

బ్రహ్మసంధత్తుం తేదివ్యావకోశంత్రాయ ప్రాచ్యేషాంయదు-  
 పర్యుపరి యధస్తద్యస్సోఽశ్తోఽవారోభూత్వాజగతిభిరశీతిః ॥ ౮౦ ॥

## ద్వితీయప్రపాఠకః



హరిః ఓమ్ ॥ ఉద్ధన్యమానమస్యా అమైధ్యమ్ । అప పా-  
 స్నానం యజమానస్య హన్తు । శివా నస్సన్తు ప్రదిశశ్చతస్రః । శం  
 నో మూతా పృథివీ తోకసాతా । శం నో దేవీరభిష్టయే । ఆపో భ-  
 వన్తు పీతయే । శంయోరభి స్రవన్తు నః । వైశ్వానరస్య రూపమ్ ।  
 పృథివ్యాం పరిస్రసా । ప్రోనమావిశన్తు నః ॥ ౮౧ ॥ యదిదం దివో  
 యదదః పృథివ్యాః । సంజ్ఞానే రోదసీ సంబభూవతుః । ఉపాన్మూ-

ష్టమవతు కృష్ణమూషాః । ఇహోభయోర్యజ్ఞియమాగమిష్ఠాః ।  
 ఊతీః కుర్వాణో యత్పృథివీమచరః । గుహాకారమాఖురూపం ప్రతీ-  
 త్య । తత్తై న్యక్షమిహ సంభరంతః । శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః ।  
 ఊర్జం పృథివ్యా రసమూభరంతః । శతం జీవేమ శరదః పురూచీః ॥ ౨ ॥  
 ప్రమీభిరనువితం గుహాసు । శ్రోత్రం త ఉర్య్యభిరా భవామః ।  
 ప్రజాపతిస్పృష్టానాం ప్రజానామ్ । త్సుధాఽపహత్యై నువితం నో  
 అస్తు । ఉప్రప్రభిన్నమిషమూర్జం ప్రజాభ్యః । సూదం గృహేభ్యా  
 రసమూభరామి । యస్యరూపం విభోద్దిమామవిద్దత్ । గుహాప్రవిష్టా-  
 గ్ం సరిరస్య మధ్యే । తస్యైదం విహతమూభరంతః । అఛమ్బటా-  
 రమస్యాం విధేమ ॥ ౩ ॥ యత్సర్వపశ్యథ్సరిరస్య మధ్యే । ఉర్వీమపశ్య-  
 జ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । తత్సుమ్మరస్యాయతనాద్ధి జాతమ్ । ప్రణాం పృథి-  
 వ్యాః ప్రథనగ్ం హరామి । యాభిరదృగ్ంనాజ్జగతః ప్రతిష్ఠామ్ ।  
 ఉర్వీమిమాం విశ్వజనస్య భక్తీమ్ । తానశ్చివాశ్చర్కరాస్సనుసర్వాః ।  
 అగ్నే రేతశ్చన్ద్రగ్ం హిరణ్యమ్ । అద్యస్సంభూతమమృతం ప్ర-  
 జాసు । తథ్సంభరన్న త్త్రతో విధాయ ॥ ౪ ॥ అతిప్రియచ్ఛం దురి-  
 తిం తరేయమ్ । అశ్వో రూపం కృత్వా యదశ్వశ్చైతత్త్వః । సంప్ర-  
 థ్సరం దైవేభ్యో వీలాయ । తత్తై న్యక్షమిహ సంభరంతః । శతం  
 జీవేమ శరదస్సవీరాః । ఊర్జః పృథివ్యా అధ్యుత్థితోసి । వసస్పతే  
 శతవత్తో విరోహ । త్వయా నయమిషమూర్జం మదంతః । రాయ-  
 స్సాపేణ సమిమా మదేమ । గ్రాయత్రియాహ్రియమాణస్యయత్రై ॥ ౫ ॥

ప్రణామపరత్వతీయస్థైర్య ద్వివోఽధి । సోఽయం ప్రణాసోమప్రగ్లాఢి  
 జాతః । తతో హరామి సోమప్రీతస్యావరుద్ధ్యై । దేవానాం బ్రహ్మ-  
 వాదం వదతాం యత్ । ఉపాశృణోస్తుశ్రవా వైశ్రుతోపి । తతో  
 మామావిశతు బ్రహ్మవర్చసమ్ । తథ సంభర్తగ్ం సదవరుస్థీయ  
 సాత్మత్ । యయా తే స్పృష్టస్యాగ్నైః । హేతిమశమయత్ప్రజాపతిః ।  
 తామిమామప్రదాహాయ ॥ ౬ ॥ శ్రమిగ్ంశా స్త్యహరామ్యహమ్ । యత్రే  
 స్పృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్చజ్ఞాతవేదః । తయా భాసా సం-  
 మితః । ఉరుం నో లోకమను ప్రభాహి । యత్రే తా న్తస్య హృదయ-  
 మాచ్ఛిన్ధజ్ఞాతవేదః । మరుతోఽద్భిస్తమయిత్వా । ఏతత్రే తదశనస్సం  
 భరామి । సాత్మా అగ్నే సహృదయో భవైహ । చిత్రయాదశ్వత్సా-  
 భ్యంభృతా బృహత్యః ॥ ౭ ॥ శరీరమభి సగ్ంస్కృతాస్థస్థి । ప్రజా-  
 పతినా యజ్ఞముఖేన సంమితాః । త్రిసస్త్రివృద్భిర్మృతానాః ప్రజాతైర్యై ।  
 అశ్వత్సాధ్వవాహాధి జాతామ్ । అగ్నేస్తనూం యజ్ఞయాగ్ం సంభ-  
 రామి । శాన్తయోనిగ్ం శమిగర్భమ్ । అగ్నయై ప్రజనయితవే । యో  
 అశ్వత్సశ్శమిగర్భః । ఆరురోహ త్వేసచా । తంతే హరామి బ్రహ్మ-  
 ణా ॥ ౮ ॥ యజ్ఞయైః కేతుభిస్సహ । యం త్వా సమభరజ్ఞాత-  
 వేదః । యథా శరీరం భూతేషువ్యక్తమ్ । స సంభృతస్సేద శివః ప్ర-  
 జాభ్యః । ఉరుంనో లోకమనునేషి విద్వాన్ । ప్రవైధసే కవయై  
 మేధాయ । వచో వందారు వృషభాయ వృష్ణే । యతో భయమభ-  
 యం తన్నోఅస్తు । అవదేవా యజ్ఞేహేద్యాః । సమిధాఽగ్నిం

దువస్యత ॥ ౯ ॥ మృతైర్పథయతాతిథిమ్ । ఆఽస్మిహవాహ్వాహ-  
హాతన । ఉపత్వాఽగ్నౌ హవిష్కృతః । ఘృతాచీర్యన్తు హర్యత ।  
జుషస్వ సమిధో మమ । తం త్వా సమిష్ఠిరగ్గిరః । ఘృతేన వర్ధయా-  
మసి । బ్రహ్మచోచా యవిష్మ్య । సమిధ్యమానః ప్రథమోను ధర్మః ।  
సమన్తుభిర్యతే విశ్వవారః ॥ ౧౦ ॥ శోచిష్మే శో ఘృతసినిశ్చి-  
వకః । సుయజ్ఞో అగ్నిర్వ్యజఘాయ దేవాః । ఘృతప్రతీకా ఘృత-  
యోనిరగ్నిః । ఘృతే సమిధౌ ఘృతమన్యన్నమ్ । ఘృతప్రప-  
స్తావ సైతా వహన్తి । ఘృతం పిబన్తుయజా యశ్చ దేవాః ।  
ఆయుదా అగ్నౌ హవిషో జహాణః । ఘృతప్రతీకా ఘృతయోని-  
రేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చార్తు గవ్యమ్ । పితేవ పుత్రమభిరతు-  
తాద్దిమమ్ ॥ ౧౧ ॥ త్వామగ్నౌ సమిధానం యవిష్మ । దేవా మూతం  
చక్రీరే హవ్యవాహమ్ । ఉర్దుజ్రయసం మృతయోనిమాహుతమ్ ।  
త్యైషం చతుర్దధిరే చోద్దయన్వతి । త్వామగ్నౌ ప్రదిన ఆహుతం  
ఘృతేన । సుమూయవస్సుషమిధా సమిధిరే । స వావృధాన ఓష-  
ధీభిరుక్షితః । ఉర్దుజ్రయాగ్ంసి పార్థివా వితిష్ఠసే । ఘృతప్రతీకం నఋ-  
తస్య ధూర్షదమ్ । అగ్నిం మిత్రం న సమిధాన ఋజ్జితే ॥ ౧౨ ॥  
ఇథానో అకౌ విదధేషు దీద్యత్ । శుక్రవక్త్రామదునోయగ్ం సతైధి-  
యమ్ । ప్రజా అగ్నే సంవాసయ । ఆశాశ్చప్రశుభిస్సహ । రాష్ట్రా-  
ణ్యస్తా ఆధేహి । యాన్యాసన్థనితుస్సవే । మహీవిశ్వతీ సదనే  
ఋతస్య । అర్వాచీ ఏతం ధరుణే రయూగ్ధామ్ । అన్తర్వతీ జన్యం

జాతవేదసమ్ | అధ్వరాణాం జనయథఃపుర్రాగామ్ || ౧౩ || ఆరోహతం  
 దశతగ్ం శకవర్తీనుకమ్ | ఋతేనాగ్న ఆయుషా వర్చసా సహ | జ్యో-  
 గీవన్త ఉత్తరాముత్తరాగ్ం సమామ్ | దర్శమహంపూర్ణమాసంయు-  
 జ్ఞం యథా యజే | ఋత్వియవతీస్థా అగ్నిరేతసా | గర్భం దధా-  
 థాంతేవామహందదే | తథ్సత్యం యదీర్విరం బిభృథః | వీరం జన్ము-  
 వ్యథః | తెమత్ప్రేతఃప్రజనిష్యేథే | తేమా ప్రజాతై ప్రజనముష్య-  
 థః || ౧౪ || ప్రజయాప్రశుభిర్భృహ్మవచనసేనువన్తై జోకే | అన్య-  
 తాథ్సత్యముపైమి | మానుషాద్దేవ్యముపైమి | దేవీం వాచం య-  
 చ్చామి | శల్లైర్నగ్నమిన్ధానః | ఉభా లోకా సనేమహమ్ | ఉభ-  
 యోలోకయోర్ఋద్ధావ్ | అతిమృత్యుం తరామ్యహమ్ | జాత-  
 వేదో భువనస్య రేతః | ఇహ సిక్ష్వా తపస్తా యజ్ఞస్త్వితే || ౧౫ ||  
 అగ్నిమశ్వత్థాదధిహవ్యవాహమ్ | శమీగర్భజన్యన్యాయన్యోమయో-  
 భూః | అయన్తై యోసిర్ ఋత్వియః | యతోజ్ఞాతో అరోచ-  
 థాః | తం జానన్నగ్నఆరోహ | అథానోవర్ధయార్తయమ్ | అపేత-  
 వీరవిచసర్పతాతః | యేఽత్త్ర స్థపుర్రాగా యేచ్చ నూతనాః | అదా-  
 ద్దిదౌ యమోఽన్తసానం పృథివ్యాః | అక్రన్న్మమం పితరో లోకమ-  
 ప్నై || ౧౬ || అగ్నైర్భస్మాస్యగ్నైఃపురీషమసి | సగ్జానమసి కామ-  
 ధరణమ్ | మయితేకామధరణం భూయాత్ | సంవస్సృజామిహృద-  
 యాని | సగ్ం సృష్టం మనోఅస్తువః | సగ్ంసృష్టఃప్రాణోఅస్తువః | సం-  
 యావః ప్రియాస్తనువః | సంప్రియా హృదయానివః | ఆత్మానో

అస్తు సప్రియః । సప్రియాస్తనువోమమ ॥ ౧౭ ॥ కల్పేతాంద్యా-  
వాపృథివీ । కల్పంతామాప్తపథిః । కల్పంతామగ్నయః పృథక్ । మమ  
జ్యేష్ఠస్థాయ సవతాః । యేగ్నయస్సమనసః । అన్తరాద్యావా  
పృథివీ । వాసంతికాన్తతూ అభి కల్పమానాః । ఇన్ద్రమివ జేవా  
అభి సు విశన్తు । దివస్త్వా వీర్యేణ । పృథివై మహిమ్నా ॥ ౧౮ ॥  
అన్తరిక్షస్య పాషేణ । సర్వపశుమాదధే । అజీజనన్నమృతం మర్త్యా-  
సః । అన్ద్రిమాణం తరణి వీడుజమ్భమ్ । దశ స్వసారా అగ్రువ-  
స్సమీచీః । పుమాగంసం జాతమభి సగంరభంతామ్ । ప్రజాపతే-  
స్తావ ప్రాణేనాభి ప్రాణిమి । పూష్టః పాషేణ మహ్యామ్ । దీక్షా-  
యుత్వాయ శతశారదాయ । శతగం శరద్భ్య ఆయుషే వర్చసే ॥  
౧౯ ॥ జేవాన్తైవ పుణ్యాయ । అహంత్యదస్మి మదస్తి త్వమేతత్ ।  
నుమాసి యోన్తిస్తవ యోసరస్మి । మమేవ సవహ హవ్యాన్యగ్నైః  
పుత్రః ప్రితే లోకకృజ్జాతవేదః । ప్రాణే త్వామృతమాదభామి ।  
అన్నాదమన్నాద్యాయ । గోవృతం గుప్త్యై । సుగ్రాహపత్యో  
విదహన్నరాతిః । ఉషస్త్వేయసీశ్వేయసీర్దధత్ ॥ ౨౦ ॥ అగ్నే సవ-  
త్నాగం అప బాధమానః । రాయస్పిష్టమిష్టమూర్జస్తస్మాను ధేహి ।  
ఇమా ఉ మాముప తిష్ఠన్తు రాయః । అభిః ప్రజాభిరిహ సం-  
వసేయ । ఇహా ఇదా తిష్ఠతు విశ్వహవీ । మధ్యే వసోద్ధిహి  
జాతవేదః । ఓసన్తై బలాయ త్వోద్యచ్ఛే । వృషశ్చే శుక్ష్మా-  
యాయుషే వర్చసే । సప్తత్నతూరసి వృత్రితూః । యస్తేదై-



పేషు మహిమా సువర్గః ॥ ౨౦ ॥ యస్త ఆత్మా పశుషు ప్రవిష్టః ।  
 పుష్టిర్యా తే మనుష్యేషు పప్రథే । తయా నో అగ్నే జపమాణా  
 ఏహి । దివః పృథివ్యాః పర్యంతాంతే । వాతార్తశుభ్రో  
 లభ్యోషణీభ్యః । యత్ర యత్ర జాతవేద సంబభూథ । తతో నో  
 అగ్నే జపమాణా ఏహి । ప్రాచీమను ప్రదిశం మేహి విద్వాన్ ।  
 అగ్నేరగ్నే పురో అగ్నిభవైహ । విశ్వా ఆతా దీద్యానో వి భాహి ॥  
 ౨౧ ॥ ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుచ్చదే । అన్వగ్నిర్మషసామగ్ర-  
 మఖ్యత్ । అన్వహం ప్రథమో జాతవేదాః । అను సూర్యస్య పురుతా-  
 చరశ్శీ । అను ద్వానాపృథివీ ఆతతాన । వి క్రమస్వ మహాగ్ం  
 అసి । వైదిషన్నానుషేభ్యః । త్రిమ భోకేషు జాగృహి । యదిదం  
 దివో యదదః పృథివ్యాః । సువిదానే రోదసి సం బభూనతుః ॥  
 ౨౨ ॥ తయోః పృష్ఠే నీదతు జాతవేదాః । శంభూః ప్రజాభ్య స్తను-  
 వే హ్యసః । ప్రాణం శ్వామృత ఆ దధామి । అన్నాదను-  
 న్నాద్యాయ । గోష్టారం గుప్త్యై । యజ్ఞే శుక్ర శుక్రం నర్చశ్శుకా  
 తనూః । శుక్రం జ్యోతిరజప్రమ్ । తేన మే దీదిహి తేన త్వాఽఽ  
 దధే । అగ్నినాఽగ్నేబ్రహ్మణా । అత్ర శే వ్యావశే సర్వమాయుర్వాప్య-  
 నశే ॥ ౨౩ ॥ సర్వ ప్రజాం మే గోపాయ । అమృతత్వాయ  
 జీవసే । జాతాం జనిష్యమాణాం చ । అమృతే సత్యే  
 ప్రతిష్ఠితామ్ । అథర్వ పితృం మే గోపాయ । రసమన్నమిహాయు-  
 మే । అదభ్రామోఽశీతతనో । అవిమంసః పితృం కృణు । శక్ంస్య

ప్రశూన్తే గోపాయ । ద్విపాత్రాయే చతుష్పదః ॥ ౨౫ ॥ అష్టాశ్చ-  
 శ్చ య ఇహాగ్నౌ । యే చైకశ్చా ఆనుగాః । సప్రథ స-  
 భాం మే గోపాయ । యే చ సభ్యాస్సభాసదః । తాన్ద్రియా-  
 వతః కురు । సర్వమాయురుపాసతామ్ । అహే బుద్ధియ మ-  
 స్త్రీం మే గోపాయ । యమృషయ స్త్రైవదా విదుః । ఋచస్సామా-  
 వి యహాగ్ంషి । సా హి శ్రీరమృతాస్తతామ్ ॥ ౨౬ ॥ చతుశ్శిఖిణ్డ-  
 యవతిస్సుపేళాః । స్మృతప్రతీకా భవనస్య మధ్యే । మమృజ్య-  
 మానా మహాతే సాభగాయ । మహ్యం ధుత్వ యజమానాయ కా-  
 మా । ఇహైవ సస్తత్ర సూో హే అగ్నయః । ప్రాణై-  
 న వాచా మనసా బిభర్షి । తిరో మూ సస్తమాయుర్వా ప్రహసీత్ ।  
 జ్యోతిషా హే వైశ్వానరేణోపతిష్ఠే । ప్రక్షుధాగ్నిన్వ్యక్రా-  
 మత్ । విరాట్సుప్తౌ ప్రజాపతేః । ఊర్ధ్వైరహద్రాహిణీ ।  
 యోసరగ్నః ప్రతిష్ఠితిః ॥ ౨౭ ॥

విశ్వాన్త నః పునూచీర్వధేమ నిధాయ యతైః ప్రదాహాయ బృ-  
 హత్యో బ్రహ్మగా దువస్యత విశ్వపార ఇమమ్మజ్జతే పురోగాం ప్రజ-  
 నయ్యవ్యథో జనివ్యతేః సే మమ మహిమ్నా వర్చసై దధన్సువర్గో  
 భాహి సంబభూవతురాయుర్వ్యానశే చతుష్పదస్సతాం ప్రజాపతై-  
 ర్దైవచ ॥ ౧ ॥

నవైతాన్యహాని భవన్తి । నవ వై సువగా లోకాః । యదే-  
 తాన్యహాన్యప్రయన్తి । నవన్వైవ తధ్నువర్గేషు లోకేషు సత్రిణః ప్రతి

తిష్ఠన్తో యన్తి । అగ్నిష్టోమః పరస్సామానః కార్యా ఇత్యో-  
 హుః । అగ్నిష్టోమసంమితస్సువర్గోలోక ఇతి । ద్వాదశాగ్నిష్టోమస్య  
 స్తాత్రాణి । ద్వాదశ మాసాసుంవత్సరః । తత్తన్న సూర్యమ్ ।  
 ఉక్థ్య ఏవ సప్తదశాః పరస్సామానః కార్యాః ॥ ౨౮ ॥ పునర్వా  
 ఉక్థాస । పునూనామవరుద్ధ్యై । విశ్వజడభిజితావగ్నిష్టోమా । ఉక్థ్యో-  
 స్సప్తదశాః పరస్సామానః । తేసగ్గంస్తుతా విరాజమభి సంపద్య-  
 న్తే । ద్వే చర్వా వతిచ్యతే । ఏకయా గారతిరిక్తః । ఏకయా ౭౭-  
 యుమానః । సువర్గో వై లోకా జ్యోతిః । ఉగ్నివోరాట్ ॥ ౨౯ ॥ సువర్గ-  
 మైవ తేన లోకమభి జయన్తి । యత్సగ్గం రాధన్తరమ్ ।  
 తత్సోధమైహనార్యమ్ । బృహద్ద్వితీయే । వైపూషం తృతీయే ।  
 వైరాజం చతుర్థే । శాక్షవరం పంచమే । రైవతగ్ం షష్ఠే । తదు  
 వృష్టిభ్యో నయన్తి । సస్తనయ ఏతే గ్రహా గృహ్యంతే ॥  
 ౩౦ ॥ అతిగ్రాహ్యః పరస్సామసు । ఇమానైవైతైలోకాన్ధనిం  
 తన్వన్తి । మిథునా ఏతే గ్రహాగృహ్యంతే । అతిగ్రాహ్యః పరస్సా-  
 మసు । మిథునమేవ తైర్యజమానా అవరున్ధతే బృహత్సృష్టం భవతి ।  
 బృహదేవ సువర్గో లోకః । బృహతైవ సువర్గం లోకంయన్తి ।  
 త్రియస్త్రిగ్ంశినామ సామ । మాధ్యన్దిన్తే పవమానే భవతి ॥ ౩౧ ॥  
 త్రయస్త్రిగ్ంశదేవ దేవతాః । దైవతా ఏవావరున్ధతే । యే  
 వా ఇతః పరాఞ్చగ్ం సంవత్సర ముప్తయన్తి । నస్తేనం తేస్త్వస్తి  
 సమశ్చవతే । అథ యేమునోర్వాఞ్చ ముప్తయన్తి । తే

హేనగ్ం స్వస్తి సమష్టవతే । తతర్వా అమృతాంశాశ్చముప  
యన్తి । యదేతన్ । యో నా ఖలు నావ ప్రజాపతిః । సడ-  
వేవేన్ద్రః । తదు దైవేభ్యో నయన్తి ॥ 3౨ ॥

కార్యా విరాడ్గృహ్యన్తే పనమానే భవతీన్ద్రీ ఏకం చ ॥ ౩౩ ॥

సంతతిర్వా ఏతే గ్రహః । యత్పరస్సమానః । విషూవాన్ద్రివా-

క్షీర్త్యమ్ । యథా శాలాన్తై పక్షునీ । ఏనగ్ం సంవత్సరస్వ  
పక్షునీ । యదేతన్ గృహ్యేరక్ । విషూచీ సంవత్సరస్వపక్షునీ  
వ్యవస్రగ్ంసెయూతామ్ । ఆర్తిమాశ్చేయః । యదేతే గృహ్యన్తే ।

యథా శాలాన్తై పక్షునీ మధ్యమం వగ్ంశమభి సమూయచ్ఛతి ॥ 3౩ ॥

ఏనగ్ం సంవత్సరస్వ పక్షునీ దివాక్షీర్త్యమభి సం తస్వన్తి ।

నార్తిమాశ్చన్తి । ఏకవిగ్ంశమహర్భవతి । శుక్రాగ్రా గ్రహః

గృహ్యన్తే । ప్రత్యుత్తభ్యై సయత్వాయ । పౌర్య తతదహః ప్రశు-

రాలభ్యతే । పౌర్యోతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే । అహరైవ యావే

సమర్థయన్తి । అథౌఅహ్న ఏవైష బలిహారయతే । సప్తేతదహ-

రతిగ్రాహ్యో గృహ్యన్తే ॥ 3౪ ॥ సప్తవై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ।

అసావాదిత్యశ్చిరః ప్రజానామ్ । శీర్షణ్యైవ ప్రజానాం ప్రాణాన్ద-

ధాతి । తస్మాద్దన్త శీర్షణ్యైః । ఇన్ద్రో వృత్రగంహ-

త్వా । అసురాస్పరాభావ్య । స ఇమాన్ద్రోకాన్దభ్యయత్ । తస్మా-

సా లోకోనభిజత ఆనీత్ । తం విశ్వకర్తా భూత్వాన్దభ్యయత్ ।

యదే వ్యవకర్తా గృహ్యతే ॥ 3౫ ॥ సువర్గస్య లోకస్యాభి-



తుః పృష్ఠం । విక్షరం బ్రహ్మసామం । భాసోఽగ్నిష్టామః । అథ  
తాని పరాణి । పురైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం సువర్గం లోకమసారయన్ ।  
యదసారయన్ । తత్పరాణాం పరత్వమ్ । సారయన్త్యైవం పరాణి ।  
య ఏవం వేద । అథ తాని పురాణి । పురైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం  
సువర్గం లోకమస్సారయన్ । యదస్సారయన్ । తథస్సరాణాగ్ం  
పురత్వమ్ । స్సారయన్త్యైవగ్ం పురాణి । య ఏవం వేద ॥ ౩౯ ॥

ఏతి పవమానయోస్సురాణి పశ్య చ ॥ ౪ ॥

అప్రతిష్ఠాం వా ఏతే గచ్ఛన్తి । యేషాగ్ం సంవత్సరేనాపై-  
౨థ । ఏనాదశిన్యాత్యతే । వైష్ణవం వామనమాలభన్తే । యజ్ఞో వై  
విష్ణుః । యజ్ఞమేవాలభన్తే ప్రతిష్ఠితైర్వై । ఐన్ద్రాగ్నీమాలభన్తే । ఇన్ద్రా-  
గ్నీవై దేవానామయాతయామానా । యే ఏవ దేవతే అయాతయా-  
మ్నా । తే ఏవాలభన్తే ॥ ౪౦ ॥ వైశ్వదేవమాలభన్తే । దేవతా  
ఏవావరుణతే । ద్యౌవాప్తుభివ్యాం ధేనుమాలభన్తే । ద్యౌవాప్తుభి-  
వ్యౌరైవప్రతి తిష్ఠన్తి । వాయువ్యం వత్సమాలభన్తే । వాయురైవైభ్యో  
యథాఽఽయతనాదైవతా అవరుణే । ఆదిత్యామవిం వశామాలభన్తే ।  
ఇయం వా ఆదితిః । అస్యామైవ ప్రతి తిష్ఠన్తి । మైత్రావరుణీమాల-  
భన్తే ॥ ౪౧ ॥ మిత్రైశ్చైవ యజ్ఞస్య స్వీష్టగ్ం శమయన్తి । వరుణేవ  
మరిష్ఠమ్ । ప్రాజాపత్యం తూషరం మహావ్రత ఆలభన్తే । ప్రాజాపత్యో-  
ఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే । అహరైవ తూషా సమర్థయన్తి । అథా

అహృప్తవైషమ్యబలహీనయతే । అగ్నేయమాలభన్తే ప్రతిప్రజ్ఞత్యై ।  
 లజప్తేర్వావా ఏతే పూర్వైర్వాస్తేరవరున్ధతే । యదేతే గవాః  
 ప్రశవ ఆలభ్యన్తే । ఉభయేషాం పశూనామవరున్ధ్యై ॥ ౪౨ ॥ యదతిరిక్తా-  
 మేకాదశినీమాలభేరక । అపీయం భౌతృవ్యమభ్యతిరిచ్యేత । య-  
 ద్వాదశ్యో ప్రశూ సమస్యేయుః । కనీయ ఆయుః కుర్వీరక । యదేతే  
 భౌహ్మణవన్తః ప్రశవ ఆలభ్యన్తే । నాపీయం భౌతృవ్యమభ్యతి-  
 రిచ్యతే । న కనీయ ఆయుః కుర్వతే ॥ ౪౩ ॥

తే ఏవాలభన్తే మైత్రావరుణీమాలభన్తే వరున్ధ్యై సప్త చ ॥ ౪౧ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాసన్నిష్ఠ్వా పృథ్వీశయత్ । తం దైవాభూ-  
 తానాగ్ం రసం తేజస్సంభృత్య । తేనైనమభిష్యత్ । మ-  
 హానవవతీతీ । తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । మహా-  
 ద్వ్యో తమితీ । తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । మహతో వ్రతమితీ ।  
 తస్మహవ్రతస్య మహావ్రతత్వమ్ । పశ్చువిగ్ంశస్తామో భవతి ॥  
 ౪౪ ॥ చతుర్విగ్ంశత్యర్థమాసస్సంవత్సరః । యద్వా ఏతస్మిన్సంవత్స-  
 రేఽధి ప్రాజాయత । తదన్నం పశ్చువిగ్ంశమభవత్ । మధ్యతః క్రియ-  
 తే । మధ్యతో హ్యన్నమశితం ధివోతీ । అథో మధ్యత ఏవ ప్రజానా-  
 మూర్ధీయతే । అథయద్వా ఇదమన్తతః క్రియతే । తస్మాదుదన్తై  
 ప్రజాసంమేధన్తే । అన్తతః క్రియతే ప్రజననాయైవ । త్రివృద్భిరో  
 భవతి ॥ ౪౫ ॥ త్రైధా విహితగ్ంహి శిరః । లోమ ఛవీరస్థి । పరా-  
 చా స్తువన్తి । తస్మాత్తత్సద్భవైవ । న మేద్యతోఽను మేద్యతి ।

స కృత్యతోఽను కృత్యతి | పృచ్ఛదతోఽన్యః పక్షో భవతి | సప్తదతోఽన్యః | తస్మాద్వయాగ్ం స్యన్యతరమర్థమభి ప్రత్యావర్తన్తే | అన్యతర-  
 తోహి తద్గరీయః క్రియతే || ౪౬ || పృచ్ఛవిగ్ంశ ఆత్మా భవతి | త-  
 స్మాన్సన్ధ్యతః పశవో వనిషాః | ఏకవిగ్ంశం పుచ్ఛమ్ | ద్విపదాను  
 స్తువన్తి ప్రతిష్ఠితైః | సర్వేణస్తహ స్తువన్తి | సర్వేణ హ్యత్మనాఽఽ-  
 త్మనీవ | సహోత్పతన్తి | ఏకేకాముచ్ఛిగ్ంషన్తి | ఆత్మన్ హ్య-  
 క్లానిబద్ధాని | స వా ఏతేన సర్వః పురుషః || ౪౭ || యదీత ఇత్రో-  
 లామాని దతౌ నభాః | పరిమాదః క్రియన్తే | తాన్వైవతేన ప్ర-  
 త్యుప్యన్తే | ఔదుమ్బరస్తల్పా భవతి | ఊర్వాఅన్నముదుమ్బరః |  
 ఊర్వా ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై | యస్యతల్పసద్యమనభిజత్తగ్ం  
 స్యాత్ | స దేవానాగ్ం సామ్యతే | తల్పసద్యమభిజయానీతి తల్ప-  
 మారుహ్యోద్గాయేత్ | తల్పసద్యమైవాభిజయతి || ౪౮ || యస్య  
 తల్పసద్యమభిజత్తగ్ం స్యాత్ | స దేవానాగ్ం సామ్యతే | తల్ప-  
 సద్యం మాషరాజేషీతి తల్పమారుహ్యోద్గాయేత్ | స తల్పసద్యం  
 పరాజయతే | పైశ్చ శగ్ంసతి | మహో వై పైశ్చ | మహాస ఏవా-  
 న్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై | దేవాసురాసుంయత్తా ఆసాః | త ఆదిత్యే  
 వ్యాయచ్చన్త | తం దేవాసుమజయత్ || ౪౯ || బ్రాహ్మణశ్చ శూద్ర-  
 శ్చ చర్మకరే వ్యాయచ్చేతే | దేవ్యవై వర్ణా బ్రాహ్మణః | అసుర్య-  
 శ్శూద్రః | ఇమేఽరాధుర్నిమే సుభూతమక్రన్నిత్యన్యతరో బ్రూయా-  
 త్ | ఇమ ఉద్వాసీకారిణ ఇమే దుర్భూతమక్రన్నిత్యన్యతరః | య-



దైవైషాం సుక్ష్మతంతూరాద్ధిః । తదన్యత్రోఽభిశ్రీణాతి । యదైవై-  
షాం దుష్కృతంయాఽరాద్ధిః । తదన్యత్రోఽపమాన్తి । జ్ఞాన్మాణ-  
స్సం జయతి । అముమైవాదిత్యం భౌతృవ్యస్య సంవిద్వన్తి ॥ ౧౦ ॥

భవతి భవతిక్రియతే పురుషో జయత్యజయజ్ఞాయత్యేకం చ ॥

ఉద్ధన్యమానం నవైతాన్తి సన్తతిరైవిగ్తం ప్రహృప్రతిమాం  
ప్రజాపతిర్వృత్తవత్ ॥ ౬ ॥

ఉద్ధన్యమానగంశ్చోచిహ్నేశోఽగ్నే సవత్సనతిగ్రాహ్యవై-  
శ్వదేవమాలభన్తే పశ్చాత్ ॥ ౧౦ ॥ హరిః ఓమ్ ॥

### తృతీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ దేవాస్తురాస్సంయతా అసా । తే దేవా వి-  
జయముప్రయన్తః । అగ్నిహోమయోస్తైస్త్విసీస్తనూస్సం న్యదధతః ।  
ఇదము నో భవిష్యతి । యదినో జైష్యన్తి । తేనాగ్నిహోమోవపా-  
కామతామ్ । తే దేవా విజత్య । అగ్నిహోమోవన్తే వృచ్ఛా । తే-  
గ్నిమన్వవిన్దన్తుమాభన్నమ్ । తస్య విభక్తిభిస్తైస్త్విసీస్తనూర-  
వారున్ధత ॥ ౧ ॥ తే సామమన్వవిన్దా । తమఘ్నా । తస్య య-  
థాఽభిజ్ఞాయం తనూర్వ్యగృహ్లాత । తే గ్రహా అభవా । తద్గ్రా-  
హణాం గ్రహత్వమ్ । యస్త్యేవం విదుషా గ్రహా గృహ్యన్తే । త-  
స్య త్వేవ గృహీతాః । నానాఽఽగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ ।  
యదనాగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ । వ్యృద్ధమేవ తత్ ॥ ౨ ॥  
అనాగ్నేయం వా ప్రతక్రియతే । యథ్సమిధస్తనూనపాతమిదో

దైవైషాం సుక్ష్మతంతూరాద్ధిః । తదన్యతరోఽభిశ్రీణాతి । యదైవై-  
షాం దుష్క్మతంతూరాద్ధిః । తదన్యతరోఽపహన్తి । భ్రాహ్మణా-  
స్సం జయతి । అముమైవాదిత్యం భ్రాతృవ్యస్య సంవిన్దన్తే ॥ ౧౦ ॥

భవతి భవతిక్రియతే పురుషో జయత్యజయజ్ఞయత్యేకం చ ॥

ఉద్ధన్యమానం నవైతాన్తి సస్తరిరెకవిగ్తం ప్రహేఽప్రతిమాం  
ప్రహాపతిర్వృత్తప్రట్ ॥ ౬ ॥

ఉద్ధన్యమానగ్తోఽచిత్తేశోఽగ్నే సవత్సానతిగ్రాహ్యవై-  
శ్వదేవమాలభన్తే పశ్చాత్ ॥ ౧౦ ॥ హరిః ఓమ్ ॥

### తృతీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ దేవాసురాస్సంయత్యా ఆసన్ । తే దేవా వి-  
జయముప్రయన్తః । అగ్నిహోమయోస్తైజస్విసీస్తనూస్సం స్యదధతః ।  
ఇదము నో భవిష్యతి । యదినో జైష్యస్తీతి । తేనాగ్నిహోమావపా-  
శామలామ్ । తే దేవా విజత్య । అగ్నిహోమావస్త్వచ్ఛాన్ । తే-  
గ్నిమన్వవిన్దన్తృతుమాభసన్మమ్ । తస్య విభక్తిభిస్తైజస్విసీస్తనూర-  
వారుస్థత ॥ ౧ ॥ తే సామమన్వవిన్దన్ । తమఘ్నన్ । తస్య య-  
థాఽభిజ్ఞాయం తనూర్వ్యగృహ్లాత । తే గ్రహా అభవన్ । తద్గ్రా-  
హణాం గ్రహాత్వమ్ । యస్త్యేవం విదుషా గ్రహా గృహ్యన్తే । త-  
స్య త్వేవ గృహీతాః । నానాఽగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ ।  
యదనాగ్నేయం పునరాధేయే కుర్యాత్ । వ్యుత్థమేవ తత్ ॥ ౨ ॥  
అనాగ్నేయం వా ప్రతీక్రియతే । యథామిధస్తనూనపాతమిదో

చ్ఛహిర్యశతి । ఉభావాగ్నైయావాజ్యభాగో న్యాతామ్ । అనాజ్య-  
 భాగో భవత ఇత్యాహుః । యదుభావాగ్నైయావనన్వత్సావితీ । అ-  
 గ్నయై పవమానాయోత్తరస్సాత్ । యత్పవమానాయ । తేనా-  
 జ్యభాగః । తేన సామ్యః । బుధన్వత్యాగ్నైయాస్వాజ్యభాగస్య పురొ-  
 నువాక్యా భవతి ॥ 3 ॥ యథా స్తుప్తం బూధయతి । తాదృగైవ తత్ ।  
 అగ్నిస్యక్తాః పత్నీసంయాజానామృచస్సుప్తః । తేనాగ్నేయగ్ం స-  
 ర్వం భవతి । ప్రక్షధా తేజస్వినీం దేవతాముపైతీత్యాహుః । సైన-  
 మిశ్వరా ప్రదమా ఇతి । నేతి బూయాత్ । ప్రజననం వా అగ్నిః ।  
 ప్రజననమైవాపైతీతి । కృతయజుస్సంభృతసంభార ఇత్యాహుః ।  
 ౪ ॥ స సంభృత్యాస్సంభారాః । స యజః శ్రావ్యమితి । అశో ఖలు ।  
 సంభృత్యా వ్రత సంభారాః । శ్రావ్యం యజః । పురరాధేయస్య స-  
 మృద్ధ్యై । తేనోపాగ్ంశు ప్రచరతి । ఏష్య ఇవ వా వ్రతః । యత్పు-  
 నరాధేయః । యథోపాగ్ం శుప్తప్రమిచ్ఛతి ॥ ౫ ॥ తాదృగైవ  
 తత్ । ఉచైచస్సిష్టకృతముభస్పజతి । యథా వ్రష్టం విత్వా పా-  
 హుయమితి । తాదృగైవ తత్ । ప్రక్షధా తేజస్వినీం దేవతాముపై-  
 తీత్యాహుః । సైనమిశ్వరా ప్రదమా ఇతి । తత్తథా నోపైతి । ప్ర-  
 యాజానాయాజేష్టేవ విభక్తిః కుర్యాత్ । యథాపూర్వమాజ్యభా-  
 గ్నో న్యాతామ్ । వ్రతం పత్నీసంయాజాః ॥ ౬ ॥ తద్వైశ్వానరవత్ప్ర-  
 జననవత్తరముపైతీతి । తదాహుః । వ్యృద్ధంవా వ్రతత్ । అనాగ్నై-  
 యం వా వ్రతత్క్రియత ఇతి । నేతి బూయాత్ । అగ్నిం ప్రథమం

విభక్తీనాం యజతి । అగ్నిముత్తమం పత్నీసంయూజానామ్ । తెనా-  
గ్నేయమ్ । తేన సమృద్ధంక్రియత ఇతి ॥ ౭ ॥

అరున్ధతైవ తద్భవతి సంభృతసంభార ఇత్యాహురిచ్చతి పత్నీ-  
సంయూజా నవ చ ॥ ౮ ॥

దేవా వై యథాదర్శం యజ్ఞానాహరన్త । యోఽగ్నిస్తా-  
మమ్ । య ఉక్త్యమ్ । యోఽతిర్వాత్రమ్ । తె సహేవ సర్వే వాజ-  
పేయమపశ్యత్ । తే । అన్యోన్యస్త్వై నాతిష్ఠన్త । అహమనేన యజ్ఞా  
ఇతి । తేఽబ్రువత్ । అజిమస్య ధావామేతి ॥ ౯ ॥ తస్మిన్నాజిమ-  
ధావత్ । తం బృహస్పతిరుదజయత్ । తెనాయజత । సస్వారాజ్య-  
మగచ్ఛత్ । తమిన్దోఽబ్రవీత్ । మామనేన యాజయేతి । తెనేన్ద్రీమ-  
యాజయత్ । సోఽగ్రం దైవతానాం పర్యేత్ । అగచ్ఛథ్వాస్వరా-  
జ్యమ్ । అతిష్ఠన్తాస్త్వై జ్యేష్ఠాయ ॥ ౧౦ ॥ య ఏవం విద్వాన్ వాజపే-  
యేన యజతే । గచ్ఛతి స్వారాజ్యమ్ । అగ్రం సమూనానాం పర్యే-  
తి । తిష్ఠన్తేఽస్త్వై జ్యేష్ఠాయ । స వా ఏవ బ్రాహ్మణస్య చైవ రాజ-  
స్యస్య చ యజ్ఞః । తం వా ఏతం వాజపేయ ఇత్యాహుః । నాజా-  
ప్త్యో వా ఏవః । వాజ్గం హ్యేతేన దైవా విభక్తా । సోమో వై  
వాజపేయః । యో వై సోమం వాజపేయం వేద ॥ ౧౦ ॥ వ్రాత్య-  
వైనం పీత్వా భవతి । ఆఽస్యవాజీ జాయతే । అన్నం వై వాజపే-  
యః । య ఏవం వేద । అత్యన్నమ్ । ఆఽస్యాన్నాదో జాయతే ।  
బ్రహ్మ వై వాజపేయః । య ఏవం వేద । అత్తి బ్రహ్మణాఽన్నమ్ ।

ఆఽస్య బ్రహ్మ జాయతే || ౧౧ || వాగైవ వాజస్య ప్రసవః | య  
 వం వేద | క్షరతి వాచా చీర్యమ్ | ఐనం వాచా గచ్ఛతి | అపివ-  
 త్తిం వాచం వదతి | ప్రజాపతిర్దేవేభ్యో యజ్ఞాన్వాన్వదిశత్ | స ఆ-  
 త్మన్వాన్వపేయమధత్త | తం దేవా అబ్రువన్ | ఏష వావ యజ్ఞః |  
 యద్వాజపేయః || ౧౨ || అప్యైవ నోత్రాస్తివతి | తేభ్య ఏతా ఉ-  
 జ్జితేః ప్రియచ్ఛత్ | తావా ఏతా ఉజ్జితయో వ్యాఖ్యాయన్తే |  
 యజ్ఞస్య సర్వత్వాయ | దేవతానామసిర్భాగాయ | దేవా వై బ్ర-  
 హ్మణాశ్చాన్నస్య చ శమలమపాఘ్నమ్ | యద్బ్రహ్మణాశ్శమలమా-  
 ప్నీత్ | సా గాథా నారాశ్చక్తోస్యభవత్ | యదన్నస్య | సా సు-  
 రా || ౧౩ || తస్మాద్గాయతశ్చ మత్తస్య చ న ప్రతిగృహ్యమ్ | య-  
 త్ప్రతిగృహ్ణీయాత్ | శమలం ప్రతిగృహ్ణీయాత్ | సర్వా వా ఏత-  
 స్య వాచోఽవరుద్ధాః | యో వాజపేయయాజీ | యా పృథివ్యాం  
 యాఽగ్నో యా రథస్తరే | యాఽస్తరిక్షే యా వాయూ యా వామ-  
 దేవ్యే | యా దివి యాఽఽదిత్యే యా బృహతి | యాఽఘ్న  
 యాఽషధీషు యా వనస్పతిషు | తస్మాద్వాజపేయయాజ్యా ర్హివీజనః |  
 సర్వా హ్యస్య వాచోఽవరుద్ధాః || ౧౪ ||

ధావామెతి జ్యేష్ఠాయ వేద బ్రహ్మ జాయతే వాజపేయ-  
 స్సురాఽఽర్హివీజన ఏకం చ || ౧ ||

దేవా వై యదస్త్యైర్గోషోర్యజ్ఞస్య నావారున్ధత | తదతి-  
 గ్రాహ్యైరతిగృహ్యవారున్ధత | తదతిగ్రాహ్యణామతిగ్రాహ్యత్వమ్ |

యువతిగ్రాహ్య గృహ్యస్తే । యదేవానై ర్విర్రోపేర్యజ్ఞస్య నావరుణే ।  
 తదేవ తైరతిగృహ్యనరుణే । పశ్చిగృహ్యస్తే । పాశ్చి యజ్ఞః ।  
 యావానైవ యజ్ఞః । తమాప్త్వాఽవరుణే ॥ ౧౧ ॥ పర్వ ఇన్ద్రా  
 భవన్తి । ఏకధైవ యజమాన ఇన్ద్రియం దధతి । సప్తదశప్రజాప-  
 త్యా గ్రహ గృహ్యస్తే । సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతైరాప్త్యే ।  
 ఏకయర్చాగృహ్యతి । ఏకధైవ యజమానే వీర్యం దధతి । సోమ-  
 గ్రహగంశ్చ సురాగ్రహగంశ్చ గృహ్యతి । ఏతద్వే దేవానాం పర్వ-  
 మమన్నమ్ । యథ్సోమః ॥ ౧౨ ॥ ఏతస్మిన్మహ్యాగామ్ । యథ్సురా । పర్వ-  
 మేదై వాస్మా అన్నా ద్యేనావరమన్నాద్యమవరుణే । సోమగ్రహగృహ్య-  
 త్యతి । బ్రహ్మహో వా ఏతత్తేజః । యథ్సోమః । బ్రహ్మణ ఏవ తేజ-  
 సా తేజో యజమానే దధతి । సురాగ్రహగృహ్యతి । అన్నస్య వా  
 ఏతచ్ఛమలమ్ । యథ్సురా ॥ ౧౩ ॥ అన్నస్తే వ శమలేన శమలం యజ-  
 మానాదపహన్తి । సోమగ్రహగంశ్చ సురాగ్రహగంశ్చ గృహ్యతి ।  
 పుమాన్ వై సోమః । స్త్రీసురా । తస్మిన్మహమ్ । మిథునమైవాస్య  
 తద్యజ్ఞే కరోతి ప్రజననాయ । అత్మానమైవ సోమగ్రహేస్సస్పృహో-  
 తి । జాయాగంసురాగ్రహేః । తస్మాద్వాసవేయయాజ్యముష్ణిన్తోకే  
 స్త్రియగ్ం సంభవతి । వాజపేయాభిజితగ్ం హ్యస్య ॥ ౧౪ ॥ పూర్వే  
 సోమగ్రహ గృహ్యస్తే । అథరే సురాగ్రహః । పురోఽక్షగ్ం సోమ-  
 గ్రహేన్ధాదయతి । పశ్చాదక్షగ్ం సురాగ్రహః । పాపపస్యసస్య  
 విధృతై ర్వి । ఏవ వై యజమానః । యథ్సోమః । అన్నగ్ం సురా ।



శ్రమ్ | సారస్వత్యాత్తిరాశ్రమ్ || ౨౨ || మూర్తుత్యా బృహతస్త్సా-  
 శ్రమ్ | ఏతావన్తో వై యజ్ఞక్రితవః | తాన్ప్రశుభిరైవావరున్ధ | ఆత్మా-  
 నమేవ స్పృహోత్యగ్నిష్టామన | పాగ్నివాచనావ్రుక్త్యన | వీర్యగ్ం  
 షోడశినస్త్సాత్తేణ | వాచమతిరాతేణ | ప్రజాం బృహతస్త్సాత్తేణ |  
 ఇమమైవ లోకమభిషయత్యగ్నిష్టామన | అన్తరిక్షముక్త్యన || ౨౩ || సువర్గం  
 లోకగ్ం షోడశినస్త్సాత్తేణ | దేవయానానైవ ప్రథ ఆరోహత్యతిరా-  
 త్రేణ | నాకగ్ం రోహతి బృహతస్త్సాత్తేణ | తేష ఏవాత్మస్థత  
 ఆగ్నేయేన ప్రశునా | ఓజో బలమైస్త్సాగ్నేన | ఇన్ద్రియమైస్త్సాద్రిణ |  
 వాచగ్ం సారస్వత్యా | ఉభావైవ దేవలోకం చ మనుష్యలోకం  
 చాభిషయతి మూర్తుత్యా వశయా | సప్తదశ పాగ్నిప్రత్యాన్ప్రశూనా-  
 లభతే | సప్తదశః ప్రజాపతిః || ౨౪ || ప్రజాపతైరాప్తే | శ్యామా  
 ఏకరూపా భవన్తి | ఏవమివ హి ప్రజాపతిస్సమృద్ధ్యై | తాన్పర్య-  
 గ్నికృతానుభృజతి | మరుతో యజ్ఞమజిఘాగ్ంసన్ప్రజాపతేః | తేభ్య  
 ఏతాం మూర్తుతీం వశామాలభత | తయైవై నానశమయత్ | మూర్తు-  
 త్యా ప్రచర్య | ఏతాన్ధన్వంజ్ఞపయేత్ | మరుత ఏవ శమయిత్వా ||  
 ౨౫ || ఏతైః ప్రచరతి | యజ్ఞస్యాఘాతాయ | ఏకథా ప్రపాజ-  
 హాతి | ఏకదేవత్యా హి | ఏతే | అథో ఏకధైవ యజమానే  
 వీర్యం దధాతి | నైవారేణ సప్తదశశరావేణైతర్ హి ప్రచరతి |  
 ఏతత్పురోడాశాహ్యేతే | అథో పశూనామేవ చిద్రమపి దధాతి |  
 సారస్వతోత్తమయా ప్రచరతి | వాగ్నే సరస్వతి | తస్మాత్సా-



కానాం వాగుత్తమా । అథా ప్రజాపతావైవ యజ్ఞం ప్రతిష్ఠాపయతి ।  
ప్రజాపతిర్ హి వాక్ । అపన్నదతీ భవతి । తస్మాన్మనుష్యాసుర్వాం  
వాచం వదన్తి ॥ ౨౬ ॥

అతిరాత్రమస్తోమము క్షేణ ప్రజాపతిశ్శమయిత్వా తమయా  
ప్రచరతి షట్పు ॥ ౪ ॥

సావిత్రం జహాతి కర్కణఃకర్కణః పురస్తాత్ । కస్తజ్వే-  
దేత్యాహుః । యద్వాజపేయస్య పూర్వాయదపరమితి । సవిత్ప-  
్రసూత ఏవ యథాపూర్వం కర్మాణి కరోతి । సవనే సవనే జహాతి ।  
అక్రమణమైవ తథేత్రం యజమానః కురుతే । సువర్గస్య లోకస్య  
సమస్త్యై । వాచస్పతిర్వాచమద్య స్వదాతి న ఇత్యాహ । వాగ్నే  
దైవానాం పురాన్మమాసీత్ । వాచమైవాస్మా అన్నగ్ం స్వదయతి ॥  
౨౭ ॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రాసి వార్త్రస్ను ఇతి రథముపావహరతి విజి-  
త్యై । వాజస్యను ప్రసవే మూతరం మహీమిత్యాహ । యచ్చై-  
వేయమ్ । యచ్చాస్యామధి । తదైవావరున్ధే । అథా తస్మిన్నేవా-  
భయైభిషిచ్యతే । అశ్వస్తరమృతమృశు భేషజమిత్యశ్వస్వల్పాల-  
యతి । అశ్వువా అశ్వస్య తృతీయం ప్రవిష్టమ్ । తదనువేనన్వవ-  
ప్లవతే । యదశ్వు పల్పాలయతి ॥ ౨౮ ॥ యదైవాప్యాశ్వు ప్రవిష్టమ్ ।  
తదైవావరున్ధే । బహు వా అశ్వో మైధ్యముపగచ్ఛతి । యదశ్వు ప-  
ల్పాలయతి । మైధ్యానైవైనాన్కురోతి । వాయుర్వా త్వమనుర్వా  
త్యేత్యాహ । ఏతా వా ఏతం దైవతా అగ్నే అశ్వమయుక్ష్ణా ।

తాభిరైవైనాన్ యనక్తి । సవస్యజ్జితైః । యజమా యనక్తివ్యా-  
వృత్తైః ॥ ౨౯ ॥ అపాంసపాదాశుహేమన్నితి సంమాప్తిః । మేధ్యా-  
నైవైనాన్కరోతి । అథో పృత్యైవైనానాజగ్ం సరివ్యతః । విష్ణుక్ర-  
మాన్కృమతే । విష్ణురైవ భూత్వేమాన్తోకానభిజయతి । వైశ్వదేవో  
వై రథః । అక్షాన్యజ్ఞావభిత్తోరథం యావిత్యాహ । యా ప్రవ  
దైవతా రథే ప్రవిష్టాః । తాభ్య ప్రవ నమస్కరోతి । ఆత్మనోఽనా-  
ర్హ్యైః । అశమరథం భావుకాఽస్య రథోభవతి । య ప్రపం వేద ॥ ౩౦ ॥

స్వదయతి పల్బులయతి వ్యావృత్త్యా అనార్హ్యై ద్వైచ ॥ ౩౧ ॥

దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితా  
వాజం జెష్ఠమిత్యాహ । సవిత్ప్రసూత ప్రవ బ్రహ్మణావాజము-  
జ్జయతి । దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితా  
వర్షిష్ఠం నాకగ్ం యహేయమిత్యాహ । సవిత్ప్రసూతప్రవ బ్రహ్మణా  
వర్షిష్ఠం నాకగ్ం రోహతి । చార్వాణ రథచక్రం నిమిత్తగ్ం రోహతి ।  
అత్తో వా అగ్గీరస ఉత్తమాస్సువర్గం లోకమాయా । సాతే దేవ యజ-  
మానస్సువర్గం లోకమేతి । అవేష్టయతి । వజ్రో వై రథః । వజ్రేణైవ  
దిశ్తోఽభిజయతి ॥ ౩౧ ॥ వాజినాగ్ం సామగాయతే । అన్నం వైవాజి । అన్న-  
మైవాపరున్ధే । వాచో వష్క్మ దేవేభ్యోఽపాకామత్ । తద్వైవస్పతి-  
న్పావితత్ । పైషా వాగవైవస్పతిమ వదతి । యా దుండుభా । తస్మా-  
ద్దుండుభిస్సర్వా వాచోఽతి వదతి । దుండుభీన్సమాఘ్నున్తి । ప్రహమా వా

ప్రమావాక్ ॥ 32 ॥ యాదుండుభౌ । పురమయైవవాచావరూ  
 వాచమవరుణై । అథోవాచ ప్రవ వష్మ్య యజమానోవరుణై ।  
 ఇంద్రియ పాచం వదతేన్ద్రం వాజం జావయతేన్ద్రో వాజమజయిది-  
 త్యాహ । ఏష వా ప్రతర్హీన్ద్రః । యోయజతే । యజమాన ప్రవ  
 వాజముజయతి । సప్తదశ ప్రవ్యాధానాజం ధావన్తి । సప్తదశగ్న్యో  
 స్తాత్రం భవతి । సప్తదశసప్తదశదీయన్తే ॥ 33 ॥ సప్తదశఃప్రజాపతిః ।  
 ప్రజాపతేరాప్త్యై । అర్వాఽస్తి సప్తరసి వాజ్యసీత్యాహ । అగ్నిర్వా  
 అర్వా । వాయుస్సప్తిః । ఆదిత్యో వాజీ । ప్రతాభిరవాన్తే దైవతా-  
 భిర్దైవ రథం యునక్తిప్రప్తివాహినం యునక్తి । ప్రప్తివాహీన్తే దేవరథః ।  
 దైవరథమైవాన్తే యునక్తి ॥ 34 ॥ వాజినో వాజం ధావత కాష్ఠాం గచ్ఛ-  
 తేత్యాహ । సువగో వై లోకః కాష్ఠా । సువగోమైవ లోకం యన్తి ।  
 సువగం వా ప్రతే లోకం యన్తి । య ఆజిం ధావన్తి । ప్రాభోష్ఠీ  
 ధావన్తి । ప్రాజీవ హి సువగోలోకః । చతస్పతిరను మన్త్రీయ-  
 తే । చత్వారి ఛన్దాగ్ంసి । ఛన్దోభిరైవై నాన్ధువర్గం లోకంగమయతి ॥  
 ప్ర వా ప్రతేఽస్మాల్లోకాచ్ఛ్యవన్తే । య ఆజిం ధావన్తి । ఉదజ్ఞు  
 ఆవర్తన్తే । అస్మదైవ తేన లోకాన్నయన్తి । రథవిమోచనీయుం  
 జహోతి ప్రతిష్ఠితైః । ఆత్మా వాజస్య ప్రస్తవో జగమ్యాదిత్యాహ ।  
 అన్నం వై వాజః । అన్నమైవావరుణై । యథాలోకం వా ప్రత ఉజ్జయన్తి  
 య ఆజిం ధావన్తి ॥ 35 ॥ కృష్ణలంకృష్ణలం వాజస్పదభ్యోః ప్రయచ్ఛతి  
 యమైవతే వాజం లోకముజయన్తి । తం పరిక్రీయావరుణైః ప్రకథా బ్రహ్మణ

ఉపహరతి । ఎక్త ధేవ యజమానే వీర్యం దధాతి । దేవా వా ఓషధీష్యా-  
జమయుః । తా బృహస్పతిరుదజయత్ । స నీవారాన్నిరవృణోత ।  
తన్నీవారాణాం నీవారత్వమ్ । నైవారశ్చ రుర్యవతి ॥ 32 ॥ సతదైవ  
దేవానాం పరమమన్నమ్ । యన్నీవారాః । పరమైశ్చైవాస్మాత్తన్నా-  
ద్యేనావరమన్నాద్యమనరున్ధే । సప్తదశశరావా భవతి । సప్తదశః  
ప్రజాపతిః । ప్రజాపతైరాప్త్యై । క్షీరే భవతి । రుచమైవాస్మిన్దధాతి ।  
సస్తిష్యాన్భవతి । మేధ్యత్వాయ బ్రాహ్మస్సత్యో వా ప్రష దేవతయా ॥  
33 ॥ యో వాజపేయేన యజతే । బ్రాహ్మస్సత్య ప్రష చరుః ।  
అశ్వస్థస్త్రిష్యతస్సస్రష్టశ్చాన ఘోషయతి । యమైవ తే వాజం  
లోకముజ్జయన్తి । తమైవావరున్ధే । అజీశపత వనస్పతయ ఇన్ద్రిం  
వాజం విముచ్యధ్వమితి । దుందుభీక విముజ్జయన్తి । యమైవ తే వాజం  
లోకమిన్ద్రియం దుందుభయ ఉజ్జయన్తి । తమైవావరున్ధే ॥ 34 ॥

అభిజయతి వా ప్రమా వాగ్దీయన్తైస్తై యునక్తి గమయతి  
య ఆజిం ధావన్తి భవతి దేవతయాఽప్తౌ చ ॥ ౩౫ ॥

తౌర్యం యజమానం పరిధాపయతి । యజ్ఞో వై తౌర్య-  
మ్ । యజ్ఞేనైవైనగ్ం సమర్థయతి । దర్భమయుం పరిధాపయతి ।  
పవిత్రం వై దర్భాః । పునాత్యైవైనమ్ । వాజం వా ప్రమాదవరు-  
భుతే । యో వాజపేయేన యజతే । ఓషధయః ఇలు వై వాజః ।  
యద్దర్భమయుం పరిధాపయతి ॥ ౩౬ ॥ వాజస్యావరున్ధ్యై । జాయా  
ఏహి సువో రొహవేత్యాహ । పత్నియా ప్రవైష యజ్ఞస్యాన్వార-

మౌనః సచ్చితైః । సప్తదశాక్షిర్యాపా భవతి । సప్తదశః  
 ప్రజాపతిః । ప్రజాపతైరాప్తైః । తూప్తశ్చతురక్షిర్యవతి । కౌఠూ-  
 ముం చసాలమ్ । న వాప్రతే వ్రీహయో న యవాః । యద్దౌఢూ-  
 మాః ॥ ౪౦ ॥ ఏవమివ హి ప్రజాపతిస్సమృద్ధ్యై । అథో అముమై-  
 వాప్తై లోకమన్నవస్తం కరోతి । వాసాభి క్షేప్తయతి । ఏష వై యజ-  
 మానః । యమ్యాపః । సర్వదేవత్యం వాసః । సర్వాభిరైవై నం  
 దేవతాభిస్సమర్థయతి । అథో అక్రమణమేవ తథ్నతు యజమా-  
 నః కురుతే । సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై । ద్వాదశవాః ప్రసవీ-  
 యాని జగతోతి ॥ ౪౧ ॥ ద్వాదశమాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సర-  
 మైవ ప్రణాతి । అథో సంవత్సరమైవాస్మా ఉపదధాతి । సువర్గస్య  
 లోకస్య సమప్త్యై । దశభిః కల్పే రోహతి । నవవేపురుషే ప్రాణాః ।  
 నాభిర్దశమీ । ప్రాణానైవ యథాస్థానం కల్పయిత్వా । సువర్గం  
 లోకమేతి । ఏతావద్దేవ పురుషస్య స్వమ్ ॥ ౪౩ ॥ యావత్ప్రాణాః ।  
 యావద్దేవాస్యాస్తి । తేన సహ సువర్గం లోకమేతి । సువర్గే వాగ్ం  
 అగన్మిత్యాహ । సువర్గమైవ లోకమేతి । అమృతా అభూమె-  
 త్యాహ । అమృతమివ హి సువర్గో లోకః । ప్రజాపతేః ప్రజా  
 అభూమెత్యాహ । ప్రాజాపత్యో వా అయు లోకః । అస్మాదేవ తేన  
 లోకానైతి ॥ ౪౪ ॥ సమహం ప్రజయా సం మయాప్రజేత్యాహ ।  
 అశిషమైవైతామాశాన్తైః । అసపుటస్మన్తి । అన్నం వా ఇయమ్ ।  
 అన్నాద్యేనైవై నగ్ం సమర్థయన్తి ఉష్మేర్హన్తి । ఏతేహి సాక్షాదన్నమ్ ।

యదూహః । సాక్షాదేవైసమన్నాద్యేన సమర్థయన్తి । పురస్తాత్స-  
త్యజ్యం ఘ్నన్తి ॥ ౪౧ ॥ పురస్తాద్ధి ప్రతీచీదమన్నమద్యతే । శీర్షతో  
ఘ్నన్తి । శీర్షతో హ్యన్నమద్యతే । దిగ్భ్యఘ్నన్తి । దిగ్భ్య ఏవా-  
స్మా అన్నాద్యమవరుణతే । ఈశ్వరో వా ఏష పరాజ్ఞాదఘ్నః ।  
యో యూపగ్ంహతి । హిరణ్యమధ్యవరోహతి । అమృతం నై-  
హిరణ్యమ్ । అమృతగ్ం సువర్ణలోకః ॥ ౪౨ ॥ అమృతే ఏవ సువర్ణ-  
లోకే ప్రతి తిష్ఠతి । శతమానం భవతి । శతాయుః పురుషశ్చ తేన్ద్రియః ।  
ఆయుష్యేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి । పుష్ట్యే వా ఏతద్రూపమ్ । యదజా-  
తిస్సంవత్సరస్యాన్యాపశూన్సురి ప్రజాయతే । బ్రహ్మజనమధ్యవరోహతి ।  
పుష్ట్యామైవ ప్రజననే పతితిష్ఠతి ॥ ౪౩ ॥

పరిధాపయతి గోధూమా జహోతి స్వం నైతి తత్యజ్యం  
ఘ్నన్తిలోకో నవ చ ॥ ౪౪ ॥

సప్తాన్నహోమాజ్ఞుహోతి । సప్త వా అన్నాని । యావన్త్య-  
వాన్నాని । తాన్త్యవావరుణే । సప్త గ్రామ్యా ఏషధయః । సప్తర్ష-  
ణ్యాః । ఉభయీషామవరుణ్యే । అన్నస్యాన్నస్య జహోతి । అన్నస్యా-  
న్నస్యవరుణ్యే । యద్యావేయయాజ్యనవరుణస్యాశ్చీయాత్ ॥ ౪౫ ॥  
అవరుణేన వ్యృధ్యేత । సర్వస్య సమప్తదాయ జహోతి । అనవరుణ-  
స్యవరుణ్యే । ఔదుమ్బరేణ సుగ్రవేణ జహోతి । ఊర్వా అన్నము-  
దుమ్బరః । ఊర్జా ఏవాన్నాద్యస్యావరుణ్యే । దేవస్య త్వా సవితృః  
ప్రసవ ఇత్యాహ । సవితృప్రసూత ఏవైవం బ్రహ్మణాదేవతాభిర-

భిషిశ్చతి । అన్నస్యాన్నస్యాభిషిశ్చతి । అన్నస్యాన్నస్యావరుద్ధ్యై ॥౪౯॥  
 పురస్తాత్ప్రత్యశ్చమభిషిశ్చతి । పురస్తాద్ధి ప్రతిచీనమన్నమద్యతే । శీర్-  
 మతోఽభిషిశ్చతి । శీర్షతో హ్యన్నమద్యతే । ఆముఖాద్దన్వప-  
 స్యావయతి । ముఖత ఏవాస్మా అన్నాద్యం దధాతి । అగ్నేస్త్యా-  
 సామాజ్యేనాభిషిశ్చమిత్యాహ । ఏష వాలగ్నేస్తవః । తేనైవైన-  
 మభిషిశ్చతి । ఇన్ద్రీయ త్వాసామాజ్యేనాభిషిశ్చమిత్యాహ ॥౫౦॥  
 ఇన్ద్రీయఘేవాస్మిన్నై తేనదధాతి । బృహస్పతేస్త్యా సామాజ్యేనా-  
 భిషిశ్చమిత్యాహ । బ్రహ్మవై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మజ్ఞే-  
 వై నమభిషిశ్చతి । సోమగ్రీహగ్ంశ్చావదానీయాని చర్తివ్యగ్భ్యుడప-  
 హరన్తి । అముమైవ తైర్లోకమన్నవన్తం కరోతి । సురాగ్రీహగ్ం-  
 శ్చావదానీయాని చ వాజసృద్భ్యః । ఇమమైవ తైర్లోకమన్నవన్తం  
 కరోతి । అథా ఉభయోప్సేవాభిషిచ్యతే । విమూఢం కుర్వతే వాజ-  
 సృతః ॥౫౧॥ ఇన్ద్రీయస్యావరుద్ధ్యై । అనిరుక్తాభిఃప్రాతస్సప్తనే స్తువతే ।  
 అనిరుక్తః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతైరాప్త్యై । వాజవలీభిర్మాధ్యన్దినే ।  
 అన్నంవై వాజః । అన్నమైవావరుద్ధే । శిషివిష్టవతీభిస్తృతీయసప్తనే ।  
 యజ్ఞో వై విష్ణుః । ప్రశవశ్శిషిః । యజ్ఞ ఏవ ప్రశుముప్రతి తిష్ఠతి । బృహ-  
 దస్త్యం భవతి । అస్తమైవై నగ్ం శ్రీయై గమయతి ॥ ౫౨ ॥

అగ్నియాదన్నస్యాన్నస్యావరుద్ధ్యా ఇన్ద్రీయత్వా సామాజ్యే-  
 నాభిషిశ్చమిత్యాహ వాజసృతశ్శిషిస్త్రీణి చ ॥ ౮ ॥

ప్రపదం త్వేత్యాహ । ప్రజా వైన్యా । ప్రజానామైవై తేన  
 సూయతే । ద్విపదమిత్యాహ । వనస్పతయో వై ద్రు । వనస్పతీ-  
 నామైవై తేన సూయతే । భువనసదమిత్యాహ । యదావై వసీయా-  
 నృవతి । భువనమగ్నస్మితి వై తమాహుః । భువనమైవై తేన గచ్ఛతి ॥ ౧౩ ॥  
 అభ్రుషదం త్వా ఘృతసదమిత్యాహ । అపామైవై తేన ఘృతస్య  
 సూయతే వ్యోమసదమిత్యాహ । యదావై వసీయానృవతి । వ్యోమా-  
 గ్నస్మితి వై తమాహుః । వ్యోమైవై తేన గచ్ఛతి । పృథివిషదంత్యా-  
 న్తరిక్షసదమిత్యాహ । ఏషామైవై తేన లోకానాగ్ం సూయతే తస్మా-  
 ద్వాజపేయ యాజీ నకంచన ప్రత్యవరోహతి । అపీవహి దేవతా-  
 నాగ్ం సూయతే ॥ ౧౪ ॥ నాకసదమిత్యాహ । యదా వై వసీయా-  
 నృవతి । నాకమగ్నస్మితి వై తమాహుః । నాకమైవై తేన గచ్ఛతి । యే  
 గ్రహః పఞ్చజినీనా ఇత్యాహ । పఞ్చజినానామైవై తేన సూయతే ।  
 అపాగ్ం రసముద్వయసమిత్యాహ । అపామైవై తేన రసస్య సూయతే ।  
 సూర్యరశ్మిగ్ం సమాభృతమిత్యాహ సశుక్రత్వాయ ॥ ౧౫ ॥

గచ్ఛతి సూయతే నవ చ ॥ ౧౬ ॥

ఇన్ద్రో ప్రత్రగ్ం హత్వా । అసురాపురాభావ్యసామాహా-  
 న్యాం ప్రత్యాగచ్ఛత్ । తేషితరః పూర్వైర్వ్యురాగచ్ఛత్ । పితౄణా-  
 మజ్ఞాగచ్ఛత్ । తం దేవాః పునరయాచ న్తతమేభ్యో న పునరదదుః ।  
 తేబుద్ధివన్వరం వృణామహే । అథ వః పునదాన్యామః । అస్మౌ



భ్యమైవ పూర్వైద్యుః క్రియాతా ఇతి ॥ ౧౬ ॥ తమేభ్యః పునరదదుః ।  
 తస్మాత్పితృభ్యః పూర్వైద్యుః క్రియతేయత్పితృభ్యః పూర్వైద్యుః క-  
 రోతిపితృభ్య ఏవ తద్యజ్ఞం నిష్క్రియ యజమానః ప్రతనుతేసామా-  
 యపితృపీతాయ స్వధా నమ ఇత్యాహ । పితృనాథి సోమపీథమవరుణే ।  
 న హి పితా ప్రమీయమాణ ఆప్తేష సోమపీథ ఇతి । ఇన్ద్రియం వై  
 సోమపీథః । ఇన్ద్రియమైవ సోమపీథమవ రుణే । తేనన్ద్రియేణ ద్వితి-  
 యాంజాయామభ్యక్షు తే ॥ ౧౭ ॥ ఏతదైవ బ్రాహ్మణం పురా వా-  
 శత్రవసా విదామక్రత్ । తస్మాత్తే ద్వేద్వే జాయే అభ్యాశత । య  
 ఏవం వేద । అథ ద్వితియాం జాయామక్షు తే । అగ్నేయే కవ్యవాహ-  
 నాయ స్వధా నమ ఇత్యాహ । యఏవ పితృణామగ్నిః । తంప్రీణాతి  
 త్రిసప్తహుతిర్జుహోతి । తిర్నిదధాతి । షట్థే సంపద్యంతే ॥ ౧౮ ॥  
 షడ్వా ఋతవః । ఋతూనైవ ప్రీణాతి । తూష్ణీం మేక్షమాదధాతి ।  
 అస్తి నా హి వృష్ట ఋతుర్న వా । దైవా వైపితృన్ప్రీతా ।  
 మనుష్యాః పితరోఽను ప్రపిపతే । త్రిస సప్తహుతిర్జుహోతి । తిర్నిద-  
 ధాతి । షట్థే సంపద్యంతే । షడ్వాఋతవః ॥ ౧౯ ॥ ఋతవః ఖలు  
 వై దేవాః పితరః । ఋతూనైవదేవాన్ప్రీత్యాన్ప్రీణాతి । తాన్ప్రీతా ।  
 మనుష్యాః పితరోఽను ప్రపిపతే । సక్రదాచ్ఛిన్నం బహిర్భవతి ।  
 సక్రదివ హిపితరః । తిర్నిదధాతి । తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః ।  
 తానైవ ప్రీణాతి । పరాజావర్తతే ॥ ౨౦ ॥ స్థీకా హి పితరః । ఓష్ణ-  
 ణో వ్యావృత ఉపాస్తే । ఉష్ణభాగో హి పితరః । బ్రహ్మవాదినో

వదన్తి । పాశ్వాంతం 3 నపాశ్వాంతం 3 మితీ । యత్రాపిక్షియాత్ । జన్య-  
 మన్నమద్యాత్ । ప్రమాముకస్సాన్యత్ । యన్న పాక్షియాత్ ।  
 అహవిస్సాన్యత్ ॥ ౬౦ ॥ పితృభ్య ఆన్యశ్చైత । అవఘ్రియమైవ ।  
 తన్నేవ పాశితం నేవాపాశితమ్ । వీరం వా వై పితరః ప్రయన్తో  
 హరన్తి । వీరం వా దదతి । ద్దశాం ఛినత్తి । హరణభాగ్రాహి పితరః ।  
 పితౄనైవ నిరవదయతే । ఉత్తర ఆయుషి లోమఛస్థిత । పితౄణాం  
 హ్యతర్హితేదీయః ॥ ౬౧ ॥ నమస్కరోతి । నమస్కరో హి పితౄ-  
 ణామ్ । నమో వః పితరో రసాయ । నమో వః పితరశ్శుష్కాయ ।  
 నమో వః పితరో జీవాయ । నమో వః పితరస్సర్వభామై । నమో వః  
 పితరో మన్యవే । నమో వః పితరో ఘోరాయ । పితరో నమో వః  
 య పితస్మిన్లోకే స్థ ॥ ౬౩ ॥ యుష్మాగ్ంస్తేను । యేఽస్మిన్లోకే ।  
 మాం తేను । య పితస్మిన్లోకే స్థ । యూయం తేషాం వసిష్ఠా  
 భూయాస్త । యేఽస్మిన్లోకే । అహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాస్తమి-  
 త్యాహ । వసిష్ఠస్సమూనానాం భవతి । య పవం విద్వాన్నితృభ్యః  
 కరోతి । నవవైమనుష్యాణాం యజ్ఞః ॥ ౬౪ ॥ దేవానాంవా ఇతరే  
 యజ్ఞాః । తేన వా పితృత్పల్లోకే చరతి । యత్పితృభ్యఃకరోతి । స  
 ఈశ్వరఃప్రమితోః । ప్రాజాపత్యయర్చాపునరైతి । యజ్ఞో వై ప్రజా-  
 పతిః । యజ్ఞేనైవ సహ పునరైతి । నప్రమాముకోభవతి । పితౄలోకే  
 వా పితృజమానశ్చరతి । యత్పితృభ్యఃకరోతి । స ఈశ్వరఃప్రతి-  
 మార్తోః । ప్రజాపతిస్తావైస్తం తత ఉన్నేతుమర్హతీత్యాహుః ।

యత్ప్రజాపత్యయర్చాపునరైః । ప్రజాపతిరైవైతం తత్ ఉన్నయతి ।  
నాన్విమార్శతియజమానః ॥ ౬౫ ॥

ఇత్యశ్చ తే పద్యన్తే పద్యన్తే పద్యా ఋతవో వర్తతైవ-  
విస్తాన్యస్తేదీయస్థస్య యజ్ఞో యజమానశ్చరతి యత్ప్రత్యభ్యః కరతి  
పశ్య చ ॥ ౧౦ ॥

ధేవాసురా అగ్నిజోమయోదేవా వై యక్తా దర్శం దేవా  
వై యదనైర్విగ్రహైర్భువ్వవాదిన్సో నాగ్నిజ్యోమో నసావిత్రందేవ-  
స్యాహం తార్భ్యగం సప్తన్నహోమాన్నుషదం త్వేన్ద్రోవ్రతగం  
హత్వా దశ ॥ ౧౦ ॥

దేవాసురా వాఙ్మేవైతం తస్మాద్వాసవేయయాజ దేవస్యా-  
హం వాఙ్మయవరుద్ధ్యా ఇన్ద్రియమైవాస్మిన్ స్థాకాహితిరః పశ్య  
వస్త్విః ॥ ౬౫ ॥

హరిఃఓమ్





## చతుర్థ ప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ఉభయై వా ప్రతే ప్రజాపతైరధ్యస్యన్త । దైవా  
 శ్చాసురాశ్చ । తాన్ వ్యజానాత్ । ఇమేఽన్య ఇమేఽన్య ఇతి । స  
 దేవాన్ గంఠూనకరోత్ । తాన్ భృషణాత్ । తాన్ వితేగాపునాత్ ।  
 తాన్ సరస్తాత్ పవిత్రస్య న్యగృహ్లాత్ । తే గ్రహా అథవారద్యహాణాం  
 గ్రహాత్వమ్ ॥ ౧ ॥ దేవతా వా ప్రతాయజమానస్య గృహే గృహ్యన్తే ।  
 యద్యహః ॥ విదురేనందైవా ॥ యస్యైవం విదుష ప్రతే గ్రహా గృహ్యన్తే ।  
 ప్రమావై సోమస్యాహుతిః । యదుపాగ్ంశుః । సోమేన దేవాగ్ంస్తర్ప-  
 యాణీతి ఖిలు వై సోమేన యజతే । యదుపాగ్ంశు జాహోతి ।  
 సోమేనైవ తద్దేవాగ్ంస్తర్పయతి । యద్యహజ్జాహోతి ॥ ౨ ॥  
 దైవా ప్రవ తద్దేవాన్ గచ్ఛన్తి । యచ్ఛమసాజ్జుహోతి । తేనైవాను-  
 రూపేణ యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । కిం న్వేతదగ్ర ఆసీదిత్యా-  
 హుః । యత్సాత్మాణీతి । ఇయం వా ప్రతదగ్ర ఆసీత్ । మృన్మయాని  
 వా ప్రతాన్యాసా । తైదైవా న వ్యావృతమగచ్ఛ ॥ త ప్రతాని  
 దాద్రుమయాణి పాత్రాణ్యపశ్య ॥ తాన్యకుర్వత ॥ ౩ ॥ తేర్వేతే  
 వ్యావృతమగచ్ఛ ॥ యద్దాద్రుమయాణి పాత్రాణి భవన్తి । వ్యా-  
 వృతమైవ తైర్యజమానో గచ్ఛతి । యాని దాద్రుమయాణి పాత్రాణి  
 భవన్తి । అముమైవ తైర్లోకమభిజయతి । యాని మృన్మయాని ।

ఇమమేవ లైలోకమభియతి । బ్రహ్మవాదినోవదన్తి । కాశ్చత-  
స్థానీర్వాయవ్యాసామగ్రహజీతి । దైవా వై పృథ్విమదు-  
హా ॥ ౪ ॥ తస్యా వైతేస్తనా ఆసా । ఇయం వై పృథ్విః ।  
తామాద్ధిత్యా ఆదిత్యస్థాల్యా చతుష్పదః ప్రశూనదుహా ॥ యదా-  
దిత్యస్థాలీ భవతి । చతుష్పద ఏవ తయా ప్రశూన యజమాన  
ఇమాండుహే । తామిన్ద్రి ఉక్త్యస్థాల్యైన్ద్రియమదుహాత్ । యదు-  
క్త్యస్థాలీ భవతి । ఇన్ద్రియమైవ తయా యజమాన ఇమాం  
దుహే । తాం విశ్వేదైవా ఆగ్రయణస్థాల్యార్జమదుహా ॥ యదా-  
గ్రయణస్థాలీ భవతి ॥ ౫ ॥ ఉర్జమైవ తయా యజమాన ఇమాం  
దుహే । తాం మమృష్యాదువస్థాల్యాఽఽయరదుహా ॥ యద్ధృ-  
వస్థాలీ భవతి । ఆయురైవ తయా యజమాన ఇమాం దుహే ।  
స్థాల్యాగ్న్యస్థాతి । వాయువ్యన జహాతి । తస్మాద్దన్యేన పాత్రేణ  
ప్రశూన్తుమాన్తి । అన్యేన ప్రతిగ్న్యాన్తి । అథా వ్యావృతమైవ  
తద్యజమానో గచ్ఛతి ॥ ౬ ॥

గ్రహత్వం గ్రహజ్ఞుహోత్యకుర్వతా దుహాన్నాగ్రయణస్థాలీ  
భవతినవ చ ॥ ౭ ॥

యువగంస్తురామమశ్వినా । నముచావాస్తురెపచా । విప్రీస్తా-  
నా శుభస్థితి । ఇన్ద్రిం కర్మ స్వావతమ్ । పుత్రమివ పితరా-  
వశ్వినోబా । ఇన్ద్రివతం కర్మణా దగ్ంపనాభి । యథ్సురా-  
మృ వ్యపిబ్జచ్ఛచిభిః । సరస్వతీ త్వా మమృవన్నభీష్టాత్ । అహవ్యగ్నా

వావిరాస్యేతే । సుగ్రీవేన ఘృతం చమూ ఇవ సోమః ॥ ౨ ॥ వాజస-  
 నిగ్ం రయిమస్మై సుగ్రీవే ॥ ప్రశస్తం ధేహి యశఃపం బృహస్తమ్ ।  
 యస్మిన్నశ్వస ఋషభాస ఉక్షణః । వశామేసా అవస్పృష్టాన అహు-  
 తాః । కీర్తాలచే సోమవృషాయ వైధసే । హృదా మఠిం జనయ చారు-  
 మగ్నయే । నానాహివాం దేవహితగ్ంసదోమితమ్ । మాసగ్ంసృతౌ-  
 థాం పరమేవ్యోమః । సురా త్వమసి శుష్కిణీ సోమ వ్రమః । మా-  
 మాహిగ్ంసీస్సాన్వం యోసిమావిశే ॥ ౩ ॥ యదత్ర శిష్టగ్ంరసినస్సు-  
 తస్యయద్వినో అపిబచ్చచీభిః । అహం తదస్య మనసా శివేన । సామగ్ం-  
 రాజాసమిహ భక్షయామి । ద్వే సుగ్రీ అశృణవం పితృణామ్ । అహం  
 దేవానాముతమర్త్యానామ్ । తాభ్యామిదం విశ్వం భువనగ్ంసమేతి ।  
 అస్తరా పూర్వమవరం చకేతుమ్ । యస్తి దేవవరుణగాయత్రఘ్నాః  
 పాశం । తం త వ్రతే నావయశే ॥ ౪ ॥ యస్తి దేవవరుణత్రిష్టుప్ఘ్నాః  
 పాశః । తం త వ్రతేనావయశే । యస్తి దేవవరుణ జగతిఘ్నాః పాశః ।  
 తం త వ్రతేనావయశే । సామో వా ఎతస్య రాజ్యమాదత్తే । యో  
 రాజాసన్వాజ్యవా సోమేన యజతే । దైవసువామితాసి హవీగ్ంషి  
 భవన్తి । ఎతావన్తో వై దేవానాగ్ం ప్రవాః । త ఎవాస్తే ప్రవాన్సృ-  
 యచ్ఛన్తి । త ఏవం పునస్సువన్తే రాజ్యా యా దైవనూ రాజా భవతి ॥ ౧౦ ॥  
 సోమ అవిశే యశే రాజ్యయేకం చ ॥ ౨ ॥

ఉదస్థాదైవ్యదితివ్యవహరీ । ఆయుర్వృజ్ఞపతావధాత్ । ఇన్ద్రా-  
 యశ్చవ్యవహరీ । మిత్రాయ వరుణాయచ । ఇయం వా అగ్ని-

హోత్రీ । ఇయం వా ఏతస్య నిషేదతి । యస్యాగ్నిహోత్రీ నిషేదతి ।  
 తాముతాపయేత్ । ఉదధాదేవ్యదితితి । ఇయం వై దేవ్యదితిః ॥౧౧॥  
 ఇమామైవాహ్నా ఉత్థాపయతి । ఆయుర్యజ్ఞపతావధాదిత్యాహ ।  
 ఆయురైవాస్మిన్దధాతి । ఇన్ద్రాయకృన్వతి భాగంమితాయ వరుణాయ  
 చేత్యాహ । యథాయజురైవై తత్ । అవర్తికం వా ఏతేతస్య హా-  
 ప్నానం ప్రతిభాషాయ నిషేదతి । యస్యాగ్నిహోతుస్సృష్టా నిషేదతి ।  
 తాం దుగ్ధావభాష్మాణాయ దద్యాత్ । యస్యాత్మం నాద్యాత్ ।  
 అవర్తిమైవాస్మిన్దాహ్నం హోతిముచ్చతి ॥౧౨॥ దుగ్ధా దదాతి । న  
 హ్యదృష్టా దక్షిణా దీయతే । పృథివీం వా ఏతస్య పయః ప్రవిశతి ।  
 యస్యాగ్నిహోత్రం దుహ్యామాన్తగ్ం స్కున్దతి । యదద్య దుగ్ధం పృథి-  
 వీమస త్ । యదోషధీరవ్యసరద్యదాపః । పయో గృహేషు పయో  
 అఘ్నియాసు । పయో వశేషేషు పయోఅస్తు తన్మయిత్యాహ । పయ  
 ఏవాత్మన్తృహేషు ప్రశుమ ధత్తై । అప ఉపసృపతి ॥౧౩॥ అద్భిరైవైస-  
 దాహ్నతి । యో వై యజ్ఞస్యాజ్ఞే నానాతకగ్ం సగం స్పృశతి ।  
 ఉభే వై తే తహాగ్నృతః । అగ్నృతి ఖలు వా ఏతదగ్నిహోత్రమ్ ।  
 యద్దుహ్యామాన్తగ్ం స్కున్దతి । యదభిదుహ్యత్ । ఆజ్ఞే నానార్తం  
 యజ్ఞస్య సగంస్పృశేత్ । తదైవ యాదృక్ప్రీదృక్పహోత్రవ్యమ్ । అ-  
 త్తాన్యం దుగ్ధాపునర్ హోత్రవ్యమ్ । అనారైవై వార్తం యజ్ఞస్యనిష్క-  
 రోతి ॥౧౪॥ యద్యద్దృశస్య స్కున్దేత్ । యత్రహో హున్వాపున-  
 రైయాత్ । యజ్ఞం విచ్ఛిన్ద్యాత్ । యత్రస్కున్దేత్ । తన్నిషద్య పున-

ర్వహీయాత్ । యతేవ సున్దరి । తతః ప్రవైతత్సునర్వహాతి । త-  
 దేవ యాదృక్ప్రీదృక్చ హోత్రవ్యమ్ । అథాన్యాం దుగ్ధా పునర్ హో-  
 త్రవ్యమ్ । అనా దై నే వార్తం యజ్ఞస్య నిష్కరోతి ॥ ౧౧ ॥ వివా ప్రతస్య  
 యజ్ఞశ్చిద్యతే । యన్యాన్నిహోత్రైః ధిశితైశ్చాన్యైః సరూపావతిరుద్రః  
 ఖలు వా ప్రమః । యదగ్నిః । యద్దామన్వత్యా వతయేత్ । దుదా-  
 య ప్రశూనపీ దధ్యాత్ । అప్రశుర్యజమానస్సాన్యత్ । యదహోన్వతి-  
 ప్తిశ్చాత్ । అనాద్యమగ్నై రాపః । అనాద్యమాభ్యామపీ దధ్యాత్ । గా-  
 ర్ హపత్యాదృష్టాదాయా ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ ఇతి వైష్ణవ్యర్చా-  
 హవనీయాద్ధ్వగ్ం సయన్సుద్రవేత్ । యజ్ఞో వై విష్ణుః । యజ్ఞేనైవ  
 యజ్ఞగ్ం సంతనోతి । భస్మనా వదమపీ వపతి శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥

వై దైవ్యదితిరుజ్ఞాతి స్మరితి కరోతి కరోత్యాభ్యామపీ దధ్యా-  
 త్పుచ్చ చ ॥ 3 ॥

నివా ప్రతస్యాహవనీయోగాత్ హవత్యం కామయతేనిగాత్-  
 హవత్య ఆహవనీయమ్ । యస్యాన్ని మనుద్ధృతగ్ం సూర్యోఽభినిమా-  
 చతి । దర్భేణ హిరణ్యం ప్రబద్ధ్య పురస్తాద్ధరేత్ । అథాగ్నిమ్ । అథా-  
 గ్నిహోత్రమ్ । యధిరణ్యం పురస్తాద్ధరతి । జ్యోతిరై హిరణ్యమ్ ।  
 జ్యోతిరైవై నం పశ్యన్ముద్ధరతి । యదగ్నిం పూర్వగ్ం హరత్యథాగ్ని-  
 హోత్రమ్ ॥ ౧౨ ॥ భాగధయేనైవై నం ప్రణయతి । బ్రాహ్మణా ఆర్-  
 షేయ ఉద్ధరేత్ । బ్రాహ్మణో వై సర్వాదేవతాః । సర్వాభిరైవై-  
 నం దేవతాభిరుద్ధరతి । అగ్నిహోత్రముపసాద్యా తమితో రాసీతావ్రత-



మేవ హతమను మ్రియతే । అస్తం వా ఏష ఆత్మహోగచ్ఛతి । యస్తా-  
 మ్యతి । అస్తమేష యజ్ఞస్య గచ్ఛతి । యస్యాగ్నిమనుధృతగ్ం సూ-  
 ర్యోఽభినిమోచతి ॥౧౫॥ పునస్సమస్య జహోతి । అస్తైవ వాస్తం య-  
 జ్ఞస్య నిష్కరోతి । వరుణో వా ఏతస్య యజ్ఞం గృహ్లాతి । యస్యా-  
 గ్నిమనుధృతగ్ం సూర్యోఽభి నిమోచతి । వారుణం చరునిర్వచేత్ ।  
 తేనైవ యజ్ఞం నిష్క్రిణోతే । నివాఏతస్యాహవనీయో గాఢపత్యం  
 కామయతే । నిగాఢపత్య ఆహవనీయమ్ । యస్యాగ్నిమనుధృత-  
 గ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి । చతుర్వక్త్రహీతమాజ్యం పురస్తాద్ధరేత్ ॥౧౬॥  
 అథాగ్నిమ్ । అథాగ్నిహోత్రమ్ । యదాజ్యం పురస్తాద్ధరతి । ఏతద్వా  
 అగ్నేః ప్రియం ధామ । యదాజ్యమ్ । ప్రియేణైవైస్తం ధామూ  
 సమర్థయతి । యదగ్నిం పూర్వగ్ం హరత్యథాగ్నిహోత్రమ్ । భాగ  
 ధేయేనైవైస్తం ప్రణయతి । బ్రాహ్మణ ఆర్షేయ ఉద్ధరేత్ । బ్రా-  
 హ్మణో వైసర్వా దైవతాః ॥ ౨౦ ॥ సర్వాభిరైస్తం దేవతాభిరుద్ధ-  
 రతి । పరాచీ వా ఏత స్తే వ్యుచ్ఛన్తివ్యుచ్ఛతి । యస్యాగ్నిమనుధృ-  
 తగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి । ఉమాః కైతువా జపతామ్ । యజ్ఞం దైవేభి-  
 రిన్వితమ్ । దేవేభ్యోమధుమ త్తమగ్ం స్వాహేతి ప్రత్యక్షిషద్యాత్యేన  
 జహుయాత్ । ప్రతీచీమైవాస్తే వివాసయతి । అగ్నిహోత్రముపసా-  
 ద్యాతమిహో రాసీత । ప్రతమేవ హతమను మ్రియతే । అస్తం వా  
 ఏష ఆత్మహో గచ్ఛతి ॥ ౨౧ ॥ యస్తామ్యతి । అస్తమేష యజ్ఞస్య గ-  
 చ్ఛతి । యస్యాగ్నిమనుధృతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి । పునస్సమస్య జహో-

తి । అస్తైవాస్తం యజ్ఞస్య నిష్కరోతి । మిశో వా వ్రతస్య యజ్ఞం  
 గృహ్లాతియస్యాగ్ని మనుభ్యతగ్ంసూర్యోఽభ్యుదేతి । మైత్రం చతుంసర్వ-  
 పేత్ । తేనైవ యజ్ఞంసమ్మీశే । యస్యాహవనీయేఽనుద్వాతైగార్-  
 హవత్య ఉద్వాయేత్ ॥ ౨౨ ॥ యదాహవనీయమనుద్వాప్య గార్-  
 హవత్యం మథేత్ । విచ్ఛిన్యాత్ । భాతృవ్యమస్తై జవయేత్ । య-  
 ద్వేయజ్ఞస్య వాస్తవ్యం క్రియతే । తదను ద్రుద్యోఽపచరతి । య-  
 త్సుర్వమవ్వవస్యేత్ । వాస్తవ్యమగ్ని ముపాసీత । ద్రుద్యోఽస్య ప్రశూ-  
 న్వాతుకస్యాత్ । ఆహవనీయముద్వాప్య । గార్హవత్యం మథేత్ ॥  
 ఇతః పృథమం జజ్ఞే లగ్నిః । స్వాద్యోనైరధి జాతపేదాః । స గాయ-  
 త్రియా త్రిష్టభా జగత్యా । క్షేపేభ్యో హవ్యం వహతు పృతానన్నితి ।  
 ఛన్దోభిరైవైన్దగ్ంస్వాద్యోనైః ప్రజనయతి । గార్హవత్యం మథతి । గార్-  
 హవత్యం వా అన్వాహితాగ్నేః ప్రశవ ఉప తిష్ఠన్తై । స యదుద్వా-  
 యతి । తదను ప్రశవోఽప క్రామన్తి । ఇష రయ్యై రమస్వ ॥ సహసే  
 ద్యుమ్నాయ । ఉషైఃపత్యాయేత్యాహ । ప్రశవో వైరయః ।  
 ప్రశూనైవాస్తైరమయతి । సారస్వతౌ త్వోక్షా సమిన్ధాతామిత్యాహ ।  
 ఋభామై వై సారస్వతాచుభా । ఋభామాభ్యమైవైన్దగ్ంసమిన్ధా  
 స్రమాడసి పరాడసీత్యాహ । రథన్తరం వై స్రమాట్ । బృహద్వి-  
 రాట్ ॥ ౨౩ ॥ తాభ్యమైవైన్దగ్ం సమిన్ధా । వజ్రో వై చక్రమ్ ।  
 వజ్రో వా వ్రతస్యయజ్ఞం విచ్ఛినతి । యస్యాహో వా రథోవాఽస్త-  
 రాఽగ్ని యాతి । ఆహవనీయముద్వాప్య । గార్హవత్యాదుద్ధరేత్ ॥

యదగ్నే పూర్వం ప్రభృతం వదగ్ం హి తే । సూర్యస్య రశ్మీనన్వా-  
తతాన । తత్ర రయిషామను సం భరతమ్ । సంసస్పృశ సుమత్యా  
వానవశ్యేతి ॥ ౨౬ ॥ పూర్వేణ వాప్య యజ్ఞేన యజ్ఞమను సంతనోతి ।  
త్వమగ్నే సప్రథా అనీత్యాహ । అగ్నిసూర్యా దేవతాః । దేవతా-  
భిరైవ యజ్ఞగ్ం సంతనోతి । అగ్నేయే పథిక్పతే పురోదాశమస్తాక  
పాలం నిర్వచేత్ । అగ్నిమైవ పథిక్పత్తగ్ం స్వేన భాగభయేనోప భా-  
వతి । సప్తవైసం యజ్ఞాయం పథామపి నయతి । అనన్దాన్దయాగాః  
నహి హ్యేష సమృద్ధ్యై ॥ ౨౭ ॥

హరత్యథాగ్నిహోత్రం నిమోచతి హరేద్దేవతా గచ్ఛ-  
త్ప్యద్వాద్యేన్మన్తేద్రమస్య బ్రహ్మదివిరాడితి నవ చ ॥ ౪ ॥

నివై పూర్వం త్రిసి నిమోచతి ద్భృణ యథిరణ్యమగ్ని-  
హోత్రం పునర్వరుణో వారుణం నివా వ్రతస్యాభ్యుదేతి చతుర్గ్రహీత-  
మాజ్యంయదాజ్యం పరామ్యహః పునమితోమైత్రం యస్యాహవ-  
నీయేనుద్వాజై గారహపత్యై యద్యై ॥

యస్య ప్రాతస్సవన సోమోఽతిరిచ్యతే । మాధ్యన్దిన్యగ్ం సవ-  
నం క్రామయమానోఽభ్యతిరిచ్యతే । గాఢాయతి మరుతామితి ధయ-  
ద్వతీమ కుర్వన్తి । హింస్తి వై సప్తధీతమ్ । ప్రథివ కలు వా వ్రతత్ ।  
యథవనస్యాతిరిచ్యతే । యథయద్వతీమ కుర్వన్తి । ప్రథ్యాన్త్యై ।  
గ్రాయత్రగ్ం సామ భవతి పశ్చాదతస్త్రిమః । తేనై వ ప్రాతస్సవనాన్న-  
యన్తి ॥ ౨౮ ॥ మరుత్త్వతీమ కుర్వన్తి । తేనైవ మాధ్యన్దినాభవ-

నాన్నయన్తి హోతుశ్చమసమనూన్నయన్తే । హోతానుశగంసతి  
 మధ్యత ఏవ యజ్ఞగం సమాదధాతి । యస్య మాధ్యన్తి నై సవనై సో-  
 మోతిరిచ్యతైరిచ్యత్యం తృతీయసవనం కామయమానోభ్యతిరిచ్య-  
 తే । కారివీతగం సామ భవతి । అతిరిక్తం వై కారివీతమ్ । అతి-  
 రిక్తం యథవనస్యాతిరిచ్యతే ॥౨౯॥ అతిరిక్తస్య శాన్త్యై బ్రాహ్మ-  
 గం అసి సూర్యేతి కుర్వన్తి । యస్త్వేవాదిత్యస్య సవనస్య కామ-  
 నాతిరిచ్యతే । తేనైవైవం కామైవ సమధామయన్తి । కారివీతగం సామ  
 భవతి । తేనైవ మాధ్యన్తినాథవనాన్నయన్తి । సప్తదశస్సా-  
 మః । తేనైవ తృతీయసవనాన్నయన్తి । హోతుశ్చమసమనూన్న-  
 యన్తే । హోతానుశగంసతి ॥౩౦॥ మధ్యత ఏవ యజ్ఞగం సమా-  
 దధాతి । యస్య తృతీయసవనై సోమోతిరిచ్యత । ఉక్త్యం కుర్వీత ।  
 యస్యాక్త్యైరిచ్యత । అతిగ్రాత్రం కుర్వీత । యస్యాతిగ్రాత్రేరిచ్య-  
 తైరితైర్ దుష్ప్రజ్ఞానమ్ । యమానం వా నీతత్పశవ ఆసాహ్య-  
 యన్తి । బ్రహ్మధామ భవతి । బ్రహ్మద్వా ఇమాన్తోకాన్దాధార ।  
 బాహతాః ప్రశవః । బ్రహ్మై వాన్తే ప్రశూన్దాధార । శిషివిష్టవరీషు  
 కుర్వన్తి శిషివిష్టోవై దేవానాం పుష్టమ్ । పుష్ట్యైవైవగం సమర్థయన్తి ।  
 హోతుశ్చమసమనూన్నయన్తే । హోతానుశగంసతి । మధ్యత  
 ఏవ యజ్ఞగం సమాదధాతి ॥ ౩౧ ॥

యన్తి సవనస్యాతిరిచ్యతే శగంసతి దాధారాస్తే చ ॥ ౨౯ ॥

ఏకైకో వై జనతాయామిద్ధిః । ఏకం వా నీతావిద్యమభి స-

గంసునుతః । యో ద్వో సగంసునుతః । ప్రజాపతిర్వా ఏష వితా-  
యతే । యద్యజ్ఞః । తస్య గ్రావాహ్నో దస్తాః । అన్యతరం వా నతే  
సగంసున్యతోర్భిష్యసృణి । పూర్వోహోవస్పత్యా దేవతా ఇత్యాహుః ।  
పూర్వోవస్పతస్య వైశ్రేయాన్యవతి । ఏతివన్త్యాజ్యసి భవన్త్య-  
భిజితైః ॥ 32 ॥ మరుత్త్వతిః ప్రతిపదః । మరుహ్నో వై దేవానామపరాజి-  
తమాయతనమ్ । దేవానామైవాపరాజిత అయతనే యతతే । ఉభే  
బృహద్రథన్తరే భవతః । ఇయో వావ రథన్తరమ్ । అసాబృహత్ ।  
అభ్యమై ననున్తరేతి । వాచశ్చ మనసశ్చ । ప్రాణాచ్ఛానాచ్ఛ-  
ద్విశ్చ పృథివ్యాశ్చ ॥ 33 ॥ సర్వస్మాద్విత్తాద్వేద్యాత్ । అభివర్తో బ్ర-  
హ్మస్థామం భవతి । సువర్గస్య లోకస్యాభివృద్ధ్యై । అభిజిద్భవతి ।  
సువర్గస్య లోకస్యాభిజితైః । విశ్వవిద్భవతి । విశ్వస్య జితైః ।  
యస్య భూయాగ్ంసా యజ్ఞక్రీతన ఇత్యాహుః । స దేవతా వృద్ధి-  
భిః । యద్యగ్నిష్టోమసామః పరస్తాథాన్యత్ ॥ 34 ॥ ఉక్త్యం కురీవత ॥  
యద్యుక్త్యసాన్యత్ । అతిర్వాతం కురీవత । యజ్ఞక్రీతుభిరైవాస్య దేవతా  
వృద్ధే । యో వై ఛన్దోభిరభివతి । స సగంసున్యతోర్భిభవతి ।  
సంవేశాయ తోవపవేశాయ త్వేత్యాహ । ఛన్దాగ్ంసి వై సంవేశ ఉప-  
వేశః । ఛన్దోభిరైవాస్య ఛన్దాగ్ంస్యభిభవతి । ఇష్టగ్ంవా ఋత్విజామ-  
ధ్వర్యుః ॥ 35 ॥ ఇష్టగ్ంః ఖియై వై పూర్వామ్యుః క్షీయతే । ప్రాణా-  
శానా మృత్యోర్నానాతమిత్యాహ । ప్రాణాశానయోరేవ శ్రీయతే ।  
ప్రాణాశానా మామా హసిష్టమిత్యాహ । నైసం పురాఽఽయుషః

పాగ్రాస్తానాశహితః । ఆత్మికం వా వ్రతే నియన్తి । యేషాం దీక్షి-  
 తానాం ప్రమీయతే । తంయదవవశేయః । క్రూరకృతామివైషాం  
 లోకస్సృత్ । అహరదహేతిబ్రూయాత్ ॥ 31 ॥ తందక్షిణతోవేదేన్యని-  
 థాయస్వర్పరాజ్ఞయా ఋగ్విష్ణుయః । ఇయవై సర్పనో రాజ్ఞీ ।  
 అస్య వ్రవైనం పరిదదతి వ్యృథం తదిత్యాహుః । యథ్ స్తుతమసమ-  
 శస్తమితిహోతా ప్రథమః పాచీనావీతీ మాజ్ఞానీయం పరీయాత్ ।  
 యామీరనుబ్రువః । స్వర్పరాజ్ఞసాంకీర్తయేత్ । ఉభయోరైవై సంశ్రా-  
 యేః పరిదదతి ॥ 32 ॥ అథో ధువ నైవైసమ । అథో న్యేవాస్తే  
 హ్నువతే । త్రిః పరియన్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య వ్రవైనం  
 లోకేభ్యోధువతే । త్రిః పునః పరియన్తి । శుభక్ సంవద్యన్తే ।  
 వద్యా ఋతవః । ఋతుభిరైవైసం ధువతే । అగ్న ఆయుగ్ంషి  
 వసన్ ఇతి ప్రతిపదం కుర్వీర । రథస్తరసామైషాగ్ం సోమస్సృత్ ।  
 ఆయురైవాత్మన్దధతే । అథోపాస్మానమైవ విజహతో యన్తి ॥ 33 ॥

అభిజతే పృథివ్యాశ్చ స్యాదధ్వర్యహృహ్నియాల్లొకయోః  
 పరిదదతి కుర్వీరగ్ంస్త్రీణి చ ॥ ౩౪ ॥

అనుర్యం వా వ్రతస్మాదవర్గం కృత్వా । పశవోవీర్యమపకాగ్ని-  
 మన్తి । యస్య యూపో విరోహతి । త్వాష్ట్రం బహురూపమాలభేత్ ।  
 త్వష్టా వై రూపాగ్రామీతే । యఏవ రూపాగ్రామీతే సోఽస్మిన్వశూక-  
 వీర్యం యచ్ఛతి । నాస్తాత్పశవో వీర్యమప క్రామన్తి । ఆత్మికం వావ్ర-  
 తే నియన్తి । యేషాం దీక్షితానామగ్నిరుద్యాయతి ॥ 35 ॥ యదా-

మాప్తనీయ ఉద్వాయేత్ । యత్తం మన్థేత్ । విచ్ఛిన్నాత్ । భౌత్య-  
 వ్యమ సై జనయేత్ । యదామాప్తనీయ ఉద్వాయేత్ । అగ్నిద్ధాదు-  
 ధరేత్ । యదాగ్నిద్ధఉద్వాయేత్ । గార్హపత్యాదుధరేత్ । య-  
 ద్గార్హపత్య ఉద్వాయేత్ । అత ఏవ పునఃమన్థేత్ ॥ ౪౦ ॥ అ-  
 త్త్రీ వావ స నిలయతే । యత్త్రీ ఖలువై నిలసముత్తమం పశ్యన్తి ।  
 తదేనమిచ్ఛన్తి । యస్మాద్గార్హపత్యాదుద్వాయేత్ । తస్యారణీ కుర్యాత్ ।  
 క్షుముకమపీ కుర్యాత్ । ఏషావా అగ్నేః ప్రీయా తనూః । యత్కు-  
 ముకః । ప్రీయయైవై నస్తనువా సమర్థయతి । గార్హపత్యం మ-  
 న్థతి ॥ ౪౧ ॥ గార్హపత్యా వా అగ్నేర్యోనిః । స్వాదేవై నయోనే-  
 ర్జనయతి । నా సై భౌత్యవ్యజ్ఞనయతి । యస్య సోమ ఉత్పదస్యేత్ ।  
 క్షువణ్ణాగ్ం హిరణ్యన్తై వ్యధావిచ్ఛిద్య । ఋషేషీన్యదాభూన్తుయాత్ ।  
 జుహూయాదవ్యత్ । సోమమైవాభిషుగోతి । సోమజ్ఞుహోతి । సోమస్య  
 వా అభిషూయమాణస్య ప్రీయా తనూరుదకామత్ ॥ ౪౨ ॥ తస్సు-  
 వణ్ణాగ్ం హిరణ్యమభవత్ । యస్సువణ్ణాగ్ం హిరణ్యఋర్వన్తి ।  
 ప్రీయయైవై నస్తనువా సమర్థయన్తి । యస్యాక్రీతగ్ం సోమమప్తహ-  
 రేయుః । క్రీణీయాదైవ । సైవ తతః స్రాయశ్చిత్తిః । యస్య క్రీత-  
 మప్తహరేయుః । ఆదారాగ్ం శ్చ ఫాల్తునాని చాభిషుగూయాత్ । గ్రాయ-  
 త్రి యగ్ం సామమహరత్ । తస్య యోగ్ం శుః పరాపతత్ ॥  
 త ఆదారా అభవత్ । ఇన్ద్రోవృత్రమహా । తస్యవల్కుః పగా-  
 తత్ । తాని ఫాల్తునాన్యభవత్ । పశవో వై ఫాల్తునాని । పశవ-

స్సామూరాహా । యదాదూరాగ్ తస్మై ఘట్టినాసి చాభిముదాతి । సా-  
 మమైవ రాజానమభిముదాతి । శ్రుతేన సాగితస్సవనే శ్రీణీయాత్ ।  
 దధ్వా మధ్యస్థినే ॥ ౪౪ ॥ నీతమిశ్రేణ తృతీయసవనే । అగ్నిష్టోమ-  
 సామస్సాస్యదధ స్తరసామా । య ఏవ ర్విజా వృతాస్సుభ్యః । త-  
 ఏనయాజయేయుః । ఏకాక్షాన్దయాన్దద్యాతైభ్య ఏవ । పున-  
 స్సామస్మీణీయాత్ । యజ్ఞేనైవ తద్యజ్ఞమిచ్ఛతి । నైవ తతః సామ-  
 శ్చిత్తి । సర్వాభ్యో నా ఏవ దైవతాభ్యస్సర్వేభ్యః ప్రుష్ఠేభ్య ఆత్మా-  
 నమాగురతే । యస్సస్త్రాయాగురతే । ఏతావాన్ధతు వైపురుషః ।  
 యావదస్యచిత్తమ్ । సప్తవేదసేన యజేత । సర్వపృష్ఠాఽప్య సామ-  
 సాస్యత్ । సర్వాభ్య ఏవ దైవతాభ్యస్సర్వేభ్యః ప్రుష్ఠేభ్య ఆత్మాన-  
 మిష్ఠీణీతే ॥ ౪౫ ॥

ఉద్వాయతి మన్థన్థత్యక్రామత్పరాఽపతన్థధ్యన్దిన ఆగురతై  
 పశ్య చ ॥ ౪౬ ॥

పవమానస్సువర్ణనః । ప్రవిత్రేణ విచర్షణః । యః పోతాస  
 పునాతు మా । పునన్తు మా దేవజనాః । పునన్తు మనవో ధిమాః ।  
 పునన్తు విశ్వ ఆయవః । జాతవేదః ప్రవిత్రవత్ । ప్రవిత్రేణ పునాహి  
 మా । శ్రుతేణ దేవ దీద్యత్ । అగ్నేక్రత్వా క్రతు గ్గోరను ॥ ౪౭ ॥  
 యతై ప్రవిత్రమర్చిషీ । అగ్నే వితతమస్తరా । బ్రహ్మ తేన  
 పునీమ హే । ఉభాభ్యాన్దేవ సవితః । ప్రవిత్రేణ సవేన చ ।  
 ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతి దేవ్యాగాత్ । యస్యై



బ్రహ్మస్వనువో వీరపృథ్వాః । తయా మద స్తస్సధమాద్యేషు ॥ ౪౧ ॥ వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వా  
 పునాతు । వాతః ప్రాణేనపిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ వయ-  
 సా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞయే మా పునీతామ్ । బ్రహ్మాద్భిస్స-  
 వితస్తృభిః । వరోషిష్టే దేవ మస్మభిః । అగ్నే దక్షేః పునాహి  
 మా । యేన దేవా అపునత । యేనాహో దివ్యజ్ఞః । తేన దివ్యవ-  
 బ్రహ్మణా ॥ ౪౨ ॥ ఇదం బ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీర్త-  
 ధ్యతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్ । సర్వగ్ం స పూతమశ్నాతి ।  
 స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యోఅధ్యతి । ఋషిభిస్సంభృత  
 గ్ం రసమ్ । తస్మై సరస్వతి దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూత్తకమ్ ।  
 పావమానీస్సన్వస్త్యయసిః ॥ ౪౩ ॥ సుదుఘా హి పయస్వతిః । ఋ-  
 షిభిస్సమ్భృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమా-  
 నీర్దిశన్తుః । ఇమల్లోకమథో అముమ్ । కామాన్సమర్థయన్తు సః ।  
 దేవీదేవాన్వై స్సమాభృతాః । పావమానీస్సన్వస్త్యయసిః । సుదుఘా  
 హి ఘృతశ్శృతః । ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః ॥ ౪౪ ॥ బ్రాహ్మణేష్వ-  
 మృతగ్ం హితమ్ । యేన దేవాః ప్రవిత్రేణ । అత్మానం పునతేసదా ।  
 తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తు మా । ప్రాణావత్యం  
 ప్రవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిర్ణయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదో  
 భయమ్ । పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇన్ద్రీక్సునీతీ సహ మా

పునాతు । సామస్స స్వస్త్వావరుణస్స మోచ్యా । యమో రాజా ప్రమృ-  
గాభిః పునాతు మా । జాతవేదా మోక్షయన్త్యా పునాతు ॥ ౧౧ ॥

అను రఘూగాం బ్రహ్మణా స్వస్త్వయనీస్సుదుఘా హి ఘృ-  
తశ్చ త్ర ఋషిభిస్సమృతౌ రసః పునాతు త్రిణి చ ॥ ౧౨ ॥

ప్రజా వై ప్రతమాసత తప్త స్తప్యమానా అజహ్వతిః । దేవా  
అపశ్యన్తుమసజ్జ్వలతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్ । తముపోదతిష్ఠ స్తమ-  
జహవః । తేనార్థమాస ఊర్జమవారున్ధత । తస్మాద్ధర్మాసే దేవా  
ఇన్ధన్తే । పితరోఽపశ్యన్తుమసజ్జ్వలతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్ ।  
తముపోదతిష్ఠ స్తమజహవః । తేన మూఽన్యూర్జమవారున్ధత । తస్మా-  
న్తాసి పితృభ్యః క్రియతే । మనుష్యా అపశ్యన్తుమసజ్జ్వలతస్య పూర్ణ-  
గ్ం స్వధామ్ ॥ ౧౩ ॥ తముపోదతిష్ఠ స్తమజహవః । తేన ద్వయీ-  
మూర్జమవారున్ధత । తస్మాద్ద్విరహోఽమనుష్యేభ్యః ఉప హియతే ।  
ప్రాతశ్చ సాయన్త్యా । పశవోఽపశ్యన్తుమసజ్జ్వలతస్య పూర్ణగ్ం స్వ-  
ధామ్ । తముపోదతిష్ఠ స్తమజహవః । తేన త్రియీమూర్జమవారు-  
న్ధత । తస్మాత్త్రిరహ్నః పశవః బ్రహ్మతే । ప్రాతస్సజ్జనే సాయం ।  
అసురా అపశ్యన్తుమసజ్జ్వలతస్య పూర్ణగ్ం స్వధామ్ ॥ ౧౪ ॥ తము-  
పోదతిష్ఠ స్తమజహవః । తేన సప్తధ్వర ఊర్జమవారున్ధత । తె దేవా  
అమన్యన్త । అమీ వా ఇదమభూవః । యద్వయగ్ం స్మ ఇతి ।  
త ఏతాసి చాతుర్మాస్యాన్యపశ్యః । తాన్ నిరవహః । తైర్వై-  
షాన్తామూర్జమవృజ్జత । తతో దేవా అభవః । పరాఽసురాః ॥

॥౧౪॥ యద్యజ్ఞే । యామేవ దేవా ఊర్జమవారుణత । తాన్తే నా-  
వరుణే । యత్ప్రిత్యభ్యః కరోతి । యామేవ పితర ఊర్జమవారుణత ।  
తాన్తే నావరుణే । యదావసథాన్నగ్ం హరన్తి । యామేవ  
మనుష్యా ఊర్జమవారుణత । తాన్తే నావరుణే । యద్దక్షిణా  
న్దదాతి ॥ ౧౫ ॥ యామేవ పశవ ఊర్జమవారుణత । తాన్తే నావ-  
రుణే । యచ్ఛాతుమాన్తైర్యజ్ఞే । యామేవాసురా ఊర్జమవా-  
రుణత । తాన్తే నావరుణే । భవత్యాత్మనా । పరాస్య భౌత్యన్యో  
భవతి । విరాజో వా ప్రమా విశాన్తిః । యచ్ఛాతుమాన్త్యాని ।  
వైశ్వదేవేనాస్మిన్లోకే ప్రత్యతిష్ఠత్ । వరుణప్రహుసైరన్తరిషే । సాక్ష-  
మధైరముస్మిన్లోకే । ప్రవ మా త్వవై తథస్వం భవతి । య ప్రవ  
విద్యాగ్ం శ్చాతుమాన్తైర్యజ్ఞే ॥ ౧౬ ॥

మనుష్యా అపశ్యజ్ఞమసజ్ఞతస్య పూణగ్ం స్వధామ-  
సురా అపశ్యజ్ఞమసజ్ఞతస్య పూణగ్ం స్వధామ సురా దదా-  
త్యతిష్ఠచ్చత్వారి చ ॥ ౧౭ ॥

అగ్నిరౌవ సవథస్యః । అదిత్యః పరివథస్యః । చంద్రమా ఇ-  
దావథస్యః । వాయురనువథస్యః । యదైవ్యదైవేన యజ్ఞే । అగ్ని-  
మేవ తథస్వథస్యమాప్నోతి । తస్మాదైవ్యదైవేన యజ్ఞమానః ।  
ప్రవథస్వరీగాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశాసీత । యద్వరుణప్రహు-  
సైర్యజ్ఞే । అదిత్యమేవ తత్పరివథస్యమాప్నోతి ॥ ౧౮ ॥ తస్మాద్వరు-  
ణప్రహుసైర్యజ్ఞమానః । పరివథస్వరీగాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త ఇత్యాశా-

సీత । యథాకమైధైర్యతే చన్ద్రమసమైవ తదిదావత్సరమాహ్నతి ।  
 తస్మాత్సాకమైధైర్యమానః । ఇద్రావత్సరీణాగ్ం స్వస్తిమాశాస్త  
 ఇత్యాశాసీత । యత్పితృయజ్ఞేన యజతే । దైవానైవ తదవ్వవస్యతి ।  
 అథవా అస్య వాయుశ్చనువత్సరశ్చాప్రీతాపుచ్ఛిష్యతే । యచ్ఛునా-  
 నీరీయేణ యజతే ॥ ౧౮ ॥ వాయుమైవ తదనువత్సరమాహ్నతి ।  
 తస్మాచ్ఛునానీరీయేణ యజమానః । అనువత్సరీణాగ్ం స్వస్తిమా-  
 శాస్త ఇత్యాశాసీత । స్వత్సరవా ఏష ఈశ్సతీత్యాహుః । యశ్చ-  
 తుమూనైర్యర్యత ఇతి । ఏషనా త్వై స్వత్సరమాహ్నతి । య-  
 ఏవవిద్యాగ్ంశ్చతుమూనైర్యర్యతే । విశ్వే దైవాస్సమయజన్త ।  
 తేఽగ్నిమైవాయజన్త । త ఏతల్లోకమజయ ॥ ౧౯ ॥ యస్మిన్న-  
 గ్నిః । యదైవ్యశ్వదేవేన యజతే । ఏతమైవ లోకజ్జయతి । యస్మి-  
 న్నగ్నిః । అగ్నేనైవ సాయుజ్యముపైతి । యదావైశ్వదేవేన యజతే ।  
 అథ స్వత్సరస్య గృహపతిమాహ్నతి । యదా స్వత్సరస్య గృహ-  
 పతిమాహ్నతి । అథ సహస్రయాజినమాహ్నతి । యదా సహస్ర-  
 యాజినమాహ్నతి ॥ ౨౦ ॥ అథ గృహమైధినమాహ్నతి । యదా  
 గృహమైధినమాహ్నతి । అథాగ్నిర్భవతి । యదాగ్నిర్భవతి । అథ  
 గౌర్భవతి । ఏషావై వైశ్వదేవస్య మాతౌ । ఏతద్వా ఏతేషా-  
 మవమమ్ । అతోతో వా ఉత్తరాణి శ్రేయాగ్ంసి భవన్తి । యద్విశ్వే  
 దైవాస్సమయజన్త । తదైవ్యశ్వదేవస్య వైశ్వదేవత్వమ్ ॥ ౨౧ ॥ అ-  
 థాదిత్యో వక్షాగ్ం రాజానవరుణప్రమాసైరయజత । స ఏత

స్తోకమజయత్ | యస్మిన్నాదిత్యః | యద్వరుణప్రమాసైర్యజతే |  
 ఏతమైవ లోకజ్జయతి | యస్మిన్నాదిత్యః | ఆదిత్యస్యైవ సాయుజ్య-  
 ముపైతి | యదాదిత్యో వరుణగ్ం రాజానవరుణప్రమాసైరయజత |  
 తద్వరుణప్రమాసా సావరుణప్రమాసత్వం | అథ సామో రాజా ఛన్దా-  
 గ్ంసి సాకమేధై రయజత || ౬౦ || స ఏతస్తోకమజయత్ |  
 యస్మిన్శ్చంద్రమా విభాతి | యథాసకమేధైర్యజతే | ఏతమైవ లోక-  
 జ్జయతి | యస్మిన్శ్చంద్రమా విభాతి | చంద్రమస ఏవ సాయుజ్యము-  
 పైతి | సామో వై చంద్రమాః | ఏవ హ తైవ సామోఽహోమం భక్ష-  
 యతి | య ఏవవిద్వాన్ధాసకమేధైర్యజతే | యశ్సోమశ్చ రాజా  
 ఛన్దాగ్ంసి చ సమేధన్త || తథాసకమేధానాగ్ం సాకమేధత్వం |  
 అథతావః పితరః ప్రజాపతిం పితరం పితృయజ్ఞేనాయజన్త | త ఏ-  
 తస్తోకమజయత్ | యస్మిన్నుతపః | యత్పితృయజ్ఞేన యజతే | ఏత-  
 మైవ లోకజ్జయతి | యస్మిన్నుతపః | ఋతూనామైవ సాయుజ్య-  
 ముపైతి | యద్భుతపః పితరః ప్రజాపతిం పితరం పితృయజ్ఞేనాయజన్త |  
 తత్పితృయజ్ఞస్య పితృయజ్ఞత్వం || ౬౧ || అథాషధయ ఇమన్దేవ  
 స్త్రిమృతైరయజన్త ప్రథేమహీతి | తతో వైతా అప్రథన్త | య ఏ-  
 వ విద్వాగ్ం స్త్ర్యమృతైర్యజతే | ప్రథతే ప్రజయా ప్రశుభిః | అ-  
 థ వాయుః పరమైష్మినగ్ం శునాస్తీరీయేణాయజత | స ఏతస్తోకమజ-  
 యత్ | యస్మిన్వాాయుః | యచ్ఛునాస్తీరీయేణ యజతే | ఏతమైవ  
 లోకజ్జయతి | యస్మిన్వాాయుః || ౬౨ || వాయోరైవ సాయు-

జ్యముపైతి । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ప్ర చాతుర్కాస్యయాజీ మీ-  
యతా 3 న ప్రమీయతా 3 ఇతి । జీవన్వా ఏవఋతూనప్యేతి । యది  
వసన్తా ప్రమీయతే । వసన్తా భవతి । యది గ్రీష్మ గ్రీష్మః । యది  
వర్షా సు వర్షాః । యది శరది శరత్ । యది హేమక హేమన్తః ।  
ఋతుర్భూత్వా సప్తథ సరమప్యేతి । సప్తథ సరః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతి-  
ర్వావైషః ॥ ౬౬ ॥

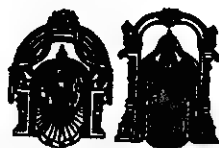
తరివర్త సరమూహ్నీతి శునానీరీయేణ యజతే ఋతస్సహస్ర-  
యాజినమూహ్నీతి వైశ్వజేవత్వగ్ం సాకమైధైరయజత సమైధన్త  
పితృయజ్జత్వజ్జయతి యస్మిన్వాన్యూర్ హేమన్తస్త్రిణి చ ॥ ౧౦ ॥

ఉభయే యువగ్ం సురామముదస్థాన్ని వై యస్య పాతస్స-  
వన ఏకకోసుర్యం పవమానః ప్రజా వై సత్రమాసత్తాగ్నిర్వావ  
సప్తథ సరో దశ ॥ ౧౦ ॥

ఉభయై వా ఉదస్థాథ్సర్వాభిర్మధ్యతోత్త్రీ వావ బ్రాహ్మణే-  
ష్వథ గృహమెధిన్గ్ం మట్థస్త్విః ॥ ఉభయై వా వైషః ॥ ౬౬ ॥

హరిః ఓమ్ ॥





## పంచమప్రపారకః

హరిః ఓమ్.

ఓమ్ కృత్తికాః । శుక్రం ధరస్తాజ్జ్యోతిరవస్తాత్ । ప్రజాపతే  
 రోహిణి । ఆహ ధరస్తాద్దోషధయోఽవస్తాత్ । సోమస్యేన్ద్రవికా విత-  
 తాని । ధరస్తాద్వయన్తోఽవస్తాత్ । రుద్రస్య భాహూ । మృగయవః  
 ధరస్తాద్విక్షోరోఽవస్తాత్ । ఆదిత్యై పునర్వసూ । వారిః ధరస్తాద్దా-  
 ద్రామవస్తాత్ ॥ ౧ ॥ బృహస్పతే స్తిష్యః । జహ్వతః ధరస్తాద్వజ్ర-  
 మానా అవస్తాత్ । సర్పాణామాశ్రేయాః । అభ్యాగచ్ఛంతః ధరస్తా-  
 దభ్యాసృత్యన్తోఽవస్తాత్ । కిత్తృణాం మఘాః । రుదంతః ధరస్తాదప-  
 భ్రాగ్తోఽవస్తాత్ । అర్జ్యమః పూర్వే ఫల్గునీ । జాయాధరస్తాద్వ-  
 షతోఽవస్తాత్ । భగస్యోత్తరే । వహతవః ధరస్తాద్వహమానా అ-  
 వస్తాత్ ॥ ౨ ॥ దేవస్య సవితుర్ హస్తః । ప్రసవః ధరస్తాథ్సనిరవ-  
 స్తాత్ । ఇన్ద్రస్య చిత్రా । ఋతం ధరస్తాథ్సత్యమవస్తాత్ । వాయోర్ని-  
 ష్ట్యా వ్రతతిః । ధరస్తాదసిద్ధిరవస్తాత్ । ఇన్ద్రాగ్నియోర్విశాఖే ।  
 యుగాని ధరస్తాత్కృషమానా అవస్తాత్ । మిత్రస్యూనూర్నాథాః ।  
 అభ్యారోహతృధరస్తాద్భ్యానూధమవస్తాత్ ॥ ౩ ॥ ఇన్ద్రస్య రోహిణి ।  
 శృణతృధరస్తాత్ప్రతిశృణదవస్తాత్ । నిర్ ఋత్యై మూలవర్ హణి ।  
 ప్రతిభజ్జంతః ధరస్తాత్ప్రతి శృణన్తోఽవస్తాత్ । అహం పూర్వా అహ-  
 దాః । వర్చః ధరస్తాథ్సమితి రవస్తాత్ । విశ్వేషాన్దేవానాముత్తరాః ।

అభిజయత్సరస్తాదభిజయమహస్తాత్ । విష్ణోశ్శృంగా పృచ్ఛమానాః ।  
 పురస్తాత్పథా అవస్తాత్ ॥౪॥ వసూనాగ్ం శ్రవిష్ఠాః । భూతం పురస్తా-  
 ద్భూతిరవస్తాత్ । ఇంద్రోఽప్య శతభివక్ । విశ్వవ్యచాః పురస్తాద్విశ్వ-  
 షీతిరవస్తాత్ । అజనైకపదః పూర్వే సోష్ఠపదాః । వైశ్వానరం  
 పురస్తాదేవైశ్వానరవమవస్తాత్ । అహోబుధ్నియస్యాత్తరే । అభి-  
 షిజ్చన్తః పురస్తాదభిముగ్ధస్తోఽవస్తాత్ । పూష్టా రేవతి । గావః పుర-  
 స్తాద్విభానా అవస్తాత్ । అశ్వినోరశ్వయజే । గ్రామః పురస్తాశ్చే-  
 నాఽవస్తాత్ । యమస్యాప్తభరణిః । అవక్తవస్తః పురస్తాదప్తవహ-  
 స్తోఽవస్తాత్ । పూర్ణా పృచ్ఛద్యజే దేవా అదధుః ॥ ౫ ॥

అర్ద్రమవస్తాద్వహమానా అవస్తాదభ్యరూఢమవస్తాత్పథా  
 అవస్తాద్విభానా అవస్తాత్పథా చ ॥ ౬ ॥

యత్పుణ్యన్నక్షత్రమ్ । తద్భట్కర్వతోపవ్ర్యవమ్ । యదావై  
 సూర్య ఉదేతి । అథ నక్షత్రీన్నైతి । యావతి తత్ సూర్యో  
 గచ్ఛేత్ । యత్ర జుహ్వం పశ్యేత్ । తావతి కుర్వీత యత్కూరి  
 స్యాత్ । పుత్ర్యాహ వీవ కురుతే । వీవగ్ంహ వై యజ్ఞేషుఞ్చ  
 శతద్యుమ్నుఞ్చ మాభ్యోనిరవసాయయాఞ్చకార ॥ ౭ ॥ యోవై  
 నక్షత్రీయం ప్రజాపతివేద । ఉభయోరేనల్లోకయోర్విదుః । మాస్త  
 వీవాస్త్య మాస్తః । చిత్రా శిరః । నిష్ఠ్యా హృదయమ్ । క్షూరూ విశా-  
 ణే । ప్రతిష్ఠాఽనూరాధాః । ఏష వై నక్షత్రీయః ప్రజాపతిః । య  
 ఏవవేద । ఉభయో రేనల్లోకయోర్విదుః ॥ ౮ ॥ అస్మిగ్ంశ్చముష్టి-



గ్గంశ్చ । యజ్ఞానుయేత దుహితరం ప్రియా స్వాదితి । తాన్నిష్ఠ్యా-  
 యాస్థద్యాత్ । ప్రియైవ భవతి । నేవ తు పుస్తకాగచ్ఛతి । అభిజిన్నా-  
 ము నక్షత్రమ్ । ఉపరిష్ఠాదపాదానామ్ । అవస్తాచ్ఛ్చగ్గాయై । దేవా-  
 నురాస్సయత్తా అసా । తే దేవాస్తస్మిన్నక్షత్రేభ్యః ॥ ౮ ॥  
 యదభ్యసయత్ । తదభిజిత్భ్యోభిజిత్త్వమ్ । యజ్ఞానుయే తానపజ్జ-  
 య్యజ్జాయేదితి । తమైతస్మిన్నక్షత్రే యాతయేత్ । అనపజ్జయ్యమైవ  
 బయతి । పాపపరాజితమివతు । ప్రజాపతిః ప్రశూనస్పృశత । తే నక్ష-  
 త్రస్మిన్నక్షత్రముపాతిష్ఠన్త । తే సమావన్త ఏవాభవన్ । తే రేవత్రీము-  
 పాతిష్ఠన్త ॥ తే రైవత్యాం పౌభవన్ । తస్మాద్దేవత్యాం పశూనాఙ్కు-  
 ర్వీత । యత్కించార్వాచీనగ్ం సామాత్ । ప్రివ భవన్తి । సైలివా  
 ఇదమస్తరాసీత్ । యదతర్క । తత్తరకాగాన్తారక్షత్వమ్ । యో వా  
 ఇహ యజతే । అముగ్ం సల్లాకన్నక్షత్రే । తన్నక్షత్రాగాన్నక్షత్ర-  
 త్వమ్ ॥ ౧౦ ॥ దేవగృహః పై నక్షత్రాగి । య ఏనవేద । గృహ్యే-  
 వ భవతి । యాని వా ఇమాసి పృథివ్యాశ్చిత్రాగి । తాని నక్షత్రాగి ।  
 తస్మాదగ్గ్లినామగ్ంశ్చ తేనావస్యైన్న యజేత । యథా పాపాహే-  
 కురుతే । తాదృగేవ తత్ । దేవనక్షత్రాగి వా అన్యాసి ॥ ౧౧ ॥  
 యమనక్షత్రాగిన్యాసి । కృత్తికాః ప్రథమమ్ । విశాఖే ఉత్తమమ్ ।  
 తాని దేవనక్షత్రాగి । అనూరాధాః ప్రథమమ్ । అప్రభరణీరుత్తమమ్ ।  
 తాని యమనక్షత్రాగి । యాని దేవనక్షత్రాగి । తాని దక్షిణేన పరి-  
 యన్తి । యాని యమనక్షత్రాగి ॥ ౧౨ ॥ తాన్యత్తరేణ । అన్యేనా-

మర్త్యాభ్యేత్తి । తదనూర్తాధాః । జ్యేష్ఠమేతామనధిష్ఠేత్తి । తజ్యేష్ఠవ-  
 గ్నిమ్న । మూలమేతామవృక్షామేతి । తస్మాన్మనః హణి । యన్నాసహ-  
 న్త । తదస్తాదాః । యదక్షోణత్ ॥ ౧౩ ॥ తచ్ఛోగ్రిగా । యదశ్యజాత్ ।  
 తచ్ఛ్రవిష్ఠాః । యచ్ఛ్రవతమభిషజ్యత్ । తచ్ఛ్రవతభిషక్ । ప్రాప్తప్రదేషూద-  
 యచ్ఛ్రవన్త । కేవలత్యామరవన్త । అశ్వయుజోరయుజ్జత । అప్రథరక్షేష్వ-  
 పావహా । తాన్ని వాస్తతాస యమనక్షత్త్రాణి । యాన్యైవ దేవ-  
 నక్షత్త్రాణి । కేషు కుర్వీత యత్కూఠీ స్యాత్ । పుణ్యాహస్తవ  
 కురుతే ॥ ౧౪ ॥

చక్షూరైవ వేదోభయోరేన శ్లోకయోర్వాదురజయన్తేవత్తి-  
 ఋషాతిష్ఠన్త నక్షత్రైర్వమన్యాన్ని యాస యమనక్షత్త్రాణ్యక్షోణద్య-  
 మనక్షత్త్రాణి త్రిణి చ ॥ ౧ ॥

దేవస్య సవితుః ప్రాతః ప్రసవః ప్రాణః । వరుణస్య సాయ-  
 మాస్తవోఽపానః । యత్ప్రీతీచీనం ప్రాతస్తనాత్ । ప్రాచీన-  
 గ్ం సజ్జవాత్ । తతో దేవా అగ్నిష్టోమన్నిరమిమత । తత్తదా-  
 త్తవీర్యన్నిమార్గః । మిత్రస్య సజ్జవః । తత్పుణ్యైజ్జస్వహః ।  
 తస్మాత్తర్హి ప్రశవస్సమాయన్తి । యత్ప్రీతీచీనగ్ం సజ్జ-  
 వాత్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రాచీనం మధ్యస్థినాత్ । తతో దేవా ఉక్త్యన్నిర-  
 మిమత । తత్తదాత్తవీర్యన్నిమార్గః । బృహస్పతేమధ్యస్థినః ।  
 తత్పుణ్యైజ్జస్వహః । తస్మాత్తర్హి క్షేష్ణవస్తవతి । యత్ప్రీ-  
 తీచీనం మధ్య స్థినాత్ । ప్రాచీనమపరాహ్లాత్ । తతో దేవామృతజ్జ-  
 వాత్ ॥ ౧౬ ॥

న్నిరమిమత । తత్తదాత్మవీర్యన్నిమూఁగః ॥ ౧౬ ॥ భగన్యాపరాహ్నః ।  
 తత్పుణ్యస్తేస్వహః । తస్మాదపరాహ్నే కుమూఁగ్య భగమిచ్ఛమా-  
 నాశ్చరన్తి । యత్ప్రతీచీనమపరాహ్నాత్ । ప్రాచీనగం సాయాత్ । తతో  
 దైవా అతిర్భాత్రన్నిరమిమత । తత్తదాత్మవీర్యన్నిమూఁగః । పరుణస్య  
 సాయమ్ । తత్పుణ్యస్తేస్వహః । తస్మాత్తర్హి నాన్యతపదేత్  
 ॥ ౧౭ ॥ బ్రాహ్మణో వా అష్టావిగ్ంశో నక్షత్రాణామప్రమానస్యాహ్నః  
 పక్షి పుణ్యాని నక్షత్రాణి । చత్వార్యశ్శీలాని । తాని నవ । యచ్ఛ  
 ప్రస్తాన్నక్షత్రాణా యచ్ఛావస్తాత్ । తాన్యేకాదశ । బ్రాహ్మణో  
 ద్వాదశః । య ఏవవిద్వాన్స్సప్తభుర వ్రతశ్చరతి । సప్తభురే-  
 కై వాస్య వ్రతశ్చతుః భవతి । ప్రమానస్యాహ్నః పక్షి పుణ్యాని  
 నక్షత్రాణి । చత్వార్యశ్శీలాని । తాని నవ । ఆగ్నేయీ రాత్రిః । ఐద్రీమ-  
 హః । తాన్యేకాదశ । ఆదిత్యో ద్వాదశః । య ఏవవిద్వాన్స్సప్త-  
 భురవ్రతశ్చరతి । సప్తభురేకై వాస్య వ్రతశ్చతుః భవతి ॥ ౧౮ ॥

సక్షవాభ్యోద్దశిన్వన్నిరమిమత తత్తదాత్మవీర్యన్నిమూఁగో  
 వదేభవతి సమానస్యాహ్నః పక్షి పుణ్యాని నక్షత్రాణ్యష్టా చ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మనాదినో వదన్తి । కతి పాత్రాణి యజ్ఞపహన్తి ।  
 శ్రయోద్దేశేతి బ్రాయాత్ । స యచ్ఛ్రామాత్ । కస్తాని నిరమిమి-  
 తేతి । ప్రజాపతిరితి బ్రాయాత్ । స యచ్ఛ్రామాత్ । కుతస్తాని  
 నిరమిమి-తేతి । ఆత్మన ఇతి । ప్రాణానాభ్యామేవాపగంశ్వస్త-  
 ర్భూమా నిరమిమిత ॥ ౧౯ ॥ వ్యానాదుపగంశు సవపం । వాచ



స్తచ్చకేయం । తేన శకేయస్తన రాధ్యాసం । యో అస్యాః పృ-  
 థివ్యాస్తవచి । నివర్తయత్యోవధిః । అగ్నిరీశాన ఓజసా । వయో-  
 ధీతిభిస్సహ । ఇన్ద్రోమరుద్భిస్సహభిస్సహ । అగ్నిస్తిగ్ధాన శోచిమా ।  
 తప్త ఆక్రాంతముస్లిహా ॥ ౨౪ ॥ శిరస్తప్తస్యాహితం । వైశ్వానరస్య  
 తేజసా । ఋతేనాస్యనివర్తయే । సత్యేన పరివర్తయే । తప్తసూరస్యా-  
 నువర్తయే । శివేనాస్యాపవర్తయే । శక్తేనాస్యాభివర్తయే । తద్మత  
 స్తథస్థయం । తద్వీరస్తచ్చకేయం । తేన శకేయస్తన రాధ్యా-  
 సం ॥ ౨౫ ॥ ఏకం మాస్తముదస్పృజత్ । పరమేష్ఠీ ప్రజాభ్యః । తేనా-  
 భ్యో మహా ఆవహత్ । అమృతం మర్త్యాభ్యః । ప్రజామనుప్రజాయసే ।  
 తదు తే మత్కామృతం । యేన మానా అర్థమాసాః । ఋతపః పరి-  
 వత్సరాః । యేన తేతే ప్రజాపతే । ఈజానస్య న్యవర్తయత్ ॥ ౨౬ ॥  
 తేనాహమస్య బ్రహ్మణా । నివర్తయామి జీవసే । అగ్నిస్తిగ్ధాన శో-  
 చిమా । తప్త ఆక్రాంతముస్లిహా । శిరస్తప్తస్యాహితం । వైశ్వానరస్య  
 తేజసా । ఋతేనాస్య నివర్తయే । సత్యేన పరివర్తయే । తప్తసూరస్యా-  
 నువర్తయే । శివేనాస్యాపవర్తయే । శక్తేనాస్యాభివర్తయే । తద్మత  
 స్తథస్థయం । తద్వీరస్తచ్చకేయం । తేన శకేయస్తన రాధ్యా-  
 సం ॥ ౨౭ ॥

పరివర్తయే సహాభివర్తయ ఉస్లిహా రాధ్యాసన్యవర్తయ-  
 న్నుపవర్తయే చత్వారి చ ॥ ౧ ॥

దేవానై యద్యత్కేఽకుర్వతః । తదనురా అకుర్వతః । కేఽను-  
 రా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యో నాపశ్యత్ । తే కేశానగ్రేఽవపన్తః । అథ  
 శ్మశూణి । అథోపపత్తౌ । తతస్తైఽవాఙ్మ ఆయత్ । పరాఽభవత్ ।  
 యస్యైవవపన్తి । అవాశేతి ॥ ౨౮ ॥ అథో పరైఃవ భవతి । అథ  
 దేవా ఊర్ధ్వం పృష్ఠేభ్యోపశ్యత్ । త ఉపపత్తౌవగ్రేఽవపన్తః । అథ  
 శ్మశూణి । అథ కేశాః । తతస్తైఽభవత్ । సువర్గఙ్లోకమాయత్ ।  
 యస్యైవవపన్తి । భవత్యాత్మనా । అథో సువర్గఙ్లోకమేతి ॥ ౨౯ ॥  
 అథైతన్మనుర్వప్తైః మిథునమపశ్యత్ । స శ్మశూణ్యగ్రేఽవపతః ।  
 అథోపపత్తౌ । అథ కేశాః । తతో వై సప్రాణాయత ప్రజయాప్త-  
 శుభిః । యస్యైవవపన్తి । ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైః జాయతే ।  
 దేవానురాస్సయత్తా ఆసత్ । తే సవధ్నరే వ్యాయచ్ఛన్తః । తా-  
 నైవాశ్చతుర్మాసై ర్యైరేవాభి ప్రాయుజ్జిత ॥ ౩౦ ॥ వైశ్వాదేవేన  
 చతురో మాసోఽవృజ్జితైస్తరాజానః । తాఞ్శీర్షోష్ణాచావర్తయన్తః  
 పరిచ । వరుణప్రభూనైశ్చతురో మాసోఽవృజ్జితవరుణరాజానః । తా-  
 ఞ్శీర్షోష్ణాచావర్తయన్తపరి చ । సోమమైశ్చతురో మాసోఽవృ-  
 జ్జిత సోమరాజానః । తాఞ్శీర్షోష్ణాచావర్తయన్తః పరిచ । యా స-  
 వధ్నర ఉపక్షివాఽఽసీత్ । తామేషామవృజ్జితః । తతో దేవా అభవత్ ।  
 పరాఽనురాః ॥ ౩౧ ॥ య ఏవవిద్వాగ్ంశ్చతుర్మాసై ర్యైర్యతే ।  
 భ్రాతృవ్యస్యైవ మాసా వృత్తావః । క్షీర్షాచావర్తయన్తే పరి చ ।  
 యేషా సవధ్నర ఉపక్షివా । వృత్తా తాం భ్రాతృవ్యస్య । క్షుధా-

స్య భాశ్రవ్యః కరః భవతి । లోహితాయసేన నివర్తయతే । య-  
ద్యా ఇమామగ్నిర్ ఋతావాగతే నివర్తయతి । ఏతద్దేవేనాగ్ం రూ-  
పజ్జుల్యా నివర్తయతి । సా తతశ్చవ్రోహాయసీ భవన్త్యతి ॥ 32 ॥  
ప్రజాయతే । య ఏవవిద్వాల్లోహితాయసేన నివర్తయతే । ఏతద్దేవ-  
రూపజ్జుల్యా నివర్తయతే । స తతశ్చవ్రోహాయాస్ఫవన్నతి ।  
ప్రేవ జాయతే । త్రైణ్యా కల్లల్యా నివర్తయేత । త్రిణి త్రిణి వైదే-  
వానామృద్ధాని । త్రిణి ఛన్దాగ్ంసి । త్రిణిససనాని । త్రయ ఇమే లో-  
కాః ॥ 33 ॥ ఋద్ధ్యామైవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు పఠి తిష్ఠతి । య-  
చ్ఛాతుమాస్యయాజ్ఞాత్మనో నావద్యేత్ । దేవేభ్య ఆవృశ్యైత ।  
చత్తమ చత్తమ మాసేషు నివర్తయేత । పరోక్షమేవ తద్దేవేభ్య ఆ-  
త్మనోఽవద్యత్యనావ్రస్కాయ । దైవానావా ఏష ఆసీతః । యశ్చ-  
శాతుమాస్యయాజీ । య ఏవవిద్వాన్ని చ వర్తయతై పరి చ । దేవ-  
తా ఏవాప్యేతి । నాస్య రుద్రః ప్రజాం ప్రకూస్తభి మన్యతే ॥ 34 ॥

ఏద్యైత్యయుజ్జితాసురా ఏతి లోకా మన్యతే ॥ ౬ ॥

ఆయుషః ప్రాణగ్ం సంతను । ప్రాణాదపానగ్ం సంతను ।  
అపానాద్వాన్యగ్ం సంతను । వ్యానాచ్ఛ్మసంతను । చక్షుషశ్శ్రో-  
త్త్రిగ్ం సంతను । శ్రోత్రాన్మనసంతను । మనసో వాచగ్ం సంతను ।  
వాచ ఆత్మానగ్ం సంతను । ఆత్మనః పృథివీగ్ం సంతను । పృథివ్యా  
అంతరిక్షగ్ం సంతను । అంతరిక్షాద్దివగ్ం సంతను । దివస్సువ-  
స్మంతను ॥ 35 ॥ అంతరిక్షగ్ం సంతనుద్వే చ ॥ 2 ॥

ఇన్ద్రో వధీచో అస్థభిః ప్రతాగ్నిత్య ప్రతిష్ఠాతః జహూన నన్ద-  
 తీర్షవః । ఇచ్చన్మత్స్వస్య యచ్ఛిరుః పర్వతైవ్వప శ్రితమ్ । తద్విదచ్ఛ-  
 ర్యణావతి । అత్రాహ గౌరమన్వత । నామ త్వష్టరపీచ్యమ్ । ఇతా-  
 చన్ద్రమసా గృహే । ఇన్ద్రమిద్దాధినో బృహత్ ॥ 31 ॥ ఇన్ద్రమ-  
 త్కేభిరర్కిణః । ఇన్ద్రవ్యాధీరనూషత । ఇన్ద్ర ఇథ్యోస్సచా । సంమిశ్ర-  
 తవహ్నో యజాఇన్ద్రో వజ్రహేతణ్యయః । ఇన్ద్రో దీక్షాయ చక్షుసే ।  
 అసూర్యగ్ం రోహయద్దివి । విగోభిరద్రిమైరయత్ । ఇన్ద్ర వాజేషునో  
 అవ । సహస్ర ప్రధనేషు చ ॥ 32 ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః తమిన్ద్ర-  
 వాజాయామసి । మహే ప్రతాగ్నియ హస్తవే । స వృషా వృషభా-  
 భువత్ । ఇన్ద్రస్య దామనే కృతః । ఓజ్ఞస్య బలే హితః । ద్యుమ్నా-  
 శ్చో స ప్రామ్యః । గిరా వజ్రో న సమ్భృతః । సబహ్నా అనవచ్యుతః ।  
 వజ్రతురుగో అస్తృతః ॥ 33 ॥ బృహచ్చాస్తృతః ॥ ౪ ॥

దేవాసురాస్సయతా అసా । స ప్రజాపతిర్ద్యౌష్ణ్యమ్  
 పుత్రమప్త స్యధత్ । నేదేనమసురా బలేయాగ్ంసోహస్తన్నితి । ప్ర-  
 హాదో హ వై కాయాధనః । విరోచనగ్ం స్వం పుత్రమప్త స్యధత్ ।  
 నేదేనస్తేవా అహస్తన్నితి । తే దేవాః ప్రజాపతిముపసమేత్యోమః ।  
 వారాజకస్య యుద్ధమస్తి । ఇన్ద్రమస్వీచ్ఛాన్మతి । తయ్యజ్ఞక్రతుభిర-  
 వైచ్య ॥ 34 ॥ తయ్యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్ద । తమిష్టిభిరన్వైచ్య ।  
 తమిష్టిభిరన్వవిన్ద । తదిష్టినామిష్టిత్వమ్ । ఏష్యయా హ వై నామ ।  
 తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షుతే పురోక్షణ । పురోక్షప్రియా ఇత హి దేవాః ।



తస్మాత్ ప్రతమాగ్నవైష్ణవమైకాదశ కపాలస్తోత్రగీయన్నిరవహః ।  
 తదప్రదుత్యాతస్వతః । తాన్పుత్రిసయాజాన్త ఉపాసయన్ ॥ ౪౦ ॥  
 తే తదస్తమైవ కృత్వాద్దదన్ । తే ప్రాయశీయమభి సమారోహన్ ।  
 తదప్రదుత్యాతస్వతః । తాన్పుత్రిసయాజాన్త ఉపాసయన్ । తే తదస్త-  
 మైవ కృత్వాద్దదన్ । త ఆత్మిభ్యమభి సమారోహన్ । తదప్రదుత్యా-  
 తస్వతః । తాన్పుత్రిసయాజాన్త ఉపాసయన్ । తే తదస్తమైవ కృత్వాద్దదన్ ।  
 తస్మాదైతా వీరదస్తా ఇష్టయస్స స్తిష్ఠన్త ॥ ౪౧ ॥ ఏవగ్ం హి దేవా  
 అకుర్వతః । ఇతి దేవా అకుర్వతః । ఇత్యు వై మనుష్యాః కుర్వతః । తే  
 దైవా ఉచుః । యద్వా ఇదముచ్చైర్యజ్ఞైస్త చరామ । తన్నోఽసురా  
 పాప్మాఽనువిద్ధన్తి । ఉపాగ్ంశూప్తసదా చరామ । తథా నోఽసు-  
 రాః పాప్మా నానువేధ్స్యన్తితి । త ఉపాగ్ంశూప్తసదమతస్వతః ।  
 త్రిస ప్రవ సామిధేనీరనూచ్య ॥ ౪౨ ॥ సుగ్రేణాఘోరమూఘార్య । త్రిసః  
 పరాచీరాహుతీర్ వూత్వా । సుగ్రేణాఘోరపదజ్ఞహవాశ్చక్రుః ।  
 ఉగ్రవహ్నో అపావధీన్త్యవవహ్నా అపావధీగ్ం స్వాపేతి । అశ-  
 నయాపిపాసే హ వా ఉగ్రవహః । ఏనశ్చ వైరహత్యశ్చత్వైష  
 నచః । ఏతగ్ం హ వావ తచ్చతుర్థావిహితం పాప్మానస్తేవా అ-  
 పజిహ్నిరే । తథో ఏవైతదేవద్విద్యజమానః । త్రిస ప్రవ సామిధేనీర-  
 నూచ్య । సుగ్రేణాఘోరమూఘార్య ॥ ౪౩ ॥ త్రిసః పరాచీరాహుతీర్  
 వూత్వా । సుగ్రేణాఘోరపదజ్ఞహవాశ్చక్రుః । ఉగ్రవహ్నో అపావధీన్త్యవ  
 వహ్నో అపావధీగ్ం స్వాపేతి । అశనయాపిపాసే హవా ఉగ్రవహః ।

ఏవత్తై వైరహత్యజ్ఞై వైవచః । ఏతమైవ తచ్చతుభావిహితం  
 ప్రాప్తానయజమానోఽవహతే । తేనాభినయేవాహః ప్రశుమాలభస్త  
 అహ్న ఏవ తద్దేవా అవతిం ప్రాప్తానం మృత్యుమపజః  
 ఘ్నిరే । తేనాభినయేవ రాత్రేః ప్రాచరణ । రాత్రియా ఏవ తద్దేవా  
 అవర్తిం ప్రాప్తానం మృత్యుమపజఘ్నిరే ॥ ౪౪ ॥ తస్మాదభినయేవా  
 హః ప్రశుమాలభత । అహ్న ఏవ తద్యజమానోఽవతిం ప్రాప్తా  
 నం భాతృవ్యానపనుదతే । తేనాభినయేవ రాత్రేః ప్రచరత్ । రా  
 త్రియా ఏవ తద్యజమానోఽవర్తిం ప్రాప్తానం భాతృవ్యానపనుదతే ।  
 స ఏవ ఉపవసథేయేహద్విదేవత్యః ప్రశురాలభ్యతే । ద్వయవా  
 అస్మిన్లోకే యజమానః । అస్థి చ మూగ్ంసజ్ఞు । అస్థి చైవ తేన  
 మూగ్ంసజ్ఞు యజమానస్సగ్ంస్కురుతే । తా వా ఏతాః పజ్ఞు  
 దేవతాః । అగ్నిచమావగ్నిమిత్యావరుణా ॥ ౪౫ ॥ పజ్ఞుప్రజ్ఞౌ  
 వై యజమానః । త్వత్కూగ్ంసగ్ంస్సావాఽస్థి మజ్జా । ఏతమైవ త  
 త్పజ్ఞుభావిహితమాత్మానవరుణాపాశాన్ముజ్చతి । భైరవతాయై ని  
 ర్వరుణత్వాయ । తగం సప్తభిశ్చన్దోభిః ప్రాతరహ్వయ । తస్మా  
 త్తప్త చతురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంసి ప్రాతరనువాకేనూచ్యంతే । తమై  
 తయోపసమత్యోపాసీదన్ । ఉపాస్తే గాయతా నర ఇతి । తస్మా  
 దేతయా బహిష్పవమాన ఉపసద్యః ॥ ౪౬ ॥

విప్రభన్నప్రయగ్ంస్త్విష్ణవైవనూచ్యానూచ్య మ్రివేణాఘోరమా  
 ఘోర్య రాత్రియా ఏవ తద్దేవా అవతిం ప్రాప్తానం మృత్యుమపజః

ఘోరే మిత్రావరుణా నవ చ ॥ ౯ ॥ దేవా యజమానో దేవా దేవా  
యజమానో యజమానో లభంత పావరల్లభంత ప్రచరేదాల్లభంత  
లభంత మృత్యుమపహ్నిరై భౌతృవ్యాన్ ॥

స సముద్ర ఉత్తరతః పాశ్చిమద్భూమ్యంతేన । ఏష వావ స  
సముద్రః । యచ్ఛతావలః । ఏష ఉత్తర స భూమ్యంతః । యద్వే-  
ద్యంతః । తదేత త్రిశలస్త్రిపూర్ణమమ్ । తస్మాత్తస్త్రివిత్స్తభన-  
న్తి । స సువణారజతాభ్యజ్ఞుశీభ్యాం పరిగృహీత ఆసీత్ । త  
యద్దన్యా అధ్యక్షనయన్ । తస్మాదాదిత్యః ॥ ౪౭ ॥ అథ యశ్శువ-  
ణారజతాభ్యజ్ఞుశీభ్యాం పరిగృహీత ఆసీత్ । సాఽస్య కాశికతా ।  
తస్త్రివృతాఽభి పాస్తవత । తస్త్రివృతాఽదదత । తస్త్రివృతాఽ-  
హరణ । యావతి త్రివృతో మాతా । తం పశ్చద్దశేనాభి పాస్త-  
వత । తం పశ్చద్దశేనాదదత । తం పశ్చద్దశేనాహరణ । యావతి  
పశ్చద్దశస్య మాతా ॥ ౪౮ ॥ తగ్ం సప్తదశేనాభి ప్రాస్తువత ।  
తగ్ం సప్తదశేనాదదత । తగ్ం సప్తదశేనాహరణ । యావతి స-  
ప్తదశస్య మాత్రా । తస్య సప్తదశేన హియమాణస్య కేజోహ-  
రౌపతత్ । తమేకవిగ్ంశేనాభి ప్రాస్తువత । తమేకవిగ్ంశేనాదదత ।  
తమేకవిగ్ంశేనాహరణ । యావత్యేకవిగ్ంశస్య మాత్రా । తే య-  
త్త్రివృతా స్తువతే ॥ ౪౯ ॥ త్రివృతేన తద్యజమానమాదదతే । త-  
త్త్రివృతేన హరన్తియావతి త్రివృతో మాత్రా ॥ అగ్నివై త్రివృత్ ।  
యావద్వా అగ్నిదహతో ధూమ ఉదెత్యానువృతితావతి త్రివృతో

మాతా<sup>॥</sup> | అశ్వే<sup>॥</sup> రైవై<sup>॥</sup> నస్తత్<sup>॥</sup> | మాతా<sup>॥</sup>గ్ం సాయుజ్యగ్ం సల్లోక<sup>॥</sup> తాజ్ఞ  
 మయన్తి<sup>॥</sup> | అథ యత్ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేన స్తువ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేనైవ తద్యజమాన-  
 మాదద<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> ॥ ౧౦ ॥ తం ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేనైవ హరన్తి<sup>॥</sup> | యావ<sup>॥</sup> తీ ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశస్య మా-  
 తా<sup>॥</sup> | చన్ద్రమా వై ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశః<sup>॥</sup> | ఏష హి ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశ్యామపక్షీయ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | ప<sup>॥</sup> జ్ఞ-  
 దశ్యామాపూర్య<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | చన్ద్రమస ఏవై<sup>॥</sup> నస్తత్<sup>॥</sup> | మాతా<sup>॥</sup>గ్ం సాయు-  
 జ్యగ్ం సల్లోక<sup>॥</sup> తాజ్ఞమయన్తి<sup>॥</sup> | అథ యథ<sup>॥</sup> ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేన స్తువ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | స-  
 ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేనైవ తద్యజమానమాదద<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | తగ్ం స<sup>॥</sup> ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేనైవ హరన్తి<sup>॥</sup>  
 ॥ ౧౧ ॥ యావ<sup>॥</sup> తీ స<sup>॥</sup> ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశస్య మాతా<sup>॥</sup> | ప్ర<sup>॥</sup> బాపతిర్వై<sup>॥</sup> స<sup>॥</sup> ప<sup>॥</sup> జ్ఞ ద-  
 శః<sup>॥</sup> | ప్ర<sup>॥</sup> బాపతిర్వై<sup>॥</sup> నస్తత్<sup>॥</sup> | మాతా<sup>॥</sup>గ్ం సాయుజ్యగ్ం సల్లోక-  
 తాజ్ఞమయన్తి<sup>॥</sup> | అథ యదే<sup>॥</sup> కవిగ్ంశేన స్తువ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | ఏ<sup>॥</sup> కవిగ్ంశేనైవ  
 తద్యజమానమాదద<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> | తమే<sup>॥</sup> కవిగ్ంశేనైవ హరన్తి<sup>॥</sup> | యావ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> కవి-  
 గ్ంశస్య మాతా<sup>॥</sup> | అసా వా ఆదిత్య ఏ<sup>॥</sup> కవిగ్ంశః<sup>॥</sup> | ఆదిత్యస్తే<sup>॥</sup> యై-  
 నస్తత్<sup>॥</sup> ॥ ౧౨ ॥ మాతా<sup>॥</sup>గ్ం సాయుజ్యగ్ం సల్లోక<sup>॥</sup> తాజ్ఞమయన్తి<sup>॥</sup> |  
 తే<sup>॥</sup> క్షు<sup>॥</sup> క్యో<sup>॥</sup> | వ్యఘ్న<sup>॥</sup> | తే<sup>॥</sup> అహో<sup>॥</sup> రాత్రే<sup>॥</sup> అభవతామ్<sup>॥</sup> | అహారైవ  
 స్తువ<sup>॥</sup> గా<sup>॥</sup> భవత్<sup>॥</sup> | రక్షతా<sup>॥</sup> రాత్రిః<sup>॥</sup> | స యదా<sup>॥</sup> ది<sup>॥</sup> త్య ఉ<sup>॥</sup> దే<sup>॥</sup> తి<sup>॥</sup> | ఏ<sup>॥</sup> తా-  
 మేవ తద్గు<sup>॥</sup> వగా<sup>॥</sup> జ్ఞశీమను సమేతి<sup>॥</sup> | అథ యద<sup>॥</sup> ప్ర<sup>॥</sup> మేతి<sup>॥</sup> | ఏ<sup>॥</sup> తా-  
 మేవ తద్ర<sup>॥</sup> జతా<sup>॥</sup> జ్ఞశీమను సవిశతి<sup>॥</sup> | ప్ర<sup>॥</sup> హో<sup>॥</sup> దో<sup>॥</sup> హ వై<sup>॥</sup> కాయా-  
 భవః<sup>॥</sup> | విరో<sup>॥</sup> చన్దగ్ం స్వం పు<sup>॥</sup> త్రము<sup>॥</sup> దా<sup>॥</sup> స్యత్<sup>॥</sup> | స ప్ర<sup>॥</sup> దరో<sup>॥</sup> భవత్<sup>॥</sup> |  
 తస్మా<sup>॥</sup> త్ప్ర<sup>॥</sup> దరాదు<sup>॥</sup> దకన్నా<sup>॥</sup> చా<sup>॥</sup> మేత్<sup>॥</sup> ॥ ౧౩ ॥

ఆదిత్యః ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశస్య మాతా<sup>॥</sup> | స్తువ<sup>॥</sup> తే<sup>॥</sup> ప<sup>॥</sup> జ్ఞదశేనైవ తద్యజ-

మాతృమాదజతే నత్తదశేనైవ హరన్యూద్విత్యస్తే వైత్రం తద్విశతి  
చత్వారి చ ॥ ౧౦ ॥

యే వై చత్వారిస్తామోః । కృతస్థత్ । అథ యే ఋషిః ।  
కలిస్సుః । తస్మాచ్ఛతృప్తామః । తచ్ఛతృప్తామస్య చతుష్టామత్వమ్ ।  
తదాహుః । కృతమాన్వి తాన్వి జ్యోతీగంషి । య ఏతస్య స్తామా ఇతి ।  
త్రివృత్తృచ్ఛదశస్సత్తదశ ఏకవిగ్ంతుః ॥ ౧౧ ॥ ఏతాన్వి నావ తాన్వి  
జ్యోతీగంషి । య ఏతస్య స్తామాః । సోబ్రవీత్ । నత్తదశేన హ్రి-  
యమాణో వ్యలెశిషి । భిషజ్యత్తమితి । తద్భవ్యనా ధానాభిరభిషజ్య-  
తామ్ । పూషా కర్తమ్యుగా । భారతీ కరివ్రాపేణ । మిత్రావరుణా పయ-  
స్యయా । తదాహుః ॥ ౧౨ ॥ యదశ్వేభ్యోన్మానాః । పూష్టా కర్త-  
మ్యుః । భారత్యై కరివ్రాపః । మిత్రావరుణాయోః పయస్యాభి-  
కస్మాదేతేషాగ్ం హవిషామిన్ద్రోమైవ యజ్జన్తీతి । ఏతా హ్యేవ  
న్దేవతా ఇతి బ్రాయాత్ । ఏతైర్ హవిర్భిరభిషజ్యగ్ం నైస్తాదీతి ।  
త వ్యసంతోఽష్టాకపాలేన పాత్రస్సప్తనేభిషజ్యకా । కుద్రా ఏకా-  
దశకపాలేన ముగధ్యన్దిన్ద్రే పవనే । విశ్వే దైవా ద్వాదశకపాలేన త్వ-  
తీయపవనే ॥ ౧౩ ॥ స యదష్టాకపాలాన్పాత్రస్సప్తనే కుర్యాత్ ।  
ఏకాదశకపాలాన్మగధ్యన్దిన్ద్రే సవనే । ద్వాదశకపాలాగ్ంస్తృతి-  
యపవనే । విరోఘ తద్వ్యజ్ఞస్య క్రియేత్ । ఏకాదశకపాలానేవ  
పాత్రస్సప్తనే కుర్యాత్ । ఏకాదశకపాలాన్మగధ్యన్దిన్ద్రే సవనే । ఏకా-  
దశకపాలాగ్ంస్తృతీయపవనే । యజ్ఞస్య సరోఘత్వాయ । తదా-

హుః । యద్యమానాం చాతస్సవనమ్ । దుష్టాణాం మాధ్యస్థిన్గం  
 సవనమ్ । విశ్వేషాన్దేవానాన్స్తృతీయసవనమ్ । అథ కస్మాదేతే-  
 షాగ్ం హవిషామిన్ద్రోమేవ యజ్ఞస్థితి । ఏతా హ్యేనన్దేవేతా ఇతి  
 బ్రూయాత్ । ఏతైర్ హవిర్భిరభిషజ్జ్వగ్ం స్తస్మాదితి ॥ ౪౭ ॥

ఏకవిగ్ంశ ఆహు స్తృతీయసవనే చాతస్సవనం వక్ష్య చ ॥ ౪౮ ॥

తస్యావాచావహదాదభిధయుః । తస్మైతేషాం సప్తసు ఛ-  
 వ్దస్సప్తక్రయాః । యదశ్రయాః । తచ్ఛ్రావ్యస్తీయస్య శ్రాయస్తీ-  
 యుత్వమ్ । యదవారయాః । తద్వారవస్తీయస్య వారవస్తీయత్వ-  
 మ్ । తస్యావాచ ఏవావహదాదభిధయుః । తస్మా ఏతాని సప్త చ-  
 తురుత్తరాణి ఛన్దాగ్ంస్త్వపాదధుః । తేషామతి త్రిణ్యుచ్యంత । న  
 త్రిణ్యుదభవః ॥ ౪౯ ॥ స బృహతీమైనాస్పృశత్ । ద్వాభ్యామక్ష-  
 రాభ్యామ్ । అక్షరాక్షరాభ్యామైవ । తదాహుః । క్షతమా సా దై-  
 వాక్షరా బృహతీ । యస్యాస్తత్ప్రత్యతిష్ఠత్ । ద్వాదశపాణా-  
 మాస్యః । ద్వాదశాష్టకాః । ద్వాదశామావాస్యాః । ఏషా వాచ  
 సా దైవాక్షరా బృహతీ ॥ ౫౦ ॥ యస్యాస్తత్ప్రత్యతిష్ఠతి । యాని  
 చ ఛన్దాగ్ంస్త్వత్యరిచ్యంత । యాని చ నోదభవః । తాని నిర్వీర్యాణి  
 హీనాస్యమన్యంత । సాబ్రవీద్బృహతీ । మామేవ భూత్వా । మా-  
 ముప్త సగ్ంశ్రయతేతి । చతుర్భిరక్షరైరనుష్టగ్భృహతీన్నోదభవత్ ।  
 చతుర్భిరక్షరైః పక్షిర్భృహతీమత్యరిచ్యత । తస్మామైతాని చత్వా-  
 ర్భ్యక్షరాణ్యప్రచ్ఛిద్యాదభాత్ ॥ ౫౦ ॥ తే బృహతీ ఏవ భూత్వా ।

బృహతీముప సమశ్రయతామ్ । అష్టాభిరక్షరైరుష్ణిగృహతీన్నోద-  
 భవత్ । అష్టాభిరక్షరైస్త్రిమృగృహతీమత్యరిచ్యత । తస్యామైతా-  
 న్యష్టావక్షరాణ్యప్రచ్ఛిద్యాదధాత్ । తే బృహతీ ఏవ భూత్వా । బృ-  
 హతీముప సమశ్రయతామ్ । ద్వాదశభిరక్షరైర్గాయత్రీ బృహతీ  
 న్నోదభవత్ । ద్వాదశభిరక్షరైర్జగతీ బృహతీమత్యరిచ్యత । తస్యా-  
 మైతాని ద్వాదశాక్షరాణ్యప్రచ్ఛిద్యాదధాత్ ॥ ౬౦ ॥ తే బృహతీ  
 ఏవ భూత్వా । బృహతీముప సమశ్రయతామ్ । సోఽబ్రవీత్సోజాప-  
 తిః । ఛన్దాగ్ంస్తి రథో మే భవత । యుష్మాభిరహమైతమధ్వాన-  
 మను సశ్చరతి । తస్య గాయత్రీ చ జగతీ చ క్షతావభవతామ్ ।  
 ఉస్తిక్చ త్రిమృషు ప్రప్త్యై । అనుమృషు ప్రక్షిశ్చ ధుక్యై । బృహ-  
 త్యేవోద్ధిరభవత్ । స ఏతశ్చన్దోరథమాస్థాయ । ఏతమధ్వానమను  
 సమచరత్ । ఏతగ్ం హ వై ఛన్దోరథమాస్థాయ । ఏతమధ్వానమను  
 సశ్చరతి । యేనైవ ఏతథస్చరతి । య ఏవ వీద్యాన్ధోమేన  
 యజతే । య ఉ చైనమేవ వేద ॥ ౬౧ ॥

అభవన్వావ సా దేవాక్షరా బృహత్యదధాద్ద్వాదశాక్షరాణ్య-  
 ప్రచ్ఛిద్యాదధాద్దాస్థాయ పట్న ॥ ౬౨ ॥

అగ్నేః కృత్తికా యత్పుణ్యస్తేవస్య సవితుర్జహ్న్వా-  
 దినః కత్యుతమైవ దేవా వా ఆయుషః ప్రాణమిన్ద్రో దధీచో దేవా-  
 మురాసు ప్రజాపతిస్స సముద్రో యే వై చత్వారస్తస్యావా-  
 చో ద్వాదశ ॥ ౬౩ ॥

అగ్నేః కృత్రికా దేవగృహః ఋతమేవ వైశ్వదేవేన తే తద-  
 న్తనం పశ్యంతశేన తే బృహతీ వన ద్వివప్తిః । అగ్నేః కృత్రికా య-  
 డి చైనమేవ వేద ॥ ౬౨ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## షష్ఠప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ అనుమత్యై పునోదాశేమస్తాకపాలన్నిర్యపతి ।  
 యే త్రోత్యక్షాశ్శమ్యాయా అవశీయన్తే । తన్నైర్ఋతమేకపాల-  
 మ్ । ఇయ న్న అనుమతిః । ఇయన్నిర్ఋతిః । నైర్ఋతేన పూర్వ-  
 ణ ప్రచరతి । ప్రాప్యానమేవ నిర్ఋతిం పూర్వాన్నిరవదయతే । ఏక-  
 కపాలో భవతి । ఏకదైవ నిర్ఋతిన్నిరవదయతే । యదహుత్వా  
 గాకోపాపత్య శ్చయః ॥ ౧ ॥ రుద్రో భూత్వాఽగ్నిరస్తాత్థాయ । అ-  
 ధ్వర్యక్షా యజమానశ్చ హన్యాత్ । ఏహి స్వాహాఽఽహుతి  
 జ్జుషాణ ఇత్యాహ । ఆహుత్యైవై నగం శమయతి । నాత్రి మార్చ-  
 త్యధ్వర్యర్ష యజమానః । ఏకోల్కుశేన యన్తి । తద్ధి నిర్ఋత్యై  
 భాగదేయమ్ । ఇమాద్ధిశ యన్తి । ఏషా వై నిర్ఋత్యై డిక్ ।  
 స్వాయామేవ ద్విశి నిర్ఋతిన్నిరవదయతే ॥ ౨ ॥ స్వకృత్ ఇరిణె  
 జహాతి ప్రదశే వా । ఏతద్దేవ నిర్ఋత్యా ఆయతనమ్ । స్వ ఏ-  
 వాయతనై నిర్ఋతిన్నిరవదయతే । ఏష తే నిర్ఋతే భాగ ఇత్యా-  
 హ । నిర్దిశేత్యైవైనామ్ । భూతే హవిస్కర్తవ్యసీత్యాహ । భూతిమే-



అగ్నేః కృత్రికా దేవగృహః ఋతమేవ వైశ్వదేవేన తే తద-  
 న్తనం పశ్యంతశేన తే బృహతీ వన ద్వివప్తిః । అగ్నేః కృత్రికా య  
 డి చైనమేవ వేద ॥ ౬౨ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## షష్ఠప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ అనుమత్యై పునాదాశమస్తాకపాలన్నిర్యపతి ।  
 యే త్ర్యత్యక్షాశ్శమ్యాయా అవశీయన్తే । తన్నైర్ఋతమేకపాల-  
 మ్ । ఇయ న్న అనుమతిః । ఇయన్నిర్ఋతిః । నైర్ఋతేన పూర్వ-  
 ణ ప్రచరతి । ప్రాప్యానమేవ నిర్ఋతిం పూర్వాన్నిరవదయతే । ఏక-  
 కపాలో భవతి । ఏకదైవ నిర్ఋతిన్నిరవదయతే । యదహుత్వా  
 గాకపాపత్య శ్చయః ॥ ౧ ॥ రుద్రో భూత్వాఽగ్నిరస్తాత్థాయ । అ-  
 ధ్వర్యక్షా యజమానశ్చ హన్యాత్ । ఏహి స్వాహాఽఽహుతి  
 జ్జుషాణ ఇత్యాహ । ఆహుత్యైవై నగం శమయతి । నాత్రి మార్చ-  
 త్యధ్వర్యర్ష యజమానః । ఏకోల్కుశేన యన్తి । తద్ధి నిర్ఋత్యై  
 భాగదేయమ్ । ఇమాద్ధిశ యన్తి । ఏషా వై నిర్ఋత్యై డిక్ ।  
 స్వాయామేవ ద్విశి నిర్ఋతిన్నిరవదయతే ॥ ౨ ॥ స్వకృత్ ఇరిణ  
 జహాతి ప్రదతే వా । ఏతద్దేవ నిర్ఋత్యా ఆయతనమ్ । స్వ ఏ-  
 వాయతనై నిర్ఋతిన్నిరవదయతే । ఏష తే నిర్ఋతే భాగ ఇత్యా-  
 హ । నిర్దిశత్యైవైనామ్ । భూతే హవిస్కర్తవ్యసీత్యాహ । భూతిమే-

వోపావర్తతే । ముఖ్యాన్ముగంహస ఇత్యాహ । అగంహస ఏ-  
 వైసం ముఖ్యుతి । అభిష్టాభ్యాజ్ఞుహంతి ॥ 3 ॥ అస్తత ఏవ నిర్ము-  
 తిన్నిరవదయతే । కృష్ణవాసః కృష్ణతూషణ్దక్షిణా । ఏతద్వై  
 నిర్ముత్యే హూపమ్ । హూపేణైవ నిర్ముతిన్నిరవదయతే । అప్రతీక్ష-  
 మాయన్తి । నిర్ముత్యా అస్తోహిత్యై । స్విహా సమో య ఇ-  
 ద్భూతా రేతి పునరేత్య గార్హపత్యే జహంతి । ఆహుత్యైవ సమ-  
 స్యంతో గార్హపత్యముపావతన్తే । అనుమతేన ప్రచరతి । ఇయ-  
 వా అనుమతిః ॥ ౪ ॥ ఇయమైవాస్మై ర్భాగ్యమను మన్యతే । ధేను-  
 ర్దక్షిణా । ఇమామైవ ధేనుఙ్మురుతే । ఆదిత్యచ్చరున్నిర్యపతి । ఉ-  
 భయీష్యేవ ప్రజాస్వభిషిచ్యతే । దేవీషు చ మానుషీషు చ । వ-  
 రో దక్షిణా । వరో హి భాగ్యగం సమృద్ధ్యై । అగ్నివైష్ణ-  
 వమేకాదశకపాలన్నిర్యపతి । అగ్నిసర్వా దేవతాః ॥ ౫ ॥  
 విష్ణుర్భాగ్యః । దేవతాశ్చైవ యజ్ఞాన రున్ధే । వామనో వహీ దక్షి-  
 ణా । యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యద్వామనః । తేన వైష్ణవస-  
 మృద్ధ్యై । అగ్నిహోమీయమేకాదశకపాలన్నిర్యపతి । అగ్నిహోమా-  
 భ్యాహ్ ఇన్ద్రో వృత్రమహన్నితి । యదగ్నిహోమీయమేకాదశకపాల-  
 నిరవదపతి ॥ ౬ ॥ వార్తీఘ్నమైవ విజిత్యై । హిరణ్యన్దక్షిణా స-  
 మృద్ధ్యై । ఇన్ద్రో వృత్రగం హత్వా । దేవతాభిశ్చన్ద్రియేణ చ వ్యా-  
 ర్థిత । స ఏతమ్దైన్ద్రాగ్న మేకాదశకపాలమవశ్యత్ । తన్నిరవదపత్ ।  
 తేన వై స దేవతాశ్చన్ద్రియచ్ఛావారున్ధ । యదైన్ద్రాగ్న మేకాదశ-

కపాలన్నిరవతి । దైవతాశ్చైవ తేనేంద్రియజ్ఞయజ్ఞమహావరు-  
 న్ధ । ఋషభో వహీ దక్షిణా ॥ ౭ ॥ యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యద్య-  
 వభః । తేనేంద్రియసమృద్ధ్యై । ఆగ్నేయమప్తాకపాలన్నిరవతి । వి-  
 న్ద్రోన్దధి । యదాగ్నేయో భవతి । అగ్నిరైవ యజ్ఞముఖమ్ । యజ్ఞ-  
 ముఖమైవధీం పురస్తాదతై । యదేంద్రియధి ॥ ౮ ॥ ఇంద్రియమైవావ-  
 రున్ధ । ఋషభో వహీ దక్షిణా । యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యద్య-  
 వభః । తేనేంద్రియసమృద్ధ్యై । యావత్తైవ ప్రజా ఓషధీనామహుతా-  
 నామాశ్చ న । తాః పరాభవన్ । ఆగ్నియణం భవతి హుతాద్యా-  
 య । యజమాన్తస్యాపరాభావాయ ॥ ౯ ॥ దైవా వా ఓషధీప్రాజమ-  
 యుః । తా ఇన్ద్రాగ్ని ఉదజయతామ్ । తావత్తప్తేన్ద్రాగ్నిన్ద్రాద్వదశ-  
 కపాలన్నిరవతాతామ్ । యదేన్ద్రాగ్ని భవత్యుజ్జితైవ । ద్వాదశ-  
 కపాలో భవతి । ద్వాదశ మాసాస్సప్తభుజః । సప్తభుజేజ్జేవాస్తా  
 అన్నమవరున్ధ । వైశ్వదేవశ్చరుభవతి । వైశ్వదేవస్థా అన్నమ్ । అన్న-  
 మైవాస్తే స్వదయతి ॥ ౧౦ ॥ ప్రథమజో వభో దక్షిణా సమృద్ధ్యై ।  
 ప్రామ్యగ్ం శ్యామాకజ్జరున్నిరవతి । సోమో వా అశ్వప్తప్తచ్యవస్త్వి-  
 రాజా । అశ్వప్తప్తచ్యమైవాస్తే స్వదయతి । వాస్తో దక్షిణా । ప్రామ్యగ్ం  
 హి దేవతయా వాస్తసమృద్ధ్యై । సరస్వత్యై చరున్నిరవతి । సర-  
 స్వతే చరుమ్ । మిథునమైవావ రున్ధ । మిథునా గాత్రే దక్షిణా సమృ-  
 ద్ధ్యై । ఏతి వా ప్రథ యజ్ఞముఖాదృధ్యాః । యోగ్నోదేవతాయా

వతి | అష్టావైతాని హవీగంషి భవన్తి | అష్టాక్షరా గాయత్రీ | గాయ-  
త్రోఽగ్నిః | తేనైవ యజ్ఞముఖాదృధ్యా అగ్ని ర్దేవతాయై నైతి || ౧౧ ||  
ఈయర్చిరవదయ తేఽబ్రహ్మభ్యైశ్చ సోమ్యనుమతి ర్దేవతా  
నిర్యవతి ప్రహీ దక్షిణా యదైన్ద్రస్థధ్యపరాభావాయ స్వదయతి  
గాత్రా దక్షిణా సమృద్ధ్యే వత్పు || ౧ ||

వైశ్వదేవేన వై ప్రజాపతిః ప్రజా అస్మకత | తాస్సస్మిన్దేవ  
ప్రజాయన్త | సోఽగ్నిరకామయత | అహమిమాః ప్రజనయేయమితి |  
స ప్రజాపతయై శుచమదధాత్ | సోఽశోచత్ప్రజామిచ్చమానః | త-  
స్మాద్యజ్ఞా ప్రజా భునక్తి యజ్ఞున | తావుభా శోచతః ప్రజామిచ్చ-  
మానా | తాస్వస్మిమవ్యసృజత్ | తా అగ్నిరధ్యేత్ || ౧౨ || సోమో  
రతోఽదధాత్ | పుత్రితా ప్రాజనయత్ | సరస్వతీ వాచమదధాత్ |  
పూషాఽపోవయత్ | తే వా ఏతే త్రిస్సవ్వధస్సస్వ ప్రయుజ్యన్తే |  
యే దేవా పుష్టిపతయః | సవ్వధస్సరో వైప్రజాపతిః | సవ్వధస్సరేజ్ఞే-  
వాస్మై ప్రజాః ప్రాజనయత్ | తాః ప్రజా జాతా మరుతో  
ఘ్నన్ | అస్మానప్తి న ప్రాయుక్తుతేతి || ౧౩ || స ఏతం ప్రజాపతి-  
మూర్తుతగం సప్తకపాలమవశ్యత్ | తన్నిరవపత్ | తన్మో  
వై ప్రజాభ్యోకల్పత | యస్మాదుతో నిరువ్యతే | యజ్ఞస్వ  
స్మై ప్రజానామఘాతాయ | సప్తకపాలా భవతి | సప్త  
గణా వై మరుతః | గణేశ ఏ వాస్మై విశంజ్ఞుల్పయతి | స ప్ర-  
జాపతిరశోచత్ || ౧౪ || యాః పూర్వాః ప్రజా అస్మకీ | మరుత-

స్తా అవధిమః । కథమపరాస్పృశేయేతి । తస్య శుష్క ఆర్జం భూత  
 నిరవతలాత్ । తద్వ్యవహరత్ । తదపోషయత్ । తత్ప్రజాయత్ ।  
 ఆర్జస్య వా ఏతన్మోషమ్ । యదామితీ । యద్వ్యవధరతి ॥ ౧౧ ॥  
 ప్రజా ఏవ తద్యజమానః పోషయతి । వైశ్వదేవ్యామితీ భవతి ।  
 వైశ్వదేవ్యా వై ప్రజాః । ప్రజా ఏవాస్మై ప్రజనయతి । వాజ్ఞ-  
 మానయతి । ప్రజాస్తేవ ప్రజాతాసు రేతో దధాతి । ద్యావాప్య-  
 ధివ్య ఏకకపాలా భవతి । ప్రజా ఏవ ప్రజాతా ద్యావాప్యధివీభ్యా-  
 ముభయతః పరి గృహ్లాతి । దేవాసురాస్పృశ్యతా ఆసా । సోఽగ్ని-  
 రబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥ మామగ్రో యజత్ । మయా ముఖేనాసురాజ్ఞావ్యభేతి ।  
 మాన్ద్విరీయమితి సోమోఽబ్రవీత్ । మయా రాజ్ఞా జెవ్యభేతి । మాన్ద్వి-  
 రీయమితి సవితా । మయా ప్రసూతా జెవ్యభేతి । మాశ్చత్పరీమి-  
 తి సరస్వతి । ఇన్ద్రియవోఽహస్థాస్థామితి । మాం పశ్చమమి-  
 తి పూషా । మయా ప్రతిష్ఠయా జెవ్యభేతి ॥ ౧౭ ॥ తేఽగ్నివా ముఖే-  
 నాసురానజయన్ । సోమేన రాజ్ఞా । సవిత్రా ప్రసూతాః । సరస్వ-  
 తీన్ద్రియమదధాత్ । పూషా ప్రతిష్ఠాఽఽసీత్ । తతో వై దేవా  
 వ్యజయన్త । యదైతాని హవీగంషీ నిరుప్యన్త విజితైః । నోత్తరవైది-  
 ముపవపతి । పశవో వా ఉత్తరవైదిః । అజాతా ఇవ హ్యేతరహి  
 పశవః ॥ ౧౮ ॥

వైదిత్యతోచద్యవ్యధరత్యబ్రవీత్ప్రతిష్ఠయా జెవ్యభేత్యేతర-  
 హి పశవః ॥ ౨ ॥

త్రిపుచ్చిర్హిర్భవతి । మూతా పితా పుత్రః । తదేవ తస్మిన్ము-  
 నమ్ । ఉల్బుజ్గోభ జరాయు । తదేవ తస్మిన్మునమ్ । త్రిధా బుద్ధి-  
 హిస్సన్నద్ధం భవతి । త్రయ ఇమే లోకాః । వ్రష్పేవ లోకేషు ప్రతి తి-  
 వ్యతి । ఏకధా పువ్వస్సన్నద్ధం భవతి । ఏక ఇవ హ్యాయస్త్వాః ॥ ౧౯ ॥  
 అస్మిన్నైవ తేన లోకే ప్రతి తివ్యతి । ప్రసువో భవన్తి । ప్రథమజా-  
 మైవ పుష్టిమవ రున్ధే । ప్రథమజా వశో వక్షాతా సమృద్ధ్యై । పు-  
 వ్షదాజ్యజ్ఞస్థాతి । వశవో వై పుష్కదాజ్యమ్ । వశూనైవావ రున్ధే ।  
 వక్షాన్మహీతం భవతి । వాక్షా హి వశనః । బహురూపం భవతి  
 ॥ ౨౦ ॥ బహురూపా హి వశవస్సమృద్ధ్యై । అగ్నిం మన్థన్తి ।  
 అగ్నిముఖా వై ప్రజావతిః । ప్రజా అన్యత । యదగ్నిం మన్థన్తి ।  
 అగ్నిముఖా ఏవ తత్ప్రజా యజమానస్సృజతే । నవ ప్రయాజా  
 ఇజ్యంతే । నవానూయాజాః । అష్టే హవీగంషీ । ద్వావాఘూరా ।  
 ద్వావాఙ్యభాగా ॥ ౨౧ ॥ త్రిగ్ంశభ్యం వద్యంతే । త్రిగ్ంశదక్షరా వి-  
 రాట్ । అన్నవిరాట్ । విరాజ్తే వాన్నాద్యమవ రున్ధే । యజమానో  
 వా ఏకకపాలః । తేజ ఆజ్యమ్ । యదేకకపాల ఆజ్యమానయతి ।  
 యజమానమైవ తేజస్తా సమధా యతి । యజమానో వా ఏకకపాలః ।  
 వశవ ఆజ్యమ్ ॥ ౨౨ ॥ యదేకకపాల ఆజ్యమానయతి । యజమాన-  
 మేవ వశుభిస్సమర్థయతి । యదల్పమానయేత్ । అల్పా ఏనం వశవో-  
 భజ్జన్త ఉపతిష్ఠేరక । యద్బహుమానయేత్ । బహవ ఏనం వశవా-  
 భజ్జన్త ఉపతిష్ఠేరక । బహ్వనీయావిః పృష్ఠం కుర్యాత్ । బహవ

వ్రజేనం ప్రకమో భుజ్జస్త ఉపలిష్ట నై । యజమాన్తో వా ఏకకపాలః ।  
 యదేకకపాలస్యావద్యేత్ ॥ ౨౩ ॥ యజమాన్సస్యావద్యేత్ । ఉద్వా మా-  
 ద్యేద్యజమానః । ప్ర వామీయేత । సక్యైవ హోత్రవ్యః । సప్యదీవ హి-  
 సువగ్లో లోకః । హుత్వాభి జహోతి । యజమానమైవ సువగ్లో  
 ల్లోకజ్ఞమయిత్వా । తేజస్తా సమర్థయతి । యజమాన్తో వా ఏక-  
 తపాలః । సువగ్లో లోక ఆహవసీయః ॥ ౨౪ ॥ యదేకకపాలమా-  
 హవసీయే జహోతి । యజమానమైవ సువగ్లో ల్లోకజ్ఞమయతి ।  
 యద్ధస్తాన జహుయాత్ । సువగ్లో ల్లోకాద్యజమాన్సమవిధ్యేత్ ।  
 స్రుచా జహోతి । సువగ్లో లోకస్య సమప్యై । యత్రాబ్జ-  
 ద్యేత్ । దేవలోకమభియేత్ । యద్దక్షిణా పితృలోకమ్ । యత్స-  
 త్యక్ ॥ ౨౫ ॥ రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యః । యదుదజ్జే । మనుష్య-  
 లోకమభియేత్ । ప్రతిష్ఠితో హోత్రవ్యః । ఏకకపాలస్తే ప్రతిలిష్ఠ-  
 నన్యావాపృథివీ అను ప్రతిలిష్ఠః । ద్యావాపృథివీ ఋతవః । ఋతూ-  
 యజ్ఞః । యజ్ఞయజమానః । యజమానం ప్రజాః । తస్మాత్ప్రతి-  
 స్ఠితో హోత్రవ్యః ॥ ౨౬ ॥ వ్రాజినో యజతి । అగ్నిర్వాయసుస్సరయః ।  
 తే వై వ్రాజనః । తానేవ తద్యజతి । అహో ఖల్వాహుః । ఛన్దాగ్ంసి  
 వై వ్రాజన్త ఇతి । తాన్తేవ తద్యజతి । ఋభ్నామే వా ఇన్ద్రస్య హరీ  
 సామసానా । తయోః పరిధయ ఆధానమ్ । వాజనం భాగధేయమ్ ॥  
 ౨౭ ॥ యదప్రహృత్య పరిధీజ్ఞుహుయాత్ । అన్తరాధానాభ్యాజ్ఞానం  
 ప్రయచ్ఛేత్ । ప్రహృత్య పరిధీజ్ఞుహోతి । నిరాధానాభ్యామైవ ఘాసం

ప్రయచ్ఛతి । బ్రహ్మహిమే విషిష్టాన్వాజినమానయతి । ప్రజా వై బ్రహ్మహిః ।  
 రెహ్నో వాజినమ్ । ప్రజాస్తేవ రెహ్నో దధాతి । సముత్తమాయ భక్ష-  
 యన్తి । ఏతస్సోమపీథా హ్యేతే । అహి ఆత్మన్నైవ రెహ్నో దధతే ।  
 యజమాన ఉత్తమా భక్షయతి । తతః వై వాజినమ్ । యజమాన  
 ఏవ తతాస్త్వతిష్ఠాతుయన్తి ॥ ౨ ॥

లోకా బహుమానం భవత్సాక్ష్యభాగా తతస్త్వ ఆశ్రయవద్యేహ-  
 మావసీయః ప్రత్యక్షస్థాత్రోతిష్ఠితో హోత్రవ్యో భాగధయమేతే చ-  
 త్వారి చ ॥ 3 ॥

ప్రజాపతిస్సవితా భూత్వా ప్రజా ఆస్యత । తా ఏన మత్య-  
 మన్యన్త । తా అస్మాదపాత్రామ । తా వరుణో భూత్వా ప్ర-  
 జా వరుణేనాగ్రాహయత్ । తాః ప్రజా వరుణగృహీతాః । ప్రజా-  
 పతిం పునరుపాధావన్నాథమిచ్ఛమానాః । స ఏతాన్ప్రజాపతిర్వరుణ-  
 ప్రఘాసానపశ్యత్ । తాన్నిరవపత్ । తేవై స ప్రజా వరుణప్రాశాద-  
 ముచ్చత్ । యద్యరుణప్రఘాసా నిరుప్యన్తే ॥ ౩ ॥ ప్రజానామవరు-  
 ణగ్రాహయ । తాస్తాన్దక్షిణా బ్రాహ్మర్ష్యక్షౌ ఆసీత్ । సన్యః ప్ర-  
 స్పృతః । స ఏతాన్ద్వివీయాన్దక్షిణతో వేదిముదమా । తతో వై  
 స ప్రజానాన్దక్షిణా బ్రాహ్మం ప్రాసారయత్ । యద్ద్వివీయాన్ద-  
 క్షిణతో వేదిముద్ధన్తి । ప్రజానామైవ తద్యజమానో దక్షిణం బ్రాహ్మం  
 ప్రసారయతి । తస్మాచ్ఛాతుమాన్యాయాశ్రయముస్మిన్లోక ఉభయా-  
 బ్రాహ్మః । యజ్ఞాభిజత్గ్ం హ్యస్య । పృథమాత్రాద్వేదీ అసంభిన్నే



భవతః ॥ 30 ॥ తస్మాత్ప్రథమాత్రవ్యంగంసో । ఉత్తరస్యావేద్యా-  
ముత్తరవైదిముప వపతి । ప్రథవో వా ఉత్తరవైదిః । ప్రథానైవాప రున్ధా  
అథో యజ్ఞప్రరుపోఽనన్తరిత్యై । ఏతద్బ్రాహ్మణాన్త్యేవ పశ్చాత్తా-  
వీగంషి । అథైవ ఏన్ద్రాగ్నోభవతి । ప్రాణాప్రానా వా ఏతే దేవానా-  
మ్ । యద్దేన్ద్రాగ్నీ । యద్దేన్ద్రాగ్నో భవతి ॥ 31 ॥ ప్రాణాప్రానావై-  
వాప రున్ధా । ఓజో బలవా ఏతే దేవానామ్ । యద్దేన్ద్రాగ్నీ । య-  
దేన్ద్రాగ్నోభవతి । ఓజో బలమేవాప రున్ధా । మూర్తుత్యామితో భవతిః ।  
వారుణ్యామితో । మైషీ చ మైషశ్చ భవతః । మిథునా ఏవ ప్రజా-  
నరుణప్రాశాన్ముజ్చతి । లోమశో భవతో మధ్యత్వాయ ॥ 32 ॥ శమీ-  
ప్రణాన్మ్యప వపతి । ఘాసమైవాభ్యామపీ యచ్ఛతి । ప్రజాపతిఘ్నా-  
ద్యనోఽపానమత్ । స ఏతేన శతేధ్యేన హవిషాఽన్నాద్యమహ-  
రున్ధా । యత్పురశ్శతాని శమీప్రణాని భవన్తి । అన్నాద్యస్యావరున్ధ్యై  
సామ్యాని వై కరీరాణి । సామ్యా ఖలు వా ఆహుతిర్దివో వృష్టి-  
జ్ఞాప్యవయతి । యత్కరీరాణి భవన్తి । సామ్యయైవాహుత్యా దివో  
వృష్టిమప రున్ధా । క్రాయ ఏకకపాలో భవతి । ప్రజానాజ్ఞుత్వాయ ।  
ప్రతిపూర్తుషజ్జరమ్మప్రాత్రాణి భవన్తి । జాతా ఏవ ప్రజా వరుణ-  
ప్రాశాన్ముజ్చతి । ఏకమతిరిక్తమ్ । జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా వరుణ-  
ప్రాశాన్ముజ్చతి ॥ 33 ॥

నిరుప్యన్తే భవతో భవతి మధ్యత్వాయ రున్ధా వట్చ ॥ ౪ ॥  
ఉత్తరస్యావేద్యామన్యాని హవీగంషి సాదయతి । దక్షిణా-

యాం సూర్యతీమ్ । అప్రధురమైవై నా యునక్తి । అథో ఓజః ప్రవా-  
 సామవహరతి । తస్మాద్భృహస్పాశ్చ క్షత్వాచ్చ విశోఽన్యతోపక్ర-  
 మిణః । మూర్తుత్యా పూర్వయా ప్రచరతి । అన్యతమైవాన యజతే ।  
 వారుణ్యోత్తరయా । అన్యత ప్రవ వరుణమవ యజతే । యదైవాధ్వ-  
 ర్యుః క్షరతి ॥ 3౪ ॥ తత్ప్రతిప్రస్థాతా కరతి । తస్మాద్భృచ్చేయాన్క-  
 రతి । తత్సాపీయాన్కరతి । పత్నివాచయతి । మేధ్యామైవై నా  
 జ్ఞరతి । అథో తప ఏవైనాముప నయతి । యజ్ఞరగ్ం సన్తన్న  
 ప్రబ్రూయాత్ । ప్రియం జ్ఞరగ్ం రున్ధ్యాత్ । అసా మే జూర ఇతి నిర్ది-  
 శేత్ । నిర్దిశై శ్ర్యమైనం వరుణప్రాశేన గ్రాహయతి ॥ 3౫ ॥ ప్రథూ-  
 స్యాక్ హవామహ ఇతి పత్నిముదానయతి । అహ్వతైవైనామ్ ।  
 యత్పత్ని పురోనువాక్యామను బ్రూయాత్ । నిర్వీర్యో యజమాన-  
 సస్యిత్ । యజమానోఽన్వాహ । అత్మన్నైవ వీర్యస్థతే । ఉభా  
 యాజ్ఞాగ్ం పవీర్యత్వాము । యద్గామై యదరణ్య ఇత్యాహ ।  
 యథోద్దితమైవ వరుణమవ యజతే । యజమాన్దైవత్యో వా ఆ హవ-  
 నీయః ॥ 3౬ ॥ భ్రాతృవ్యదైవత్యో దక్షిణః । యదాహవనీయే జహు-  
 యాత్ । యజమానవరుణ ప్రాశేన గ్రాహయేత్ । దక్షిణైః గ్నాజ-  
 హోతి । భ్రాతృవ్యమైవ వరుణప్రాశేన గ్రాహయతి । శూర్పేణ జ-  
 హోతి । అన్యమైవ వరుణమవ యజతే । శీర్షన్నధి నిధాయ జహోతి ।  
 శీర్షత ప్రవ వరుణమవ యజతే । ప్రత్యక్షవజ్జహోతి ॥ 3౭ ॥ ప్రత్య-  
 జ్ఞవ వరుణప్రాశాన్నిముచ్యతే । అక్రన్కముక కముకృత ఇత్యాహ ।

దేవాన్మణస్సీరవదాయ | అన్మణా గృహానుప్రవే తేతి వావైతదాహ |  
 వరుణగృహీతవా ఏతద్వృజ్యస్య | యద్యజమాగృహీతస్యాతిరి-  
 చ్యతే | తుషాశ్చ నిష్కాశ్చ | తుషైశ్చ నిష్కాసేన చావభృథ-  
 మవైతి | వరుణగృహీతేనేవ వరుణమవయజతే | అపావ భృథమవై-  
 తి || 3౨ || అప్పు వై వరుణః | సాక్షాదేవ వరుణమవయజతే |  
 బ్రతియతో వరుణస్య పాశ ఇత్యాహ | వరుణసాశాదేవ నిము-  
 చ్యతే | అప్రతిక్షమాయన్తి | వరుణస్యాన్తర్హిత్యై | ఏథోఽస్యేథి-  
 ప్తీనుహీత్యాహ | సముధైవాగ్నిన్నమస్యన్త ఉపాయన్తి | తేజోస్తి-  
 తేజో మయి ధైహీత్యాహ | తేజ ఏవాత్మనన్తే || 3౩ ||

కరోతి గాహయత్యాహవనీయ స్తిష్ఠ్విజుగోత్యపావభృథ-  
 మవైతి ధత్తే || ౪ ||

దేవాన్మణస్సయత్తా ఆనా | సోఽగ్నిరబ్రవీత్ | మమై-  
 యమనీకవతి తనూ | తాం ప్రీణీత | అథాన్మరాన్తలి భవిష్యథేతి | తే  
 దేవా అగ్నయేనీకవతే పురోహితమష్టాకపాలన్నిరవహా | సోఽ-  
 గ్నిరనీకవాన్ భేష్వన భాగధేయేన ప్రీతః | చతుర్థానీకాన్యజనయత |  
 తతో దేవా అభవన్ | పరాన్మరాః || ౪౦ || యదగ్నయేనీకవ-  
 తే పురోహితమష్టాకపాలన్నిరవహతి | అగ్నిమేవానీకవన్తగ్ంస్వేన  
 భాగధేయేన ప్రీణాతి | సోఽగ్నిరనీకవాన్ భేష్వన భాగధేయేన ప్రీతః |  
 చతుర్థానీకాని జనయతే | అసా వా ఆదిత్యోఽగ్నిరనీక-  
 వా | తస్య రక్మయోనీకాని | సాకగ్ం సూర్యగోద్య

తా నిర్వపతి । ప్రాక్షాదేవాస్తా అనీకాని జనయతి । తేఽసురాః పరా-  
జతా యస్తః । ద్యావాపృథివీ ఉపాశ్రయః ॥ ౪౦ ॥ తే దేవా  
మరుద్భ్యస్తాస్తప్తసేభ్యశ్చరున్నిరవహః । తాన్ద్యావాపృథివీభ్యా-  
మైవాభయతస్సమతవహః । యస్మరుద్భ్యస్తాస్తప్తసేభ్యశ్చరున్నిరవ-  
పతి । ద్యావాపృథివీభ్యామైవ తదుభయతౌ యజమాన్తో భాగ్యవ్యా-  
నోభ్యస్తపతి । మధ్యస్థివై నిర్వపతి । తంహి హి తేక్ష్ణవస్తపతి । చరుర్భవతి ।  
స్వరత ప్రవైవాన్ధస్తపతి । తే దేవాశ్శీర్షివిజయిస్తస్యస్తః । పర్వాసా-  
న్తుగ్ధే గృహమైధీయశ్చరున్నిరవహః ॥ ౪౧ ॥ ఆశితా ప్రవాద్యోప-  
వసామ । కస్య వాఽహైదమ్ । కస్య వా శ్వోభవితేతి । స క్త్వ-  
తోఽభవత్ । తస్యాహుతస్య వాత్సత్వః । స హి దేవా అహుత-  
స్యాత్సత్త్వి । తేఽబ్రువహః । కస్మా ఇమగ్ం హోష్యామ ఇతి । మరు-  
ద్భ్యో గృహమైధీభ్య ఇత్యబ్రువహః । తం మరుద్భ్యో గృహమైధీ-  
భ్యోఽజహవుః ॥ ౪౨ ॥ తతో దేవా అభవహః । పరాఽసురాః । యస్తేన్య-  
వవిదుషా మరుద్భ్యో గృహమైధీభ్యో గృహే జహవతి । భవత్యా-  
త్సనా । పరాఽస్య భాగ్యవ్యా భవతి । యద్యే యజ్ఞస్య పాకతా  
క్రియతే । ప్రశవ్యస్తత్ । పాకతా వా ప్రతర్క్తియతే । యన్నే-  
భ్యాబ్రుహిర్భవతి । స సామిధేనీర్వనాహ ॥ ౪౩ ॥ స ప్రయాణ ఇజ్య-  
న్తే । నానూయాజాః । య ప్రవవేదః । ప్రశుమాన్భవతి । ఆజ్యభాగా  
యజతి । యజ్ఞస్యైవ చతుష్టి నాస్తరేతి । మరుతో గృహమైధీనో  
యజతి । భాగభయేన్తేవైవాన్ధనుర్భయతి । అగ్నిగ్ం స్వీష్టకృత

యజ్ఞి ప్రతిష్ఠితైః । ఇడాన్తో భవతి । పశన్తో వా ఇడా । పశుప్త్యై-  
వోపరిష్ఠాత్ప్రతి తిష్ఠతి ॥ ౪౧ ॥

అసురా అశ్రయస్థహమైధీయశ్చరున్నిరవపన్నజహపురన్వా-  
హేడాన్తో భవతి ద్వే చ ॥ ౪౨ ॥

యత్పత్నీ గృహమైధీయస్యాశ్శీయాత్ । గృహమైధ్యేవ  
స్యాత్ । వి త్వస్య యజ్ఞ ఋధ్యేత । యన్నాశ్శీయాత్ । అగృహ-  
మైధీ స్యాత్ । నాస్య యజ్ఞో వ్యుధ్యేత । ప్రతివేశం పచేయః ।  
తస్యాశ్శీయాత్ । గృహమైధ్యేవ భవతి । నాస్య యజ్ఞో వ్యుధ్యేతే  
॥ ౪౩ ॥ తే దైవా గృహమైధీయేనైష్ట్యా । ఆశితా అభవః । ఆజ్ఞా-  
తాభ్యజ్ఞత । అను వత్సానవాసయన్ । తేభ్యోఽసురాః ఋధం  
పాహిణ్యన్ । సా దేవేషు లోకమవిత్వా । అసురాన్పునరగచ్ఛత్ ।  
గృహమైధీయేనైష్ట్యా । ఆశితా భవన్తి । ఆజ్ఞాతైఃభ్యజ్ఞతే ॥ ౪౪ ॥  
అను వత్సాన్ వాసయన్తి । భ్రాతృవ్యాయైవ తద్యజమానః ఋధం  
ప్రహిణోతి । తే దైవా గృహమైధీయేనైష్ట్యా । ఇన్ద్రాయ నిష్కాస-  
న్న్యదధుః । అస్మానైవ శ్వ ఇన్ద్రో నిహితభాగ ఉపావర్తితేతి । తా-  
నిన్ద్రో నిహితభాగ ఉపావర్తత । గృహమైధీయేనైష్ట్యా । ఇన్ద్రాయ  
నిష్కాసన్నిదధ్యాత్ । ఇన్ద్రో వైవైవన్నిహితభాగ ఉపావర్తతే ।  
గార్హపత్యే జహోతి ॥ ౪౫ ॥ భాగధేయేనైవైవగ్ం సమర్థయతి ।  
ఋషభమాహ్వాయతి । వషట్కార ఏవాస్య సః । అథా ఇన్ద్రాయమైవ త-  
ద్దీర్యయజమానో భ్రాతృవ్యస్య పృక్షే । ఇన్ద్రో వైవగ్ం హత్యా ।

పరాం పరావతమగచ్ఛత్ । అపారాధమితి మన్యమానః । సోఽబ్రవీత్ ।  
 క ఇదవేదివ్యతీతి । తేఽబ్రువన్ స్మరుతో వరస్వగామహే ॥౮౯॥ అథ  
 వయవేదామ । అస్మభ్యమైవ ప్రథమగ్ం హవిర్నిరుప్యాతా ఇతిత సన్-  
 మధ్యక్రీడా । తత్క్రీడినాక్రీడితమ్ । యన్మరుద్యుః క్రీడిభ్యః ప్రథమ-  
 గ్ం హవిర్నిరుప్యతే విజిత్యై । సాకగ్ం సూర్యణోద్వతా నిర్వపతి ।  
 ఏతస్మిన్వై వ్యోక ఇన్ద్రో వైత్రమహాన్ భుమ్మధ్యై । ఏతద్బ్రహ్మణా-  
 న్యైవ పశ్చహవీగ్ం సి । ఏతద్బ్రహ్మణ ఇన్ద్రాగ్ం । అతైష ఇన్ద్రో శ్చరు-  
 ర్భవతి ॥ ౯౦ ॥ ఉద్ధారవా ఏతమిన్ద్రో ఉదహరత । వైత్రగ్ం  
 హతావ । అన్యాసు దేవతాస్వధి । యదేష ఇన్ద్రో శ్చరుర్భవతి ఉద్ధా-  
 రమైవ తయజమాన ఉద్ధరతే । అన్యాసు ప్రజాస్వధి । వైశ్వక్రమణా  
 ఏకకపాలా భవతి । విశ్వన్ద్రో న తేన కమాణి యజమానోఽవ-  
 రున్ధే ॥ ౯౧ ॥

ఋద్ధ్యతైఽభ్యజ్ఞతే జహోతి వృణామహే భవత్యహే చ ॥౯౨॥

వైశ్వదేవేన వై ప్రజావతిః ప్రజా అస్మజతః తా వరుణప్రఘా-  
 నై ర్వరుణప్రాశాదముచ్చత్ । సాక్షమేధైః పితృస్థాపయత్ । త్ర్యమ్బకై  
 రుద్రన్నిరవాదయత । ఋత్రయజ్ఞేన సువగ్లోకమగమయత్ ।  
 యదైవ్యదైవేన యజతే । ప్రజా ఏవ తద్యజమానస్సృజతే । తా  
 వరుణప్రఘానై ర్వరుణప్రాశాన్ముచ్చతి । సాక్షమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి ।  
 త్ర్యమ్బకై రుద్రన్నిరవాదయతే ॥ ౯౩ ॥ ఋత్రయజ్ఞేన సువగ్-  
 ల్లోకమయతి । దక్షిణతః పౌనీనానీతి నిర్వపతి । దక్షిణాన్వధి

పితృగామ్ । అనాదృత్య తత్ । ఉత్తతహ ఏవావపియో నిర్వపేత్ ।  
 ఉభయే హి దేవాశ్చ పితరశ్చైవ్యన్తే । అథో యదైవ దక్షిణార్థేఽధి  
 శ్రయతి । తేన దక్షిణావృత్ । సామాయ పితృమతే పురోదాశ్శన్  
 పట్కపాలన్నిర్వపతి । సవత్సరో వై సామః పితృమాణా ॥ ౧౩ ॥  
 సవత్సరమైవ ప్రీణాతి । పితృభ్యో బహిషద్యో ధానాః ।  
 మాసా వై పితరో బహిషదః । మాసానైవ ప్రీణాతి । యస్మిన్వా  
 ఋతౌ పురుషః కృమీయతే । సాస్త్యాముష్మిల్లోకే భవతి । బ్రహ్మ-  
 దూపా ధానా భవన్తి । అక్షోరాత్రాణామభిజత్యై । పితృభ్యోఽ-  
 గ్నిష్టావైభ్యో మనః । అర్థమాసా వై పితరోఽగ్నిష్టావై  
 ॥ ౧౪ ॥ అర్థమాసానైవ ప్రీణాతి । అభివాన్యాయై దుగ్ధే భవతి । సా  
 హి పితృదేవత్యన్తుహే । యత్పుణామ్ । తస్మన్తమ్యాగామ్ ।  
 ఉత్తత్యరో దైవానామ్ । అర్థః పితృగామ్ । అర్థ ఉపమనః । అర్థో-  
 హి పితృగామ్ । ఏకయోపమనః ॥ ౧౫ ॥ ఏకా హి పితృగామ్ ।  
 దక్షిణోపమనః । దక్షిణావృద్ధి పితృగామ్ । అనారభ్యోపమనః ।  
 తద్ధి పితృగ్గచ్ఛతి । ఇమాన్విశ్వేదీముద్ధన్తి । ఉభయే హి దేవా-  
 శ్చ పితరశ్చైవ్యన్తే । చతుస్సక్తిర్భవతి । సవ్రా హ్యనుదితః పితరః ।  
 అఖాతా భవతి ॥ ౧౬ ॥ ఖాతా హి దైవానామ్ । మధ్యతోఽగ్ని-  
 రాధీయతే । అస్తతో హి దైవానామాధీయతే । వర్షేయాన్విధృ  
 ఇధ్మాద్యవతి వ్యావృత్త్యై । పరి శ్రయతి । అస్త్రహిలో హి పితృ-  
 లోకో మనుష్యలోకాత్ । యత్పరుషి దినమ్ । తద్దేవానామ్ । యదస్త్రాః

తస్మాన్మహ్యగామ్ ॥ ౧౭ ॥ యథామూలమ్ తత్పితృణామ్ సమూలం బర్హ-  
హిర్యవతి వ్యావృత్తైః । దక్షిణా స్త్రాణాతి । దక్షిణావృద్ధి పితృణామ్ ।  
త్రిః పర్యేతి । త్రుతీయై వా ఇహో భూకే పితరః । తానైవ ప్రేణాతి ।  
త్రిః పునః పర్యేతి । షట్ఫణం పద్యంతే ॥ ౧౮ ॥ ఋషద్యా ఋతపః ।  
ఋతూనైవ ప్రేణాతి । యత్త్ర సురయశ్శాపా గృహ్ణీయాత్ । ప్ర-  
మాయుక్తో యజమానస్సాన్యత్ । యన్న గృహ్ణీయాత్ । అనాయ-  
తనస్సాన్యత్ । తూష్ణీమైవ స్యస్యేత్ । న ప్రమాయుక్తో భవతి ।  
నానాయతనః । యత్త్రీష్వరిధీపరిదధ్యాత్ ॥ ౧౯ ॥ మృత్యునా  
యజమానం పరిగృహ్ణీయాత్ । యన్న పరిదధ్యాత్ । రతుగ్ంసి  
యజ్ఞగ్ం హన్యుః । ద్వా పరిధీ పరిదధాతి । రతుస్తా మపహత్యై ।  
అథో మృత్యోరైవ యజమానముఘ్నంతి । యత్త్రీణిత్రిణిహవీగ్ం  
మృదాహరేయుః । త్రయస్త్రయ ఏషాగ్ం సాకం ప్రమీయేర ।  
ఏకైకమనూచీనాన్యదాహరన్తి । ఏకైక వైవైషామనవ్యక్తః ప్రమీ-  
యతే । కశిపు కశిప్రవ్యాయ । ఉప్రబర్ హణముపబర్ హాగ్యాయ ।  
అజ్ఞనమాజ్ఞాన్యాయ । అభ్యజ్ఞనమభ్యజ్ఞాన్యాయ । యథాభాగమేవై-  
నాస్పీణాతి ॥ ౨౦ ॥

నిరవదయతే పితృమానగ్నిష్వాత్తా ఏకయోప మన్తత్యఖాతా  
భవతి మన్తమహ్యగాం పద్యంతే పరిదధ్యాన్తీయతై పశ్చ చ ॥ ౨ ॥

అగ్నే దేవేభ్యః పితృభ్యస్సమిభ్యమానాయానుబ్రూహీ-  
త్యాహ । ఉభయై హి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యంతే । ఏకామన్వాహ ।



ఏకా హి పితృణామ్ । త్రిరన్వాహ । త్రి ర్ హి దేవానామ్ । అఘో-  
 రావాఘోరయతి । యజ్ఞపరుషోనస్తరిత్యై । నార్షేయవృణోతే ।  
 స హోతారమ్ ॥ ౬౧ ॥ యదార్షేయవృణోతే । యధో-  
 తారమ్ । ప్రమాయుక్తో యజమానస్సృణోతే । ప్రమాయుక్తో  
 హోతా । తస్మాన్న పృణోతే । యజమానస్య హోతుర్హోపీథాయ ।  
 అప బర్హిషః పర్యుజా యజతి । ప్రజావై బర్హిషః ।  
 ప్రజా ఏవ మృత్యోరుఘ్నజతి । ఆజ్యభాగాయజతి ॥ ౬౨ ॥  
 యజ్ఞస్యైవ చతుషీనాస్తరేతి । ప్రాచీనావీతీసామయజతి । పితృ-  
 దేవత్యా హి । ఏవా౭౭హుతిః । పశ్చిమృత్యో౭వ ద్యతి । పశ్చి-  
 హ్యేతా దేవతాః । ద్వైపురో౭నువ్యాక్యే । యాజ్య దేవతా వష-  
 ట్కారః । తా ఏవ ప్రీణాతి । సస్తతమవ ద్యతి ॥ ౬౩ ॥ ఋషూనాగ్ం  
 సస్తత్యై । ప్రైవైభ్యః పూర్వయా పురో౭నువ్యాక్యయా౭౭హ ।  
 ప్రణయతి ద్వితీయయా । గమయతి యాజ్యయా । తృతీయై వా ఇతో-  
 లోకే పితరః । అహ్న ఏవైనాస్పర్వయా పురో౭నువ్యాక్యయా౭-  
 త్యానయతి । రాత్రియై ద్వితీయయా । ఐవైనా యాజ్యయా  
 గమయతి । దక్షిణతో౭వదాయ । ఉదజ్జతి క్రామతి వ్యావృత్యై  
 ॥ ౬౪ ॥ ఆ స్వధత్యాశ్రావయతి । అస్తు స్వధేతి ప్రత్యాశ్రావ-  
 యతి । స్వధా నమ ఇతి వషట్కరోతి । స్వధాకారోహి పితృణామ్ ।  
 సోమమగ్రే యజతి । సోమప్రయాజా హి పితరః । సోమం పితృమ-  
 న్తయజతి । స్వధస్సరోవై సోమః పితృమా । స్వధస్సరమైవ

తద్యజతి । పితౄన్సహిషదా యజతి ॥ ౬౧ ॥ యే నై యజ్వా-  
 నః । తె పితరో బహిషదః । తానైవ తద్యజతి । పితౄనగ్నిప్రా-  
 త్నా యజతి । యే వా అయజ్వానో గృహమైధినః । తె పితరో-  
 గ్నిప్రాత్రాః । తానైవ తద్యజతి । అగ్నిజ్ఞాన్యవాహనయజతి । య  
 ప్రవ పితౄణామగ్నిః । తమైవ తద్యజతి ॥ ౬౨ ॥ అహో యథాగ్ని-  
 గ్ం స్విష్టకృతయజతి । తాదృగైవ తత్ । ప్రతతే తత్ యే చ  
 త్వామన్వతి తిస్సమ స్రోక్షీమ నిదథాతి । తస్మాదా తృతీయాత్పు-  
 రుషాన్నామ న గృహ్లాన్తి । ప్రతావనోహిన్యన్తే । అత్ర పితరో య-  
 థా భాగం మన్దధ్వమిత్యాహ । స్త్రీకా హి పితరః । ఉదజ్ఞాన్విహ్ని-  
 మన్తి । ప్రహ వై మదుష్వాగ్నాన్తి । స్వామైవ తద్దిశమనునిహ్ని-  
 మన్తి ॥ ౬౩ ॥ ఆహవనీయముపతిష్ఠన్తే । న్యేవాన్తే తథ్నువతే ।  
 యథ్సత్యాహవనీయే । అథాన్యత్ర చరన్తి । ఆతమిహోరుపతిష్ఠన్తే ।  
 అగ్నిమైహోపద్రోష్టారజ్ఞాత్వా । పితౄన్నిరవదయన్తే । అన్త-  
 న్నా ప్రతే ప్రాణానాన్తిచ్ఛన్తి । య ఆతమిహోరుపతిష్ఠన్తే । సుస్త్వ-  
 శన్త్యా వ్రయమిత్యాహ ॥ ౬౪ ॥ ప్రాణో వై సుస్త్వత్ । ప్రా-  
 ణమైవాత్కృష్టధతే । యోజా నిన్ద్రో జే హరీ ఇత్యాహ । ప్రాణ-  
 మైవ పునరయన్తే । అక్షన్నమీమదన్త హీతి గాంహపత్యముప-  
 తిష్ఠన్తే । అక్షన్నమీమదన్తాథ త్వోపతిష్ఠామహ ఇతి వావైతదాహ ।  
 అమీమదన్త పితరస్సోమ్యా ఇత్యభి ప్రపద్యన్తే । అమీమదన్త పిత-  
 రోఽథత్వాఽభి ప్రపద్యామహ ఇతి వావైతదాహ । అహః పరిషిజ్ఞుతి ।

మూర్ఖాయ త్యైవైనాః ॥౧౮॥ అథో తర్పయ త్యైవ । తృప్యతి త్ప-  
 జయా త్తశుభః । య ఏవ వేద । అప బహిషావనూర్హాజో యజతి ।  
 ప్రజావై బహిషాః । ప్రజా ఏవ మృత్యోరుధ్మజతి । చతురః  
 ప్రయాజాః యజతి । దావనూర్హాజౌ । షట్సం పద్యంతే । షడ్వా  
 ఋతవః ॥౨౦॥ ॥౨౧॥ ఋతూనైవ ప్రీణాతి । న తర్పయన్వాస్తే । న సయా-  
 జయన్తి । యత్పత్న్యన్వాసిత । యథ్పయాజయేయః । ప్రమా-  
 యుకా స్యాత్ । తస్మాన్నాన్వాస్తే । న సయాజయన్తి । పత్ని-  
 యై గోప్తీభాయ ॥ ౨౧ ॥

హోతారమూర్ఖభాగో యజతి సత్తమవ ద్యతి వ్యావృ-  
 త్యై బహిషదో యజతి తమివ తద్యజత్యను నిష్కామన్వాస్తే-  
 నా స్పృతవో నవ చ ॥ ౨౧ ॥

ప్రతిపూరుషమేకపాలాన్నిరవతి । కాతా ఏవ ప్రజా  
 రుద్రాన్నిరవదయతే । ఏక్షమతిరిక్షమ్ । జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా  
 రుద్రాన్నిరవదయతే । ఏకపాలా భవన్తి । ఏక్షధేవ రుద్రాన్నిర-  
 వదయతే । నాభిఘోరయతి । యదభిఘోరయోత్ । అస్తవచ్చ చారిణ-  
 గ్ం రుద్రాఙ్మర్యాత్ । ఏక్షాల్పు కేవ యన్తి ॥ ౨౨ ॥ తద్ధి రుద్రాస్య  
 భాగధేయమ్ । ఇమాన్విశయన్తి । ఏషా వై రుద్రస్య షక్ ।  
 స్యాయామైవ దిశి రుద్రన్నిరవదయతే । రుద్రోవా అతశుకాయా  
 అపాత్యై నాతిష్ఠత । అసా తే తశుతి నిడిశేద్యన్విష్యాత్ ।  
 యమైవ ద్వేష్టి । తమన్తే తశున్న్దికతి । యది న ద్విష్యాత్ ।

అఖంస్తే ప్రశురితి బ్రూయాత్ || 23 || స గ్రామ్యాన్వశూ హిసస్తి ।  
 నాశ్చాన్యః । చతుష్పుథే జహోతి । ప్రష వా అగ్నినాం వడ్భిశ్చ  
 నామ । అగ్నివత్తేవ జహోతి । మధ్యమేన ప్రర్ణేన జహోతి । స్పృశ్యే-  
 షా । అశౌ ఖలు । అస్తమేనైవ హోతవ్యమ్ । అస్తతే ప్రష రుద్ర  
 నిరవదయతే || 24 || ప్రష తే రుద్ర భాగస్సహస్వినాఽపివృ-  
 యేత్యాహ । శరద్వా అస్యామృతా స్వసా । తయా వా ప్రష హిసస్తి ।  
 యగ్ం హి సస్తి । తయైవైనగ్ం సహ శమయతి । భేషజ్గవ ఇ-  
 త్యాహ । యావంత ప్రష గ్రామ్యాః పశవః । తేభ్యో భేషజ్జురోతి ।  
 అనామ్భ రుద్రమదిమహీత్యాహ । ఆశిషమైవై తామా శాన్తి || 25 ||  
 త్ర్యమ్బకయజామహ ఇత్యాహ । మృత్యోర్ముక్షీయ మాఽమృ-  
 తాదితి వాజైతదాహ । ఉత్కిరన్తి । భగస్య లిప్సన్తే । మూతే  
 కృత్వాఽఽసజన్తి । యథాజనయతేఽవసజ్జురోతి । తాదృగేవ  
 తత్ । ప్రష తే రుద్ర భాగ ఇత్యాహ నిరవదయతే । అప్రతిక్షమా య-  
 న్తి । అపః పరిషిచ్ఛతి । రుద్రస్యాస్తర్హితైస్య । ప్ర వా ప్రతేఽస్మా-  
 ల్లో కాచ్ఛ్యవన్తే । యే త్ర్యమ్బకైశ్చరన్తి । అదిత్యక్షురుం పున రేత్య  
 నిర్వపతి । ఇయన్వా అదితిః । అస్యామైవ ప్రతి తిష్ఠన్తి || 26 ||

యన్తి బ్రూయాన్నిరవదయతే శాన్తి సిన్చతి వట్పు || ౧౦ ||

అనుమత్యై వైశ్వదేవేన తాస్సస్పృష్టా స్త్రివృత్ప్రజాపతిస్స-  
 చితోత్తరస్యాన్దేవాసురాసాఽగ్నిర్యత్పత్నీ వైశ్వదేవేన తావరుణ-  
 ప్రహుసైరగ్నే దేవేభ్యః ప్రతిపూర్తుషన్దశ || ౧౦ ||

అనుమత్యై ప్రథమజా వథోసి బహుమూపా హి తతస్తస్తస్మా-  
 త్పుథమాత్రయదగ్నయేఽసికవత ఉద్ధారవా అగ్నయే దేవేభ్య  
 ఋతూనేవ పట్భ్యుత్తరిః । అనుమత్యై ప్రతిష్ఠన్తి ॥ 2౬ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ఏతద్బ్రాహ్మణాన్యైవ పశ్యమామింషి । అథే-  
 ద్ద్రావ్య శునాసీరాయ పురోదాశస్త్రాన్వదశకపాలన్నిర్యవతి ।  
 స్వప్త్రురౌ వా ఇంద్రాశునాసీరః । స్వప్త్రురేక్షావాస్తా అన్న-  
 మవ రున్ధే । వాయువ్యం పయో భవతి । వాయువై వృష్టి-  
 ప్రదాపయితా । స ఏవాన్యై వృష్టిం ప్రదాపయతి । సౌర్య  
 ఏకకపాలో భవతి । సూర్యేణ వా అముష్మిన్లోకే వృష్టిధర్మ-  
 తా । స ఏవాన్యై వృష్టిన్ని యచ్ఛతి ॥౧॥ ద్వాదశగ్రవగ్ం సీర్షస్తక్షిణా  
 సమృద్ధ్యై । దేవాసురాస్సయతా ఆసత్ । తే దేవా అగ్నిమబ్రువత్ ।  
 త్వయావీరేణాసురానభివ్రామతి । సోఽబ్రవీత్ । క్షేరధా-  
 హమాత్మానస్వీకీర్ష్య ఇతి । స త్రైధాఽఽత్మానస్వక్తు-  
 రుత । అగ్నిస్తృతీయమ్ । దుద్రస్తృతీయమ్ । వరుణస్తృతీ-

అనుమత్యై ప్రథమజా వథోసి బహుమూపా హి తతస్తస్తస్మా-  
 త్పుథమాత్రయదగ్నయేఽసికవత ఉద్ధారవా అగ్నయే దేవేభ్య  
 ఋతూనేవ పట్భ్యుత్తరిః । అనుమత్యై ప్రతిష్ఠన్తి ॥ 2౬ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ఏతద్బ్రాహ్మణాన్యైవ పశ్యమామింషి । అథే-  
 ద్ద్రావిడు శునాసీరాయ పురోదాశస్త్రాన్వదశకపాలన్నిర్యవతి ।  
 స్వప్సరో వా ఇంద్రాశునాసీరః । స్వప్సరేణైవాస్మా అన్న-  
 మవ రున్ధే । వాయువ్యం పయో భవతి । వాయువై వృష్టి  
 ప్రదాపయితా । స ఏవాస్మై వృష్టిం ప్రదాపయతి । సౌర్య  
 ఏకకపాలో భవతి । సూర్యేణ వా అముష్మిగ్లోకే వృష్టిధర్మ-  
 తా । స ఏవాస్మై వృష్టిన్ని యచ్ఛతి ॥౧॥ ద్వాదశగ్రవగ్ం సీర్షస్తక్షిణా  
 సమృద్ధ్యై । దేవాసురాస్సుయతా ఆసా । తే దేవా అగ్నిమబ్రువః ।  
 త్వయావీరేణాసురానభివ్రామతి । సోఽబ్రవీత్ । జేధా-  
 హమాత్మాన్తవ్విశిష్య ఇతి । స త్రేధాఽఽత్మాన్తవ్యకు-  
 రుత । అగ్నిస్తృతీయమ్ । దుద్రస్తృతీయమ్ । వరుణస్తృతీ-

యమ్ ॥ ౨ ॥ సోఽబ్రవీత్ । క ఇదన్తరీయమితి । అహమితి-  
 స్తోఽబ్రవీత్ । సన్తు సృజావహా ఇతి । తౌ సమస్య కేతామ్ ।  
 స ఇన్ద్రన్తరీయమభవత్ । యదిన్ద్రన్తరీయమభవత్ । తదిన్ద్రీతురీయ-  
 స్సేన్ద్రీతురీయత్వమ్ । తతో వై దేవా వ్యజయన్త । యదిన్ద్రీతు-  
 రీయస్మిరుప్యతై విజితైః ॥ ౩ ॥ వహీనీ ధేనుదక్షిణా । యద్వహీనీ ।  
 తేనాగ్నేయీ । యగ్ధాః । తేన రాద్రీ । యధైనుః । తేనైన్ద్రీ । యథో-  
 స్త్రీ సతీ ద్రాన్తా । తేన వారుణీ సమృద్ధ్యై । ప్రజాపతిర్యజ్ఞమస్మ-  
 జత ॥ ౪ ॥ తగ్ం స్పష్టగ్ం రక్షగ్ంస్యజిహ్వగ్ంపః । స ఏతాః ప్ర-  
 జాపతిరాత్మనో దేవతా నిరమిమిత । తాభిర్వై సదిగ్భ్యో రక్షగ్ంస్వి-  
 ప్రాణుదత । యత్పశ్చావత్తీయజ్ఞుహోతి । దిగ్భ్య ఏవ తద్యజమా-  
 నౌ రక్షగ్ంస్వి ప్రాణుదతే । సమూఢగ్ం రక్షస్పష్టగ్ం రక్ష ఇత్యా-  
 మా । రక్షగ్ంస్వైవ సప్తహతి । అగ్నేయే రక్షోఽఘ్నే స్వాహేత్యా-  
 మా । దేవతాభ్య ఏవ విజిగ్త్యానాభ్య బాగధయజ్జురోతి । ప్రప్తివాహీ-  
 రథో దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౫ ॥ ఇన్ద్రో వైత్రగ్ం మాతా । అసురా-  
 స్పరాభావ్య । సముచిమాన్సురన్నాలభత । తగ్ం శత్ర్యాఽగృహ్లాత్ ।  
 తౌ సమలభేతామ్ । సోఽస్మాద్భిశునతరోఽభవత్ । సోఽబ్రవీత్ । స-  
 ధాగ్ం సప్తధావహై । అథ త్వాఽవ స్రత్యౌమి । న మా శుక్ష్మేణా-  
 నాన్ద్రేణ హనః ॥ ౬ ॥ న దివా ననక్తమితి । ప ఏతమపాం ఛేనమ-  
 సిన్చత్ । న వా ఏష శుక్ష్మానార్థో వ్యష్టాఽఽసీత్ । అనుదితస్సూ-  
 ర్యః । న వా ఏతద్దివా న నక్తమ్ । తస్మైతస్మిన్లోకే । అపాం

ఘోషేన శిర ఉదవర్తయత్ । తద్దేవమన్వవర్తత । మిత్రద్రుగితి ॥ 20 ॥  
 ప వ్రతాన సామూర్గానజనయత్ । తావజహాత్ । తైర్వై స  
 రక్షాగ్ంస్యసాహత । యదసామూర్గహామా భవతి । రక్షా-  
 మపహత్యై । ఏకొల్కుకేన యన్తి । తద్ధి రక్షసాం భాగభే-  
 యమ్ । ఇమాన్ద్విశయన్తి । ఏషా వై రక్షసాన్యై । స్వాయా-  
 మేవ ద్వి రక్షాగ్ంసి హన్తి ॥ 21 ॥ స్వకృత ఇరితే జహాతి ప్రదారే వా ।  
 వ్రతద్యై రక్షసామాయతనమ్ । స్వ ఏవాయతనే రక్షాగ్ంసి హన్తి ।  
 పుణ్యమయేన ద్రువేణ జహాతి । బ్రహ్మ వై పుణ్యః । బ్రహ్మద్యై వ  
 రక్షాగ్ంసి హన్తి । దేవస్యత్వా సవిత్రుః ప్రసవ ఇత్యాహ । సవిత్ర-  
 ప్రసూత ఏవ రక్షాగ్ంసి హన్తి । హతగంరక్షోఽవధిన్న్య రక్ష ఇత్యా-  
 హ । రక్షసాగ్ం స్పృత్యై । యద్యస్తేతద్ధ్యేగా నిరవత్యై । అప్ర-  
 తీక్షమా యన్తి । రక్షసామస్తర్ హిత్యై ॥ ౨౨ ॥

యచ్చతి మరున్తృతీయవిజిత్వా అసృజత సమృద్ధ్యై  
 హన్తౌ మిత్రద్రుగితి హన్తి స్పృత్యై త్రిణి చ ॥ ౧ ॥

ధాతే పురోదాశన్వాదశకపాలన్నిర్వపతి । సప్తభు-  
 రో వై ధాతా । సప్తభురేతే వాన్తే ప్రజా ప్రజనయతి । అన్వై-  
 వాన్తా అనుమతిర్మన్యతే । రాతే రాకా । ప్ర సీవాలీ జనయతి ।  
 ప్రజాన్తేన ప్రజాతాసు కుహ్య వాచస్తథాతి । మిథునా గావౌ  
 దక్షిణా సమృద్ధ్యై । అగ్నైవైష్ణవ మేకాదశకపాలన్నిర్వపతి ।  
 బ్రహ్మైష్ణవ మేకాదశక పాలమ్ ॥ ౧౦ ॥ వైష్ణవప్రకపాలమ్ ।



వీర్యవా అగ్నిః । వీర్యమింద్రః । వీర్యవిష్ణుః । ప్రజా ఏవ ప్రజాతా  
 వీర్యే ప్రతిష్ఠాపయతి । తస్మాత్ప్రజా వీర్యావతీః । వామన ఋషభో  
 వహీ దక్షిణా । యద్వహీ । తేనాగ్నేయః । యద్వక్షభః ॥ ౧౧ ॥  
 తేనైంద్రః । యద్వామనః । తేన వైష్ణవసమృద్ధ్యై । అగ్నిప్రోమీ-  
 యమేకాదశకపాలన్నిర్వపతి । ఇన్ద్రాప్రోమీయమేకాదశకపాలమ్ ।  
 ప్రామ్యక్షురుమ్ । సోమో వై రేతోధాః । అగ్నిః ప్రజాసాం  
 ప్రజనయితా । వృద్ధానామింద్రః ప్రదాపయితా । సోమ ఏవాన్ద్రే  
 రేతో దధాతి ॥ ౧౨ ॥ అగ్నిః ప్రజాం ప్రజనయతి । వృద్ధామింద్రః  
 ప్రయచ్ఛతి । బభృదక్షిణా సమృద్ధ్యై । సోమోప్రాష్ణక్షురున్నిర్వ-  
 పతి । ఇన్ద్రాప్రాష్ణక్షురుమ్ । సోమో వై రేతోధాః । పూషా పశూ-  
 నాం ప్రజనయితా । వృద్ధానామింద్రః ప్రదాపయితా । సోమ ఏవాన్ద్రే  
 రేతో దధాతి । పూషా పశూన్ప్రసవయతి ॥ ౧౩ ॥ వృద్ధామింద్రః  
 ప్రయచ్ఛతి । ప్రాష్ణక్షురుర్భవతి । ఇయవే పూషా । అస్యామైవ  
 ప్రతి తిష్ఠతి । శ్యామో దక్షిణా సమృద్ధ్యై । బహు వై పురుషా మై-  
 ధ్యముపగచ్ఛతి । వైశ్యావరద్వాదశకపాలన్నిర్వపతి । స-  
 వ్యథసో వా అగ్నిరైవ్యావరః । సవ్యథసేతైవైన్ద్రో స్వదయ-  
 తి । హిరణ్యస్థిణా ॥ ౧౪ ॥ ప్రవిత్రిష్టే హిరణ్యమ్ । పునా-  
 త్యైవైన్ద్రమ్ । బహు వై రాజన్యైఃపృతజ్జూతీ । ఉప జామ్యై  
 హిరణ్యే । జినాతి బాహ్లాణమ్ । వక్షత్యృతమ్ । అన్యవై ఖలు వై

క్రియమాణై వరుణో గృహ్లాతి । వారుణయవమయశ్చరున్నిర్వ-  
పతి । వరుణపాశాదేవై నం ముఞ్చతి । అశ్వో దక్షిణా । వారుణో  
హి దేవతయాశ్చ సమృద్ధ్యై ॥ ౧౫ ॥

ఇన్ద్రా వైష్ణవమేకాదశకపాలయద్వైతభో దధాతి పూషా  
ప్రశూన్య జనయతి హిరణ్యవల్లభా దక్షిణేకశ్చ ॥ ౧౬ ॥

రత్నినామైతాని హవీగంషి భవన్తి । ప్రతే వై రాష్ట్రస్య  
ప్రదాతారః । ప్రతేపాదాతారః । య ప్రవ రాష్ట్రస్య ప్రదాతారః ।  
యేపాదాతారః । త ప్రవాన్తే రాష్ట్రం ప్రయచ్ఛన్తి । రాష్ట్ర-  
మైవ భవతి । యథామూహృత్య నిర్వపేత్ । ఆరత్నినస్సన్యః ।  
యథాయథస్మిన్వపతి రత్నితాన్య ॥ ౧౭ ॥ యథాన్యో నిర్వ-  
పేత్ । యావత్తమేకేన హవిషాశశిషమవ రున్ధే । తావత్తమవరు-  
న్ధేత్ । అన్వహస్మిన్వపతి । భూయసీమైవాశిషమవ రున్ధే । భూయ-  
సో యజ్ఞక్రితూనుపైతి । బాల్హపైత్యశ్చరున్నిర్వపతి బ్రహ్మ-  
ణో గృహే । ముఖత ప్రవాన్తే బ్రహ్మ సగ్గోశ్యతి । అశో బ్రహ్మ-  
నైవ ఖిల్లితృషునాన్వరమృయతి । శితిప్రప్తోదక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౧౮ ॥

ఇన్ద్రమేకాదశకపాలగం రాజన్యస్య గృహే । ఇన్ద్రీయమైవావరున్ధే ।  
ముషభా దక్షిణా సమృద్ధ్యై । ఆదిత్యశ్చతుం మహిన్ద్యై గృహే । ఇయ-  
వా ఆదితిః । అన్యమైవ ప్రతితిష్ఠతి । ధేనుర్దక్షిణా సమృద్ధ్యై । భిగ్నా-  
య చరువావారాయై గృహే । భగమైవాన్విదధాతి । విదితగ-  
ర్భా పషాహీ దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౧౯ ॥ వైర్ముతశ్చరుం తరిష్వ

శ్రేయో గృహే కృష్ణానాం వ్రహ్మణాన్నభినిర్భిన్నమ్ । పాపానమైవ  
 సర్ముత్తిర్నిరవదయతే । కృష్ణా కూటా దక్షిణా సమృద్ధ్యై । ఆగ్రై-  
 యక్షప్తకపాలగ్ం సేనానో గృహే । సేనామైవాస్య సగ్ంశ్యతి ।  
 హిరణ్యదక్షిణా సమృద్ధ్యై । వారుణద్వశకపాలగ్ం సూతస్య గృ-  
 హే । పరుణస్థపమైనావ రున్ధ । మహానిరప్తా దక్షిణా సమృద్ధ్యై ।  
 మారుతగ్ం సప్తకపాలక్యామయో గృహే ॥ ౧౯ ॥ అన్నవై-  
 మరుతః । అన్నమైవావ రున్ధ । పృథ్విరదక్షిణా సమృద్ధ్యై । సావి-  
 త్రన్వాదశకపాలభక్తుగృహే ప్రసూత్యై । ఉత్పథ్యస్తా దక్షి-  
 ణా సమృద్ధ్యై । ఆశ్వివన్ద్వికపాలగ్ం సజ్గహీతుగృహే । అశ్వి-  
 హా వై దేవానాం బిషజ్ । తాభ్యామైవాస్తే భేషజ్జురోతి ।  
 సహిత్యై దక్షిణా సమృద్ధ్యై । పౌష్ణజ్చరుం భాగమనుస్య గృహే ॥  
 ౨౦ ॥ అన్నవై పూమా । అన్నమైవావ రున్ధ । శ్యామో దక్షిణా  
 సమృద్ధ్యై । రాద్రక్తోవిధుకజ్చరుమతేవాపస్య గృహే । అస్తత  
 ఏవ రుద్రన్నిరవదయతే । శబల ఉద్వారో దక్షిణా సమృద్ధ్యై ।  
 ద్వాదశేతాని మానీగ్ంషి భవన్తి । ద్వాదశ మాసాస్సప్తధురః ।  
 సప్తధురైవాస్తే రాప్రమవరున్ధ । రాప్రమైన భవతి ॥ ౨౧ ॥  
 యన్నప్రతి నిర్వపేత్ । రత్నిన ఆశిపోఽవరున్ధీరన్ । ప్రతి నిర్వపతి ।  
 ఇన్ద్రాయ సుత్రాష్టై పురోదాశమేకాదశకపాలమ్ । ఇన్ద్రాయాగ్ం-  
 హోముచే । ఆశిష ఏవావరున్ధ । అయన్నోరాజా వృత్త్రహా రాజా  
 భూత్వా స్త్రవస్థ్యాదిత్యాహ । ఆశిషమైవైతామాశాస్తే ।

మైత్రాబాఠహస్పత్యం భవతి । శ్వేతాయై శ్వేతవథ్నాయై దుగ్ధః ।  
 ॥ ౨౨ ॥ బాఠహస్పత్యే మైత్రమపి దధాతి । బ్రహ్మ చైవాస్మై  
 ఖిత్తింశ్చ సమీచీ దధాతి । అథో బ్రహ్మన్నైవ ఖిత్తిం ప్రతి-  
 మాపయతి । బాఠహస్పత్యేన పూర్వేణ ప్రచరతి । ముఖత ఏవా-  
 స్మై బ్రహ్మ సగ్ంశ్యతి । అథో బ్రహ్మన్నైవ ఖిత్తిమనావరమ్భ-  
 యతి । స్వయంబ్రూతా వేదిర్యవతి । స్వయంబ్రూతం బ్రహ్మః । స్వ-  
 యంబ్రూత ఇన్ధ్రః । అనభిరస్యాభిజిత్యై । తస్మాద్భాక్షామరణ్య-  
 మభిజితమ్ । సైవ శ్వేతా శ్వేతవథ్నా దక్షిణా సమృద్ధ్యై ॥ ౨౩ ॥  
 రత్నిత్యాయ సమృద్ధ్యై పశ్చాహీ దక్షిణా సమృద్ధ్యై గ్రామణ్య-  
 గృహీ భాగదుఘస్య గృహీ భవతి దుగ్ధాభిజిత్యై చ ॥ ౩ ॥

దేవసువామితాని హవీగంషి భవన్తి । ఏతావన్తో వైదై-  
 వానాగం సవాః । త ఏవాస్మై సవాన్ప్రియచ్ఛన్తి । త ఏనగం సు-  
 వన్తే । అగ్నిరైవైసజ్గృహపతినాగం సువతే । సోమో వస్తప్తు-  
 తినామ్ । రుద్రః పశూనామ్ । బృహస్పతిర్వాచామ్ । ఇంద్రో జ్యేష్ఠా-  
 నామ్ । మిత్రస్సత్యానామ్ ॥ ౨౪ ॥ వరుణో ధమణవతినామ్ ।  
 ఏతదేవ సర్వం భవతి । సవితా త్వా ప్రసవానాగం సువణామితి  
 హస్తజ్గృహాతి క్రమశ్చైవ । యేదేవా దేవసువస్థైర్భూతాః ।  
 యథాయజురైవేతత్ । మహతే ఖిత్తాయ మహత అభిపత్యాయ  
 మహతే దానరాజ్యయేత్యహా । కశిషమైవైతామా శాస్తే ।  
 ఏవ వో భరతా రాజా సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగం రాజే-

త్యాహ । తస్మాన్సోమరాజానో బ్రాహ్మణాః । ప్రతిత్యన్నామ  
 రాజ్యమధాయాత్యాహ ॥ ౨౧ ॥ రాజ్యమైవాస్మిన్నప్రతిదధాతి ।  
 స్వాస్తనుప్తవరుణో అశితైదిత్యాహ । వరుణస్తవమైవావరున్ధ ।  
 శుచేమిత్రస్య ప్రత్యా అభూమైత్యాహ । శుచిమైవైన్ద్రస్వత్య  
 జ్ఞరోతి । అమన్మహి మహాత ఋతస్య నామైత్యాహ । మమత ఏవే-  
 నమ్ । సర్వే వాతా వరుణస్యాభూవన్నిత్యాహ । సర్వవాతమై-  
 వైనజ్ఞరోతి । విమిత్ర ఏవైరరాతిమతార్దీదిత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ అరాతి-  
 మైవైనస్తారయతి । అసూమదస్త యజ్ఞయా ఋతేనేత్యాహ ।  
 స్వదయత్యైవైనమ్ । పుత్ర త్రితో జరిమాణన్న ఆస్తదిత్యాహ ।  
 ఆయురైవాస్మిన్దధాతి । ద్వాభ్యావిమృష్టై । ద్విపాద్యజమానః ప్ర-  
 తీష్ఠిత్యై । అగ్నీధోమీయస్య చైకాదశకపాలస్య దేవసువాఞ్చ  
 హవిషామగ్నయే స్విప్తకృతే సమవద్యతి । దైవతాభిరైవైనముఖ-  
 యతః పరిగృహ్లాతి । విష్ణుక్రమాస్కమతే । విష్ణురైవ భూత్వేమాల్లో-  
 కానభియతి ॥ ౨౩ ॥

ప్రత్యానామధాయాత్యాహతార్దీదిత్యాహ క్రమత ఏకాఞ్చ ॥

అథేత్రస్థేతి జహణోతి । ఆహుత్యై వైనా ఏష్క్రియ గృ-  
 హ్లాతి । అథో హవిష్కృతానామైవాభిఘృతానాఙ్గృహ్లాతి । వహన్తీ-  
 నాఙ్గృహ్లాతి । ఏతా వా అపాగ్ం రాప్తమ్ । రాప్తమైవాస్మై  
 గృహ్లాతి । అథో శ్రియమైవైనమభినహన్తి । అపాం షతిరసీత్యాహ ।  
 మిథునమైవాకః । వృషాఽన్యూమిరిత్యాహ ॥ ౨౪ ॥ ఊర్మి-

మస్తమైవైనఙ్కరోతి । వృక్షసేనాసేత్యాహ । సేనామేవాప్య సగ్ం  
 శ్యతి । వృక్షతీతస్థేత్యాహ । ఏతా వా అచావీశః । విశమై-  
 వాస్తై పర్యాహతి । మరుతామౌజస్థేత్యాహ । అన్నపై మరు-  
 తః । అన్నమైవాపరుణ్ణ । సూర్యవర్చస్తస్థేత్యాహ ॥ ౨౯ ॥ రాష్ట్ర-  
 మైవ సర్వస్యకః । సూర్యత్వచస్తస్థేత్యాహ । సత్యహ్న ఏతత్ ।  
 యద్వోషతి । అన్యత్రయద్ధాతపతి వోషతి । సత్యాస్త్రతే ఏవా-  
 పరుణ్ణ । నైనగ్ం సత్యాస్త్రతే ఉద్దితే హిగ్ంస్తు । య ఏవపేద ।  
 మాస్తాస్థేత్యాహ । రాష్ట్రమైవ బ్రహ్మసర్వస్యకః ॥ ౩౦ ॥ వానాస్థే-  
 త్యాహ । రాష్ట్రమైవ వశ్యకః । శక్వశ్రీస్థేత్యాహ । క్షత్రవా వైశ్యకః ।  
 క్షత్రునైవాపరుణ్ణ । విశ్వభృతస్థేత్యాహ । రాష్ట్రమైవ పశుస్యకః ।  
 జనభృతస్థేత్యాహ । రాష్ట్రమైవేంద్రియావ్యకః । అగ్నిస్తేజ-  
 న్యాస్థేత్యాహ ॥ ౩౧ ॥ రాష్ట్రమైవ తేజస్యకః । అచా-  
 మోషధీనాగ్ం రస్తస్థేత్యాహ । రాష్ట్రమైవ మధ్యవ్యమకః । సూ-  
 రస్త్రత్రైజ్ఞహృద్భిష్టాతి । ఏమా వా అచామృష్టమ్ । యభ్యురస్వతీ ।  
 వృషమైవైనగ్ం సమానానాఙ్కరోతి । షోడశభిర్భృష్టాతి । షోడశ-  
 కల్లో వైపురుషః । యావానైవ పురుషః । తస్మిన్వీర్యవదధాతి ।  
 షోడశభిజ్ఞానాతి షోడశభిర్భృష్టాతి । ద్వాత్రిగ్ంశశ్శుంపద్యస్తే । ద్వా-  
 త్రిగ్ంశదక్షరానుష్టుక్ । వాగస్తప్త్యుష్పరావణి శన్దాగ్ంసి । వాచై-  
 వైనగ్ం సర్వభిశ్చన్దోభిరభిషిజ్ఞుతి ॥ ౩౨ ॥

ఉమిఃత్యాహ సూర్యవర్చస్తస్థేత్యాహ బ్రహ్మసర్వస్య-

కస్తేజస్యాస్థానత్యాహేవ పురుషష్టత్పు ॥ ౧ ॥

దేవీరాత్రస్సం మధుమతీమధుమతీభిస్సృజ్యన్త్యమిత్యాహ ॥

బ్రహ్మజేవైవాస్సగ్ం పృథి । అనాభ్యష్టాసీద్దతేత్యాహ ।  
 బ్రహ్మజేవైవాస్సాదయతి । అన్తరా హోతుశ్చ ధిష్ణీయం బ్రాహ్మ-  
 ణాచ్చగ్ంసినశ్చ సాదయతి । అగ్నేయో వై హోతా । ఐన్ద్రో  
 బ్రాహ్మణాచ్చగ్ంసీ । తేజసా చైవేద్ద్రియేణ చోభయతో రాష్ట్రం  
 పరిగృహ్ణాతి । హిరణ్యనోతునాతి । ఆహుత్యైహి క్షవిత్రాభ్యాము-  
 త్తనన్తి వ్యాప్యత్యై ॥ 33 ॥ శతమానం భవతి । శతాయుః పురు-  
 షశ్చ తేద్ద్రియః । ఆయుష్యేవేద్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి । అసిభ్యష్టమసీత్యాహ ।  
 అసిభ్యష్టగ్ం హ్యేతత్ । వాచో బన్ధురిత్యాహ । వాచో హ్యేవబన్ధుః ।  
 తప్రోహ ఇత్యాహ । తప్రోహ హ్యేతత్ । సామస్య ద్దాత్రమసీత్యాహ ॥  
 3౪ ॥ సామస్య హ్యేతద్దాత్రమిత్రమిత్రా వశ్శు కేణోతునామిత్యాహ ।  
 త్రుకా హ్యేతత్ । త్రుకగ్ంహిరణ్యమ్ । చంద్రాశ్చంద్రోదేత్యాహ । చంద్రా-  
 హ్యేతత్ । చంద్రగ్ంహిరణ్యమ్ । అమృతా అమృతేనత్యాహ । అమృతా  
 హ్యేతత్ । అమృతగ్ంహిరణ్యమ్ ॥ 3౫ ॥ స్వాహా రాజసూయా యేత్యాహ ।  
 రాజసూయాయ హ్యేనా ఉత్సూనాతి । సధమాదోద్యుద్ధిన్దీర్ఘా ఏతా  
 ఇతి వారుణ్యర్చా గృహ్ణాతి । వరుణసవమేనావరుణ్ధావీకయా గృహ్ణాతి । సక్ష-  
 థైవ యజమానే ఏత్యస్తధాతి । ఋత్యోస్యల్పమపి ఋత్యోస్య యోసిర్ధనీతి  
 తార్కయణోష్ఠీషక్తాచసోయచ్చతి సయోజిత్యాహ । ఏకశతేన దర్శ-  
 పుష్కలైః పవయతి । శతాయువై పురుషశ్చ తవీర్యః । తైశశతః ॥ 3౬ ॥

యానానైవ పురుషః । తస్మిన్స్వీర్యవదధాతి । దధ్యాశయతి । ఇన్ద్రి-  
 యమైవావ రున్ధే । ఉద్దుమ్బరమాశయతి । అన్నాద్యస్యావరున్ధ్యై ।  
 శమ్పాగ్యాశయతి । సురాబలిమైవై నబ్ధరోతి । అవిద వ్రతా భవన్తి ।  
 అవిదమైవై నజ్ఞమయన్తి ॥ 32 ॥ అగ్ని రైవై నజ్ఞాహవశ్యే-  
 నావతి । ఇన్ద్రి ఇన్ద్రియేణాపూషా వ్రశుభిః । మిత్రానయణా పాగ్నితా-  
 నాభ్యామ్ । ఇన్ద్రి వ్రత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । స దివమలి-  
 ఖత్ । సోఽర్హ్యముః పథా అభవత్ । స అవిన్దే ద్యావాపృథివీ ధృత-  
 వ్రతై ఇతి ద్యావాపృథివీ ఉపాధానత్ । స అభ్యామేవ ప్రసూత ఇన్ద్రి-  
 వ్రత్రాయ వజ్రం పాహరత్ । అవిన్దే ద్యావాపృథివీ ధృత-  
 వ్రతై ఇతి యదాహ ॥ 3౩ ॥ అభ్యామేవ ప్రసూతో యమానో వజ్రం  
 భౌతృవ్యాయ ప్రహరతి । అవిన్నా దేవ్యదితిర్విశ్వరూపీత్యాహ ।  
 ఇయవై దేవ్యదితిర్విశ్వరూపీ । అస్యామేవ వ్రతి తిష్ఠతి । అవిన్నోఽ-  
 యమసావాముష్యాయహోఽస్యోవిశ్వస్యైవైవై ఇత్యాహ । విశ్వైవై-  
 వగ్ం రాష్ట్రై సమర్థయతి । మహతే వ్రత్రాయ మహత ఆధిప-  
 త్యాయ మహతే జానరాజ్యయేత్యాహ । అశిషమైవై తామాశోస్తే ।  
 వ్రష వో భరతా రాజా సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజే-  
 త్యాహ । తస్మాథోసమరాజానో బ్రాహ్మణాః ॥ 3౪ ॥ ఇన్ద్రిస్త్వ-  
 వశోస్తి వార్త్రీష్ను ఇతి ధనుః వ్రయచ్ఛతి విజిత్యై । కత్తుబాధనా-  
 స్థితిమా । శమూనైవాస్య బాధన్తే । పాతమా ప్రత్యజ్ఞం పాత-  
 మా తిర్యజ్ఞమన్వజ్ఞం మా పాతేత్యాహ । తిసో వై శరవ్యాః ।



ప్రతిచీ తిరక్చ్యూనాచీ । తాభ్య ఏవైసం పాన్తి । దిగ్భ్య మా పా-  
తేత్యాహ । దిగ్భ్య ఏవైసం పాన్తి । విశ్వభ్య మా వాప్త్యాభ్యః  
పాతేత్యాహ । అపరిమితాజ్ఞేవైసం పాన్తి । హిరణ్యవర్ణావృషసా  
వీర్ణాక ఇతి త్రిష్టభా బాహూ ఉద్గ్రస్థాః । ఇన్ద్రియైశ్చ వీర్యన్ద్రి-  
ప్త్యై । ఇన్ద్రియమైవ వీర్యముపాప్తాదాత్మనః ॥ ౪౦ ॥

వ్యాపృత్యై దాత్రమసీత్యాహమృతగ్ం హిరణ్యమకశతో  
గమయన్త్యాహ బాహూనా వాప్త్యాభ్యః పాతేత్యాహ చ త్యాహ చ ॥ ౪౧ ॥

దిశో వ్యాప్తాపయతి । దిశామభిజన్త్యై యదను ప్రకాశీత్ ।  
అభి దిశో జయేత్ । ఉత్తు మాద్యేత్ । మనసాఽను ప్రకాశయతి ।  
అభి దిశో జయతి । నోన్మాద్యతి । సమిధమా తిష్ఠేత్యాహ । తేజః  
ఏవావరున్ధే ॥ ౪౦ ॥ ఉగ్రామా తిష్ఠేత్యాహ । ఇన్ద్రియమైవావరున్ధే ।  
విరాజమా తిష్ఠేత్యాహ । అన్నాద్యమైవావరున్ధే । ఉదీచీమా తిష్ఠే-  
త్యాహ । ప్రశూనైవావరున్ధే । ఉద్ధామా తిష్ఠేత్యాహ । సునర్గమైవ  
లోకమభిజయతి । అనూజ్ఞహీతే । సునర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై ॥ ౪౧ ॥  
మానసే ఏవ భవతి । అన్నైశ్చ మరుతః । అన్నమైవావరున్ధే । ఏక-  
విగ్ంశతికపాలో భవతి ప్రతిష్ఠిత్యై । యోఽరణ్యేఽనువాక్యో గుణః ।  
తం మధ్యత ఉపదధాతి । గ్రామ్యైరైవ ప్రశుభిరారణ్యాన్ప్రశూనౌరి  
గృహ్లాః । తన్నాద్గ్రామ్యైః ప్రశుభిరారణ్యాః ప్రశవః పరిగృహీతాః ।  
శుభిరైవస్య ॥ అభ్యసిచ్యత ॥ ౪౩ ॥ స రాష్ట్రన్నాభవత్ । స ఏతాని  
పాథాన్యపశ్యత్ । తాన్యజహాత్ । తేరైవ స రాష్ట్రమభవత్ ।

యత్సాధానీ జాహోతి । రాష్ట్రమైవ భవతి । భారహస్తత్యం  
 పూర్వేషాముత్తమం భవతి । చంద్రముత్తరేషాం క్రథమమ్ । బ్రహ్మ  
 చేవాస్మై ఖిత్తిభ్యో దమూచీ దధాతి । అథో బ్రహ్మన్నైవ ఖిత్తిం  
 ప్రతిపాపయతి ॥ ౪౪ ॥ షట్పురస్తాదభిషేకస్య జాహోతి । షడ్గుపరిష్టాత్ ।  
 ద్వాదశ సంవద్యంతే । ద్వాదశ మాసాస్సప్తధ్వజః । సప్తధ్వజః ఖిల్లు  
 వై దేవానాం పూః । దేవానామైవ పురం మధ్యతో వ్యవసర్పతి । తస్య  
 న కుతశ్చనోపావ్యాధో భవతి । భూతానామవేష్టిజాహోతి ।  
 అత్రాత్రి వై మృత్యుభాగయతే । యత్రయత్రైవ మృత్యుభాగయతే ।  
 తత ఏవైవమవయజతే । తస్మాదాజనూయేనేజానస్సర్వమాయు  
 రతి । సర్వే హ్యస్యమృత్యువాఽవేష్టాః । తస్మాదాజనూయేనేజానో  
 నాభిచరితవై । ప్రత్యగేనమభిచార స్సన్నిఘతే ॥ ౪౫ ॥

రున్ధ్రే సమప్త్యా అసిచ్యత స్థాపయతి జాయతే పశ్య చ ॥ ౨ ॥

సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మెత్విషిర్భూయాదితి శాదూకలచ్చ-  
 మోకప స్మృతాతి । యైవ సోమే త్విషిః । యా శాదూకలై । తామై-  
 వావరున్ధ్రే । మృత్యోర్వా ఏవ వర్జః । యచ్ఛాదూకలః । అమృతగ్ం  
 హిరణ్యమ్ । అమృతమసి మృత్యోర్నా ప్రాహీతి హిరణ్యముపాస్యతి ।  
 అమృతమైవ మృత్యోర్నర్హతై । శతమానం భవతి ॥ ౪౬ ॥ శతాయుః  
 పురుషశ్చ కేన్ద్రియః । ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి । దివ్యోస్మా  
 ప్రాహీత్యపరిష్టాదభి నిదధాతి । ఉభయత ఏవాస్మై శర్మ దధాతి ।  
 అవేష్టా దన్తశూకా ఇతి క్లీబగ్ం నీసేన విధ్యతి । దన్తశూకా నైవావయ-

జతే । తస్మాత్ప్రబద్ధశూక్తా దగంశుకాః । సరస్వత్సముచేశ్చర  
 ఇతి లోహితాయసన్నిరస్యతి । ప్రాప్త్యావమే వనముచిన్నిరవదయతే ।  
 ప్రాగ్లా అత్కనః పూర్వేభిషిచ్ఛ్యా ఇత్యహుః ॥ ౪౭ ॥ సోమో రాజా  
 వరుణః । దేవా ధర్మసువత్సయే । తే తై వాచగం సువన్తాన్తే  
 ప్రాణగం సువన్తామిత్యహుః । ప్రాణానైవాత్కనః పూర్వేభిషిచ్ఛ్యాతి ।  
 యద్భూయాత్ । అగ్నేస్త్యా తేజస్తాభిషిచ్ఛ్యామితి । తేజస్వీవ  
 స్యాత్ । దుశ్శర్మా తు భవేత్ । సోమస్య త్యా ద్యుష్మన్నాభిషి-  
 ఛ్యామిత్యహుః । ప్రామ్యా వై దేవతయా పురుషః ॥ ౪౮ ॥ స్వయే  
 వైసన్దేవతయాభిషిచ్ఛ్యాతి । అగ్నేస్తేజసేత్యహుః । తేజ ఏవాస్మి-  
 న్దధాతి । సూర్యస్య వర్చసేత్యహుః । వర్చ ఏవాస్మిన్దధాతి । ఇన్ద్ర-  
 స్వీన్ద్రీయేణేత్యహుః । ఇన్ద్రీయమేవాస్మిన్దధాతి । మిత్రావరుణయోర్వి-  
 ర్యేణేత్యహుః । వీర్యమేవాస్మిన్దధాతి । మరుతామాజసేత్యహుః ॥ ౪౯ ॥  
 ఓజ ఏవాస్మిన్దధాతి । ఖిత్రాణాజ్జిత్రపతిరసేత్యహుః । ఖిత్రాణా-  
 మేవైసజ్జిత్రపతిఞ్చరోతి । అతి దివస్తాహీత్యహుః । అత్యన్య-  
 న్నాహీతి వావైతదాహుః । సమావప్త్రస్సధరాగుదీవీరీత్యహుః ।  
 రాష్ట్రమేవాస్మిన్ధ్రువమకః । ఉచ్ఛేషణేన జహోతి । ఉచ్ఛేషణభాగో  
 వైరుద్రః । భాగధేయేనేన రుద్రన్నిరవదయతే ॥ ౫౦ ॥ ఉదజ్జురే-  
 త్యాగ్నీధౌ జహోతి । ఏషా వై రుద్రస్య డిక్ । స్వాయామేవ డిశి  
 రుద్రన్నిరవదయతే । రుద్రీ యతే క్రయీ పరన్నామేత్యహుః ।  
 యద్యా అస్య క్రయీ పరన్నామ । తేన వా ఏష హిషస్తి । యగం

హీనస్తి । తేనైవై నగం సహ శమయతి । తస్మై హుతమసి యమో  
 వ్యమనీత్యాహ । యమాదేవాస్య మృత్యుమవయజతే ॥ ౧౦ ॥ ప్రజా  
 పతేన త్వదైతాన్త్యన్య ఇతితస్యై గృహే జహుయాత్ । యాజ్ఞామ  
 యేత రాప్రమస్యై ప్రజాస్యాదితి । రాప్రమైవాస్యై ప్రజా భవతి ।  
 క్షణమయేనాధ్వర్యురభిషిచ్ఛతి । బ్రహ్మవర్చసమైవాస్మిన్వివీధ-  
 ధాతి । ఔదుమ్బరేణ రాజన్యః । ఊర్జమైవాస్మిన్నన్నాద్యస్థధాతి ।  
 ఆశ్వత్థేన వైశ్యః । విశమైవాస్మిన్పుష్పిన్దధాతి । నైయగ్రాధేన జన్యః ।  
 మిత్రాశ్వేవాస్మిన్ కల్పయతి । అహో ప్రతిష్ఠితైస్య ॥ ౧౧ ॥ భవత్యాహుః  
 పురుష ఓజసేత్యాహ నిరసదయతే యజతే జన్యో ద్వై చ ॥ ౧౨ ॥

ఇన్ద్రస్య సత్రాస్తి వార్తీమ్ను ఇతి రథముపావహరతి విజితైస్య ।  
 మిత్రావరుణయోస్తాస్య ప్రశాస్తాః ప్రశిషా యునజ్యేత్యాహ । బ్రహ్మ  
 నైవై నగేన తాభ్యాయనక్తి । ప్రప్తివాహినాయనక్తి । ప్రప్తి  
 వాహీ వై దేవరథః । దైవరథమైవాస్మై యనక్తి । త్రయోఽశ్వ  
 భవన్తి । రథశ్చతురథః । ద్వా సవ్యేష్ఠసారథీ । వట్థం పద్యన్తే ॥  
 ౧౩ ॥ షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరైవై నాయనక్తి । విష్ణుక్షమాప్రక్ర-  
 మతే । విష్ణురైవ భూత్వేమాన్తోకానభిజయతి । యః ప్రిత్తియః ప్రతి-  
 హితః । సాఽన్వారథతే । రాప్రమైవ భవతి । త్రిష్టుభాఽన్వారథతే ।  
 ఇన్ద్రియవై త్రిష్టుక్ । ఇన్ద్రియమైవ యజమానే దధాతి ॥ ౧౪ ॥  
 మరుతాం ప్రసవే క్షమిత్యాహ । మరుద్భిరైవ ప్రసూత ఉజ్జయతి ।  
 ఆత్మం మన ఇత్యాహ । యదేవ మనసేఘ్రిత్ । తదావత్ । రాజ-

స్యజ్ఞానాతి । అనాశాస్త్ర ప్రవాక్రమతే । వి వా ప్రజ ఇన్ద్రియేణ ప్రర్య-  
 ణర్థతే । యో రాజస్యజ్ఞానాతి । సమహమిన్ద్రియేణ ప్రర్యణత్యాహ ॥  
 ౧౧ ॥ ఇన్ద్రియమైవ ప్రర్యమాత్మస్థతే । ప్రశూనాం మన్యురస్తి తవేన  
 మే మన్యుర్యూయాదితి వారాహీ ఉపాసహాపుప ముఖ్యతే । ప్రశూ-  
 నావా ప్రజ మన్యుః । యద్వరాహః । తేనైవ ప్రశూనాం మన్యు-  
 మాత్మస్థతే । అభి వా ఇయగ్ం సుమహాణజ్క-మయతే । తస్యై-  
 శ్వరైన్ద్రియప్రర్యమాదాతాః । వారాహీః ఉపాసహాపుప ముఖ్యతే ।  
 అస్య ప్రవాత్మస్థతే । ఇన్ద్రియస్య ప్రర్యస్యానాత్వై ॥ ౧౨ ॥ సమా-  
 మాత్రే పృథివ్యా ఇత్యాహాహిగ్ం సాదౌ ఇయదస్యా యురస్యా యుమే-  
 ధహిత్యాహ । ఆయురేవాత్మస్థతే ఉగ్రా సూర్యం మే ధహిత్యాహ ।  
 ఉర్జమైవాత్మస్థతే । యజ్ఞస్తి వరోచస్తి వర్చో మయి ధహిత్యాహ ।  
 వర్చ ప్రవాత్మస్థతే । ప్రక్షధా బ్రహ్మణ ఉప హరతి । ప్రక్షధైవ యజ్ఞ-  
 మాన ఆయురూజ్కవరోచ దధాతి । రథవిమోచనీయా జహాతి  
 ప్రతిష్ఠితై ॥ ౧౩ ॥ త్రయోఽశ్వ భవన్తి । రథశ్చతుభాః । తస్మా-  
 చ్చతుభాహాతి । యదుభౌ సహవతిష్ఠే తామ్ । సమాసర్లోక-  
 మియాతామ్ । సహ సజ్గిహిత్రా రథవాహనై రథమాదధాతి ।  
 సువగాదైవై సర్లోకాద్వర్తదధాతి । మాగ్ం సశ్శుచిషదిత్యాద-  
 ధాతి । బ్రహ్మజైవై నముసావహరతి । బ్రహ్మణాఽదధాతి ।  
 అతిచ్ఛన్దసాఽదధాతి । అతిచ్ఛన్దా వై సర్వాణి ఛన్దాగ్ంసి ।  
 పర్యేభిరైవై వజ్శుద్ధోభిరాదధాతి । వష్టూ వా ప్రహ ఛన్దసామ్ ।

యదతిచ్ఛన్దాః । యదతిచ్ఛన్దస్తా దధాతి । వస్తేనైవగం సమానా-  
నాఙ్కరోతి ॥ ౧౮ ॥ పద్యన్తై దధాతి ఏత్యేతత్త్యాహనాత్త్యై ప్రతి-  
స్థితైస్త్వై బ్రహ్మణాఽఽదధాతి సప్త చ ॥ ౧౯ ॥

మిత్రోస్తి వరుణోస్తిత్యాహ । మైత్రవ్వా అహః । వారుణీ  
రాత్రిః । అప్సరోరాత్రాభ్యామైవై సముపావహరతి । మిత్రోస్తి వరు-  
ణోస్తిత్యాహ । మైత్రో వై దక్షిణః । వారుణస్సవ్యః । వైశ్వదేవ్యా-  
మిత్రా । స్వమైవైవా భాగధేయముపావహరతి । సముపావశ్చైవ-  
దైవైరిత్యాహ ॥ ౧౮ ॥ వైశ్వదేవ్యో వై ప్రజాః । తా ఏవాద్యాః  
కురుతే । ఖత్తిస్త్వై నాభిరసి ఖత్తిస్త్వై యోనిరసిత్వధీవాసమాస్తృ-  
ణాతి సయోబ్ధిత్వాయ । ప్రోనామాసీద స్తుషదామాసీదేత్యాహ ।  
యథాయజురేవై తత్ । మా త్వాహిగంప్రీన్మా మా హిగంప్రీదిత్యా-  
హహిగంసాయై । సషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా సామ్యా-  
భ్యాయ స్తుక్రతురిత్యాహ । సామ్యాభ్యమైవై నగం స్తుక్రతుఙ్కరోతి ।  
బ్రహ్మ(౩) స్త్వగ్ంరాజన్బ్రహ్మఽసీసవితాఽసీసత్వసప్త ఇత్యాహ ।  
సవితారమైవై నగంసత్వసవఙ్కరోతి ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మ(౩) స్త్వగ్ం  
రాజన్బ్రహ్మఽసీస్త్వోసి సత్యేజా ఇత్యాహ । ఇన్ద్రోమైవై నగం సత్య-  
జసఙ్కరోతి । బ్రహ్మ(౩) స్త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మఽసీ మిత్రోసి స్తుశేవ  
ఇత్యాహ । మిత్రోమైవై నగం స్తుశేవఙ్కరోతి । బ్రహ్మ(౩) స్త్వగ్ంరాజ-  
న్బ్రహ్మఽసీ వరుణోసి సత్వధృమేత్యాహ । వరుణమైవై నగం సత్వధృ-  
మ్రాఙ్కరోతి । సవితాఽసీ సత్వసప్త ఇత్యాహ । గాయత్రీమైవై తేనాభి

వ్యాహరతి ఇద్దోసి సత్యజ్ఞా ఇత్యాహ త్రిష్టుభమైవై తేనాభి వ్యాహ-  
 రతి || ౬౦ || మిత్తోసి సుశేవ ఇత్యాహ జగతిమైవై తేనాభి వ్యాహరతి  
 సత్యమేతా దేవతాః । సత్యమేతాని ఛన్దాగ్ంసి । సత్యమైవాపరుణ్య  
 పరుణాసి సత్యధమైత్యాహ । అనుష్టుభమైవై తేనాభి వ్యాహరతి ।  
 సత్యాన్తతే వా అనుష్టుభ । సత్యాన్తతే వరుణః । సత్యాన్తతే ప్రవా-  
 పరుణ్య || ౬౧ || నైనగ్ం సత్యాన్తతే ఉద్దితే హిగ్ంస్తః । య ప్రవ-  
 పేద । ఇన్ద్రోస్య వజ్రోసి వార్త్రేఘ్న ఇతి స్ఫ్యం ప్రయచ్ఛతి ।  
 వజ్రో వైస్ఫ్యః । వజ్రే క్షేవాస్మా అవరక్షరగ్ం రథయతి । ప్రవగ్ం హి  
 తచ్ఛ్రీయః । యదస్మా ప్రతే రధ్యయః । దిశోఽభ్యయగ్ం రాజాఽ-  
 భూదితి ఖక్షాతౌన్ప్రియచ్ఛతి । ప్రతే వై సర్వోఽయః । అపరాజా-  
 యినమైవై నన్మరోతి || ౬౩ || ఓదనముద్భ్యువతే । కురమేష్ఠీ వా ప్రమః ।  
 యదోదనః । కురమామైవై నగ్ం శ్రియజ్ఞమయతి । సుశ్తోకా ర  
 సుమజ్జలా ర సత్యరాజా ౩ నిత్యాహ । అశిషమైవై తామా శా-  
 నై । శానశ్చైవమాఖ్యాపయతే । వరుణాపాశాదేవైనం ముఞ్చతి ।  
 కురశ్శతం భవతి । క్షతాయః పురుషశ్చైత్స్త్రియః । ఆయుష్యై-  
 వేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి । మారుతస్య చైకవిగ్ం శతకపాలస్య వైశ్వ-  
 దేవై చామితౌయా అగ్నయే స్విష్టకృతే సమవద్యతి । దేవతా-  
 భిర్దేవై నముభయతః పరి గృహ్లాతి । అపాన్నప్తే స్వాహోజో-  
 నప్తే స్వాహోఽగ్నయే గృహపతయై స్వాహేతి త్రిస్ర ఆహుతీజా-  
 హోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ప్రప్యేవ లోకేషు ప్రతి తిష్ఠతి || ౬౪ ||

క్షేవైరత్యాహ సత్యసవజ్జహతి త్రిష్టుభమైవైతేనాభి వ్యాహ-  
రతి సత్యాస్తృతే ప్రవావరున్ధ కరాతి శక్షేద్ద్యియష్టత్పు || ౧౦ ||

ప్రతద్బాహ్మగాని ధాతే రత్నిసాన్దేవసువామృత్యో జ-  
వీదిశశసామస్యస్య మిత్రా దశ || ౧౦ ||

ప్రతద్బాహ్మగాని వైష్ణవస్త్రికపాలమన్నవై పూషా వా-  
శ్వాస్థసత్యాహ దిక్షో వ్యాస్థాపయత్యుదజ్జరైత్య బ్రహ్మ ౩ స్వగ్ం  
రాజ్గ్ంశ్చతుష్టపిః | ప్రతద్బాహ్మగాని ప్రతిత్థతి || ౧౧ ||

|| హరిః ఓమ్ ||

## అష్టమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || వరుణస్య సుమనానస్య దశక్షేద్ద్యియస్త్వగ్ం  
పరాఽపరత్ | తథస్త్రిగ్ంస్పద్భిరను సమసర్పత్ | తథస్త్రిగ్ం-  
స్పసాగ్ం సగ్ంస్పత్త్వమ్ | అగ్నిసా దేవేన ప్రథమైహన్నను  
ప్రాయుజ్జ | సరస్వత్యా వాచా ద్వితీయే | సవిత్రా క్రస్రవేన తృ-  
తీయే | పూష్టా ప్రశుభిశ్చతుర్థే | బృహస్పతీనా బ్రహ్మణా ప-  
ంచమే | ఇంద్రేణ దేవేన షష్ఠే | వరుణేన స్వయా దేవతయా సప్తమే ||  
౧ || సామేన రాజ్ఞాఽష్టమే | త్వష్ట్రా రూపేణ నవమే | విష్ణు-  
నా యజ్ఞేనాష్టత్ | యథస్త్రిగ్ంస్పష్టో భవన్తి | ఇన్ద్రియమైవ త-  
ద్వీర్యయజమాన ఆప్నోతి | పూర్వాపూర్వా వేదిర్యవతి | ఇన్ద్రి-



క్షేవైరత్యాహ సత్యసవజ్జహతి త్రిష్టుభమైవైతేనాభి వ్యాహ-  
రతి సత్యాస్తృతే ప్రవావరున్ధ కరాతి శక్షేద్ద్యియష్టత్పు || ౧౦ ||

ప్రతద్బాహ్మగాని ధాతే రత్నిసాన్దేవసువామృత్యో జ-  
వీదిశశసామస్యస్యోమితో దశ || ౧౦ ||

ప్రతద్బాహ్మగాని వైష్ణవస్త్రికపాలమన్నవై పూషా వా-  
శ్వాస్థసత్యాహ దిక్షో వ్యాస్థాపయత్యుదజ్జరైత్య బ్రహ్మ ౩ స్వగ్ం  
రాజ్గ్ంశ్చతుష్టపిః | ప్రతద్బాహ్మగాని ప్రతిత్థతి || ౧౧ ||

|| హరిః ఓమ్ ||

## అష్టమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || వరుణస్య సుమనానస్య దశక్షేద్ద్యియస్త్వగ్ం  
పరాఽపరత్ | తథస్త్వగ్ంస్పద్భిరను సమసర్పత్ | తథస్త్వగ్ం-  
స్పసాగ్ం సగ్ంస్పత్త్వమ్ | అగ్నిసా దేవేన ప్రథమైహాన్నను  
ప్రాయుజ్జ | సరస్వత్యా వాచా ద్వితీయే | సవిత్రా క్రస్రవేన తృ-  
తీయే | పూష్టా ప్రశుభిశ్చతుర్థే | బృహస్పతినా బ్రహ్మణా ప-  
ంచమే | ఇంద్రేణ దేవేన షష్ఠే | వరుణేన స్వయా దేవతయా సప్తమే ||  
౧ || సామేన రాజ్ఞాఽష్టమే | త్వష్ట్రా రూపేణ నవమే | విష్ణు-  
నా యజ్ఞేనాష్టత్ | యథస్త్వగ్ంస్పదో భవన్తి | ఇన్ద్రియమైవ త-  
ద్వీర్యయజమాన ఆప్నోతి | పూర్వాపూర్వా వేదిర్యవతి | ఇన్ద్రి-

యస్య చీర్యస్యవరుద్ధ్యై । పురస్తాదుపసదాగ్ం సామ్యేన ప్రచరతి ।  
సామ్యా నై శేతోధాః । శేత ఏవ తద్ధృతి । అన్తరా త్వాప్యేణ ।  
శేత ఏవ హిత స్వస్త్వా రూపాణి వికరోతి । ఉపరిష్టా దై స్వస్త్వవేన । య-  
జ్ఞో వై విష్ణుః । యజ్ఞ ఏవాన్తరః ప్రతి తిష్ఠతి ॥ ౨ ॥

సప్తమే దధాతి పశ్యచ ॥ ౧ ॥

జామి వా ఏతత్కుర్వన్తి । యథ్వవ్యోద్భీయన్తి సద్యసా-  
మక్ష్మీణన్తి । పుణ్డరిన్రిజాం ప్రయచ్ఛత్యజామిత్యాయ । అగ్గిరసన్సు-  
వగ్జాల్లోకయన్తః । అపున్ దీప్నీతపనీ ప్రావేశయన్ । తత్పు-  
ణ్డరిక మభవత్ । యత్పుణ్డరిన్రిజాం ప్రయచ్ఛతి స్వాహాదేవ దీప్నీ-  
తపనీ అవరున్ధ । ద్దతభిర్యథుత్తరైస్సామక్ష్మీణాతి । దశాహ్నిరా విరా-  
ట్ ॥ 3 ॥ అన్నవిరాట్ । విరాజై వాన్నాద్యమవ రున్ధ । ముష్కరా  
భవన్తి సేన్ద్రిత్యాయ । ద్దతపేయో భవతి । అన్నాద్యస్యవరుద్ధ్యై ।  
శతం బ్రాహ్మణాః పిబన్తి । శతాయుః పురుషశ్శలెన్ద్రీయః । ఆయు-  
ష్యేన్ద్రీయే ప్రతి తిష్ఠతి । సప్తదశగ్ం స్తాత్రం భవతి । సప్తదశః  
ప్రజాపతిః ॥ ౪ ॥ ప్రజాపతేరాష్ట్రైః । ప్రాకాశావధ్వర్యవే దదాతి ।  
ప్రకాశమైవై నన్ధమయతి । స్రజముద్గాత్రే । వ్యేవాన్తై వాసయతి ।  
రుక్మగ్ం హోత్రే । ఆదిత్యమేవాస్మా ఉన్నయతి । అశ్వం ప్రస్తాత్య-  
ప్రతిహర్తృభ్యమ్ । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః । ప్రజాపతేరాష్ట్రైః  
॥ ౫ ॥ ద్వాదశ పక్షాహీర్బహ్మణే । ఆయురేవావరున్ధ । వశాం  
మైత్రా వరుణాయ । రాష్ట్రమేవ వశ్యకః । ఋషభం బ్రాహ్మణాచ్ఛ

గ్రంసి<sup>సే</sup> । రాష్ట్రమే<sup>వేద్వి</sup>యా<sup>వ్య</sup>కః । వా<sup>స</sup>నీ నే<sup>ష్టా</sup>ప్రా<sup>త్య</sup>భ్యామ్ ।  
 ప్రవి<sup>తే</sup> ప్రవా<sup>న్త్య</sup>తె । స్థూ<sup>రి</sup> యవా<sup>చిత</sup>మ<sup>చ్ఛా</sup>వా<sup>కా</sup>య । అ<sup>న్త</sup>త  
 ప్రవ<sup>వ</sup> వరు<sup>ణ</sup>మ<sup>వ</sup> యజ<sup>తే</sup> ॥ ౬ ॥ అ<sup>న్త</sup>ద్వా<sup>హ</sup>మ<sup>గ్ని</sup>ధే । వహ్ని<sup>ర్వా</sup>  
 అ<sup>న్త</sup>ద్వా<sup>హ</sup> । వహ్ని<sup>ర్గ్ని</sup>త్ । వహ్ని<sup>న్త</sup>వ వహ్ని<sup>య</sup>జ్ఞ<sup>స్యా</sup>వరు<sup>ణ</sup> ।  
 ఇ<sup>న్ద్ర</sup>స్య సు<sup>మ</sup>వా<sup>ణ</sup>స్య త్రై<sup>దే</sup>ద్వి<sup>య</sup>వీ<sup>ర్య</sup>ం పరా<sup>ఽ</sup>ప<sup>త</sup>త్ । భృ<sup>గు</sup>-  
 స్తృ<sup>తి</sup>య<sup>మ</sup>భ<sup>వ</sup>త్ । క్రా<sup>య</sup>న్తి<sup>య</sup>స్తృ<sup>తి</sup>యమ్ । స<sup>ర</sup>స్వ<sup>తి</sup> తృ<sup>తి</sup>-  
 యమ్ । భా<sup>గ</sup>వో హో<sup>తా</sup> భ<sup>వ</sup>తి । క్రా<sup>య</sup>న్తి<sup>యం</sup> బ్ర<sup>హ్మ</sup>సా<sup>మం</sup>  
 భ<sup>వ</sup>తి । వార<sup>వ</sup>న్తి<sup>య</sup>మ<sup>గ్ని</sup>ష్టో<sup>మ</sup>సా<sup>మమ్</sup> । సార<sup>స్వ</sup>తి<sup>ర</sup>హో గృ<sup>హ్లా</sup>తి ।  
 ఇ<sup>న్ద్ర</sup> య<sup>స్య</sup> వీ<sup>ర్య</sup>స్యా<sup>వ</sup>రు<sup>ణ</sup>్యై । క్రా<sup>య</sup>న్తి<sup>యం</sup> బ్ర<sup>హ్మ</sup>సా<sup>మం</sup> భ<sup>వ</sup>తి ।  
 ఇ<sup>న్ద్ర</sup>య<sup>మై</sup>వా<sup>స్మి</sup>నీ<sup>వ్య</sup>ర్వ<sup>గ్</sup>త్ర<sup>య</sup>తి । వార<sup>వ</sup>న్తి<sup>య</sup>మ<sup>గ్ని</sup>ష్టో<sup>మ</sup>సా<sup>మమ్</sup> ।  
 ఇ<sup>న్ద్ర</sup>య<sup>మై</sup>వా<sup>స్మి</sup>నీ<sup>వ్య</sup>ర్వా<sup>ర</sup>య<sup>తి</sup> ॥ ౭ ॥ వి<sup>రా</sup>ట్ప్ర<sup>జా</sup>ప<sup>తి</sup>ర<sup>శ్వ</sup>ః ప్ర<sup>జా</sup>-  
 ప<sup>తే</sup>రా<sup>ష్ట్ర</sup>య<sup>జ</sup>తే బ్ర<sup>హ్మ</sup>సా<sup>మం</sup> భ<sup>వ</sup>తి ప్ర<sup>త</sup>త చ ॥ ౮ ॥

ఈశ్వరో వా ప్రప దిశో<sup>ఽ</sup>నూ<sup>న్</sup>స్మ<sup>ది</sup>తో<sup>ఽ</sup>య<sup>న్ది</sup>శో<sup>ఽ</sup>ను వ్యా<sup>స్థా</sup>-  
 ప<sup>య</sup>న్తి । దిశా<sup>మ</sup>వే<sup>ష్ట</sup>యో భ<sup>వ</sup>న్తి । ది<sup>ష్టే</sup>వ ప్ర<sup>తి</sup> తి<sup>ష్ఠ</sup>త్య<sup>ను</sup>న్మా<sup>దా</sup>-  
 య । ప<sup>శ్చ</sup> దే<sup>వ</sup>తా య<sup>జ</sup>తి । ప<sup>శ్చ</sup> దిశః । ధి<sup>ష్ఠే</sup>వ ప్ర<sup>తి</sup> తి<sup>ష్ఠ</sup>తి । హ-  
 వి<sup>హ</sup>వి<sup>ష</sup> ఇ<sup>ష్టా</sup> హో<sup>హ</sup>స్స<sup>త్య</sup>మ<sup>భి</sup>హూ<sup>ర</sup>య<sup>తి</sup> । య<sup>జ</sup>మా<sup>న</sup>దే<sup>వ</sup>తో<sup>న్</sup>  
 వై<sup>బృ</sup>హ<sup>స్ప</sup>తిః । య<sup>జ</sup>మా<sup>న</sup>మై<sup>వ</sup> తే<sup>జ</sup>సా స<sup>మ</sup>ర్థ<sup>య</sup>తి ॥ ౯ ॥ అ<sup>ది</sup>-  
 త్యాం మ<sup>ల్</sup>హో<sup>ద్భి</sup>జ్మా<sup>ల</sup>భ<sup>తే</sup> । మూ<sup>రు</sup>తీం పృ<sup>థ్వి</sup>ం ప<sup>శే</sup>హీ<sup>మ్</sup> ।  
 వి<sup>శ్వా</sup>వా<sup>న్త</sup> రాష్ట్ర<sup>ఞ్చ</sup> స<sup>మీ</sup>చీ<sup>ద</sup>ధా<sup>తి</sup> । అ<sup>ది</sup>త్య<sup>యా</sup> పూ<sup>ర్వ</sup>యా  
 ప్ర<sup>చ</sup>ర<sup>తి</sup> । మూ<sup>రు</sup>తో<sup>న్</sup>త<sup>ర</sup>యా । రాష్ట్ర<sup>ప్ర</sup> వ<sup>వ</sup> వి<sup>శ</sup>మ<sup>ను</sup>బ<sup>ధ్నా</sup>తి ।

ఉచైచరాదిత్యా యా ఆశ్రావయతి । ఉపాగ్ంశు మూర్తుత్యై । తస్మా  
ద్దాష్ట్రవిశ్రమతివదతి । గర్భిణ్యాదిత్యా భవతి ॥ ౯ ॥ ఇన్ద్రియ  
వైగర్భః । రాష్ట్రమేవేన్ద్రియావ్యకః । అగర్భ మూర్తుతీ । విదైన్  
మరుతః । విశమైవ నిర్ద్రియామకః । దేవానురాస్సయత్తా ఆసః ।  
తే దేవా అశ్వినోః పూషన్వాచస్సత్యగ్ం సన్నిధాయాఅన్యతేనాసు-  
రానభ్యభవః । తేఽశ్వినోః పూష్ణే పురోదాశన్వాదశకపాల-  
న్నిరవః । తత్తావై తే వాచస్సత్యమవారున్ధత ॥ ౧౦ ॥ యదశ్వ-  
నోః పూష్ణే పురోదాశన్వాదశకపాలన్నిర్వపతి । అన్యతేనైవ  
భ్రాతృవ్యానభిభూయ । వాచస్సత్యమవారున్ధ । సరస్వతేసత్తవా-  
చే చరుమ్ । పూర్వమైవోద్దితమ్ । ఉత్తరేణాభి గృణాతి । సన్వితైస్సత్య-  
వ్రసవాయ పురోదాశన్వాదశకపాలం ప్రసూత్యై । దూతాన్పు-  
హిణాతి । ఆవిద వ్రతా భవన్తి । ఆవిదమైవై నజ్జమయన్తి । అథో  
దూతేభ్యప్రవ నభిద్యతేతిస్పృధన్వగ్ంశుమ్మద్భుతిర్ద్వైశ్చాసమ్మృద్ధ్యై ॥ ౧౧ ॥

అథాయతి భవత్యరున్ధత గమయన్తి ద్వే చ ॥ ౩ ॥

ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్నిర్వపతి । తస్మాద్భిశిరే కురుపశ్చాలాః  
ప్రాశ్నోచయాన్తి । ప్రామ్యత్పురుమ్ । తస్మాద్వస్తవస్తవ్యవసాయా-  
దయన్తి । ప్రాచీత్రన్వాదశకపాలమ్ । తస్మాత్పురస్తాద్యవానాగ్ం  
సన్వితా విరున్ధతే । భాత్ప్రాస్సత్యత్పురుమ్ । సన్విత్రైవ విరున్ధ్య ।  
బ్రహ్మణా యవానాదధతే । త్వాష్ట్రమష్టాకపాలమ్ ॥ ౧౨ ॥ రూపా-  
శ్చైవ తేన కుర్వతే । వైశ్వానరన్వాదశకపాలమ్ । తస్మాద్భున్ద్య

నైదాఘే ప్రత్యక్షః కురుపక్షాల్లా యాన్తి । సారస్వతక్షురున్నిర్వ-  
 పతి । తస్మా త్ప్రవృత్తి సర్వావాచా వదన్తి । ప్రాప్తేన వ్యవస్యన్తి  
 మైత్రేణ కృషన్తి । వారుణేన విధృతా ఆసతే । భ్రేత్రప్రత్యేన పాచ-  
 యన్తి । అద్విత్యేనాదధతే ॥ ౧౩ ॥ మాసిమాన్యైతాని మావీగంషీ  
 నిరుప్యాణీత్యాహుః । తెనైవతూన్ప్రియుజ్జ్ ఇతి । ఆథా ఖల్వా-  
 హుః । కస్యస్థురజ్జీవివ్యతీతి । షడ్జన పూర్వేద్యుర్నిరుప్యాణి ।  
 షడుత్తరేద్యుః । తెనైవతూన్ప్రియుజ్జ్ । దక్షిణ రథవాహనవాహా  
 పూర్వేమాన్దక్షిణా । ఉత్తర ఉత్తరేమామ్ । స్వస్థురన్యైవాస్తా  
 యునక్తి । కువర్గస్య లోకస్య సమస్తైస్య ॥ ౧౪ ॥

తాన్ప్రిమస్తాకపాలన్దధతే యువక్త్యేకక్షు ॥ ౪ ॥

ఇన్ద్రస్య సుమువాణస్య దశధేన్వీయవీర్యం పరాఽపతత్ ।

స యత్ప్రథమన్నిరస్థీవత్ । తత్క్వలమభవత్ । యద్ద్వితీయమ్ ।  
 తద్భద్రమ్ । యత్తృతీయమ్ । తత్క్వలమ్ । యచ్ఛస్తః । సస్తిగంహా ।  
 యదప్తోః ॥ ౧౫ ॥ స శామూకలః । యత్కణాయోః । స వృకః ।  
 యత్క్షిర్యః । స సోమః । యాఽవాచీ । సా సురా । త్రయ్యాస్ప-  
 క్తవో భవన్తి । ఇన్ద్రియస్యావరుద్ధ్యై । త్రయాణి లోమాని ॥ ౧౬ ॥  
 త్విషీమైవావరున్ధ । త్రయో గ్రహాః । వీర్యమైవావరున్ధ । నామ్నా  
 దశమీ । నవ వైపురుషేప్రాణాః । నాభీదశమీ । ప్రాణా ఇన్ద్రియ  
 వీర్యమ్ । ప్రాణానైవేన్ద్రియవీర్యయజమాన అత్యన్ధతే । సీసేన  
 బాచ్ఛుప్యాణి క్షీణాతి । న వా వీరదయో న హిరణ్యమ్ ॥ ౧౭ ॥ యథీ

సమ్ । న స్త్రీ వ పుమాన్ । యత్ప్రీతిః । న సోమో న సురా ।  
 యథాస్థితామణీ సమృద్ధ్యై । ప్రాప్తీన్ప్రాప్త్యై ప్రాప్తానానామ్ ।  
 సోమమైవై నాజ్ఞురోతి । సోమోఽప్యశ్వశ్యాం వచ్యస్వ సరస్వత్యై  
 వచ్యస్వేంద్రాయ స్తుతామై వచ్య స్వేత్యాహ । ఏతాభ్యాం హ్యేషా  
 దేవతాభ్యః వచ్యతే । త్రిసస్సగంస్పృష్టా వసతి ॥ ౧౮ ॥ త్రిసో హి  
 రాత్రిః క్షీతసామో వసతి । పునాతు తే వర్షిగుత్తమితి యజమా  
 పునాతి వ్యాప్నత్యై । ప్రవిశేణ పునాతి । ప్రవిశేణ హి సోమం పునన్తి  
 వారేణ శశ్వతాత నేత్యాహ । వారేణ హి సోమం పునన్తి । వాయుః  
 పూతః ప్రవిశేణతి నైతయా పునీయాత్ । వ్యృథ్వా హ్యేషా । అతి-  
 ప్రవితస్త్వైతయా పునీయాత్ । కువిద్యత్యైవరుక్తయా ప్రాజాత్యయా  
 గృహాతి ॥ ౧౯ ॥ అసిరుక్తః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాష్ట్రైః । ఏకయాచ్ఛా  
 గృహాతి । ఏకదైవ యజమానే వీర్యస్థభాతి । ఆశ్విన్తమామ్రీమా  
 లభతే । ఆశ్వినా వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామైవాస్తి భేష-  
 జ్ఞురోతి । సారస్వతం మైషమ వాగైవ సరస్వతి । వాచైవైవం భిష-  
 జ్యతి । ఇన్ద్రమృషభగం సేన్ద్రత్వాయ ॥ ౨౦ ॥ అహ్యోలోమాది  
 హీరణ్యవసతి గృహాతి భిషజ్యత్యేకజ్ఞు ॥ ౨౧ ॥

యత్ప్రీతిమ్ యూపేష్వాలభేత । బహిధాఽస్మాదిన్ద్రియ-  
 వీర్యస్థభాత్ । భ్రాతృవ్యమస్మై జనయేత్ । ఏకయాప లభతే ।  
 ఏకదై వాస్మిన్నున్ద్రియవీర్యస్థభాతి । నాస్మై భ్రాతృవ్యజ్ఞనయతి ।  
 నైతేషాం వక్షూనాం పురోడాశాభవన్తి । గ్రహపురోడాశా హ్యేతేః

యువగం సురామమశ్వినేతి సర్వదేవ త్యే యాజ్ఞానువాక్యే భవతః ।  
 సర్వావన దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౨౧ ॥ బ్రాహ్మణంపరిక్రీణీయాదుచ్ఛేషణస్య  
 ప్రాతారమ్ । బ్రాహ్మణో వశ్యపశుత్యా ఉచ్ఛేషణస్య ప్రాతా । యది  
 బ్రాహ్మణస్స విదేత్ । వర్ణీ కవ పాయామవ నయేత్ । సైవ తతః  
 ప్రాయశ్చిత్తిః । యద్యై సాత్రామద్యై వ్యుధమ్ । తదన్యై స-  
 మ్యుధమ్ । నానాదేవత్యాః ప్రశవశ్చ పురోడాశాశ్చ భవన్తి సమ్యుధ్యై ।  
 ఇన్ద్రః పశూనాముత్తమా భవతి । ఇన్ద్రః పురోడాశానాం ప్రథమః  
 ॥ ౨౨ ॥ ఇన్ద్రీయే ప్రవాన్తే సమీచీ దధాతి । పురస్తాదనూయాజానాం  
 పురోడాశైః ప్రచరతి । ప్రశవో వై పురోడాశాః । ప్రశూనైవానరున్ధా ।  
 ఇన్ద్రో మేకాదశకపాలన్నిర్వపతి । ఇన్ద్రీయమేవానరున్ధా । సావిత్ర-  
 న్ద్వాదశకపాలం ప్రసూత్యై । వారుణస్తశకపాలమ్ । అన్తత ఏవ  
 వరుణమవయజతే । వడభా దక్షిణా ॥ ౨౩ ॥ ఉత వా ఏమాశ్వగం  
 సూతే । ఉతాశ్వతరమ్ । ఉత సోమ ఉత సురా । యథాసాత్రామణీ  
 సమ్యుధ్యై । బ్రాహ్మహస్పత్యం ప్రశుశ్చతుర్థామతిపవిత్రస్యా లభతే ।  
 బ్రహ్మవై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మదైవ యజ్ఞస్య వ్యుధ్ద-  
 మపి వపతి । పురోడాశవానైష ప్రశుర్యవతి । న హ్యేతస్య గ్రహ-  
 జ్జిహ్వాన్తి । సోమప్రతికాః పితర స్త్వపుతేతి శతాత్పల్లాయాగం స-  
 మవనయతి ॥ ౨౪ ॥ శతాయుః పురుషశ్చ తస్మిన్యః । ఆయుష్యేషేన్ద్రీయే  
 ప్రతి రిష్వతి । దక్షిణైగ్నో జహోతి । ప్రాప్తవస్యసప్త్య వ్యావృత్త్యై ।  
 హిరణ్యమన్తరా ధారయతి । పూతామైవై నాశ్వాహోతి । కథమానం

భవతి । శతాయుః పురుషశ్చ తైస్త్వియః । ఆయుష్యేవైస్త్వియే ప్రతి  
 తిష్ఠతి । యతైవ శతశ్చైవ నారయతి ॥ ౨౧ ॥ తన్నిదధాతి  
 ప్రతిష్ఠితైః । పితౄణాం వా పితృశ్చైస్త్వియవీర్యజచ్ఛతి । యగం  
 సామోఽతి పవతే । పితౄణాం యాజ్ఞానువాక్యాభిరుపతిష్ఠతే । య-  
 దేవాస్య పితౄణాం స్త్వియవీర్యజచ్ఛతి । తదేవావరున్ధే । తిస్సభి-  
 రుప తిష్ఠతే । త్రుతీయే వా ఇతో లోకే పితరః । తానైవ ప్రీణాతి ।  
 అహో బ్రహ్మ నై యజ్ఞశ్చైస్త్వియాణి । అధ్వర్యుర్ హోతా బ్రహ్మ ।  
 త ఉపతిష్ఠన్తే । యానైవ యజ్ఞశ్చైస్త్వియాణి । తైర్లవాన్తే భక్ష-  
 జన్మరూతి ॥ ౨౨ ॥ ప్రీణాతి ప్రథమో దక్షిణా సమవనయతి ధార-  
 యతీస్త్వియాణి చత్వారి చ ॥ ౨౩ ॥

అగ్నిష్టోమముగ్గ ఆహరతి । యజ్ఞముఖవా అగ్నిష్టోమః ।  
 యజ్ఞముఖమేవారభ్య సవమాక్రమతే । అథైవాఽభిషేచనీయశ్చతు-  
 స్త్రిగ్ంశ పవమానో భవతి । త్రయస్త్రిగ్ంశద్వై దేవతాః । తా-  
 వీవాహ్నోతి । ప్రజాపతిశ్చతుస్త్రిగ్ంశః । తమేవాహ్నోతి । సగ్ంశర-  
 వీవ స్తోమానామయథాపూర్వమ్ । యద్విషమాస్తోమాః ॥ ౨౪ ॥  
 పితౄణాం వై యజ్ఞః । యావాన్పవమానాః । అస్తశ్చేషణన్త్యా-  
 అన్యత్ । యథుమాః పవమానాః । తేనాసగ్ంశరః । తేన యథా-  
 పూర్వమ్ । అత్యనైవాగ్నిష్టోమేన్దధ్నోతి । అత్యనా పుణ్యో భవతి ।  
 బ్రహ్మ వా ఉక్థాని పుత్రవ ఉక్థాని యద్యుక్థ్యో భవత్యను సన్తత్యైః ॥ ౨౫ ॥  
 స్తోమాః పుత్రవ ఉక్థాన్యేకశ్చ ॥ ౨౬ ॥



ఉప త్వా జామయో గిర ఇతి ప్రతిపద్యవతి । వాగ్వా వా-  
యః । వాచ వై వేదోఽభిషేకః । సర్వాసామైవ ప్రజానాగ్ంసూయతే ।  
సర్వా ఏనం ప్రజా రాజేతి వదన్తి । ఏతన్ము త్యన్తశ్శ్చైవ ఇత్యాహ ।  
అదిత్యా వైప్రజాః । ప్రజాసామైవై తేనసూయతే । యన్తి వా ఏతే  
యజ్ఞముఖాత్ । యే సమ్భార్యా అక్ర ॥ ౨౯ ॥ యదాహ పవన్వ  
వాచో అగ్రియ ఇతి । తెనైవ యజ్ఞముఖాన్నయన్తి । అనుష్టుప్-  
భమా భవతి । అనుష్టుగుత్తమా వాగ్వాఅనుష్టుక్ । వాచేవ ప్రీయన్తి  
వాచోద్యన్తి । ఉద్వతీర్భవన్తి । ఉద్వద్వా అనుష్టుభా రూపమ్ ।  
అనుష్టుభో రాజన్యః ॥ ౩౦ ॥ తస్మాదుద్వతీర్భవన్తి । సార్యనుష్టుగుత్తమా  
భవతి । నువర్గస్య లోకస్య సన్తత్యే । యో వై సవాదేతి । నైన-  
గ్ం సవ ఉపనమతి । యస్సామభ్య ఏతి । సాపియాన్ భుషువాచో భవ-  
తి । ఏతాన్తి ఖలు వై సామాని । యత్ప్రేష్టాని । యత్ప్రేష్టాన్తి భవ-  
న్తి ॥ ౩౧ ॥ తైరైవ సవాన్నైతి । యాని దేవరాజానాగ్ం సామాని ।  
తైరముస్మిలోక ఋధ్నోతి । యాని మనుష్యరాజానాగ్ం సామాని ।  
తైరస్మిలోక ఋధ్నోతి । ఉభయోరైవ లోకయోర్ ఋధ్నోతి ।  
దైవలోకే చ మనుష్యలోకే చ । ఏకవిగ్ంకోఽభిషేచనీయస్యోత్తమా-  
భవతి । ఏకవిగ్ంశః కేశవప్రసీయస్య ప్రథమః । సప్తదశో దశపేయః ।  
॥ ౩౨ ॥ విద్వా ఏకవిగ్ంశః । రాష్ట్రగ్ం సప్తదశః । విశే వై తస్మా-  
ద్యతోఽభిషేచ్యతే । తస్మాద్వా ఏష విశాం ప్రీయః । విశో హి మ-  
ద్యతోఽభిషేచ్యతే । యద్వా ఏనమదో దిశోఽను వ్యాప్తాపయన్తి ।

తథున్వర్గలోకమభ్యాసోహతి । యదిమన్లోకమ్ ప్రత్యవరో-  
హేత్ । అతిజనవేయూత్ । ఉద్వా మాద్యేత్ । యదైష ప్రతి-  
చీనస్తామో భవతి । ఇమమేవ తేన లోకం ప్రత్యవరోహతి । అథా  
అస్మిన్నేన లోకే ప్రతి తిష్ఠత్యనున్మాదాయ ॥ 33 ॥

అక్రన్తాన్త్యో భవన్తి దశపేయో మాద్యేత్తీణి చ ॥ ౩ ॥

ఇయవై రజతా । అసా హణిణి । యద్దుక్ష్మా భవతః । అ-

భ్యామైవై నముభయతః పరి గృహ్యతి । వరుణస్య వా అభిషిచ్యమా-  
వస్యామః । ఇన్ద్రియవీర్యస్మిరఘ్నా । తథున్వర్గలోకం హిరణ్యమ-  
భవత్ । యద్దుక్ష్మాన్తదాధాతి । ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యాసిఘ్నా-  
తాయ । శతమానో భవతి శతక్షరః । శతాయుః పురుషశ్చ కేన్ద్రియః ।  
అయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి । ఆయువై హిరణ్యమ్ । ఆయుష్యా  
ఏవై నముభయతి ఖరన్తి । తేజో వై హిరణ్యమ్ । జ్ఞేస్యా ఏవై నముభయతి  
ఖరన్తి । వచో వై హిరణ్యమ్ । వచస్యా ఏవై నముభయతి ఖర-  
న్తి ॥ 3౪ ॥ శతక్షరోఽష్టా చ ॥ ౪ ॥

అప్రతిష్ఠితో వా ఏష ఇత్యామః । యో రాజనూయేన యజ-  
త ఇతి । యదా వా ఏష ఏతేన ద్విత్యైతై యః తె । అథ ప్రతిష్ఠా ।  
అథ సప్తధ్వనిరమాప్నోతి । యావన్తి సప్తధ్వనిరస్యాహోర్నాతాణి ।  
తావతిరైతస్య స్తోత్రీయాః । అహోర్నాతే ష్టేవ ప్రతి తిష్ఠతి । అగ్ని-  
ష్టామః పూర్వమహర్భవతి । అతిర్నాత్ర ఉత్తరమ్ ॥ 35 ॥ నాన్తవా-  
హోర్నాత్రయోః ప్రతి తిష్ఠతి । ప్రాణ మాస్యా పూర్వ మహర్భ-

వతి । వ్యష్టకాయాము త్తరమ్ । నానై వాధానూసయోః ప్రతితిష్ఠతి ।  
 అమావాస్యాయాం పూర్వమహర్భవతి । ఉద్భవ్య ఉత్తరమ్ । నానై వ  
 మాసయోః ప్రతి తిష్ఠతి । అథా ఖలు యే ఏవ సమానపక్షే పుణ్యాహే  
 స్యాతమ్ । తయోః కార్యం ప్రతిష్ఠితైః ॥ 3౬ ॥ అపశవ్యా ద్వీర్నాత్ర  
 ఇత్యాహుః । ద్వేహ్యేతే ఛన్దసీ । గ్రాయత్రజ్ఞైః త్రైష్టుభజ్ఞైః । జగతీ-  
 మన్తర్యన్తి । న తేన జగతీ కృతేత్యాహుః । యదేనాన్త్రతీయస-  
 వనే కుర్వన్తీ । యదా వా ఏమాఽహీనస్యాహర్భవతే । సాహస్య  
 వా సవనమ్ । అథైవ జగతీ కృతా । అథవశవ్యః । పృష్టిర్వా ప్రప-  
 ద్వీర్నాత్రః । య ఏవవిద్వాన్ద్విర్నాత్రైః యజతే । వ్యేవాన్తా ఉచ్ఛతి ।  
 అదౌతమ ఏవాపహతే । అగ్నిష్టోమమన్తత ఆహరతి । అగ్నిస్సవా-  
 దేవతాః । దేవతానైవ ప్రతి తిష్ఠతి ॥ 3౭ ॥

ఉత్తరం ప్రతిష్ఠితైః పశవ్యస్సన్త చ ॥ ౧౦ ॥

వరుణస్య జామిశ్వర ఆగ్నేయమింద్రస్య యత్త్రిష్యగ్నిష్టోమ-  
 ముప త్వేయవే రజతాఽప్రతిష్ఠితౌ దశ ॥ ౧౦ ॥

వరుణస్య యద్యశ్వభ్యాయత్త్రిషు తస్మాదుద్వతీస్సన్త-  
 త్రిగోత ॥ వరుణస్య ప్రతి తిష్ఠతి ॥ 3౭ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥





## ద్వితీయాష్టక ప్రారమ్భః

॥ హరిః ఓమ్॥ అశ్విరస్థా వై సత్త్రిమాసత । తెషాం పృథ్విః-  
 మధుగాసీత్ । సక్షేషేణాజీవత్ । తేఽబ్రువత్ । క సై ను స-  
 త్త్రిమాస్మహే । యేఽస్యా ఓషధీర్న జనయామ ఇతి । తే దివో వృష్టిమ-  
 సృజంత । యావంతస్త్వాకా అవాపద్యంత । తావత్తీవాషధయోఽ-  
 జాయంత । తాజాతాః పితరో విషేణాలిమ్ను ॥ ౧ ॥ తాసాం జ్ఞా-  
 ణ్ధావో రుప్యన్త్యైత్ । తేఽబ్రువత్ । క ఇదమితథమక్షరితి । వాయు భా-  
 గధేయమిచ్ఛమానా ఇతి పితరోఽబ్రువత్ । కిం భాగధేయమితి ।  
 అగ్నికళాత్ర ఏవ నోప్యస్త్విత్వబ్రువత్ । తేభ్య ఏతద్భాగధేయం  
 ప్రాయచ్ఛత్ । యథుత్వా నిమాప్యేత్ । తతో వైత ఓషధీరస్వద-  
 యత్ । య ఏవవేద ॥ ౨ ॥ స్వదంతేఽస్మా ఓషధయః । తె వక్స-  
 ముపావాసృజత్ । ఇదన్నో హవ్యం ప్రదాప్తయేతి । సోఽబ్రవీద్వ-  
 రం వృణే । దశమా రాత్రిజాతన్న దోహత్ । అస్తజవం మాత్రా  
 సహ చరాణీతి । తస్మాద్దవ్యభిజాతస్తత్ రాత్రీర్నదుహన్తి । అస్తజవం  
 మాత్రా సహ చరతి । వారేవృత్తగ్ం హ్యస్య । తస్మాద్దవ్యభిగ్ం  
 సగ్ంస్పష్టధయగ్ం రుద్రో ఘాతుకః । అతి హిస్తన్ధాన్ధయతి ॥ ౩ ॥

అలిమ్నునేవద ఘాతుక ఏకజ్ఞ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిర్నిమసృజత । తం ప్రజా అస్వసృజ్యంత । త-  
 మథాగ ఉపాస్త । సోఽస్య ప్రజాభిరపాక్రామత్ । తమవరుధన్వమా-  
 నోఽవైవత్ । తమవరుధన్నాశక్నోత్ । స తపోతప్యత । సోఽ-  
 గ్నిరుపారమతాతాపి వైస్య ప్రజాపతిః । స రరాటాదుదమృష్ట ॥ ౪ ॥  
 తద్వృతమథవత్ । తస్మాద్యస్య ద్భూతః కేశా ఉన్మృషాః । తాక్ష్య-  
 ష్టల్లట్న ప్రాజాతల్యేత్యాహుః । యద్రాటాదుదమృష్ట । తస్మా-  
 ద్రాటే కేశాన సన్తి । తద్దగ్నా ప్రాగృహాత్ । తద్వ్యచికిభుత్ ।  
 జహవానీ ౩ మా ప్రామా ౩ మితి । తద్విచిక్కియై జన్మ ।  
 య ఏవవిద్వావిచిక్కితి ॥ ౫ ॥ వనీయ ఏవ చెతయతే । త-  
 వాగభ్యవదజ్జహుధీతి । సోఽబ్రవీత్ । కస్త్యమనీతి । సైవ తై వా-  
 గిత్యబ్రవీత్ । సోఽజహణోహ్నాప్రహేతి । తహ్నాప్రహాకారస్య జన్మ ।  
 య ఏవగ్ం సాప్రహాకారస్య జన్మవేద । కరోతి సాప్రహాకారేణ వీర్య-  
 మ్ । యసైవవిదుషసాప్రహాకారేణ జహ్వతి ॥ ౬ ॥ భోగ-  
 యైవాస్య హుతా భవతి । తస్య ఆహుత్యై పురుషమసృజత । ద్వి-  
 తీయమజహాత్ । సోఽశ్వమసృజత । తృతీయమజహాత్ । సగా-  
 మసృజత । చతుర్థమజహాత్ । సోఽవిమసృజత । పంచమమజ-  
 హాత్ । సోఽజామసృజత ॥ ౭ ॥ సోఽగ్నిరభిధేత్ । ఆహుతీభిరై-  
 మాఽఽహ్నోతీతి । స ప్రజాపతిం పునః ప్రావీశత్ । తం ప్రజాపతిర-  
 బ్రవీత్ । జాయస్వేతి । సోఽబ్రవీత్ । కిం భాగధేయమభి జన్వ-  
 తి । తుభ్యమైవేదగ్ం హూయాతా ఇత్యబ్రవీత్ । స ఏతద్భాగ-

ధేయమభ్యజాయత | యదగ్నిహోత్రమ్ || ౮ || తస్మాదగ్నిహోత్ర-  
 ముచ్యతే | తస్మాయమానమాదిహోత్ర్యైబ్రవీత్ | మా హామీ | ఉ-  
 భయోరైవసావైతదితి | సోఽగ్నిరబ్రవీత్ | కథన్న హోత్ర్యస్తితి |  
 సాయమేవ తుభ్యజ్ఞుహవః | ప్రాతర్గన్త్యామిత్యబ్రవీత్ | తస్మా-  
 దగ్నే సాయగ్ం హూయతే | సూర్యాయ ప్రాతః || ౯ || ఉగ్నే-  
 యా వై రాత్రీః | విప్రమహాః | యదనుదితై సూర్యే ప్రాతః-  
 హూయాత్ | ఉభయమైవాగ్నేయగ్ం స్యాత్ | ఉదితై సూర్యే ప్రాత-  
 ర్ఘహోతి | తథాఽగ్నే సాయగ్ం హూయతే | సూర్యాయ ప్రా-  
 తః | రాత్రిష్టా అను ప్రజాః ప్ర జాయంతే | అహ్న ప్రతి తిష్ఠన్తి |  
 యథ్నాయజ్ఞుహోతి || ౧౦ || ప్రేవతేన జాయతే | ఉదితై సూర్యే  
 ప్రాతర్ఘహోతి | ప్రత్యైవ తేన తిష్ఠతి | ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జా-  
 యేయేతి | స ఏతదగ్నిహోత్రం మిథునమపశ్యత్ | తదుదితే సూర్యై-  
 జహోత్ | యజుషాఽన్యత్ | తూష్టిమన్యత్ | తతో వై స ప్రాజా-  
 యత | యస్మై నవిదుష ఉదితై సూర్యైఽగ్నిహోత్రజ్ఞుహోతి |  
 || ౧౧ || ప్రేవ జాయతే | అగ్నో యథా దివా ప్ర జానన్తీతి | తా-  
 ద్యగైవ తత్ | అగ్నో ఖల్వాహుః | యస్య వై ద్వా పుత్ర్యాగ్ం సే-  
 వసతః | యస్తయోర్న్యగ్ం రాధయత్యన్యన్న | ఉభౌ వావ స  
 కావృచ్ఛతీతి | అగ్నిహోత్రాదిత్యస్సాయం ప్రవిశతి | తస్మాదగ్ని-  
 హూరాన్న క్తద్వతే | ఉభౌ హి తేజసీ సుం పద్యతే || ౧౨ ||  
 ఉద్యస్తవాదిత్యమగ్నిరనుస్తమాహోహతి | తస్మాద్ధూమ ఏవాగ్నే-

ర్దివా దదృశే । యదగ్నయే ప్రాశస్త్యముమాత్ । ఆ సూర్యాయ  
 వృశ్చేత । యథాసూర్యాయ ప్రాశస్త్యముమాత్ । ఆగ్నయే వృ-  
 శ్చేత । దేవతాభ్యస్సమదన్దధాత్ । అగ్నిశ్శోతిశ్శోతిస్సూర్యస్సాన్వి-  
 హేచ్ఛేవ సాయగ్ం హోతవ్యమ్ । సూర్యో శ్శోతిశ్శోతిర్నగ్నిస్సాన్వి-  
 హేతి ప్రాతః । తథాభాభ్యాగ్ం సాయగ్ం హూయతే ॥౧౩॥ ఉభా-  
 భ్యాం ప్రాతః । న దేవతాభ్యస్సమదన్దధాతి । అగ్నిశ్శోతి-  
 త్యాహ । అగ్నిరైవ తేతోధాః । ప్రజా శ్శోతిరిత్యాహ । ప్రజా  
 వీవాన్సై ప్రజనయతి । సూర్యో శ్శోతిరిత్యాహ । ప్రజాస్తేవ ప్ర-  
 జాతాస్స తేతో దధాతి । శ్శోతిర్నగ్నిస్సాన్విహేత్యాహ । ప్రజా  
 వీవ ప్రజాతా అస్యాం ప్రతిహపయతి ॥ ౧౪ ॥ సూక్ష్మముత్తరమా-  
 హుతిశ్శుహోతి । మిథునత్వాయ ప్రజాతైశ్చ । యదుదితే సూర్యే  
 ప్రాశస్త్యముమాత్ । యథాఽతిథయై ప్రద్రుతాయ తూన్యామావ-  
 సథాయాహార్యగ్ం హరన్తి । తాదృగేవ తత్ । క్వాహ తత్తస్త్వ-  
 ద్యవతిత్యాహుః । యథా న వేద । యన్తై తద్ధర్మైః । తస్మాద్య-  
 ద్దాష్టసంజ్ఞాహోతి । తద్దేవ సంప్రతి । అథో యథా ప్రాథమా-  
 మసం పరి వేషేష్టి । తాదృగేవ తత్ ॥ ౧౫ ॥

అమృష్ట విచిత్రస్థి జహ్వత్యజామసృజతాగ్నిహోత్రగ్ం  
 సూర్యాయ ప్రాశస్త్యముమాత్ జహ్వతి సంపద్యేతే హూయతే స్థాహ-  
 యతి సంప్రతి ద్వై చ ॥ ౧ ॥

రుద్రో వా ప్రమః । యదగ్నిః । పత్నీ స్థాలీ । యన్మధ్యై-

గ్నైరధి శ్రయేత్ । దుద్రాయ పత్నీమపి దధ్యాత్ । ప్రమామ్య-  
 కా న్యాత్ । ఉదీ చోఽఙ్గారాన్నిరూహ్యాధి శ్రయతి । పత్నీయై గా-  
 పీథాయ । వ్యస్తానకరతి । తథా పర్వప్రమాయుకా భవతి ॥౧౬॥  
 మమోఽవా వీమాఽహస్తః । అహరస్తాః ప్ర వ్యభిజే । యదగ్ని-  
 హోత్రమ్ । ప్రతిసిఞ్చేత్పశుకామస్య । శాస్తమివ హి పశవ్యమ్ ।  
 న ప్రతిసిఞ్చేద్భ్రహ్మవర్చస కామస్య । సమిద్ధమివ హి బ్రహ్మ-  
 వర్చసమ్ । అథా ఖలు । ప్రతిసిచ్యమేవ । యత్ప్రతిసిఞ్చతి ॥౧౭॥  
 తత్పశవ్యమ్ । యజ్ఞహోతి । తద్భ్రహ్మవర్చసి । ఉభయమేవాకః ।  
 ప్రచ్యుత్పా వ్రతదస్మాజ్లోకాత్ । అగతస్తేవలోకమ్ । యచ్ఛృ-  
 తగ్ం హవిరసభిఘాతమ్ । అభి ద్యోతయతి । అభ్యవైసద్ధారయతి ।  
 అథా దెవత్రైవైసద్గమయతి ॥ ౧౮ ॥ పర్యగ్ని కరతి । రఖ్నామ-  
 శమాత్రై । త్రిః పర్యగ్ని కరతి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః । అథా మె-  
 ద్యత్వాయ । యత్ప్రచీనముద్వాసయేత్ । యమానగ్ం శు-  
 చాఽర్పయేత్ । యద్భుగా । పితృదేవత్యగ్ం న్యాత్ । యత్ప్ర-  
 త్యక్ ॥ ౧౯ ॥ పత్నీగ్ం శుచాఽఘ్నయేత్ । ఉదీచీనముద్వాసయతి ।  
 వీమా వై దేవమనుష్యానాగ్ం శాస్తాదిక్ । తామైవైసదనూద్వాస-  
 యతి శాస్త్యై । వర్తా కరతి । యజ్ఞస్య సస్త్రైస్యై । నిష్టపతి ।  
 ఉపైవ తథ స్తు గాతి । చతురున్నయతి । చతుష్పదః పశవః ॥ ౨౦ ॥  
 పశూనేవావ రున్ధే । సర్వాన్పుర్ణానున్న యతి । సర్వై హి పుణ్య-  
 రాధ్ధాః । అనూచ ఉన్నయతి । ప్రజాయా అనూచీవత్వాయ । అనూ-



చైతన్యప్రజాఽధుఃకా భవతి । సంమృశతి వ్యావృత్త్యై । నా-  
 హోత్యన్నప సాదయేత్ । యదహోత్యన్నప సాదయేత్ । య-  
 త్తాన్యస్మా ఉపనిధాయ ॥ ౨౧ ॥ అన్యస్మై ప్ర యచ్ఛతి । తాదృ-  
 గేవ తత్ । అస్మై వృత్త్యైత । యదేవ గార్హపత్యేఽధి శ్రయతి ।  
 తేన గార్హపత్యం ప్రిణాతి । అగ్నిరలిభేత్ । ఆహుతయో మా-  
 త్యేవ్యస్తీతి । స ఏతాగ్ం సమిధమపశ్యత్ । తామాఽధర్త । త-  
 త్తోవా అగ్నావాహుతయోఽధ్రియన్త ॥ ౨౨ ॥ యదేనగ్ం సమ-  
 యచ్ఛత్ । తథ్సమిధస్సమిత్వమ్ । సమిధమా దధాతి । సమైవైన-  
 యచ్ఛతి । ఆహుతీనాన్ధృత్యై । అథో అగ్ని హోత్రమైవేధ్య వత్క-  
 రోతి । ఆహుతీనాం ప్రతిష్ఠిత్యై । బ్రహ్మవాచినో వదన్తి । యదే-  
 కాగ్ం సమిధమాధాయ ద్వే ఆహు తీ హోతి । అథ కన్యాగ్ం  
 సమిధి ద్వితీయామాహుతిజ్ఞుహోతి ॥ ౨౩ ॥ యద్వే సమిధా-  
 వాదధ్యాత్ । భ్రాతృవ్యమ స్మై జనయేత్ । ఏకాగ్ం సమిధమాధాయ ।  
 యజమాన్యామాహుతిజ్ఞుహోతి । ఉభే ఏవ సమిద్వతీ ఆహుతి-  
 జహోతి । నా స్మై భ్రాతృవ్యజ్ఞనయతి । ఆదిప్తాయాజ్ఞుహోతి ।  
 సమిధమిన్త హి బ్రహ్మవచఃసమ్ । అథో యథాఽతిథిజ్ఞాతిష్కృ-  
 త్వా పతి వేపేష్టి । తాదృగైవ తత్ । చతురున్నయతి । ద్విర్జహోతి ।  
 తస్మాద్ద్విపాచ్ఛతుష్పదమతి । అథో ద్విపద్యేవ చతుష్పదః ప్రతిష్ఠాప-  
 యతి ॥ ౨౪ ॥ భవతి ప్రతిష్ఠిత్యై గమయతి ప్రత్యక్షవ ఉపని-  
 థాయాధీయన్తీ తచ్ఛత్వాః చ ॥ ౩ ॥

ఉత్తరావర్తివేదేవా అహుతిమహాహుః । అవాచీమసురాః ।  
 తతో దేవా అభవత్ । పరామసురాః । యజ్ఞామయేత వసీయా-  
 న్ధన్యాదితి । కసియస్తస్య పూర్వగ్ం హుత్వా । ఉత్తరం భూయో  
 జహుయాత్ । ఏషా వా ఉత్తరావత్యాహుతిః । తాదేవా అజ-  
 హుః । తత్తస్మైభవత్ ॥ ౨౧ ॥ యస్మైవజ్ఞుహ్వతి । భవత్యైవ ।  
 యజ్ఞామయేత పాపీయాన్ధన్యాదితి । భూయస్తస్య పూర్వగ్ం హు-  
 త్వా । ఉత్తరజ్ఞునీయో జహుయాత్ । ఏషా వా అనాచ్యాహు-  
 తిః । తామసురా అజహుః । తత్తస్మై పరాభవత్ । యస్మైవ-  
 జ్ఞుహ్వతి । పరైవ భవతి ॥ ౨౨ ॥ హుత్వోప సాదయత్యజామిత్యా-  
 య । అథో వ్యావృత్యై । గాహపత్యం ప్రతిభుతే । అననుభ్యా-  
 యినమైవైశక్యరోతి । అగ్నిహోత్రస్య వై స్థాణురస్తి । తయ  
 ఋచ్చేత్ । యజ్ఞస్థాణుమృచ్చేత్ । ఏష వా అగ్నిహోత్రస్య స్థాణుః ।  
 యత్పూర్వాభవతిః । తాయదుత్తరయాభి జహుయాత్  
 ॥ ౨౩ ॥ యజ్ఞస్థామృచ్చేత్ । అతిహాయ పూర్వామాహుతిజ్ఞు-  
 హోతి । యజ్ఞస్థాణుమైవ పరి వృణక్తి । అథో భ్రాతృవ్యమైవాప్తావతి  
 క్రామతి । అప్రాచీనగ్ం సాయముప మాప్సిత్ । కేత ఏవ తద్దధాతి ।  
 ఊర్ధ్వం ప్రాతః । ప్ర జనయత్యైవ తత్ । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ।  
 చతురున్నయతి ॥ ౨౪ ॥ ద్విర్జ్ఞుహోతి । అథ క్వ ద్వే అహుతి భవత  
 ఇతి । అగ్నై వైశ్వానర ఇతి బ్రూయాత్ । ఏష వా అగ్నిరైశ్వా-  
 నరః । యద్బ్రహ్మణః । హుత్వా ద్విః ప్రాశ్నాతి । అగ్నైవై

వైశానరే ద్వ ఆహుతి జహోతి । ద్విజాహోతి । ద్విర్నిమాస్తి ।  
 ద్విః ప్రాశ్నాతి ॥ ౨౯ ॥ షట్ఘం పద్యంతే । షడ్వా ఋతవః । ఋశూ-  
 నేవ ప్రేణాతి । బ్రహ్మవాదినో వదంతి । కీర్తేవత్యమగ్నిహోత్రమితి ।  
 వైశ్వదేవమితి బ్రూయాత్ । యద్యజమా జహోతి । తద్వైన్ద్రాగ్నమ్ ।  
 యత్తాప్తిమ్ । తత్ప్రాజాపత్యమ్ ॥ ౩౦ ॥ యన్నిమాస్తి । తదోషధీనా-  
 మ్ । యద్వివీచయమ్ । తత్పితృణామ్ । యత్ప్రాశ్నాతి । తద్గర్భాణా-  
 మ్ । తస్మాద్గర్భా అనశ్నంతోవర్ధంతే । యదాచామతి । తస్మన్మమ్యాగామ్ ।  
 ఉదబుర్యావృత్యాచామతి ॥ ౩౧ ॥ ఆత్మనో గోప్తీభాయ । సణేనే-  
 క్తి శుద్ధ్యై । నిష్టపతి స్వగాక్పత్యై । ఉద్దిశతి । సప్తర్షీనేవ ప్రేణాతి ।  
 ద్భిణా పుర్యావర్తతే । స్వమైవ వీర్యమను పుర్యావర్తతే । తస్మా-  
 ద్భిణోఽర్థ ఆత్మనో వీర్యావర్తతః । అథో ఆదిత్యస్యైవావృతమను  
 పుర్యావర్తతే । హుతోష్ట సమిధే ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మవర్తచసస్య సమి-  
 ధ్యై । స బ్రహ్మరతు ప్రహరేత్ । అసగ్గంధితో వా ప్రష యజ్ఞః ।  
 యదగ్నిహోత్రమ్ । యదను కృహరేత్ । యజ్ఞవిచ్ఛిన్నాత్ ।  
 తస్మాన్నాను కృహృత్యమ్ । యజ్ఞస్య సస్తత్యై । ఆహో న నయతి ।  
 అవశ్యుథస్యైవ రూపమకః ॥ ౩౩ ॥

అభవస్థవతి జుహుయాన్నయతి మాస్తి ద్విః ప్రాశ్నాతి  
 ప్రాజాపత్యమాచామతీనైకః ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మవాదినో వదంతి । అగ్నిహోత్రప్రాయగా యజ్ఞః ।  
 కింప్రాయగామగ్నిహోత్రమితి । వధో వా అగ్నిహోత్రస్య ప్రా-

యగమ్ । అగ్నిహోత్రయజ్ఞానామ్ । తస్య పృథివీ సదః । అస్త-  
 రిభిమాగ్ని ధృమ్ । ద్యౌర్ హవిధానమ్ । దివ్యా అస్తః ప్రాప్నో-  
 తాయః । ఓషధయో బుహిః ॥ 3౪ ॥ వస్తస్పతయ ఇధ్యః । దిశః పరి-  
 ధయః । అదిత్యో యూహః । యజమానః పశుః । సముద్యోఽవభృథః ।  
 సవభగ్రస్స స్వగాక్షారః । తస్మాదాహితాగ్నే సుర్యమేవ బహిష్క-  
 న్తంతం భవతి । యథ్నాయజ్ఞుహాతి । రాత్రిమేవ తేన దక్షిణ్య-  
 జ్ఞురుతే । యత్ప్రతః ॥ 3౫ ॥ అహరేవ తేన దక్షిణ్యజ్ఞురుతే ।  
 యత్ప్రతా దదాతి । సా దక్షిణా । యావంతో వై జేవా అహుత-  
 మాదాః । తే పరాభవః । త ఏతదగ్నిహోత్రగం సర్వస్త్వైవ  
 సమవదాయాజహపుః । తస్మాదాహుః । అగ్నిహోత్రవై జేవా  
 గృహాన్నిష్కృతిమవశ్యన్నితి । యథ్నాయజ్ఞుహాతి । రాత్రియా  
 వీన తద్ధుతాద్యాయ ॥ 3౬ ॥ యజమానస్య పరాభావాయ । యత్ప్ర-  
 తః । అహ్న ఏవ తద్ధుతాద్యాయ । యజమానస్య పరాభావాయ ।  
 యత్ప్రతాఽజ్ఞాతి । హుతమేవ తత్ । ద్వయోః పయసా జహుయా-  
 త్ప్రశుకామస్య । ఏతద్వా అగ్నిహోత్రం మిథునమ్ । య ఏవవేదః  
 పృ ప్రసయా ప్రశుభిమిధునై బాధయతే ॥ 3౭ ॥ ఇమామేవ పూ-  
 ర్వయా దుహే । అమూముత్తరయా । అధిశిత్యోత్తరమా నయతి ।  
 యోనావైవ తదేతస్సిజ్ఞాతి ప్రజననే । ఆజ్యేన జహుయాత్రైస్సా-  
 మస్య । తేజో వా ఆజ్యమ్ । త్రైస్త్వైవ భవతి । పయసా ప్రశుకా-  
 మస్య । ఏతద్వై పశూనాగం రూపమ్ । రూపేణ వాస్తి ప్రశునవ-

రున్ధే ॥ 3౮ ॥ ప్రథమానేవ భవతి । దృఢేన్ద్రియకామస్య । ఇన్ద్రియ-  
 వే దధి । ఇన్ద్రియావ్యవ భవతి । యవాగ్వా గ్రామకామస్యషభా-  
 వై మనుష్యాః । భాగధేయైస్తాన్వై సజాతానవ రున్ధే । గ్రామ్యవ  
 భవతి । అయజ్ఞో వా ప్రమః । యోఽసామా ॥ 3౯ ॥ చతురున్నయతి ।  
 చతురస్థరగ్ం రథస్తరమ్ । రథస్తరస్త్వైష వణః । ఉపరీవ హరతి ।  
 అస్తరిఖవామదేవ్యమ్ । వామదేవ్యస్త్వైష వర్ణః । ద్విర్బుహోతి ।  
 ద్వ్యిభురం బృహత్ । బృహత ప్రమ వణః । అగ్నిహోత్రమైవ  
 తథామన్వత్కరోతి ॥ ౪౦ ॥ యో వా అగ్నిహోత్రస్యాప్ర-  
 సదో వేద । ఉపైనముప్రసదో నమన్తి । విస్తత ఉపస్తత్తారమ్ ।  
 ఉన్నీయోప సాదయతి । పృథివీమేవ ప్రీణాతి । హోవ్యన్నుప సాద-  
 యతి । అస్తరిఖమైవ ప్రీణాతి । హుతోష్వప సాదయతి । దివమైవ  
 ప్రీణాతి । ప్ర తా వా అగ్నిహోత్రస్యాప్రసదః ॥ ౪౧ ॥ య  
 ప్రవవేద । ఉపైనముప్రసదో నమన్తి । విస్తత ఉపస్తత్తారమ్ । యో  
 వా అగ్నిహోత్రస్యాశ్రావితం ప్రత్యాశ్రావితగ్ం హోతారం బృ-  
 హావవత్కారవేద । తస్య త్వేవ హుతమ్ । ప్రాణో వా  
 అగ్నిహోత్రస్యాశ్రావితమ్ । అప్రాణః ప్రత్యాశ్రావితమ్ । మనో హో-  
 తా । చక్షుర్భూహ్ । వివైషో వవత్కారః ॥ ౪౨ ॥ య ప్రవవేద ।  
 తస్య త్వేవ హుతమ్ । సాయమూవానశ్చ వై దేవా ప్రాత-  
 ర్యావానశ్చాగ్నిహోత్రీణా గృహమాగచ్ఛన్తి । తాన్ యన్నత-  
 ర్పయేత్ । ప్రసయాఽస్య ప్రశుభిషి తిష్ఠేరక । యత్తర్పయేత్ ।

తృప్తా ఏనం ప్రజయా ప్రశుభిస్తవయేయః । సజాదౌవైస్తాయ-  
యావభిరితి సాయగం సంమృశతి । సజాదౌవైః ప్రాతర్యావభిరి-  
ప్రాతః । యే చైవ దైవాస్సాయయావాన్యో యే చ ప్రాతర్యా-  
వాగః ॥ ౪౩ ॥ తానైవోభయాగ్ంస్తర్పయతి । త ఏనస్తృప్తాః ప్ర-  
జయా ప్రశుభిస్తర్పయన్తి । అరుణో హ స్సాహాపవేళిః । అగ్ని-  
హైహిత్ర ఏవాహగం స్తాయం ప్రాతరవృజ్రిం భాతృవ్యేభ్యః ప్రహ-  
రామి । తస్మాన్సత్సాహియాగంస్తా భాతృవ్యా ఇతి । చతురున్నయతి ।  
ద్విర్భుహోతి । సమిథ్సప్తమి । సప్తపదా శక్వరీ । శాక్వరో వజ్రః ॥  
అగ్ని హైహిత్ర ఏవ తథ్సాయంప్రాతరవృజ్రియజమాన్యో భాతృవ్యా-  
య ప్రహరతి । భవత్యాత్మనా । పరాఽప్య భాతృవ్యా భవతి  
॥ ౪౪ ॥ బర్హిః ప్రాతర్ హుతాద్యాయ జాయతే రున్ధే సామా  
శరోద్యేతా నా అగ్ని హైహిత్రస్యప్రసదో వషట్కారశ్చప్రాతర్యా-  
వాహో వజ్రిస్త్రీణి చ ॥ ౪౫ ॥

ప్రజాపతిరకామయతాత్మస్త్వన్యో జాయతేతి । సోఽజహోత్ ।  
తస్మాత్త్వన్వదజాయత । అగ్నివాక్యాయరాదిత్యః । తేఽబ్రువన్ ।  
ప్రజాపతిరహామీదాత్మస్త్వన్యో జాయతేతి । తస్య వయమజనిష్కహీ ॥  
జాయతాన్న ఆత్మన్వదితి తేఽజహావుః । ప్రాణానామగ్నిః । తనువై  
వాయుః ॥ ౪౬ ॥ చక్షుష ఆదిత్యః । తేమాగ్ం హుతాదజాయత  
కారేవ । తస్యై వయస్తి వ్యాయచ్చస్త । మమ హుతాదజన్తి మమేతి ॥  
తే ప్రజాపతిం ప్రశ్నమాయన్ । స ఆదిత్యోఽగ్నిమబ్రవీత్ । య-

తనా వా జయత్ । తన్న సహసదితి । కస్యై కాఽహాషీదితి ప్ర-  
 జాపతిర బ్రవీత్కస్యై క ఇతి । ప్రాణానామహమిత్యగ్నిః ॥ ౪౬ ॥  
 తనువా అహమితి వాయుః । చక్షుషోఽహమిత్యాదిత్యః । య ఏవ  
 ప్రాణానామహాషీత్ । తస్య హుతాదజనీతి । అగ్నేర్ హుతాద-  
 జనీతి । తదగ్నిహోత్రస్యాగ్నిహోత్రత్వమ్ । గార్వా అగ్నిహోత్రమ్ ।  
 య ఏవ వేద గార్వా అహమితి । ప్రాణాప్రాణాభ్యామేవాగ్నిగం-  
 సమర్థయతి । అవ్యర్థకః ప్రాణాప్రాణాభ్యాం భవతి ॥ ౪౭ ॥ య ఏవ-  
 వేద । తా వాయురబ్రవీత్ । అను మా భజతమితి । యదైవ గార్-  
 హపత్యేఽధిశిత్యాహవనీయమభ్యుద్రవాత్ । తేన త్వాం పీణానిత్య-  
 బ్రూతామ్ । తస్మాద్యద్గార్ హపత్యేఽధిశిత్యాహవనీయమభ్యుద్ర-  
 వతి । వాయుమేవ తేన పీణాతి । ప్రజాపతిదేవతాస్సృజమానః ।  
 అగ్నిమైవ దైవతానాం ప్రథమమపృశత । సోఽన్యదాలమ్యమపితావ్  
 ॥ ౪౮ ॥ ప్రజాపతిమభి వ్రత్యావర్తత । స మృత్యోరభిభేత్ । సోఽ-  
 ముమాదిత్యనూత్కనో నిరమిమీత । తగం హుతావ పరాజ్విర్యావ-  
 ర్తత । తతో వై స మృత్యుమపాజయత్ । అప మృత్యుజ్ఞయతి ।  
 య ఏవ వేద । తస్మాద్యస్యైవవిదుషః । ఉతైకాహముత ద్వ్య-  
 హన్న జహ్వతి । హుతమైవాస్య భవతి । అసా హ్యదిత్యోఽగ్ని-  
 హోత్రమ్ ॥ ౪౯ ॥

తనువై వాయురగ్నిభావత్యపితా భవత్యేకః ॥ ౬ ॥

రాద్రద్భవి । వాయువ్యముపస్పృష్టమ్ । అశ్వినస్తహ్యమా-  
 నమ్ । సోమ్యస్తగమ్ । వారుణమధి శ్రితమ్ । వైశ్వదేవా భిదనః ।

పాష్టముదస్తమ్ । సారస్వతవిద్యస్తమానమ్ । మైత్రగ్ం శరః ।  
 ధాతురుద్వాపితమ్ । బృహస్పతైరున్నీతమ్ । సవితుః ప్రక్రాంతమ్ ।  
 ద్వావాత్పథివ్యగ్ం హియమాణమ్ । ఐన్ద్రాగ్ముపసన్నమ్ । అ-  
 గ్నైః పూర్వాఽఽహుతిః । ప్రజాపతైరుత్తరా । ఐన్ద్రాగ్ం హుతమ్  
 ॥ ౧౦ ॥ ఉద్వాపితగ్ం సప్త చ ॥ ౨ ॥

దక్షిణత ఉప సృజతి । ఋత్వలోకమేవ తేన జయతి । ప్రాచీ-  
 మావర్తయతి । దేవలోకమేవ తేన జయతి । ఉదీచీమావృత్య దా-  
 ణ్ధి । మనుష్యలోకమేవ తేన జయతి । పూర్వా దుహ్యజ్యేష్ఠస్య జ్యేష్ఠ-  
 ష్ఠినైయస్య । యో వా గతశ్రీసాస్యత్ । అపరా దుహ్యత్కృష్ణస్య  
 కానిష్ఠినైయస్య । యో వా బుభూషేత్ ॥ ౧౧ ॥ న సంమృశతి ।  
 పాతవస్యసస్య వ్యావృత్యై । వాయువ్యస్థా వ్రతదుపసృప్తమ్ ।  
 అశ్వినస్తుహ్యమానమ్ । మైత్రస్తుగమ్ । అర్కస్తు ఉద్వాస్య-  
 మానమ్ । త్వాప్రీమున్నీయమానమ్ । బృహస్పతైరున్నీతమ్ । స-  
 వితుః ప్రక్రాంతమ్ । ద్వావాత్పథివ్యగ్ం హియమాణమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఐన్ద్రా-  
 గ్ముముప సాదితమ్ । సర్వాభ్యా వా వ్రష దేవతాభ్యా జహాతి ।  
 యోఽగ్నిహూత్రజ్ఞుహాతి । యథా కలు వై ధేనుస్తథా తర్ప-  
 యతి । వ్రవమగ్నిహూత్రీ యజమానస్తర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా  
 ప్రశుభిః । ప్రసువర్తల్లాకజ్ఞానాతి । పశ్యతి పుత్రీమ్ । పశ్యతి  
 పాత్రీమ్ । ప్రప్రజయా ప్రశుభిమిధునైజాయతే । యస్యైవ-  
 విదురోఽగ్నిహూత్రజ్ఞుహాతి । య ఉ చైనదేవవేద ॥ ౧౩ ॥



బుభూషెద్ధియమాణజ్ఞాయతై ద్వై చ ॥ ౮ ॥

త్రయో వై ప్రేయమేధా ఆపా । తేషాన్ప్రేరకౌఽగ్ని-  
హోత్రమజహోత్ । ద్వితేః । సప్తదేః । తేషాన్ప్రేరజ-  
హోత్ । స ఋచాఽజహోత్ । యో ద్విః । స యజమా । యస్స-  
కృత్ । స తూష్ణమ్ ॥ ౧౪ ॥ యశ్చ యజమాఽజహోద్వత్సూష్ణమ్ ।  
తావ్రభావార్థుతామ్ । తస్మాద్వజ్రమాఽఽహుతిః పూర్వా సహ-  
త్రవ్యా । తూష్ణీముత్రరా । ఉభే ఏవద్ధీ అవరున్ధ । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యో-  
తిరగ్నిస్సాన్వహేతి సాయజ్ఞువహేతి । రేత ఏవ తద్దధాతి । సూర్యో  
జ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్యస్సాన్వహేతి ప్రాతః । రేత ఏవ హితం ప్ర జన-  
యతి । రేతో వా ఏతస్య హితన్న ప్ర జాయతే ॥ ౧౫ ॥ యస్యా-  
గ్నిహోత్రమహుతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి । యద్యన్తే న్యాత్ ।  
ఉన్నీయ వ్రాజుదాద్రవేత్ । స ఉప్తసాద్యాతమితోరాసీత్ । స యు-  
దా తామ్యేత్ । అథ భూస్సాన్వహేతి జహుయాత్ । ప్రజాపతిర్వై  
భూతః । తమేహోపాసరత్ । స ఏవైరన్తత ఉన్నయతి । నాత్రి-  
మాచ్ఛక్తి యఃమానః ॥ ౧౬ ॥

తూష్ణీజ్ఞాయతే యఃమానః ॥ ౧౭ ॥

యదగ్నిమధరతి । వసవస్తవ్యాగ్నిః । తస్మిన్ యస్య  
తథావిధే జహ్వతి । వసుష్వేనాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి ।  
సహో ధూపాయశ్చతే । రుద్రాస్తవ్యాగ్నిః । తస్మిన్ యస్య  
తథావిధే జహ్వతి । రుద్రేష్వేనాస్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం భవతి ।

ప్రథమమధ్యమర్చిరా లభతే । అదిత్యాస్తవ్యాగ్నిః ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్  
 యస్య తథావిధే జహ్వతి । అదిత్యేష్వేనాస్యాగ్నిహోత్రగం హుతం  
 భవతి । సర్వ ఏవ సర్వత ఇధృ అదీప్తా భవతి । విశ్వే దేవాస్తవ్యా-  
 గ్నిః । తస్మిన్ యస్య తథావిధే జహ్వతి । విశ్వేష్వేనాస్య దేవే-  
 వ్యగ్నిహోత్రగం హుతం భవతి । నితరామర్చిర్హువాన్తతి లోహినీకేవ  
 భవతి । ఇన్ద్రోస్తవ్యాగ్నిః । తస్మిన్ యస్య తథావిధే జహ్వతి ।  
 ఇన్ద్రో ఏనాస్యాగ్నిహోత్రగం హుతం భవతి ॥ ౧౮ ॥ అక్లరా భవ-  
 త్తి । కేభ్యాః క్లారేభ్యాః ర్చిరుదేతి । ప్రజాపతిస్తవ్యాగ్నిః ।  
 తస్మిన్ యస్య తథావిధే జహ్వతి । ప్రజాపతా నైవాస్యాగ్నిహోత్ర-  
 గం హుతం భవతి । కనోఽక్లరా అభ్యుహన్తే । బ్రహ్మ తవ్యా-  
 గ్నిః । తస్మిన్ యస్య తథావిధే జహ్వతి । బ్రహ్మైవాస్యాగ్ని-  
 హోత్రగం హుతం భవతి । వసుషు రుద్రైష్వాదిత్యేషు విశ్వేషు దేవ-  
 షు । ఇన్ద్రో ప్రజాపతౌ బ్రహ్మ । అపరివర్గమైవాన్తైతరాసు దేవ-  
 తాసు హుతం భవతి । యస్మైవవిదుషోఽగ్నిహోత్రజ్ఞుహ్వతి ।  
 య ఉ చైనదైవవేద ॥ ౧౯ ॥

అదిత్యాస్తవ్యాగ్నిరిన్ద్రో ఏనాస్యాగ్నిహోత్రగం హుతం  
 భవతి దేవేషు చత్వారి చ ॥ ౨౦ ॥

యదగ్నిన్నిహితః ప్రథమగం సర్వ ఏవ నితరామక్లరాశ్చ-  
 రోఽక్లరా బ్రహ్మ వసుష్వప్తే ॥

ఋతన్త్యోస్తవ్యేన పరిషిక్వామితీ సాయం పరిషిక్వాతి । స-  
 త్యన్త్యోకేన పరిషిక్వామితీ ప్రాతః । అగ్నిర్వాఋతమ్ । అనావా-

చిత్తస్సత్తమ్ । అగ్నిమేవ తదాదిత్యేన సాయం పరిషిజ్చతి । అ-  
గ్నినాఽఽదిత్యం ప్రాశసతి । యావదహోరాత్రే భవతః । తావద-  
హ్య లోకస్య । నాత్కిర్న రిషీః । నాన్తో న పుర్యస్తోఽస్తి । యస్తేన్-  
వవిదుషోఽగ్నిహోత్రజ్ఞుహవతి । య ఉ చైనదేవవేద ॥ ౬౦ ॥

అస్తి దేవ చ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నిరసః ప్రజాపతిరగ్నిగంధుడ ఉత్తరావతీం బ్రహ్మవాదినోఽ-  
గ్నిహోత్రప్రాయణా యజ్ఞాః ప్రజాపతిరకామయతాత్కన్యద్రాద్ర-  
ణవి ద్భుక్తతప్తయో వై యదగ్నిమృతస్తావ సత్యేనైకాదశ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నిరసః పైవ తేన ప్రశానైవ యన్ని మాస్త్వి యో వా  
అగ్నిహోత్రస్యాప్రసదో ద్భుక్తతప్తః ॥ ౬౦ ॥ అగ్నిరప్రాయ ఉచైవన-  
దేవవేద ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥



ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్సజైయేతి ।  
స పుతస్తశహోతారమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుదుర్త్య దర్శక్ష-  
స్యోఽజహాత్ । తతో వై స ప్రజా అస్మత । తా అస్మాత్సృ-  
ష్టా అనాకామకా । తా గ్రహణాగృహ్లాత్ । తద్గ్రహస్య గ్రహా-

చిత్తస్సత్తమ్ । అగ్నిమేవ తదాదిత్యేన సాయం పరిషిజ్చతి । అ-  
గ్నినాఽఽదిత్యం ప్రాశసతి । యావదహోరాత్రే భవతః । తావద-  
హ్య లోకస్య । నాత్కిర్న రిషిః । నాన్తో న పుర్యస్తోఽస్తి । యస్తేన్-  
వవిదుషోఽగ్నిహోత్రజ్ఞుహవతి । య ఉ చైనదేవవేద ॥ ౬౦ ॥

అస్తి దేవ చ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నిరసః ప్రజాపతిరగ్నిగంధుడ ఉత్తరావతీం బ్రహ్మవాదినోఽ-  
గ్నిహోత్రప్రాయణా యజ్ఞాః ప్రజాపతిరకామయతాత్కన్యద్రాద్ర-  
ణవి ద్భుక్తతప్తయో వై యదగ్నిమృతస్తావ సత్యేనైకాదశ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నిరసః ప్రేవ తేన ప్రశానైవ యన్ని మాస్త్వి యో వా  
అగ్నిహోత్రస్యాప్రసదో ద్భుక్తతప్తః ॥ ౬౦ ॥ అగ్నిరప్రాయ ఉచైవన-  
దేవవేద ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥



ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్సజ్జయేతి ।  
స పుతస్తశహోతారమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుదుర్త్య దర్శక్ష-  
స్యోఽబహుత్ । తతో వై స ప్రజా అస్మత । తా అస్మాత్సృ-  
ష్టా అనాకామకా । తా గ్రహణాగృహ్లాత్ । తద్గ్రహస్య గ్రహా-

త్వమ్ । యః క్రామయేత్ ప్ర జాయేతి । స దశహారాంతం మన-  
సానుదుర్భృత్య దర్భస్తమ్బే జహుయాత్ । ప్రజాపతిర్వై దశహా-  
రా ॥ ౧ ॥ ప్రజాపతిర్వ భూత్వా ప్ర జాయతే । మనసా జహోతిః  
మన ఇవ హి ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాస్త్వై । పూర్ణయా  
జహోతి । పూర్ణ ఇవ హి ప్రజాపతిః । ప్రజాపతేరాస్త్వై ।  
న్యూనయా జహోతి । న్యూనాద్ధి ప్రజాపతిః ప్రజా అస్పృశత ।  
ప్రజానాగ్ం స్పృష్ట్యై ॥ ౨ ॥ దర్భస్తమ్బే జహోతి । ఏతస్మాదైవ  
యోనేః ప్రజాపతిః ప్రజా అస్పృశత । యస్మాదేవ యోనేః ప్రజా-  
పతిః ప్రజా అస్పృశత । తస్మాదేవ యోనైః ప్ర జాయతే । బ్రాహ్మ-  
ణో దక్షిణత ఉపాస్తే । బ్రాహ్మణో వై ప్రజానాముపద్యస్తా । ఉప-  
ద్యస్తుమత్యైవ ప్ర జాయతే । గ్రహా భవతి । ప్రజానాగ్ం స్పృష్ట-  
వాస్థత్యై । యం బ్రాహ్మణవిద్యావిద్యాగ్ంస్తయ్యో న-  
శ్చేత్ ॥ ౩ ॥ సోఽరణ్యం పఠేత్ । దర్భస్తమ్బముద్గ్రీభ్య ।  
బ్రాహ్మణస్థితో నిషాద్య । చతుర్ హోత్రాన్వ్యాచక్షత ।  
ఏతదైవ దైవానాం పరమజ్ఞువ్యం బ్రహ్మ । యచ్చతుర్ హోతా-  
రః । తదేవ ప్రకాశజ్ఞమయతి । తదేనం ప్రకాశజ్ఞతమ్ । ప్రకాశం  
ప్రజానాజ్ఞమయతి । దర్భస్తమ్బముద్గ్రీభ్య వ్యాచప్తే ॥ ౪ ॥ అగ్నివాన్  
వై దర్భస్తమ్బః । అగ్నివత్యైవ వ్యాచప్తే । బ్రాహ్మణో దక్షిణత ఉ-  
పాస్తే । బ్రాహ్మణో వై ప్రజానాముపద్యస్తా । ఉపద్యస్తుమత్యై-  
వైస్తయ్యో ఋచ్చతి । ఈశ్వర స్తయ్యోతోఽరిత్యావలః । య-

స్యాన్తే వ్యాచష్ట ఇతి । వర్తస్తస్యే దేయః । యదేవైస్తత్తోవ  
 నమతి । తదేవావ రున్ధ ॥ ౧ ॥ అగ్నిమాదధానో దశహోత్రా-  
 రణిమవ దధ్యాత్ । ప్రజాతమేవైస్తమా ధత్తే । తేనైవాదుర్త్యా-  
 గ్నిహోత్రజ్ఞుహుయాత్ । ప్రజాతమైవైస్తజ్జహోతి । హవిన్వి-  
 ర్వభ్యుస్తశహోతారవ్యాచక్షత । ప్రజాతమేవైస్తన్నిరవపతి ।  
 సామిధేనీరనుష్ఠ్యుస్తశహోతారవ్యాచక్షత । సామిధేనీరైవ స్పృ-  
 ష్టాఽరభ్య ప్ర తనుతే । అథో యజ్ఞో వై దశహోతా । యజ్ఞ-  
 మైవ తనుతే ॥ ౨ ॥ అభిచరస్తశహోతారజ్ఞుహుయాత్ । నవ-  
 వైపురుషే ప్రాణాః । నాభిర్దశమీ । సప్రాణమేవైస్తమభి చరతి ।  
 ఏతావదైవ పురుషస్య స్వమ్ । యావత్ప్రాణాః । యావదేవాస్యా-  
 స్తి । తద్దభి చరతి । స్వకృత ఇరిణ జహేమాతి ప్రదరే వా । ఏతద్వా  
 అన్తై నిర్ముతిగృహీతమ్ । నిర్ముతిగృహీత ఏవైస్తన్నిర్ముత్యా  
 గాహయతి । యద్వాచః క్రూరమ్ । తేన వషట్కరోతి । వాచ  
 ఏవైస్తక్షూరేణ ప్ర వృశ్యతి । తాజగర్తిమార్చ్యతి ॥ ౩ ॥

దశహోతా సృష్ట్యా ఋచ్చేద్వాచస్యై రున్ధ ఏవ తనుతై నిర్-  
 ముతిగృహీతం వజ్ఞ చ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత దశపూర్ణమాసా సృజైయేతి । స  
 ఏతజ్ఞతుర్ హోతారమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుదుర్త్యాహవసి-  
 యేఽజహేమాత్ । తతో వైస దశపూర్ణమాసావస్పృశత । తావ-  
 స్సౌభ్యుష్టావసాక్రామతామ్ । తౌ గృహేణాగృహ్యత్ । తద్గృ-

హస్య గ్రహత్వమ్ । దక్షశత్రుభూతామాసావాలభమానః । చతుర్-  
 హేలతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జహుయాత్ । దక్ష-  
 శత్రుభూతామాసావైవ స్పృష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే ॥ ౧౫ ॥ గ్రహే  
 భవతి దక్షశత్రుభూతామసయోస్స స్పృష్టయోర్ధృత్యై సాఽకామయత  
 చాతుర్మాస్యాసి సృజయేతి । స వ్రతం పశ్య హేలతారమపశ్యత్ ।  
 తం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జహుయాత్ । తతో వై స చా-  
 తుర్మాస్యాన్యసృజత । తాన్యస్మాథ్సృష్ట్యాన్యసాక్రామత్ । తాన్  
 గ్రహేణాగృహ్యత్ । తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్ । చాతుర్మాస్యా-  
 న్మాలభమానః ॥ ౧౬ ॥ పశ్య హేలతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవ-  
 నీయే జహుయాత్ । చాతుర్మాస్యాన్యైవ స్పృష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర  
 తనుతే । గ్రహే భవతి । చాతుర్మాస్యానాగ్ం స్పృష్టానాథ్సృ-  
 త్యై సాఽకామయత పశుబ్ధనాగ్ం సృజయేతి । స వ్రతగ్ం పశ్చోతా-  
 రమపశ్యత్ । తం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జహుయాత్ । తతో  
 వై స పశుబ్ధమసృజత । సాఽస్మాథ్సృష్ట్యాఽసాక్రామత్ । తద్గ్రహే-  
 ణాగృహ్యత్ ॥ ౧౭ ॥ తద్గ్రహస్య గ్రహత్వమ్ । పశుబ్ధనైవ  
 యథ్యమాణః । పశ్చోతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవనీయే జహు-  
 యాత్ । పశుబ్ధమైవ స్పృష్ట్యాఽఽరభ్య ప్ర తనుతే । గ్రహే భవతి ।  
 పశుబ్ధస్య స్పృష్టస్య ధృత్యై సాఽకామయత సౌమ్యమధ్వరగ్ం  
 సృజయేతి । స వ్రతగ్ం సప్తహేలతారమపశ్యత్ । తం మనసాఽనుద్రు-  
 త్యాహవనీయే జహుయాత్ । తతో వై స సౌమ్యమధ్వరమసృజత ॥ ౧౮ ॥

తతో సోఽస్మాద్భుష్టోఽపాక్రామత్ । తద్గ్రహేణాగృహ్లాత్ । తద్గ్రహస్య గ్రహాత్వమ్ । దీప్తమ్యమాణః । సప్తహేరాతారం మనసాఽనుద్రుత్యాహవసీయే జవలయాత్ । సామ్యమేవాధ్వరగం స్పృష్టోఽరభ్య ప్ర తనుతే । గ్రహా భవతి । సామ్యస్యాధ్వరస్య స్పృష్టస్య భృత్యై । దేవేభ్యో వై యజ్ఞో న పాభవత్ । తమతావచ్చ సమభరణ ॥ ౧౨ ॥ యథ్సంభారాః । తతో వై తేభ్యో యజ్ఞప్రాభవత్ । యథ్సంభారా భవన్తి । యజ్ఞస్య ప్రభూత్యై । అతిభ్యమాసాద్య వ్యాచప్తే । యజ్ఞముఖినా అతిభ్యమ్ । ముఖిత ఏవ యజ్ఞగం సంభృత్య ప్ర తనుతే । అయజ్ఞో వా ఏవః । యోఽపత్నీకః । న ప్రజాః ప్ర జాయేరణ । పత్నీర్వాచప్తే । యజ్ఞమైవాకః । ప్రజానాం ప్రజననాయ । ఉత్తసత్సు వ్యాచప్తే । ఏతదైవ పత్నీనామాయతనమ్ । స్వ ఏవైనా ఆయతనేవ కల్పయతి ॥ ౧౩ ॥

తనుత ఆలభమానోఽగృహ్లాదస్పృశతాభరణాయేరన్ భట్టు ॥ ౧౨

ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేయేతి । న తపోఽతవ్యత । న త్రివృత్తగ్ం స్తోమమస్పృశత । తం పశ్చిదశస్సోమో మధ్యత ఉదత్యణత్ । తో పూర్వప్రస్తుష్పరప్రస్తుష్పభవతామ్ । పూర్వప్రస్తుస్తేవా అన్వస్పృశ్యన్త । అప్రప్రస్తుమన్వసురాః । తతో దేవా అభవః । పరాఽసురాః । యజ్ఞామయేత వసీయాయాన్ ధ్న్యాదితి ॥ ౧౪ ॥ తం పూర్వప్రస్తు యాజయేత్ । వసీయానైవ భవతి । యజ్ఞామయేత వాసీయాన్ ధ్న్యాదితి । తమపరప్రస్తు యాజయేత్ । వాసీయా-



నైవ భవతి । తస్మాద్ధర్మప్రజ్ఞాపరమమృత్యుర్యతః । ప్రజా-  
 పతిర్వై దశహేమాతా । చతుర్ హేమాతా పంచ హేమాతా । షడ్హేమా-  
 తా పత్రహేమాతా । ఋతవస్సవధ్వరః ॥ ౧౧ ॥ ప్రజాః ప్రశవ ఇమో-  
 లోకాః । య ఏనం ప్రజాపతిం బ్రహ్మాయాగ్ంస్తవేద । బ్ర-  
 హ్మాయైవ భూయాన్భవతి । ప్రజాపతిర్దేవాసురానస్పృశత । స ఇన్ద్రో-  
 మప్తి నాస్పృశత । తన్దేవా ఆబ్రువన్ ॥ ఇన్ద్రోన్న జన్తయేతి । సోఽ-  
 బ్రవీత్ । యథాహాయుష్మాగ్ంస్తప్తసోఽస్పృశ ॥ ఏవమిన్ద్రజ్ఞాన-  
 యధ్వమితి ॥ ౧౨ ॥ తతో తపోఽతప్యంత । త ఆత్మనిన్ద్రో-  
 మవశ్యం । తమబ్రువన్ । జాయస్వేతి । సోఽబ్రవీత్ । కిం భాగధే-  
 యమభి జనిష్య ఇతి । ఋశూన్ భవధ్వరమ్ । ప్రజాః ప్రశూన్ ।  
 ఇమాన్లోకానిత్యబ్రువన్ । తవే మాఽఽహుత్యా ప్ర జనయతేత్య-  
 బ్రవీత్ ॥ ౧౩ ॥ తచ్ఛతుర్ హేమాద్రా ప్రాజనయన్ । యః కౌమ-  
 యేత ఏరో మ ఆ జాయేతేతి । స చతుర్ హేమాతారజ్ఞుహుయాత్ ।  
 ప్రజాపతిర్వై చతుర్ హేమాతా । ప్రజాపతిర్దేవ భూత్వా ప్ర జాయతే ।  
 జజన్తదిన్ద్రమిన్ద్రీయాయ స్వాహేతి గ్రహేణ జహేమాతి । ఆఽస్య ఏరో-  
 జాయతే । ఏరగ్ం హి దేవా ఏతయాఽఽహుత్యా ప్రాజనయన్ ।  
 అదిత్యాశ్చాగ్గీరసశ్చ సువగ్లోకేఽపృథస్త । వయం పూర్వే సు-  
 వగ్లోకమియామ వయం పూర్వ ఇతి ॥ ౧౪ ॥ త ఆదిత్యా  
 ఏతం పంచ హేమాతారమవశ్యం । తం పురా ప్రాతరనువాకాదాగ్ని-  
 ధేఽజవామః । తతో వై తే పూర్వే సువర్గ్లోకమాయన్ । య-  
 స్సువర్గ్లోకమస్మ్యేత్ స పంచ హేమాతారం పురా ప్రాతరనువాకాదా-

గ్నిధే జహుయాత్ । సవత్సరో వై పశ్య హేమరా । సవత్సరస్సు-  
 వగోఽహోః ॥ సవత్సర ఏవర్తమ ప్రతిష్ఠాయ । సువగోఽహోఽమేతి ।  
 తేబ్రువన్నశీరస ఆదిత్యా ॥ ౧౮ ॥ క్వ ఫ । క్వ వస్సద్భ్య  
 హవ్యవహ్నిమ్ ఇతి । ఛన్దస్విత్యబ్రువః । గాయత్రియా-  
 న్త్రిష్టభి జగత్యామితి । తస్మాచ్ఛన్దస్సు సద్భ్య ఆదిత్యేభ్యః ।  
 ఆర్జితసీః ప్రజా హవ్యవహ్ని । వహన్త్యస్తై ప్రజా బలిమ్ ।  
 విన్దమప్రతిభ్యాతజ్జచ్ఛతి । య ఏవవేద । ద్వాదశ మాసాః పశ్య-  
 త్తవః । త్రయైమే హోకాః । అసావాదిత్య ఏకవింశతః । ఏతస్మిన్-  
 న్వా ఏవ జ్ఞితః । ఏతస్మిన్పుత్తిస్థితః । య ఏవమతగ్ం జ్ఞితం ప్ర-  
 తిస్థితవేద । ప్రత్యైవ తిష్ఠతి ॥ ౨౦ ॥ స్వాదితి సవత్సరో జనయ-  
 త్వమిత్యబ్రవీషువః ఇత్యాదిత్యాన్త్రతవష్టప్తు ॥ ౩ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేతి । స ఏతన్దశహం-  
 తారమపశ్యత్ । తేన దశధాఽఽత్మానవిధాయ । దశహంత్రాఽత-  
 వ్యత । తస్య చిత్తిస్సుగిగాసిత్ । చిత్తమాజ్యమ్ । తస్యైతావశ్యే-  
 వ వాగాసిత్ । ఏతావాక్ యజ్ఞక్రితుః । స చతుర్హంతారమస్మ-  
 జత । సోఽనన్దత్ ॥ ౨౧ ॥ అస్మద్వా ఇమమితి । తస్య సా-  
 మా హవిరాసిత్ । స చతుర్హంత్రాఽతవ్యత । సోఽతామ్యత్ ।  
 స భూరితి వ్యాహరత్ । స భూమిమస్మజత । అగ్నిహోత్రన్ద-  
 ర్శపూణమాసా యజాగ్ంషి । స ద్వితీయమతవ్యత । సోఽతా-

మ్యత్ । స భువ ఇతి వ్యాహరత్ ॥ ౨౨ ॥ సోఽన్తరిష్ఠిమస్ప-  
 శత । చాతుర్మాస్యాని సామాని । స తృతీయమతవ్యతసోఽతా-  
 మ్యత్ । స సువరితి వ్యాహరత్ । స దివమస్పశత । అగ్నిష్టోమ-  
 ముఖ్యమతిర్మాత్రమృచః । ఏతా వై వ్యాహృతయ ఇమే లోకాః । ఇ-  
 మాస్థలు వై లోకానను ప్రజాః క్షతవశ్చన్దాగ్ంస్తి పౌజాయన్త ।  
 య ఏవమైతాః ప్రజాపతేః ప్రథమా వ్యాహృతీః ప్రజాతా వేద ॥  
 ౨౩ ॥ ప్ర ప్రజయా క్షశుభిర్ముఖైస్సైవా యతే స పశ్చహోతారమ-  
 స్పశత । స మావిర్నావిస్తత । తస్మై సామస్తనున్తం ప్రాయచ్ఛత్ ।  
 ఏతత్తే మావిరితి । స పశ్చహోత్రాఽతవ్యత । సోఽతామ్యత్ ।  
 స ప్రత్యజ్జబాధత సోఽసురానస్పశత తద్దస్యాప్రియమాసీత్ ॥ ౨౪ ॥  
 తద్దుర్వణాగ్ం హిరణ్యమభవత్ । తద్దుర్వణాస్య హిరణ్యస్య  
 జన్మ । స ద్వితీయమతవ్యత । సోఽతామ్యత్ । స ప్రాజబాధత ।  
 స దేవానస్పశత । తదస్య ప్రియమాసీత్ । తద్దుర్వణాగ్ం హిర-  
 ణ్యమభవత్ । తద్దుర్వణాస్య హిరణ్యస్య జన్మ । య ఏవగ్ం సు-  
 వణాస్య హిరణ్యస్య జన్మవేద ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణ ఆత్మనా భవతి ।  
 దుర్వణాఽస్య భ్రాతృవ్యః । తస్మాద్దుర్వణాగ్ం హిరణ్యం భా-  
 ర్యమ్ । సువర్ణ ఏవ భవతి । ఐనం ప్రియ జ్ఞచ్ఛతి నాప్రియమ్ ।  
 స సప్తహోతారమస్పశత । స సప్తహోత్రైవ సువర్ణ స్తోక-  
 మైత్ । త్రిణవేన స్తోమేనైభ్యా లోకేభ్యోఽసురాన్ప్రాణదత ।  
 త్రియస్త్రిగ్ంశేన ప్రత్యతిష్ఠత్ । ఏకవిగ్ంశేన రుచమధత ॥ ౨౬ ॥

సప్తదశేన ప్రాజాయత । య ఏవ విద్వాన్భోమేన యజతే ।  
 సప్తహోత్రైవ సుప్తర్ణోకమతి । త్రిణవేన స్తోమేనైభ్యా  
 లోకేభ్యో భాతృవ్యాప్రిణుదతే । త్రియస్త్రిగంశేన ప్రతిష్ఠతి ।  
 ఏకవిగంశేన రుచ నతే । సప్తదశేన ప్రజాయతే । తస్మాద్భువ-  
 ద్దశస్త్రమోనమిహృత్యః । ప్రజాపతిర్వేన పుత్రః । ప్రజాపతి-  
 మేవ మధ్యతో ధత్తేవజాత్యై ॥ ౨౭ ॥

అనన్తద్యువ ఇతి వ్యాహరద్యేదానీద్యేదాధర్మప్రజాత్యై ॥ ౪ ॥

దైవా వైవరుణమయాజయా । స యస్యై యస్యై దైవ-  
 తాయై దక్షిణామనయత్ । తామగ్నినాత్ । తే బ్రువన్ । వ్యా-  
 వృత్య ప్రతిగృహ్లామ । తథా నో దక్షిణా న శ్లేష్మతీతి । తే వ్యావృ-  
 త్య ప్రత్యగృహ్లా । తతో వై తాన్దక్షిణా నాగ్నినాత్ । య ఏవ  
 విద్వాన్వ్యావృత్య దక్షిణాం ప్రతిగృహ్లాతి । వైన న్దక్షిణాగ్నినా-  
 తి ॥ ౨౮ ॥ రాజా త్వావరుణో నయతు దేవి దక్షిణేగ్నయై హి-  
 రణ్యమిత్యాహ । ఆగ్నేయవేహిరణ్యమ్ । స్వయైవై న దైవత-  
 యా ప్రతి గృహ్లాతి । సోమాయ వాస ఇత్యాహ । సోమ్య వేవాసః ।  
 స్వయైవై న దైవతయా ప్రతి గృహ్లాతి । రుద్రాయ గామిత్యాహ ।  
 రాద్రీవై గాః । స్వయైవై నాన్దైవతయా ప్రతిగృహ్లాతి । పరుణాయా-  
 శ్వమిత్యాహ ॥ ౨౯ ॥ ఇతి వారుణో వా అశ్వః । స్వయైవై న దై-  
 వతయా ప్రతిగృహ్లాతి । ప్రజాపతయై పురుషమిత్యాహ । ప్రా-  
 జాపత్యోవై పురుషః । స్వయైవై న దైవతయా ప్రతి గృహ్లాతి । మ-

సవై తల్పమిత్యాహ । మానసో వైతల్పః । స్వయైవై నవత-  
 యా ప్రతి గృహ్లాతి । ఉత్తానాయాన్తీర్తసాయాన ఇత్యాహ । ఇయ-  
 వా ఉత్తాన ఆన్తీర్తసః ॥ 30 ॥ అనయైవై నత్పీతి గృహ్లాతి । వై-  
 త్తానవర్యర్థా రథం ప్రతి గృహ్లాతి । వై త్తానరూ వై దైవతయూర-  
 థః । స్వయైవై నవతయూ ప్రతి గృహ్లాతి । తేనామృతత్వమ-  
 త్యామిత్యాహ । అమృతమేవాత్మస్థై । వయో దాత్ర ఇత్యాహ ।  
 వయ ఏవై న జ్ఞత్వా । సుప్తర్థోక జమయతి । మయోమహ్య-  
 మస్తుప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ ॥ 31 ॥ యదైశ్చివమ్ । తస్యయః ।  
 అత్థన ఏవై హ పరీతిః । క ఇద జ్ఞాన్సా అదాదిత్యాహ । ప్రజాపతి-  
 రైశ్చకః । స ప్రజాపతయే దదాతి । కామః కామాయేత్యాహ ।  
 కామేన హి దదాతి । కామేన ప్రతిగృహ్లాతి । కామోద్దాతా కామః  
 ప్రతిగ్రహీతేత్యాహ ॥ 32 ॥ కామోహిదాతా । కామః ప్రతి-  
 గ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశేత్యాహ । సముద్ర ఇవ హి కా-  
 మః । నేన హి కామస్యాన్తోఽస్తి । న సముద్రస్య । కామేన త్వాప్ర-  
 తిగృహ్లామిత్యాహ । యేన కామేన ప్రతిగృహ్లాతి । న ఏవై నమము-  
 స్త్వేనోకే కామ ఆగచ్ఛతి । కామైతత్త ఏమాతే కామ దత్తజేత్యా-  
 హ । కామ ఏన తద్యజమాన్తోఽముస్త్వేనోకే దత్తజామిచ్ఛతి । న  
 ప్రతిగ్రహీతరి । య ఏన ఏద్యాన్దక్షిణాం ప్రతిగృహ్లాతి । అన్య-  
 కామివై నాం ప్రతి గృహ్లాతి ॥ 33 ॥

స్థితాత్మకత్వమిత్యాహక్లీరసః ప్రతిగ్రహీత్ర ఇత్యాహ ప్రతి-  
గ్రహీతేత్యాహ దష్టితేత్యాహ చత్వారి చ ॥ ౩౧ ॥

అన్తోవాప్తష యజ్ఞస్య । యద్దశమమహః । దశమేహన్ ధ-  
ర్మరాజ్ఞియా ఋగ్విస్తునవన్తి । యజ్ఞస్యైవాస్తజ్జతాన్ । అన్నాద్య-  
మవ రుథతే । తిస్సభిస్తునవన్తి । త్రయ ఇమ లోకాః । ఏభ్యస్తవ లోకే-  
భ్యోఽన్నాద్యమవ రుథతే । పృథ్వివతీర్భవన్తి । అన్నపే పృ-  
థ్వి ॥ ౩౪ ॥ అన్నమేవావ రుథతే । మనసా ప్రస్తాతి । మనసా-  
ద్గాయతి । మనసా ప్రతి హరతి । మన ఇవ హి ప్రజాపతిః । ప్రజా-  
పతేరాస్త్వై । దైవా వై సర్వాః । తేహమియగ్ం రాక్షీ । యథ-  
ర్మరాజ్ఞియా ఋగ్విస్తునవన్తి । అస్యమేవ ప్రతి తిష్ఠన్తి ॥ ౩౫ ॥ చ-  
తుర్ హోత్రా హోత్రా వ్యాచప్తే । స్తుతమనుశగ్ంసతి శాస్త్రైః ।  
అన్తో వాప్తష యజ్ఞస్య । యద్దశమమహః । ఏతత్ఫలం వైదైవానాం  
పరమ జ్ఞప్త్యాం బ్రహ్మ । యచ్ఛతుర్ హోతారః । దశమేహగ్ంశ్చ-  
తుర్ హోత్రాన్వాప్యచప్తే । యజ్ఞస్యైవాస్త జ్జతాన్ । పున-  
దైవానాం జ్ఞప్త్యాం బ్రహ్మవ రుథే । తదైవ ప్రకాశ జ్ఞమయతి ॥ ౩౬ ॥  
తదేనం ప్రకాశ జ్ఞప్తమ్ । ప్రకాశం ప్రజానాం జ్ఞమయతి । వాచ-  
యచ్ఛతి । యజ్ఞస్య ధృత్యై । యజమానదైవత్య వా అహః ।  
భౌతృవ్యదైవత్యా రాత్రిః । అహ్న రాత్రి న్యాయేత్ । భా-  
తృవ్యస్యైవ తల్లోక స్పృశ్చైత్ । యద్దివా వాచ విస్తృశేత్ । అ-  
హరాభౌతృవ్యాయోచ్చిగ్ంషేత్ । యన్నక్త విస్తృశేత్ । రా-

త్రిం బాత్మవ్యాధౌచ్ఛిగ్ంషేత్ । అధివృత్తినూత్య వాచ విస్మ-  
జతి । ఏతావంతమైవాస్మైలోకముచ్ఛిగ్ంషతి । యావదాదిత్యో-  
ఽస్తమేతి ॥ 32 ॥

పృథ్వి తిష్ఠన్తి గమయతి శిగ్ంషేత్పశ్చవ ॥ ౩౧ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాతస్పజత । తాప్సుష్టాస్సమశ్లేష్య । తా-  
రూపేణాను ప్రావిశత్ । తస్మాదాహుః । తూపవై ప్రజాపతి-  
రితి । తానామ్నూఽను ప్రావిశత్ । తస్మాదాహుః । నామ వై ప్ర-  
జాపతిరితి । తస్మాదప్యమిత్రో న్నజత్య । నామ్నూ చేద్ధ్యయే-  
తే ॥ 3౦ ॥ మిత్రమైవ భవతః । ప్రజాపతిర్దైవాసురానస్పజతః ।  
స ఇన్ద్రోమపి నాస్పజత । తస్మైవా అబ్రువః । ఇన్ద్రోన్న జనయేతి ।  
స ఆత్మన్నిన్ద్రోమవశ్యత్ । తమస్పజత । తన్నిన్ద్రోన్వర్యం భూత్వాఽ-  
ను ప్రావిశత్ । తస్యవజ్రః పశ్చాద్భూ హస్త ఆపద్యత । తేనోద-  
య్యాసురానభ్యభవత్ ॥ 3౧ ॥ యవవ వేద । అభి భ్రాతృ-  
వ్యాసృవతి । తే దైవా అసురైర్విజిత్య । సువర్గాల్లోకమాయా ॥  
తేఽముష్మిన్లోకేవ్యభుభ్యః । తేఽబ్రువః । అముతః ప్రదాన వా-  
ఉపజీవీమేతి । తేస్తప్తహోతార యజ్ఞ విధానూయాస్యమ్ ॥  
అజ్జీరసం ప్రాహీర్వా । ఏతేనాముత్ర కల్పయేతి ॥ ౪౦ ॥ తస్యవా-  
ఇయజ్ఞప్తిః । యదివక్ష్మిన్ ॥ యవవవేద । కల్పతేఽస్మై । స-  
వా అయం మనుష్యేషు యజ్ఞపువ్రహోతా । అముత్ర సద్భ్యో దే-  
వేభ్యో వ్రాత్య న్నహతి । యవవ వేద । ఉపైవ యజ్ఞా నమతి ॥

సోఽమన్యత । అభి వా ఇమేఽస్మాన్లోకాదము ల్లోక జ్ఞమివ్యన్త  
 యతి । స వాచస్పతేహృదితి వ్యాహరత్ । తస్మాత్పుత్రో హృద-  
 యమ్ । తస్మాదస్మాన్లోకాదము ల్లోక వ్నాభి కామయన్త । పు-  
 త్రోహి హృదయమ్ ॥ ౪౧ ॥

హ్యయేతే అథవత్కల్పయేతీతి చత్వారివ ॥ ౭ ॥

దైవా వై చతుర్హోతృభిర్యజ్ఞమతన్వత । తే వి పాశ్వనా-  
 భాతృవ్యేణాజయన్త । అభి సువర్ణ ల్లోకమజయన్ । యద్రవ  
 విద్వాగ్ంశ్చతుర్హోతృభిర్యజ్ఞ స్తుతే । విపాశ్వనా భాతృ-  
 వ్యేణ జయతే । అభి సువర్ణ ల్లోక జ్ఞయతి । వడ్ధోత్రా ప్రాయ-  
 నీయమా సాదయతి । అముషే వై లోకాయ వడ్ధోతా । ఘ్నున్తి  
 ఖిల్లు వా వీరధోనుమ్ । యదభిఘ్నాన్వి ॥ ౪౨ ॥ ఋజుధైవేన-  
 మము ల్లోక జ్ఞమయతి । చతుర్హోత్రాఽఽతిభ్యమ్ । యశో  
 వై చతుర్హోతా । యశస్త్రవాత్సధై । పశ్చుహోత్రా పశుమువ  
 సాదయతి । సువర్ణో వై పశ్చుహోతా । యజమానః పశుః । యజ-  
 మానమైవ సువర్ణ ల్లోక జ్ఞమయతి । గ్రహన్మహిత్యా స క్త  
 హోతార జహోతి । ఇన్ద్రియైస్తప్తహోతా ॥ ౪౩ ॥ ఇ-  
 న్ద్రియమేవాత్సధై । యో వై చతుర్హోతృనను సవన స్త-  
 ర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉవైనగం సామప్తీహాన-  
 మతి । బహిష్టువమూనే దశహోతార వ్యాచక్షిత । మాధ్యన్దిన్త  
 పవమాన్త చతుర్హోతారమ్ । అథావై పవమూనే పశ్చుహోతా-



రమ్ । పితృయజ్ఞే షడ్ఘాతారమ్ । యజ్ఞాయజ్ఞయస్యస్తాత్రై స త-  
 వహాతారమ్ । అనుసవనమైవై నాగ్ంస్తర్పయతి ॥ ౪౪ ॥ తృ-  
 ప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపై నగ్ం సోమప్రీహానమతి । దేవా వై  
 చతుర్ హోతృభిస్తుత్రిమాసత । ఋద్ధిపరిమిత యశస్కామాః । తే-  
 బ్రువన్ । యన్నః ప్రథమ యశః ఋచ్చాత్ । సర్వేషా న్న స్తథా-  
 మాస్తదితి । సామశ్చతుర్ హోత్రా । అగ్నిః పశ్చహోత్రా । ధాతా  
 షడ్ఘాత్రా ॥ ౪౫ ॥ ఇన్ద్రస్సప్తహోత్రా । ప్రజాపతిర్దశహో-  
 త్రా । తేషాగ్ం సోమగ్ం రాజాన్త యశ ఆర్చత్ । తన్మృతా-  
 మయత । తేనాపాత్రామత్ । తేన ప్రళాయమచరత్ । తన్తై-  
 వాః ప్రైషైః ప్రైషమైచ్చన్ । తత్ప్రైషాగ్ం ప్రైషత్వ-  
 మ్ । నివిద్ధిర్మృతేదయా । తన్నివిదా నివిత్వమ్ ॥ ౪౬ ॥  
 అప్రీభిరాఘ్నువన్ । తదాప్రీణామాప్రీత్వమ్ । తమఘ్నన్ । త-  
 ప్త్య యశో వ్యగృహ్లాత । తే గ్రహా అథవన్ । తద్గ్రహాణాజ్ఞి-  
 హృత్వమ్ । యస్త్వైవ వీదుషా గ్రహా గృహ్యన్తై । తప్త్య త్వేవ  
 గృహీతాః । తేబ్రువన్ । యో వైన్త శ్రేష్ఠోబ్రువత్ ॥ ౪౭ ॥ త-  
 మవధిష్ణు । పునర్దిమగ్ం సువామహ్మః ఇతి । తజ్ఞానోభిరనువన్త ।  
 తచ్ఛస్తసా జ్ఞాన్తస్త్వమ్ । సామ్నా సమానయా । తథాస్మ-  
 సాస్మత్త్వమ్ । ఉక్తైరుదస్థాపయా । తద్భుక్తానాముక్తత్వమ్ । య-  
 వ్నవ వేద । వ్రత్తైవ తిష్ఠతి ॥ ౪౮ ॥ తైవ సర్వమాయురేతి । సా-  
 మ్నా వై యశః । యవ్నవ వీద్వాన్ధోమమాగచ్ఛతి । యశ వ్నవై-

సమృచ్చతి । తస్మాదాహుః । యశ్చైవ వేద యశ్చైవ । తావు-  
భా సోమమాగచ్ఛతః । సోమోహి యశః । తస్మాదేవ యశః ఋచ్చ-  
తీత్యాహుః । యసోమే సోమం ప్రాహేతి । తస్మాశ్చోమే సోమః ప్రో-  
చ్యః । యశః ప్రవైసమృచ్చతి ॥ ౪౯ ॥ అభిముఖ్యస్తి సప్తహో-  
తా తర్పయతి వక్షోత్రా నివృత్త్యమభూ త్రిష్ఠతి ప్రాహేతి ద్వేచ ॥ ౫౦ ॥

ఇద వాలగ్గైనవ కిచ్చ నాసీత్ । న ద్యారాసీత్ । న పృ-  
థివీ । నాస్తరిష్ఠిమ్ । తదసక్షేన సన్మనోఽకురుత స్యామితి । తదతప్య-  
త । తస్మాత్రైష్టానాద్భూమోఽజాయత । తద్భూయోఽతప్యత । తస్మా-  
త్రైష్టానాద్గ్నిరజాయత । తద్భూయోఽతప్యత ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్రై-  
ష్టానాద్భ్యోతిరజాయత । తద్భూయోఽతప్యత । తస్మాత్రైష్టానా-  
ద్దదీరజాయత । తద్భూయోఽతప్యత । తస్మాత్రైష్టానాస్తరీచయోఽ-  
జాయంత । తద్భూయోఽతప్యత । తస్మాత్రైష్టానాదుద్ధారా లజాయ-  
ంత । తద్భూయోఽతప్యత । తద్దధ్రిమివ సమహస్యత । తద్వస్తిమ-  
భినత్ ॥ ౫౦ ॥ స సముద్రోఽభవత్ । తస్మాథ్సముద్రస్య న పిబన్తి ।  
ప్రజననమివ హి మన్యన్తే । తస్మాత్సోజాకాయమానాదాహుః పు-  
రస్తాద్యన్తి । తద్దక్షహోతాఽవ్వసృజ్యత । ప్రజాపతిర్వై దశ-  
హోతా । యవన స్తపసోఽవీర్య వైద్వాగ్ంస్తప్యతే । భవత్యై-  
వ । తద్వా ఇదమాపస్సలిలమాసీత్ । సోఽరోదీత్ప్రజాపతిః ॥ ౫౧ ॥  
స కస్తాలజ్ఞ । యద్యస్యాఅప్రతిష్ఠాయా ఇతి । యదభ్యవనాప-  
ద్యత । సా పృథివ్యభవత్ । యద్యవ్యమృష్ట । తద్దన్తర్హిమభవత్ ।

య ద్ధార్మముదమ్మష్ట । సా ద్యారభవత్ । యదరొదీత్ । తద్దవ-  
యో రోదస్త్యమ్ ॥ ౧౩ ॥ య ఏవ వేద । నాస్య గృహే రుద-  
న్తి । ఏతద్వా ఏవా స్తోకానాజ్ఞాన్మ । య ఏవ మేవా స్తోకానా  
జ్ఞాన్మ వేద । నైషు లోకేషాన్వితి-మార్చతి । స ఇనూం ప్రతిష్ఠామవిన్ద-  
తి । స ఇనూం ప్రతిష్ఠావీత్వా-కామయత్ ప్రజాయేయేతి । స తపో-  
తవ్యత । సో-స్తర్వానభవత్ । స జఘనాదసురానసృజత ॥ ౧౪ ॥  
తేభ్యో మృన్తయే పాత్రే-న్నమదుహాత్ । యా-స్య సా తనూరా-  
సీత్ । తామపాహత । సాతమి-సా-భవత్ । సో-కామయత్ ప్రజా-  
యేయేతి । స తపో-తవ్యత । సో-స్తర్వానభవత్ । స ప్రజననాదేవ  
ప్రజా అసృజత । తస్మాద్దిమా భూయిష్ఠాః । ప్రజననాభ్యేనా అ-  
సృజత ॥ ౧౫ ॥ తేభ్యో దాద్రుమయే పాత్రేపయో-దుహాత్ ।  
యా-స్య సా తనూరా-సీత్ । తామపాహత । సా జాఘ్న్న-భవత్ ।  
సో-కామయత్ ప్రజాయేయేతి । స తపో-తవ్యత । సో-స్తర్వానభవత్ ।  
స ఉపప్రక్ష్యాభ్యామేవతూ-నసృజత । తేభ్యో రశ్మతే పాత్రే ఘృ-  
తమదుహాత్ । యా-స్య సా తనూరా-సీత్ ॥ ౧౬ ॥ తామపాహ-  
త । సో-గో-రాత్రయోప్రున్ధిరభవత్ । సో-కామయత్ ప్రజాయే-  
యేతి । స తపో-తవ్యత । సో-స్తర్వానభవత్ । స ముఖాదైవానసృజ-  
త । తేభ్యో హరితేపాత్రే సోమమదుహాత్ । యా-స్య సా తనూరా-  
సీత్ । తామపాహత । తదహరభవత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏతే వై ప్రజా-  
పతేదో-హః । య ఏవ వేద । ద్రువా ఏవ ప్రజాః । దివా నైరో-  
భూదితి । తద్దేవానా నైవత్వమ్ । య ఏవ నైవానా నైవత్వ

వేద । దేవవానైవ భవతి । ఏతద్వా అహోరత్రాణాజ్ఞాన్మ ।  
 య ఏవమహోరత్రాణాజ్ఞాన్మ వేద । నాహోరత్రేషా-  
 త్తీమార్చతి ॥ ౧౦ ॥ అసతోఽధి మనోఽస్మృత । మనః ప్రజా-  
 పతిమస్మృత । ప్రజాపతిః ప్రజా అస్మృత । తద్వా ఇదం మన-  
 శ్చేవ పరమం ప్రతిస్థితమ్ । యదినశ్శిశ్చ । తదేతచ్ఛ్రవస్త్వస-  
 న్నామ బ్రహ్మ । త్వచ్చన్తి త్వచ్చస్త్వస్త్వై వస్యసీ వస్యస్తీ త్వచ్చ-  
 తి । ప్రజాయతే ప్రజాయా పశుభిః । ప్ర పరమేష్ఠిన్తో మాత్రామా-  
 ప్నోతి । య ఏవవేద ॥ ౧౧ ॥ అగ్నిరజాయత తద్భూయోఽతవ్య-  
 తాభినదరోదీత్ప్రజాపతి రోదస్తస్వమస్మృతాస్మృత ఘృతమదు-  
 హద్యాఽస్త్వ సా తనూరాస్తేదహరభవద్వచ్చతి వేద ॥ ౧ ॥

ఇదం ధూమోఽగ్నిర్జ్యోతిరర్చిమకరీచయ ఉదారాక్షద బ్ర-  
 గం స జఘనాథా తమిస్తా స ప్రజననాభాణోథాన్నస ఉపప్రక్షా-  
 త్యాగ్ం సోఽహోరత్రయోస్సస్థిస్స ముఖాత్తదహరైవవాన్మస్మ-  
 న్మయే దారుమయే రజతే హరితై తేభ్యస్తాభ్యో ద్వే తేఽన్నం ప-  
 యో ఘృతగ్ం సోమమ్ ॥

ప్రజాపతిర్దస్తమస్మృతానుజావరన్దేవానామ్ । తం  
 ప్రాహీణోత్ । పరహి । ఏతేషాన్దేవానామధిపతిరైధీతి । త-  
 దేవా అబ్రువత్ । కస్తవమసి । వయన్తే త్వచ్చేయాగ్ంస-  
 ప్స్మ ఇతి । సోఽబ్రవీత్ । కస్తవమసి వయన్తే త్వచ్చేయాగ్ం-  
 ప్స్మ ఇతి మా దేవా అవోచన్మితి । అథ వా ఇదస్త్రహి ప్రజాపతే

హర॑ ఆసీత్ ॥ ౬౦ ॥ యదస్మిన్నాదిత్యే॑ । తదే॑నమబ్రవీత్ । ఏ॒-  
తన్నే॑ ప్రయచ్ఛ । అథా॑హమే॒తేషాన్దైవానా॑మధిపతిర్భవిష్యామి॒-  
తి । కో॒ఽహగ్ం॑ స్వామిత్యబ్రవీత్ । ఏ॒తత్ప్ర॑ దాయేతి । ఏ॒తథ్వా॑  
ఇత్యబ్రవీత్ । యదే॑తద్భవీషీతి॑ । కో॒హ వై నామ॑ ప్రజాపతిః ।  
య ఏ॒వవేద॑ ॥ ౬౧ ॥ విదు॑రే॒తన్నామ్నా॑ । తదన్యై॑ర్దుష్కా  
జ్ఞుత్వా॑ ప్రత్యముచ్చాత్ । తతో॑ వా ఇన్ద్రో॑ దైవానామధిపతిరభ-  
వత్ । య ఏ॒వవేద॑ । అధి॑పతిరై॒వ స॒మూనానాం॑ భవతి । సో॒ఽమ-  
న్యత॑ । కిక్షి॑ వా అకరమితి॑ । స చ॒న్ద్రం మ॑ ఆహరేతి॑ ప్రాచీ॒పత్ ।  
తచ్ఛ॒న్ద్రం స॒శ్చన్ద్రం మ॑ స్త్వమ్ । య ఏ॒వవేద॑ ॥ ౬౨ ॥ చ॒న్ద్ర-  
వానై॑వ భవతి । తన్దై॒వా అ॒బ్రువన్ । సు॒వీర్యో॑ మర్యాదయా॑  
గోపా॑యత ఇతి॑ । తథ్వా॑ర్యస్య సూర్య॑త్వమ్ । య ఏ॒వవేద॑ । నై-  
స॒న్దభా॑తి । కశ్చ॑ నాస్మిన్నా ఇదమిన్ద్రీ॒యం ప్రత్య॑స్థాదితి॑ । త-  
దిన్ద్రో॑స్యే॒న్ద్రం మ॑ స్త్వమ్ । య ఏ॒వవేద॑ । ఇన్ద్రీ॒యావ్యే॑ వ భవ-  
తి ॥ ౬౩ ॥ అ॒యవా॑ ఇ॒దం ప॒రమా॑భూదితి॑ । తత్ప॑రమే॒శినః॑  
పరమే॒శిత్వమ్ । య ఏ॒వవేద॑ । ప॒రమా॑మై॒వ కా॒ష్ఠాజ్ఞ॑చ్ఛతి ।  
తన్దై॒వా సు॒మంతం॑ పర్యవిశత్ । వస॑వః పు॒రస్తాత్ । దు॒ద్రా డ॒జ్ఞ-  
తః । అ॒దిత్యాః॑ ప్ర॒శ్నాత్ । విశ్వే॑ దై॒వా ఉ॒త్తర॑తః । అ॒గ్నిర॑సః ప్ర-  
త్య॑జ్ఞమ్ ॥ ౬౪ ॥ సా॒ధ్యాః పరా॑జ్ఞమ్ । య ఏ॒వవేద॑ । ఉ-  
పై॒నగ్ం స॒మూనా॑స్ప॒వీశ॑న్తి । స ప్ర॑జాపతిరై॒వ భూ॑త్వా ప్ర॑జా  
ఆ॒వయ॑త్ । తా అ॒న్య నాతి॑ష్ఠన్తాన్నా॒ద్యాయ॑ । తా ముఖం పు॒ర-  
స్తాత్ప॑శ్యన్తి । దక్షా॑తః పర్యా॒యన్ । స ద॒క్షాతః॑ పర్యవర్తయ-

త | తా ముఖం పురస్తాత్పశ్యన్తిః | ముఖ స్థానాః || ౬౧ || ప-  
 శ్చాశ్చర్యాయా | స పశ్చాత్పర్యవర్తయత | తా ముఖం పుర-  
 స్తాత్పశ్యన్తిః | ముఖ స్థానాః | ముఖం ప్రశ్నాత్ | ఉత్తరతః  
 పర్యాయా | స ఉత్తరతః పర్యవర్తయత | తా ముఖం పురస్తా-  
 త్పశ్యన్తిః | ముఖ స్థానాః | ముఖం ప్రశ్నాత్ || ౬౨ || ముఖ-  
 ముత్తరతః | ఉర్ధ్వ ఉదాయా | స ఉపరిష్టాన్యవర్తయత |  
 తా సర్వతో ముఖో భూత్వా౭౭వయత్ | తతో వై తస్మిన్ప్రజాఅ-  
 తిష్ఠన్నాన్నాద్యాయ | య ఏవ విద్వాన్పురి చ వర్తయతై ని చ | ప్ర-  
 జాపతిస్తేవ భూత్వాప్రజా అత్తి | తిష్ఠంతైస్త్వ ప్రజా అన్నాద్యా-  
 య | అన్నాద ఏవ భవతి || ౬౩ || ఆసీద్వేద చస్త్రీమస్తవ్యయ  
 ఏవ వేదేన్ద్రియావ్యేవ భవతి ప్రత్యక్షం ముఖ స్థానాతో ము-  
 ఖం ప్రశ్నన్నవ చ || ౬౦ ||

ప్రజాపతిరకామయత బహోర్భూయాన్ధ్యామితి | స  
 ఏత స్తశనోతారమపశ్యత్ | తం ప్రాయుజ్ఞ | తస్య ప్రయుక్తిబ-  
 హోర్భూయానభవత్ | యః కామయేత బహోర్భూయాన్ధ్యామి-  
 తి | స దశహోతారం ప్రయుజ్ఞేత | బహురైవ భూయాన్భవతి |  
 సో౭కామయత పీరో ముఅజాయే తేతి | స దశహోతుశ్చతుర్ హోతా-  
 ర్నిరమిమీత | తం ప్రాయుజ్ఞ || ౬౪ || తస్య ప్రయుక్తి-  
 స్తో౭జాయత | యః కామయేత పీరో ముఅజాయే తేతి | స చతుర్-  
 హోతారం ప్రయుజ్ఞేత | ఆ౭స్యపీరో జాయతే | సో౭కామయత పశు-  
 మాన్ధ్యామితి | స చతుర్ హోతుః పశ్చహోతార్నిరమిమీ-

త | తం ప్రాయుజ్ఞః | తస్య ప్రయక్తి పశుమానభవత్ | యః క్రామ-  
యేత పశుమాన్యామితి | స పశ్చహోతారం ప్రయుజ్ఞేత ||  
ప్రశుమానభవతి | సోఽక్రామయతేతహ మేకల్పేరన్నితి |  
స పశ్చహోతుష్ఠోతార నిరమిమిత | తం ప్రాయుజ్ఞః | తస్య  
ప్రయక్తి తహోఽస్మా అకల్పంత | యః క్రామయేతర్తహోమేకల్పేర-  
న్నితి | స షడ్తోతారం ప్రయుజ్ఞేత | కల్పంతేఽస్మా ఋతవః | సోఽక్రా-  
మయత సోమపస్సమయాజీ స్యామ్ | ఆ మే సోమపస్సమయాజీ  
జాయతేతి || 20 || స షడ్తోతుప్తహోతార నిరమిమిత |  
తం ప్రాయుజ్ఞః | తస్య ప్రయక్తి సోమపస్సమయాజ్యభవ-  
త్ | ఆఽస్య సోమపస్సమయాజ్యజాయత | యః క్రామయేత సోమ-  
పస్సమయాజీ స్యామ్ | ఆ మే సోమపస్సమయాజీ జాయతేతి | స  
స్తప్తహోతారం ప్రయుజ్ఞేత | సోమపస్తవ సోమయాజీ భవతి | ఆఽ-  
స్య సోమపస్సమయాజీ జాయతే | స వాస్తవ పశుః పశ్చుధా ప్రతితి-  
వ్యతి || 21 || పృథ్విముఖేన | తే దేవాః పశూ విత్వా | సు-  
వర్గల్లోకమాయా | తేఽముష్మిలోకే వ్యభిధ్యుః | తేఽబ్రు-  
వన్ | అముతః ప్రదాంత వా ఉపజీవీమతి | తే స్తప్తహోతార  
ముజ్జ విభాయాయాస్యమ్ | ఆజ్ఞరసం ప్రాహీణ్యో | వ్రతే-  
నాముత్ర కల్పయేతి | తస్య వా ఇయజ్ఞప్తిః || 22 || యదిద-  
శ్శిష్ణాయస్తవ వేదః | కల్పతేఽస్మైస వా అయం మనుష్యేషు య-  
జ్ఞస్సప్తహోతా | అముత్రస్తద్యో దేవేభ్యో నావ్యవహతి | య  
స్తవ వేదః | ఉపైన యజ్ఞోనమతి | యోనై చతుర్హోతృణా

నిదానవేద । నిదానవాన్యవతి । అగ్నిహోత్రవేదశహాతు-  
నిదానమ్ । దక్షపూణమాసా చతుర్హాతుః । చాతుమా-  
స్యాని పశ్చాహాతుః । ప్రశుబ్ధపక్షాతుః । సామ్యోధ్వరస్సప్త-  
హాతుః । ఏతదైవ చతుర్హాతృకాన్నిదానమ్ । య ఏనవేద ।  
నిదానవాన్యవతి ॥ 23 ॥

అమిమిత్ర తం ప్రాయుజ్ఞ పశ్చాహాతారం ప్ర యుజ్జీత  
బాయైతేతి తిషత్తి క్షప్తి దక్షహాతునిదానగం సప్త చ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్పృజైయేతి ప్రజాపతిరకా-  
మయత దక్షపూణమాసా స్పృజైయేతి ప్రజాపతిరకామయత ప్ర  
జామేయేతి స తప్తస్య త్రివృతం ప్రజాపతిరకామయత దక్షహా-  
తారం తేన దక్షధాతృత్వా వై నరుణమన్తో వై ప్రజాప-  
తిస్తాస్సప్తస్సాస్పమగ్నివ్యన్దైవా వై చతుర్హాతృభిరిద వా అగ్రే  
ప్రజాపతిర్ద్వితీయప్రజాపతిరకామయత బహూభూయానేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

ప్రజాపతిర్ద్వితీయప్రజాపతిరకామయతానయైవైవ్రత  
స్య వా ఇయజ్ఞస్త్రిస్సన్మాత్రేచానాజ్యోతిర్యదస్మిన్నాదిత్యే సమ-  
ష్టాతుస్సప్తహాతృనిసప్తతిః ॥ 23 ॥ ప్రజాపతిరకామయత  
నిదానవాన్యవతి ॥ హరిః ఓమ్ ॥



ద్వితీయప్రపాఠకః



హరిః ఓమ్ ॥ బ్రహ్మవాదినో వదంతి । క్షిప్తచతుర్హాతృ-  
కాక్షిప్తచతుర్హాతృత్వమితి । యదేవైషు చతుర్థాహాతారః । తే



నిదానవేద | నిదానవాన్యవతి | అగ్నిహోత్రవేదశహాతు-  
నిదానమ్ | దక్షపూణమాసా చతుర్హాతుః | చాతుర్మా-  
స్యాని పశ్చాహాతుః | ప్రశుభ్రవృక్షాతుః | సామ్యోధ్వరస్సప్త-  
హాతుః | ఏతదైవ చతుర్హాతృకాన్నిదానమ్ | య ఏనవేద |  
నిదానవాన్యవతి || 23 ||

అమిమిత్ర తం ప్రాయుజ్ఞ పశ్చాహోతారం ప్ర యుజ్జీత  
జాయేతేతి తిషత్తి క్ష్పిదశహాతునిదానగం సప్త చ || ౧౧ ||

ప్ర జాపతిరకామయత ప్రజాస్పృజేయేతి ప్రజాపతిరకా-  
మయత దక్షపూణమాసా స్పృజేయేతి ప్రజాపతిరకామయత ప్ర  
జామేయేతి స తప్తస్య త్రివృతం ప్రజాపతిరకామయత దశహా-  
తారం తేన దక్షధాతృత్వా వై నరుణమన్తో వై ప్రజాప-  
తిస్తాస్సప్తస్సామిన్ద్రవ్యైవ వై చతుర్హాతృభిరద వా అగ్రే  
ప్రజాపతిర్ద్వితీయప్రజాపతిరకామయత బ్రహ్మభూయానేకాదశ || ౧౧ ||

ప్రజాపతిర్ద్వితీయప్రజాపతిరకామయతానయైవైతత్  
స్య వా ఇయజ్ఞస్త్రిస్సన్యాత్రేచానాజ్యోతిర్యదస్మిన్నాదిత్యే సమ-  
ద్ధాతుస్సప్తహోతారిన్ద్రాసప్తతిః || 23 || ప్రజాపతిరకామయత  
నిదానవాన్యవతి || హరిః ఓమ్ ||



ద్వితీయప్రపాఠకః



హరిః ఓమ్ || బ్రహ్మవాదినో వదంతి | క్షిప్తచతుర్హాతృ-  
కాశ్చతుర్హాతృత్వమితి | యదేవైషు చతుర్థాహోతారః | తే

న చతుర్ హేమతారః । తస్మాచ్ఛతుర్ హేమతార ఉచ్యతే । తచ్ఛతు-  
 ర్ హేమతృణాశ్చతుర్ హేమతృత్వమ్ । సోమో వై చతుర్ హేమతా ।  
 అగ్నిః పశ్చిమతా । ధాతా పథ్యతా । ఇన్ద్రోఽస్తప్తతా ॥ ౧ ॥  
 ప్రజాపతిర్దశతాతా । య ఏవశ్చతుర్ హేమతృణామృద్ధివేద । ఋ-  
 ధోఽత్యైవ । య ఏషామైవం బుధుతా వేద । బుధుమాన్భవతి । య  
 ఏషామైవం క్లృప్తి వేద । కల్పతేఽన్తే । య ఏషామైవమూయతన్త-  
 వేద । అయతనవాన్భవతి । య ఏషామైవం ప్రతిష్ఠా వేద ॥ ౨ ॥  
 ప్రత్యేవ తిష్ఠతి । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । దశ హేమతా చ-  
 తుర్ హేమతా । పశ్చిమతా పథ్యతా స్తప్తతా । అథ కస్మా-  
 చ్శతుర్ హేమతార ఉచ్యతే ఇతి । ఇన్ద్రో వై చతుర్ హేమతా । ఇన్ద్రోః  
 ఖలు వై శ్రేష్ఠా దైవతానాముప్తదేశవాత్ । య ఏవమిన్ద్రగ్ధ్రం శ్రేష్ఠ-  
 దైవతానాముప్తదేశవాద్యేద । వసిష్ఠస్సమూనానాం భవతి । తస్మా-  
 చ్చేష్ఠమూయన్తం ప్రథమేనైవాను బుధ్యన్తే । అయమాగ్ । అ-  
 యమవాసాదితి । క్షీతిరన్య పూర్వా గచ్ఛతి జనతామూయతః ।  
 అథో ఏనం ప్రథమేనైవాను బుధ్యన్తే । అయమాగ్ । అయమవా-  
 సాదితి ॥ ౩ ॥ స్తప్తహేమతా ప్రతిష్ఠా వేద బుధ్యన్తే వట్పు ॥ ౧ ॥

దక్షిణాం ప్రతిగ్రహీష్యన్తస్త్వదశకృత్వోఽసాన్యాత్ । అ-  
 త్మానమైవ పమిన్తే । కేజసే వీర్యాయ । అథో ప్రజాపతిరైవై-  
 నాం భూత్వా ప్రతిగృహ్ణాతి । అత్మనోఽసార్త్యై । యద్యేనమాత్వి-  
 జ్యాద్వ్యుతగ్ం సన్తన్నిర్ హరేరగ్ । అగ్నిధే జహుయాద్ద-

శేషాతారమ్ । చతుర్గ్రహీతేనాశ్చ్యవ । పురస్తాత్ప్రత్యక్షమ్ ।  
 ప్రతిలోమవిగాహమ్ ॥ ౪ ॥ ప్రాణానైవాస్యోపదాసయతి । య-  
 ద్యేవం పునరుప్రశీయేయః ॥ అగ్నిధ్ర వేవ జహయూద్ధశహాతారమ్ ।  
 చతుర్గ్రహీతేనాశ్చ్యవ । ప్రశ్నాత్ప్రాణానైవా । అన్తూమమవిగ్రాహ-  
 మ్ । ప్రాణానైవాస్మై కల్పయతి । ప్రాయశ్చిత్తివాగ్భోతేత్యతుముఖ-  
 ముతుముఖే జహాతి । ముతూనైవాస్మై కల్పయతి । కల్పనైస్సా-  
 ముతవః ॥ ౫ ॥ క్తస్తా అస్మా ముతవ ఆ యన్తి । వడ్ధోతా వై భూత్వా  
 ప్రజాపతిర్విదగ్ం సర్వమసృజత । స మనోఽసృజత । మనసాఽధి-  
 గాయత్రీమసృజత । తద్గాయత్రీయశ ఆర్చత్ । తామాఽలభత ।  
 గాయత్రీయా అధిచంద్రాగ్ంసృజత । ఛన్దోబ్యోఽధి సామ । తథా-  
 మ యశ ఆర్చత్ । తదాఽలభత ॥ ౬ ॥ సామూఽధి యజాగ్ంష్య-  
 సృజత । యజుర్భ్యోఽధి విష్ణుమ్ । తద్విష్ణుయశ ఆర్చత్ । తమాఽ-  
 లభత । విష్ణురభ్యోషధీరసృజత । ఓషధీభ్యోఽధి సామమ్ । తథో-  
 మయశ ఆర్చత్ । తమాఽలభత । సామూఽధి ప్రశూనసృజత । ప్రశు-  
 బ్యోఽధిన్ద్రమ్ ॥ ౭ ॥ తద్దన్ద్రయశ ఆర్చత్ । తదేనన్నాత్రి ప్రాచ్యవ-  
 త । ఇన్ద్రో ఇవ యశస్వీ భవతి । యవవచేద । నైనయశోఽత్రి ప్ర-  
 చ్యవతే । యద్వా ఇదజ్జిచ్ఛ । తథ్సర్వముత్తాన వేనాగ్గర్హసః ప్రత్య-  
 గృహ్లాత్ । తదేవం ప్రతిగృహీతన్నాహీనత్ । యత్జిచ్ఛ ప్రతిగృ-  
 హ్హీయాత్ । తథ్సర్వముత్తానస్తాగ్గర్హసః ప్రతిగృహ్లాత్త్వి త్యేవ ప్రతి-  
 గృహ్హీయాత్ । ఇయవా ఉత్తాన ఆగ్గర్హసః । అనయైవైవత్ప్రతి గృ-  
 హ్లాతి । నైవగ్ం హీనస్తీ । భుహీషా ప్రతియాధ్వావైశ్వం వా ।

ఉత దైవై పశూనాం ప్రియం ధామ । ప్రియేణైవై నం ధామా ప్రత్యే-  
తి ॥ ౮ ॥ విగ్రహామృతవస్తదాఽలభతేన్ద్రిగ్భిక్షాయాక్షత్వమ్ ॥ ౯ ॥

యో వాచిద్వాన్నివతకయతే । శీర్షా సహస్రాఽము-  
ష్మిణ్లోకే భవతి । అథ యో విద్వాన్నివర్తయతే । శీర్షా విహ-  
స్సాఽముష్మిణ్లోకే భవతి । దైవతా వై సప్త పుష్టికామా న్యవతక-  
యన్త । అగ్నిశ్చ పృథివీ చ వాయుశ్చాన్తర్హిజ్ఞః । అదిత్య-  
శ్చ ద్యాశ్చ చంద్రమః । అగ్నిర్వ్యవర్తయత । స సానాసమపు-  
ష్యత్ ॥ ౧౦ ॥ పృథివీ న్యవర్తయత । సాషధీభిర్వృక్షచీరపుష్యత్ ।  
వాయుర్వ్యవర్తయత । స మరీచీరపుష్యత్ । అన్తర్హిస్సవర్త-  
యత । తద్వయోభిరపుష్యత్ । అదిత్యో న్యవర్తయత । సర్వశ్శీఘ్ర-  
పుష్యత్ । ద్యావ్యవర్తయత । సా నఖత్రైరపుష్యత్ । చంద్రమ-  
న్యవర్తయత । సోఽహారాత్రై రథమానైర్కానైర్ ఋతుభిస్స-  
వత్సరేణాపుష్యత్ । తాన్సోహన్సుష్యతి । యాగంస్తేఽపుష్య ॥  
య ఏవవిద్వాన్ని చ నర్తయతై పతి చ ॥ ౧౦ ॥

అపుష్యన్నఖత్రై రపుష్యత్పశ్య చ ॥ ౩ ॥

తస్య వా అగ్నోర్ హిరణ్యం ప్రతిగృహ్ణామః । అర్థమిన్ద్రి-  
యస్యాపాక్రామత్ । తదైతేనైవ ప్రత్యగృహ్ణాత్ । జేన వై సోఽ-  
ర్థమిన్ద్రియస్యాత్మన్నుపాధత్త । అర్థమిన్ద్రియస్యాత్మన్నుపాధత్తై ।  
య ఏవవిద్వాన్ హిరణ్యం ప్రతిగృహ్ణాతి । అథ యోఽవిద్వాన్పుతి  
గృహ్ణాతి । అర్థమస్యేన్ద్రియస్యాపాక్రామతి । తస్య వై సోమస్య

వాసః ప్రతిజగ్రహుషః । తృతీయమిన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ ౧౧ ॥  
 తమైతేనైవ ప్రత్యగృహ్లాత్ ॥ తేనైవ స తృతీయమిన్ద్రియ-  
 స్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ తృతీయమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ య  
 ఏవవిద్వాన్ వాసః ప్రతిగృహ్లాత్ ॥ అథ యోఽవిద్వాన్పురి-  
 గృహ్లాత్ ॥ తృతీయమస్యేన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తస్యైవై రుద్రస్య  
 గాం ప్రతిజగ్రహుషః ॥ చతుర్థమిన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తమై-  
 తేనైవ ప్రత్యగృహ్లాత్ ॥ తేనైవై స చతుర్థమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపా-  
 ధత్ ॥ ౧౨ ॥ చతుర్థమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ య ఏవ-  
 విద్వాన్గాం ప్రతిగృహ్లాత్ ॥ అథ యోఽవిద్వాన్పురిగృహ్లాత్ ॥ చతు-  
 ర్థమస్యేన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తస్యైవై వరుణస్యాశ్వం ప్రతిజగ్ర-  
 హుషః ॥ పంచమమిన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తమైతేనైవ ప్రత్య-  
 గృహ్లాత్ ॥ తేనైవై స పంచమమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ ప-  
 చ్చమమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ య ఏవవిద్వాన్శ్వం ప్రతి-  
 గృహ్లాత్ ॥ ౧౩ ॥ అథయోఽవిద్వాన్పురిగృహ్లాత్ ॥ పంచమ-  
 మస్యేన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తస్యైవై ప్రజాపతేః పురుషం ప్రతి-  
 జగ్రహుషః ॥ షష్ఠమిన్ద్రియస్యాపక్రామత్ ॥ తమైతేనైవ ప్రత్య-  
 గృహ్లాత్ ॥ తేనైవై స షష్ఠమిన్ద్రియస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ షష్ఠమిన్ద్రి-  
 యస్యాత్కన్ముపాధత్ ॥ య ఏవవిద్వాన్పురుషం ప్రతిగృహ్లాత్ ॥  
 అథయోఽవిద్వాన్పురిగృహ్లాత్ ॥ షష్ఠమస్యేన్ద్రియస్యాపక్రామత్  
 ॥ ౧౪ ॥ తస్యైవై మనోహస్తం ప్రతి జగ్రహుషః ॥ సప్తమమి-

స్థ్రియస్యాపాకామత్ । తమైతేనైవ ప్రత్యగృహ్లాత్ । తేన వై స  
సప్త మమిష్ఠ్రియస్యాత్మన్ముపాధత్త । సప్తమమిష్ఠ్రియస్యాత్మన్ము-  
పాధత్తై । య ఏవవిద్వాగ్ంస్తల్పం క్రతి గృహ్లాతి । అథ యో-  
ఽవిద్వాప్రతి గృహ్లాతి । సప్తమమస్యేష్ఠ్రియస్యాప కామతి ।  
తస్య వా ఉత్తానస్యాగ్గర్హస్యాప్రాణత్పతి జగ్రహుషః । అష్టమ-  
మిష్ఠ్రియస్యాపాకామత్ ॥ ౧౫ ॥ తదైతేనైవ ప్రత్యగృహ్లాత్ ।  
తేన వై సోఽష్టమమిష్ఠ్రియస్యాత్మన్ముపాధత్త । అష్టమమిష్ఠ్రియస్యా-  
త్మన్ముపాధత్తై । య ఏవవిద్వాప్రాణత్పతిగృహ్లాతి । అథ  
యోఽవిద్వాప్రతిగృహ్లాతి । అష్టమమస్యేష్ఠ్రియస్యాప కామతి ।  
యద్వా ఇదహిచ్ఛ । తథుర్వముత్తాన ఏవాగ్గర్హః ప్రత్యగృహ్లాత్ ।  
తదేనం క్రతిగృహీతన్నాహినత్ । యత్కిచ్ఛ క్రతిగృహ్లాతీయాత్ ।  
తథుర్వముత్తానస్యాగ్గర్హః క్రతిగృహ్లాత్విత్త్యైవ క్రతిగృహ్లాతీయాత్ ।  
ఇయవా ఉత్తాన ఆగ్గర్హః । అనయైవైస్తత్పతి గృహ్లాతి । నైసగ్ం  
హినన్తి ॥ ౧౬ ॥

తృతీయమిష్ఠ్రియస్యాపాకామచ్ఛత్తుర్థమిష్ఠ్రి యస్యాత్మన్ము-  
పాధత్తాశ్వం క్రతిగృహ్లాతి షష్ఠమస్యేష్ఠ్రియస్యాప కామత్తష్టమ-  
మిష్ఠ్రియస్యాపాకామత్పతి గృహ్లాతీయాచ్ఛత్వారి చ ॥ ౪ ॥

తస్య వా అగ్నేర్ హిరణ్యగ్ం సామస్య వాస్తవదేతేన రు-  
ద్రస్య గాన్తామైతేన వరుణస్యాశ్వం ప్రజాపతేః పురుషం మనో-  
క్షల్పన్తమైతేనోత్తానస్య తదైతేనాప్రాణద్యద్యై । అర్థం తృతీ-

ఋతువృక్షం తచ్చక్షుగ్ం తాం కృష్ణమగ్ం వృక్షగ్ం సప్తమస్తమ్ ।  
తదేతేన ద్యౌ తామైతేనైకం తమైతేన త్రిణి తదేతేనైకమ్ ॥

బ్రహ్మనాదినో నడన్తు । యద్దశహోతారస్సత్రమాసత ।  
కేన తే గృహపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । కేన ప్రజా అస్మజన్తతి । ప్ర-  
జాపతినా వై తేగృహపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । తేన ప్రజా అస్మజన్త ।  
యచ్చతుర్హోతారస్సత్రమాసత । కేన తేగృహపతినాఽఽర్ఘ్య-  
వగ్ । కేనాషధీరస్మజన్తతి । సోమేన వై తే గృహపతినాఽఽర్ఘ్య-  
వగ్ ॥ ౧౭ ॥ తేనాషధీరస్మజన్త । యత్పశ్చుహోతారస్సత్రమాసత ।  
కేన తే గృహపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । కేనైభ్యో లోకేభ్యోసురాన్ప్రా-  
ణుదన్త । కేనైమాం ప్రశూనవృక్షతేతి । అగ్నినా వై తే గృహపతి-  
నాఽఽర్ఘ్యవగ్ । తేనైభ్యో లోకేభ్యోసురాన్ప్రాణుదన్త । తేనైమాం  
ప్రశూనవృక్షత । యద్వజ్ఞోతారస్సత్రమాసత । కేన తే గృహపతి-  
నాఽఽర్ఘ్యవగ్ ॥ ౧౮ ॥ కేనతూకానకల్పయన్తతి । ధాత్రా వై తే  
గృహపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । కేనతూకానకల్పయన్త । యథ్నప్రహో-  
తారస్సత్రమాసత । కేన తే గృహపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । కేనసువరా-  
యగ్ । కేనైమాన్లోకాన్ప్రశూనవృక్షతేతి । అర్యమా వై తే గృ-  
హపతినాఽఽర్ఘ్యవగ్ । కేన సువరాయగ్ । తేనైమాన్లోకా-  
న్ప్రశూనవృక్షతేతి ॥ ౧౯ ॥ ఏతే వై దేవా గృహపతయః । తా-  
య ఏవవిద్యోగ్ । అత్యన్యస్య గౌరహపతే దీప్తితే । అనాన్తర-  
మైవ సత్త్రిణామృగ్నోతి । యో వా అర్యమగ్రవేద । దానకామా-  
అస్తేప్రజా భవన్త । యజ్ఞో వా అర్యమా । రర్యా వసతిరితి వై త-

మాక్షుర్యం ప్రశగ్ంసన్తి । ఆర్యా వసతిర్భవతి । య ఏవవే-  
 ద ॥ ౨౦ ॥ యద్వా ఇదశ్శిష్టా । తథస్త్వజ్చతుర్హోతారః ।  
 చతుర్హోతృభ్యోఽధి యజ్ఞో నిమిత్తః । స య ఏవవిద్వా-  
 వివదేత । అహమేవ భూయో వేద । యశ్చతుర్హోతృన్ వే-  
 దేతి । స హ్యేవ భూయో వేద । యశ్చతుర్హోతృన్ వేద ।  
 యో వై చతుర్హోతృణాగ్ం హోతృన్ వేద । సర్వాసు ప్ర-  
 జాస్వన్నమత్తి ॥ ౨౧ ॥ సర్వా దిశోఽభి జయతి । ప్రజాపతిర్వై-  
 దశహోతృణాగ్ం హోతా । సోమశ్చతుర్హోతృణాగ్ం హోతా ।  
 అగ్నిః పశ్చహోతృణాగ్ం హోతా । ధాతా వడ్ధోతృణాగ్ం హో-  
 తా । అర్యమా సప్తహోతృణాగ్ం హోతా । ఏతే వై చతుర్-  
 హోతృణాగ్ం హోతారః । తా య ఏవవేద । సర్వాసు ప్ర-  
 జాస్వన్నమత్తి । సర్వా దిశోఽభి జయతి ॥ ౨౨ ॥ ఆర్హస్సన్నార్హ-  
 వస్సిత్యైవవేదాత్తి సర్వా దిశోఽభి జయతి ॥ ౨౩ ॥

నే తేన సత్రశ్శేన । ప్రజాపతిః ప్రజాసన్నిష్టావస్సప్రగ్ం-  
 సత । స హృదయం భూతోశయత్ । అత్కన్ హః3 ఇత్యహ్వయ-  
 త్ । ఆప్తః ప్రత్యశ్శృణ్వ । తా అగ్నిహోత్రేణైవ యజ్ఞక్రి-  
 తునోప వ్రత్యానర్తస్త । తాః కుశీన్ధముపాహా । తస్మాద్గ్నిహో-  
 త్రస్య యజ్ఞక్రోతాః । ఏకః ఋత్విక్ । చతుష్కృత్వోఽహ్వయత్ ।  
 అగ్నివాఽయురాదిత్యశ్చన్ద్రమాః ॥ ౨౩ ॥ తే ప్రత్యశ్శృణ్వ-  
 త్ । తే దశపూర్ణమూసాభ్యమేవ యజ్ఞక్రతునోప వ్రత్యానర్త-  
 స్త । త ఉపాహగ్ంశ్చ తావర్యజ్ఞాః । తస్మాద్దశపూర్ణమూసయో-



ర్యజ్ఞక్రితోః । చత్వార ఋత్విజః । పశ్చక్రతోఽహ్వయత్ । ప-  
 శవః ప్రత్యశృణ్వ । తేచాతుర్మాసై ర్యేవ యజ్ఞక్రితునోప ప-  
 ర్యావర్తంత । త ఉపాహ్వాన్తమ చవీం మాగ్ంసమస్థి మజ్ఞానమ్ ।  
 తస్మాచ్ఛాతుర్మాసాయజ్ఞక్రితోః ॥ ౨౦ ॥ పశ్చర్శివీజః ।  
 మట్కుతోఽహ్వయత్ । ఋతవః ప్రత్యశృణ్వ । తే పశుబద్ధ-  
 నైవ యజ్ఞక్రితునోప పర్యావర్తంత । త ఉపాహ్వాన్ తస్మాచ్ఛా-  
 శ్లిశమవాఞ్మం ప్రాణమ్ । తస్మాత్పశుబద్ధస్య యజ్ఞక్రితోః । పక్ష్య-  
 త్విజః । సప్తక్రతోఽహ్వయత్ । హోత్రాః ప్రత్యశృణ్వ ।  
 తాస్సామ్యేనైవాధ్వరేణ యజ్ఞక్రితునోప పర్యావర్తంత ॥ ౨౧ ॥  
 తా ఉపాహ్వాన్ తస్మాత్ పశుబద్ధస్య యజ్ఞక్రితోః । తస్మాచ్ఛామ్యసాధ్వ-  
 రస్య యజ్ఞక్రితోః । సప్త హోత్రాః ప్రాచీర్వపట్కుర్వన్తి ।  
 ద్విక్రతోఽహ్వయత్ । తవః ప్రత్యశృణ్వ । తత్కర్మనైవ  
 సప్తర్షేణ సర్వైర్యజ్ఞక్రితుభిరుప పర్యావర్తత । తత్సర్వమా-  
 త్కానమపరివర్తముపాహాత్ । తస్మాత్సప్తర్షే సర్వ యజ్ఞక్రి-  
 తనోపరుఽధ్యన్తే । తస్మాద్దశహోత్రా చతుర్ హోతా । పశ్చహో-  
 త్రా పక్షాతా సప్తహోతా । ఏకహోత్రే బలిగ్ం హరన్తి । హర-  
 న్యన్తే ప్రజా బలిమ్ । ఐనమప్రతిఖ్యాతజ్గచ్ఛతి । య ఏవవేద ।  
 ॥ ౨౨ ॥ చంద్రమాశ్చాతుర్మాసాయజ్ఞక్రితోరధ్వరేణ య-  
 జ్ఞక్రితునోప పర్యావర్తంత సప్తహోతా చత్వారి చ ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిః పురుషమసృజత । సోఽగ్నిరబ్రవీత్ । మమాయ-  
 మన్నమస్త్వితి । సోఽభిభేత్ । సర్వవై మామయం ప్రధన్వితీతి । స

ఏతాగ్ంశ్చతుర్వహిత్యానాత్మస్మరణానవశ్యత్ । తానజహాత్ ।  
 తైర్వై స ఆత్మానమస్మృణోత్ । యదగ్నిహోత్రజ్ఞుహో-  
 తి । ఏకహోతారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోత్యగ్నిహోత్రమ్ ॥ ౨౭ ॥  
 కుసిన్ధజ్ఞాత్తనస్సస్మృణోతి । ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజచ్ఛతి ।  
 చతురున్నయతి । చతుర్వహితారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి ద-  
 శపూర్ణమాసా । చత్వారి చాత్తనస్సస్మృణోతి । ఆదిత్యస్య  
 చ సాయుజ్యజచ్ఛతి । చతురున్నయతి । సమిత్యజ్ఞమీ । ఋచ్చహో-  
 తారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి చాతుమాస్యాసి । లోమ ఛపిం-  
 మాగ్ంసమస్థి మజ్జానమ్ ॥ ౨౮ ॥ తాని చాత్తనస్సస్మృణోతి ।  
 ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజచ్ఛతి । చతురున్నయతి । ద్విర్బ్రహ్మాతి ।  
 ఋచ్చోతారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి పశుబ్రహ్మ । సనాపాజ్ఞా-  
 శ్చిక్షమవాఞ్చం ప్రాణమ్ । తాని చాత్తనస్సస్మృణోతి । ఆదిత్యస్య  
 చ సాయుజ్యజచ్ఛతి । చతురున్నయతి । ద్విర్బ్రహ్మాతి ॥ ౨౯ ॥ సమి-  
 త్యజ్ఞమ్ । సప్తహోతారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమాప్నోతి సౌమ్యమా-  
 ధర్వరమ్ । సప్త చాత్మనశ్శీర్ష్యక్ష్యాన్ప్రాణాన్తస్మృణోతి । ఆదిత్య-  
 స్య చ సాయుజ్యజచ్ఛతి । చతురున్నయతి । ద్విర్బ్రహ్మాతి । ద్విర్వి-  
 మాప్తే । ద్విః ప్రాణ్మాతి । దశహోతారమైవ తద్యజ్ఞక్రతుమా-  
 ప్నోతి సప్తధర్వరమ్ । సప్తజ్ఞాత్మాచమపరివర్గ్ం సస్మృణోతి ।  
 ఆదిత్యస్య చ సాయుజ్యజచ్ఛతి ॥ ౩౦ ॥ అగ్నిహోత్రం మజ్జాన-  
 ద్విర్బ్రహ్మహోత్యపరివర్గ్ం సస్మృణోత్యేకజ్ఞమ్ ॥ ౩౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయత ప్ర జాయేతి । స తపాతవ్యత సోఽ-  
 స్తర్వానభవత్ । స హరితశ్శ్యావోఽభవత్ । తస్మాత్తన్యైర్వర్తవ్యత్నః ।  
 హరిణీ సతి శ్యావా భవతి । స విజాయమానో గచ్ఛేగాతామ్యత్ । స  
 తా న్తః కృష్ణశ్శ్యావోఽభవత్ । తస్మాత్తా న్తః కృష్ణశ్శ్యావో భవతి ।  
 తస్యాసురైవాజీవత్ ॥ 30 ॥ తేనాసునాఽసురానసృజత । తద-  
 సురాగామసుర్వత్సమ్ । య ఏవమసురాగామసుర్వత్సవేదః । అసు-  
 మానైవ భవతి । నైస్తమసుర్జహతి । సాసురాన్ కృష్ణష్టావ పితైవా-  
 మన్యత । తదను పితౄనసృజత । తత్పితౄణాం పితౄత్వమ్ । య  
 ఏవం పితౄణాం పితౄత్వవేదః । పితైవైవ స్వానా భవతి ॥ 31 ॥  
 య స్త్యస్య పితరో హవమ్ । స పితౄన్ కృష్ణష్టావైవమన్యత్ । తద-  
 ను మనుష్యానసృజత । తస్మన్మనుష్యాణాం మనుష్యత్వమ్ । య ఏవం  
 మనుష్యాణాం మనుష్యత్వవేదః । మనస్వీవ భవతి । నైస్తం మ-  
 నుర్జహతి । త సై మనుష్యాన్ కృష్ణసృజానాయ । దివా దేవత్రాఽభవ-  
 త్ । తదను దేవానసృజత । తద్దేవానాన్దేవత్వమ్ । య ఏవన్దై-  
 వానాన్దేవత్వవేదః । దివా హైవాస్య దేవత్రా భవతి । తాని వా  
 వ్రతాని చ త్వార్యమ్భాగ్ఽసి । దేవా మనుష్యాః పితరోఽసురాః । తే-  
 శు సర్వైష్వయ్యైవా నభ ఇవ భవతి । య ఏవవేదః ॥ 33 ॥

అక్షిప్తాన్వినాం భవతి దేవానసృజత సప్త చ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మనాదినో వదన్తి । యో వా ఇనువిద్యాత్ । యతోఽ-  
 యం పవతే । యదభి పవతే । యదభి సంపవతే । సర్వమాయురియా-  
 త్ । స పురాఽఽయప్తః ప్ర మీయేత । ప్రశుమాన్ ధన్యాత్ । విస్తృత

ప్రజామ్ । యో వా ఇమవేద ॥ 3౪ ॥ యత్రోఽయం పవతే ।  
 యదభి పవతే యదభి సూపవతే సర్వమాయురేతి । న పురాఽఽయు-  
 మః ప్ర మీయతే । ప్రశుమాస్థవతి । వైస్తతే ప్రజామ్ । అద్యుః ప-  
 వతే । అపోఽభి పవతే । అపోఽభి సంపవతే ॥ 3౫ ॥ అస్యాః పవతే ।  
 ఇమామభి పవతే । ఇమామభి సంపవతే । అగ్నేః పవతే । అగ్నిమ-  
 భి పవతే । అగ్నిమభి సం పవతే । అస్తరిహ్నాత్పవతే । అస్తరిహ్నమ-  
 భి పవతే । అస్తరిహ్నమభి సం పవతే । అదిత్యాత్పవతే ॥ 3౬ ॥  
 అదిత్యమభి పవతే । అదిత్యమభి సం పవతే । ద్యౌః పవతే । దివమ-  
 భి పవతే । దివమభి సం పవతే । దిగ్భ్యః పవతే । దిశోఽభి పవతే ।  
 దిశోఽభి సంపవతే । స యత్పురస్తాద్వాతి । ప్రాగ్ వీవ భూత్వా పురస్తా-  
 ద్వాతి ॥ 3౭ ॥ తస్మాత్పురస్తాద్వాస్తమ్ । సర్వాః ప్రజాః ప్రతి నన్ద-  
 న్తి । ప్రాణో హి ప్రీయః ప్రజానామ్ । ప్రాణ ఇవ ప్రీయః ప్ర-  
 జానాం భవతి । య ఏవవేద । స వా ఏష ప్రాణ ఏవ । అథ య-  
 ద్దేహితో వాతి । మాతరిశ్చైవ భూత్వా ద్దేహితో వాతి । తస్మాద్ద-  
 ేహితో వాస్తభిద్యాత్ । సర్వా దిశ ఆవతి ॥ 3౮ ॥ సర్వా ది-  
 శోఽను వి వాతి । సర్వా దిశోఽను సవాతితి । స వా ఏష మాతరిశ్చైవ-  
 వ । అథ యత్సత్త్వాద్వాతి । పవమాన ఏవ భూత్వా తత్త్వాద్వాతి ।  
 పూతమస్తా ఆహరన్తి । పూతముదహరన్తి । పూతమణ్ణాతి । య-  
 ఏవవేద । స వా ఏష పవమాన ఏవ ॥ 3౯ ॥ అథ యదుత్తరతో వా-  
 తి । సన్నితేవ భూత్వా త్తరతో వాతి । సన్నితేవ స్వానాం భవతి । య-  
 ఏవవేద । స వా ఏష సన్నితేవ । తె య ఏనం పురస్తాదాయస్తముత్తవ-

దన్తి । య ప్రవాప్య పురస్తాత్పాపానః । తాగంస్తైశ్శున్తి । పుర-  
 స్తాదితరాన్వాప్తనస్సచన్తే । అథ య ఏనన్దక్షిణత ఆయన్తముప్త  
 వదన్తి ॥ ౪౦ ॥ య ప్రవాప్య దక్షిణతః పాపానః । తాగంస్తై-  
 శ్శున్తి । దక్షిణత ఇతరాన్వాప్తనస్సచన్తే । అథ య ఏనం ప్రశ్చా-  
 దాయన్తముప్త వదన్తి । య ప్రవాప్య ప్రశ్చాత్పాపానః । తాగం-  
 స్తైశ్శున్తి । ప్రశ్చాదితరాన్వాప్తనస్సచన్తే । అథ య ఏనముత్తర-  
 త ఆయన్తముప్త వదన్తి । య ప్రవాప్య ఉత్తరతః పాపానః । తాగంస్తై-  
 శ్శున్తి ॥ ౪౧ ॥ ఉత్తరత ఇతరాన్వాప్తనస్సచన్తే । తస్మాద్దేవ-  
 విద్వాన్ । వీవ నృత్యేత్ । బ్రేవ చలెత్ । న్యస్యేవైవైవ్యా భాషేత్ ।  
 ముద్బయేదివ । క్రాగయేదివ । శృక్వాయేతేవ । ఉతమాప వదేయుః ।  
 ఉత మే పాప్తానముప హన్యుణితి । స యాన్దిశగ్ం సనిమైష్య-  
 ణ్స్యోత్ । యదా తాన్దిశ్వాతో నాయాత్ । అథ ప్రవేయా-  
 త్ । ప్రవా భావయేత్ । సాతమేవ రదితపూర్వజన్తమభి ప్రచ్య-  
 వతే । ఆస్య తజ్జనపదం పూర్వా క్షీర్తిర్గచ్ఛతి । దాన కామా  
 అస్తి ప్రజా భవన్తి । య ప్రవవేద ॥ ౪౨ ॥ వేద సం పవత ఆ-  
 దిత్యాత్పవతే వాత్యా వాజ్ఞేయ పవమాన ఏన దక్షిణత ఆయన్తము-  
 ప్త వదన్త్యుత్తరతః పాప్తానస్తాగంస్తైశ్శున్తి త్యప్తే చ ॥ ౪౩ ॥

ప్రజాపతిస్సామగ్ం రాజానమపృశత । తస్మిన్యో వేదా  
 అన్వపృశన్త తా హ స్తైశ్శకురుత । అథ హ నీతా సావ్రితీ । సామగ్ం  
 రాజానశ్చాకమే । శ్రీధాముస చకమే । సాఽఽ హ పితరం ప్రజాపతి-  
 ముపససార । తగ్ం హోవాచ । నమస్తే అస్తు భగవః । ఉప త్వాయా-

౧॥ ౪౩॥ ప్ర త్వా పద్యే । సోమవై రాజానజ్జామయే । శ్రీ-  
 ధాము స కామయత ఇతి । తస్యా ఉహస్థా గురమలక్ష్మారజ్జుల్పయి-  
 త్వా । దశహేనాతారం పురస్తాద్వాన్వీఖ్యాయ । చతుర్హేనాతార-  
 న్నఖిలతః । పశ్చిహేనాతారం ప్రశ్చాత్ । వడ్డోతారము తగ్రతః । స-  
 ప్రహేనాతారముపరిష్టాత్ । సమ్భారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽల-  
 బ్ధౌత్వ ॥ ౪౪॥ ఆస్యాథావవాజి । తాగం హేనాదీప్త్యవాచ ।  
 ఉప మా వర్తాస్వేతి । తగం హేనావాచ । భాగస్తు ము ఆచఖ్వి ।  
 ఏతన్న ఆచఖ్వి । యతే ప్రాణావీతి । తస్యా ఉహ త్రి వేదా-  
 న్సృదదౌ । తస్మాదుహ ప్రీయో భాగమైవ హరయన్తే । స యః  
 కామయేత ప్రియస్సాస్యమితి ॥ ౪౫॥ యవా కామయేత ప్రియ-  
 స్సాస్యమితి । తస్మా ఏతగ్గంథా గురమలక్ష్మారజ్జుల్పయిత్వా । దశ-  
 హేనాతారం పురస్తాద్వాన్వీఖ్యాయ । చతుర్హేనాతారన్నఖిలతః ।  
 పశ్చిహేనాతారం ప్రశ్చాత్ । వడ్డోతారము తగ్రతః । సప్రహేనాతార-  
 ముపరిష్టాత్ । సమ్భారైశ్చ పత్నిభిశ్చ ముఖేఽలబ్ధౌత్వ । ఆస్యా-  
 థావవశేత్ । ప్రియో హైవ భవతి ॥ ౪౬॥

అయాస్యలబ్ధౌత్వ స్యామితి భవతి ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మగ్నవదపృత । తదకామయత । సమాత్తనా పద్యే-  
 యేతి । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామస్త్రీయత । తస్మైదశమగం హూ-  
 తః ప్రత్యశ్యదాత్ । స దశహూతోభవత్ । దశహూతో హ వైనా-  
 మైవః । తవా ఏతన్దశహూతగ్ం సన్తమ్ । దశహేనాతార్యా-

చక్షుతే ప్రరోష్ణేణ । ప్రరోష్ణప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౪౭ ॥ ఆ-  
 త్మన్నాత్మన్నిత్యామస్త్రయత । తస్మై సప్తమగ్ం నూతః ప్రత్య-  
 శ్యణోత్ । స సప్తహూతోఽభవత్ । సప్తహూతో నా వై నామైషః ।  
 తవా ఏతగ్ం సప్తహూతగ్ం సన్తమ్ । సప్తహూతేత్యాచక్షుతే  
 ప్రరోష్ణేణ । ప్రరోష్ణప్రియా ఇవ హి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యా-  
 మస్త్రయత । తస్మై ప్తమగ్ం నూతః ప్రత్యశ్యణోత్ । స పక్షా-  
 తోఽభవత్ ॥ ౪౮ ॥ పక్షాతో నా వై నామైషః । తవా ఏతగ్ం ప-  
 క్షాతగ్ం సన్తమ్ । పక్షాతేత్యాచక్షుతే ప్రరోష్ణేణ । ప్రరోష్ణప్రియా  
 ఇవ హి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామస్త్రయత । తస్మై పశ్చిమ-  
 గ్ం నూతః ప్రత్యశ్యణోత్ । స పశ్చిమహూతోఽభవత్ । పశ్చిమహూ-  
 తో నా వై నామైషః । తవా ఏతగ్ం పశ్చిమహూతగ్ం సన్తమ్ । ప-  
 శ్చిమహూతేత్యాచక్షుతే ప్రరోష్ణేణ ॥ ౪౯ ॥ ప్రరోష్ణప్రియా ఇ-  
 వ హి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామస్త్రయత । తస్మై చతుర్థా-  
 గ్ం నూతః ప్రత్యశ్యణోత్ । స చతుర్థహూతోఽభవత్ । చతు-  
 ర్థహూతో నా వై నామైషః । తవా ఏతగ్ం చతుర్థహూతగ్ం స-  
 న్తమ్ । చతుర్థహూతేత్యాచక్షుతే ప్రరోష్ణేణ । ప్రరోష్ణప్రియా ఇ-  
 వ హి దేవాః । తమబ్రవీత్ । త్వష్టే మే నేదిష్ఠగ్ం నూతః ప్రత్య-  
 శ్రావీః । త్వమైనానాభ్యాతార్ ఇతి । తస్మాన్ను హేనాగ్ంశ్చ-  
 తుర్హూతార్ ఇత్యాచక్షుతే । తస్మాచ్ఛ్రూమః పుత్రాణాగ్ం హృ-  
 ద్యతమః । నేదిష్ఠో హృద్యతమః । నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి । య-  
 ఏవనేద ॥ ౫౦ ॥ దేవాష్షడ్భూతోఽభవత్పశ్చిమహూతేత్యాచక్షుతే ప్ర-

రోహిణీశాస్త్రీష్వత్పు ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మవాదిన్ః కిన్దక్షిణాయో వా అవిద్యాన్తస్య వై  
బ్రహ్మవాదిన్ః యద్దశహోతారః ప్రజాపతిర్వ్యసం ప్రజాపతిః పు-  
రుషం ప్రజాపతిరకామయత స తప్తసోఽన్తర్వాన్బ్రహ్మవాదిన్ః  
యో వా ఇమన్విద్యాత్ప్రజాపతిస్సమగ్ం రాజానం బ్రహ్మత్వ-  
న్వదేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

బ్రహ్మవాదిన్తస్య వా అగ్నేర్యద్వా ఇదక్షిణ్య ప్రజాపతి-  
రకామయత య ఏవాస్య దక్షిణతః పశ్చాత్ ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మవాదిన్ః య ఏవవేద ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## చతుర్థప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ జప్తో దమూనా అతిధిర్దురోగే । ఇమన్న్య య-  
జ్ఞముప యాహి విద్వాన్ । విశ్వ అగ్నేఽభియుజో విహత్య । శత్రూ-  
యతామా భరా భోజనాని । అగ్నే శర్థ మహతే సాభగాయ । తవ  
ద్యుమ్నాన్యత్తమాని సన్తు । సజ్జాస్త్వత్యగ్ం సుయమమా కృణు-  
ష్వ । శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహగ్ంసి । అగ్నేయో నోఽభిత్సా-  
చనః । వృకో వానో జిఘగ్ంసతి ॥ ౧ ॥ తాగ్ం స్త్వప్త్రహ-  
జ్ఞహి । వస్త్వస్త్వభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభిదాసతి । సమా-  
నో యశ్చ నిష్ప్రయః । ఇధ్ధస్యేవ ప్రక్షాయతః । మా తస్యాచ్ఛేషి కి-  
న్జాచన । త్వమిన్ద్రాభిభూరసి । దేవో విజ్ఞాతవీర్యః । వృత్త్రహ పురు-



రోహిణీశాస్త్రీష్వత్పు ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మవాదిన్ః కిన్దక్షిణాయో వా అవిద్యాన్తస్య వై  
బ్రహ్మవాదిన్ః యద్దశహోతారః ప్రజాపతిర్వ్యసం ప్రజాపతిః పు-  
రుషం ప్రజాపతిరకామయత స తప్తసోఽన్తర్వాన్బ్రహ్మవాదిన్ః  
యో వా ఇమన్విద్యాత్ప్రజాపతిస్సమగ్ం రాజానం బ్రహ్మత్వ-  
న్వదేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

బ్రహ్మవాదిన్తస్య వా అగ్నేర్యద్వా ఇదక్షిణ్య ప్రజాపతి-  
రకామయత య ఏవాస్య దక్షిణతః పశ్చాత్ ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మవాదిన్ః య ఏవవేద ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

## చతుర్థప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ జప్తో దమూనా అతిధిర్దురోగే । ఇమన్న్య య-  
జ్ఞముప యాహి విద్వాన్ । విశ్వ అగ్నేఽభియుజో విహత్య । శత్రూ-  
యతామా భరా భోజనాని । అగ్నే శర్థ మహతే సాభగాయ । తవ  
ద్యుమ్నాన్యత్తమాని సన్తు । సజ్జాస్సత్యగ్ం సుయమమా కృణు-  
ష్వ । శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహగ్ంసి । అగ్నేయో నోఽభిత్సా-  
చనః । వృకో వానో జిఘగ్ంసతి ॥ ౧ ॥ తాగ్ం స్తవ్స్వత్రహ-  
జ్ఞహి । వస్వస్సభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభిదాసతి । సమా-  
నో యశ్చ నిష్ఠ్యః । ఇధ్ధస్యేవ ప్రక్షాయతః । మా తస్యాచ్ఛేషి కి-  
క్షుచన । త్వమిన్ద్రాభిభూరసి । దేవో విజ్ఞాతవీర్యః । వృత్రహ పురు-

చేతనః । అప్రప్రాచ ఇన్ద్రో విశ్వాగ్ం అమిత్రా ॥ ౨ ॥ అపాపా-  
 చో అభిభూతే నుదస్య । అపోదీనో అవశూరాధరా చ ఊరా ।  
 యథా తప్త శర్మన్తదేమ । తమిన్ద్రోవాఃయామసి । మ-  
 హే వృత్రాయ హస్తవే । స వృషా వృషభా భువత్ । యుజే రథజ్ఞ-  
 వేషణ్ం హరిభ్యామ్ । ఉప్త బ్రహ్మణి జాజమాణమగ్నుః । విభాధి-  
 ప్తాస్యరొదసీ మహి త్వా । ఇన్ద్రో వృత్రాణ్యప్రీతిః ఘనాన్వా ॥ ౩ ॥  
 వావ్యవాహమభీమాత్రిషాహమ్ । రక్షోహగ్ం పుత్రనాగు జిఘ్రమ్ ।  
 జ్యోతిష్ సద్విద్యతం పురణ్ధిమ్ । అగ్నిగ్ం స్విష్టకృతమా హు-  
 వేమ । స్విష్టమగ్నే అభి తత్పుణాహి । విశ్వాదేవ పుత్రనా అభి-  
 వ్య । ఉరున్నః పథా ప్రదిశన్విభాహి । జ్యోతిష్ ధేహ్యజరన్న-  
 ఆయుః । త్వమగ్నే హవిష్తనః । దేవం మరతాస ఈడ-  
 తే ॥ ౪ ॥ మన్యే త్వా జాతవేదసమ్ । స హవ్యా వహ్నియష-  
 క । విశ్వాని నో దుర్గహః జాతవేదః । సిన్ధున్న నానా దుర్తిరాఽతిప-  
 రషి । అగ్నే అత్రివన్తససా గృణానః । అస్తాకం బోధ్యవితా త-  
 నూనామ్ । పూషా గా అన్వేతు సః । పూషా రక్షత్యర్యతః । పూ-  
 షా వాజగ్ం సనోతు సః । పూషమా ఆశా అనువేద సర్వాః ॥ ౫ ॥  
 సో అస్తాగ్ం అభయతమేన నేవత్ । స్వస్తిదా అఘ్నోస్సర్వవీరః ।  
 అప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రజానా । త్వమగ్నే ప్రవథా అసి । జ-  
 ప్తాహోత్రా వరేణ్యః । త్వయా యజ్ఞవి తన్వతే । అగ్ని రహ్మాగ్ం-  
 సి సేధతి । శుక్రకోచిరమర్త్యః । శుచిః పావక ఈడ్యః । అగ్నే-  
 రహ్మహో అగ్ంహసః ॥ ౬ ॥ ప్రతిష్ఠదేవరీషతః । తపిష్ఠే రథ-

రో దహ । అగ్నే హగంపి స్యత్రిణమ్ । దీప్త్యన్యత్యైకాహ్వా । స్వేచ్ఛ-  
 యే శుచివ్రత । ఆపాతవాహి భక్షజమ్ । వివాతవాహి యద్రవః ।  
 త్వగం హి విశ్వభేషజః । దేవానాన్దూత ఈయసే । ద్వావిహ  
 వాతేవారః ॥ 2 ॥ అసిన్ధోరాపరావతః । దష్టం మె అన్య ఆవాతు ।  
 వరాన్యో వాతు యద్రవః । యద్రదోవాతతే గృహే । అమృతస్య  
 నిధిః హితః । తతో నో దేహి జీవసే । తతో నో ధేహి భేషజమ్ । త-  
 తో నో మహా ఆపహ । వాత ఆవాతు భేషజమ్ । శమ్భూర్మయో-  
 భూర్నో హృదే ॥ ౩ ॥ ప్రణ ఆయూగంపి తారిషత్ । త్వమగ్నే అ-  
 యాసి । అయా సన్తనసా హితః । అయా సా హవ్యమూహిషే ।  
 అయా నో ధేహి భేషజమ్ । ఇప్తే అగ్నిరాహుతః । న్వాహాకృతః పి-  
 పర్తు నః । స్వగా దేవేభ్య ఇదన్నమః । కామో భూతస్య భవ్యస్య ।  
 సైమాదేకో విరాజతి ॥ ౪ ॥ స ఇదం ప్రతి పప్రథే । ఋతూనుభృ-  
 జతే వ్రతే । కామస్తదగ్నే సమవర్తతాధి । మహస్తా రతః ప్రథమ-  
 యదాసీత్ । సతౌ బన్ధుమసతి నిరవిన్దా । హృది ప్రతిష్ఠా కవయో-  
 య మనీషా । త్వయా మన్యో సరథమారుజస్తః । హర్షమాణాసా ధృ-  
 వతా మరుత్వః । తిక్తేషవ ఆయుధా సగ్ంశిశానాః । ఉప్ర ప్రయన్తి  
 సగో అగ్నిరూపాః ॥ ౫ ॥ మన్యర్భగో మన్యరైవాస దైవః । మ-  
 న్యర్హోతా వరుణో విశ్వవేదాః । మన్యవిశ ఈడతే దేవయ-  
 స్తేః । ప్రాహి నో మన్యో తపస్తా శ్రమేణ । త్వమగ్నే వ్రతభృచ్ఛుచిః ।  
 దేవాగం ఆసాదయా ఇహ । అగ్నేహవ్యాయో వోధవే । వ్రతాను  
 బిభ్రద్వ్రతసా అదాభ్యః । యజా నో దేవాగం అజరస్సువీరః ।

దధద్రత్నాని సువిదానో అగ్నే । గోపాయనో జీవసో జాతవేదః ॥౧౧॥

జిఘాగ్ం సత్యమిత్రాజ్ఞాఘనాన్వసేదనే సర్వా అగ్ంహసో  
వాచో హృదే రాజత్యగ్నిరూపాసువిదానో అగ్నో ఏకజ్ఞ ॥ ౧ ॥

చక్షుషో హే తై మనసో హే తై । వాచో హే తై బ్రహ్మణో  
హే తై । యో మాఽఘాయురభిదాసతి । తమగ్నే మైన్యా మేనిబ్జు-  
ణుధౌ మా చక్షుష్టా యో మనసా । యో వాచా బ్రహ్మణాఽఘాయు-  
రభిదాసతి । తయాఽగ్నే త్వం మైన్యా । అముమమేనిబ్జుణు । య-  
త్కించాసా మనసా యచ్ఛవాచా । యజ్జ్ఞావహోతి యజమాహ-  
విభ్యః ॥ ౧౨ ॥ తస్మై త్వర్నిర్ముత్యా సవిదానః । పురాద్విష్టా-  
దాహుతీరస్య హన్తు । యాతుధానా నిర్ముతిరాదురహ్నిః । తే అస్య  
మున్తవస్థితేన సత్యమ్ । ఇన్ద్రోసితా అజ్యమస్య మథ్నన్తు ।  
మా తథ్నమృద్ధి యద్రసాక్షరోతి । హన్సి తైఽహబ్జుతగ్ం హవిః ।  
యో సో ఘోరమచీకృతః । అపాఞ్చత ఉభా బ్రాహ్మణా । అప న-  
హ్యమ్యాస్యమ్ ॥ ౧౩ ॥ అప నహ్యమి తే బ్రాహ్మణా । అప నహ్యమ్యా-  
స్యమ్ । అగ్నో దైవస్య బ్రహ్మణా । సర్వస్తేఽవధిషబ్జుతమ్ ।  
పురాఽముష్య వషట్కారాత్ । యజ్ఞస్తేషు నస్కృధి । స్వీష్టమ-  
స్మాకం భూయాత్ । మాఽస్మాన్వాప్సన్నరాతయః । అనిదూరే  
స్తో అగ్నే । భార్యవ్యస్యాభిదాసతః ॥ ౧౪ ॥ వషట్కారేణ  
వజ్రేణ । కృత్యాగ్ం హన్సి కృతామహమ్ । యో మా వ-  
క్షన్తివా సాయమ్ । ప్రాతశ్చావహ్నో నిషీయతి । అద్యా త-  
మిన్ద్రవజ్రేణ । భార్యవ్యంసాదయామసి । ఇన్ద్రస్య గృహోస్తేత్వా ।

ప్రపద్యై సగుస్సాశ్వైః । సహ యన్మై అస్తితేన । ఈడే అగ్నివైవశ్చ-  
తమ్ ॥ ౧౧ ॥ గిరా యజ్ఞప్య సాధనమ్ । త్మస్తీవాసన్ధితావాసమ్ ।  
అగ్నేశతేమతే వయమ్ । యమద్దేవస్య వాఙుః । అతి ద్వేషాగ్ంసిత-  
రెమ । అవతం మూ పమనస్తా సమోశస్తా । సచేతస్తా సరేతస్తా । ఉభా  
మామవతజ్ఞాతవేదస్తా । శివో భవతమద్య నః । స్వయంబుద్ధాన-  
స్సుగమప్రయావమ్ ॥ ౧౬ ॥ తిగ్మశ్శక్తో వృషభశ్శోశుచానః । ప్ర-  
త్నగ్ం సధస్థమస్తు పశ్యమానః । అతస్తుమగ్నిర్దివ్యస్తతాన । త్వ-  
న్నస్తస్తు దుత సేతురగ్ని । త్వం పథా భవసి దేవయానః । త్వయా-  
గ్ని పృష్ఠవ్యయమారుహేమ । అథా దైవైస్సధమాదం మదేమ ।

ఉదుర్తమం ముముగ్ధి నః । విపాశం మధ్యమశ్చుత । అవాధమాని జీవ-  
సే ॥ ౧౭ ॥ వయగ్ం పోమ ప్రకేతవ । మన స్తనూము బిభ్రతః । ప్రణ-  
వస్తో అశీమహి । ఇన్ద్రాగ్నే దేవీ సుభగా సుపత్నీ । ఉదగ్ం శేన పత్నివి-  
ద్యే జగాయ । త్రిగ్ం శదస్య జఘన్తయోజనాని । ఉపస్థ ఇన్ద్ర-  
గ్ం స్థవరం బిభ్రతి । సేనా మా నామ పృథివీ ధనజ్ఞయా । విశ్వవ్యచా  
అదితిస్సూర్యత్వక్ । ఇన్ద్రాగ్నే దేవీ ప్రాసహా దదానా ॥ ౧౮ ॥ సా  
నో దేవీ సుహవా శర్మ యచ్ఛతు । అత్వా-హార్షమమస్తరభూః । ధృ-  
వస్తిష్ఠావిచాచలిః । విశస్త్యా సర్వా వాఙ్మనుః । మా త్వద్ద్రాప్తిమధి-  
భ్రాత । ధృవా ద్యాధృవా పృథివీ । ధృవవ్యవ్విదుదజ్ఞగత్ ।  
ధృవా మా పర్వతా ఇమే । ధృవోరాజా విశామయమ్ । ఇహైవైధి-  
మా వ్యధిమాః ॥ ౧౯ ॥ పర్వత ఇవావిచాచలిః । ఇన్ద్ర ఇవైహ ధృ-

వస్తిష్ఠ । ఇహ రాష్ట్రముధారయ । అభితిష్ఠ పృతన్వతః । అధరే సన్తు  
 శత్రవః । ఇన్ద్ర ఇవ వృత్రహః తిష్ఠ । అపః ష్టేత్రాణి సజ్జాయత్ । ఇన్ద్ర-  
 ఏణమదీధరత్ । ధ్రువన్ధ్రువేణ హవిమా । తస్మై దేవా అభిబ్ర-  
 వత్ । అయశ్చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౨౦ ॥ హవిర్భిరాస్యమభి దా-  
 సతో విప్రశ్చిత్రమప్రయావజ్జీవసైదదానా వ్యభిష్ఠా బ్రవన్తేకశ్చ ॥ ౨౧ ॥  
 జష్టి నరో బ్రహ్మణా వః పితృణామ్ । అఖమవ్యయన్మ కిలా-  
 రిషాథ । యచ్ఛక్వరీమ బృహతా రవేణ । ఇన్ద్రై శుష్కమదధా-  
 థా వసిష్ఠాః । హవకా నస్సరస్వతీ । వాజేభిర్వాజినీవతీ । యజ్ఞ-  
 వష్టు ధియా వసుః । సరస్వత్యభి నో నేషి వస్యః । మా వస్సరీః వయ-  
 సా మా న అధక్ । జషస్య న స్సఖ్యా వైశ్యా చ ॥ ౨౨ ॥ మా త్వ-  
 ఖైత్రాణ్యరణాని గన్త । ప్రజ్ఞై హవిర్నమసా బర్హిరగ్నా । అ-  
 యామి స్రుగ్భృతవతీ సుప్రక్తిః । అమృష్ట సద్ద సదనే వృధి-  
 వ్యాః । అశ్రాయ యజ్ఞసూర్యేన చక్షుః । ఇహోర్వాశ్చమతిహ్వా-  
 యే । ఇన్ద్రైశ్చైత్రాయ శేరవే । అన్తాకమస్తు కేవలః । అ-  
 ర్వాశ్చమిన్ద్రమముతో హవామహే । యో గోజిద్ధనజిదత్వజి-  
 ద్యః ॥ ౨౩ ॥ ఇమన్నో యజ్ఞవిహవే జషస్య । అస్య కుర్మో  
 హరివో మేదినన్త్యా । అసంమృష్టో జాయసే మాతృహృత్సుచిః ।  
 మన్ద్రః కవిరుదతిష్ఠో వివస్వతః । శృతేన త్వా వర్ధయన్నగ్న ఆహు-  
 త । ధూమస్తే కైతురథవద్దివిశ్రితః । అగ్నిరగ్రే ప్రథమో దేవతా-  
 నామ్ । సయాతానాముత్తమో విష్ణురాసీత్ । యజమానాయ పరి-  
 య

గృహ్య దేవాః । దీప్తియైదగ్ం హవిరాగచ్ఛతన్నః ॥ ౨౩ ॥ అగ్నిశ్చ  
 విష్ణో తప ఉత్తమం మహాః । దీప్తిపాలైభ్యోఽవనతగ్ం హి శక్తాః ।  
 విశ్వేదైవైర్యజ్ఞియైస్సవిదానాః । దీప్తిమస్తై యజమానాయ  
 ధత్తమ్ । ప్రతద్విష్ణుస్తవ తే వీర్యాయ । మృగా న భీమః కుచరౌ గి-  
 రిష్ఠాః । యస్యోరుమ త్రిమ విక్రమణేమ । అధిష్ఠాయన్తి భువనాన్తి విశ్వాః ।  
 నూమతోఽదయతే సన్నివ్యాయః । విష్ణవ ఉరుగ్రాయాయ దా-  
 శత్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రయస్తత్రా చా మనస్తా యజాతైః । వ్రతావస్తన్నర్య-  
 మా వివాసాత్ । విచక్రమే పృథివీమైష వ్రతామ్ । భైత్రాయ విష్ణుర్మ-  
 నుషే దశస్యకః । ధ్రువాసో అస్య క్షీరయో జనాసః । ఉరు జ్ఞిగ్ం  
 సుజనిమా చకార । త్రిదేవః పృథివీమైష వ్రతామ్ । విచక్రమే శతర్చ-  
 సం మహిత్యా । ప్రవిష్ణురస్తు తవస్తస్తవీయాః । త్వేషగ్ం హ్యస్త్య  
 స్థవీరస్త్య నామ ॥ ౨౫ ॥ హోతారఞ్చైత్రధమధ్వరస్య । యజ్ఞస్య  
 యజ్ఞస్య కైతుగ్ం రుశస్తమ్ । ప్రత్యర్థిదేవస్య దేవస్య మహ్నః ।  
 శ్రియా త్వగ్నిమతిధిజ్ఞానానామ్ । ఆన్తో విశ్వాభిరూతిభిస్తస్మాదాః ।  
 బ్రహ్మ జహాహో హర్యశ్వ యాహి । వరీవృజ్ఞధ్వవిరేభిస్సుశీప్ర । అస్మై  
 దధద్వృషణగ్ం శుష్మమిన్ద్రా । ఇన్ద్రాస్సువర్షమా జనయన్నహని । జిగా-  
 యోశిగ్భిః పృతనా అభి శ్రీః ॥ ౨౬ ॥ ప్రా రోచయయ్మనవే కైతుమ-  
 హ్నమ్ । అవిన్దజ్ఞ్యోతిర్భూహతే రణాయ । అశ్వినావవస్తై నిహ్వ-  
 యేవామ్ । ఆనూనయాతగ్ం సుక్తత్రాయ విప్రా । ప్రాత్రయ్యకై-  
 న స్తువృతా రథేన । ఉపాగచ్ఛతమవసాగతన్నః । అవిష్టవీష్యశ్వే

నాన అసు । ప్రజాప్రదేనో అప్రాయన్నో అస్తు । ఆవాన్తోకే తవ-  
 యో తూతుజానాః । సురత్నాసో దైవవీరిజమేమ ॥ ౨౭ ॥ త్వగ్ం  
 సోమక్రతుభిస్తుక్రతుర్భూః । త్వస్థైస్తుదభ్యో విశ్వవేదాః ।  
 త్వస్త్వహేవృషత్యేభిర్గృహీత్వా । ద్యుమ్నేభిర్ద్యుమ్నైభిర్వా స్తృచ-  
 ఖ్నాః । అమాధయ్యస్సు పృథనాసు పప్రిమ్ । సువర్తమామస్సాన్వస్త్వ-  
 జనస్య గోపామ్ । భరైముజాగ్ం సుభుతిగ్ం సుశ్రవసమ్ । జయస్త-  
 న్వామనుమదేమ సామ । భవామిత్రో న కేవ్యోమృతాసుతిః । విభూ-  
 తద్యుమ్న ఏవ యా ఉ ప్రతథాః ॥ ౨౮ ॥ అథా తె విష్ణో విదుషా చిదృ-  
 ధ్యః । స్తోమో యజ్ఞస్య రాధ్యో హవిష్కరః । యః పూర్వాయ వేధస్తే  
 నవీయసి । సుమజ్జానయో విష్ణవై దదాశతి । యో జాతమస్య మహా-  
 తో మహి బ్రహ్మత్ । సేద్యుశ్రవోభిర్ద్యుజ్యభిదభ్యసత్ । తము స్తోతా-  
 రః పూర్వాయథా విద ఋతస్య । గర్భగ్ం హవిషా పితరాన ।  
 ఆఽస్యజానంతోనామ చిద్వివక్తన । బృహతై విష్ణో నుమతిం భవామహే  
 ॥ ౨౯ ॥ ఇమా ధానా ఘృతస్నువః । హరీ ఇహోపవన్భుతః । ఇన్ద్రగ్ం  
 సుఖితమై రథే । ఏవ బ్రహ్మ ప్రతేమహే । విదథే శగ్ం సిషగ్ం హరీ ।  
 య ఋత్వియః ప్రతేవన్వే । వనుషో మార్త్యతం మదమ్ । ఇన్ద్రో నా-  
 మ ఘృతన్నయః । హరిభిశ్చార్తు సేచతే । శ్మితో గణ ఆత్వా విశ-  
 న్తు ॥ ౩౦ ॥ హరివహః సర్గరః । ఆచర్షణిపా వృషభా జనా-  
 నామ్ । రాజా కృష్టీనాం పురుషూత ఇన్ద్రః । స్తుతశ్రవస్యన్నవ-  
 సోవమద్రిక్ । యుక్త్వా హరీ వృషణాయాహ్యర్వాజ్ । వ్రయభిస్థవః



ప్రసవయదాయః । అపస్సుముద్రగ్ం రథ్యవ జగ్ముః । అతశ్చిది-  
 స్తైస్సదస్తా వరీయూః । యదీగ్ం సామః పృణతి దుగ్ం అగ్ంశుః ।  
 హ్వయామసి త్వేస్త్రి యాహ్యర్వాజ్ ॥ 30 ॥ అరన్త సా-  
 మస్తనువే భవతి । శతక్రతో మాదయస్వా సుతేషు । ప్రాస్మా-  
 గ్ం అవ పృతనాసు ప్రయుఘ్ను । ఇన్ద్రాయ సామాః ప్రదివో వి-  
 దానాః । ఋభుర్యేభిర్వృషవర్వా విహాయాః । ప్రయమ్యమా-  
 తాస్సత్రిమాగృభాయ । ఇన్ద్రో పిబ వృషభూతస్య వృష్టేః । అ-  
 హేడమాన ఉపయాహి యజ్ఞమ్ । తుభ్యం పవన్త ఇన్దవస్సుతా-  
 సః । గావో న వజ్రీన్ధ్వమోక్షో అచ్చ ॥ 31 ॥ ఇన్ద్రాగ్-  
 హి ప్రథమా యజ్ఞయానామ్ । యా తే కాకుఘ్నుకృతా యా వరి-  
 ష్ఠా । యయా శక్వత్పిబసి మధ్వ ఉమిమ్ । తయా సాహి ప్రతే  
 అధ్వయ్యరథాత్ । సన్తే వజ్రోవర్తతామిన్ద్రో గవ్యః । ప్రాతర్య-  
 త్తా విబాధయ । అశ్వినావేహ గచ్ఛతమ్ । అస్య సామస్య పీత-  
 యే । ప్రాతర్యావాణా ప్రథమా యజధ్వమ్ । పురా గృభ్రాదర-  
 రుషః పిబాథః । ప్రాతర్ హి యజ్ఞమశ్వినా దధాతే । ప్రశగ్ంస-  
 న్తి కవయః పూర్వభాజః । ప్రాతర్యజధ్వమశ్వినా హినోత । న  
 సాయమసి దేవయా అజప్తమ్ । ఉతాన్యో అస్మద్యజతే విచాయః ।  
 పూర్వః పూర్వో యజమానో వసీయా ॥ 33 ॥ చాశ్వజిద్యో గ-  
 చ్ఛతన్నో చాశ్నామాభి శ్రీర్గమేమ సప్రథా భజామహే విశన్తు  
 యాహ్యర్వాజచ్చ పిబాథష్టట్ ॥ 3 ॥

నక్షత్రా<sup>1</sup>తా<sup>2</sup>సో<sup>3</sup>ష<sup>4</sup>ధే । రామై<sup>5</sup>కృ<sup>6</sup>ష్ణే<sup>7</sup> అ<sup>8</sup>సి<sup>9</sup>క్ష్మి<sup>10</sup> చ । ఇ<sup>11</sup>దగ్ం<sup>12</sup>  
 ర<sup>13</sup>జ<sup>14</sup>ని<sup>15</sup> ర<sup>16</sup>జ<sup>17</sup>య<sup>18</sup> । క్షి<sup>19</sup>లా<sup>20</sup>సం<sup>21</sup> ప<sup>22</sup>లి<sup>23</sup>త<sup>24</sup>క్చ<sup>25</sup> య<sup>26</sup>త్ । క్షి<sup>27</sup>లా<sup>28</sup>స<sup>29</sup>క్చ<sup>30</sup> ప<sup>31</sup>లి<sup>32</sup>త<sup>33</sup>క్చ<sup>34</sup> । ని<sup>35</sup>  
 ర్తి<sup>36</sup>తో<sup>37</sup> నా<sup>38</sup>శ<sup>39</sup>యా<sup>40</sup> పృ<sup>41</sup>ష<sup>42</sup>త్ । ఆ<sup>43</sup> న<sup>44</sup> స్వా<sup>45</sup> అ<sup>46</sup>స్మ<sup>47</sup>తా<sup>48</sup>వ<sup>49</sup>ర్ణః । ప<sup>50</sup>రా<sup>51</sup> శై<sup>52</sup>వ<sup>53</sup>  
 తా<sup>54</sup>ని<sup>55</sup> సా<sup>56</sup>త<sup>57</sup>య<sup>58</sup> । అ<sup>59</sup>సి<sup>60</sup> త<sup>61</sup>న్తే<sup>62</sup> ని<sup>63</sup>ల<sup>64</sup>య<sup>65</sup>న<sup>66</sup>మ్ । అ<sup>67</sup>స్థా<sup>68</sup>న<sup>69</sup>మ<sup>70</sup>సి<sup>71</sup>త<sup>72</sup>న్త<sup>73</sup>వ<sup>74</sup> ॥ 3౪ ॥  
 అ<sup>75</sup>సి<sup>76</sup>క్ష్మి<sup>77</sup>య<sup>78</sup>సో<sup>79</sup>ష<sup>80</sup>ధే । ని<sup>81</sup>ర్తి<sup>82</sup>తో<sup>83</sup> నా<sup>84</sup>శ<sup>85</sup>యా<sup>86</sup> పృ<sup>87</sup>ష<sup>88</sup>త్ । అ<sup>89</sup>స్థి<sup>90</sup>జ<sup>91</sup>స్య<sup>92</sup> క్షి<sup>93</sup>లా<sup>94</sup>స<sup>95</sup>  
 స్య<sup>96</sup> । త<sup>97</sup>న్మా<sup>98</sup>జ<sup>99</sup>స్య<sup>100</sup> చ<sup>101</sup> య<sup>102</sup>త్త్వ<sup>103</sup>చి<sup>104</sup> । కృ<sup>105</sup>త్య<sup>106</sup>యా<sup>107</sup> కృ<sup>108</sup>త<sup>109</sup>స్య<sup>110</sup> బ్ర<sup>111</sup>హ్మ<sup>112</sup>ణా<sup>113</sup> ।  
 ల<sup>114</sup>బ్ధ్వి<sup>115</sup> శ్చే<sup>116</sup>త<sup>117</sup>మ<sup>118</sup>నీ<sup>119</sup>న<sup>120</sup>శ<sup>121</sup>మ్ । స<sup>122</sup>రూ<sup>123</sup>పా<sup>124</sup> నా<sup>125</sup>మ<sup>126</sup> తే<sup>127</sup> మూ<sup>128</sup>తా<sup>129</sup> । స<sup>130</sup>రూ<sup>131</sup>ప్తో<sup>132</sup> నా<sup>133</sup>మ<sup>134</sup>  
 తే<sup>135</sup> పి<sup>136</sup>తా<sup>137</sup> । స<sup>138</sup>రూ<sup>139</sup>పా<sup>140</sup>సో<sup>141</sup>ష<sup>142</sup>ధే<sup>143</sup> సా<sup>144</sup> । స<sup>145</sup>రూ<sup>146</sup>ప<sup>147</sup>మి<sup>148</sup>ద<sup>149</sup>బ్ధ<sup>150</sup>ృ<sup>151</sup>ధి<sup>152</sup> ॥ 3౫ ॥  
 తు<sup>153</sup>న<sup>154</sup>గ్ం<sup>155</sup> హు<sup>156</sup>వే<sup>157</sup>మ<sup>158</sup> మ<sup>159</sup>ఘ<sup>160</sup>వా<sup>161</sup>న<sup>162</sup>మి<sup>163</sup>వ<sup>164</sup>ర్ద<sup>165</sup>మ్ । అ<sup>166</sup>స్మి<sup>167</sup>న్భ<sup>168</sup>రే<sup>169</sup> నృ<sup>170</sup>త<sup>171</sup>మ<sup>172</sup>వా<sup>173</sup>  
 చ<sup>174</sup>సా<sup>175</sup>తా<sup>176</sup> । శ్చ<sup>177</sup>ృ<sup>178</sup>ణ<sup>179</sup>వ<sup>180</sup>న్త<sup>181</sup>ము<sup>182</sup>గ్ర<sup>183</sup>మూ<sup>184</sup>త<sup>185</sup>యే<sup>186</sup> స<sup>187</sup>మ<sup>188</sup>ఘ్న<sup>189</sup> । ఘ్న<sup>190</sup>వ<sup>191</sup>న్త<sup>192</sup>వ<sup>193</sup>  
 త్సా<sup>194</sup>ణి<sup>195</sup> స<sup>196</sup>జ్జ<sup>197</sup>త<sup>198</sup>స్థ<sup>199</sup>నా<sup>200</sup>నా<sup>201</sup>మ్ । ధూ<sup>202</sup>న్తు<sup>203</sup>థ<sup>204</sup> ద్వా<sup>205</sup>ం ప<sup>206</sup>ర్వ<sup>207</sup>తా<sup>208</sup>న్తా<sup>209</sup>తు<sup>210</sup>ష్టే<sup>211</sup>  
 వ<sup>212</sup>సు<sup>213</sup> । ని<sup>214</sup>వో<sup>215</sup> వ<sup>216</sup>నా<sup>217</sup> జి<sup>218</sup>హ<sup>219</sup>తై<sup>220</sup> యా<sup>221</sup>మ<sup>222</sup> నో<sup>223</sup>భి<sup>224</sup>యా<sup>225</sup> । క్షో<sup>226</sup>వ<sup>227</sup>య<sup>228</sup>థ<sup>229</sup> పృ<sup>230</sup>థి<sup>231</sup>వీ<sup>232</sup>ం పృ<sup>233</sup>  
 ణి<sup>234</sup>మా<sup>235</sup>త<sup>236</sup>రః । యు<sup>237</sup>ధే<sup>238</sup> య<sup>239</sup>దు<sup>240</sup>గ్రా<sup>241</sup>ః పృ<sup>242</sup>ష<sup>243</sup>తీ<sup>244</sup>ర<sup>245</sup>య<sup>246</sup>గ్ధ<sup>247</sup>వ<sup>248</sup>మ్ । ప్ర<sup>249</sup>వే<sup>250</sup>ప<sup>251</sup>య<sup>252</sup>  
 న్తి<sup>253</sup> ప<sup>254</sup>ర్వ<sup>255</sup>తా<sup>256</sup> । వి<sup>257</sup>వి<sup>258</sup>క్చ<sup>259</sup>న్తి<sup>260</sup> వ<sup>261</sup>న<sup>262</sup>స్ప<sup>263</sup>తీ<sup>264</sup> ॥ 3౬ ॥ ప్రో<sup>265</sup>వార<sup>266</sup>త<sup>267</sup> మ<sup>268</sup>  
 రు<sup>269</sup>తో<sup>270</sup> దు<sup>271</sup>మ<sup>272</sup> దా<sup>273</sup> ఇ<sup>274</sup>వ<sup>275</sup> । దే<sup>276</sup>వా<sup>277</sup>న<sup>278</sup>స్స<sup>279</sup>ర్వ<sup>280</sup>యా<sup>281</sup> వి<sup>282</sup>శా<sup>283</sup> । పు<sup>284</sup>రు<sup>285</sup>త్రా<sup>286</sup> హి<sup>287</sup>  
 న<sup>288</sup>దృ<sup>289</sup>జ్జ<sup>290</sup>సి<sup>291</sup> । వి<sup>292</sup>శో<sup>293</sup> వి<sup>294</sup>శ్వా<sup>295</sup> అ<sup>296</sup>ను<sup>297</sup> ప్ర<sup>298</sup>భు<sup>299</sup> । స<sup>300</sup>మ<sup>301</sup>ఘ్న<sup>302</sup> త్వా<sup>303</sup> హ<sup>304</sup>వా<sup>305</sup>మ<sup>306</sup>హే<sup>307</sup> ।  
 స<sup>308</sup>మ<sup>309</sup>ఘ్న<sup>310</sup>గ్ని<sup>311</sup>మ<sup>312</sup>వ<sup>313</sup>సే<sup>314</sup> । వా<sup>315</sup>జ<sup>316</sup>య<sup>317</sup>న్తో<sup>318</sup> హ<sup>319</sup>వా<sup>320</sup>మ<sup>321</sup>హే<sup>322</sup> । వా<sup>323</sup>జే<sup>324</sup>మ<sup>325</sup> చి<sup>326</sup>త్ర<sup>327</sup>రా<sup>328</sup>ధ<sup>329</sup>  
 స<sup>330</sup>మ్ । స<sup>331</sup>జ్గ<sup>332</sup>చ్ఛ<sup>333</sup>ధ<sup>334</sup>వ్ద్ం<sup>335</sup> స<sup>336</sup>వ<sup>337</sup>ద<sup>338</sup>భ<sup>339</sup>వ<sup>340</sup>మ్ । స<sup>341</sup>హో<sup>342</sup> మ<sup>343</sup>నా<sup>344</sup>గ్ం<sup>345</sup>సి<sup>346</sup> జా<sup>347</sup>న<sup>348</sup>తా<sup>349</sup>మ్  
 ॥ 3౭ ॥ దై<sup>350</sup>వా<sup>351</sup> భా<sup>352</sup>గ<sup>353</sup>య<sup>354</sup>థా<sup>355</sup> పూ<sup>356</sup>ర్వై<sup>357</sup> స<sup>358</sup>జ్జా<sup>359</sup>నా<sup>360</sup>నా<sup>361</sup> ఉ<sup>362</sup>పా<sup>363</sup>స<sup>364</sup>త<sup>365</sup> । స<sup>366</sup>  
 మా<sup>367</sup>నో<sup>368</sup> మ<sup>369</sup>న్త<sup>370</sup>స్స<sup>371</sup>మి<sup>372</sup>తి<sup>373</sup>స్స<sup>374</sup>మా<sup>375</sup>నీ<sup>376</sup> । స<sup>377</sup>మా<sup>378</sup>నం<sup>379</sup> మ<sup>380</sup>న<sup>381</sup>స్స<sup>382</sup>హ<sup>383</sup> చి<sup>384</sup>త్త<sup>385</sup>మే<sup>386</sup>షా<sup>387</sup>

మ. | సమానశ్చేతో అభినగం రభధ్వమ్ | సంజ్ఞానేన వో హవిషా  
 యజామః | సమానీవ ఆకూఠిః | సమానా హృదయాని వః | స-  
 మానమస్తు వో మనః | యథా వక్సుస్తహ సతి || 3౮ || సుజ్ఞానన్న  
 సైవః | సంజ్ఞానమరణైః | సంజ్ఞానమశ్వినా యువమ్ | ఇహస్మా-  
 న్సు నియచ్ఛతమ్ | సంజ్ఞానం మై బృహస్పతిః | సంజ్ఞానగం సవితా  
 కరత్ | సంజ్ఞానమశ్వినా యువమ్ | ఇహ మహ్యన్ని యచ్ఛతమ్ |  
 ఉపచ్ఛాయామివ ఘృతేః | అగస్త్యశర్మ తే వయమ్ || ౩౯ || అగ్నే హి-  
 రణ్యసద్వృతః | అదభ్యభిస్సవితః వాయుభివ్వమ్ | శివేభిరద్యపరిపా-  
 హి నో గయమ్ | హిరణ్యజిహ్వస్సువితాయ నవ్యసే | రక్షా మాకీ-  
 ర్నో అఘశగంస ఈశత | మదేమదేహి నో దదుః | యూథా గవా-  
 మృజ్జాక్రతుః | సద్గృభాయ పురూశతా | ఉభయా హస్త్యా వసు |  
 శిశీహి రాయ ఆభర || ౪౦ || శిప్రీన్వాజానాం పతే | శచీవస్తవ దగ్ధం-  
 పనా | ఆ తూ న ఇన్ద్ర భాజయ | గోష్వశ్వేషు శ్రుభుషు | సహస్రే-  
 షు తువీమఘ | యద్దేవా దేవహేదనమ్ | దేవాసశ్చక్షమా వయమ్ |  
 అదిత్యాస్తస్మాన్నా యూయమ్ | ఋతస్య రైస ముఞ్చత | ఋతస్య తే-  
 నాదిత్యాః || ౪౧ || యజత్రా ముఞ్చతైహ మా | యజ్ఞేర్వో యజ్ఞవా-  
 హసః | ఆశిష్టిన్తో న శేకిమ | మేదస్వత్రా యజమానాః | సుచివాఽఽ-  
 శ్వేన జహ్వతః | అకామా వో విశ్వేదేవాః | శిష్టిన్తో నోప శేకిమ | యద్ది-  
 దివా యద్ది నక్తిమ్ | ఏన ఏనస్యాకరత్ | భూతం మా శస్తాద్య-  
 వ్యఞ్చ || ౪౨ || ద్రుప్రదాదివ ముఞ్చతు | ద్రుప్రదాదివేన్ముముచా-

నః । స్విన్నస్సాన్నిత్య మలాదివ । పూతం ప్రవిత్రేణవాఙ్మమ్ । వి-  
శ్వే ముచ్చస్తు మైనసః । ఉద్వయన్తమస్తస్మరి । వశ్యన్తో జ్యోతిరుత్త-  
రమ్ । దేవదేవతా సూర్యమ్ । అగన్త జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౪౩ ॥  
తవ కృధి వనస్పతిజ్ఞానతామసతి వ్రయం భరాదిత్యాశ్చ నవ చ ॥ ౪॥

వృషాసా అగ్నింతుః పవతే వావిష్మాన్భోసమః । ఇన్ద్రస్య  
భాగ ఋతయుశ్శతాయుః । స మా వృషాణవృషభభృణోతు ।  
ప్రియవిశాగం సర్వవీరగం సువీరమ్ । కస్య వృషా సుతే సచా । ని-  
యుత్వాన్వృషభా రణత్ । వృత్రహ సామపీతయే । యస్తే శృణ్వ వృ-  
షో నపాత్ । వ్రణపాతుక్తాపాయ్యః । న్యస్మిన్దధి ఆ మనః ॥ ౪౪ ॥  
తగం సద్రీచీహూతయో వృష్టియాని । పాగంస్యాని నియుతస్సత్స్మరి-  
న్ద్రమ్ । సముద్రన్న సిన్ధవ ఉక్తశుష్మాః । ఉరువ్యచస్తగ్గిర ఆవిశ-  
న్తి । ఇన్ద్రాయ గిరౌ అనిశితసగాః । అపః ప్రైరయన్భగరవ్య  
బుధ్నాత్ । యో అభ్యుజేవ చక్రియా శచీభిః । విష్వక్తస్తమ్భ వృధి-  
వీముత ద్యామ్ । అభోదయచ్ఛవసా హ్నిమబుధ్నమ్ । వార్ణవార-  
ప్రవిషీభిరన్ద్రః ॥ ౪౫ ॥ దృఢాన్యోహ్నుదుశమాన్త ఓజః । అ-  
వాభినత్కమభః పర్వతానామ్ । ఆ నో అగ్నే గుక్తేతునా । రయి-  
విశ్వాయుపోషసమ్ । మాడీకశ్లేహి జీవసే । త్వగం సోమ ము-  
హే భగమ్ । త్వయాన ఋతాయతే । దక్షన్దధాసి జీవసే । రథ-  
యుజ్జతే మరుతశ్శుభే గుగమ్ । సూరౌ న మిత్రావరుణౌ గవిష్టి-  
య ॥ ౪౬ ॥ రణాగంసి చిత్రా విచరన్తి త్వవః । దివస్సమా-

జా పయసా న ఉఖితమ్ । వాచగ్గం ముమిత్రావరుణావిరావతమ్ ।  
 ప్రజాన్యశ్చిత్రావదతి త్వషీమతమ్ । అబ్రావసత మరుతస్సుమా-  
 యయా । ద్యావర్షయతమరుణామరైవసమ్ । ఆయుక్త నప్త శ్చ-  
 న్యవః । సూరౌ రథస్య నప్తీయః । తాభిర్యాతి స్వయ్యక్తిభిః । ప-  
 హిష్ఠేభిర్విహరణ యాసి తన్తుమ్ ॥ ౪౭ ॥ అవ వ్యయన్నసి-  
 తనైవ వస్యః । దవిధ్వతో రశ్మయస్సూర్యస్య । చమేనావాధుస్త-  
 మో అభ్యున్నః । ప్రజన్యాయ ప్ర గాయత । దివస్సుత్రాయ మిధు-  
 ష్మే । స నో యవపమిచ్ఛతు । అచ్ఛావదతవసశ్చే ర్భిర్రాభిః । స్తుహి ప్ర-  
 జాన్యన్నమసాఽఽవివాస । కనిక్రదద్వైవభా జీరదానుః । రతో  
 దధాత్వోషధీషు గర్భమ్ ॥ ౪౮ ॥ యో గర్భమోషధీనామ్ ।  
 గవాఞ్శ్చుణాత్యర్వతామ్ । ప్రజాన్యః పురుషేణామ్ । తస్మా ఇదా-  
 న్యే వ్రావిః । జహాతా మధుమత్రమమ్ । ఇదాన్నస్సయతస్కరతో  
 త్రిసో యదగ్నే కరదస్త్యామిత । శుచిష్టుతేన శుచయన్మత్తర్య-  
 న్ । నామాని చిద్ధధిరే యజ్ఞయాని । అసూదయస్త త్రనువస్సుజా-  
 తాః ॥ ౪౯ ॥ ఇన్ద్రోశ్చ సత్పునాసీరా । ఇమయజ్ఞం మిమిఖత-  
 మ్ । గర్భవత్తగ్గం స్వప్తయే । యయోర్దిదవిశ్వం భువనమా వ్ర-  
 ణీకే । యయోరానన్దో నిహితౌ మహాశ్చ । శునాసీరావృతుభి-  
 స్సవీద్రానా । ఇన్ద్రోవన్త వ్రావిదజ్ఞుషేథామ్ । ఆఘాయే అగ్ని-  
 మిన్ద్రే । స్త్రుణన్తి బ్రహ్మహిరానువక్ । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ।  
 అగ్నే ఇన్ద్రోశ్చ మైదినా । వ్రాతో వృత్రాణ్యప్రతి । యువగ్గం హి

వృత్తిహస్తమా । యాభ్యాగ్ం సువరజయన్నగ్ర వీవ । యావత-  
 స్థతుర్భవనస్య మధ్యే । ప్రచర్షణీ వృషణా వజ్రబాహూ । అగ్ని  
 ఇంద్రావృత్తిహణా హువే వామ్ ॥ ౧౦ ॥ మన ఇంద్రో గవిష్టిము  
 తన్మజ్జగ్ం సుజాతాస్సఖా సప్త చ ॥ ౧౧ ॥

ఉత నః ప్రియాప్రియాసు । సప్తస్వస్తా సుజాప్తా । సరస్వతీ స్తా-  
 మ్యాభూత్ । ఇమా జహ్వనాయుష్మదా నమోభిః । ప్రతి స్తామగ్ం  
 సరస్వతి జవస్వ । తవ శమన్త్రియతమే దధానాః । ఉపస్థే  
 యామ శరణన్న వృక్షమ్ । త్రిణీ క్షదా విచక్రమే । విష్ణుగోపా అ-  
 దాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయత్ ॥ ౧౨ ॥ తదస్య ప్రి-  
 యమపి పాథో అశ్యామ్ । నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి । ఉర్మ-  
 క్త్రీమస్య స హి బన్ధుర్నితా । విష్ణోః పదే పరమే మధ్య ఉభ్యః । క్త్రి-  
 త్వాదా అస్థు శ్రేష్ఠః । అద్య త్వో వనస్కోఽస్తురైక్లాః । మరణ-  
 ఆనాశసుప్తక్తిమ్ । ఇమా బ్రహ్మ బ్రహ్మవాహా । ప్రియా త-  
 త బ్రహ్మాస్మిద । వీహి సూర పురోదాశమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఉప న-  
 స్సునవో గిరః । కృణ్వంత్యమృతస్య యే । సుమృడీకా భవ-  
 న్తు నః । అద్యా నో దేవ సవితః । ప్రజావధాన్వీసాభగమ్ । ప-  
 రా దుష్వప్నీయగ్ం సువ । విశ్వోని దేవ సవితః । దుర్నితాని పరాసువ ।  
 యద్భద్రస్తన్న ఆ సువ । శుచిమర్కైర్భృహస్పతిమ్ ॥ ౧౪ ॥  
 అధ్వరేషు నమస్యత । అనామ్యాజ ఆచకే । యా ధారణుస్త దే-  
 వా సుదక్షా దక్షపితరా । అసుర్యాయ ప్రమహాసా । స ఇత్ ఖైత్తి సుధి-

త ఓకస్తి స్వే । తస్మా ఇదా పిన్వతే విశ్వదాసీ । తస్మై విశ్వస్వయ-  
 మైవానమన్తి । యస్మిన్బ్రహ్మ రాజన్తి పూర్వ ఏతి । పకూతిమి-  
 న్త్రీ సచ్యుతిమ్ । సచ్యుతిజ్ఞఘనచ్యుతిమ్ ॥ ౧౪ ॥ కనాత్కాభాన్న  
 ఆ భర । ప్రయ్యుభ్యున్నవ స్తక్త్య । వి న ఇన్త్రీ మృధో జహి । కసీ-  
 ఖనదివ సావయక్ । అలి న్నసుప్త్యుతిన్నయ । ప్రజాపతి స్త్రియా-  
 యశః । ముష్కయోరదధాభృపమ్ । కామస్య తృప్తిమానన్దమ్ ।  
 తస్యాగ్నే భాజయేహ మా । మోదః ప్రమోద ఆనన్దః ॥ ౧౫ ॥ ము-  
 ష్కయోర్నిహితస్సపః । స్తృత్యేవ కామస్య తృప్యాణి । ధన్వజా-  
 నాం ప్రతిగహే । మనసశ్చిత్తమాకూతిమ్ । వాచస్పత్యమశీమహి ।  
 ప్రజూనాగ్ం రూపమన్నస్య । యశశ్శ్రీశ్చయతాం మయి । యథాఽ-  
 హమస్యా అతృపగ్ం స్త్రియై పుమాః । యథా స్త్రి తృప్యతి పుగ్ంసి  
 ప్రియే ప్రియా । ఏవం భగస్య తృప్యాణి ॥ ౧౬ ॥ యజ్ఞస్య కా-  
 మ్యః ప్రియః । దదామిత్యగ్నిర్వదతి । తథేతి వాయురాహ తత్ ।  
 వాన్తతి సత్యశ్చన్ద్రీమాః । ఆదిత్యస్సత్యమోమితి । ఆప్తస్థస్సత్య-  
 మా భరక్ । యశో యజ్ఞస్య ధన్వజామ్ । అసా మే కామస్స-  
 మృధ్యతామ్ । న హి సృశమవిదన్నవ్యమస్మాత్ । వైశ్వానరా-  
 త్పుర ఏతారమగ్నైః ॥ ౧౭ ॥ అథేమమన్దన్నమృతమమూహాః ।  
 వైశ్వానరశ్శ్రేణీజత్యాయ దేవాః । యేషామిమే పూర్వై అర్హస్వ  
 ఆసక్ । అయూనాస్సద్ధృ విభృతా పుమాణి । వైశ్వానర త్వయా  
 తే నుత్రాః । పృథివీమన్యామభితస్థుజనాసః । పృథివీం నూతరం

మహీమ్ । అస్తరిఖముప బ్రువే । బృహతీమూతయో దివమ్ । విశ్వం  
 బిభర్తి వృధిమ్ ॥ ౧౦ ॥ అస్తరిఖవి పప్రథే । దుహే జ్యోగ్బృహ-  
 తీ పయః । న తా నశన్తి న దభాతి తస్కరః । నైవా అమిత్రో వృధిరా-  
 దధర్షతి । దైవాగ్శ్చ యాభిర్యజజ్ఞే దదాతి చ । జ్యోగిత్రాభిస్స-  
 చత్తే గోపతిస్సహ । న తా అర్వా క్షేపకాటో అష్టతే । న సగ్ం-  
 స్సృత్రత్రముప యన్తి తా అభి । ఉరుగ్రాయమభయస్తస్య తా అ-  
 ను । గావో మర్త్యస్య వి చరన్తి యజ్వసః ॥ ౧౧ ॥ రాత్రీ  
 వ్యఖ్యదాయతీ । పురుత్రా దేవ్యఖిః । విశ్వా అధి శ్రయోఽధిత ।  
 ఉప జై గా ఇవాకరమ్ । వృణీష్వ దుహితదివః । రాత్రీ స్తామ-  
 న్న జిగ్యుషీ । దైవీవాచమజనయన్త దైవాః । తావీశ్వరూపాః ప-  
 శవో వదన్తి । సా నో మన్దేప్రమూళాన్తుహానా । ధేనుర్వాగ-  
 స్సానుప కుప్తుతైతు ॥ ౧౨ ॥ యద్వాగ్వదస్త్యవిచేతనాసి । రా-  
 త్రీ దైవాసాన్నిప్రసాద మన్దా ) । చరన్త్రో ఊజాన్తుదుహే ప-  
 యాగ్ంసి । క్వ స్విదస్యః పరమజ్ఞాగామ । కౌరీ మిమాయ సల్లి-  
 లాన్తి త్ఖితి । ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ అష్టాపదీ సపతదీ బభూవు-  
 షీ । సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమః । తస్యాగ్ం సముద్రా అ-  
 ధి వి ఖరన్తి । తేన జీవన్తి వ్రీ దిశేశ్చత్రసః ॥ ౧౩ ॥ తతః ఖ-  
 రత్త్యఖరమ్ । త ద్విశ్వముప జీవతి । ఇన్ద్రా సూరా జనయన్తి శ్వ-  
 కమాః । మరుత్వాగ్ం అస్తు గ్రణవాన్ భుజాతవాః । అస్య స్తు-  
 హా శ్వశురస్త్య ప్రశీప్తిమ్ । సపత్నా వాచం మవసా ఉపాసతామ్ ।



అ॥ నైఋతమరుహదగన్ద్యామ్ ॥ ౬౨ ॥ ధారయన్పురొదాశం బృహ-  
స్పతిజ్జఘనఃశ్యేతిమానందో భగస్య తృప్యాన్యగ్నః పృథివీ యజ్వివ  
సతు ప్ర దిశశ్చరహా వాచసాతే చత్వారి చ ॥ ౬౩ ॥

[illegible]

లోకజ్ఞుఁడౌ జీరదానో || ౬౧ || వేద్యాభి వేహీ ప్ర భీరా  
 సహస్య | మా వివేనో వి శృణుష్వా జనేషు | ఉదీక్షితో వృషభ తిష్ఠ  
 శుష్టేః | ఇన్ద్ర శత్రూన్సురో అన్తాకయుభ్య | అగ్నే జేతా త్వజ్జాయ |  
 శత్రూన్ భవహస్త ఓజసా | వి శత్రూన్ విమృశో నుద | వ్రత నై స్తామన్తు-  
 విజాత విప్రః | రథన్న ధీరస్వపా అతర్షమ్ | యదీదగ్నే ప్రతి త్వ-  
 నైవ హర్యాః || ౬౨ || సువర్వతీరథ వనా జయేషు | యో ఘృ-  
 తేనాభి మానితః | ఇన్ద్ర జైత్రాయ జజ్ఞిషి | స వ్రస్సజ్ఞానుపా-  
 రయ | పుత్రనాసా హ్యేషు చ | ఇన్ద్రో జిగాయ వృథివీమ్ | అన్త-  
 ర్భిగ్ం సువర్మహత్ | వ్రత్రహ పురుచేతనః | ఇన్ద్రో జిగాయ  
 సహస్రా సహగ్ంసి | ఇన్ద్రో జిగాయ వృతనాన్ విశ్వో || ౬౩ ||  
 ఇన్ద్రో జాతో వి పురో దురౌజః | స నః పరస్సా వరివః కృణోతు | అ-  
 యజ్ఞత్నురగృభీతః | విశ్వజిదుద్భిదిభోసమః | ఋషిర్వి ప్రాః  
 కావ్యేన | వా యురగ్గ్రేగా యజ్ఞప్రిః | సాకర్తన్మనసా యజ్ఞమ్ |  
 శివో నియుద్భిశ్చివాభిః | వాయో శుక్రో అయామి తే | మధ్యో అ-  
 గ్నినివిష్టిమ || ౬౪ || అయాహి సామ పీతయే | స్వారుహా  
 దేవ నియుత్వతా | ఇమమిన్ద్రో వధాయ భుత్రియాణామ్ | అయవి-  
 త్త శావిశ్వతీరస్తు రాజా | అస్మా ఇన్ద్రో మహీ వహాగ్ంసి ధహి | అ-  
 వ్రస్సజ్ఞానుహి శత్రుమస్య | ఇమమా భజ గ్రామై అశ్వేషు  
 గోషు | నిర్తముం భజ యోమిత్రో అస్య | వష్మక్ భుతస్య కకుభీ  
 శ్రయస్య | తతో న ఉ గ్రో వి భజా వసుని || ౬౫ || అస్మై ద్యా-

వాపృథివీ భూరి వామమ్ । సన్దహఃఖాజ్ఞముదామైవ ధేనుః ।  
 అయగ్ం రాజా ప్రియ ఇన్ద్రస్య భూయాత్ । ప్రియో గవామో-  
 వధీనాముతానామ్ । యువన్జీ త ఉత్తరావస్తమిన్ద్రమ్ । యేన జ-  
 యాస్తి న వరా జయానై । స త్వాఽకరేకవృషభగ్ం స్వానామ్ । అథా  
 రాజన్నుత్తమం మానవానామ్ । ఉత్తరస్త్వమధరే తె నపత్నాః ।  
 ఏకవృషా ఇన్ద్రసఖా జగీవాః ॥ ౭౦ ॥ విశ్వా ఆశ్వాః పుత్రనాన్స-  
 జ్జాయజ్జయః । అభి తిష్ఠ శత్రూయతస్సహస్వ । తుభ్యం భరన్తి  
 హ్నుతయో యవిష్ఠ । బలిమగ్నై అన్తిత్త ఓత దూరాత్ । ఆ భన్తిష్ఠస్య  
 గుమతిశ్చిక్తిధి । బృహతై అగ్నై మహి శమభద్రమ్ । యో దేహ్యా  
 అనమయద్వధన్తైః । యో అర్యపత్నీరుషసశ్చకార । స నిరుధ్యా  
 నహుషో యహ్యా అగ్నిః । విశశ్చకై బలిహృతస్సహాభిః ॥ ౭౧ ॥  
 ప్ర సద్యా అగ్నై అత్యేవ్యన్యాః । ఆవిర్యన్తై చారుతరో బభూభః ।  
 ఈడేఽన్యో వపుష్యో విభావా । ప్రియో విశామతిథిమూనుషీ-  
 నామ్ । బ్రహ్మజ్యేష్ఠా వీర్యా సంభృతాని । బ్రహ్మగ్రౌ జ్యేష్ఠన్దిష్ఠ-  
 మా తతాన । ఋతస్య బ్రహ్మ ప్రథమోత జజ్ఞే । తేనార్హతి  
 బ్రహ్మణా స్పర్ధితుజ్ఞః । బ్రహ్మ స్రుచో ఘృతవతిః । బ్రహ్మణా  
 స్వరవో మితాః ॥ ౭౨ ॥ బ్రహ్మ యజ్ఞస్య తన్తవః । ఋత్విజౌ యే  
 హవిష్కృతః । శృక్లాణోవేచ్చృగ్గీణాగ్ం సన్దదృశిరే । ఛమాట-  
 వస్తస్స్వరవః పృథివ్యామ్ । తే దైవాస్తస్స్వరవస్తస్థివాగ్ంసః ।  
 వమస్సభభ్యస్సన్నాన్తాఽవగాత । అభిభూర్నిరతరద్రజాగ్ంసి । స్పృ-

ధో విహత్య పృతనా అభి శ్రీః । జహాణా మ-అహుతిం మామ-  
 హిష్ట । హత్యాస్తపత్నా వరివస్కురన్నః । ఈశానన్వా భువనా-  
 నామభి శ్రియమ్ । స్తామ్యగ్న ఉరుకృతగ్ం సువీరమ్ । హవిజా-  
 హాగస్తపత్నాగ్ం అభిభూరసి । జహి శత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్య  
 ॥ 23 ॥ విశాఙ్గాయామసి జీరదానో హర్యా విశ్వా దివీష్టిమై వసూని  
 జగ్గీవాన్సహాభిమితా నశ్చత్వారి చ ॥ 2 ॥

సత్రత్న వన్నవీయసా । అగ్నే ద్యుమ్న నస్తయతా । బృహ-  
 త్రతస్థ భానునా । నవన్న స్తామమగ్నయే । దివశ్శ్చైవనాయ జీజనమ్ ।  
 వసాః కువిద్యనాతి నః । స్వారుహ యస్య శ్రియో దృశే । రయవీ-  
 రవతో యథా । అగ్నే యజ్ఞస్య చేతతః । అదాభ్యః పురవతా ॥ 24 ॥  
 అగ్నివిశాం మానుషీణామ్ । తూర్జా రథస్సదానవః । నవగ్ం సా-  
 మాయ వ్రాజినే । అజ్యం పయసోఽజని । జవగ్ం శుచితమవసు-  
 నవగ్ం సామ జవస్య నః । పీయూషస్త్యేహ తృప్లుహి । యస్తే భాగః  
 తా వ్రయమ్ । నవస్య సామ తే వ్రయమ్ । ఆసుమతివృణీమహే ॥ 25 ॥  
 స నో రాస్య సహస్రిణః । నవగ్ం హవిజావస్య నః । ఋతులిస్స-  
 మై భూతమమ్ । తద్దగ్గ ప్రతిహర్య నః । రాజన్ ధోమ స్వస్తయే ।  
 నవగ్ం స్తామన్నవగ్ం హవిః । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాన్ని వేదయ । తజ్జ-  
 షేతాగ్ం సచేతసా । శుచిన్న స్తామన్నవజాతమద్య । ఇన్ద్రా-  
 గ్ని వృత్రహణా జుషేథామ్ ॥ 26 ॥ ఉభా హి వాగ్ం సుహవ్రా-  
 జాహవీమి । తా వాచగ్ం సద్య ఉతతే ధేమా । అగ్నిరిన్ద్రో నవస్య

నః । అస్య హవ్యస్య తృవ్యతామ్ । ఇహ దేవా సహస్రిణా । యజ్ఞ-  
 వ్న ఆహి గచ్ఛతామ్ । వసుమంతగ్ం సువర్విదమ్ । అస్య హవ్యస్య తృ-  
 వ్యతామ్ । అగ్నిర్విదో నవస్య నః । విశ్వోన్తేవాగ్ం ప్రహయ-  
 త ॥ 22 ॥ హవిషోఽస్య నవస్య నః । సువర్విదో హి జజ్ఞరే । ఏదం  
 బుద్ధహిస్తుష్టరీమా నవేన । అయయజ్ఞో యజమానస్య భాగః ।  
 అయం బభూవ భువనస్య గర్భః । విశ్వే దేవా ఇదమద్యాగమిషాః ।  
 ఇమే ను ద్యావావృథివీ సమీచీ । తన్వానే యజ్ఞం పురుషేశసద్భియా  
 ఆఽస్మై పృథితాం భువనాని విశ్వా । ప్రజాం పుష్టిమమృతన్నవే-  
 న ॥ 23 ॥ ఇమే ధేనూ అమృతయే దుహరే । పయస్వత్య-  
 త్రరామేతు పుష్టిః । ఇమయజ్ఞజ్ఞుషమాగై నవేన । సమీచీ ద్యావా-  
 వృథివీ ఘృతాచీ । యవిష్టో హవ్యవాహనః । చిత్రభానుఘృతా-  
 నుతిః । నవజాతో వి రోచసే । అగ్నే తత్రే మహిత్వనమ్ । త్వమ-  
 గ్నై దైవతాభ్యః । భాగే దేవ న మీయసే ॥ 24 ॥ స ఏనా విద్వా-  
 య్భ్యుసి । నవగ్ం ప్రామజ్ఞుషస్య నః । అగ్నిః ప్రథమః ప్రాజ్ఞా-  
 తు । స హి వేద యథా హవిః । శివా అస్మభ్యమిషధీః । కృణోతు  
 విశ్వచక్రవణిః । భద్రాన్నశ్శ్రేయస్సమన్తప్త దేవాః । త్వయాఽ-  
 వసేన సమశీమహి త్వా । స నో మయోభూః పితౌ ఆ విశస్య । శ-  
 న్తోకాయ తనువే స్యానః । ఏతమ్ త్వం మధునా సయుతయ-  
 వమ్ । సరస్వత్యా అధి మనావచక్రమః । ఇంద్రో ఆనీధీరకతిశ్శ-  
 తక్రతుః । కీనాశా ఆపన్మరుతస్సుదానవః ॥ 25 ॥

పురస్తతా న్యణీమహేజుపేథా నర్పయతామృతన్న వేన మీ-  
యసే న్యోనత్తుత్యారి చ ॥ ౮ ॥

జప్తశ్చక్షుః జప్తీనరో న కజ్జాతా నృమాస ఉత నో నృ-  
మాఽస్యగ్గంశుస్స ప్రత్నవద్దప్తా ॥ ౯ ॥

జప్త మన్యుర్భగ్నా జప్తీనరో హరివర్చస్తగ్ధిర్భిప్రన్వాజానా-  
ముత సః క్రియా యద్వాగ్వదన్తీ విత్వా ఆత్మా ఆశీతిః ॥ ౧౦ ॥ జప్త-  
స్సుదానవః ॥

హరిః ఓమ్



## పంచమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రాణో రక్షతి విశ్వమెజత్ । ఇర్యో భూత్వా  
బహుధా బహూసి । స ఇభర్నర్వస్త్వానశే । యో దేవో దైవేషు  
విభూర్తనః । ఆ వృమాదాత్ ఖై త్రియభ్యగద్వహా । తమిత్ప్రీణం  
మనసోప శిఖిత । అగ్రగ్దేవానామిదమత్తు నో హవిః । మనస్తశ్చి-  
త్తైదమ్ । భూతం భవ్యజ్చ గుప్యతే । తద్ధి దేవేష్వగ్గ్రియమ్ ॥ ౧ ॥  
ఆ స ఏతు పురశ్చరమ్ । సహ దైవైరిమగ్ం హవమ్ । మనశ్చే-  
యసి శ్రేయసి । కర్మ యజ్ఞపత్తిదధత్ । జపతాం మై వాగ్విద-  
గ్ం హవిః । విరాడేవ పురోహితా । హవ్యవాడనసాయినీ । యయా  
రూపాణి బహుధా వదన్తి । పేశాగ్ంసి దేవాః పరమే జనితే । సా  
నో విరాడనవస్సురన్తి ॥ ౨ ॥ వాగ్దేవీ జపతామిదగ్ం హవిః । చక్షు-

పురస్తతా న్యణీమహేజుపేథా నర్పయతామృతన్న వేన మీ-  
యసే న్యోనత్తుత్యారి చ ॥ ౮ ॥

జప్తశ్చక్షుః జప్తీనరో న కజ్జాతా నృమాస ఉత నో నృ-  
మాఽస్యగ్గంశుస్స ప్రత్నవద్దప్తా ॥ ౯ ॥

జప్త మన్యుర్యదా జప్తీనరో హరివర్చస్తగ్ధిశ్చిప్రన్వాజానా-  
ముత సః క్రియా యద్వాగ్వదన్తీ విత్వా ఆతా ఆశీతిః ॥ ౧౦ ॥ జప్త-  
స్సుదానవః ॥

హరిః ఓమ్



## పంచమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రాణో రక్షతి విశ్వమెజత్ । ఇర్యో భూత్వా  
బహుధా బహూసి । స ఇభర్నర్వస్త్వానశే । యో దేవో దైవేషు  
విభూర్తనః । ఆ వృమాదాత్ ఖై త్రియభ్యగద్వహా । తమిత్ప్రీణం  
మనసోప శిఖిత । అగ్రగ్దేవానామిదమత్తు నో మావిః । మనస్తశ్చి-  
త్తైదమ్ । భూతం భవ్యశ్చ గుప్యతే । తద్ధి దేవేష్వగ్గ్రియమ్ ॥ ౧ ॥  
ఆ స ఏతు పురశ్చరమ్ । సహ దైవైరిమగ్ం హవమ్ । మనశ్చే-  
యసి శ్రేయసి । కర్మ యజ్ఞపత్తిదధత్ । జుషతాం మై వాగ్విద-  
గ్ం మావి । విరాడేవీ పురోహితా । మావ్యవాడనసాయినీ । యయా  
రూపాణీ బహుధా వదన్తి । పేశాగ్ంసి దేవాః పరమే జనితే । సా  
నో విరాడనవస్సురన్తి ॥ ౨ ॥ వాగ్దేవీ జుషతామిదగ్ం మావిః । చక్షు-

దైవానామ్ జ్యోతిరమృతైః స్యక్తమ్ । అస్య విజ్ఞానాయ బహుధా  
నిధీయతే । తస్య సుమ్నమశీమహి । మా నో హసీద్విచక్షణమ్ ।  
అయునిన్నః ప్రతీర్యతామ్ । అనన్తాశ్చ ఋషా వయమ్ । జీవా జ్యోతి-  
రశీమహి । సువర్జ్యోతిరుతామృతమ్ । శ్రోత్రేణ భద్రముత శృంగిన్తి  
సత్యమ్ । శ్రోత్రేణ వాచం బహుధోద్యమానామ్ । శ్రోత్రేణ మో-  
దత్త మహాశ్చ శ్రూయతే । శ్రోత్రేణ సర్వా దిత ఆ శృణోమి ।  
యేన ప్రాచ్యో ఉత దక్షిణా । ప్రతీచ్యే దితశ్శృంగిన్తి త్తరాత్ ।  
తదిచ్ఛోత్రం బహుధోద్యమానమ్ । అరాన్మ నేమిః పరి సర్వం  
బభూవ ॥ 3 ॥ అగ్నియమనపస్సురస్తీ సత్యగం సప్త చ ॥ ౧ ॥

ఉదహి వాఙ్మయో అస్యఘ్నస్తః । ఇదగం రాష్ట్రమా వి-  
శ సూన్యతావత్ । యో రోహితో విశ్వమిదజ్జాహన । స నో రాష్ట్రే-  
షు కుధితాన్దధాతు । రోహగం రోహగ్ం రోహిత ఆ రురోహ ।  
ప్రజాభిర్వృద్ధిజ్ఞానుమాముపస్థమ్ । తాభిస్సగంరభో అవిదత్తహ-  
రీః । గ్రాతుం ప్రపశ్యన్నిహ రాష్ట్ర మాఽహః । ఆఽహఃరషీద్రా-  
ష్ట్ర మిహ రోహితః । మృధో వ్యాన్దధయన్నో అస్తు ॥ ౪ ॥ అ-  
స్సభ్యస్యావాపృశవీ శక్వరీభిః । రాష్ట్రేన్దహామిహ రైవ-  
తీభిః । విమమృశ రోహితో విశ్వహూవః । సమాచక్రాణః ప్ర-  
రుహో రుహాశ్చ । దివద్దత్వాయ మహతా మహిమ్నా । వి నో రా-  
ష్ట్రే మువత్తు పయస్తా సేవస । యాస్తే విశస్తసా పం బభూవుః । గ్రా-  
యత్రివధ్సమన్తు తాస్త ఆఽగుః । తాస్తా విశన్తు మహస్తా సేవస



సం మాతా పుత్రో ల్లక్ష్మీతు రోహిణః ॥ ౧ ॥ యూయముగ్రా  
మరుతః కృశ్ణిమాతరః । ఇన్ద్రోణ సయుజ్ఞా ప్రమృణీథ శత్రూః ।  
ఆ త్తా రోహితో అశ్వణోదధిద్యవః । త్రిసప్తాసో మరుతస్సాన్విదుసం-  
ముదః । రోహితో ద్యావాపృథివీ జజాన । తస్మిన్గంస్తన్తుం పర-  
మైష్ఠీ తతాన । తస్మిన్భిశ్రియే లజ ఏకపాత్ । అద్యగ్ంహద్ద్యా-  
వాపృథివీ బలేన । రోహితో ద్యావాపృథివీ అద్యగ్ంహత్ । తే-  
న సువస్తభితస్తేన నాకః ॥ ౬ ॥ సా లస్తరిష్ఠే రజసో విమానః ।  
తేన దేవాసువరన్వవిన్దన్ । సుశేవన్త్వా భానవో దీదివాగ్ం-  
సమ్ । సమగ్రాసో జుహవో జాతవేదః । ఉష్నిన్తి త్వా నాజినమా-  
ఘృతేన । సగ్ంసమగ్నే యవస్తే భోజనాని । అగ్నే శర్ధ మహాతే  
సాభగాయ । తవ ద్యుమ్నాన్యత్తమాని సన్తు । సజ్ఞాస్తత్వగ్ం  
సుయమమా కృణుష్వ । శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహగ్ంసి ॥ ౭ ॥

ల్లక్ష్మీతు రోహితో నాక్లో మహగ్ంసి ॥ ౨ ॥

పునర్న ఇన్ద్రో మఘవా దదాతు । ధనాని శత్రో ధన్యస్సు-  
రాధాః । ల్లక్ష్మీచీనబృణుతాయాచితో మనః । శ్శుష్ఠీ నో ల్ల-  
ప్య హవిషో జహాణః । యాని నోఽజినన్ధనాని । జహాథా శూర ము-  
న్యనా । ఇన్ద్రానువిన్ద సప్తాని । ల్లనేన హవిస్తా పునః । ఇన్ద్రో ఆశోభ్యః  
పరి । సర్వాభ్యాఽభయబృరత్ ॥ ౮ ॥ శత్రా శత్రూన్ విచర్-  
షణః । ఆకూర్త్యై త్వా కామాయ త్వా సమృధ్ త్వా । పురొదథ  
అమృతత్వాయ జీవశీ । ఆకూరిమస్యావసే । కామమస్య సమృద్ధ్యై ।

ఇన్ద్రస్య యుజ్జ్వలై ధియః । ఆకూతిన్ద్రేవీం మనసః పురోదధే । యు-  
జ్జ్వల మూతా సుహవా మే అస్తు । యదిచ్ఛామి మనసా సకామః ।  
విదేయమేనద్ధృదయై నివిప్రమ్ ॥౯॥ సెదగ్నిరగ్నిగ్ంర త్యేత్యన్యాః ।  
యత్ర వాజీ తనయో వీడుపాణిః । సహస్రపాథా అఖిరా సమేతి ।  
ఆశానాన్వాఽఽశాపాలేభ్యః । చతుర్భ్యో అమృతేభ్యః । ఇదం  
భూతస్య ధ్యక్షేభ్యః । విధేమ హవిషా వయమ్ । విశ్వా ఆశా మ-  
భునా సగ్ం సృజామి । అనమీవా ఆప్త ఏషధయో భవన్తు । అయ-  
యజమానో మృధో వ్యస్యతామ్ ॥ ౧౦ ॥ అగ్నిభీతాః ప్రకవస్సన్తు  
సర్వే । అగ్నిసోమో వరుణో మిత్ర ఇన్ద్రః । బృహస్పతిస్సవితా  
యపుహవ్రీ । పూషానో గోభిరవసా సరస్వతీ । త్వష్టా రూపాణి  
సమనక్తు యజ్ఞైః । త్వష్టా రూపాణి దధతి సరస్వతీ । పూషా భగగ్ం  
సవితా నో దదాతు । బృహస్పతిర్దదదిన్ద్రస్ససహస్రమ్ । మిత్రో ధా-  
తా వరుణోసోమో అగ్నిః ॥ ౧౧ ॥ క్షరన్నివిప్రమస్యతాన్నవ చ ॥ ౩ ॥

ఆ నో భర్త భగమిన్ద్రో ద్యుమన్తమ్ । నితే దైవస్య ధీమహి ప్ర-  
చక్షే । ఉర్వ ఇవ వప్రధై కామో అస్తి । తమాపృథా వసువతై వసూ-  
నామ్ । ఇమజ్జామం మన్దయా గోభిరశ్వైః । చన్ద్రవతా రాధసా  
ప్రప్రథక్ష్ప । సువర్యవో మతిభిస్తుభ్యం విప్రాః । ఇన్ద్రాయ వా-  
హాః కుశికాసో అక్రత్ । ఇన్ద్రస్య ను వీర్యాణి ప్రవోచమ్ । యాసి  
చకార ప్రథమాసి వజ్రీ ॥ ౧౨ ॥ అహన్నహిమన్దవస్తతదా ।  
ప్రవప్సా అభినత్సర్వతానామ్ । అహన్నహిం పర్వతే శిశిమూ-

ణమ్ । తస్మాత్ సై వ్యక్తం స్వర్యవత్ । వాచా ఇవ ధైవవస్య  
 స్థమానాః । అజ్ఞస్సముద్రమవ బస్సురామః । వృషాయమానోఽమృ-  
 తేత సోమమ్ । తిక్తద్రుకేవ్యః బహుతస్య । ఆ సాయకం ముఖ-  
 వా దత్తవప్రమ్ । అహన్నేనం ప్రథమజా మహీనామ్ । ౧౩ ॥ య  
 దిన్ద్రాహస్యభ్రమజా మహీనామ్ । అన్యాయినామమిన్ద్రాః ప్రోత-  
 మాయాః । ఆధుర్యజ్ఞనయన్ద్యాముపాసమ్ । తాదీక్నా శ-  
 త్రూన్న కిలావివిక్తే । అహస్త్వైతవృత్తీతరం వ్యగంసమ్ ।  
 ఇన్ద్రో వజ్రేణ మహతా వధేన । పృథ్వాగంసేవ కులిశేనావివృ-  
 త్తా । అహిశ్చయత ఉప్రవృక్ష్పథివ్యామ్ । అయోధ్యేవ ద్రుమోదత ఆ  
 హి జ్ఞాహ్వ । మహావీరస్తువిభాధమ్మజ్జమ్ । ౧౪ ॥ నాతారీరస్య  
 సమ్మరిం వథానామ్ । సగం ద్రుజానాః పిపిష ఇన్ద్రోశత్రుః । విశ్వో  
 విహయా అరతిః । వసుర్దధే హస్తే దక్షిణే । తరణిర్న శీత్రథత్ ।  
 శ్రీవస్య యా న శీత్రథత్ । విశ్వస్యా ఇదిమధ్యసే । దేవతా హ-  
 వ్య మూహీషే । విశ్వస్యా ఇక్సుక్ష్మజై వారమ్మణ్వతి । అగ్ని ద్వా-  
 రా వ్యవస్తి ॥ ౧౫ ॥ ఉత్తజ్ఞహనో అథి కామమీరయః । ప్ర-  
 పృచ్ఛన్విశ్వా భువనాని పూర్వథా । ఆ కైతునా సుషమిన్దో యజ్ఞః ।  
 కామన్నో అగ్నో అథిహర్య దిగ్భ్యః । జ్ఞాహ్వో హవ్యమమృ-  
 తేషు దూహ్యః । ఆ నో రయిం బహులాన్తోమత్రిమిషమ్ । ని ధేహి  
 యభిద్రమ్యతేషు భూషా । అశ్వినా యజ్ఞమాగతమ్ । దాశుషః  
 పురుదగంససా । పూషా రభతు నో రయిమ్ ॥ ౧౬ ॥ ఇమయజ్ఞమశ్వినా  
 య

ప్రళయోన్మాదాః । ఇమా రయియజమానాయ ధత్తమ్ । ఇమా వ్రతాః ।  
 ప్రఖ్యాతావిశ్వతో నః । పూమా నః సాతు సదమప్రయుచ్ఛా । త్ర  
 తే మహే సరస్వతి । సుధగై వాజీవతి । సత్యవాచే భరే మతిమ్ ।  
 ఇదస్తే మావ్యజ్ఞుతవధసరస్వతి । సత్యవాచే ప్రభరేమాహవీగంషి ।  
 ఇమాని తే దుర్జితా సాభగాని । తెభ్యోయగం సుభగాసస్సామ  
 ॥ ౧౭ ॥ ప్రజ్యహీనామృజీషం వ్యూహ్యతి రఖతు నో రయిగం సా-  
 భగాన్యకజ్ఞు ॥ ౪ ॥

యజ్ఞో రాయో యజ్ఞ ఈశై వసూనామ్ । యజ్ఞస్సస్యానా-  
 ముత సుఖతీనామ్ । యజ్ఞ ఇష్టః పూర్వచిత్తిస్తథాతు । యజ్ఞో బ్ర-  
 హ్మణ్యాగం అచ్యేతు దేవాః । అయయజ్ఞో వర్ధతాన్గోభిర-  
 త్రైవీ । ఇయవేదిస్సప్తత్యా సువీరా । ఇదం బుహిరతి ర్బుహిగం-  
 వ్యూహ్య । ఇమయజ్ఞవిశ్వే అవన్తు దేవాః । భగ ఏవ భగవా-  
 గ్ం అస్తు దేవాః । తేన వయం భగవన్తస్సామ ॥ ౧౮ ॥ త-  
 వ్యా భగ సర్వ ఇజ్ఞో హవీమిస నో భగ పుర ఏతా భవేహభగ ప్రణే-  
 తర్భగ సత్యరాధః । భగైమాన్ధియుముదవదదన్నః । భగ ప్రణో జ-  
 నయ గోభిరత్రైవీ । భగ ప్రసృభిస్త్రైవీ వన్తస్సామ । శశ్వతీస్స-  
 మా ఉపయన్తి లోకాః । శశ్వతీస్సమా ఉపయన్త్యాపః । ఇన్ద్రం  
 పూర్తగం శశ్వతీనాగ్ం సమానాగ్ం శాశ్వ తేన । హవిష్టేష్టావ-  
 న్తన్తల్లోకం వరమా రుహా ॥ ౧౯ ॥ ఇయమేవ సా యా ప్ర-  
 భమా వ్యాచ్ఛత్ । సా రూపాః కురుతై వజ్ఞు దేవీ । ద్వే స్వసా-

రా వయతస్తస్తమైతత్ । సనాతన్వితత్ గం వణ్ణయూఖమ్ ।  
 అవాన్యాగంస్తన్నాన్నిరతౌ ధత్తౌ అన్యాయా । నావ పృథ్యాతై న  
 గమాతై అస్తమ్ । అహో యన్తాదవాహాసా అద్య । వృష్టియే వి-  
 శ్వే మరుతో జనన్తి । అయయో అగ్నిర్మరుతస్సమిధః । వ్రతజ్ఞు-  
 షధ్యజ్ఞవయో యువానః ॥ ౨౦ ॥ ధారావరా మరుతో దృ-  
 ణ్ణవోజనః । మృగా న భీమాస్తవిషేభిరుచ్చిభిః । అగ్నయో న శు-  
 శుచానా ఋజీషిణః । భుమిన్ధమస్త ఉభగా అవృణ్వత । వి చక్ర-  
 మైత్రిదౌవః । ఆచైధస్తన్నీలకృష్ణం బృహస్తమ్ । బృహస్పతిగ్ంస-  
 దనే సాదయధ్వమ్ । సాదద్యోనిస్తమ ఆదీతివాగ్ంసమ్ । హి-  
 రణ్యవర్ణమర్జువగ్ం సపేను । సహిశుచిశ్చతవత్రస్సశుభ్యః ॥ ౨౧ ॥  
 హిరణ్యవాశీరిషిరస్సువర్తపాః । బృహస్పతిస్స స్వావైశ ఋష్యాః ।  
 పూరూపఖిభ్య అసుతిజ్జిష్ఠః । పూషగ్ం ప్రవవ్రీతే వయమ్ ।  
 నరిష్యేమ కదాచన । స్తోతారస్త ఇహస్మసి । యాస్తే పూషన్నా-  
 హో అస్తస్సముద్రే । హిరణ్యంహారవర్తప్తే చరన్తి । యాభి-  
 ర్యాసిదూత్యాగ్ం సూర్యస్య । కామిన కృతశ్రవ ఇచ్ఛమానః ॥ ౨౨ ॥  
 అరణ్యన్యరణ్యవ్యసౌ । యా ప్రేవ నశ్యసి । కథా గ్రామ-  
 న్నపృచ్ఛసి । నత్వాభీరివవిన్దతి 3 । వృషారవావదతే । యదు-  
 వావతిచిచ్ఛికః । అఘాతీభిరివధావయా । అరణ్యనిర్మహీయ-  
 తే । ఉతగావ ఇవాదా । ఉతోవేశ్యేవదృశ్యతే ॥ ౨౩ ॥ ఉ-  
 తో అరణ్యనిస్సాయమ్ । శక్రటిరివ సర్జతి । గామైశ్చ ఆహ్వయ-  
 తి । దార్వంశ్చ ఉపావధీత్ । వసన్నరణ్యన్యాగ్ం సాయమ్ ।

అక్రుత్తదితిమన్యతే । నవా అరణ్యనికహన్తి । అన్యశ్చేన్నాభిగచ్ఛతి ।  
స్వాదోఃఫలస్య జిగ్ధావ్ । యత్రీకామంసి పద్యతే । అజ్ఞానగర్భిం ను-  
రభీమ్ । బహ్వాన్నామకృషీవలామ్ । ప్రాహం మృగాణాం మాత-  
రమ్ । అరణ్యానీమశగ్ం సిషమ్ ॥౨౦॥ స్వామదురోహాయువానస్సు-  
భ్యాదిచ్ఛమానో దృశ్యతే నిపద్యతే చత్వారి చ ॥ ౧ ॥

వాత్త్రీహత్యాయశనసే । పుత్రనాసాహ్యయచ । ఇన్ద్రీ త్వా  
వర్తయామసి । సుబ్రహ్మణా వీరనన్తం బృహస్తమ్ । ఉరుగభీరం పు-  
ఘుబుధ్నమిన్ద్రీ । శ్రుతకోషముగ్రమభిమాతిహహమ్ । అస్మభ్యంచ-  
ిత్రం వృషణగ్ంరయిదాః । క్షేత్రియైర్వానికముత్యైశ్చత్వా । ద్రి-  
హణాముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ । అనాగస్తం బ్రహ్మణేత్వా కణాని  
॥౨౧॥ శినేతై ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే । శంశే అగ్నిస్సహభ్యిరస్తు ।  
శంద్యావాపృథివీ సహాపథీః । శమన్తతిగ్ం సహవాతేనతే ।  
శంతైచత్రప్రప్రదిశోభవన్తు । యాదైవీశ్చత్రప్రప్రదిశః । వాతపత్నీ-  
ర్భిసూర్యోవిచక్షే । తాసాంత్యాచరస్థ ఆదధామి । ప్రయత్న ఏతు  
నిర్ముతిం పరూచైః । అమోచియత్కృద్దంతితాదవన్త్యై ॥౨౨॥ ద్రి-  
హః పాశాన్నిర్ముత్యైశ్చోదమాచిఅహం అనర్హిమవిహ్స్యనమ్ ।  
అప్యభూద్భద్రేసుకృతస్య బోకే । సూర్యమృతంతమస్తాగ్ంహ్యయ-  
త్ । దేవా అముఞ్చన్నస్పృశస్వేద్యనసః । సవనుహమిమం క్షేత్రియాజ్ఞా-  
మితగ్ంసాత్ । ద్రిహణాముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ । బృహ-  
స్థుతే యవమిన్ద్రీశ్చవన్త్యః । దివ్యస్వేశాథే ఉతపార్థివస్య । ధత్త-  
గ్ం రయిగ్ంస్తువతే క్షీరయేచిత్ ॥ ౨౩ ॥ యూయంపాతస్వస్తిభిస్స-

దానః । దైవా యుధమిన్ద్రమాజోహువానాః । విశ్వావృధమభిచేర-  
 మమానాః । యేనహతాదీక్షుమధ్వప్రమాయక్ । అనన్తమర్థమ-  
 సివర్థమానాః । యత్తేసుజాతే హిమవక్సుభక్షజమ్ । మయో-  
 భాశ్చన్తమాయద్భవోసి । తతోనాదేహిసీబతే । అదోగ్నిభ్యోఅ-  
 ధియత్ప్రభాపసి । సగ్ం శోభమానా క్తస్యేన శుభే ॥ ౨౫ ॥  
 తాంత్ర్యాముద్గలాహావిహ వర్ధయన్తి । సాసస్సీబలేరయమాభాజయె-  
 హ । పూర్వం దేవా అపరేనానుపశ్యజ్జన్మభిః । జన్త్యావరైఃప-  
 రాణి । వేదానిదేవా అయమస్మీతిమామ్ । అహగంహితాశరీరం  
 జరసఃపురస్తాత్ । ప్రాగ్రాహనా చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ । వాచంమ-  
 నస్తి సంభృతామ్ । హితాశరీరంజరసఃపురస్తాత్ । ఆభూతింభూ-  
 తిం వయమశ్నవామహై । ఇమాస్తవతా ఉషస్తోయాః ప్రథమావ్యా-  
 చ్చుక్ । తాదైవ్యః కుర్వతే పశ్యమాహ । శశ్వతిర్నావపృజ్యన్తి ।  
 వగమన్త్యన్తమ్ ॥ ౨౬ ॥

క్షరాయవర్త్యచిచ్ఛ భేక్షవామహైచత్వారి చ ॥ ౨౭ ॥

వసునాం త్వఽధీతేన । రుద్రాగ్రాక్షూర్ధ్వా । ఆదిత్యా-  
 నాం తేజసా । విశ్వేషాం దైవానాం క్రతునా । మరుతామేమ్నా  
 జహోమి స్వాహా । అభిభూతిరహమాగమమ్ । ఇన్ద్రసఖా స్వా-  
 యుధః । ఆస్వాశాసు ద్భుష్టహః । ఇదంవర్చో అగ్నినా దత్తమా-  
 గాత్ । యశో భగ్గస్సహ ఓజోబలంచ ॥ ౩౦ ॥ దీక్షూయ-  
 త్వాయ శతశారదాయ । ప్రతిగృభ్ణామిమహాతేవీయాకాయ । ఆ-

యురసి విశ్వాయురసి । సర్వాయురసి సర్వమాయురసి । సర్వం  
 మ ఆయుర్భూయాత్ । సర్వమాయుగేషమ్ । భూర్భువస్సువః ।  
 అగ్నిధృమేణాన్నాదః । మృత్యుర్థమేణాన్నపతిః । బ్రహ్మక్ష -  
 త్రగ్ం స్వాహా ॥ 30 ॥ ప్రజాపతిః ప్రజేతా । బృహస్పతిః పు -  
 ర వ్రతా । యమః పథాః । చంద్రమాః పునరసుస్వాహా । అగ్ని -  
 రన్నాదోఽన్నపతిః । అన్నాద్యమస్మిక్ యజ్ఞేయజమానాయ దదా -  
 తు స్వాహా । సోమో రాజా రాజపతిః । రాజ్యమస్మిక్ యజ్ఞే య -  
 జమానాయ దదాతు స్వాహా । వరుణస్సమాభిప్తమాభిప్తతిః । సా -  
 మాభ్యమస్మిక్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా ॥ 31 ॥  
 మిత్రీక్షత్రం క్షత్రపతిః । క్షత్రమస్మిక్ యజ్ఞే యజమానాయ ద -  
 దాతు స్వాహా । ఇంద్రో బలం బలపతిః । బలమస్మిక్ యజ్ఞే యజ -  
 మానాయ దదాతు స్వాహా । బృహస్పతిర్భిష్మా బ్రహ్మపతిః । బ్ర -  
 హ్మస్మిక్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా । సవితారాష్ట్రీ -  
 గ్ం రాష్ట్రీపతిః । రాష్ట్రమస్మిక్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు  
 స్వాహా । పూషా విశావిత్పతిః । విశేమస్మిక్ యజ్ఞే యజమానా -  
 య దదాతు స్వాహా । సరస్వతీ పుష్టిః పుష్టిపత్నీ । పుష్టిమస్మిక్  
 యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా । త్వష్టా పశూనాం మిథు -  
 నానాగ్ం రూచకృద్ద్రాపపతిః । రూపేణాస్మిక్ యజ్ఞే యజమా -  
 నాయ పశూన్దదాతు స్వాహా ॥ 33 ॥ చ స్వాహా సామాభ్య -  
 మస్మిక్ యజ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా విశేమస్మిక్ య -  
 జ్ఞే యజమానాయ దదాతు స్వాహా చత్వారి చ ॥ 2 ॥



అగ్నిసామో నమో మిత్ర ఇన్ద్రో బృహస్పతిస్సవితా  
పూషా సరస్వతీ త్వష్టా దశః ॥

స ఈం పాహి య ఋక్షేషీ తరుత్రః । యశ్శివవాన్వృషభా  
యో మతీనామ్ । యో గోత్రభిక్ష్యజ్రిభృద్యో హరిష్ఠాః । స  
ఇన్ద్రో చిత్రాగ్ం అభి తృన్తి వాచాః । ఆచై శుక్తా వృషభ ఏతు వ-  
శ్చాత్ । ఓత్తరాదధరాగాపురస్తాత్ । ఆనిశ్వతో అభి సమేత్వ-  
ర్వాజ్ । ఇన్ద్రో ద్యుమ్నగ్ం సువర్వధైర్యాన్యై । ప్రోష్వన్తై పురో-  
రథమ్ । ఇన్ద్రోయ శూచమర్చత ॥ ౩౪ ॥ అభీకే చిదులొక్షకృత్ ।  
ప్రజై ప్రమఘ్ను నృత్రీహః । అస్మాకం బాధి చోద్దితా । నభన్తామ-  
న్యకేమామ్ । జ్యౌకా అధి ధన్వసు । ఇన్ద్రం వయగ్ం శునాసీరమ్ ।  
అస్మిన్యజ్జై హవామహే । ఆవాజైరుపనోగమత్ । ఇన్ద్రోయ శు-  
నాసీరాయ । సువా జహుత నో హవిః ॥ ౩౫ ॥ జుషణాం ప్రతి-  
మేధిరః । ప్రహవ్యాసి ఘృతవన్త్యన్తై । హర్యశ్వాయ భరతా సజో-  
మాః । ఇన్ద్రోతుభిర్భ్రహ్మణా వావృధానః । శునాసీరీ హవి-  
రిదం జుషస్వ । వయస్సుక్షణా ఉపసేదురిన్ద్రమ్ । క్రియమేధా  
ఋషయో నాథమానాః । అపధ్వాన్తమూఋషి పూర్థి చక్షుః ।  
ముముగ్ధ్యస్తాన్నిధయేవబర్థా । బృహదిన్ద్రోయ గాయత ॥ ౩౬ ॥  
మరుతో నృత్రీహన్తమమ్ । యేనజ్యోతిరజయన్వత్రావృధః । దేవం  
దేవాయ జాగృవి । కామిహైకాః కశ్చమే పత్య్జాః । మూఢ్థాలానులి  
పరిమాపతన్తి । అనావృతైనావృధమన్తు దేవాః । సోమణాం చక్షు-

స్తనువా విదేయ । ప్రవావస్తస్వ వరుణం బృహస్తమ్ । నమస్యాగీర-  
 మమృతస్య గోపామ్ । స నశ్శర్మత్రివరూథం వియగ్ంసత్ ॥ 32 ॥  
 యూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః । నాకేసువణమువ యత్పత-  
 న్మ్ । హృదావేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా । హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూ-  
 తమ్ । యమస్య యోనా శకునం భురణ్యమ్ । శం నోదేవీరభిష్ట-  
 యే । ఆపో భవన్తు పీతయే । శంయోరభిసవన్తు నః । ఈశానా  
 వార్యాణామ్ । క్షయస్తీశ్చక్ష్మణీనామ్ ॥ 33 ॥ అపా యా-  
 చామి భేషజమ్ । అప్పు మైసోమో అబ్రవీత్ । అన్తర్విశ్వాని భేష-  
 జా । అగ్నించ విశ్వశమ్భవమ్ । ఆపశ్చ విశ్వభవజః । యద-  
 ప్పుతే సరస్వతి । గోష్వశ్వేషు యన్గధు । తేనమవాజీవతి । మూ-  
 ఖమగ్ధీసరస్వతి । యాసరస్వతీ వైశమ్భిల్యా ॥ 34 ॥ తస్యాం  
 మే రాస్వ । తస్యాస్తై భక్షీయ । తస్యాస్తై భూయిష్టభాజో భూ-  
 యస్స । అహం త్వదస్మి మదస్తిత్వమైతత్ । మమాస్తియోన్విస్త-  
 న్ యోనిరస్తి । మమైనసన్వహనావ్యాస్యగ్నే । పుత్రః ప్రితే తా-  
 క్షృజ్ఞాతవేదః । ఇహైవసన్తత్రసన్తం త్వాగ్నే । ప్రాణేన  
 నాచా మనసా విభమి । తిరోమూసన్తమాయుర్తా ప్రహసీత్ ॥ 35 ॥  
 జ్యోతిషాత్వా వై శ్వానరేణోపతిష్ఠే । అయంశై యోనిర్ ఋత్వి-  
 యః । యతో జాతో అరోచభాః । తంజానన్నగ్న ఆరోహ । అ-  
 థానో వర్ధయార్తయమ్ । యా తే అగ్నేయజ్ఞమాత్రమాన్తయేహ్య-  
 రోహతాఽఽత్తానమ్ । అహ్నానసూని కృణ్వన్నస్తే సర్యాపుమా-  
 ణి । యజ్ఞో భూత్వా యజ్ఞమానీద సాన్వియోసిమ్ । జాతవేదో భూ-

వ అజాయమాన స్స క్షయ ఏహి । ఉపావరాహ జాత వేదః పునస్త్వయమ్  
 ౪౧ ॥ దైవేభ్యో మావ్యం వహ నః ప్రజానామ్ । ఆయుః ప్రజాగ్ం  
 రయిమస్తాసు ధేహి । అజస్రాదీదిహినోదురోఽణి । తమిన్ద్రం జోహవీమి  
 మఘవానముగ్రమ్ । సత్తాదధానమప్రతిష్ఠుతగ్ం శవాగ్ంసి !  
 మగ్ంహిస్తా గీర్భిరాచ యజ్ఞయోఽవ వర్తత్ । రాయేనో విశ్వాసుప  
 థా కృణోతువజ్రే । త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్క-  
 స్త్పతత్ । సోమమపిబద్విష్ణునా సుతం యథాఽవశత్ । స ఈమ-  
 నూదమహి కర్మకర్తవే మహామురుమ్ ॥ ౪౨ ॥ సైనగ్ం స-  
 శ్చదైవం దైవస్సత్యమిన్ద్రగ్ం సత్య ఇన్ద్రః । విదద్యతీ సరమా-  
 గ్గమద్యే । మహి పాథఃపూర్వ్యగ్ం సద్ధియక్కుః । అగ్రంన-  
 యథ్సుపద్యక్షరాణామ్ । అహ్చారవం ప్రథమా జానతీగాత్ । వి-  
 దద్దవ్యక్ం సరమా దృఢమూర్వమ్ । యేనానుక్తంమానుషీభోజితై  
 విత్ । ఆయేవిశ్వస్సప్తత్యానివక్రుః । క్షత్వానాసో అమృత-  
 త్యాయగ్తుమ్ । త్వంనృభి నృకపతే దైవహూతో ॥ ౪౩ ॥  
 భూరీణిప్రత్యాహర్యశ్వహగ్ంసి । త్వన్నిదస్యృశ్చుమురిమ్ । ధు-  
 నించా స్వాపయోదభీతయే సుహన్తు । ఏవాపాహి ప్రత్యథామన్ద-  
 తుత్వా । శ్రుధిబ్రహ్మ వావృథస్తోతగీర్భిః । ఆవిస్సూర్యం కృ-  
 ణహిషీషీహిమః । జహి శత్రూగ్ంరభిగా ఇన్ద్రా తృధి । అగ్నే  
 బాధస్త్వ విమృధోనుదస్వ । అపామీవా అపరత్యోగ్ంసిసేధ । ఆ-  
 స్సాభముద్రాద్భృహతో దివో నః ॥ ౪౪ ॥ అపాంభూమాన్త-  
 ముపనస్సృజేహ । యజ్ఞప్రతితిష్ఠ సుమతే సుశేనాఅత్వా । వసూః

పురుధావిశన్తు । దీక్షుమామ్యుర్యమానాయ కృణ్వో ।  
 అథామృతేన జర్జితారమణ్ణి । ఇన్ద్రస్మనావద్విరనోతి సీరమ్ ।  
 పంచభస్మరస్య ప్రతిమాణమేతత్ । అర్కస్య జ్యోతిస్తదిదావజ్యై-  
 షమ్ । పంచభస్మరగ్ం శువపభీరమేతత్ । ఇన్ద్రస్య రాధః ప్రయ-  
 తం పురుత్మనా । తదర్కరూపం విమిమానమేతి । ద్వాదశాదైవ-  
 తీతివతీద్యపా । అక్వాయన్తో గవ్యన్తో వాజయన్తః । నానామ-  
 హేతోవగస్తవా ఉ । ఆభూషన్తస్త్వాసుమతో ననాయామ్ ।  
 వయమిన్ద్రీత్యాశునగ్ం హువేమ ॥ ౪౫ ॥

అచక్షత హవిగాయత యగ్ంసచ్చక్ష్మదేనాం వైశమ్భల్యా  
 హేన్దీర్వమురుం దైవషూకౌ నస్సన్తా మత్పు ॥ ౪ ॥

ప్రాణఉదేహి పువరానో భరయజ్ఞారాయో వార్త్రహ-  
 త్యాయ వసూనాగ్ం పశుంపాహ్యస్తే ॥ ౪ ॥

ప్రాహరత్తుత్యగృభీతా భారావరామరుతో దీక్షుయజ్ఞ-  
 త్యాయజ్యోతిమాత్వా పశ్చ చత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౫ ॥

హరిః ఓమ్



## షష్ఠప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ స్వాద్యం త్వాస్వాదునా । త్రినాం త్రివె-  
 ణ । అమృతామృతేన మధుమతీం మధుమతా । స్పృశామిసగ్ంసో-  
 మేన । సోమోఽప్యశ్వశ్శ్యాం పచ్యస్వ । సరస్వత్యైచచ్యస్వ । ఇన్ద్రా-

పురుధావిశన్తు । దీక్షుమామ్యుర్యమానాయ కృణ్వో ।  
 అథామృతేన జర్జితారమణ్ణి । ఇన్ద్రస్మనావద్విరనోతి సీరమ్ ।  
 పంచభస్మరస్య ప్రతిమాణమేతత్ । అర్కస్య జ్యోతిస్తదిదావజ్యై-  
 షమ్ । పంచభస్మరగ్ం శువపభీరమేతత్ । ఇన్ద్రస్య రాధః ప్రయ-  
 తం పురుత్మనా । తదర్కరూపం విమిమానమేతి । ద్వాదశాదైవ-  
 తీతివతీద్యుషా । అక్వాయన్తో గవ్యన్తో వాజయన్తః । నానామ-  
 హేతోవగస్తవా ఉ । ఆభూషన్తస్త్వాసుమతో ననాయామ్ ।  
 వయమిన్ద్రోత్వాశునగ్ం హువేమ ॥ ౪౫ ॥

అచక్షత హవిగాయత యగ్ంసచ్చక్ష్మదేనాం వైశమ్భల్యా  
 హేన్దీర్వమురుం దైవషూకౌ నస్సన్తా మత్పు ॥ ౪ ॥

ప్రాణఉదేహి పువరానో భరయజ్ఞారాయో వార్త్రహ-  
 త్యాయ వసూనాగ్ం పశుంపాహ్యస్తే ॥ ౪ ॥

ప్రాహరత్తుత్యగృభీతా భారావరామరుతో దీక్షుయజ్ఞ-  
 త్యాయజ్యోతిమాత్వా పశ్చ చత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౫ ॥

హరిః ఓమ్



## షష్ఠప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ స్వాద్యం త్వాస్వాదునా । త్రినాం త్రివె-  
 ణ । అమృతామృతేన మధుమతీం మధుమతా । స్పృశామిసగ్ంసో-  
 మేన । సోమోఽప్యశ్వశ్శ్యం పచ్యస్వ । సరస్వత్యైచచ్యస్వ । ఇన్ద్రా-

యస్తుత్రాష్టై వచ్యస్వ । పరీతోషేచ్ఛతా సుతమ్ । సోమోయః ఉత్త-  
 మగంధావిః ॥ ౧ ॥ దధన్వాయోనర్యో అపస్వంతరా । సుమాప్తసో-  
 మమద్రిభిః । పునాతుతే పరిసుతమ్ । సోమగ్ం సూర్యస్య దుహితా ।  
 వాదేశశ్వతాతనా । వాయుఃపూతః పవిత్రేణ । ప్రాశ్నోమో అతి-  
 ద్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సభా । వాయుఃపూతః పవిత్రేణ । ప్రత్య-  
 శ్నోమో అతిద్రుతః ॥ ౨ ॥ ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సభా । బ్రహ్మక్షేత్రం  
 పవతే తేజ ఇన్ద్రియమ్ । సురయాసామస్తుత ఆసుత్తోమదాయ ।  
 త్సుక్తేదేవ దేవతాః పిపృగ్ధి । రసేనాన్నం యజమానాయథేహి । క్షువి-  
 ద్భి యవవన్తో యవంచిత । యథాదా న్యనుపూర్వం వియాయ ।  
 ఇహేహేహం కృణుతభూతనాని । యేబుక్ హేమో నమోన్యక్తిం నజగ్నుః ।  
 ఉప్తమామగృహీతోఽన్యశ్శివ్యం త్వా జప్తం గృహ్ణామి ॥ ౩ ॥  
 సరస్వత్యా ఇన్ద్రాయ స్తుత్రాష్టై । ఏషతేయోనిస్తేహి త్వా । వీర్యా-  
 యత్వా బలాయత్వా । తేజోసి తేజోమయిధేహి । వీర్యమసి వీర్యం  
 మయిధేహి । బలమసి బలం మయిధేహి । నానాహి వాం దైవహిత-  
 గ్ం పదఃకృతమ్ । మా సగంస్పృతౌఽథాం పరమే వ్యోమః ।  
 సురార్యమసి తుష్టిణీ సోమ ఏషః । మామాహిగంప్రీన్నాన్విం యోని-  
 మా విశ్వా ॥ ౪ ॥ ఉప్తమామగృహీతోఽన్యశ్శివ్యం తేజః । ప్రారప్స్వ-  
 తం వీర్యమ్ । ఇన్ద్రం బలమ్ । ఏషతే యోనిమోదాయత్వా । ఆప్త-  
 వ్దాయత్వా మహాసేత్వా । ఓజోఽన్యశ్శోమయిధేహి । మన్యూరసి మ-  
 న్యుం మయిధేహి । మహోఽస్తిమహోమయిధేహి । సహోఽస్తి సహో  
 మయిధేహి । యావ్యాఘ్రం విషూచికా । ఉభౌవృకంచకతుతి । శ్వే-

నం పత్రత్రిగ్ం ప్రిగ్ంహమ్ । సేమం పాత్వగ్ంహసః । సుంకృచస్త్స  
 పంమాభద్రేణవృజ్ఞ । వికృచస్త్సవిమాపాత్వసావృజ్ఞ ॥౧॥ హ-  
 విః ప్రత్యజ్ఞేమోఅతిద్రుతో గృహమావిశన్విషూచికాపజ్ఞచ॥౧॥

సోమో రాజామృతగ్ం సుతః । ఋజ్ఞేషణాజహన్స్త్స-  
 త్యమ్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః ।  
 ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదం పయోఽమృతం మధు । సోమమ-  
 ద్భ్యోవ్యపిబత్ । ఛన్దసాహగ్ంసశ్శుచివత్ । ఋతేనసత్యమిన్ద్రి-  
 యమ్ । అద్యుఃశ్చరవ్యపిబత్ ॥౨॥ క్రుక్షాగ్గ్రిహసాధియా । ఋతేనస-  
 త్యమిన్ద్రియమ్ । అన్నాశ్శుక్రిసుతో రసమ్ । బ్రహ్మణా వ్యపిబత్ శ్చ-  
 త్రమ్ । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । రేతోమూర్త్యేషణహ-  
 తి । యోనిం ప్రవిశద్ద్రియమ్ । గర్భోజరాయుణామృతః । ఉ-  
 ల్బజ్ఞహతిజన్మనా । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ ॥౩॥ వే-  
 దేనరూపేవ్యాకరోత్ । సతాసతీప్రజాపతిః । ఋతేనసత్యమిన్ద్రి-  
 యమ్ । సోమేనసాహవ్యపిబత్ । సుతాసుతోప్రజాపతిః । ఋతేన  
 సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్యాహవేవ్యాకరోత్ । సత్యాన్సతీప్రజాప-  
 తిః । ఆశ్రద్ధామన్సతేదధాత్ । శ్రీధ్ధాగ్ంసత్యే ప్రజాపతిః ।  
 ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్ । దృష్ట్యా పరిసుతోరసమ్ । శుక్రేణ శు-  
 క్రవ్యపిబత్ । వయస్సామం ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమిన్ద్రియ-  
 మ్ । విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః । ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్ । ఇదం పయోఽ-  
 మృతం మధు ॥౪॥ అద్యుః శ్చరవ్యపిబజ్ఞన్త నతేన సత్యమి-

న్రియగ్ం శ్రీధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిర్హవేచ ॥ ౨ ॥

సురావంతం బహిషదగ్ం సువీరమ్ । యజ్ఞగ్ం హిన్వన్తి  
మహిషా నమోభిః । దధానాస్సమన్దివిదేవతాసు । మదేషేన్ద్ర-  
యఃమానాస్సన్విరాః । యన్తైరస్సస్మృత ఓషధీషు । సోమస్య  
శుక్లస్సురయా సుతస్య । తేనజన్వయతమానం మదేన । సరస్వ-  
తీమశ్వినావిన్ద్రీమగ్నిమ్ । యమశ్వినా నముచేరాసురాదధి । సరస్వ-  
త్యసనోద్భియా ॥ ౩ ॥ ఇమన్తగ్ం శుక్రం మధుమన్తమిన్దు-  
మ్ । సామగ్ం రాజానమిహ భఖియామి । యదత్రర్షిప్రగ్ం రసిన-  
స్సుతస్య । యదిన్తో అపిబచ్చచీభిః । అహన్తదస్య మనసా శివేన ।  
సోమగ్ం రాజానమిహ భఖియామి । పితృభ్యస్సన్విధావిభ్యస్సన్విధా  
నమః । పితౄమహేభ్యస్సన్విధావిభ్యస్సన్విధా నమః । ప్రపితౄమహే-  
భ్యస్సన్విధావిభ్యస్సన్విధానమః । అహ్నితరః ॥ ౧౦ ॥ అమీమదన్త  
పితరః । అతితృప్తపితరః । అమీమృజన్తపితరః । పితరశ్శున్దధ్వ-  
మ్ । పునన్తుమాపితరస్సోమ్యాసః । పునన్తుమాపితౄమహః । పున-  
న్తుప్రపితౄమహః । ప్రవిత్రేణశతాయమా । పునన్తుమాపితౄమహః ।  
పునన్తుప్రపితౄమహః ॥ ౧౧ ॥ ప్రవిత్రేణశతాయమా । విశ్వమాయు-  
ర్వ్యశ్వవై । అగ్నౌఆయుగ్ంషిపవనసేఽగ్నేపవన్స్య । పవమానస్సు-  
వజానః పునన్తుమాదేవజనాః । జాతవేదః ప్రవిత్రవద్యతైప్రవిత్రమ-  
ర్చిషే । ఉభాభ్యోన్దవవితరైవ్యశ్వదేవీ పునతీ । యే సమానాస్స-  
మనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాల్లోకస్సన్విధానమః । యజ్ఞో  
దేవేషుకల్పరామ్ ॥ ౧౨ ॥ యేసజాతాస్సమనసః । జీవాన్దేవేషుమామ-



కాః । తేషాం గ్రంథీమయి కల్పతామ్ । అస్మిన్లోకే శతగంసమాః ।  
 ద్వైసుతీ అశృణవం పితృణామ్ । అహన్దేవానాముతమర్త్యానామ్ ।  
 యాభ్యామిదప్తశ్వమౌభ్యమేతి । యదస్తరాపితరం మాతరశ్చ ।  
 ఇదగం హవిః ప్రజననం మే అస్తు । దశవీరగం సర్వగణగం సస్వస్త-  
 యే । ఆత్మససిప్రజాససి । ప్రశుసన్యభయససిలోకససి । అగ్నిః ప్రజాం  
 బహులాం మే కరోతు । అన్నంపయోరేనో అస్తాసుధత్త । రాయ-  
 సోమమిషమూః మస్తాసు దీధర్వభ్యావహః ॥ ౧౩ ॥

ఇన్ద్రియాపితరశ్చ తాయుషా పునస్తు మాపితామహః పున-  
 స్తు ప్రపితామహః కల్పతాగం సస్వస్తయైవశ్చచ ॥ ౩ ॥

సీసేన తస్మిం మనసా మనీషిణః । ఊర్వాసూత్రేణక్ష-  
 వయో వయన్తి । అశ్వినా య్జగం సవితా సరస్వతీ । ఇన్ద్రస్య  
 రూపం వసుకోభిష్యత్ । తదస్య రూపమమృతగం శచీభిః ।  
 తిసోఽదధుక్షేవతాస్సగం రరాణాః । లోమాని శష్ఠైర్బహు-  
 ధానతోక్తభిః । త్వగస్యమాగ్ం సమభవన్నలూకాః । తక్షశ్వి-  
 నా భిషజా రుద్రవతఃసీ । సరస్వతీ వయత్తి షేతో అస్తరః ॥ ౧౪ ॥  
 అస్థి మజ్జానం మాసరైః । కారోత్రైః దధనో గవాన్త్వచి ।  
 సరస్వతీ మనసా షేతలవసు । నాసత్యాభ్యావ యతి దకశత-  
 వపుః । రసం పరిసుత్రా నరోహితమ్ । నగ్నహుర్ధీరస్తసరన్న-  
 వేమ । పయసా శ్శుక్రమమృతజ్జానిత్రమ్ । సురయామూత్రోజ్జ-  
 సయన్తి రేతః । అపామతిన్ద్రమూతిం బాధమానాః । ఊవధ్య-  
 వాతగం సబువన్తదారాత్ ॥ ౧౫ ॥ ఇన్ద్రస్సుతామా హృ-

దయేన సత్యమ్ । పురోహితేన సవితాజాన । యక్ష్మన్తోమా-  
 ననరుహాభివ్యక్తా । మతస్నేవాయవైర్వర్షమినాతిపితమ్ ।  
 అన్త్రాణి స్థాలీ మధువీనమానా । గుదా పాత్రాణి కుదుఘాన  
 ధేనుః । శైవసస్యపత్రిన్నక్షీహః శచీభిః । అసన్దినాభిరుదరన్న  
 మాతా । కుమ్భా సన్నిమృజానితా శచీభిః । యస్మిన్నగ్రోయా-  
 న్నాగ్భిర్భౌ అన్తః ॥ ౧౬ ॥ ప్లాశీర్వ్యక్తశ్శతధార ఉభయః ।  
 దుహేన కుమ్భాగ్ం సస్వధాం పితృభ్యః । ముఖగ్ం సదస్య శిరః-  
 భుజేన । జిహ్వ ప్రవిత్రమశ్వినా సగం సరస్వతీ । చక్షున్న పా-  
 యుర్భిషగస్య వాలః । వస్తిర్న కేహా వారసా తరస్వీ । అశ్వీభ్యా-  
 శ్చక్షురమృత జ్ఞిహ్వభ్యామ్ । ఛాగేన కేహా హవిషా శృతేన ।  
 షష్ఠాగ్గోధామైః ఓ క్వలైరుతాని । వేశోన శుక్లమసిరవసా-  
 తే ॥ ౧౭ ॥ అవిర్న మెహేనసి వీర్యాయ । ప్రాణస్య పథా  
 అమృతో గ్రహభ్యామ్ । సరస్వత్యుప్రవాక్తైర్వ్యానమ్ । నస్యా-  
 ని బర్హిర్బదైర్జజాన । ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో బలాయ । క-  
 ణాభ్యాగ్ం శ్రోత్రమమృతజ్ఞిహ్వభ్యామ్ । యవ్రాన బర్హి-  
 భువి కేసరాణి । కర్కశ్చ జజ్ఞే మధుసారఘం ముఖాత్ । ఆత్మ-  
 న్నుపస్థే నవృకస్య లోమ । ముఖశ్శక్రూణి న వ్యాఘ్రలోమ-  
 మ్ ॥ ౧౮ ॥ కేలాన శీర్షకాయశేసే శ్రియైశిఖా । సిగ్ధవా-  
 స్య లోమ త్విషేరిన్ద్రియాణి । అక్ష్ణన్యాత్మన్భిషజా తదశ్వినా ।

ఓ క్వలైర్ముతాని ఇతిభావ్యసంమతఃపాఠః

అత్మావమక్తస్సమధాధురస్వతీ । ఇంద్రియ రూపగం శ-  
తమానమాయుః । చంద్రేణ జ్యోతిరమృతస్తథానా । సరస్వతీ  
యోన్వాజ్గర్భమస్తః । అశ్వీభ్యాం పత్నీ సుకృతం విభతి ।  
అపాగం రసేన పరుణా నసామ్నా । ఇంద్రిగ్ం శ్రియై జనయ-  
న్నపురాహా । తేజః పశూనాగం హవిర్ద్రియావత్ । పర్తి-  
సుత్రా పయసా సార్థమం మధు । అశ్వీభ్యాన్దుగ్ధంబిషజ్జా సర-  
స్వత్యా సుతాసుతాభ్యామ్ । అమృతసాగ్నిమ ఇన్దుః ॥ ౧౯ ॥ అ-  
న్తర ఆరాదన్తర్వసాతే వ్యాఘ్రోమగ్ం రాహా చత్వారిచ ॥ ౪ ॥

మిత్రోఽస్తివరుణోఽసి । సమహా విశ్వేదైశ్చైవైః । ఖిత్రస్య  
నాభిరసి । ఖిత్రస్య యోసిరసి । స్వానామాసీద । సుషదామాసీ-  
ద । మాత్వాహిగ్ంసీత్ । మామాహిగ్ంసీత్ । నిషసాద ధృత-  
వ్రతౌ వరుణః । పస్త్యాస్వా ॥ ౨౦ ॥ సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః ।  
దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్భాహుభ్యామ్ । పూష్ణో  
హస్తాభ్యామ్ । అశ్వినోర్భావజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయా-  
భిషిచ్ఛామి । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్భాహుభ్యామ్ ।  
పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । సరస్వత్యైభవజ్యేన ॥ ౨౧ ॥ వీర్యాయా-  
న్నాద్యాయాభిషిచ్ఛామి । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్భా-  
హుభ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ఇంద్రిస్యేన్ద్రియేణ । శ్రియై  
యశసే బలాయాభిషిచ్ఛామి । కోఽసి కత్రమాఽసి । కస్త్యైత్వా కాయ  
త్వా । సుశ్లోకాః ౪ సుమజ్జలాః సత్యరాజా 3 ౯ । శిరోమేశ్రిః ॥

|| ౨౨ || యశో ముఖమ్ । తిష్ఠిః కేశాశ్చ శ్మశ్రూణి । రాజామే ప్రా-  
 చీమృతమ్ । ప్రమాత్సముః । విరాటాశ్చరమ్ । జహ్వమే భ-  
 ద్రమ్ । వాఙ్మహాః । మనోమన్యుః । స్వరాజ్యమః । మోదాః ప్ర-  
 మోదా లక్ష్మీరక్తాని ॥ ౨౩ ॥ చిత్తం మే సహః । బాహూమే బల-  
 మిన్ద్రియమ్ । హస్తామే కర్మా వీర్యమ్ । ఆత్మాభిరమురో మమ ।  
 పృష్ఠీమే రాష్ట్రముదరమగంసా । గ్రీవాశ్చ శ్రోత్రాః । ఊరూ-  
 లరత్నీ జనునీ । విశోమేకాని సర్వతః । నాభీమే చిత్తవర్జ్వా-  
 నమ్ । హాయుమేకపచిత్తర్భసత్ ॥ ౨౪ ॥ ఆనన్దస్తనానాజ్ఞామే ।  
 భగ్నస్సభాగ్యం పసః । జ్ఞాభ్యాం ప్రద్యాంధరోఽస్మి । విశిరాజా ప్ర-  
 తిస్థితః । ప్రతిభిశ్చై ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే । ప్రత్యక్షేషు ప్రతితిష్ఠామి  
 గోషు । ప్రత్యక్షేషు ప్రతితిష్ఠామ్యాత్మకా । ప్రతిస్త్రాక్షేషు ప్రతితిష్ఠా-  
 మిపుష్టే । ప్రతిద్యావాపృథివ్యాః । ప్రతితిష్ఠామి యజ్ఞే ॥ ౨౫ ॥ త్రీ-  
 యాదేవాపకాదతః । త్రీయస్త్రిగ్ంశాస్తురాధసః । బృహస్పతి పు-  
 రోహితాః । దైవస్యసవితుస్తవే । దైవాదైవైరవన్తుమా । ప్రథమా  
 ద్వితీయైః । ద్వితీయాస్తృతీయైః । తృతీయాస్త త్యేన । సత్యయ-  
 జ్ఞేన । యజ్ఞాయజ్ఞభిః ॥ ౨౬ ॥ యజ్మాగ్ంషిసామభిః । సామాన్త్య-  
 గ్భిః । ఋచోయాజ్ఞాభిః । యాజ్ఞా వషట్కూరైః । వషట్కూరా  
 ఆహుతిభిః । ఆహుతయోమి కామాన్ భుమర్థయన్తు । భూస్సాన్వహా ।  
 లోమానిప్రయత్తిమహమ్ । త్వజ్ఞ ఆనతిరాగతిః । మూగ్ంసంమణి-  
 పనతిః । వసస్థి । మజ్జామ ఆనతిః ॥ ౨౭ ॥

ప్రస్థాస్వా సరవ్యలైస్య జైవ క్యేన శ్రీరక్తాని భసద్వజ్జే యజ్ఞో  
యజ్ఞర్భిరుపనతిదేవ్యచ ॥ ౧ ॥

యదేవాదేవ హేడనమ్ । దేవాస శ్చక్రమావయమ్ । అ-  
గ్నిమాత తస్మాదేవసః । విశ్వోన్ముజ్ఞుత్వగంహసః । యదిదివా  
యదివ క్తమ్ । ఏనాగంసి చక్రమావయమ్ । వాయుమాత తస్మా-  
దేవసః । విశ్వోన్ముజ్ఞుత్వగంహసః । యదిజాగ్రీద్యదివ్యష్టే ।  
ఏనాగంసి చక్రమావయమ్ ॥ ౨ ॥ సూర్యమా తస్మాదేవ-  
సః । విశ్వోన్ముజ్ఞుత్వగంహసః । యద్దామై యదరణ్యే । య-  
త్సభాయాయదిన్ద్రియే । యచూదై యద్రక్యే । ఏనశ్చక్ర-  
మావయమ్ । యదేక్షస్యాధిధమణి । తస్మావయజనమసి । య-  
దాహ్నా అఘ్నియావరుణేతి శపామహే । తతోవరుణనోముజ్ఞు ॥ ౩ ॥  
అవభృథని చక్షుణ నిచైరురసి నిచక్షుణావదేవై దైవకృతమేనా-  
ఽయాత్ । అవ మర్త్యేమూర్త్యకృతమ్ । ఉరోరానో దేవక్షపస్సా-  
హి । సుమిత్రా న అప్త ఏవధయస్సన్తు । దుమిత్రాస్తస్తే భూ-  
యాసుః । యోఽస్మాదైవ్యే । యజ్ఞవయస్త్విష్ణుః । దుప్ర-  
దాద్దివేన్ము ముచావః । స్త్విన్నస్సాస్త్విమలాదివ ॥ ౦ ॥ పూ-  
తం ప్రవిశ్రేణైవాజ్యమ్ । అవశ్శుభ్రన్తు మైవసః । ఉద్యయన్తమస్తస్మరి ।  
పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్ । దేవన్దేవతా సూర్యమ్ । అగస్త్యజ్యో-  
తిరుత్తమమ్ । ప్రతియుతౌ వరుణస్యపాశః । ప్రత్యస్తావరుణస్యపాశః ।  
ఏథోన్యేధిష్ఠీమహి । సమిదసి ॥ 3౧ ॥ తేజోస్తి తేజోమయిధహి ।

అపో అన్వచారివమ్ । రనేస్తసమస్పృష్ణహి । వయస్వాగం అగ్నల-  
 గమమ్ । తం మా సగంస్పృశ వర్చసా । ప్రజయాచ ధనేనచ । స-  
 మావన ర్తికృథివీ । సముమాః । సముసూర్యః । సమువిశ్వమిదజ్జగ-  
 త్ । వైత్వానరజ్యోతిర్యుయాసమ్ । విభుజ్జామవ్యశవై । భూ-  
 స్సాస్విహః ॥ 32 ॥ స్వప్నవనాగంసి చక్రమావయంముచ్చ మలాది-  
 వస్తమిదస్తి అగత్యోకిచ ॥ ౬ ॥

హోతాయుఖస్సమిధేన్ద్రమిదస్పదే । నాభాపృథివ్యా అధి ।  
 దివా వష్ణాన్ భుమిధ్యతే । ఓజ్మశ్చర్మహః సహా । వెత్వా-  
 జ్యస్య హోతర్యః । హోతాయుఖ తన్మానసాతమ్ । ఊతిభిశ్చే-  
 తార్తమపరాజితమ్ । ఇన్ద్రేన్ద్రవగం సువర్విదమ్ । ప్రథిభి-  
 మాధుమత్తమైః । నరాశగంసేన తేజసా ॥ 33 ॥ వేత్వా-  
 జ్యస్య హోతర్యః । హోతాయుఖదిదాభిన్ద్రమిడితమ్ । అజ-  
 హ్వస్తమమర్త్యమ్ । దైవో దేవైస్సవీర్యః । వజ్రహస్తః పురస్త-  
 రః । వేత్వాజ్యస్య హోతర్యః । హోతాయుఖద్భర్హిషీ-  
 వ్రోన్నిషద్వరమ్ । వ్రతభన్నర్యావసమ్ । వసుభీరుద్రైరాది-  
 త్యైః । సయ్యుగ్భిర్భర్హిరాపదత్ ॥ 34 ॥ వేత్వాజ్యస్య  
 హోతర్యః । హోతాయుఖదోక్షోనవీర్యమ్ । సహోద్వార  
 ఇన్ద్రమవర్ధయత్ । సుప్తాయణా విశ్రయంతామృతావృధః । దావ-  
 ర్ ఇన్ద్రాయ మిషుషే । వియన్తావ్యస్య హోతర్యః । హో-  
 తాయుఖదుషే ఇన్ద్రస్యధేనూ । సుదుషే మాతరా మహీ ।

సవతారా న తేజసి । వత్సమిన్ద్రమువధాతామ్ ॥ 3౧ ॥ వీతా-  
 మాఽన్యస్య హోతర్యః । హోతాయుత్తైస్త్వా హోతారా । బి-  
 షజా సఖాయా । హవిషస్త్వం భిషజ్యతః । కవీదేవా ప్రచేతసా ।  
 ఇన్ద్రాయ ధత్త ఇన్ద్రీయమ్ । వీతామాన్యస్య హోతర్యః ।  
 హోతాయుత్తినో దేవీః । త్రయస్త్రిధాతవోవసః । ఇదా సర-  
 స్వతీ భారతీ ॥ 3౨ ॥ మహీస్త్రిపత్నీర్ హవిష్మతీ । వియ-  
 న్వాన్యస్య హోతర్యః । హోతాయుత్తైస్త్వైర్వమిన్ద్రీనేవమ్ ।  
 భిషజ్గం సుయజ్జుత్తశ్రియమ్ । పురుషాపగం సురేతసం  
 ముఖాసమ్ । ఇన్ద్రాయ త్వష్టా దధద్వియాణి । వేతాన్యస్య  
 హోతర్యః । హోతాయుత్తైస్త్వస్పతిమ్ । క్షమితారగం క్షతక్రతు-  
 మ్ । ధియోజ్ఞోష్టారమిన్ద్రీయమ్ ॥ 3౩ ॥ మధ్వాసమజ్ఞస్త్వభిన్దు గే-  
 భిః । స్వదాతి హవ్యం మధునాఘృతేన । వేతాన్యస్య హోతర్యః ।  
 హోతాయుత్తైస్త్రిగ్ం స్వాహాఽన్యస్య । స్వాహామేదసః । స్వా-  
 హాస్తాకానామ్ । స్వాహాస్వాహాకృతీనామ్ । స్వాహా హవ్యసూక్తీనా-  
 మ్ । స్వాహాదేవాగం త్యిహా । స్వాహేన్ద్రీగం హోత్రాజ్ఞమాణా ।  
 ఇన్ద్రీ అన్యస్య వియన్తు । హోతర్యః ॥ 3౪ ॥ తేజసాఽఽసదదవ-  
 ర్థతాం భారతీన్ద్రీయజ్ఞుమాణాద్వేచ ॥ ౨ ॥

సమిధేన్ద్రీస్తనూనపాత్రమిడాభిర్బర్హి హిష్యజ ఉపేదైవ్యాత్రి-  
 ప్రస్తవైర్వస్తవస్త్వక్తీమిన్ద్రీమ్ । సమిధేన్ద్రీఞ్చతుర్వేద్యేకోవియన్తు  
 ద్విక్వీతామేకో వియన్తు ద్విర్వేద్యేకో వియన్తు హోతర్యః ॥

సమిధఇన్ద్రోక్షమస్తామసీకే । పుత్రోరుచా పూర్వకృద్వా-  
 వృధానః । త్రిభిర్దేవైస్త్రిగ్శతైః వజ్రబాహుః । జఘాన వృ-  
 త్రవిమరోవవార । నరేశగంధసప్రతిశూదౌ మిమానః । తనూన-  
 వ్వాత్పీతీయజ్జస్యధామ । గోభీర్వపావాన్మధునా సమజ్జా ।  
 హిరణ్యశ్చన్ద్రీ యజతి ప్రచేతాః । ఊడీతో దేవైర్ హరివాగ్ం  
 అభిష్ఠిః । అజహ్వనో హవిషా శర్థమానః ॥ ౩౯ ॥ పుత్రస్తనో  
 మఘవాన్ వజ్రబాహుః । ఆయాతు యజ్ఞముపనోజమాణః । జమా-  
 గోబుహిహారీవాన్న ఇన్ద్రః । ప్రాచీనగ్ం నీదత్ప్రదిశాపృ-  
 థివ్యాః । ఉరువ్యధాప్రథమానగ్ం స్తోకమ్ । అదితైర్వర్తవ-  
 నుభిస్సజామః । ఇన్ద్రోద్ధురశవ్తవ్యో ధావమానాః । వృషాణ-  
 యన్తు జనయన్సుపత్నీః । ద్వారోదేవీ రభితౌ విశ్రయన్తామ్ । సు-  
 వీరావీరం ప్రథమానా మహాభిః ॥ ౪౦ ॥ ఉమాస్తానక్తా బృహతీ  
 బృహస్తమ్ । పయస్వతీ సుదుఘే శూర్మిన్ద్రమ్ । వేశస్వ-  
 తీ తన్తునా సవ్యయన్తీ । దేవానాన్దేవయజతస్సుధుక్మే ।  
 దైవ్యా మిమానా మనసా పురుత్రా । హోతారావిన్ద్రం ప్రథమా-  
 నువాచా । మూర్ధాయజ్జస్య మధునా దధానా । ప్రాచీనజ్ఞో-  
 తిర్హవిషావృధాతః । త్రిస్రా దేవీర్ హవిషా వర్థమానాః । ఇన్ద్ర-  
 జ్ఞామాణా వృషణన్మపత్నీః ॥ ౪౧ ॥ అచ్ఛిన్నస్తన్తుపయస్తా సర-  
 స్వతీ । ఇదాదేవీ భారతీ విశ్వతూతిః । త్వష్టా దధదిన్ద్రాయ శు-  
 ష్మమ్ । అప్రాకోచిష్టుర్వశసే పుమాణి । వృషాయజస్వపణం భూ-  
 రీరేతాః । మూర్ధాయజ్జస్య సమనక్తు దేవా । వన పుత్రిరవపృ-



ష్టో నపాక్షేః । త్కన్యాసమజ్ఞాఞ్చమితాన దైవః । ఇన్ద్రోస్య హవ్యై-  
జకరం పృథానః । స్వదాతి హవ్యంమధునా ఘృతేన । స్తోకానా-  
మిన్దం ప్రతిశూర్త ఇన్ద్రః । వృషాయమాణో వృషభస్తురాహట్ ।  
ఘృతపుష్పా మధునా హవ్యముద్ధా । మూర్ధా యజ్ఞస్య జవ-  
తాగ్గంస్వాహా ॥ ౪౨ ॥

శర్ధమాన్తో మహాభిః పత్నిఘృతేన చ త్వారిచ ॥ ౪ ॥

ఆపర్వజాప్రా వివేష యన్మా । తగ్గంస్తధీచిః । సత్యమితన్న  
త్వావాగ్గం అన్యోఅస్తి । ఇన్ద్రోదేవో నమతోఽన్య జ్ఞాయాత్ । అహ-  
న్నహిం పరిశయానమణః । అవాస్మజ్జోఽపా అచ్ఛా సముద్రమ్ ।  
ప్రససాహిషే పురుహూతశత్రూత్ । జ్యేష్ఠస్తేశుష్క ఇహ రాతిరస్తు ।  
ఇన్ద్రా భర్తదక్షిణేనా వసూని । పతిస్సిన్ధూనామసి రైవతినామ్ । సశే-  
వృషమధి ధాద్మ్యమ్మమస్మే । మహిభ్రత్రజ్ఞనాహాదీన్ద్రతవ్యమ్ ।  
రక్షాచనో ముఘానః ప్రాహిస్తూర్కా । గ్రాయేచన స్వప్రత్యా ఇషే-  
ధాః ॥ ౪౩ ॥ రైవతినాఞ్చ త్వారిచ ॥ ౫ ॥

దేవం బర్హిర్ద్వగ్గం సుదేవన్దైవైః । వీరవత్ స్త్రీణావ్యే-  
ద్యామనర్థయత్ । వస్తార్వృతం ప్రాక్తోర్భృతమ్ । గ్రాయా బర్హి-  
హిష్మతోత్యగాత్ । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వేతు యః । దేవీద్యా-  
ర్ ఇన్ద్రగ్గం సజ్జాతే । విక్షీర్యామన్నవర్థయత్ । అప్రభేన తరు-  
ణేన కుమారేణ చమిచ్చితాఅపార్వాణమ్ । రైణకకాటన్నుదన్తామ్ ।  
వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియన్తుయః ॥ ౪౪ ॥ దేవీక్షమాసాన-  
క్తా । ఇన్ద్రోయజ్ఞే ప్రయత్య హ్వేతామ్ । దైవీర్వితః ప్రాయాసిష్టామ్ ।

సుప్రీతై సుధితైలభూతామ్ । వస్తువసే వస్తుధేయస్య ఏత్రాయః ।  
 దేవీజ్యోష్ఠీవసుధితీ । దైవమిన్ద్రమవర్ధతామ్ । అయావ్యన్యాఘాద్యే-  
 మాగంసి । అన్యావాఙ్మద్యస్తువార్యాణి । యజమానాయశ్చితే ॥ ౪౧ ॥

వస్తువసేవస్తుధేయస్యఏత్రాయః । దేవీ ధౌజాహుతీదుఘే-  
 నుదుఘే । వయసేన్ద్రమవర్ధతామ్ । ఇషమూర్జమన్యావాఙ్మత్ ।  
 సద్ధిగ్గంసపీతిమన్యా । నవేతపూర్వస్థయమానే । పురాణస్థనవమ్ ।  
 అధాతామూర్జమూజాహుతీ వస్తువార్యాణి । యజమానాయశ్చి-  
 తే । వస్తువసే వస్తుధేయస్య ఏత్రాయః ॥ ౪౨ ॥ దైవాదై-

వ్యా హోతారా । దేవమిన్ద్రమవర్ధతామ్ । హతాఘశగంస్తావాభా-  
 స్త్యావస్థువార్యాణి । యజమానాయ శ్చితౌ । వస్తువసేవస్తుధే-  
 యస్య ఏత్రాయః । దేవీస్తిస్రస్తిహా దేవీః । పత్రిమిన్ద్రమవర్ధ-

యా । అస్పృశ్చద్యౌరతిదివమ్ । రుద్రైర్వృజ్జగం సరస్వతీ । ఇ-  
 ఛావసుమతీగృహా ॥ ౪౩ ॥ వస్తువసేవస్తుధేయస్య వియ-

న్తయః । దైవఇన్ద్రో సర్వాశగంసః । త్రివహుశస్త్రీవన్తరః । దైవ-  
 మిన్ద్రమవర్ధయత్ । శతేనశితిప్రహనామాహితః । సహస్రే-

ప్రవర్తతే । మిత్రావరుణేదస్య హోత్రమర్హతః । బృహస్ప-  
 తిస్తాస్త్రితమ్ । అశ్వినాఽఽధ్వర్యవమ్ । వస్తువసేవస్తుధేయస్య వేతుయ-

ః ॥ ౪౪ ॥ దైవ ఇన్ద్రో వచస్పతిః । హిరణ్యవహ్నో మధు-  
 శాఖస్సుపిత్పలః । దైవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । దివమగ్గేగానాత్ । అ-

న్తరిఖింహృథివీమద్యగంహీత్ । వస్తువసేవస్తుధేయస్యవేతు యః ।  
 దైవం బుహిర్వారిరీనామ్ । దైవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । స్వావృథమిన్ద్ర-

కాసన్నమ్ । అన్య బుహిగంవ్యభ్యభూత్ । వస్తువనే వస్తుధేయస్య  
వేతుయజ । దేవో అగ్నిస్సీవ్యవృత్ । దైవమిద్దైవవర్ధయత్ । స్వి-  
ప్త్యుర్వన్భ్యవ్యవృత్ । స్విప్తమవ్య కరోతునః । వస్తువనే వస్తుధేయ-  
స్య వేతు యజ ॥ ౪౯ ॥ వియన్తు యజశ్శితే శ్శితే వస్తువనే వస్తు-  
ధేయస్య వీత్రాయజగృహా వేతుయజాభూత్పృ ॥ ౫౦ ॥

దైవంబుహిదేవద్యౌరౌ దేవీ ఉమానానక్తా దేవీజాష్ట్రీ  
దేవీ ఉర్జాహుతి దేవదైవ్యా హోతారాశ్శితౌ దేవీస్త్రినస్త్రిస్రా  
దేవీదైవ ఇన్ద్రోనరాశగ్ం సోదేవ ఇన్ద్రో వనస్పతిదేవంబుహి-  
ర్వాతినాదైవో అగ్ని స్వీప్త్యవృత్తైవమ్ । వేతువియన్తు చతుర్వీతా-  
మకో వియన్తు చతుర్వేత్వవర్ధయదవర్ధయన్తిరవధాతామేకోఽవర్ధ-  
యగ్ంశ్చతురవర్ధయత్ । వస్తారావధేనదైవీరయావీషగ్ంవ్రాతాఽ-  
పుష్పిచ్ఛతేన దితగ్ం స్వావస్థగ్ం స్విప్తగ్ం శ్శితే శ్శితేశ్శితౌ ॥

హోతాయఖధన్మిథాఽగ్నిమిషస్సదే । అశ్వినేన్ద్రగ్ం సర-  
స్వతీమ్ । అజో నూమో నగోనూమైః క్వలై ర్భేషజమ్ । మధుశ-  
మైర్న తే ఇన్ద్రీయమ్ । పయస్సామః పర్షిసుతా ఘృతం మధు ।  
వియన్తావ్యస్తస్య హోతర్యజ । హోతాయఖ త్తమానపాభురస్వతీ ।  
అవిమోషో నభేషజమ్ । ప్రథామధుమతాభరణ । అశ్వినేన్ద్రాయ-  
వీర్యమ్ ॥ ౫౦ ॥ ఇత బదరైరుప్రవాకాభిర్యేషజన్తోక్మభిః । పయస్సా-  
మఃపర్షిసుతా ఘృతంమధు । వియన్తావ్యస్తస్య హోతర్యజ । హోతా-  
యఖన్మరాశగ్ంప స్సవగ్గృహుమ్ । పత్తిగ్ం సురాయై భేషజమ్ ।  
మేషస్సరస్వతిభిషక్ । రథోనచన్ద్ర్యశ్వినోర్వపా ఇన్ద్రీయ వీర్యమ్ ।

బదరైరుప్తవాకాభిర్యేషజన్తోక్తభిః । పయస్సామఃపరిస్మృతాఘృతం  
 మధు । వియన్తావ్యసృత్య హోతర్యః ॥ ౧౧ ॥ హోతా యఖ్విదేదేత  
 ఆజహ్వససరస్వతీమ్ । ఇన్ద్రం బలేన వధాయ ॥ ఋషభేన గ-  
 వేన్ద్రీయమ్ । అశ్వినేన్ద్రాయ వీయమ్ । యవైః కర్తృభిః । మధు  
 లాజైర్నమాసరమ్ । పయస్సామఃపరిస్మృతాఘృతం మధు । వియ-  
 న్తావ్యసృత్య హోతర్యః । హోతా యఖ్విద్భిర్హిస్తుష్టరీమార్ణమ-  
 దాః । భిషజ్నాసత్యా ॥ ౧౨ ॥ భిషజ్నాశ్వినాశ్వా శిశుమతీ ।  
 భిషక్తేనుసరస్వతీ । భిషగ్దహ ఇన్ద్రాయభేషజమ్ । పయస్సామః పరి-  
 స్మృతాఘృతంమధు । వియన్తావ్యసృత్య హోతర్యః । హోతా యఖ్వి-  
 ద్దురో దిశః । కనహ్యనవ్యచస్వతీః । అశ్వభ్యాన్నదురో దిశః । ఇన్ద్రో  
 న రోదస్తీ దుఘ్నిమ్ । దుహే కామాన్ భురస్వతీ ॥ ౧౩ ॥ అశ్వినే-  
 న్ద్రాయ భేషజమ్ । శుక్రన్నజ్యోతిరిన్ద్రీయమ్ । పయస్సామః పరిస్మృ-  
 తాఘృతంమధు । వియన్తావ్యసృత్య హోతర్యః । హోతాయఖ్వి-  
 ధ్నువేషాపే న క్తద్దివా । అశ్వినాసజ్జానానే । సమజ్జానై సర-  
 స్వత్యా । త్వష్టిమిన్ద్రోన భేషజమ్ । శ్వేవోనరజనా హృదా ।  
 పయస్సామః పరిస్మృతాఘృతం మధు ॥ ౧౪ ॥ వియన్తావ్యసృత్య  
 హోతర్యః । హోతాయఖ్విదైవ్యాహోతారాభిషజాశ్వినా । ఇన్ద్రో-  
 న్నజాగృవీ దినాన క్తన్న భషజైః । శూషగ్ం సరస్వతీభిషక్ । నీ-  
 సేనదుహ ఇన్ద్రీయమ్ । పయస్సామః పరిస్మృతాఘృతంమధు ।  
 వియన్తావ్యసృత్య హోతర్యః । హోతాయఖ్విత్ప్రదైవీర్న భేషజమ్ ।  
 త్రయస్త్రిధాతవోవపః । నూపమిన్ద్రో హిరణ్యయమ్ ॥ ౧౫ ॥

అశ్వినా న భారతీ । వాచా సరస్వతీ । మహా ఇంద్రియ దధు-  
 ర్దిప్తియమ్ । పయస్సమః పరిసుతా ఘృతం మధు । వియన్తాన్వీ-  
 జ్య హోతర్యజ । హోతాయుర్హవ్యైర్మిష్టిమశ్వినా । భిషజన్న  
 సరస్వతీమ్ । ఓజో న జాతిర్దిప్తియమ్ । వృకో నరభిషాభిషక్ । యశ-  
 స్సురయా భేషజమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రియా న మాసరమ్ । పయ-  
 స్సమః పరిసుతా ఘృతం మధు । వియన్తాన్వీజ్య హోతర్యజ ।  
 హోతాయుర్హవ్యైర్మిష్టిమ్ । శమితారగం శతక్రతుమ్ । భీమన్నమ-  
 న్యగ్ం రాజానన్వీఘ్నమస్తాశ్వినా భామమ్ । సరస్వతీ భిషక్ ।  
 ఇంద్రియ దుహ ఇంద్రియమ్ । పయస్సమః పరిసుతా ఘృతం మధు ।  
 వియన్తాన్వీజ్య హోతర్యజ ॥ ౧౭ ॥ హోతాయుర్హవ్యైర్మిష్టిగ్ం స్వాహాఽఽ-  
 జ్యస్య స్తోతానామ్ । స్వాహా మేదస్తాం పృథక్ । స్వాహా ఛాగమశ్వి-  
 భ్యామ్ । స్వాహా మేషగ్ం సరస్వత్యై । స్వాహా వృభమింద్రియ సిగ్ం-  
 హాయ సహసేంద్రియమ్ । స్వాహాఽగ్నిన్న భేషజమ్ । స్వాహా సోమ-  
 మింద్రియమ్ । స్వాహేంద్రిగ్ం సుత్రామాణగ్ం పవితార్వపుణం  
 భిషజాం పతిమ్ । స్వాహా వనస్పతిం వీరియం పాశో న భేషజమ్ । స్వాహా  
 దేవాగ్ం ఆజ్యపాక ॥ ౧౮ ॥ స్వాహాఽగ్నిగ్ం హోత్రాజ్ఞప్తాణా  
 అగ్ని భేషజమ్ । పయస్సమః పరిసుతా ఘృతం మధు । వియన్తాన్వీ-  
 జ్య హోతర్యజ । హోతాయుర్హవ్యైర్మిష్టిమింద్రిగ్ం సు-  
 త్రామాణమ్ । ఇమే సోమాస్సురామాణః । ఛాగైర్న మేషైర్ ము-  
 వృభైస్సుతాః । శమైర్నతోక్తభిః । లాజైర్న హాస్వంతః । మద్రా  
 మాసరైర్న పరిష్కృతాః । శుక్రాః పయస్వంతోమృతాః । ప్రస్థితా

నో మధుశ్చుతః । తానశ్చిన్వా సరస్వతీప్రస్తుతామా వృత్తిహః ।  
 జాషన్వాగ్ం సామ్యం మధు । పిబన్తు మదన్తు వియన్తుసోమమ్ । హో-  
 త్తర్యజః ॥ ౩౯ ॥ వీర్యవియన్వావ్యస్త్య హోత్తర్యజ నానత్యా సర-  
 స్వతీ మధు హిరణ్యయం క్షేషజవియన్వావ్యస్త్య హోత్తర్యజావ్యసా-  
 నమ్మతాః పశ్య చ ॥ ౪౦ ॥

సమిధాఽగ్నిగ్ం వట్ । తనూనపాథస్సప్త । నరాశగ్ంసమ్మ-  
 షీ । ఇడతీతోయవైరప్తా । బ్రహ్మస్సప్త । దురోఽశ్చిన్వా నవ । క్షు-  
 బేక్షసోమః । దైవ్యా హోతారా సేసేన రహః । తిప్రస్వప్తారమప్తా-  
 వప్తా । వనస్పతిమృషీః । అగ్నిప్రయోదక । అశ్వినా ద్వాదశ  
 త్రయోదశ । సమిధాఽగ్నిం బదరైర్బదరైర్వైరశ్చిన్వా త్విషీమశ్చి-  
 న్వా న క్షేషజగ్ం రూపమశ్చిన్వా భీమం భామమ్ ॥

సమిధో అగ్నిరశ్చిన్వా । తపో ఘోర్నా విరాట్కృతః । ద్రుపా  
 ధేనుపురస్వతీ । సోమగ్ం క్షుక్రమిహేంద్రియమ్ । తనూనా భిష-  
 జా సుతే । అశ్వినోభా సరస్వతీ । మధ్వా రజాగ్ంసేంద్రియమ్ ।  
 ఇంద్రాయ ప్రభిభిర్వహః । ఇంద్రాయేంద్రగ్ం సరస్వతీ । నరాశగ్ం-  
 సేన సగ్నహుః ॥ ౬౦ ॥ అథాతామశ్చిన్వా మధు । క్షేషజం భిష-  
 జా సుతే । అజహ్వనా సరస్వతీ । ఇంద్రాయేంద్రియాణి వీర్యమ్ ।  
 ఇదాభిరశ్చిన్వావిషమ్ । సమూజాగ్ం పగ్ం రయిన్దధుః । అశ్వినా న-  
 ముచెస్తుతమ్ । సోమగ్ం క్షుక్రం పల్లసుతా । సరస్వతీ తమాభరత్ ।  
 బ్రహ్మపెంద్రియ పాతవే ॥ ౬౧ ॥ క్షవప్త్యా న వ్యచప్వతీః । అశ్వ-  
 త్యాన్న దురో దిశః । ఇంద్రో న రోదన్తీదుఃఖే । ద్రుపా కామాన్ ధృవ-

వ్యతి । ఉపాస్తా నక్తమశ్వినా । దివేన్ద్రగ్ం సాయమిన్ద్రియైః ।  
 పక్షానానా న్నువేశసా । పమజ్జాతే సరస్వత్యా । ప్రాతన్న  
 అశ్వినా దినా । ప్రాహి నక్తగ్ం సరస్వతి ॥ ౬౨ ॥ దైన్యా హాః  
 తారా భిషజా । ప్రాతమిన్ద్రిగ్ం సచా న్నుతే । త్రిస్రస్త్వై థా సరస్వతి ।  
 అశ్వినా భారతీదా । త్రినా పర్వినుతా సోమమ్ । ఇంద్రాయ నుష-  
 వ్త్యుదమ్ । అశ్వినా భక్షణం మధు । భేష్టజన్నస్సరస్వతి । ఇన్ద్రై  
 త్వస్తా యశ్శశ్శ్రియమ్ । రూపగ్ం రూపమధుస్సుతే । ముతుభే-  
 న్ద్రో వనస్పతిః । కశమూనః పర్వినుతా । క్షీలమశ్వినా భ్యాం మధు ।  
 ద్రుహి భేనుస్సరస్వతి । గోవిర్న సోమమశ్వినా । మాసరేణ పర్విమృ-  
 తా । సమధాతాగ్ం సరస్వత్యా । స్వాహేన్ద్రో న్నుతం మధు ॥ ౬౩ ॥

నగ్నమూః ప్రాతనే సరస్వత్యధుస్సుతేఽష్టా చ ॥ ౧౨ ॥

అశ్వినా హవిన్ద్రియమ్ । నముచైర్ధియా సరస్వతి । అశ్వు-  
 క్రమానురాద్వసు । ముఘమిన్ద్రియ జగ్ధిరే । యమశ్వినా సరస్వతి ।  
 హవిషేన్ద్రమవర్థయత్ । ప లిభేదవలం ముఘమ్ । నముచావా న్ను-  
 తే సచా । తమిన్ద్రిం ప్రకవప్సచా । అశ్వినోభా సరస్వతి ॥ ౬౪ ॥  
 దధానా అభ్యసూపత । హవిషా యజ్ఞమిన్ద్రియమ్ । య ఇన్ద్రో  
 ఇన్ద్రియన్దధుః । పవిత్రా వరుణో భగః । ప న్నుతామా హవిష్ప-  
 తిః । యజమానాయ పశ్చత । పవిత్రా వరుణోఽదధత్ । యజమా-  
 నాయ ద్దాశుషే । అదత్త నముచైర్వసు । న్నుతామా బలమిన్ద్రి-  
 యమ్ ॥ ౬౫ ॥ వరుణః ప్పుత్రమిన్ద్రియమ్ । భగవ పవిత్రా శ్రియమ్ ।

సుత్రానా యశస్తా బలమ్ । దధానా యజ్ఞమాశత । అశ్వినా  
 గోభిర్ద్వియమ్ । అశ్వేభిర్ద్విర్యమ్ బలమ్ । హవిషేస్త్యగ్ం సర-  
 స్వతీ । యజమానమవధాయకమ్ । తా నాసత్యా సుచేశసా ।  
 హిరణ్యవతశస్తీ నరా । సరస్వతీ హవిష్మతీ । ఇన్ద్రో కర్మణు నౌ-  
 వత । తా భిషజా సుకర్మణా । సా సుదుఘా పరస్వతీ । స వృత్తి-  
 శః క్షతక్రతుః । ఇన్ద్రోయ దధుర్ద్వియమ్ ॥ ౬౬ ॥

ఉతా పరస్వతీబలమిన్ద్రో యన్నరా షట్పు ॥ ౧౩ ॥

దైవం బుర్హిస్పరస్వతీ । సుదైవమిన్ద్రో అశ్వినా । తేజా  
 న చక్షుర్బుధ్యః । బుర్హిషా దధుర్ద్వియమ్ । వసువనే వసుధే-  
 యస్య వియన్తు యః । దైవీదావ్యరో అశ్వినా । భిషజేన్ద్రో స-  
 రస్వతీ । ప్రాణాన్న వీర్యన్నసి । దావ్యరో దధుర్ద్వియమ్ । వ-  
 సువనే వసుధేయస్య వియన్తు యః ॥ ౬౭ ॥ దేవీ ఉమాసావ-  
 శ్వినా । భిషజేన్ద్రో పరస్వతీ । బలన్న వాచమాస్యే । ఉమా-  
 భ్యాన్దధుర్ద్వియమ్ । వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు య-  
 ః । దేవీ జ్యోష్ఠీ అశ్వినా । సుత్రామిన్ద్రో సరస్వతీ । శ్రో-  
 త్రిన్న కణాయోర్యతః । జ్యోష్ఠీభ్యాన్దధుర్ద్వియమ్ । వ-  
 సువనే వసుధేయస్య వియన్తు యః ॥ ౬౮ ॥ దేవీ ఉమా-  
 హుతి దుఘే సుకుఘే । వయసేస్త్యగ్ం పరస్వత్యశ్వినా భిష-  
 జావత । త్సుక్రన్న జ్యోతిస్తనవయోరాహుతీ ధత్త ఇన్ద్రోయమ్ ।  
 వసువనే వసుధేయస్య వియన్తు యః । దైవా దేవానాం భిష-  
 జా । హోతారావిన్ద్రోమశ్వినా । వషట్కూరైః పరస్వతీ । త్వి-



పీన్న హృదయే మలిమ్ । హోతృభ్యాన్దధుర్ద్వియమ్ । వస్తు-  
 వనే వస్తుధేయస్య వియన్తు యః ॥ ౧౯ ॥ దేవీస్తిప్రస్తిప్రోదేవీః ।  
 సరస్వత్యశ్వినా భారతీదా । శూషన్న మధ్యే నాభ్యామ్ । ఇ-  
 స్త్రాయ దధుర్ద్వియమ్ । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియన్తు య-  
 ః । దేవ ఇన్ద్రో నరాశగంసః । త్రివర్తూభస్సరస్వత్యాశ్వీ-  
 భ్యామీయతై రభః । రత్నో న రూపముమృతజ్జనితమ్ । ఇస్త్రా-  
 యత్వష్టా దధదిద్వియాని । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియన్తు  
 యః ॥ ౨౦ ॥ దేవ ఇన్ద్రో వనస్పతిః । హిరణ్యవర్ణో అశ్వీభ్యామ్ ।  
 సరస్వత్యాసుపిష్ఠులః । ఇస్త్రాయ వచ్యతై మధుః ఓజో న జాతిమృష-  
 భా న బామన్ । వనస్పతిర్నోదధదిద్వియాని । వస్తువనే వస్తుధేయస్య  
 వియన్తుయః । దేవం బర్హిర్యారితీనామ్ । అధ్వరస్తీణామశ్వీ-  
 భ్యామ్ । ఊర్జమదాస్సరస్వత్యాః ॥ ౨౧ ॥ స్తోనమిష్ట్రై సదః ।  
 శూకాన్తు మన్యగ్గం రాజానం బర్హిషా దధుర్ద్వియమ్ । వస్తువనే  
 వస్తుధేయస్య వియన్తు యః । దేవో అగ్నిస్త్విష్టకృత్ । దైవా  
 యభిద్యథాయథమ్ । హోతారావిష్ట్రమశ్వినా । వాచా వాచగ్గం  
 సరస్వతీమ్ । అగ్నిగ్గం సోమగ్గం స్త్విష్టకృత్ । స్త్విష్ట ఇన్ద్రోస్తుత్రామా  
 సవితా వరుణోభిషక్ । ఇష్టో దేవో వనస్పతిః । స్త్విష్టో దేవో ఆశ్వీ-  
 పాః । ఇష్టో అగ్నిరగ్నినా । హోతా హోత్రై స్త్విష్టకృత్ । యశో  
 న దధదిద్వియమ్ । ఊర్జామపచిత్గ్గం స్వధామ్ । వస్తువనే వస్తు-  
 థేయస్య వియన్తు యః ॥ ౨౨ ॥ ద్వారో దధుర్ద్వియవస్తువనే వస్తు-  
 థేయస్య వియన్తు యః । జోష్ఠీభ్యాన్దధుర్ద్వియవస్తువనే వస్తు-

ధేయస్య వియన్తు యజ్ఞశాస్త్రభ్యాన్దధుర్నియవవసుసే వసు-  
 ధేయస్య వియన్తు యజ్ఞేన్ద్రియాణి వసువసే వసుధేయస్య వియన్తు  
 యజ్ఞ సరస్వత్యా వనపుత్రిష్వత్పు || ౧౪ ||

దైవం బ్రహ్మదేవదేవదేవో దేవీ ఉమాసోవశ్వినా దేవీ  
 జాన్తీ దేవీ ఉబాహుతి దేవా దైవానాం భిషహ వషట్కూరై దే-  
 వీస్తిసస్తిస్రా దేవీదేవ ఇన్ద్రో నరశగంసో దేవ ఇన్ద్రో వనపుత్రి-  
 దేవం బ్రహ్మరావరీతినాన్దేవా అగ్నిస్సేష్వత్సృజైవా । సమి-  
 థాఽగ్నిన్దైవం బ్రహ్మసరస్వత్యశ్వినా సర్వవియన్తు । ద్వార-  
 స్తిప్రసరవియన్తు । అజ ఇన్ద్రోమాజ్ఞోఽగ్నింవరసరస్వతీమ్ ।  
 న క్తంపూర్వసరస్వతి । అన్యత్రో సరస్వతి । భిషకుర్వన్దమా ఇన్ద్రో-  
 యమ్ । అన్యత్రో దధుర్నియమ్ । శ్రాత్రోమూన్యాగ్ం సుతాసుతీ ।  
 అజ్ఞాన్ద్రయయమానః ||

అగ్నిమద్య హోతారమవ్యసేత । అయగ్ం సుతాసుతీయ-  
 మానః । పచన్పక్షిః । పచన్మరొదాశాః । గృహ్లాన్ద్రోహాః । బర్హ-  
 న్నశ్వభ్యాశ్చాగ్ం సరస్వత్యా ఇన్ద్రోయ । బర్హన్భరస్వత్యై  
 మేషమిన్ద్రోయాశ్వభ్యామ్ । బర్హన్నిన్ద్రోయర్షభమశ్వభ్యాగ్ం  
 సరస్వత్యై । సూప్తస్థా అద్య దేవో వనపుతరభవత్ । అశ్వభ్యాశ్చా-  
 శేవ సరస్వత్యా ఇన్ద్రోయ || 23 || సరస్వత్యై మేషేణన్ద్రోయా-  
 శ్వభ్యామ్ । ఇన్ద్రోయర్షభేనాశ్వభ్యాగ్ం సరస్వత్యై । అప్నగ్ం-  
 స్తాన్దైవః । ప్రతిపచతాగ్రభీషుః । అవీవృధన్త గ్రహైః । అపాతా-

మశ్వినా సరస్వతీస్థాస్సుత్రామా వృత్తీహః । సోమాన్ధుర్రాన్లుః ।  
 ఉపో ఉక్థామదా శ్రౌద్విమదా అదః । అవీవృధన్తాన్లుమైః । త్యా-  
 మద్య ర్ష ఆర్షేయ ర్షేణాన్నపాదవృణీత । అయగ్ం సుతాసుతీ  
 యజమానః । బహుభ్య ఆసన్గతేభ్యః । ఏష మే దేవేషు వసు వార్యా  
 యజ్ఞ్యత ఇతి । తా యా దైవా దేవదానాన్యదుః । తాన్యస్మా ఆచ  
 శాన్య । ఆచ గురస్య । ఇస్తితశ్చ హోతరసి భద్రవాచ్యాయై వెషీతో  
 మానుషః । సూక్తవాకాయ సూక్తా బ్రూహి ॥ ౭౪ ॥

ఇంద్రియ యజమానస్సత్త చ ॥ ౧౫ ॥

ఉత స్తస్త్వా హవామహ ఆనో అగ్నే సుకేతునా త్వగ్ం సోమ  
 మహేభగవత్వగ్ం సోమ ప్రచికితో మనీషా త్వయా హి సఃపితరస్సామ  
 పూర్వై త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సవీద్రానః । బర్హిషదః పితర ఆఽహం పి-  
 తృణా । ఉపహూతాః పితరౌఽగ్నిష్వాత్తాః పితరః । అగ్నిష్వాత్తా-  
 న్మతుమతో హవామహే । నర్రాశగ్ం సేసామప్రీథయ అశ్నుః । తే  
 నో అర్వస్తస్సుహవా భవన్తు । శన్నో భవన్తు ద్విపదై శశ్చతుష్పదే ।  
 యే అగ్నిష్వాత్తా యేఽనగ్నిష్వాత్తాః ॥ ౭౫ ॥ అగ్ం హోముచః పితర-  
 స్సామ్యాసః । పరేఽవరైఽమృతాస్తో భవన్తుః । అధి బ్రువన్తు తే అవ-  
 స్త్వస్థాన్ । వాన్యాయై దుగ్ధే జాషమాణాః కర్తవ్యమ్ । ఉదీరాన్తా అ-  
 వరై పరే చ । అగ్నిష్వాత్తా ముతుభిస్సవీద్రానాః । ఇన్ద్రో వన్తో హవిర్వి-  
 దజ్ఞుషన్తామ్ । యదగ్నే కవ్యవాహన్త త్వమగ్న ఉజ్జితో హతవేదః ।  
 మాతలీ కవైః । యే తాత్పృపుడే వ్రతా శేహమానాః । హోత్రా-  
 వృధస్తో నమతష్టాస్తో అర్కైః । ఆఽగ్నే యాహి సువిద్రతేభిర్నర్యాజ్ ।

ప్రత్యైః కవైః పితృభిః సద్భిః । మావ్యవాహరముజరం పురు-  
 ప్రియమ్ । అగ్నిష్టృతేన హవిషా సప్తర్య్మా । ఉపాసద-  
 జ్జవ్యవాహం పితృణామ్ । సహః ప్రజావీరవత్త్రిం సమ్యుగ్వాతు ॥౨౬॥  
 అగ్నిష్టృతా జేహమానాస్సప్త చ ॥ ౧౬ ॥

హోతా యజ్ఞదీదప్తదే । సమిధానం మహద్యశః । సు-  
 ప్తమిద్ధవరోగ్యమ్ । అగ్నిమిన్ద్రోవ్యయోధసమ్ । గాయత్రీఞ్చ-  
 స్త ఇన్ద్రియమ్ । త్ర్యవిక్లావయో దధత్ । వేత్వాజ్యప్య హో-  
 తర్యః । హోతాయజ్ఞచ్ఛుచివతమ్ । తనూనపాతముద్భిదమ్ ।  
 యజ్ఞభామదితిర్దాధ ॥ ౨౨ ॥ తుద్భిమిన్ద్రోవ్యయోధసమ్ ।  
 ఉస్తిహాఞ్చస్త ఇన్ద్రియమ్ । దిత్వవాహక్లావయో దధత్ । వే-  
 త్వాజ్యప్య హోతర్యః । హోతా యజ్ఞదీదప్తమ్ । ఈదిత-  
 వ్యత్రీహస్తమమ్ । ఇహాభిరీప్త్యగ్ం సహః । సోమమిన్ద్రోవ్య-  
 యోధసమ్ । అనుష్టుభఞ్చస్త ఇన్ద్రియమ్ । త్రివక్కువ-  
 యో దధత్ ॥ ౨౦ ॥ వేత్వాజ్యప్య హోతర్యః । హోతా య-  
 జ్ఞుభుబ్ధ హిషదమ్ । పూషణ్యస్తమమర్త్యమ్ । సీదన్తంబుహి-  
 పీ ప్రియే । అమృతేన్ద్రవ్యయోధసమ్ । బృహతీఞ్చస్త ఇన్ద్రి-  
 యమ్ । ఐహవక్లావయో దధత్ । వేత్వాజ్యప్య హోతర్యః ।  
 హోతాయజ్ఞద్యవస్వతిః । సుప్రాయానా ముతావృధః ॥ ౨౧ ॥  
 ద్వారో దేవీ హిరణ్యాయాః । బ్రహ్మణ ఇన్ద్రవ్యయోధసమ్ ।  
 ప్రక్షిఞ్చస్త ఇహేన్ద్రియమ్ । తుర్యవాహక్లావయోదధత్ । వే-  
 త్వాజ్యప్య హోతర్యః । హోతా యజ్ఞఘృతేన । సుశిత్రే

బృహతి ఉభే । నక్షోమాస్తా న దర్శితే । విశ్వవిష్ణవ్వయోధసమ్ ।  
 త్రిష్టుభశ్చస్త ఇహ్నియమ్ ॥ ౧౦ ॥ ~~...~~ వృషవాహ్నావయో ద-  
 ధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః । హోతా యబ్ధిత్వచేతనా । దేవా-  
 నాముత్తమయతః । హోతారాదైవ్యా క్షవీ । ప్రయుజ్యేవ్వయో-  
 ధసమ్ । జగత్తీష్ట ఇహ్నియమ్ । అనడావహ్నావయో ద-  
 ధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః । హోతా యబ్ధిత్వేకస్వతః ॥ ౧౧ ॥  
 త్రిసా దైవీ హీరణ్యయా । భారతీబృహహతిన్ముహూహి । పత్తిమిస్త్రీ-  
 వయోధసమ్ । విరాజశ్చస్త ఇహ్నియమ్ । దైనుక్లాన్న వయో-  
 దధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః । హోతా యబ్ధిత్సురేతసమ్ ।  
 త్వష్టారం పుష్టివధానమ్ । రూపాణి విభీతం శృభక్ । పుష్టిమిస్త్రీ-  
 వయోధసమ్ ॥ ౧౨ ॥ ద్విపదశ్చస్త ఇహ్నియమ్ । ఉష్మాకా-  
 వ్వవయోదధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః । హోతా యబ్ధిత్పృత-  
 తుమ్ । హీరణ్యపరాన్ముహూహి । రక్షణాం విభ్రతవశిమ్ । ధగ్మిస్త్రీ-  
 వయోధసమ్ । కకుభశ్చస్త ఇహ్నియమ్ । వశావేహతక్లా-  
 వ్వవయోదధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః । హోతా యబ్ధిత్సా-  
 హృతః । అగ్నిర్బృహవతిం శృభక్ । వరుణం శేషవజ్జువిమ్ । బృ-  
 త్రిమిస్త్రీవయోధసమ్ । అతిచ్ఛస్త పశ్చస్త ఇహ్నియమ్ । బృహ-  
 దృష్టభక్లావయోదధత్ । వేత్వాఽప్యస్త్య హోతర్యః ॥ ౧౩ ॥ దధ-  
 దధదృతావృథ ఇహ్నియం వేసస్వతీరవయోధసం వేత్వాఽప్యస్త్య హో-  
 తర్యః సప్త చ ॥ ౧౪ ॥

ఇదస్య దేవగ్నిక్లాయత్రీస్త్యవిమ్ । శుచివ్రతగ్ం శుచి-  
ముష్ణిహస్తత్యవాహమ్ । ఈడేవ్యగ్ం సోమమనుష్టభన్తివభమ్ ।  
సుబ్రహ్మహిషదమమృతేన్ద్రం బృహతం వహ్సవిమ్ । వ్యవస్వతీస్సు-  
ప్రాయగాద్యారో బ్రహ్మణోనుష్ఠ్మిహ తుర్యవాహమ్ । సువేశసే  
విశ్వమిన్ద్రస్త్రిన్ద్రభం పశ్తవాహమ్ । త్రచేతసా స్తయజెన్ద్రీజ్జగ-  
తీమహానద్యాహమ్ । వేశస్వతీస్త్రిస్రః పతివిరాజమిహధేనున్న ।  
సురేశస్వస్వప్తారం పుష్టిమిన్ద్రస్త్రిన్ద్రపదమిహోహ్లాన్న । తతక్రతు-  
భగమిన్ద్రజ్జుకుభమిహ వ్రతాన్న । సావహాకృతిః ఖిత్రమతిచ్ఛన్దసం  
బృహదృవభక్తావయో దధదిన్ద్రీయమృషేవసునవదశేహేన్ద్రీయమ-  
వ్రనవదశగాన్న వయో దధదిదస్సదే సర్వవేతు ॥

సమిథో అగ్నిస్సమిథా । సుషమిథో వరేణ్యః । గాయత్రీ  
ఛన్దఞ్ద్రీయమ్ । త్ర్యవిగార్వయోదధుః । తనూనప్రాచ్యుచివ్రతః ।  
తనూనాచ్ఛ సరస్వతీ । ఉస్తిక్ష్పన్ద ఞ్ద్రీయమ్ । దిత్యవాక్లార్వయో-  
దధుః । ఇదాభిర్గ్నిరీడ్యః । సోమోదేవో అమర్త్యః ॥౨౪॥ అనుష్టు-  
ప్తన్ద ఞ్ద్రీయమ్ । త్రివభస్ గార్వయో దధుః । సుబ్రహ్మహిః  
పూషగావో । స్త్రీణాబ్రహ్మరమర్త్యః । బృహతీ ఛన్ద ఞ్ద్రీయమ్ ।  
వహ్సవిగార్వయోదధుః । దురో దేవీర్దిశోమహీః । బ్రహ్మదేవో  
బృహస్పతిః । పక్షిశ్చన్ద ఇహేన్ద్రీయమ్ । తుర్యవాక్లార్వయోదధుః  
॥౨౫॥ ఉషేయహీవ సువేశసా । విశ్వేదేవా అమర్త్యః । త్రిన్ద్రుష్ప-  
న్ద ఞ్ద్రీయమ్ । పశ్తవాక్లార్వయోదధుః । దైవ్యా హోతారాభిషజా ।  
ఞ్ద్రీణ స్తయజాయుజా । జగతీ ఛన్దఇహేన్ద్రీయమ్ । అనద్యాన్గార్వ-

యోదధుః । తిస్ర ఇతా సరస్వతీ । భారతీమరుతూ విశః ॥ ౧౬ ॥  
 విరాట్పుష్ట ఇహేంద్రియమ్ । ధేనుర్గార్ష వయోదధుః । త్వష్టా తురీ-  
 పో అద్భుతః । ఇన్ద్రాగ్ని పుష్టివర్ధనా । ద్విపాచ్ఛస్ట ఇహేంద్రియమ్ ।  
 ఉష్ణాగార్ష వయోదధుః । క్షమితానో వనస్పతిః । సవితా ప్రసువన్య-  
 గమ్ । కకుచ్ఛస్ట ఇహేంద్రియమ్ । వశావైహధ్యార్ష వయోదధుః ।  
 నావహో యజ్ఞివరుణః । ముఖలోభోభక్షజ్ఞరత్ । అతిచ్ఛన్దాశ్చస్ట  
 ఇంద్రియమ్ । బృహదృషభాగార్షయోదధుః ॥ ౧౭ ॥ అమర్త్యమర్త్య-  
 వాధ్యార్షయోదధుర్విశోవశావైహధ్యార్ష వయోదధుశ్చ త్వారిచ ॥ ౧౮ ॥

వసన్తనతుగానా దైవాః । వసవస్త్రివృతా స్తుతమ్ । రథస్త-  
 రేణ తేజనా । హవిన్ద్రో వయోదధుః । గ్రీష్మేణ దైవా ఋతునా ।  
 కుదాఃపశ్చదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశనా బలమ్ । హవిన్ద్రో  
 వయోదధుః । వర్షపాభిర్ ఋతునాఽఽదిత్యాః । స్తోమేసప్తద-  
 శేస్తుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ వైరూపేణ విశౌజనా । హవిన్ద్రో వయో-  
 దధుః । శారదేనతుగానాదైవాః । వక్షవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వై-  
 రాజేన శ్రియాశ్రియమ్ । హవిన్ద్రో వయో దధుః । హేమ-  
 నైవతుగానాదైవాః । మరుతస్త్రిణశే స్తుతమ్ । బలేన శక్వరీసహః ।  
 హవిన్ద్రో వయో దధుః । శైశ్విరేణతునా దైవాః । త్రియస్త్రి-  
 గ్ంశేఽమృతగ్ం స్తుతమ్ । సత్యేన రైవతిః ఖిలమ్ । హవిన్ద్రోవ-  
 యోదధుః ॥ ౨౦ ॥ స్తోమేసప్తదశేస్తుతగ్ం సహా హవిన్ద్రో  
 వయో దధుశ్చ త్వారిచ ॥ ౨౧ ॥ వసన్తన గ్రీష్మేణ వర్షపాభిశ్చారదే-  
 వ హేమనైవ శైశ్విరేణ మత్ ॥

దైవంబు హిరిన్ద్రవ్యయోధసమ్ । దైవదైవమవర్థయత్ ।  
 గాయత్రియా ఛన్దసేన్ద్రియమ్ । లెఱ ఇన్ద్రో వయోదధత్ ।  
 వసువన వసుధేయస్య వేతు యః । దేవీద్యౌరో దేవమిన్ద్రో-  
 వయోధమ్ । దేవీదేవమవర్థయత్ । ఉసిన్హః ఛన్దసేన్ద్రియ-  
 మ్ । ప్రాణమిన్ద్రో వయో దధత్ । వసువన వసుధేయస్య వి-  
 యన్తుయః ॥ ౯౦ ॥ దేవీదైవవయోధసమ్ । ఉషీ ఇన్ద్రో-  
 మవర్థతామ్ । అనుష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియమ్ । వాచమిన్ద్రో వ-  
 యోదధత్ । వసువన వసుధేయస్య వీతాయః । దేవీ జాష్ఠీ  
 దైవమిన్ద్రోవయోధసమ్ । దేవీ దైవమవర్థతామ్ । బృహత్యా ఛ-  
 న్దసేన్ద్రియమ్ । త్రోత్రిమిన్ద్రో వయో దధత్ । వసువన వసు-  
 థేయస్య వీతాయః ॥ ౯౧ ॥ దేవీ ఉర్జాహుతి దైవమి-  
 న్ద్రోవయోధసమ్ । దేవీదైవమవర్థతామ్ । తక్త్యా ఛన్దసేన్ద్రి-  
 యమ్ । కుక్రమిన్ద్రో వయో దధత్ । వసువన వసుధేయస్య వీ-  
 తాయః । దేవా దైవ్యా హోతారా దైవమిన్ద్రోవయోధస-  
 మ్ । దేవా దైవమవర్థతామ్ । త్రిష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియమ్ ।  
 త్విషిమిన్ద్రో వయో దధత్ । వసువన వసుధేయస్య వీతాయః  
 ॥ ౯౨ ॥ దేవీప్రస్తిహి దేవీర్వయోధసమ్ । పత్తిమిన్ద్రో-  
 మవర్థయత్ । జగత్త్యా ఛన్దసేన్ద్రియమ్ । బలమిన్ద్రోవ-  
 యో దధత్ । వసువన వసుధేయస్య వియన్తు యః । దేవోనరా-  
 శగంసో దైవమిన్ద్రోవయోధసమ్ । దేవో దైవమవర్థయత్ । వి-  
 రాజా ఛన్దసేన్ద్రియమ్ । రెత్రఇన్ద్రో వయో దధత్ । వసువ-





విరిన్ద్రియన్దేవం బ్రహ్మసృరస్వత్యగ్నిమధ్యశస్తో హోతాయన్న-  
 ద్విదస్పదే సమిధోఅగ్నిస్సమిధా వస్తనైవతునాదేవం బ్రహ్మిన్ద్రి-  
 వయోధసవిగంశతిః ॥ ౨౦ ॥

స్వాదీన్ద్వామీమదస్త పితరస్సామ్రాజ్యాయపూతం ప్రవి-  
 త్రేహోమాసానక్తా బదరైరధాతాన్దేవ ఇన్ద్రోవస్తపుతిః పశువాహ-  
 జ్ఞానైవీ దేవవయోధస్తశ్చతుర్నవతిః ॥ ౨౧ ॥ స్వాదీన్ద్వావేతుయః ॥

హరిః ఓమ్

## సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ త్రివృక్షోసీమోభవతి । బ్రహ్మవర్చసవేత్త్రివృ-  
 త్ । బ్రహ్మవర్చసమైవావరుణః । అగ్నిష్టోమసీమో భవతి । బ్ర-  
 హ్మవర్చసవా అగ్నిష్టోమః । బ్రహ్మవర్చసమైవావరుణః । రథస్తర-  
 గం సామభవతి । బ్రహ్మవర్చసవై రథస్తరమ్ । బ్రహ్మవర్చసమై-  
 వావరుణః । ప్రస్థిజీ హోతా భవతి ॥ ౧ ॥ అరుహోమిమిరస్త్రిశుక్రః ।  
 ఏతదైవ బ్రహ్మవర్చసస్యరూపమ్ । రూపేనైవ బ్రహ్మవర్చసమవ-  
 రుణః । బృహస్పతిరకామయత దేవానాం పురోధాజ్ఞచ్చేయమితి ।  
 స వ్రతం బృహస్పతిస్తవమపశ్యత్ । తమాఽహరత్ । తేనాయజతః ।  
 తతోనై సదేవానాంపురోధామగచ్ఛత్ । యః పురోధాకామస్సాన్య-  
 త్ । స బృహస్పతిస్తవేనయజెత ॥ ౨ ॥ పురోధామగచ్ఛతి । తస్య

విద్వేద్యదేవం బ్రహ్మసరస్వత్యగ్నిమహ్యశస్త్రో హోతాయశ్చ  
 ద్విజస్త్వదే సమిధోఽగ్నిస్సమిధా వస్తస్తేనతునాదేవం బ్రహ్మరిన్ద్రో  
 వ్యయోధసవిగోశ్చతిః ॥ ౨౦ ॥

స్తాద్విన్ద్యావమీమదస్త పితరస్సామ్రాజ్యాయపూతం ప్రవి-  
 త్రేణోషాసానక్తా బహరైరథాతాదేవ ఇన్ద్రోవస్తపుతిః పక్షవాహా-  
 క్షానైవీ దేవవ్యయోధసశ్చతుర్నవతిః ॥ ౨౧ ॥ స్తాద్విన్ద్యావేతుయః ॥

హరిః ఓమ్

## సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ త్రివృక్షోమోభవతి । బ్రహ్మవర్చసవత్త్రివృ-  
 త్ । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుణే । అగ్నిష్టోమసోమో భవతి । బ్రహ్మ-  
 వర్చసవా అగ్నిష్టోమః । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుణే । రథస్తర-  
 గం సామభవతి । బ్రహ్మవర్చసవై రథస్తరమ్ । బ్రహ్మవర్చసమే-  
 వావరుణే । ప్రసృజీ హోతా భవతి ॥ ౧ ॥ అరుణోమిమిరస్త్రిశుక్రః ।  
 ఏతదైవ బ్రహ్మవర్చసస్యరూపమ్ । రూపైశ్చైవ బ్రహ్మవర్చసమవ-  
 రుణే । బృహస్పతిరకామయత దేవానాం పురోధాజ్జచ్ఛేయమితి ।  
 స వ్రతం బృహస్పతిస్తవమవశ్యత్ । తమాహరత్ । తేనాయజత ।  
 తత్తానైస్తదేవానాంపురోధామగచ్ఛత్ । యః పురోధాకామస్సాన్య-  
 త్ । స బృహస్పతిస్తవేనయజెత ॥ ౨ ॥ పురోధామేవగచ్ఛతి । తస్య

ప్రాతస్సవనే ప్రన్నేమ నారాతగ్గంసేమ । ఏకాదశ ద్భుగా నీయా  
 నై । ఏకాదశ మాధ్యమి నై పవనే ప్రన్నేమ నారాతగ్గంసేమ । ఏకా-  
 దశ తృతీయసవనే ప్రన్నేమ నారాతగ్గంసేమ । త్రయస్త్రిగంశభం  
 పద్యై । త్రయస్త్రిగంశద్వై దైవతాః । దైవతావ్రవావరుణై ।  
 అశ్వశ్చతుస్త్రిగంశః । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ॥ 3 ॥ ప్రవా-  
 శశ్చతుస్త్రిగంశా దైవతానామ్ । యావతీరవదైవతాః । తావ్ర-  
 వావరుణై । కృష్ణాజినైభిషిజ్ఞాతి । బ్రహ్మహో వా వ్రతద్రూపమ్ ।  
 యత్యుష్ణాజినమ్ । బ్రహ్మవచనానైవైవగ్ం సమధా యతి ।  
 అశ్వనాభిషిజ్ఞాతి । తేజో వా అజ్యమ్ । తేజ ప్రవాసీస్తధాతి ॥ ౪ ॥

హోతాభవతి యజేతవా అశ్వోదధాతి ॥ ౫ ॥

యదాగ్నయో భవతి । అగ్నిముఖాహ్యుధిః । అథయ-  
 త్పృష్ఠః । పుష్టిర్వైపూషా । పుష్టిర్వైశ్యస్య । పుష్టిమైవావరు-  
 ణై । ప్రస్తవాయ సావిత్రః । అథయత్త్వాప్యః । త్వష్టాహిహూ-  
 చాః విక్షరోతి । నిర్వరుణత్వాయ వారుణః ॥ ౬ ॥ అథోయ  
 ఏవకశ్చ సన్ధూయతే । సహి వారుణః । అథ యదై వ్యవదైవః ।  
 వైశ్వదైవాహివైశ్యః । అథయన్మారుతః । మారుతోహివైశ్యః । స-  
 వైతాని హవిగంషీధవన్తి । ప్రవగూతావై మరుతః । వృక్షైఃపక్షా-  
 హి మారుత్యాంధ్యతే । విదైవమరుతః । విశ్వవైతస్సగ్ధ్యతోభి-  
 షీచ్యతే । తస్మాద్వా ఏవవిశః ప్రియః । విశోహి మధ్యతోభిషి-  
 చ్యతే । ఋషభచమేకాధ్వభిషిజ్ఞాతి । సహిపజనయితా । ద్రధాన్య-  
 తే ।

భిషిశ్చుతి । ఉర్గా ల్నాద్యవ్యతి । ఉర్గావైసమన్వాద్యే-  
న సమర్థయతి ॥ ౬ ॥ వారుణా విదై మురుతోఽప్యేచ ॥ ౭ ॥

యదాగ్నయో భవతి । ఆగ్నయో వైబ్రాహ్మణః । అ-  
థయశ్శామ్యః । ప్రామ్యా హి బ్రాహ్మణః । ప్రసవాయైవ సాచి-  
త్రః । అథయద్భావోహస్తత్యః । ప్రతదైవ బ్రాహ్మణస్య వాక్సతి-  
యమ్ । అథ యదగ్నిప్రోమియః । ఆగ్నయో వైబ్రాహ్మణః । త-  
యదాపజ్జచ్చతే ॥ ౮ ॥ అథ వీర్యావత్తరోభవతి । అథ య-  
భావరస్తవః । ప్రతద్ధి ప్రత్యక్షం బ్రాహ్మణస్య వాక్సతియమ్ । ని-  
ర్వర్తకత్వాయైవ వారుణః । అథో యదవ కశ్చసన్భూయతే ।  
స హి వారుణః । అథ యద్ద్యావాభృథివ్యః । ఇద్దో వృత్రాయ  
వజ్రిముదయచ్చతే । తన్ద్యావాభృథివీ నాన్వమస్యేతామ్ ।  
తమేతేనైవ భాగధయేనాన్వమస్యేతామ్ ॥ ౯ ॥ వజ్రస్య వా వ-  
హోఽనుమానాయ । అనుమతవజ్రస్సూయాతా ఇతి । అష్టావైతాని  
మావీగంషి భవన్తి । అష్టాఖిరా గాయత్రీ । గాయత్రీ బ్రహ్మవ-  
ర్చసమ్ । గాయత్రియైవ బ్రహ్మవర్చసమవ రుణే । హిరణ్యవ  
ఘృతముత్పన్నాతి । తేజస ప్రవ రుచే । కృష్ణాజినేభిషిశ్చుతి । బ్ర-  
హ్మణో వా ప్రతదృష్ణామయో రూపమ్ । యత్కృష్ణాజినమ్ । బ్ర-  
హ్మన్నైవైసమృష్ణామయోరధ్యభిషిశ్చుతి । ఘృతేనాభిషిశ్చుతి ।  
తథా వీర్యావత్తరో భవతి ॥ ౧౦ ॥ పజ్జచ్చతే భాగధయేనాన్వ-  
మస్యేతాగ్ం రూపచ్చుత్వారిచ ॥ ౩ ॥

వదైసోమేన సోమస్య వైవోఽస్తి । మాతో హ్యేషః । అతి-  
 మాత్రోహ్యేషః । నహిభూతస్సూయతే । సామీగం సూతవశామా-  
 లభతే । సోమోవై రేత్రోధాః । రేత ప్రవ తద్దధాతి । సోమ్యర్చాఽ-  
 భిషిశ్చతి । రేత్రోధా హ్యేషా । రేతస్సోమః । రేత ప్రవాస్మిద్ద-  
 ధాతి । యత్కిశ్చరాజసూయమృతే సోమమ్ । తథ్వర్వం భవ-  
 తి । అమాధయథువృతనామప్రిమ్ । నువర్షమామహస్సస్వస్త్వ-  
 జనస్య గోపామ్ । భూర్ముజాగం సుఖతిగం సుశ్రవసమ్ । జయంత-  
 న్వామనుమదేమ సోమ ॥ ౧౦ ॥ రేతస్సోమస్సప్తచ ॥ ౪ ॥

యో వై సోమేన సూయతే । పదేవస్తవః । యః ప్రశునా సూయతే ।  
 పదేవస్తవః । య ఇష్ట్యాసూయతే । సమనువ్యస్తవః । ప్రతప్తే వృథ-  
 యేదైవాప్రాణాయచ్చ ॥ రేత్రోవై సోహ్యేషార్చాసాం పశూనామ-  
 సూయత । యావతిః కియతిశ్చప్రజావాచవదన్తి । తాసాగం సర్వా-  
 సాగంసూయతే ॥ ౧౧ ॥ యప్రతేస్తయజతే । యజ్జ్వాలనమైవశేద ।  
 వారాశ్శగ్ధంవ్యర్చాఽభిషిశ్చతి । మనుష్యావై వరాశగంసః । నిహ్ను-  
 త్యవావైతత్ । అథాభిషిశ్చతి । యత్కిశ్చరాజసూయమనుతర-  
 వైదీకమ్ । తథ్వర్వం భవతి । యేమేవశ్చశతస్తవః । అశ్వినాగం  
 వధస్తతిః । ద్యుమదగ్నే మహిత్రవః । బృహత్కృధి మఘోసామ్ ।  
 వృవదమృతస్సూమ ॥ ౧౨ ॥

సూయతై సధస్తుతి స్త్రీణిచ ॥ ౧ ॥

ప్రవగోస్తవః । ప్రట్టిగ్తౌ శ్చక్ష్యోబృహహస్సమా । పవమానే  
 కణ్వరథ స్తరం భవతి । యోవై వాచపేయః । సప్రమాట్థస్సవః । యో

రాజనూయః । సవరుణప్రవః । ప్రజాపతిస్సావ్యరాజ్యం వరమైషి । సావ్య-  
 రాజ్యక్ష్ణరైవ । గౌరవభవతి ॥ ౧౩ ॥ య ఏతేన యజతే । యఉ  
 చైవమేవవేద । ఉభే బృహద్రథస్తరే భవతః । తద్ధి సావ్యరాజ్యమ్ ।  
 అయుత్రద్వజాః । తద్ధిసావ్యరాజ్యమ్ । ప్రతిధుమాభిషిచ్ఛతి । తద్ధి  
 సావ్యరాజ్యమ్ । అనుద్ధతే వేద్యేదక్షణతః అహవనీయస్య బృహత-  
 స్తానతం వ్రత్యభిషిచ్ఛతి । ఇయవావ రథస్తరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అసాబృ-  
 హత్ । అసయోరేవైస్తమనస్తరహివమభిషిచ్ఛతి । ప్రశుస్తామో వా  
 ఏషః । తేనగౌప్రవః । వత్త్రిగ్శశుర్యః । రైవజ్జాతస్సహసా వృథః ।  
 ఖిత్రాణాభ్యత్రభృత్రమో వయోధాః । మహస్మహితేవస్త-  
 భానః । ఖిత్రేరాష్ట్రే చజాగృహి । ప్రజాపతేస్తావరమైషిస్తసావ్య-  
 రాజ్యేనాభిషిచ్ఛామిత్యాహ । సావ్యరాజ్యమైవైసద్ధమయతి ॥ ౧౫ ॥

ఇవభవతిరథస్తరమాహైశిచ్ఛ ॥ ౧౬ ॥

సిగ్ంసే వ్యాఘ్రు ఉత యా వృచాకా । తిష్ఠిషిరగ్న  
 బ్రాహ్మణే సూర్యయా । ఇన్ద్రాయాదేవీసుభగా జజాన । సానలగ్న-  
 వ్యర్చసా సవిదానా । యారాజన్యే దున్దుభావాయతాయామ్ ।  
 అశ్వస్య క్రన్త్యే పురుషస్య మాయా । ఇన్ద్రాయా దేవీ సుభగాజ-  
 జాన । సానలగ్నవ్యర్చసా సవిదానా । యాహస్తిని దీప్తినియా  
 హిరణ్య । తిష్ఠిషిరశ్వేషు పురుషేషు గౌమ ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రా-  
 యాదేవీసుభగాజజాన । సానలగ్నవ్యర్చసా సవిదానా । రథఅ-  
 షేషు వృషభస్య వాశే । వాతేవజన్త్యే వరుణస్య శుష్కే ।  
 ఇన్ద్రాయాదేవీ సుభగాజజాన । సాన లగ్నవ్యర్చసాసవిదానా ।

రాడసివిరాడసి । పైమాడసి స్వరాడసి । ఇన్ద్రాయత్వా తేస్వతే  
 తేస్వన్దగ్గ్రీణామి । ఇన్ద్రాయత్వోస్వత ఓజస్వన్దగ్గ్రీణామి ॥ ౧౭ ॥  
 ఇన్ద్రాయత్వా పయస్వతే పయస్వన్దగ్గ్రీణామి । ఇన్ద్రాయత్వా  
 యుష్మత్ ఆయుష్మన్దగ్గ్రీణామి । తేజోసి । తత్తైవయచ్చామి । తేజ-  
 స్వదస్తు మైముఖమ్ । తేజస్వచ్చిరో అస్తుమే । తేజస్వా విశ్వతః  
 ప్రత్యక్ । తేజస్తా సంపివృద్ధిమా । ఓజోసి । తత్తైవయచ్చామి ॥  
 ౧౮ ॥ ఓజస్వదస్తు మైముఖమ్ । ఓజస్వచ్చిరో అస్తుమే । ఓజస్వా  
 విశ్వతః ప్రత్యక్ । ఓజస్తా సంపివృద్ధిమా । వయోసి । తత్తైవయచ్చా-  
 మి । వయస్వదస్తు మైముఖమ్ । వయస్వచ్చిరో అస్తుమే । వయస్వా  
 విశ్వతః ప్రత్యక్ । వయస్తా సంపివృద్ధిమా ॥ ౧౯ ॥ ఆయురసి ।  
 తత్తైవయచ్చామి । ఆయుష్వదస్తు మైముఖమ్ । ఆయుష్వచ్చిరో అ-  
 స్తుమే । ఆయుష్వా విశ్వతః ప్రత్యక్ । ఆయుష్టా సంపివృద్ధిమా । ఇమ-  
 మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి । ప్రియగ్ం రతో వరుణసామరాజా ।  
 మాతేనాస్మా అదితైశమాయచ్చ । విశ్వేదేవాః పరదస్తిర్యథా ౨౦ ॥  
 ౨౦ ॥ ఆయురసి విశ్వాయురసి । సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ।  
 యతో వాతో మనోజవాః । యతః ఖరన్తి సిన్ధవః । తాసాన్త్యా  
 సర్వాసాగ్ం రుచా । అభిషిచ్ఛామివర్చసా । సముద్ర ఇవాసిగ్ధహ్నా-  
 నా । సామ ఇవాన్యదాభ్యః । అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యక్ । సూర్య  
 ఇవజ్యోతిషాభిభూః ॥ ౨౧ ॥ అపాయోద్రవశైరసః । తమహమస్మా  
 ఆముష్యాయగాయ । తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్లామి । అపాయ  
 ఊమాకరసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయగాయ । ఓజసేన్ద్రాయ



గృహామి । అపాయో మర్త్యతోరసః । తమహమస్మా ఆముష్యాయ-  
 గాయ । పుష్ట్యై ప్రజననాయగృహామి । అపాయో యజ్ఞయోరసః ।  
 తమహమస్మా ఆముష్యాయజ్ఞాయ । ఆయుషీ దీర్ఘాయుత్వాయ  
 గృహామి ॥ ౨౨ ॥

గోష్యా జస్వన్తగ్ం శ్రీరామ్యాజోసి తత్తై ప్రయచ్ఛామిపయ-  
 సా సంపివృద్ధిమూఽసద్విభూర్వజ్ఞయోరసో ద్వేచ ॥ ౨ ॥

అధిచేహీ వీరయస్వ । ఉగ్రశ్చేతాసతత్నహ । ఆతిష్ఠమిత్రీ  
 వర్ధనః । తుభ్యస్తేవా అధిబ్రవః । అజ్ఞాన్యజ్ఞావభిత్ ఆతిష్ఠవృ-  
 త్రహానభమ్ । ఆతిష్ఠన్తం వర్తివిశ్వే అభూషః । శ్రియవ్సానశ్చరతి  
 స్వరోచాః । మహాత్తథస్యాసురస్వనామ । అన్యైరూపా అమృతా-  
 నితస్థా । అను త్వేన్ద్రో మద్దత్సనుబృహస్పతిః ॥ ౨౩ ॥ అనుసామో  
 అన్వగ్నిరావీత్ । అనుత్వా విశ్వేదేవా అవన్తు । అనుసప్తరాజానో  
 యుక్షతాభిషిక్తాః । అనుత్వా మిత్రావరుణావిహవతమ్ । అనుద్యా-  
 వాపృథివీ విశ్వకేమూ । సూర్యో అహోభిరను త్వాఽవతు । చంద్ర-  
 మా నభిత్రైరనుత్వాఽవతు । ద్యాశ్చత్వా పృథివీచ ప్రచేతసా ।  
 శ్చుక్రో బృహద్భాగాత్వాపివతుః । అనుస్వధా చిక్షితాగ్ం సోమో  
 అగ్నిః । ఆయుం కృణత్తు రజనీ ఉపస్థమ్ ॥ ౨౪ ॥

బృహస్పతిసాసమో అగ్ని రేకేజ్చ ॥ ౨ ॥

ప్రజాపతిఃప్రజాఅస్పజత । తా అస్మాభ్యుప్తేః పరాచీరా-  
 యా । పవిత్రం ప్రజాపతిరోద్దనమవశ్యత్ । సోఽన్నం భూతోఽతిష్ఠత్ ।  
 తా అన్యత్రాన్నాద్యమవిత్యా । ప్రజాపతిం ప్రజా ఉపావతాన్త ।

అన్నమైవైసం భూతం వశ్యస్తే ప్రజా ఉపావర్తన్తే । య ప్రతేన  
 యజతే । య ఉచైవమైవవేద । సర్వాణ్యన్నాని భవన్తి ॥ ౨౧ ॥  
 సర్వై పురుషాః । సర్వాణ్యేవాన్నాన్యవరున్ధే । సర్వాన్పురుషాన్  
 రాక్షసి విరాక్షసీత్యాహ । స్వారాణ్యమైవైసజ్గమయతి । యధిర-  
 ణ్యస్తదాతి । తేజస్తేనావరున్ధే । య త్రివృధన్వమ్ । వీర్యస్తేన  
 యదప్రామ్ ॥ ౨౨ ॥ పుష్టిస్తేన । యత్కమణ్డలుమ్ । ఆయుష్టేన  
 యధిరణ్యమాబధ్నాతి । జ్యోతిర్నైవ హిరణ్యమ్ । జ్యోతిరైవాస్మిన్ద-  
 ధాతి । అహో తెజోవై హిరణ్యమ్ । తెజో ప్రవాత్మనధత్తే । యదోదజం  
 ప్రాప్తాతి । ప్రతదేవ సర్వమవరున్ధ్య ॥ ౨౩ ॥ తదస్మిన్నేకధా-  
 ధాత్ । రోహిణ్యాక్షార్ణ్యః । యద్బ్రాహ్మణ ప్రవ రోహిణీ । తస్మా-  
 దేవ । అథోవష్ట్యైవైసగం సమావానాన్భురోతి । ఉద్యతానూర్యణ  
 కార్యః । ఉద్యస్తవా ప్రతగం సర్వాః ప్రజాః క్రుతినన్దన్తి । దిద్మ-  
 స్తేహ్యో దర్శనీయోభవతి । య ప్రవవేద । బ్రహ్మనాదిసోవద-  
 న్తి ॥ ౨౪ ॥ అవేత్యోవభృథానానానాని । యద్దర్శపుష్టేలైవవయతి  
 తస్మిన్దేవావైతి । తన్నావైతి । త్రిభిఃపవయతి । క్రయశ్చనుహోహః  
 ప్రభిరైవైసల్లోకైవవయతి । అథోఅపావా ప్రతతైజోవర్చః । య-  
 ద్దర్శాః । యద్దర్శపుష్టేలైవవయతి । అపామైవైవస్తేనావర్చపా-  
 భిసిన్న్యాతి ॥ ౨౫ ॥

భవస్త్యప్రామవరున్ధ్య వదన్తి దర్శా యద్దర్శపుష్టేలై-  
 వవయత్యేకశ్చ ॥ ౨౫ ॥

ప్రజాపతిరకామయిత బ్రహ్మార్హయాన్ ధ్యాన్యమితి । స ప్ర-  
 తం కృష్ణాకారదీయమవశ్యత్ । తమాఽపారత్ । తెనాయజిత । తనో-  
 వై సబ్రహ్మార్హయానభవత్ । యాకామయేత బ్రహ్మార్హయా-  
 న్ ధ్యాన్యమితి । సకృష్ణాకారదీయేన యజేత । బ్రహ్మారైవభూయాన్యవతి ।  
 మురుక్షోమోవా ప్రమః । మురుక్షోహిదైవానాం భూయిషాః ॥ 30 ॥  
 బ్రహ్మర్శవతి । యప్రతేన యజతే । య ఉచైవమేవవేద । ప్రక్షాళా-  
 ర్దదీయోభవతి । కృష్ణవా ఋతవస్సవత్సరః । ఋతుష్టేవ సవత్స-  
 రైవ్రతివతి । అథోపశ్చాత్తురాప్రక్షిః । పాక్ష్యాయజ్ఞః । యజ్ఞమై-  
 వావరున్ధే । సప్తదశగ్ం స్తోమనాతియన్తి । సప్తదశప్రజాపతిః ।  
 ప్రజాపతైరాప్త్యై ॥ 31 ॥

భూయిషాయన్తి ద్వేచ ॥ ౧౦ ॥

అగస్త్యే మురుద్యుక్తిభిః ప్రిష్ఠత్ । తానిన్ద్రో అదత్త ।  
 తపస్తప్రముద్యుక్త్యాభ్యస్త । తానగస్త్యేచైవస్త్వేకయామభియే-  
 నాశమయతామ్ । తాన్తాన్తానుపాహ్వయత । యత్కయామభియం  
 భవతి తాన్త్యై । తస్మాదేత విన్దామారుతా ఉహాగస్సవనీయా-  
 భవన్తి । త్రయఃత్రథమేఽహన్నాలభ్యన్తే । ప్రవన్ద్వితీయే । ప్రవన్ద్వ-  
 తీయే ॥ 32 ॥ ప్రవక్ష్యతుథే । పశ్యోర్తమేఽహన్నాలభ్యన్తే ।  
 వర్షిష్యమిన్ద్రోహ్యతదహః । వర్షిష్యస్సమానానాం భవతి । య ప్ర-  
 తేన యజతే । యఉచైవ మేవవేద । స్వారాజ్యన్తా ప్రవయజ్ఞః ।  
 ప్రతేన వా ఏకయావాకాన్తమస్సారాజ్యమగచ్ఛత్ । స్వరాజ్యజ్ఞ-  
 చ్చుతి । య ప్రతేన యజతే ॥ 33 ॥ యఉచైవమేవవేద ।

మారుతోవా ఏషస్తామః । వ్రతేనైవ మరుతో దేవానాం భూయి-  
ష్ఠాఅభవత్ । భూయిష్ఠస్సమానానాభవతి । యప్తేన యతే ।  
య ఉచైనమెవవేద । ప్రక్షాళారదీయోవా ఏష యజ్ఞః । ఆపక్షా-  
మాత్పురుషాదన్నమత్తి । యప్తేన యతే । యఉచైనమెవవేద ।  
సప్త ద్దశగ్ం సోమనాతియన్తి । సప్తదశః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతే-  
రైవనైతి ॥ ౩౪ ॥ తృతీయే గచ్ఛతి యప్తేన యతే ౭ త్తి యప్తేన  
యతే ౭ యఉచైనమెవవేద త్రిశివ ॥ ౧౧ ॥

అగస్త్యస్సాన్వరాజ్యం మారుతఃప్రక్షాళారదీయోవా ఏష  
యజ్ఞస్సప్త దశం ప్రజాపతేరైవనైతి ॥

అస్యా జరాసాదమూనురిత్యాః । అర్చధూమాసాః అగ్నయః  
పావతాః । శిష్టిచయశ్శ్వాత్యాసాః భురణ్యవః । వనర్వదో  
నాయూ నసామాః । యజానో మిత్యావరుణా । యజాదైవాగ్ం  
ఋతం బృహత్ । అగ్నేయశ్శ్వాసర్వమమ్ । అశ్వినా పితగ్ం సుత-  
మ్ । దీద్యగ్నీ శుచివతా । ఋతునా యజ్ఞవాహసా ॥ ౩౫ ॥ దే-  
విహూపే చరతస్స వ్రతే । అన్యాన్యావప్సమువ ధావయేతే । హరి-  
రన్యస్యాం భవతి ప్రధావాత్ । శుక్రో అన్యస్యాన్యదృశే సువర్చాః ।  
పూర్వాప్రక్షాళితో మూయయైతే । శిశూ క్రిష్ణస్తా పరియాతో అ-  
ధ్వమ్ । విశ్వప్రత్యయో భవనాభిచప్తే । ఋతూనన్యో విదధజ్జాయ-  
తై పునః । త్రిశి శతా త్రివహన్యాగ్నిమ్ । త్రిగ్ంశచ్చ దైవాన-  
వచాసపయన్ ॥ ౩౬ ॥ ఔష్ణిన్యైరాప్తపూష్టైర్హిరన్యైః ।

అదిథోతారస్సృమాదయస్తః । అగ్నివాఽగ్నిసృమిధ్యతే । కవిగ్నా-  
 మాపతిర్యవా । హవ్యవాజ్ఞహవ్యస్యః । అగ్నిదైవానాజ్ఞాకరమ్ ।  
 పూతదభుఃకవిక్రతుః । దైవాదేవేభిరాగమత్ । అగ్నిశ్రయో మరుతో  
 విశ్వోష్టయః । అత్యైవముగ్రమవః ఈమహేవయమ్ ॥ 32 ॥ తే  
 స్వానినో రుద్రయా వర్షషనిణాః । సింహాన హేమక్రతవస్తు-  
 దానవః । యదుత్తమే మరుతో మధ్యమేవా । యదావైవమేసు-  
 భగానోద్దివ్యః । తతోనోరుద్రా ఉతవాఽన్వస్య । అగ్నే విశ్వాధ్యవిమో  
 యద్యతామః । ఈదేఅగ్నిగ్ంస్వవస్తన్నమోభిః । ఇహ ప్రప్రస్తావిత  
 యత్కృతన్నః । రథైరివ ప్రభరే వాఽయద్భిః । ప్రోక్షణిన్మరుతా-  
 గ్ం స్తోమమృధ్యామ్ ॥ 33 ॥ శ్రుగ్ధిశుక్లకావహ్నిభిః । దేవైరే-  
 గ్నేప్రయావభిః । ఆనీదన్తు బర్హిషేషి । ద్వితో వరుణో అర్చమాః ।  
 ప్రాతర్యావాణాఅధ్వరమ్ । విశ్వేషామదితిర్వృక్షియానామ్ । విశ్వే-  
 షామతిథిర్మానుషాణామ్ । అగ్నిదైవానామనావృణానః । సుమృ-  
 త్తీకోభవతు విశ్వవేదాః । త్వేఅగ్నో సుమతిం భిక్షమాణాః ॥ 34 ॥  
 ద్వివిశ్రవా దధిరే యజ్ఞయాసః । సక్తాచచక్రరుషసా విరూపేః ।  
 క్షౌష్ణక్చ వణామరుణాశ్చాపధుః । తావమగ్నోఅదిత్యాస అస్యమ్ ।  
 తావజ్జహ్వగ్ం శుచయశ్చక్రీకవే । తావగ్ం రాత్రిషాచో అధ్వరే-  
 షు సశ్చిర । త్వేదైవా హవిరద్రవ్యాహుతమ్ । విశ్వాయజ్ఞస్య సాభ-  
 నమ్ । అగ్నోహోతారమృత్విజమ్ । వనుష్యదేవధీమహి ప్రచేతనమ్ ।  
 జీరహూతమమర్త్యమ్ ॥ 35 ॥ యజ్ఞవాహ్నాపదవ్రతస్యయమృ-  
 త్థ్యాం భిక్షమాణాః ప్రచేతవమేకశ్చ ॥ 36 ॥

తిష్ఠాహరీరథ ఆయుజ్యమానాయాహి । వాయుర్ననియుతో  
 న్నాలచ్చ । పితౄశ్శిష్ఠో అభిస్మష్టోఽస్మై । ఇన్ద్రోస్సాన్వహారిమాతైమ-  
 దాయ । కప్త్యవృషా ముతేసచా । వియుతాన్వప్తవభారణత్ । వృ-  
 త్తోహ సోమపీతయే । ఇన్ద్రోవయమ్మహాధన । ఇన్ద్రోమర్శే హవా-  
 మహే । యజన్తృత్రేషు వజ్రణమ్ ॥౪౧॥ ద్విితా యోవృత్రోహస్త-  
 మః । విదఇన్ద్రోశ్శత్రతః । ఉపన్తోహరిభిస్సుతమ్ । ససూర ఆజన-  
 యజ్ఞోతిరిన్ద్రమ్ । అయాధియాత్రరణిరద్రిబహః । ఋతేనశ్శుష్మీనవ  
 మానో అక్షణః । పృథివీహో అనాఅద్రిష్విభేద । ఉతత్యదాశ్వశ్వీయ-  
 మ్ । యదిన్ద్రో నాహుప్తీష్యా । అగ్రేవీక్షుచరీదయత్ ॥౪౨॥ ఛరైస్వి-  
 ద్ద్రోగంసుహవగం హవామహే । అగ్రంహోముచగంసుకృతన్తై-  
 వ్యజ్ఞానమ్ । అగ్నిమ్నైతవరణగం సాతయేభగమ్ । ద్యావాభృథి-  
 వీ మరుతస్సన్వస్తయే । మహిషేత్రం పురుక్షన్ద్రోవవిద్యా ।  
 అదిగ్నభిభ్యత్సరథగ్ం సమైత్ । ఇన్ద్రో వృభిరజనద్దీద్యానస్సాకమ్ ।  
 సూర్యమువసక్తాతుమ్నమ్ । ఉరున్మోగోకమనునేపిచిద్యా । సు-  
 వర్తన్వజ్ఞోతిరభయగ్ం సన్వస్తి ॥౪౩॥ ఋషావతే ఇన్ద్రోస్సవిరభ్య శ్వా-  
 హూ । ఉపశ్శేయామశరణా బృహన్తా । ఆన్దో విశ్వభిరూతిభిస్సజ్జా-  
 మా । బ్రహ్మజాషాణా హర్యశ్వయాహి । వరీవృక్షస్థవిరేభిస్సుశివ ।  
 అస్మేదధద్వప్తగ్ంతున్మమిన్ద్రో । ఇన్ద్రోయగావ అశింమ్ । దుదుప్రహే  
 వజ్రణైమధు । యథీముపహ్వారే విదత్ । తాస్తేవజ్రన్తనవోజ్జాజ-  
 యుర్నః ॥౪౪॥ గభస్తయో నియుతోఽభిశ్వవారాః । అహరహ-  
 ర్భాయ ఇజ్జోగువానాః । పూణాఇన్ద్రోబుమతో భోజనస్య । ఇ-

మాన్తధియప్రథరేచుహా మహీమ్ । బ్రహ్మస్త్రితైధిమతాయత  
 తవతే । తమున్నవేచ ప్రవవేచ సాహిమ్ । ఇంద్రీనవాప్తవసామ-  
 ద్దన్నను ॥ ౪౧ ॥ పుణ్యమయస్త్వస్తి తోజయర్షప్సత్తవ ॥ ౧౩ ॥

ప్రజాపతిః ప్రశునస్పృతః । తేస్సాస్త్వస్త్వః పరాఞ్చరయః ।  
 తాన్గ్నిష్టోమేనవాహ్నిత్ । తాన్తక్త్యప్తనాహ్నిత్ । తాన్ఘోదగినా  
 నాహ్నిత్ । తాన్రాత్రియానాహ్నిత్ । తాన్తస్త్రినా నాహ్నిత్ ।  
 హోగ్నిముబ్రవీత్ । ఇమాన్స్య ఈహేతి । తాన్గ్నిస్త్రీవృతాస్తామేననా-  
 హ్నిత్ ॥ ౪౨ ॥ సఇంద్రీముబ్రవీత్ । ఇమాన్స్య ఈహేతి । తాన్ద్రీ-  
 మఞ్చదశేన స్తోమేన నాహ్నిత్ । పవిత్ర్యైన్దవానాబ్రవీత్ । ఇమా-  
 న్స్య ఈప్తుతేతి । తాన్విశ్వేదవాస్సత్త దశేనస్తామేన నాహ్నువా ।  
 పవిష్టుముబ్రవీత్ । ఇమాన్స్యఈహేతి । తాన్విష్టురకవిగ్ంశేన స్తో-  
 మేనాహ్నిత్ । వారప్రస్తియేనావారయత ॥ ౪౩ ॥ ఇదవిష్టుర్విచ-  
 క్రమఇతి వ్యక్రమత । యన్మోర్వశమ్ప్రప్రవేదభిగ్ంశేరకా । సప్త-  
 తేనయతేత । యదాహ్నిత్ । తద్దప్తార్యామస్యార్పార్యామత్వమ్ ।  
 ప్రతేనైదేవా దైత్యానిజిత్యా । యజ్కామమకామయన్తతమాహ్ను-  
 వా । యజ్కామజ్కామయతే । తప్తేతేనాహ్నితి ॥ ౪౪ ॥

స్తామేననాహ్నిదవారయతనవచ ॥ ౧౪ ॥

వ్యాఘ్రోఽయమగ్నోచరతి ప్రవిష్టః । ఋషీణాం పుత్రోఽభి-  
 శస్తిపా అమమ్ । నమస్కారేణ నమసాతే జహోమి । మా దేవా-  
 నామ్నిశ్చయూకర్మభాగమ్ । సాహ్నిహ దేవప్రసవాయపితౌ । వ-  
 ఘ్నోణమస్మై వరేమాణమస్మై అథాస్మభ్యగ్ం పవిత్రస్సర్వతాతా ।

దినేదీప్త అనువాభురీప్తశ్యః । భూతోభూతేషు చరతి ప్రవిష్టః । సభూ-  
 తానామధిపతిర్భూవ ॥ ౪౮ ॥ తస్యమృత్యో చరతి రాజసూయమ్ ।  
 పరాచారాజ్యమనుమన్యతామిదమ్ । యేభిశ్చైవైషుపభానామద్భు-  
 గ్గింహత్ । యేభిర్ద్యామభ్యపిగ్గ్చత్ప్రజాపతిః । యేభిర్వాచవిశ్వ-  
 రూపాగ్గ్ప్రమన్యయత్ । తేనైమమగ్నుత్తహవర్చస్తా సమగ్నిః । యేభి-  
 రాదిత్యస్తపతిఃకతుభిః । యేభిస్సూర్యోదన్తశ్చ చిత్రభానుః । యే-  
 బిర్వాచం పుష్కలేభిరన్యయత్ । తేనైమమగ్నుత్తహవర్చస్తాసమగ్నిః ॥  
 ౪౯ ॥ ఆయుభాతుశవస్తా వశ్చుక్షప్రప్తేః । ఇన్ద్రియవశ్చైష్టభా భవతు హ్రీ-  
 జావాః । అస్మాఅస్తుపుష్కలశ్చైత్రభాను । ఆయుష్కర్తురజస్వీ  
 ఉపస్థమ్ । యత్యైశ్చబృహత్యవరోచనావత్ । ఇన్ద్రియావత్పుష్కల-  
 శ్చైత్రభాను యస్మిన్ భూర్భూర్భూ ఆర్భితాస్తప్రస్తాకమ్ । తస్మిన్నాజా-  
 ప్రమధివిశ్రయైమమ్ । ద్యౌరసిపృథివ్యసి । వ్యూహౌ వైయాఘ్నేఽ-  
 ధి ॥ ౫౦ ॥ విశ్రయస్త్యధిశోమహిః । విశస్త్యాసర్వావాఞ్మన్తు । మా-  
 త్వద్రాష్ట్రమధిభీశత్ । యాదివ్యాఅప్రఃపయసా సంబభూవుః । యా-  
 అస్తర్షి ఉతపథ్విర్యః । తాసాస్త్యాసర్వాసాగ్గ్ దుచా । అభిషి-  
 శ్చామి వర్చసా । అభిత్యావర్చసాఽసివన్త్యేన । వయసాస్తనా ।  
 యథాసారాష్ట్రవర్ణనః ॥ ౫౧ ॥ తథాత్వాపదితాకరత్ ।  
 ఇన్ద్రివిశ్వ ఆవీన్యథా । ప్రముద్రవ్యచప్తగ్ధరః । రథితమగ్గ్-  
 రథినామ్ । వాజానాగ్గ్గ్ సత్పతింపతిమ్ । వసవస్త్యాపురస్తా దభిషి-  
 శ్చాన్తు గాయత్రేః ఛన్దసా । దుద్యాస్త్యా దక్షాతోఽభిషిశ్చాన్తు త్రై-



మ్మభేన ఛన్దసా । ఆత్మిత్యాస్తావ ప్రశ్నాదభిషిక్తున్తు జాగతేన ఛన్దసా ।  
 విశ్వేత్వాదేవా ఉత్తరతోఽభిషిక్తుస్తావనుమ్మభేన ఛన్దసా । బృహస్ప-  
 తిస్తావమిష్టాదభిషిక్తుతు పాక్ష్యేన ఛన్దసా ॥ ౧౩ ॥ అరుణన్వావృ-  
 కముగ్రభజజ్జరమ్ । రోచమానం మరుణామగ్రే అచిక్షమః ।  
 సూర్యవన్తం మఘవానవిషానహిమ్ । ఇన్ద్రీముఖేషు నామ హూ-  
 తమగంహుచేమ । ప్రబ్రాహవాసిస్సృతజ్ఞేవసేనః । ఆనో గప్యూతి-  
 ముఖితబ్ధుతేన । ఆనోఽనే శ్రవయతయువానా । శ్రుతం  
 మే మిత్రావరుణా హవైమా । ఇన్ద్రీమ్యతే వీర్యకృతః । బ్రాహ్మ-  
 ఉపావహరామి ॥ ౧౪ ॥ బభూవావ్యయతైనైమమగ్న ఇహవర్షస్తా-  
 పమగ్ని వైయాఘ్రేఽధి రాష్ట్రవధకనః పాక్ష్యేన ఛన్దస్తోపావ-  
 హరామి ॥ ౧౫ ॥

అభి వేహీ వీరయస్వ । ఉగ్రశ్చేత్తా సవత్సహః । ఆతి-  
 వ్యవృత్రిహన్తమః । తుభ్యన్తేవా అధిభవకా । అజ్ఞాన్య-  
 జ్ఞానభితో రథయా । ధాన్తన్వతాగ్రమనుస్సచ్చరన్తా । దూ-  
 రహేతిరిన్ద్రియావాప్సత్రతి । తే నోఽగ్నయః పప్రయఃపారయ-  
 న్తు । నమస్తఃకుపెగద । అవ్యథాయైత్వా స్వథాయైత్వా ॥ ౧౬ ॥  
 మా స ఇన్ద్రాభితస్త్యస్తృష్వారిష్టాసః । ప్రవా బ్రహ్మాన్తవేదన్తు । తి-  
 స్తా రథే అధియద్యజ్రహస్తః । ఆర్షశ్చేదేవయవస్తేస్వశ్యే । ఆతి-  
 వ్యవృత్రిహన్తాతిష్ఠన్తం పరి । అనుత్వేన్ద్రో మదత్వనుత్వా మిత్రా-  
 వరుణా । య్యాశ్చ త్వా కృణివీచ ప్రచేతసా । శ్రుణో బృహద్దక్షిణా

త్వా పిపతుః । అనుస్వధా చికిత్సాగ్ం సామా అగ్నిః । అను  
 త్వాపిపతుః పవిత్రా ప్రవేష ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రియైశ్చ అపివృథా ।  
 ప్రముద్రవ్యచప్రగ్ధిః । రథితమగ్ం రథినామ్ । వాచానాగ్ం సత్పతిం  
 పతిమ్ । పరిమానైస్యా ఘోషాః । జ్యోవాప్యన్తు గృధ్రవః ।  
 మైథిషాః పిన్వమానా ఇహ । మాన్యోపతిమభిసంవశన్తు । తన్మృత-  
 నుమతిరనుమన్యతామ్ । తస్మాత్తా మృధీవత్ప్రతితాద్యాః ॥ ౧౭ ॥  
 తద్ధౌవాణిసాముసుతో మయోభవః । తద్భిన్వా శృణుతగ్ం  
 సోభగాయువమ్ । అపతైహేక్ష ఉదుత్తమమ్ । ప్రనావ్యాఘ్రం పరిమ-  
 స్వజానాః । సిగ్ంహగ్ం హిన్వన్తి మహతైసోభగాయ । ప్రముద్రన్న  
 నుహవన్తస్థివాగ్ంపమ్ । ముమ్మూఞ్యన్తే ద్విపిసమస్పన్వతః । ఉక్ష-  
 సావేత్తు సూర్యః । ఉద్దిదం మామకవచః । ఉదిపిదేవసూర్య ।  
 ప్రహవగ్నునామమ । అహవాచో వివాచనమ్ । మయివాగ్నుధ-  
 ణిసి । యన్తునదయో వర్షన్తు ప్రర్జన్యః । నుపిప్సలా ఓషధయో  
 భవన్తు । అన్నవతామోదనవతామూర్ఖవతామ్ । ప్రమాగ్ం రాజా  
 భూమాసమ్ ॥ ౧౮ ॥ స్వధాయైత్వా ప్రవేషద్యాసూర్యప్రవచ ॥ ౧౯ ॥  
 యేకేశినఃప్రథమాస్సత్రమాసత । యేచిరాభ్యత్రయదిద-  
 విరోచతే । తేభ్యో జహోమి బహుధా ఘృతేన । రాయస్సామైశ్చై-  
 మవర్చస్తా సగ్ం సృజాథ । వరైబ్రహ్మణా ప్రవసో విమోక్షః । ద్వి-  
 నామ్ని దీప్నావశిన్విహుగ్గా । ప్రకేశాన్సువతేక్షాణ్ణినో భవన్తి । తే-  
 మాం బ్రహ్మదీక్షే వవసస్య నాన్యః । ఆరోహాప్యోష్ణవిషహస్వక-

తూర్ణః । అవాప్నోగ్మీక్షావశిష్టిహ్యగ్రా ॥ ౧౦ ॥ దైహి దక్షణాం క్రతి-  
 రస్వాయుః । అథాముచ్యవ్య వరుణవ్య పాశాత్ । యేనాపవధు-  
 వితాబ్ధురేణ । సోమవ్య రాజ్ఞో వరుణవ్యవిద్వాన్ । తేనబ్రహ్మహో-  
 వపతేదమస్యాదైమమ్ । రయ్యా వర్చస్తా సగం సృజాథ । మాతైశ-  
 శాసనుగ్రాద్వర్చ ప్రతత్ । తథాథాతా కరోతుతే । తుభ్యమిన్ద్రో బృ-  
 హాస్పతిః । సువితావచక్షాదధాత్ ॥ ౬౦ ॥ తేభ్యవిధానంబహు-  
 ధావ్యైచ్చత్ । అస్తరాద్యావాపృథివీ అపస్సువః । దత్తృస్తమ్బ-  
 వీర్యకృతే విధాయ । పాగంస్యేనైమవర్చస్తాసగంసృజాథ । బల-  
 న్తే బాహునోస్సవితా దధాతు । సోమస్తాన్వినక్తు వయసాఘృతేన ।  
 ప్రీమృ దూతమశ్వినైతన్నిధత్తమ్ । పాగంస్యేనైమవర్చస్తా స-  
 గంసృజాథ । యధీమన్తన్యజ్జితస్తేలిలేభి । యద్వాఙ్మరఃపరివ-  
 వక్షావవగ్గంస్తే । ప్రీమృదూతమశ్వినైతన్నిధత్తమ్ । పాగంస్యేనైమ-  
 గం సగం సృజాథో వీర్యేణ ॥ ౬౧ ॥ అవాప్నోగ్మీక్షావశిష్టిహ్యగ్రా-  
 దధాద్వవక్షావవగ్గంస్తేద్వచ ॥ ౬౨ ॥

ఇన్ద్రోవే స్యావిశో మరుతోనాపాచాయా । సోఽనకుచా-  
 స్త-

యమానప్రతిఘనమవశ్యత్ । తమాఽహరత్ । తేనాయజత ।  
 తేనైవాస్తాస్తగం సగం స్తమ్భవ్యహా । యద్యహా । తద్వి-  
 ఘనస్య విఘనత్వమ్ । విప్రాస్కానం బ్రాతృవ్యగం హతే । యప్రతేన-  
 యజతే । యజ్చైవమైవవేద ॥ ౬౩ ॥ యగంరాజాస్తవిశోనాకు-  
 చాయేయుః । యోవాబ్రాహ్మణస్తమసాపావృన్దాపా పృతస్యాత్ ।

సప్తతేన యజేత । విమనన్తేనైవనద్విహత్య । వికామాధిపత్యజ్జచ్చతి ।  
 తస్యద్వేద్యాదృశే స్తాతేభవతః । ద్వేచతుర్విగ్ంతే । ఓద్భిద్యమేవ  
 తత్ । ఏతదైవ్విత్త్రస్యాద్భిద్యమ్ । యదస్మైస్వావికో బలిగ్ం హర-  
 న్తి ॥ ౬౩ ॥ హరస్యస్మై విశోబలిమ్ । ఐనమప్రతిభ్యాతజ్జచ్చతి ।  
 యప్రవేద । ప్రభావలగ్వా అగో ఖ్విత్రాణ్యతేపుః । తేమామిస్త్రిః  
 ఖ్విత్రాణ్యదత్త । నవాళిమాని ఖ్విత్రాణ్యభూషన్నితి । తన్నఖ్విత్రా-  
 ణాన్నఖ్విత్త్ర్యమ్ । అతేయస్తో భాగ్యవ్యస్య తేజిద్భియస్తతై ।  
 యప్రతేన యజతే । యఉచైనమేవవేద ॥ ౬౪ ॥ తద్యథాహవై  
 సప్రక్రితా కష్టకాపుపావహితౌ స్యాతామ్ । ఏవమేతౌ యుగ్మన్తస్తా-  
 మా । అయుఖ్విస్తామేము క్రియతే । పాశ్మనోపహలైశ్చ । అపపాశ్మా-  
 నం భాగ్యవ్యగ్ం హతే । యప్రతేన యజతే । యఉచైనమేవవేద ।  
 తద్యథా హవై సూతగ్రామణ్యః । ఏవచ్ఛన్దాగ్ంసి । తేవ్వసావాద్వి-  
 త్యో బృహతిరభ్యుధః ॥ ౬౫ ॥ సతో బృహతిమస్తువతే సతో బృ-  
 హా । ప్రజయా ప్రశుభిరసానీత్యైవ । వ్యతిషక్తాభిస్తునతే । వ్యతి-  
 షక్తవై ఖ్విత్త్రవిశా । విశేవై నజ్జతేన వ్యతిషజతి । వ్యతిష-  
 క్తాభిస్తునతే । వ్యతిషక్తవై గ్రామణీస్సజాతైః । సజాతైరైవైవ-  
 వ్యతిషజతి । వ్యతి షక్తాభిస్తునతే । వ్యతిషక్తవై పురుషః పాశ్మభిః ।  
 వ్యతిషక్తాభిరైవాస్యపాశ్మనోనుదతే ॥ ౬౬ ॥ వేదహరన్త్యనమేవ-  
 వేదాభ్యుధః పాశ్మభిరేకశ్చ ॥ ౬౭ ॥

త్రివృద్యదాగ్నయోగ్ని ముఖావ్యుద్ధిర్యదాగ్నేయతీ  
 గ్నయో నవై సోమేనయోవై సోమేనైవగోసవస్సిగ్ంహేభివే

హీ మిత్రీవధానః ప్రజాపతిస్తా ఓదనం ప్రజాపతిరకామయత బ్ర-  
హ్మాయానగస్త్యాయా జరానస్తిష్ఠా హరీ ప్రజాపతిః ప్రశూ-  
న్వాన్యఘోఽయమ బివేహీ వృత్తీహస్తమో యేకేన ఇద్వైవ్వా-  
అష్టాదశ ॥ ౧౮ ॥

త్రివృద్వ్యవై సోమేనయరసి బ్రహ్మర్భవతి తిష్ఠా హరీరథ-  
అయంభాతు తెభ్యో నిధానగ్ంషట్షష్టిః ॥ ౧౯ ॥ త్రివృత్తావృత్తా-  
నుదతే ॥

హరిః ఓమ్



## అష్టమప్రపాఠక

హరిః ఓమ్ ॥ పీతోన్నాగ్ం రయివృధస్సుమేధాః । శ్వేతస్సీమ-  
క్తి నియుతామభిశ్రీః । తేవాయవై సమనస్తావితస్థుః । విశ్వేన్నరస్స-  
ప్రత్యాని చక్రః । రాయేనుయజ్జజ్ఞానూ రోదనీ ఉభే । రాయేదై-  
వీ దివణాధాతిదేవమ్ । అధావాయున్నియుతస్సశ్చతస్వాః । ఉత  
శ్వేతవసుధితిన్నిరైకే । ఆవాయో ప్రయాభిః । ప్రవాయుమచ్ఛా-  
బృహతీమనీషా ॥ ౧ ॥ బృహద్రయివిశ్వవారాగ్ం రథప్రామ్ । ద్యు-  
తద్యామా నియుతః పత్యమానః । క్షవిః క్షవిమియున్సి ప్రయజ్యో ।  
ఆనోనియుద్భిశ్శతీసీభిరధ్వరమ్ । సహస్రీశీరువయాహియజ్ఞమ్ । నా-  
యోఅస్మిహావిషీమాదయస్వ । యూయంపాతవ్వస్తిస్సదానః ।  
ప్రజాపతే నత్యదేతాన్త్యన్యః । విశ్వజాతాని వర్తతా బభూవ । య-

హీ మిత్రవధానః ప్రజాపతిస్తా ఓదవం ప్రజాపతిరకామయత బ్ర-  
హ్మాయానగస్త్యస్యా జరావస్తిష్ఠా హరీ ప్రజాపతిః ప్రశూ-  
న్వాస్యఘోఽయమ బివేహీ వృత్రిహస్తమో యేకశన ఇన్ద్రాన్వా-  
లస్తాదత ॥ ౧౮ ॥

త్రివృద్వ్యవై సోమేనయరసి బ్రహ్మర్భవతి తిష్ఠా హరీరథ-  
ఆయంభాతు తేభ్యో నిధానగ్ంవట్ద్వప్తిః ॥ ౧౯ ॥ త్రివృత్తావృహో-  
నుదతే ॥

హరిః ఓమ్



## అష్టమప్రపారక

హరిః ఓమ్ ॥ పీతోన్నాగం రయివృధస్సుమేధాః । శ్వేతస్సేష-  
క్తి నియుతామభిశ్రీః । తేవాయవై సమనప్రావితస్థుః । విశ్వేన్నరస్త్వి-  
ప్రత్యాని చక్రః । రాయేనుయజ్జ్ఞానూ రోదనీ ఉభే । రాయేదై-  
వీ ధిషణాధాతిదేవమ్ । అథావాయున్నియుతస్సశ్చత్రస్వాః । ఉత  
శ్వేతవస్సుధినిరైకే । అవాయో వ్రహ్మభిః । ప్రవాయుమచ్ఛా-  
బృహతీమనీషా ॥ ౧ ॥ బృహద్రయవిశ్వవారాగం రథప్రామ్ । ద్యు-  
తద్యామా నియుతః పత్యమానః । కవిః కవిమియన్తుసి ప్రయశ్యో ।  
అనోనియుద్భిశ్శ్చితిసీభిరధ్వరమ్ । సహస్రీభిరువయాహియజ్జ్ఞమ్ । వా-  
యోలస్మిహావిషీమాదయస్వ । యూయంపాతవస్త్విన్దిస్సదానః ।  
ప్రజాపతే నత్వదేతావస్త్వన్యః । విశ్వజాతాని నత్తా బభూవ । య-

తామా నై జహామ పన్నా అస్తు ॥ ౨ ॥ త్రైవ్యగ్ం స్యామ పత-  
 యోరయీణామ్ । రయీణాం పతయజ్జతం బ్రహ్మమ్ । అస్మిన్భు-  
 రైవృతమవసాతా । ప్రజాపతిం ప్రథమజామృతస్య । యజామ  
 దైవమధినోబ్రవీతు । ప్రజాపతేత్వస్మిధిపాపురాణః । దేవానాం పితా  
 జనితాప్రజానామ్ । పత్విశ్వస్య జగతఃపరస్వాః । హవిరో దేవ  
 విహవేజవస్య । తవైమేలోకాప్రదిశో దిశశ్చ ॥ ౩ ॥ పురావతో నివత  
 ఉద్యతశ్చ । ప్రజాపతేవిత్యస్మజ్జీవధన్య ఇదన్నా దేవ । ప్రతిహర్యమా-  
 వ్యమ్ । ప్రజాపతిం ప్రథమయజ్జియానామ్ । దైవానామగ్రే యజ్జ-  
 తయజధ్యమ్ । ససోదదాతు ద్రవిణగ్ంస్తువీర్యమ్ । రాయస్పిష్ట-  
 వీమ్యతునాభిమస్మై । యోరాయతశ్చే కతదాయ ఉక్త్యః । యుపశూ-  
 వాగ్ం రక్షతా విష్టితానామ్ । ప్రజాపతిః ప్రథమజా మృతస్య ॥ ౪ ॥  
 ప్రహస్రధామాజవతాగ్ం హవిర్నః । సామాపూషణైమా దైవా ।  
 సామాపూషణా రజసా విమానమ్ । సప్తచక్రగ్ం రథమవిశ్వమిన్ద్రమ్ ।  
 విహూవృతం మనసా యుజ్యమానమ్ । తజ్జన్వతో వృషణా పశ్చర-  
 శ్శమ్ । దివ్య న్యస్సదనశ్చక్రఉచ్చా । పృథివ్యామనోఽధ్యన్తరిభై ।  
 తావస్సభ్యం పురువారం పురుషమ్ । రాయస్పిష్టవిమ్యతాన్నాభి-  
 మస్మై ॥ ౫ ॥ ధియం పూషాజిన్వతు విశ్వమిన్ద్రః । రయిగ్ం సామా  
 రయిపతిదకథాతు । అవతు దైవ్యదితిరనర్వా । బ్రహ్మద్వదేమ విదధే  
 స్తువీరాః । విశ్వోన్యనోభ్య భువనాజజాన । విశ్వమునోఽభిచక్షాణ  
 ఏతి । సామాపూషణావపత్రధియం మే । యువభ్యావిత్రావః పుత-  
 నాజయేను । ఉదుత్తమన్తర్జణాస్తభాద్యామ్ । యత్కిక్తౌదక్షి-

తవాసః । అవతేహేత్తస్తత్త్వయామి । అదిత్యానామవసాన దక్షిణా ।  
ధారయన్త అదిత్యాస స్తిప్రభూమీధారయన్ । యజ్ఞో దేవానా-  
గ్ం శుచిరపః ॥ ౧ ॥ మనీషాఽస్తుచ రస్యస్యైత్రవాసశ్చ త్వారిచ ॥ ౧ ॥

తేషుక్రాసశ్శుచయోరశ్వస్తః । నీదన్నాదిత్యా అధిబర్హి-  
షిప్రియే । కామేన దేవాస్సరథస్త్రివాసః । ఆయాన్తు యజ్ఞముపనో-  
జమాణాః । తేసూనవో అదితేః పీవసామిషమ్ । ఘృతం పిన్వశ్శృతి-

హర్యన్నతేజాః । క్రయజ్ఞయా యజమానాయయేమురే । అది-  
త్యాఃకామం పితృమస్తమస్మై । ఆసాపుత్రా అదితేర్యాన్తుయజ్ఞమ్ ।  
అదిత్యాసఃప్రభిభిదోవయాన్తః ॥ ౨ ॥ అస్మైకామన్దాశుషే స్తన్న-  
మస్తః । పురోదాశ్చ జ్యోతవస్తజ్జుషన్తామ్ । పృథ్వాయత నిర్ము-  
త్తిగ్ం సేధతామతిమ్ । ప్రరశ్మిభిర్యతమానా అమృధాః । ఆదిత్యాః  
కామ ప్రయత్రావపట్కృతిమ్ । జాషధ్వన్నోహవ్యదాతియజ్ఞ-

త్రాః । అదిత్యానామవసానో హువేమ । యేభూతాని జనయన్తా-  
విచిఖ్యః । నీదన్తు పుత్రాఅదితేరుపస్థమ్ । స్తీర్ణం బర్హిర్ హాచిర-  
ద్యాయ దేవాః ॥ ౩ ॥ స్తీర్ణంబర్హిస్సీదతాయజ్ఞే అస్మిన్ । ధా-  
జాస్సేధనో అమతిన్తురేవామ్ । అస్మధ్యం పుత్రా అదితేః ప్రయగ్ం-  
పత । ఆదిత్యాఃకామహవిషో జమాణాః । అగ్నేనయన్తుపథారాయే  
అస్మాక్ । విశ్వనిదేవ వయసాని విద్వాన్ । యయోధ్యస్యజ్ఞాహు-  
రాణమేనః । భూయిష్ఠాన్తే నమ ఉక్తివీధేమ । క్రవశ్శుక్రాయ భా-  
వవేధరధ్వమ్ । హవ్యంమతిక్చాగ్నయై గుహతమ్ ॥ ౪ ॥ యోదై-  
వ్యాని మానుషా ఇనూగంషి । అన్తర్విశ్వని విదగ్ధనాజిగాతి । అచ్ఛా-



గిరీమతయోదేవయస్తే । అగ్నియన్తి ద్రవిణం బిభ్రమాణాః ।  
 ముస్తద్వృశగ్ం సుప్రతీక్షగ్ం వ్యభిష్మ । హృద్యవాహమరతింమాను-  
 మాణామ్ । అగ్నేత్వమస్మద్యయోధ్యమీవాః । అసగ్నిత్రా అభ్యమ-  
 న్తకృష్టిః । పునరస్మభ్యగ్ం సువిశాయదేవ । ఘ్నావీశ్వేభిరజరేభిర్య-  
 జత్ర ॥ ౧౦ ॥ అగ్నేత్వోపారయా నవ్యో అస్మాకా । స్వస్తిభిరతిదు-  
 గాణాభిశ్వా । పూశ్చపుణ్యే బహులాశ ఉర్యి । భవత్యోకాయ తన-  
 యాయశయోః । ప్రకారవా మననావచ్యమానాః । చైవ ద్రీచీన్నయ-  
 థ దేవయస్తే । దక్షిణావాహ్యజన్త్రాచ్యేతి । హవిర్భరన్త్యగ్నయే  
 ఘృతాచి । ఇన్ద్రోన్నరో యజెరథమ్ । జగ్ముభాజేదక్షిణమిన్ద్రోహస్త-  
 మ్ ॥ ౧౧ ॥ వస్తూయవో వసుపతే వసూనామ్ । విద్మాహిత్వాగ్నా-  
 పతిగ్ంశూరగానామ్ । అస్మభ్యజ్జేత్రవృషణగ్ం రయిన్దాః ।  
 తవైవవీశ్వమలితః పతన్యమ్ । యత్పశ్యసి చక్షుషా సూర్యస్య ।  
 గవామసి గోపతితే ఇన్ద్రా । భక్షమహితే ప్రయతస్యవస్యః । సమి-  
 న్దోజ్ఞో మనసా నేసిగోలిః । పగ్ం సూరభిమఘవన్థగ్ంస్వస్త్య ।  
 పంబ్రహ్మణా దేవకృతయదస్తి ॥ ౧౨ ॥ సన్దేవానాగ్ం సుమత్యా  
 యజ్ఞయానామ్ । అరాచ్యత్ర మపబాధస్వ నూరమ్ । ఉగ్రోయశ్చ-  
 మ్భూపురుహూత తేన । అస్మే భేహి యవమన్దోమదిన్ద్రా । కృణీధియ-  
 జ్ఞర్తితేవాజరత్నామ్ । అవైధసగ్ం సహిశుచిః । బృహస్పతిః ప్రథమ-  
 జ్ఞాయమానః । మహాశ్యోతిమవరమే వ్యోమకా । ప్రస్తాస్యస్తువిజ్ఞా-  
 తో రవేణ । విసప్తరశ్మిరధమత్రమాగ్ంసి ॥ ౧౩ ॥ బృహస్పతిస్సమ-  
 జయన్యసూని మహాప్రజాన్దోమతో దేవవ్రతమ్ । అవస్మిహ ఘోభువ-

రప్రతీతః । బృహస్పతిర్ హస్తస్యమిత్రమర్హః । బృహస్పతే  
 పర్యవౌచితై । ఆనోదినః పావీరవీ । ఇమాణహ్వనా యస్తైస్తనః ।  
 పరస్వత్యభినో నసి । ఇయగ్ం శుష్కేర్భిప్రభా ఇవారుజత్ । సా-  
 నుగీరీగాస్తవిపేభిరూమిణః । పారావదక్ష్యేమవసే సువృక్తిభిః ।  
 సరస్వతీమావివాసేమధీతిభిః ॥ ౧౮ ॥ దైవయానైదేవాసుపుత-  
 యజత్రిహస్తమస్తి తమాగ్ం సూమిణభిదేవ్యచ ॥ ౧ ॥

సామోధైనుగ్ం సామో అర్వస్తమాశుమ్ । సామోచీరబృ-  
 మ్మణ్యస్తదాతు । సాదస్యవిద్యభ్యగ్ం సభేయమ్ । క్షితుశ్శ్రవణ-  
 యోదదాశదస్తై । అపాథయుశ్శుత్వగ్ం సామక్రతుభిః । యాతై-  
 య  
 ధామాని హవిషాయజన్తి । త్వమిమా ఓషధీసామవిశ్వః । త్వమ-  
 సా అజనయస్తవ్జ్ఞాః । త్వమాతతనోర్వస్తరిభుమ్ । త్వజ్ఞాత్రిమా  
 వితమావపథ ॥ ౧౯ ॥ యాతైధామాని దివియాపృథివ్యామ్ । యావ-  
 ర్వతైషావపథీష్వపు । తేభిర్నో విశ్వైస్సుమనా అపేదా ।  
 రాజన్ శస్మత్రతిహవ్యా గృభాయ । విష్టోర్నక్షస్తదస్య ప్రియమ్ ।  
 ప్రతదిష్టుః । పరమాత్రయాతనువాపృథాన । న తే మహిత్యమ-  
 న్యక్షువన్తి । ఉభేతేద్ధ్ర రజనీపృథివ్యా విష్టా దేవత్యమ్ । పరమ-  
 స్యవిభే ॥ ౨౦ ॥ విచక్రమేత్రిదైవః । ఆతేమహో యోజాత ప్రవ ।  
 అభిగ్లాతాణి । అభిస్సప్సోమిభతీరవిద్యా । అమిత్రస్య వ్యథ-  
 యామన్యమింద్ర । అభిర్వశ్వ అభియుజో విహూచిః । ఆర్యాయ వి-  
 శోవతారీదానీ । అయగ్ం శ్చైద్యై అథ జయన్నుతమ్నా । అయ-

ముతప్రకృణుతే యథాగాః । యదా సత్యబృణుతే మన్యుమింద్రః ॥  
 ౧౭ ॥ విశ్వస్త్వధం భయత ఏజదస్మాత్ । అనుస్త్వధామఖర్వా-  
 పో అస్య । అవర్థత మధ్య ఆనావ్యానామ్ । సప్త్రీచీనేన మనస్తా-  
 తమింద్రో ఓజిష్ఠేన । హస్మనాహన్నభిర్యూః । మరుత్వస్తవృష-  
 భవావృధానమ్ । అకవార్దివ్యగ్ం శాసమింద్రమ్ । విశ్వాసాహ-  
 మవస్తే నూతనాయ । ఉగ్రగ్ం సస్తోదామిహతగ్ం హువేమ । జని-  
 ష్ఠా ఉగ్రస్సహసేతురాయ ॥ ౧౮ ॥ మంద్రో ఓజిష్ఠో బహులాభిమానః ।  
 అవర్థస్మిన్ద్రం మరుతశ్చిదత్ర । మూతా యదీర్వరద్దధస్తధనిష్ఠా ।  
 క్వస్యాహమరుతస్సస్త్వధాఽఽసీత్ । యన్యామేకగ్ం సమధత్తాహి-  
 వాత్యే । అహగ్ం హ్యుగ్రస్తవిషస్తువిష్మాన్ । విశ్వస్య శత్రో రస-  
 మప్తధస్తైః । వృత్రస్య త్వ శ్వసాధాదీషమాగాః । విశ్వేదైవా  
 అజహుర్యే సఖాయః । మరుద్భిరింద్రో సఖ్యంతే అస్తు ॥ ౧౯ ॥  
 అథమావిశ్వాః పృతనాజయాసి । వశిష్త్వత్రం మరుత ఇన్ద్రి-  
 యేణ । స్వేనభామేన తవిషా బభూవాః । అహ మైతామననే విశ్వ-  
 శ్చింద్రాః । సుగా అవశ్చకరవస్రబాహుః । సయోవృషావృష్ణియేభిస్స-  
 మోకాః । మనోదీపః పృథివ్యాశ్చ సప్రమాట్ । సతీనసత్వాహవ్యో  
 భరేషు । మరుత్వానో భవత్వింద్రోదాతీ । ఇన్ద్రోవృత్రమతరద్వ్యగ్రో-  
 తూర్యే ॥ ౨౦ ॥ అనా ధృష్ట్యేమఘవా శూర ఇన్ద్రః । అన్వేన్వశో  
 అమదస్తపూత్యైః । అయగ్ం రాజా జగతశ్చరవశీనామ్ । స ఏవవీ-  
 రస్స ఉచీర్యావాః । స ఏకరాజోజగతఃపరస్వాః । యదావృత్ర-  
 మతరీచ్ఛూర్త ఇన్ద్రః । అథాభవద్దమితాభిక్రతూనామ్ । ఇన్ద్రోయజ్ఞ-

సర్థయన్విశ్వవేదాః । పురోదాశస్య జవతాగం హవిర్నః । పు-  
 త్రస్తీత్వాదానవప్తప్రబాహుః ॥ ౨౦ ॥ దిశోఽదృగ్మాద్దృగ్-  
 హితాదృగ్మాదేన । ఇమయజ్వరయన్విశ్వవేదాః । పురోదాశం  
 ప్రతిగృభ్నాత్విస్త్రేః । యదాన్త్రమతరచ్ఛూర్త ఇస్త్రేః । అథైకరాజో  
 అథ వజ్రనానామ్ । ఇస్త్రో దేవాఞ్చమ్బూర్త వాత్య ఆనత్ । ఇస్త్రో దై-  
 వానామథవత్పురోగాః । ఇస్త్రోయజ్ఞేహవిషావాన్మథానః । వృత్తీతూ-  
 ర్నో అథయగ్ం శర్మయగ్ంసత్ । యస్సప్తసిన్ధూగ్ం రదధాత్పు-  
 థివ్యామ్ । యస్సప్తలోకానకృణోద్దిశశ్చ । ఇస్త్రోహవిష్త్వాన్మగణో-  
 మరుద్భిః । వృత్తీతూర్నోయజ్ఞమిహోపయాసత్ ॥ ౨౧ ॥ వస్తథా  
 విశ్న ఇస్త్రీస్తురాయాస్తువృత్తీతూర్వైవప్రబాహుః పృథివ్యాస్త్రీ-  
 ణిచ ॥ ౩ ॥

ఇస్త్రీస్తురస్వానలిమాత్రి హోగ్రః । హిరణ్యవాశీరిషిరస్సు-  
 వర్షాః । తస్యవయగ్ం సుమతో యజ్ఞయస్య । అపిభద్రదేసామస్తసే  
 స్యామ । హిరణ్యవర్ణో అథయజ్ఞురోతు । అలిమాత్రిహస్త్రేః పృ-  
 తనాసుజన్మః । పస్తశ్చర్మస్త్రివరూథవియగ్ం సత్ । యూయం  
 పాతస్వస్తిస్సదానః । ఇస్త్రీగ్ంస్తుహి వజ్రాగ్ం స్తోమవృష్టమ్ ।  
 పురోదాశస్యజవతాగంహవిసః ॥ ౨౩ ॥ హర్వాఽలిమాత్రేః పృత-  
 నాస్సహస్వా । అథాయజ్ఞుణహి విశ్వతోనః । స్తుహిమూర-  
 వజ్రామప్రతిత్తమ్ । అలిమాత్రిహసం పురుస్తూతమిన్ద్రమ్ । య-  
 ఏక ఇచ్చతపతిజానేమ । తస్మా ఇస్త్రోయ హవిరాజహోత । ఇస్త్రో  
 దేవానామధిపాః పురోహితః । దిశాంపతిరథవద్వాజ్మేవా । అలి-

మూర్తిరూపవిషస్తువిష్కృతమ్ । అస్మభ్యజ్ఞేచ్ఛత్రవృషణగ్ం రయన్దాత్ ॥  
 ౨౪ ॥ య ఇమే ద్యావాపృథివీమహితాః । బలైనాద్యగ్ంహదభిమా-  
 త్రిహేన్ద్రః । ససోహవిః ప్రతిగృభ్లాతురాతయే । దైవానాన్తేనాస్థి-  
 చానో అవ్యాత్ । అనవస్తిరథవృష్టేయతై । ఇన్ద్రోస్యనువీర్యాగ్న్య-  
 హాన్నహిమ్ । ఇన్ద్రోయాతోఽవసితస్యరాజా । శమస్యచశ్చక్రిణో  
 వజ్రబాహుః । సేధురాజాప్వేతిచర్షణీనామ్ । అరాన్న నైమిఃకర్తీతా  
 బభూవ ॥ ౨౫ ॥ అభిసిద్ధో అజిగాదస్యశత్రూః । విత్కిగ్ంన వృషభే-  
 ణా పురోభత్ । సప్తక్షణాస్పృశద్వత్రమిన్ద్రః । ప్రస్వాంఘ్రిమ-  
 తిరచ్ఛాశదానః । విష్ణునైవవరుణమూతయైథగమ్ । మేదసాదై-  
 వాప్తవయా యజధ్వమ్ । తానోయజ్ఞమాగతవిశ్వధేనా । ప్రజా  
 వద్దస్మదవిదైహధత్తమ్ । మేదసాదైవాప్తవయా యజధ్వమ్ । విష్ణుఞ్చ  
 దైవవరుణఞ్చరాతిమ్ ॥ ౨౬ ॥ తానో అమీవా అప్రబాధమానా ।  
 ఇమయజ్ఞజ్ఞుషమాణాపుపేతమ్ । విష్ణూవరుణాయువమధ్వరాయ  
 నః । విశేషనాయమహిశర్కశుచ్ఛతమ్ । దీఘఃప్రయజ్ఞ్యా హవిషా  
 వృధానా । జ్యోతిషాఽరాతీర్దహత్తస్తమాగ్ంసి । యయోరోహినా  
 సుబ్రితారణగ్ంసి । వీర్యేభిర్వీరతమాశవిష్టా । యాఽపశ్యేతై అ-  
 ప్రతిత్తాసహాభిః । విష్ణూ అగ్రన్వరుణా పూర్వాహూతా ॥ ౨౭ ॥  
 విష్ణూనరుణావభిశస్తిచావామ్ । దైవాయజన్తహవిషా ఘృతేన ।  
 అపామీవాగ్ం సేధతగ్ం రక్షుసశ్చ । అథాథత్రయజమానాయశ-  
 యోః । అగ్ంహో ముచావృషభా స్తువ్రతూణి । దైవానాన్దై-  
 వతమాశవిష్టా । విష్ణూవరుణా ప్రతిహర్యతన్నః । ఇదన్నరా ప్రయత-

మూలయేహవిః । మహీనుద్యావాపృథివీ ఇహ జ్యేష్ఠే । రుచాభ-  
 వతాగ్ం తుచయద్భిర్రైః ॥ ౨౫ ॥ యద్భిస్సరిష్ఠేబృహతీ ఏమి-  
 న్వా । నైవద్యోజ్జ్వాపప్రథానేభిరైః ॥ ప్రపూర్వజేపితరానవ్య-  
 నీభిః । గీర్భిః కృణుధ్వగ్ం సదనేఋతస్య । అనోద్యావాపృథివీదైవ్యే-  
 న । జనేనయాతం మహీవావయాథమ్ । స ఇథ్సప్తాభువనే-  
 మ్వాస । య ఇమేద్యావాపృథివీజాన । ఉర్విగభీర రసీనుకుకే ।  
 అవగ్ంకై ధీరశ్శవ్యా సమైరత్ ॥ ౨౬ ॥ భూర్జన్వే అచరన్తీచరన్తమ్ ।  
 కుద్యన్తజ్జగ్మపసీదధాతే । నిత్యన్నసూనుం పిత్రోరుపన్థే । తంపి-  
 పృతగ్ం రోదసీ సత్యవాచమ్ । ఇదన్త్యావాపృథివీ సత్యమస్తు ।  
 పితృమాతృర్యదినాపృథివీవామ్ । భూతన్తనానామవమే అవో-  
 భిః । విద్యామేషన్వేనజ్జీరదానుమ్ । ఉర్విప్రథ్వీ బహులై దూర-  
 లన్త । ఉపబ్రువైరమసా యజ్జే అస్మిగ్ । దధాతై యేనుధగే సుప్ర-  
 తూతాః । ద్యావా రభ్యతంపృథివీన్తో అభ్యేత్ । యాజ్ఞాతా ఓషధ-  
 యోఽతివిశ్వః పరిష్ఠాః । యా ఓషధయస్సామరాజ్జీరశ్శావతీగ్ం సో-  
 మవతీమ్ । ఓషధీరితి మారోఽన్యావో అన్యానువతు ॥ ౩౦ ॥ హవి-  
 ర్నోఽదాద్యభూవరాతిం పూర్వహూతాన్తర్కైరైరదస్మిన్పశ్యచ ॥ ౪ ॥

శుచిన్సు స్తామగ్ం శ్శధద్వైత్రమ్ । ఉభావా మిన్ద్రాగ్గీప్రచర్-  
 మణిభ్యః । అపృతహగా గీర్భిర్విప్రః । బ్రహ్మణస్సతై త్వమస్య య-  
 న్తా । సూక్తస్య బోధి తనయశ్చ జన్వ । విశ్వేనదృద్రయదవ్యన్తి-  
 దేనాః । బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః । స ఈగ్ం సత్యేభిస్స-  
 ణభిశ్శుచద్భిః । గోధాయస్సవిధన్తై రతదత్ । బ్రహ్మణస్సతి-

పూషతిర్వరాహైః ॥ 30 ॥ ఘృమశ్వేదబిద్ధివిణ్వనత్ । బ్ర-  
 హ్మణస్పతేరథవద్యథావశమ్ । సన్యోమన్యమహికర్ణా కరిష్యతః ।  
 యోగా ఉదాత్తభుద్ధివే విచారణత్ । మహీవరీతిశ్వనసా సరత్పు-  
 థక్ । ఇన్ధానో అగ్నివనవద్యనుష్యతః । కృతబ్రహ్మ తూతువద్దా-  
 తహవ్య ఇత్ । జాతేన జాతమతిస్మత్ప్రసృగంసతే । యయ్యయ్య  
 జబ్బుణుతే బ్రహ్మణస్పతిః । బ్రహ్మణస్పతే నుయమస్య విశ్వహః ॥  
 31 ॥ రాయస్సాయమ రథో వివన్వతః । వీరేమవీరాగం ఉపవృత్తిన్-  
 న్వమ్ । యదీశానో బ్రహ్మణావేషీ మహావమ్ । స ఇజ్జనేన సవిశా-  
 సజన్మనా । సపుత్రైర్వాసంభరతైధనాస్పతిః । దేవానాయః పితర-  
 మావివాసతి । క్రీడ్ధామనా హవిషా బ్రహ్మణస్పతిమ్ । యాస్తేపూ-  
 షన్నావో అన్తః । శుకన్తే అన్యత్పూషేమా ఆశాః । ప్రపథేప్రథా-  
 మునిష్ట పూషా ॥ 32 ॥ ప్రపథ దివః ప్రపథేవృధివ్యాః । ఉభే అభిప్రీ-  
 యతమే సదన్తే । ఆచ వరాచ చరతి ప్రజానా । పూషాసుబన్ధుర్దివ  
 ఆవృధివ్యాః । ఇదస్పతిర్ముఖవా దస్మవర్చాః । తన్దేవాస్తాః అదదు-  
 స్సుర్యాయై । కామేనకృతస్తవస్తగ్ం స్వచ్ఛమ్ । ఆజాత్యైః పశు-  
 పావాజబస్త్యైః । ధియజ్జేనో విశ్వే భువన్తే అర్చితః । అష్టాం  
 పూషాశిథిరాముద్వరీవృణత్ ॥ 33 ॥ సజ్చక్షుషో భువనాదేవ శుయ-  
 తే । శుచీవోహవ్యామరుతశ్శుచీనామ్ । శుచిగంహినోమృధ్వరగం  
 శుచిభ్యః । ఋతేనసత్వమృతసాప ఆయా । శుచిజన్మానశ్శుచయా  
 పావకాః । ప్రచిత్రమర్కజ్ఞాతేతురాయ । మారుతాయ స్వత-

వసేథరధ్వమ్ । యేసహగంసి సహస్తాసహస్తాన్త । రేతే అగ్నే పృ-  
 థివీ ముఖేభ్యః । అగంస్తేహ్వమరుతః ఖాదయోవః ॥ 3౧ ॥ వల్లస్సు-  
 రుక్మా ఉపశిశిరూణాః । వివిద్యుతోన వృష్టిభీరుచానాః । అనుస్వ-  
 థామాయుధైర్యచ్ఛమానాః । యావత్కమశశమానాయసన్తి ।  
 త్రిథాతూనిదాశుషేయచ్ఛతాథ । అస్మభ్యన్తానిమరుతోవియన్త ।  
 రయిన్నోధత్రవృషగాస్తువీరమ్ । ఇమేతురంతురుతోరామయన్తి । ఇ-  
 మేసహస్సహస్త ఆనమన్తి । ఇమేశగం సవనుష్యతోనివాన్తి ॥ 3౨ ॥  
 గురుద్యేహా అరుషేదధన్తి । అరాఇవేదచరమా అహేవ । ప్రప్రజా-  
 యన్త ఆకవామహాభిః । పృథ్విః పుత్రా ఉపమాస్తోరభిష్టాః । స్వ-  
 యా మత్యామరుతస్సం మిమిమ్నః । అనుకేదాయమహ ఇన్ద్రియా-  
 య । సత్రాతైవిశ్వరునుసృత్రాహత్యై । అనుఖత్రమనుసహాయజత్రా  
 ఇన్ద్రియైవేలిరను కేస్తృషహ్యై । య ఇన్ద్రిశుష్కోమఘవన్త అస్తి ॥ 3౩ ॥  
 శిఖాసఖభ్యః పురుహూతస్పభ్యః । త్వగం హిద్వదామఘవన్తచేతాః ।  
 అవావృధిపరివృత్తిన్నరాధః । ఇన్ద్రిరాజాఃగతశ్చర్షణీనామ్ । అధి-  
 ఖ్విమి విమహాప్రయదన్తి । తతోదదాతు దాశుషేవసూని । చోద్ద-  
 హోధఉపస్తుతశ్చిద్రావోక్ । తముష్టుహియోఅభి భూత్యోజాః । వన్వన్న-  
 వాతఃపురుహూత ఇన్ద్రిః । ఆమాధముగ్గం సహమానమాభిః ॥ 3౪ ॥  
 గీర్భిర్వధశ్చ వృషభశ్చర్షణీనామ్ । స్థూరస్య రాయో బృహతోయ-  
 శుశేతముష్టవామవిదధేస్విన్ద్రిమియోవా యువాజయతి గోమతీమ ।  
 ప్రపుష్టుయానయతి వస్త్యో అచ్చ । ఆతేశుష్కోవృషభ ఏతుప్రశ్నాత్ ।



ఓత్తరాదధరాగాపురస్తాత్ । ఆవిశ్వతో అభిసమేత్వర్వాక్ । ఇ-  
స్త్రీద్యుమ్నగం కువర్వదేహ్యస్యై ॥ ౩౯ ॥

వరాస్తావిశ్వహంబనిష్టపూషాద్వరీవృణ్భాదయోవః పూ-  
స్త్యస్త్యభినకవచ ॥ ౪౦ ॥

ఆదేవోయాతు సవితాసురత్నః । అస్తరిష్ణుచావహమానో  
అశ్రీన్యః । హస్తాదధానోనర్యాపుమాణి । వివేశయన్చక్రస్తువత్సభా-  
మ । అభివృత్తబృశ్చనైర్విశ్వయావమ్ । హిరణ్యశమ్యయ్యతోబృ-  
హస్తమ్ । అస్థాద్రథగం సవితాచిత్రభానుః । కృష్ణారణ్యగంస్థిరవిష్టిస్త-  
థానః । సఖానోదేవస్సవితా సనాయ । ఆసావిష్టద్వకువత్తిర్వసూని ॥  
౪౦ ॥ విశ్రయమాహూ అమతిమురూచీమ్ । ముత్తభావోనమధరాస-  
తేన । విజనాశ్చ్యవశ్శిత్రీపదోఅఖ్యః । రథగ్ంహిరణ్యవ్రతగ-  
వహస్తః । శశ్వద్విశస్సవితుదైవ్యస్య । ఉపస్థేవిశ్వాభువనానితస్యః ।  
విధువణా అస్తరిష్ణాణ్యఖ్యత్ । గృథీర వేపా అసురసునీభః । శ్వ-  
చాన్తీగం సూర్యతశ్చి కేత । కత్తమాన్వ్యాగం రశ్మిరస్యారతాన ॥ ౪౧ ॥  
భగ్నధియవాజయస్తః పురధిమ్ । నరేశగం పోగ్నాప్సతిన్నో ఆవ్యా-  
త్ । ఆయేవామస్య సజ్జఢేరయీణామ్ । ప్రియాదేవస్యసవితుస్సాన్య-  
మ । ఆనోవిశ్వే అస్కాగమన్తుదైవాః । మిత్రోఅర్యమావరుణస్స-  
జోమాః । భువన్యథానోవిశ్వేవృథాసః । కరన్ధుమాహ విధురన్న  
శవః । శన్నోదేవావిశ్వదేవాభవన్తు । శగం సరస్వతీ సహధీర-  
స్తు ॥ ౪౨ ॥ శమభిషాచశ్శమురాత్రిషాచః । శన్నోదివ్యాః వార్ధి-

వాశ్శన్వో అప్యాః । యేసవితుస్సస్యసవస్యవిశ్వే । మిత్రస్య వ్రా-  
 తే వరుణస్య దైవాః । తేసాభిగవీరవద్గోమదమ్నః । దధాతవద్రవి-  
 ణశ్చైత్రమస్మే । అగ్నే యాహిదూత్యవారీషణ్యః । దేవాగం  
 అచ్ఛాబ్రహ్మకృతాగణాన । సరస్వతీం మరుతో అశ్వినావః । యజ్ఞదే-  
 వానాత్న ధేయాయ విశ్వామ్ ॥ ౪౩ ॥ ద్యాః పితృవృధివిమాతరధ్రుక్ ।  
 అగ్నే భాతరవసనా మృదతానః । విశ్వ అదిత్యా అదితేనజామాః ।  
 అస్మభ్యగ్ం శమూబహులవియన్త । విశ్వదేవాశ్చ ఋతేమగం మా-  
 వంమి । యే అస్తరిభ్యయ ఉప్తద్యవిష్ట । యే అగ్నిజహ్వ ఉతవాయుజ-  
 తాః । అసద్యాస్మిన్పర్హిషిమాదయధ్వమ్ । అవాంమిత్రావరుణా  
 హవ్యహస్తిమ్ । నమసాదేవావసనావవృత్యామ్ ॥ ౪౪ ॥ అస్మాగ్ం  
 బ్రహ్మకృతనాసు సహ్య అస్మాకమ్ । వృష్టిదివాగ్నుపారా । యు-  
 వవస్తాః పితృసావసాథ । యువోరచ్ఛిద్రామస్తనోహసగాః ।  
 అనాతిరతమస్మత్యావిశ్వ । ఋతేనమిత్రావరుణాసచేథ । తథ్స-  
 వాంమిత్రావరుణామహిత్యమ్ । క్షమాతక్థుష్ఠీరహభిర్దుద్రహే ।  
 విశ్వః పిన్వతస్యసరస్వధేనాః । అనువామేకః ప్రవిరావవతి ॥ ౪౫ ॥  
 యద్యగంహిష్ఠన్నాత్రివిదేసుదానూ । అచ్ఛిద్రాగ్ం శమూభువనస్య  
 గోపా । తతోనామిత్రావరుణావవీష్టమ్ । సిమా సన్తోజ్జివాగంసస్సాస్య-  
 మ । అనోమిత్రావరుణాహవ్యదాతిమ్ । ఘృతైగళ్యూతిముఖైత్రమి-  
 డాభిః । ప్రతివామత్రోవరమాణనాయ । పృథీతముద్నోద్దివ్యప్ర్యచా-  
 నోః । ప్రభాహవాసిస్పతజ్జీవసేనః । ఆన్తోగళ్యూతిముఖైత్రమై-

స ॥ ౪౬ ॥ అన్తోజనేశవయతయవానా । శ్రుతం మేమిత్రావరుణా  
 హవైమా । ఇమార్కుదాయ సిరధవ్వనైగిరః । శ్చప్రేషవేదే వాయస్వ-  
 ధామ్నీ । అహదాయసహమానాయమీధుషే । తిగ్గాయుధాయభ-  
 రతాశ్చకోతన । త్వదత్తైభిరుద్రశస్త్రమభిః । శతగం హిమా అశీ-  
 యభవశేభిః । వ్యస్మద్వైషోవిత్తరవ్యగంహః । వ్యమీవాగంశ్చాత-  
 యస్వావిషూచీః ॥ ౪౭ ॥ అర్హన్విభర్షిమానస్తాకే । ఆతేపితమ-  
 రుతాగం సుమ్నమేతు । మాస్తసుసృర్యస్య స్తద్వైశోయుయోథాః ।  
 అభినోద్భిరో అర్వతిబ్జమేత । ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః । ఏవాబ-  
 భో వృషభ చేతాన । యథాదేవనహ్మణీషే నహగంసి । హవస్త-  
 శ్రూర్నో రుద్రేహబాధి । బృహద్యదేమ విదధేనువీరాః । పరిగోరు-  
 ద్రస్య హైతిస్తుసహిశ్రుతమ్ । మీధువృత్తమార్హన్విభర్షి । త్వమగ్నో  
 రుద్ర ఆవారాజానమ్ ॥ ౪౮ ॥ వసునితతానాస్తు విశ్వాన్ వవృత్యా-  
 వ్వవర్తి ఘృతేన విషూచిశ్శ్రుతస్తేవ ॥ ౪౯ ॥

సూర్యోదైహిముషస్తగ్ం రోచమానామర్యః । నయోషామ-  
 భ్యతి ప్రశ్చాత్ । యత్రోసరోదేవయస్తో యుగాని వితన్వ-  
 తై ప్రతిభద్రాయ భద్రమ్ । భద్రా అశ్వహరితసుసృర్యస్య ।  
 చిత్రా ఏదగ్వా అనుమాద్యాసః । నమస్యస్తో దివ అభృష్టమఘః ।  
 కర్తిద్యావాకృభీయన్తిస్తద్యః । తథుసృర్యస్య దేవత్వస్తన్లహీ-  
 త్వమ్ । మధ్యాకతోఽర్వితత్తగ్ం సజ్జాభర ॥ ౪౯ ॥ యదేద-  
 యుక్తహరితస్సధస్తాత్ । ఆద్రాస్త్రీవాస్తమతే సిమస్తే । తన్నిత్రప్ర్య

వరుణస్యాభిచక్షే । సూర్యరూపః పృథ్విశ్చైద్యోధుః కన్ధః । అనన్తమన్య-  
 ద్రుశదన్యపాః । కృష్ణమన్యధ్ధరితస్యం ధరన్తి । అద్యాదేనా ఉదీ-  
 తాసూర్యన్య । నిరగంహసః పిపృతాన్నిరవద్యాత్ । తస్మిన్మిత్రో  
 వరుణోమామహంతామ్ । అదితిస్సిన్ధుః కృథివీ ఉతద్యాః ॥ ౧౦ ॥  
 దివోరుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి । నూత అథా పురగ్ధిర్భాజమానః ।  
 నూనజ్జనాస్సూర్యణః ప్రసూతాః । ఆయన్మథాని కృణవన్మహాగంసి  
 శస్మోభవచక్షుస్తాశన్తో అహన్తి । శంభూనునాశగం హిమాశజ్జ్వలనః ।  
 యథాశమస్తేశమసద్ధురోణే । తస్మోర్వద్రవిణస్తేహిచిత్రమ్ । చి-  
 త్రన్తవానాముదగ్రాదనికమ్ । చక్షుమిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ॥ ౧౧ ॥  
 ఆప్రాద్యా వాకృథివీ అన్తరిక్షమ్ । సూర్య ఆత్మా జగతస్తమవత్స ।  
 త్వష్టాదధత్తన్నస్తరిషమ్ । త్వష్టాచీరం పితృజరూపః । దక్షేమస్త్య-  
 ప్తజానయన్త గర్భమ్ । అతద్ద్రాసో యువతయోవిభత్రామ్ ।  
 తిగ్ధానీకగ్ధం స్వయశస్తజ్జానేమ । విరోచమాన్తం పరిషేన్నయన్తి ।  
 ఆవిష్కృతవధాతై చారురాసు । జిహ్వనామూర్భ్వస్వయశ ఉప-  
 శ్శే ॥ ౧౨ ॥ ఉభత్యమృబిభ్యతుజాయమానాత్ । ప్రతీచీప్తిగంహం  
 వ్రతిజోషయేతే । మిత్రో జనాన్ప్రసమిత్ర । ఆయం మిత్రోనమస్యస్సు-  
 శేవః । రాజాసుఖిత్రో అజనిప్తవైధాః । తస్యవయగం సుమతో య-  
 జ్ఞయన్య । అపిభద్రేసామన్తసేన్యామ । అనమీవాన్ ఇదయా మద-  
 న్తః । మిత్రజ్ఞవో పరిమన్నాకృథివ్యాః । అది త్యస్య ప్రోతముప ఖ్య-  
 న్తః ॥ ౧౩ ॥ వయం మిత్రస్య సుమతో న్యామ । మిత్రన్న ఈగం

శిష్యా గౌమ గన్యవత్ । స్వాధ్యాయో విదథే అభ్యసనమ్ । అశే-  
 యతాగ్ంరోదనీ పాపసాగిరా । క్రతి ప్రియయశతజ్ఞానుమా-  
 మవః । మహాగ్ం అదిత్యో నమసాప్తపద్యః । యాత్రయజ్ఞనో గృహ-  
 తేస్తుశేవః । తస్మా ప్రతత్సన్యతమాయజ్ఞమ్ । అగ్నా మిత్రాయ  
 హవిరాజహోత । అవ్రాగ్ం రథో రోదనీ బద్భధానః ॥ ౧౪ ॥ హి-  
 రణ్యయోవృషభిర్యాత్యశ్వైః । ఘృతవతఃనిః ప్రవిభీరుచానః । ఇమా-  
 వ్హోడాన్తృపతిర్వాజీనవాః । సకుక్రథానో అభివచ్చభుమః । త్రివన్త-  
 రో మనసాయాతు యుక్తః । విశోయేన గచ్ఛథో దేవయన్తః ।  
 కుత్రా చిద్యామమశ్వినా దధానాఃస్వశ్వా యశసాఽఽయాతమర్వా-  
 క్ । దప్రాన్తథిం మధుమన్తం పిబాథః । వివ్రాగ్ం రథోవస్వా యాదమా-  
 నః ॥ ౧౫ ॥ అన్తాన్ద్విహాబాధ తేవర్తనిభ్యమ్ । యువోశ్చియం కర్తి-  
 యోమావృణోత । సూరో దుహితా కరితక్కియాయామ్ । యదైవయ-  
 న్త మవథశ్చచిభిః । పరిఘ్నగ్ం సవ్రామనావాప్తయోగామ్ । యో-  
 మాస్యవాగ్ం రథిరావన్త ఉపాగిః । రథోయుజానః కరియూతివతిః ।  
 తేననశ్చయోరుషసా వ్యష్టే । న్యశ్వినావహతయజ్ఞే అస్మిన్ ॥  
 యువం భుజ్యమవవిధగ్ం సముద్రే ॥ ౧౬ ॥ ఉమాహామరణాస్తో-  
 అస్మిధానైః । పత్రత్రిభిరశ్రమైరవ్యధిభిః । దగ్ంసనాభిరశ్వినా హ-  
 రయన్తా । అగ్నీహోమా యో అవ్యవామ్ । ఇదన్తచస్సప్తర్యతి ।  
 తన్దేదత్తగ్ం సువీర్యమ్ । గవాం పోషగ్ం స్వశ్వయమ్ । యో అగ్నీ-  
 హోమా హవిమాసప్తర్యాత్ । దైవదీచా మససాయో ఘృతేన ।

తస్య వ్రతగం ర్భుతం పాతమగంహసః ॥ ౧౭ ॥ విశే జనాయ మ-  
హీ శర్మయచ్చతమ్ । అగ్నిహోమూ య ఆహుతిమ్ । యోవాదా-  
శాద్ధవిష్కృతిమ్ । సప్రజయా సువీర్యమ్ । విశ్వమాయుర్యశ్వతమ్ ।  
అగ్నిహోమూ చేతి తద్వీర్యవామ్ । యదముష్టితమవసం పుణ్యైః ।  
అపాతిరతం ప్రథయస్య శేషః । అవిస్తత్య్వాతిరకం బహుభ్యః । అగ్ని-  
హోమావిమగం సుమేగ్నిహోమాహవిష్టః । ప్రస్థితస్య ॥ ౧౮ ॥

జభారద్యారగ్న రుపథ ఉత్పత్యన్వేద్యధానోయాదమానస్స-  
ముదేగంహసః । ప్రస్థితస్య ॥ ౨ ॥

అహమస్మి ప్రథమజాయితస్య । పూర్వస్తైవేభ్యో అమృ-  
తస్యనాభిః । యోమాదదాతిస ఇదేవమావాః । అహమన్నమన్న-  
మదస్తమద్ధి । పూర్వమగ్నోరపి దహత్యమ్ । యతై హనాతే  
అహముత్తరేషు । వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజమ్మమ్ । పశ్యన్తి-  
రాః । ప్రచరన్తి పాశాః । జహమ్యన్యన్నజహమ్యన్యమ్ । అహ-  
మన్నవశ్శమిచ్చరామి ॥ ౧౯ ॥ సమానమథకం పర్యమిభుజ్జతమ్ ।  
శోమామన్నం మనుష్యాదయేత । పరాకై అన్న నిహితస్లోక వ్ర-  
తత్ । విశ్వేదేకవైః పితృభిగుఃప్రమన్నమ్ । యదద్య తేలుప్య-  
తై యత్పరోప్యతే । శతతమీనా తనూమేబభూవ । మహాన్తా  
చర్యాసకృద్భుగ్ధసపహి । దివత్సృప్యశ్చి పృథివీష్చ సాకమ్ । తక్నంపి-  
బన్తోనమినన్తి వైధసః । నైతద్యుయోభవతి నోకసీయః ॥ ౨౦ ॥  
అన్నం ప్రాణమన్నమహానమాహుః । అన్నం మృత్యుస్తముజ్జ-

వా॑తు॒మా॒హుః॑ । అ॒న్నంబ్ర॑హ్మ॒ణో జ॒రస॑వదన్తి । అ॒న్నమా॒హుఃప్ర॑-  
జన॑సం ప్ర॒జానా॑మ్ । మో॒క్షుమ॑న్నవి॒న్తతే॑ అ॒ప్రచే॑తాః । స॒త్యంబ్ర॑-  
వీమి॑వధ ఇ॒థుత॑స్య । వా॒ర్యమ॑ణం పు॒వ్యత్రి॑నో స॒ఖాయ॑మ్ । కే॒వలా-  
ఘో॒భవతి॑ కే॒వలా॑దీ । అ॒హంమై॑శు స॒సయ॑న్వో వ॒న్నస్మి॑ । మా॒మ-  
ద॒స్త్వహ॑మ॒ద్భ్యన్యా॑ ॥ ౬౧ ॥ అ॒హగ్ం స॒దృశ్య॑తోభవామి । మ-  
దా॒దిత్యా॑ అ॒ధిస॑ర్వే తప॒న్తి । దై॒వీవ్చ॑చ॒మజన॑యన్త యదా॒వ్యాగ్-  
దన్తి॑ । అ॒నన్తామ॑న్తా ద॒ధిని॑మి॒తాం మ॒హీమ్ । య॒స్యాన్తే॒వా అ॒ద-  
ధు॒ర్భోజ॑నాని । ఏ॒కాక్షి॑రాన్ది॒వపదా॑గ్ంప॒ట్నదా॑శ్చ । వా॒చన్తే॒వా  
ఉ॒పజీ॑వన్తి వి॒శ్వే । వా॒చన్తే॒వా ఉ॒పజీ॑వన్తి వి॒శ్వే । వా॒చగ్ధ॑ర్మ॒ర్యాః  
ప్రశ॑వో మ॒నుష్యాః॑ । వాచీ॒మావి॒శ్వాభు॑వనా॒న్యర్పి॑తా ॥ ౬౨ ॥ సా॒నో  
హ॑వ॒ష్ణుష॑తామిన్ద్రోప॒త్నీ । వాగ్ధ॑ర్మం త్ర॒థమ॑జా ఋ॒తస్య॑ । వేదా-  
నాం మూ॒తాఽమృ॑తస్యనాభిః । సా॒నోజ॑మా॒ణోప॑యజ్ఞమా॒గాత్ ।  
అ॒వన్తి॑ద్దే॒వసు॑హ॒వామి॑ అ॒స్త్రి । యామృ॑ష॒యోమ॑న్తకృ॒తో మ॒నీషి॑-  
ణః । అ॒న్తేచ్చ॑న్తే॒వాస॒తత॑సా త్ర॒మేణ॑ । తాన్తే॒వీవ్చ॑గ్ం మా॒విమా॑-  
ణామహే । సా॒నోద॑భాతు కు॒క్మత॑స్యలో॒కే । చ॒త్వారి॑వాక్పరి-  
మి॒తాప్ర॑దాని ॥ ౬౩ ॥ తాని॑విదుర్బ్రా॒హ్మణా॑యే మ॒నీషి॑ణః । గు॒హ్యత్రీ-  
ణి ని॒హితా॑ నే॒ద్గయ॑న్తి । తురీ॑యవా॒చో మ॒నుష్యా॑వదన్తి । శ్రీ॒ధ-  
యాఽగ్ని॑స్సమి॒ధ్యతే॑ । శ్రీ॒ధయా॑వి॒న్దతే॑హవి । శ్రీ॒ధాంభ॑గస్య మూ-  
ధాని॑ । వ॒చసా॑ వేదయా॒మసి॑ । ప్రి॒యగ్ం త్రే॒ద్ధద॑దతః । ప్రి॒యగ్ం  
త్రే॒ద్ధది॑దాపతః । ప్రి॒యంభో॑జే॒ష్టు య॑జ్వు ॥ ౬౪ ॥ ఇ॒దంమ॑ ఉ॒దిత॑-

జ్ఞాధి | యథా దైవా అనురేమ | శ్రీధాముగ్రేమ చక్రీరే | ప్రవంభా-  
 జేమ యజ్ఞసు | అస్మాకముదితజ్ఞాధి | శ్రీధాన్దేనాయజమానాః |  
 వాయుగోపా ఉపాసతే | శ్రేధాగ్ం హృదయ్యయాఽఽకూత్యా |  
 శ్రీధయాహూయతేహవిః | శ్రీధాంప్రాతరహవామహే || ౬౧ ||  
 శ్రీధాం మధ్యద్వింతపరి | శ్రీధాగ్ంసూర్యస్య నిఘ్రుచి | శ్రీధైశ్రేధా-  
 తయేహమా | శ్రీధాదైవానధివస్తే | శ్రీధావిశ్వమిదజ్ఞగత్ | శ్రీధా-  
 జ్ఞామస్య మూతరమ్ | హవిషావధానాయామసి | బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథ-  
 మంపురస్తాత్ | విసిమతస్సురుచో దైవతవః | సబుద్ధియా ఉప్రమా-  
 అస్య విష్టాః || ౬౨ || సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః | పితావిరాజా-  
 మృప్రభారయీగామ్ | అస్తరిష్టవిశ్వరూప ఆవివేశ | తమకైకార్-  
 భ్యర్చన్తవక్సమ్ | బ్రహ్మసంతం బ్రహ్మణావధాయంతః | బ్రహ్మ-  
 దైవానజనయత్ | బ్రహ్మవిశ్వమిదజ్ఞగత్ | బ్రహ్మణః ఖిలస్మిర్ని-  
 తమ్ | బ్రహ్మబ్రాహ్మణ ఆత్మనా | అస్తరిస్మిన్నిమే లోకాః || ౬౩ ||  
 అస్తరిశ్వమిదజ్ఞగత్ | బ్రహ్మైవభూతానాజ్ఞేష్టమ్ | తేనకోఽర్-  
 హతి స్పథికతుమ్ | బ్రహ్మన్దేవాన్త్రయస్త్రిగ్ంశత్ | బ్రహ్మన్ని-  
 ద్విప్రజాపతీ | బ్రహ్మోహ విశ్వభూతానా | నావీవాన్తస్సమాహి-  
 తా | చతస్ర ఆశ్వాః ప్రచరన్త్యగ్నయః | ఇమన్నో యజ్ఞన్నయతు  
 క్రజానా | ఘృతంపిన్వన్తజరగ్ం క్షువీరమ్ || ౬౪ || బ్రహ్మ ప్ర-  
 మిద్యవత్త్యాహుతీనామ్ | ఆగావో అగ్నిన్నత భద్రమక్రన్ | నీద-  
 న్తు గోష్ఠే రణయన్త్యస్మై | ప్రజాపతీః పురుషాషా ఇహస్యః |



ఇన్ద్రోయ పూర్వీరుషస్తో దుహానా । ఇన్ద్రోయజ్వనే పృథ్వీతేచ శిఖిరి ।  
 ఉపేద్దదాత్రి నస్వంముషాయతి । భూయోభూయో రయమిదస్య వ-  
 ధాః ॥ ౧౯ ॥ అభిన్నేఖిలే నిదధాత్రి దేవయుమ్ । వతానశన్తి వతా  
 అర్వా ॥ ౨౦ ॥ గావో భగ్నో గావ ఇన్ద్రోమే అచ్ఛాత్ । గావసా-  
 మస్య ప్రథమస్య భిక్షుః । ఇమాయాగావససజనాన ఇన్ద్రః । ఇచ్ఛా-  
 మిద్ధృదామనసాచిద్విన్దమ్ । యూయక్ష్ణవో మెదయథాక్షృశఞ్చత్ ।  
 అశ్లేలఞ్చత్కృణుథా న్నుప్రతీకమ్ । భద్రద్యహాబృణుభ భద్రవా-  
 చః । బ్రహ్మద్వో వయ ఉచ్యతే ప్రభాసుః ప్రజాపతీ స్సూయవసగం  
 రితస్తే । శ్రుద్ధా అపస్సుప్రపాదేపిబన్తి । మావస్త్విన ఈశత్రమా-  
 భుశగంసః । పరివోహీతిరుద్రస్య వృక్ష్యాత్ । ఉపైదముపపర్చనమ్ ।  
 అనుగోమాపపృచ్యతామ్ । ఉపర్షభస్య రేరిసి । ఉపేన్ద్ర తవ వీ-  
 ర్యే ॥ ౨౦ ॥ చర్రామికసియోఽన్యనర్చితా ప్రదాన్తి యజ్వసుహవా-  
 మహే విష్ణుల్లాకాన్సువీరమర్వాసిబన్తిష్వట్పు ॥ ౨౧ ॥

తా సూర్యా చన్ద్రముసా విశ్వభృతమామహత్ । రేక్షోవసు-  
 మద్రాజతో దివి । సామాత్మానా చరతస్సామచారిణా । యయో-  
 ర్వృతన్నమమే జాతుదేవయోః । ఉభావన్తపరియార్త అర్మ్యా ।  
 దివానరశ్మీగం ప్రనుతోవ్యణజవే । ఉభాభువన్తి భువనాక్షవిక్రతా ।  
 సూర్యానచన్ద్రా చరతో హతామతీ । పరిద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాది-  
 వః । సూర్యా ఉభా చన్ద్రముసా విచక్షణా ॥ ౨౧ ॥ విశ్వవారాపరివో-  
 భావరేణ్యా । తానోఽవతం మతిమన్తా మహీవ్రతా । విశ్వవపరి  
 ప్రృతరణతరన్తా । సువర్విదా దృశయే భూరిశ్మీ । సూర్యాహి చ-

ద్వా) వసుత్యైషదర్శతా । మనస్విన్ భానుచరతోనుసద్వివమ్ । అ.  
 స్యశహ నద్యస్సప్తభిభ్రతి । ద్యావా హిమా వృథివీదర్ శతవపుః ।  
 అస్మి సూర్యాచన్ద్రమసాభిచక్షే । శ్రీధ్గేకమిన్ద్రా చరతో వి-  
 చతురమ్ ॥ 22 ॥ పూర్వావరశ్చరతో మాయయైతా । శి-  
 శూక్రీడన్తా పరియాతో అధ్వరమ్ । విశ్వస్యన్యో భువనాభి-  
 చప్టే । ఋతూనన్యో విదధజ్జాయతైపునః । హిరణ్యవహ్నిశ్శు-  
 చయః సావకా యాసాగ్ం రాజా । యాసాన్దేవాశ్చివేనమా-  
 చక్షుషాపశ్యత । ఆపోభద్రా ఆదిత్యశ్యామి । నాసదాసీన్నస-  
 దాసీత్తదాసీమ్ । నాస్తీద్రక్షో నోవ్యోమాపరాయత్ । కిమావశీ-  
 షః కుహకస్య శర్మ ॥ 23 ॥ అమృతః కిమాస్తీద్రహనగ్భీర-  
 మ్ । నమృత్యురమృతస్తరహీన । రాత్రియా అహ్నాఆసీత్పృ-  
 క్తేతః । ఆనీదవాతగ్ం స్వధయా తడేమ్ । తస్మాద్ధాన్యన్నపరః  
 కిచ్చినాస । తమఆసీత్తమసా గూఢమగ్రే ప్రకైతమ్ । సల్లిలగ్ం సర్వ-  
 మాశ్మదమ్ । తుచ్ఛేనాభవపీహితయదాసీత్ । తమస్తస్మహీనా  
 జాయతైకమ్ । కామస్తదగ్రోసమవర్తతాధి ॥ 24 ॥ మనసా రెతః  
 ప్రథమయదాసీత్ । సతోబన్ధుమసత్నిరవిన్దా । హృదిప్రతీమ్యా  
 క్షవయోమనీషా । తిరశ్చిన్తో వితతో రశ్మిరేమామ్ । అధస్స్విదాసీ 3.  
 ద్మపరిస్విదాసీ 3 త్ । రైతోధా ఆసన్మహీమాస ఆసా । స్వధా  
 అవస్తాత్ప్రయతిఃపురస్తాత్ । కోఅద్ధావేద కక్షహప్రవోచత్ । కుత ఆ  
 జాతా కుతక్షయిష్వస్తిః । అర్వాగ్దేవా అస్య విసర్జనాయ ॥ 25 ॥

అథాకోవేదయత అబ్రూహుః । ఇయవిస్పృష్టి ర్యతలబ్రూహుః । యది  
వాదధే యదివాన । యో అన్యధ్యక్షః పరమేహ్యమః । సాలజ్ఞవేద  
యదివానవేద । కింస్విద్యవజ్ఞః ఉపవృష్ణతనీత్ । యతోద్యావాపృ-  
థీనిష్టత్రయః । మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదుతత్ । యద్యథిష్టద్భు-  
వనానిధారయత్ । బ్రహ్మవన్తం బ్రహ్మ సవృష్ణ తనీత్ ॥ ౨౬ ॥  
యతోద్యావాపృథీనిష్టత్రయః । మనీషిణో మనసా విబ్రవీమః ।  
బ్రహ్మధ్యతిష్టద్భువనాని ధారయత్ । ప్రాత రగ్నిం ప్రాత రిన్ద్రగ్ం  
హవామహే । ప్రాతమితాతా వరుణా ప్రాతరశ్వినా । ప్రాతర్యగం  
పూషణం బ్రహ్మణ స్పృతిమ్ । ప్రాతసామము తరుదగ్ం హువేమ ।  
ప్రాతర్జితం భగముగ్గం హువేమ । వయం పుత్రమదిత్యేర్యో విధ-  
తాః । అభిశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిత్ ॥ ౨౭ ॥ రాజా చిద్యం  
భగం భక్షిత్యాహ । భగవ్రతేత ర్భగవత్స రాధః । భగమాధియ-  
ముదవ దదన్నః । భగవ్రతో జనయ గౌభిరశ్చై వః । భగవ్రస్పృథిర్నైవ-  
స్తస్యైవ । ఉతేదానీం భగవ స్తస్యైవ । ఉతప్రతిత్వ ఉతమధ్యై  
అహ్మమ్ । ఉతోదితామసువత్ ఘ్నూర్యస్య । వయన్దేవానాగ్ం సుమ-  
తాస్యైవ । భగ వ్రవభగవాగ్ం అస్తుదేవాః ॥ ౨౮ ॥ తేనవయం భగ-  
వ స్తస్యైవ । తస్త్వాభగ సర్వ ఇజ్ఞోహవీమి । ససోభగపురవ్రతా  
భవైహ । సమధ్వరా యోషసో నమస్త । దధిత్రావేన శుచయేప్రదా-  
య । అర్హాచీనవస్సువిదం భగన్నః । రథమివాశ్వ వాజవ అపహ-  
న్తు । అశ్వవత్తిగ్ం మతిర్న ఉపాసః । వీరవత్రిస్పదముచ్చన్తు భద్రాః ।  
ఘృతన్దుహనా విశ్వతః వ్రషీనాః । యూయంపాతప్వస్తిభిస్స-

దానః ॥ ౭౯ ॥ విచక్షణా విచతురగం శమకాన్నధివిసజ్జనాయ బ్ర  
హ్మవనం బ్రహ్మసవల్లి అసీత్తురశ్చ దైవాః ప్రపీనా ఏకశ్చ ॥ ౮ ॥

పీవీన్నాస్తే శుకాస్తసామా ధేనుమిన్ద్రాస్తరస్తాశ్చ  
చిమాదేవో యాతు సూర్యో దైవీ మహమస్తి తాసూర్యాచన్ద్రా  
మస్తా నవ ॥ ౯ ॥

పీవీన్నామగ్నేర్వం పారయానాధృవ్య శ్శుచిన్ను విశ్రయ  
మాగో దివో రుక్మోన్నం ప్రాణమన్నంతా సూర్యాచన్ద్రామస్తా  
నవసప్తతిః ॥ ౭౯ ॥ పీవీన్నాయూయం పాతస్త్వస్తిభిస్సదానః ॥

హరిః ఓమ్ ॥





## తృతీయాష్టకప్రారమ్భః

హరిః ఓమ్ ॥ అగ్నిర్మహాతు కృత్తికాః । నఖత్రీస్తేపమిన్ద్రి-  
యమ్ । ఇదమాసావీచఖణమ్ । హవిరాసజ్జుహోతన । యస్య  
భాస్తిరశ్మయో యస్య కైతవః । యస్యైమావిశ్వాభువనాన్తి సర్వా ।  
సకృత్తికాభిరభిస్తవసానః । అగ్నిర్మో దైవస్సువిశే దధాతు ।  
ప్రజాపతే రోహిణీ వేతుపత్ని । విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః ॥  
౧॥ సానోయజ్ఞస్య సువిశేదధాతు । యథాశీవేమశరదస్సవిరాః ।  
రోహిణీ దైవ్యదగాత్పురస్తాత్ । విశ్వరూపాణి ప్రతిమోదమానా ।  
ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వధాయన్తి । ప్రియా దేవానాముపయాతు  
యజ్ఞమ్ । సోమోరాజామృగశీర్షేణ ఆగః । శివన్నఖత్రీం ప్రియ-  
మస్యధామ । ఆప్యాయమానోబహుధాజనేమ । శేతఃప్రజాయజ్ఞ-  
మానేదధాతు ॥ ౨ ॥ యతేనఖత్రీం మృగశీర్షమన్తి । ప్రియగ్ం  
రాజన్ప్రి యతమం ప్రియాణామ్ । తస్మైతేసోమ హవిషావిధేమ ।  
శన్నవధి ద్విపచై శఙ్చతుష్వదే । ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమానవతి ।  
శ్రేష్ఠో దైవానాం పతిరఘ్నియానామ్ । నఖత్రీమస్య హవిషావిధేమ ।  
మానః ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోతవీరాః । హేతీరుద్రస్య పరిణోవృణక్తు  
ఆర్ద్రా నఖత్రీజ్ఞుషతాగ్ంహవిసః ॥ ౩ ॥ ప్ర ముజ్ఞమానాదు

రితాని విశ్వా । అపాఘకంసన్నదత్తామరాతిమ్ । పునరోదేవ్య-  
 దితిస్సంప్రసాదాత్ । పునర్యనూజః పునరేతాన్యైశ్చమ్ । పునర్నో-  
 దేవా అభియన్తుసర్వైః । పునఃపునర్వోహవిషా యజామః । ఏనాన-  
 దైవ్యదితిరవరాప్య । విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా । పునర్యనూ హ-  
 విషావర్ధాయన్తి । ప్రియదేవానామప్యేతు పాఠః ॥ ౪ ॥ బృహ-  
 స్పతిః ప్రథమశ్చాయమానః । తిష్యన్నఖిల్లీమభిసం బహువః ।  
 శ్రేష్ఠోదేవానాం వృతనాసుజిహ్వుః । దికోఽను సర్వా అభయన్నో-  
 అస్తు । తిష్యః పురస్తాదుత మధ్యతోనః । బృహస్పతిస్తావరి పాతు-  
 త్తశ్చాత్ । బాధేతాన్ద్యోహే అభయద్బుధుతామ్ । సువీర్యస్య  
 పతయస్సామ । ఇదగ్ం ప్రవేశోహ్య హవిరస్తు జన్తమ్ । ఆశ్రే-  
 షా యేషామను యన్తి చేతః ॥ ౫ ॥ యేఽనరిఖం పృథివీక్షియన్తి ।  
 తేనస్సర్పాస్తా హవమాగమిషాః । యేహవనే సూర్యస్యాపి సర్పాః ।  
 యే దివన్దేవీమనుష్యాన్రన్తి । యేషామాశ్రేషా అనుయన్తికామ-  
 మ్ । తేభ్యస్సప్రవేశోహ్య మధుమజ్జహోమి । ఉపహూతాః పీతరో యే-  
 మహుసు । మనోజవపస్సుకృతస్సుక్తత్యాః । తేహో నఖిల్లై హవ-  
 మా గమిషాః । స్వధాభిర్వర్జితా ప్రయతజ్జుషన్తామ్ ॥ ౬ ॥ యేఽగ్ని-  
 ద్దగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః । యేఽముక్త్యాకంపితరః ఖియన్తి । యాగ్ం-  
 శ్చవిద్య యాగ్ం ఉచవప్రవిద్య । మహుసుయజ్గ్ం సుకృతజ్జుషన్తా-  
 మ్ । గతాంబుతిః ఫల్గునీనామపి త్వమ్ । తదర్యమవ్యరుణమిత్రీచారు ।  
 తన్వాప్రయగ్ం సన్నితారగ్ం సనీషామ్ । జీవాశవన్తముద్రసవిశేమ ।  
 యేనేమాదిశ్వా భువనాన్తి సజ్జితాః । యస్యజేతా అనుస్తయన్తి

చేతః ॥ 2 ॥ అర్చ్యమారాజాఽచరస్తువిష్టాః । ఫల్గునీనామృషభారోరవి-  
 తి । శ్రేష్ఠోదేవానాం భగవోభగసి । తత్త్వావిదూఫల్గునీస్తస్యవిత్తా-  
 త్ । అస్మభ్యజ్ఞత్రిమూరగ్ం సువీర్యమ్ । గోమదశ్వవదుప్తసన్ను-  
 దైహ । భగోహదాతా భగభిప్రదాతా । భగోదేవీఫల్గునీరావివేళ ।  
 భగస్యేతం ప్రస్తవజ్గమేమ । యత్రదేవైస్సధమాదంమదేమ ॥ ౮ ॥  
 అయాతు దేవస్సవిహోవయాతు । హిరణ్యయేన సువృతారథేన । వ-  
 మావాస్తగ్ం సుభగవిద్వనాపసమ్ । వ్రయచ్ఛంతం పపురింపుణ్య-  
 మచ్ఛ । హస్తప్రయచ్ఛత్వమృతవనీయః । దక్షణప్రతిగృభీమ  
 వనత్ । దాతారమద్య సవితావిదేయ । యోనో హస్తాయ ప్రస్తు-  
 వాతియజ్ఞమ్ । త్వష్టాసఖత్రమభ్యేతి చిత్రామ్ । సుభగంససయ-  
 వతిగ్ం రోచమానామ్ ॥ ౯ ॥ నివేశయన్నమృతాన్మతాన్యగ్ంశ్చ ।  
 దూపాణిప్రీతంశన్భువనానివిశ్వ । తన్నస్తవ్యష్టాతదుచిత్రావిచష్టామ్ ।  
 తన్నఖ్యత్రిం భూరిదా అస్తుమహ్యమ్ । తన్నప్రజావీరవతిగ్ం సనా-  
 తు । గోభిర్నోఅశైవస్సమనక్తు యజ్ఞమ్ । వాయుర్నఖ్యత్రిమభ్యేతి  
 నిష్టామ్ । తిగ్మశృంగౌవృషభారోరువాణః । సమీరయన్భువనా మా-  
 త్తరిశ్వ । అప్రద్యేషాగ్ంసి నుదతామరాతి ॥ ౧౦ ॥ తన్నోవాయు-  
 స్తదునిష్ట్యాశృణోతు । తన్నఖ్యత్రిం భూరిదా అస్తుమహ్యమ్ । తన్నో  
 దైవాస్తో అనుజానన్తుకామమ్ । యథాతరేమ దురితానివిశ్వ । దూ-  
 రమస్మచ్ఛత్రవాయన్తుభీతాః । తదీన్ద్రాగ్ని కృణుతాస్తద్విశాఖే ।  
 తన్నోదేవా అసుమదన్తు యజ్ఞమ్ । ప్రశ్చాత్పురస్తాదభయన్నో అస్తు ।  
 వఖ్యత్రాణామధిపత్నీవిశాఖే । శ్రేష్ఠావిన్ద్రాగ్ని భవనస్య గోపా ॥ ౧౧ ॥

విషాచశ్చత్రానపబాధమానా । అప్రభుధన్ముదతామరాతిమ్ । పూ-  
 ర్ణాప్తశ్చాదుతపూర్ణాపురస్తాత్ । ఉన్మధ్యతఃపాణమాసి జిగాయ ।  
 తస్యాన్దేవా అధిస్తవస్తవః । ఉత్తమేనాక ఇహమాదయస్తామ్ ।  
 పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోమాః । ప్రాణమాన్యుదగ్రాచ్ఛాధమా-  
 నా । ఆప్తాయయస్తీ దుర్జితానివిశ్వ । ఉరున్దహాయజమానాయ  
 యజ్ఞమ్ ॥ ౧౨ ॥ చిత్రభానుర్యజమానే దధాతు వావిస్తః పాథశ్చై-  
 తా జషన్తాశ్చైతామదేవు రోచమానామరాతిగోపా యజ్ఞమ్ ॥ ౧౩ ॥  
 ఋధ్యాస్మహవై నమసాప్తసద్యః మిత్రనైవమిత్రభేయన్నో  
 అస్తు । అనూరాధాహావిహవధాయస్తః । శతశ్చైవేమశరద్దస్స-  
 వీరాః । చిత్రన్నఖత్రీముదగాత్పురస్తాత్ । అనూరాధాస్త ఇతి  
 యద్వదన్తి । తన్నిత్రపతి ప్రభిభిదోవయానైః । హిరణ్యయై-  
 ర్వితతైరస్తరిష్టైః । ఇన్ద్రోజ్యేష్ఠామనుసఖత్రీమితి । యస్మిన్ప్ర-  
 త్వత్ప్రతూర్యే తతార ॥ ౧౩ ॥ తస్మిన్ప్రయమమృతస్తవనాః ।  
 ఋధస్తరేషుదుర్జితురీప్తిమ్ । పురస్తరాయవృక్షభాయధృష్టవే ।  
 అపాదాయసహమానాయమీధుమ్ । ఇన్ద్రోయజ్యేష్ఠామధుమద్దహ-  
 నా । ఉరున్మృణోతు యజమానాయలోకమ్ । మూలంప్రజావీర-  
 వతీవీదేయ । పరాచ్యేతు నిర్ముతిః పరాచా । గొభిర్నఖత్రీం  
 పశుభిస్సమక్తమ్ । అహర్భూయాద్యజమానాయ మహ్యమ్ ॥ ౧౪ ॥  
 అహర్నో అద్యసువితే దధాతు । మూలన్నఖత్రీమితి యద్వదన్తి ।  
 పరాచీనాచా నిర్ముతిన్నదామి । శివంప్రజాయై శివమస్తుమహ్యమ్ ।  
 యాదీవ్యా ఆప్తఃపయసా సంబభూవుః । యా అస్తరిఖ ఉత పాథి-



వీర్యాః । యాసామపాదా అను యన్తి కామమ్ । తాన ఆప్తశ్శ్చగ్ం-  
 ప్యోనా భవన్తు । యాశ్చకూప్త్యాయాశ్చ నాద్యోసముద్రియాః ।  
 యాశ్చవైతనీరుత ప్రా సచీర్యాః ॥ ౧౧ ॥ యాసామపాదామధుభన్-  
 యన్తి । తాన ఆప్తశ్శ్చగ్ం ప్యోనాభవన్తు । తన్నో విశ్వే ఉప శృణ్వ-  
 న్తుచైవాః । తదపాదా అభిసయన్తు యజ్ఞమ్ । తన్నఖిత్త్రం ప్రథ-  
 తాం ప్రశుభ్యః । కృషివృష్టిర్యజమానాయ కల్పతామ్ । శుభ్రాః క-  
 న్యాయువతయన్తుపేశసః । కర్మకృతస్సుకృతోవీర్యావతః । విశ్వ-  
 న్దేవా హవిషావర్థయన్తి । అపాదాః కామముప యాన్తు యజ్ఞ-  
 మ్ ॥ ౧౨ ॥ యస్తిస్త్రిహస్తభ్యశయభుర్వమేతత్ । అముచ్చత్రాకమ్-  
 దమూచ సర్వమ్ । తన్నో నఖిత్త్రమభిజిద్విజిత్య । శ్రియన్దధాత్వ-  
 హ్యగేయమానమ్ । ఉభౌత్రాకాబ్రహ్మణా సజ్జితైమా । తన్నోన-  
 ఖిత్త్రమభిజిద్విచప్తామ్ । తస్మిన్వయం పుతనాసుజ్జయేమ । తన్నో  
 దేవాస్తో అనుజానన్తు కామమ్ । శృణ్వన్తి శ్రోత్రామమృతస్య గ్ం-  
 పామ్ । పుణ్యామస్త్యా ఉపశృణోమి వాచమ్ ॥ ౧౩ ॥ మహీన్దేవీ-  
 విష్ణుపత్నీమజ్జారామ్ । ప్రతిచీమేనాగం హవిషాయజామః । త్రైధా  
 విష్ణురురుగ్రాయో విచక్రమే । మహీన్దీవం పృథివీమస్తరిఖమ్ ।  
 తన్నోచైత్రి శ్రవణచ్చమానా । పుణ్యగ్ం శ్లోకయజమానాయకృ-  
 ణ్యతీ । అష్టా దైవా వసవస్తస్మాసః । చతస్రో దేవీరజరాశ్చ-  
 విష్టాః । తేయజ్ఞం పాన్తురజసఃపరస్తాత్ । సప్తధర్మణామమృతగ్ంస్వ-  
 స్తి ॥ ౧౪ ॥ యజ్ఞన్నఃపాన్తు వసవఃపురస్తాత్ । దక్షిణతోభియన్తు  
 శ్రవిష్టాః । పుణ్యన్నఖిత్త్రమభిసవిశామ । మానో ఆరాతిరఘశ్శగ్ం-

సాఽగః । ఖత్తిస్యరాజామహాఽధిరాజః । నఖ్ఖత్తాగ్గం శత-  
 భిష్వగ్వసీష్ఠః । కౌదేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః । శతగ్ంస్తహ-  
 సా శేషజానిధతః । యజ్ఞస్మి రాజావరుణ ఉపయాతు । తస్మిన్విశ్వే  
 అభి సయన్తు దేవాః ॥ ౧౮ ॥ తస్మిన్ నఖ్ఖత్తిగ్ం శతభిష్వగ్వసాగమ్ ।  
 దీర్ఘమాయుః ప్రతిరభ్యేషజాని । అజపకపాదుదగాత్పురస్తాత్ ।  
 విశ్వభూతాని ప్రతిమోదమానః । తస్యదేవాః ప్రసవయన్తిసర్వే ।  
 ప్రోష్ఠప్రదాసో అమృతస్య గోపాః । విభాజమానస్సమిధాన ఉ-  
 గ్రః । ఆఽస్తరిష్ణమరువాదగన్ధ్యామ్ । తగ్ం సూర్యస్తేవమజ-  
 మకపాదమ్ । ప్రోష్ఠప్రదాసో అను యన్తి సవే ॥ ౨౦ ॥ అహి-  
 ర్భుద్ధియఃప్రథమానసతి । శ్రేష్ఠోదేవానాముత మానుషాణామ్ ।  
 తం బ్రోహ్మణాసామహస్సోమ్యాసః । ప్రోష్ఠప్రదాసో అభి ర్భున్తి  
 సర్వే । చత్వారి ఏకమభికమదేవాః । ప్రోష్ఠప్రదాస ఇతి యా-  
 వదన్తి । తేబుద్ధియో పరిషద్యగ్ంస్తువన్తః । అహిగ్ం ర్భున్తి సమ-  
 సోపసద్య । పూషారై వత్యస్వేతి పథామ్ । పుష్టిపతీ పశుపావాజబ-  
 స్త్యై ॥ ౨౧ ॥ ఇమాసహవ్యా ప్రయతాజమాణా । స్తుగైర్హియాన్త-  
 రుపయాతాయజమ్ । ఖుద్రాన్ప్రశూన్రష్టతురైవతినః । గావోన్దో-  
 అశ్వాగ్ం అస్వేతు పూషా । అన్నగ్ం ర్భున్తా బహుధావిరూపమ్ ।  
 వాజగ్ం సనుతాయజమానాయ యజమ్ । తదశ్వినావత్వయుజో-  
 పయాతామ్ । శుభజమిష్ఠే స్తుయమేచిరత్వైః । స్వన్నఖ్ఖత్తిగ్ం హ-  
 విషా యజన్తా । మధ్వాసంపృక్తా యజమా సమక్తా ॥ ౨౨ ॥ యా

దేవానాం బిషజా వావ్యవాహా । విశ్వస్య దూతావమృతస్య గో-  
 పా । తేనష్టత్రిజ్జుజమాదాపయాతామ్ । సమోశ్విభ్యోజ్జు-  
 మోఽశ్వయుగ్భ్యమ్ । అపప్రాప్నానం భరణీర్భరన్తు । తద్యమోరా-  
 జా భగవాన్విచప్తామ్ । లోకస్య రాజా మహతోమహాహి ।  
 సుగన్తః పథామభయజ్జుగోతు । యస్మిన్ష్వత్తై యమ ఏతిరాజా ।  
 యస్మిన్నేనమభ్యపిజ్చన్తదేవా । తదస్య చిత్తగ్ంహవిషాయజామ ।  
 అపప్రాప్నానం భరణీర్భరన్తు । నివేశన్తియతైదేవా అదధుః ॥ ౨౩ ॥  
 తతార్త మహ్యం ప్రాప్నోత్య యాన్తు యజ్జవాచగ్ం సస్వస్తి  
 దేవా అనుయన్తి సర్వవాసబస్త్వా సమక్తా దేవాస్త్రీణిచ ॥ ౨ ॥

సహానవాభవతి జాయమానో యమాదిత్యా లగ్ంశుమా  
 ప్తాయయన్తి । యేవిరూపై సమవసా సప్తయన్తి । సమాస-  
 న్తన్తు పరి తాతనాతే । విభూ ప్రభూ అనుభూవిశ్వతో హువే ।  
 తేనో నష్టత్రివావమాగమేతమ్ । వయన్దేవీ బ్రహ్మగా సవిదా-  
 నాః । సురత్నాసాదైవవీరిద్దధానాః । అహోరాత్రే హవిషావధా-  
 యన్తః । అతిప్రాప్నాన్తమతిముక్త్యాగమేమ । ప్రత్యవదృశ్యాయతీ ॥ ౧౦  
 ౨౪ ॥ పుష్పన్తీ దుహితాదివః । అపొమహీవృణతై చక్షుషా ।  
 తమోజ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ । ఉదుస్సీయాస్సచ దైసూర్యః । సచా  
 ఉద్యన్నష్టత్రిమర్చిమత్ । తవేదుప్తోపుష్టిసూర్యస్యచ । సంభక్తేన  
 గమేనుహి । తన్నోనష్టత్రిమర్చిమత్ । భానుమతైః ఉచ్చరత్ ।  
 ఉపయజ్జుహిహగమత్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రనష్టత్త్రాయ దైవాయ ఇన్ద్రాయేన్దుగ్ం  
 హవామహే । సనస్సవితా సువధన్నిమ్ । పుష్టిదావీరవత్తమమ్ ।

ఉద్భవ్యశ్చైత్రమ్ । అదితిర్న ఉరువ్యతు మహిమూషుమూతరమ్ । ఇద-  
 విష్ణుః ప్రతదివ్యః । అగ్నిమూర్ధా భువః । అనునోద్యానుమతిర-  
 స్విదనుమతైత్రమ్ । నాన్యవానాగ్ం స్విప్తమ్ ॥ ౨౬ ॥ ౧౦

అయత్యగమభిస్వప్తమ్ ॥ 3 ॥

అగ్నిర్వా అకామయత । అన్నాదోదేవానాగ్ం స్వామితి ।  
 స ప్రతమగ్నయైకృత్తికాభ్యః పురోదాశేమష్టాకపాలన్నిరవపత్ ।  
 తతోవైసోఽన్నాదోదేవానామభవత్ । అగ్నిరైవోదేవానామన్నాదః ।  
 యథాహవా అగ్నిదేవానామన్నాదః । ప్రవగ్ంహవాప్రవ మను-  
 ష్యాణాం భవతి । య ప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవవేద ।  
 సోఽత్రజహోతి । అగ్నయైస్వాహా కృత్తికాభ్యస్సాస్విహా । అమృ-  
 యైస్వాహా దులాయైస్వాహానితత్యైస్వాహాఽభ్రయన్త్యైస్వాహా ।  
 మైఘయన్త్యైస్వాహా వర్షయన్త్యైస్వాహా । చుపుణీ కాయైస్వా-  
 హేతి ॥ ౨౭ ॥ ప్రజాపతిఃప్రజాఅస్యజత । తాఅస్మాథస్సప్తాః పరాచీ-  
 రాయా । తానాగ్ం రోహిణీమభ్యధ్యాయత్ । సోఽకామయత ।  
 ఉప్తమావతేతత । సమేనయాగచ్ఛయేతి । స ప్రతం ప్రజాపతయే  
 రోహిణ్యైచరున్నిరవపత్ । తతోవైసాతము పావర్తత । సమేన-  
 యాగచ్ఛత । ఉపహవా ఏనంప్రియమావర్తతే । సంప్రియేణగచ్ఛతే ।  
 య ప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవవేద । సోఽత్రజహో-  
 తి । ప్రజాపతయైస్వాహా రోహిణ్యైస్వాహా । రోహమావాయైస్వాహా  
 ప్రజాభ్యస్సాస్విహేతి ॥ ౨౮ ॥ సోమోవా అకామయత । ఏషధీనా-  
 గ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి । స ప్రతగ్ంసామాయ మృగశీర్షాయ

శ్యామాకర్చురుంపయస్సి నిరవపత్ । తతోవై సఓషధీనాగ్ం రాజ్యామ-  
భ్యుయత్ । సమానానాగ్ం వావై రాజ్యామభిషయతి । యప్తే-  
న హవిషాయజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । సో-  
మాయస్వాహః మృగశీర్షాయస్వాహః ॥ ఇత్యకాభ్యస్సావహా-  
షధీభ్యస్సావహః । రాజ్యాయస్వాహః ॥ భిక్షత్యైస్సాహేతి ॥ ౨౯ ॥  
రుద్రోవా అకామయత । ప్రశుమాన్ శ్శాన్యమితి । స పతగం రుద్రా-  
యాద్రాఢ్యైప్రియ్యజ్గవత్కర్చురుంపయస్సి నిరవపత్ । తతో వై సపశు-  
మానభవత్ । ప్రశుమా వావై భవతి । య ప్తేన హవిషాయజతే ।  
య ఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । రుద్రాయస్వాహః ౨౨-  
ద్రాఢ్యైస్వాహః । పిన్వమానాయై స్వాహః ప్రశుభ్యస్సావహేతి ॥ ౩౦ ॥  
ఋగ్నావాఞ్చయమలోమకాఽఽనీత్ । సాఽకామయత । ఓషధీభిర్వ-  
పుతిభిః ప్రజాయేయేతి । సై తమదిత్యై పునర్వసుభ్యాక్చురున్నిరవ-  
పత్ । తతోవాఞ్చయమోషధీభిర్వపుతిభిః ప్రజాయత । ప్రజాయతే  
హవై ప్రజయూప్రశుభిః । య ప్తేన హవిషాయజతే । య ఉచైనదై-  
వవేద । సోఽత్రజహోతి । అదిత్యైస్వాహః పునర్వసుభ్యామ్ ।  
స్వాహః భూత్యైస్వాహః ప్రజాత్యైస్వాహేతి ॥ ౩౧ ॥ బృహస్పతిర్వా  
అకామయత । బ్రహ్మవర్చసీస్యామితి । స పతం బృహస్పతయేతి-  
ష్యాయనైవారక్చురుం పయస్సి నిరవపత్ । తతోవై సబ్రహ్మవర్చ-  
స్యభవత్ । బ్రహ్మవర్చసీ హవై భవతి । యప్తేన హవిషాయ-  
జతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । బృహస్పతయై స్వా-  
హః తిష్యాయ స్వాహః । బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి ॥ ౩౨ ॥ దై-

వాసుదాయస్య త్వా అపకా । తేదేవాస్తస్మేభ్యః ఆశ్రేమాభ్యంత్యై  
 కరమృన్నిరవపకా । తావతాభిరైవ దైవతాభిరుపానయా ।  
 ఏతాభి మాక వై దైవతాభిర్ద్వైవంతం భ్రాతృవ్యముపనయతి ।  
 యప్తేన హవిషాయజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి ।  
 స్తద్భ్యేభ్యస్సాస్వాహాఽఽశ్రేమాభ్యస్సాస్వాహా । ద్వస్తశూకేభ్యస్సాస్వాహేతి ॥  
 33 ॥ పితరోవా అకా మయత । పితృల్లోకముధ్నుయామేతి । సప్తతం  
 పితృభ్యో మఘాభ్యః పురోదాశగ్ం వట్కు పాలన్నిరవపకా ।  
 తతోవై తేపితృల్లోకఆర్ఘ్యకా । పితృల్లోకేహవాముధ్నాతి । య  
 ప్తేన హవిషాయజతే । య ఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి ।  
 పితృభ్యస్సాస్వాహా మఘాభ్యః । సాస్వాహాఽవఘాభ్యస్సాస్వాహా గదాభ్యః  
 సాస్వాహాఽరువతీభ్యస్సాస్వాహేతి ॥ 34 ॥ అర్చ్యమా వాఅకామయత ।  
 ప్రశుమాన్ ధ్నాస్వామితి । సప్తతమర్చ్యమై ఫల్గునీభ్యాఞ్చరున్నిరవపత్ ।  
 తతోవై సప్తశుమానభవత్ । ప్రశుమాన్ హవైభవతి । యప్తేన హ-  
 విషాయజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । అర్చ్యమై  
 సాస్వాహా ఫల్గునీభ్యాన్ సాస్వాహా । ప్రశుభ్యస్సాస్వాహేతి ॥ 35 ॥ భగోవా  
 అకామయత । భగీశ్రేష్ఠీదైవానాగ్ం స్వామితి । సప్తతం భగాయ  
 ఫల్గునీభ్యాఞ్చరున్నిరవపత్ । తతోవై సభగీశ్రేష్ఠీదైవానామభవత్ ।  
 భగీహవై శ్రేష్ఠీసమానానాం భవతి । యప్తేన హవిషాయజతే ।  
 యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । భగాయసాస్వాహా ఫల్గునీ-  
 భ్యాన్ సాస్వాహా । శ్రేష్ఠీస్థాయస్వాహేతి ॥ 36 ॥ సప్తతావా అకామ-  
 యత । శ్రన్మదైవా దధీరకా । సప్తతాస్వామితి । సప్తతగ్ం సప్తతే

హస్తాయ పురోదాశద్వాదశకపాలన్నిరవపదాక్షానాన్వీహీణా-  
 మ । తతోవై తస్మైశ్రద్ధేవా అదధత । సప్తితాఽభవత్ । శ్రద్ధవా  
 అస్మై మనుష్యాదధతే । సప్తితా సమానానాంభవతి । యప్తతేన  
 హవిషాయజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । సప్తితే  
 స్వాహా హస్తాయ । స్వాహాదస్తతే స్వాహాపృథితే । స్వాహాప్రియ-  
 చ్చైస్వాహాప్రతిగృభ్యతే స్వాహేతి ॥ ౩౭ ॥ త్వష్టావా అకామయత ।  
 చిత్రం ప్రజావిన్దయేతి । సప్తతన్వప్తేచిత్రాయై పురోదాశమ-  
 ప్తాకపాలన్నిరవపత్ । తతోవై సచిత్రం ప్రజామవిన్దత । చిత్రగ్ం  
 హవైప్రజావిన్దతే । యప్తతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదైవ-  
 వేద । సోఽత్రజహోతి । త్వష్టే స్వాహా చిత్రాయైస్వాహా । చై-  
 త్రాయైస్వాహాప్ర జాయైస్వా హేతి ॥ ౩౮ ॥ వాయుర్వా అకామ-  
 యత । క్రామచారమేషు లోకేష్వభిజయేయమితి । సప్తతద్వాయవై  
 నిష్టాయైగృప్త్యైదుగ్ధం పయోనిరవపత్ । తతోవై సకామచార మే-  
 షులోకేష్వభ్యజయత్ । క్రామచారగ్ంహవాఽమలోకేష్వభిజయతి ।  
 యప్తతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి ।  
 వాయవైస్వాహా నిష్టాయైస్వాహా । క్రామచారాయైస్వాహాఽభిజత్యై  
 స్వాహేతి ॥ ౩౯ ॥ ఇన్ద్రాగ్నీవా అకామగేతామ్ । శ్రైష్ఠ్య-  
 న్దేవానామభిజయేవేతి । తావేతమిన్ద్రాగ్నీ భ్యావ్వికాభాభ్యాం పు-  
 రోదాశమేకాదశకపాలన్నిరవపతామ్ । తతోవై తాశ్రైష్ఠ్యేన్దేవా-  
 నామభ్యజయతామ్ । శ్రైష్ఠ్యగ్ం హవైసమానానా మభిజయతి ।  
 యప్తతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి ।

ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా । శైష్ట్యా  
 స్వాహా ౭భిజిత్యైస్వాహేతి ॥ ౪౦ ॥ అథైతత్సౌరామాన్య అజ్య  
 నివకపతి । కామోష్టై పౌణామాసీ । కామ అజ్యమ్ । కామేన్ద్ర-  
 వకామగ్ంసమర్థయతి । జ్వప్రమేన్దగ్ం సకామ ఉపనమతి । యేన్ద్రకా-  
 మేన్దయజతే । సోఽత్రజహోతి । పౌణామాన్యై స్వాహాకామా-  
 యస్వాహా ౭౭గ్త్యైస్వాహేతి ॥ ౪౧ ॥ ౪ ॥

మిత్రోవా అకామయత । మిత్రోధేయమైషు లోకేష్వభిజయే-  
 యమితి । స ప్రతంమిత్రాయానూరాధేభ్యశ్చరున్నిరవపత్ । తతోవై  
 సమిత్రోధేయమైషు లోకేష్వభ్యజయత్ । మిత్రోధేయగ్ంహవా ప్రమ  
 లోకేష్వభిజయతి । య ప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దైవవేద ।  
 సోఽత్రజహోతి । మిత్రాయస్వాహా ౭నూరాధేభ్యస్వాహా । మిత్రో-  
 ధేయాయస్వాహా ౭భిజిత్యై స్వాహేతి ॥ ౪౨ ॥ ఇన్ద్రోవా అకామ-  
 యత । జ్యేష్ఠ్యన్దేవానామభిజయేయమితి । స ప్రతమిన్ద్రాయ జ్యే-  
 ష్ఠాయైపురోహితమే కాదశకపాలన్నిరవపన్నహవిహేణమ్ । తతో  
 వైసజ్యేష్ఠ్యన్దేవానామభ్యజయత్ । జ్యేష్ఠ్యగ్ంహవైసమానా-  
 నామభిజయతి । యప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దైవవేద ।  
 సోఽత్రజహోతి । ఇన్ద్రాయస్వాహాజ్యేష్ఠాయైస్వాహా । జ్యేష్ఠాయ  
 స్వాహా ౭భిజిత్యై స్వాహేతి ॥ ౪౩ ॥ ప్రజాపతిర్వాఅకామయత । మూ-  
 లంప్రజావీన్దయేతి । స ప్రతంప్రజాపతయైమూలాయచరున్నిరవపత్ ।  
 తతోవైసమూలం ప్రజామవిన్దత । మూలగ్ం హవైప్రజావీన్దతే ।  
 య ప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దైవవేద । సోఽత్రజహో-



తే । ప్రజాపతయైస్వాహా మూలాయస్వాహా । ప్రజాయైస్వాహా ॥  
 ౪౪ ॥ ఆహా వా ఆకామయన్త । సముద్రజ్ఞామమభిజయేమితి । తా  
 వ్రతమద్యోఽపాదాభ్యశ్చరున్నిరవహా । తతోవై తాస్సముద్ర-  
 జ్ఞామమభ్యజయన్ ॥ సముద్రగ్ం హవై కామమభిజయతి । యన్త-  
 తేనహవిహాయజతే । యఉచైనదేవవేద । సోఽత్రజహోతి । అ-  
 ద్యోస్వాహాఽపాదాభ్యస్వాహా । సముద్రాయస్వాహా కామా-  
 యస్వాహా । అభిజత్యైస్వాహా ॥ ౪౫ ॥ విశ్వేవై దేవా ఆకామ-  
 యన్త । అనపజయ్యజ్ఞాయేమితి । త వ్రతవిశ్వేభ్యో దేవేభ్యోఽపా-  
 దాభ్యశ్చరున్నిరవహా । తతోవై తేనపజయ్యమజయన్ ॥ అన-  
 పజయ్యగ్ం హవైజయతి । యన్తతేన హవిహాయజతే । యఉచైన-  
 దేవవేద । సోఽత్రజహోతి । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్వాహాఽపా-  
 దాభ్యస్వాహా । అనపజయ్యాయస్వాహాఽభిజత్యైస్వాహా ॥ ౪౬ ॥  
 బ్రహ్మవా ఆకామయత్ । బ్రహ్మలోకమభిజయేయమితి । తదైతం  
 బ్రహ్మణోఽభిజతే చరున్నిరవహత్ । తతోవై తద్బ్రహ్మలోకమభ్య-  
 జయత్ । బ్రహ్మలోకగ్ం హవా అభిజయతి । యన్తతేన హవిహా-  
 యజతే । యఉచైనదేవవేద । సోఽత్ర జహోతి । బ్రహ్మణో  
 స్వాహాఽభిజతేస్వాహా । బ్రహ్మలోకాయస్వాహాఽభిజత్యైస్వాహా-  
 ॥ ౪౭ ॥ విష్ణుర్వా ఆకామయత్ । పుణ్యగ్ం శ్లోకగ్ం శృణ్వ-  
 య । సమాప్తాపీ కీర్తిరాగచ్ఛదితి । స వ్రతవిష్ణవే శ్రోణాయై పు-  
 రోదాశేన్రికపాలన్నిరవహత్ । తతోవై సపుణ్యగ్ం శ్లోకమశృణు-  
 త । నైసం హపీ కీర్తిరాగచ్ఛత్ । పుణ్యగ్ం హవైశ్లోకగ్ం శృణు-

తే । యేన సోఽపి కీర్తిరాగచ్ఛతి । యేన తేన హవిషాయజితే । యేన ఉచైన దైవవేద । సోఽత్ర జహోతి । విష్ణవైస్వాహోశ్రోగాయై స్వాహా । శ్రోతాయస్వాహా శ్రుతాయస్వాహేతి ॥ ౪౮ ॥ వసంతోవాత కామయంత । అగ్రన్దేవతానాం పరియామతి । త ఏతం వసుభ్యశ్చ విష్ణాభ్యశ్చ పురోదాశే ముష్టాకపాలన్నిరవమత్ । తతోవై తేఽగ్రన్దేవతానాం పర్యాయత్ । అగ్రగేహావై సమానానాం పర్యతి । యేన తేన హవిషాయజితే । యేన ఉచైన దైవవేద । సోఽత్ర జహోతి । వసుభ్యస్వాహా శ్రవిష్ణాభ్యస్వాహా । అగ్రాయస్వాహా పర్యత్యై స్వాహేతి ॥ ౪౯ ॥ ఇన్ద్రోవా అకామయత । దృఢోఽశిథిలస్యామితి । స ఏతం వరుణాయ శ్రతభిషజై భుక్షేభ్యశ్చ పురోదాశే ముష్టాకపాలన్నిరవమత్కృష్ణానాన్ద్రీహీణామ్ । తతోవై విద్యుశోఽశిథిలోఽభవత్ । దృఢోహవా అశిథిలోభవతి । యేన తేన హవిషాయజితే । యేన ఉచైన దైవవేద । సోఽత్ర జహోతి । వరుణాయస్వాహా శ్రతభిషజైస్వాహా । భుక్షేభ్యస్వాహేతి ॥ ౫౦ ॥ అహోవా ఏకసాదకామయత । తైస్సీన్ద్రబ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । స ఏతం మహాయైకసాదే ప్రోష్ణపదేభ్యశ్చ రున్నిరవమత్ । తతోవై సతైస్సీన్ద్రబ్రహ్మవర్చస్యభవత్ । తైస్సీన్ద్రావై బ్రహ్మవర్చసీభవతి । యేన తేన హవిషాయజితే । యేన ఉచైన దైవవేద । సోఽత్ర జహోతి । అహాయైకసాదే స్వాహా ప్రోష్ణపదేభ్యస్వాహా । తైస్సీస్వాహా బ్రహ్మవర్చసాం స్వాహేతి ॥ ౫౧ ॥ అహోరైవ బుద్ధియాఽకామయత । ఇమాం ప్రతిష్ఠాప్నోయేతి । స ఏతం మహాయే బుద్ధియాం ప్రోష్ణపదేభ్యః

పురోహతంభూమికపాలన్నిరవపత్ । తతోవై సజ్జమాంప్రతిష్ఠామ-  
 విస్తత । ఇమాగ్ం మావైప్రతిష్ఠావిస్తతే । యప్తేనమావిస్తాయతే ।  
 యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । అహాయేబుద్ధియాయ  
 స్వాహాప్రాప్తవదేభ్యస్సాహా । ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి ॥ ౧౨ ॥ పూ-  
 షావాఅకామయత । ప్రశుమాన్ ద్ద్యుమితి । సప్తతంపూష్టైరైవతై  
 చ్చభున్నిరవపత్ । తతోవై సప్తశుమానభవత్ । ప్రశుమాన్ మావైభ-  
 వతి । యప్తేన మావిస్తాయతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజ-  
 హోతి । పూష్టైస్వాహారైవతైస్సాహా । ప్రశుభ్యస్సాహేతి ॥ ౧౩ ॥  
 అశ్వినావాఅకామయేతామ్ । శ్రోత్రస్త్రిన్వనావబధిరాస్యావేతి । తావైత-  
 మశ్వినోమశ్వయుగ్భ్యంపురోహతేద్వికపాలన్నిరవపతామ్ । తతో-  
 వైతా శ్రోత్రస్త్రిన్వనావబధిరావభవతామ్ । శ్రోత్రస్త్రిన్వనావాఅబధిరాభ-  
 వతి । యప్తేన మావిస్తాయతే । యఉచైనదైవవేద । సోఽ-  
 త్రజహోతి । అశ్వినోద్భ్యగ్ం స్వాహాఽశ్వయుగ్భ్యగ్ంస్వాహా । శ్రో-  
 త్రాయస్వాహాశ్చతైస్సాహేతి ॥ ౧౪ ॥ యమోవా అకామయత ।  
 పితృగాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి । స పితర్యుమాయాప్తభరణీ-  
 భ్యశ్చైరున్నిరవపత్ । తతోవై సపితృగాగ్ంరాజ్యమభ్యజయత్ ।  
 సమానానాగ్ం మావై రాజ్యమభిజయతి । యప్తేన మావిస్తాయతే ।  
 యఉచైనదైవవేద । సోఽత్రజహోతి । యమాయస్వాహాఽప్తభర-  
 ణీభ్యస్సాహా । రాజ్యాయస్వాహాఽభిజతైస్సాహేతి ॥ ౧౫ ॥  
 అత్తతద మావాస్యాయా అజ్యగ్నిరవపతి । కామోవా అమావాస్యా ।

కామః ఆజ్యమ్ । కామేనైవ కామగ్ం సమర్థయతి । జ్ఞప్రమేషగ్ం  
సకామః ఉపనమతి । యేనైవ కామేన యజతే । సోఽత్ర జహోతి ।  
అమావాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహాఽఽగత్యైస్వా-  
హాతి ॥ ౧౬ ॥

చన్ద్రమావా అకామయత । అహోర్త్రాతానర్థమాసాన్మాసా-  
న్మృతూన్ ధన్వన్తరమాప్తాన్ । చన్ద్రమస్తస్సాయుజ్యగ్ం సహోకతా-  
మాప్నుయామితి స ప్రతజ్ఞున్ద్రమసే ప్రతీదృశ్యాయైపురోదాశం తచ్చ-  
దశకపాలన్నిరవతత్ । తతోనై సోఽహోర్త్రాతానర్థమాసాన్మా-  
సాన్మృతూన్ ధన్వన్తరమాప్తాన్ । చన్ద్రమస్తస్సాయుజ్యగ్ం సహోకతా-  
మాప్నోత్ । అహోర్త్రాతానావా అర్థమాసాన్మాసాన్మృతూన్-  
ధన్వన్తరమాప్తాన్ । చన్ద్రమస్తస్సాయుజ్యగ్ం సహోకతామాప్నోతి ।  
య ప్రతేన హవిషాయజతే । యఉచైవ దైవవేద । సోఽత్ర జ-  
హోతి । చన్ద్రమసేస్వాహా ప్రతీదృశ్యాయైస్వాహా । అహోర్త్రాతేభ్య-  
స్సాస్వాహాఽర్థమాసేభ్యస్సాస్వాహామాసేభ్యస్సాహితుభ్యస్సాస్వాహా-  
స్తవధ్వరాయ స్వాహాతి ॥ ౧౭ ॥ అహోర్త్రాతేవా అకామయేతా-  
మ్ । అత్యహోర్త్రాతేముచ్యేనహి । సహావహోర్త్రాతే ఆప్నుయాత్తా-  
మితి । తే ప్రతమహోర్త్రాతాభ్యోచ్చయన్నిరవతతామ్ । ద్వయా-  
న్మాప్నోహిణామ్ । త్సుక్లానాఞ్చ కృష్ణానాఞ్చ । పృథావ్యోద్ధూగ్ం ।  
త్యైతాయైచ కృష్ణాయైచ । తతోనై తే అత్యహోర్త్రాతే అముచ్యతే  
నైసే అహోర్త్రాతే ఆప్నుతామ్ । అతిహావా అహోర్త్రాతే ముచ్య-  
తే । నైసమహోర్త్రాతే ఆప్నుతః । యప్రతేన హవిషాయజతే । య

ఉచైవ దైవవేదః । సోఽత్ర జహోతి । అహ్నే స్వాహా రాత్రీయై స్వా-  
హా । అతిముక్త్యై స్వాహేతి ॥ ౧౮ ॥ ఉపావా అకామయత । ప్రి-  
యాఽఽదిత్యస్య సుభగాస్యామితి । సైతముషసే చరున్నిరవపత్ ।  
తతోవై సాప్రియాఽఽదిత్యస్య సుభగాఽభవత్ । ప్రియోహువై స-  
మూనానాగ్ం సుభగాభవతి । యప్తతేన హవిషాయజతే । య ఉచై-  
వ దైవవేదః । సోఽత్ర జహోతి । ఉప సై స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహా ।  
వ్యూహుష్ట్యై స్వాహా వ్యుచ్ఛన్త్యై స్వాహా । వ్యుష్టయై స్వాహేతి ॥  
౧౯ ॥ అథైత సై నఖత్రాయ చరున్నిరవపతి । యథాత్వన్తవానా-  
మసి । ఏవముహం మనుష్యాణాం భూయాసమితి । యథాహవా ఏత-  
ద్దైవాసామ్ । ఏవగ్ం హవా ఏవ మనుష్యాణాం భవతి । యప్తతేన  
హవిషాయజతే । య ఉచైవ దైవవేదః । సోఽత్ర జహోతి । నఖత్రా-  
య స్వాహా దేవ్యతే స్వాహ ఇక్షిద్యతే స్వాహా దితాయ స్వాహా హ-  
రన్తే స్వాహా భరన్తే స్వాహా । భాజసే స్వాహా తేజసే స్వాహా । తప-  
సే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి ॥ ౨౦ ॥ సూర్యోవా అకామ-  
యత । నఖత్రాణాం ప్రతిష్ఠాస్యామితి । సప్తతగ్ం సూర్యాయ నఖ-  
త్రేభ్యశ్చరున్నిరవపత్ । తతోవై స నఖత్రాణాం ప్రతిష్ఠాఽభవ-  
త్ । ప్రతిష్ఠాహువై సమూనాసాం భవతి । యప్తతేన హవిషాయజ-  
తే । య ఉచైవ దైవవేదః । సోఽత్ర జహోతి । సూర్యాయ స్వాహా  
నఖత్రేభ్యస్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥ ౨౧ ॥ అథైత మదిత్యై  
చరున్నిరవపతి । ఇయవా అదితిః । అస్యామేన ప్రతిష్ఠతి । సోఽత్ర

జహాతి । అదిత్యైస్సాహం ప్రతిష్ఠాయైస్సాహేతి ॥ ౬౨ ॥ అథై-  
 విష్ణవేచరున్నిర్యపతి । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞ ఏవాన్తతఃప్రతిష్ఠతి ।  
 సాత్రజహాతి । విష్ణవైస్సాహం యజ్ఞాయైస్సాహం । ప్రతిష్ఠాయై-  
 స్సాహేతి ॥ ౬౩ ॥

॥ ౬౩ ॥

అగ్నిః పశ్చిదశ ప్రజాపతిహోదశ సోమః ఏకాదశ రుద్రో-  
 దక్షశ్చైకాదశ బృహస్పతిదశ దేవాసురా నవవీరర ఏకాదశా-  
 ర్యమా ధన్వాదశ దశసవితా చతుర్దశ త్వష్టానాయు రిన్ద్రాగ్నిదశ  
 దశాథైతత్సోమసా అష్టాపశ్చదశ । మిత్రశస్త్రోప్రజాపతిదశ  
 దశాప ఏకాదశ విశ్వే బ్రహ్మాదశదశవిష్ణుప్రయోదశవసవ ఇన్ద్రో-  
 ఒకోహరైర్విబుధ్నియఃపూషాఒశ్వినో యమాదశ దశాథైతదమా-  
 వాస్యాయాఅష్టాపశ్చదశ ॥ చంద్రమాపశ్చదశాహారాశోస్తదశో-  
 మా ఏకాదశాథైత సై నఖత్రాయ త్రయోదశ సూర్యో దశాథైత-  
 మదిత్యై పశ్చాథైతవిష్ణవై పృథ్విస్త ॥

సవితాఒఒశూనావీహీణామిన్ద్రో మహావీహీణా మిన్ద్రో-  
 క్షమానావీహీణామహారాత్రే ద్వయానావీహీణామ్ । వీరర  
 మ్మట్కపాలగ్ం సవితా ద్వాదశకపాలమిన్ద్రాగ్ని ఏకాదశకపాల-  
 మిన్ద్రో ఏకాదశకపాలమిన్ద్రో దశకపాలవిష్ణుస్త్రికపాలమహిర్భూమి-  
 కపాలమశ్వినో ద్వికపాలశస్త్రోమూః పశ్చిదశకపాలమగ్ని త్వష్టా  
 వసవోఒష్టాకపాలమన్యత్ర చరుమ్ రుద్రోఒర్యమాపూషాపశుమా-  
 న్శ్చాన్యగ్ంసోమో రుద్రోబృహస్పతిః పయసి వాయుః కయస్సోమో

వాయురీన్ద్రాగ్నీ మిత్ర ఇన్ద్రో అపౌ బ్రహ్మయమోఽభిజతై శ్రీతవ్ష్టాభ్య-  
 బాపతిఃప్రజాయై పార్థమస్యాఅమావాస్యాయాఅగతై శ్రీ విశ్వేశత్యా  
 అశ్వినౌశ్రుతై శ్రీ । బ్రహ్మతదైతవ్ష్టాసుప్తతవాయుసుప్తతదావ-  
 స్తాః । పితరో విశ్వేవసవోకామయన్తమెతి తప్తతన్నిరవపః । అపౌ-  
 కామయన్తమెతితాప్తతన్నిరవపః । ఇన్ద్రాగ్నీ అశ్వినౌవ కామయె-  
 తావెతితావెతన్నిరవపతామ్ । అక్షరోరాత్రేవా అకామయేతామ-  
 తితె వ్తతన్నిరవపతామ్ । అన్యతాకామయత్రమితి స వ్తతన్నిరవ-  
 పత్ । ఇన్ద్రాగ్నీ జ్యేష్ఠమిన్ద్రో జ్యేష్ఠమిన్ద్రో దృఢః । అహీస్సూ-  
 ర్యోఽదిత్యైశ్చవిష్ణవే ప్రతిష్ఠాయై । సోమో యమస్సమానానామ్ ।  
 అగ్నిర్నోరీషన్తస్యత్రరీషః ॥

అగ్నిర్న ఋధ్యాస్తనవోనవోఽగ్నిమిత్ర ఇన్ద్రోమాష్టభః ॥  
 అగ్నిర్నస్తనో వాయురహీర్భు భ్నియ ఋభూవా ఇయమ-  
 తై తర్పణమాస్యా అజోవా ఏకప్రాభూర్వ్యప్రివష్టిః ॥ ౬౪ ॥  
 అగ్నిర్నపాతుప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

హరిః ఓమ్



**ద్వితీయప్రపాఠకః**

హరిః ఓమ్ ॥ తృతీయస్యామితో ద్వివిసామ ఆసీత్ । తక్గాయ-  
 త్ర్యోఽవారత్ । తస్యప్రణామచ్ఛిద్యత । తత్పణోఽభవత్ ।

వాయురీన్ద్రాగ్నీ మిత్ర ఇన్ద్రో అపౌ బ్రహ్మయమోఽభిజతై శ్రీతవ్ష్టాభ్య-  
 బాపతిఃప్రజాయై పార్థమస్యాఅమావాస్యాయాఅగతై శ్రీ విశ్వేశత్యా  
 అశ్వినౌశ్రుతై శ్రీ । బ్రహ్మతదైతవ్ష్టాసుప్తతవాయుసుప్తతదావ-  
 స్తాః । పితరో విశ్వేవసవోకామయన్తమెతి తప్తతన్నిరవపః । అపౌ-  
 కామయన్తమెతితాప్తతన్నిరవపః । ఇన్ద్రాగ్నీ అశ్వినౌవ కామయె-  
 తావెతితావెతన్నిరవపతామ్ । అక్షరోరాత్రేవా అకామయేతామ-  
 తితే వ్రతన్నిరవపతామ్ । అన్యతాకామయత్రమితి స వ్రతన్నిరవ-  
 పత్ । ఇన్ద్రాగ్నీ జ్యేష్ఠమిన్ద్రో జ్యేష్ఠమిన్ద్రో దృఢః । అహీస్సూ-  
 ర్యోఽదిత్యైశ్వినౌవే ప్రతిష్ఠాయై । సోమో యమస్సమానానామ్ ।  
 అగ్నిర్నోరీషన్తస్యత్రరీషః ॥

అగ్నిర్న ఋధ్యాస్తనవోనవోఽగ్నిమిత్ర ఇన్ద్రోమాష్టభః ॥

అగ్నిర్నస్తనో వాయురహీర్భు భ్నియ ఋభూవా ఇయమ-

తై తత్సేణామాస్యా అజోవా ఏకప్రాభూర్వ్యప్రివష్టిః ॥ ౬౪ ॥

అగ్నిర్నపాతుప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

హరిః ఓమ్



## ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ తృతీయస్యామితో ద్వివిసామ ఆసీత్ । తక్గాయ-

త్ర్యోఽవారత్ । తస్యప్రణామచ్ఛిద్యత । తత్సేణోఽభవత్ ।



తత్త్వస్య కర్తృత్వమ్ । బ్రహ్మవైప్రర్థః । యత్ప్రర్థశాఖయా వత్సానా-  
 పాకరోతి । బ్రహ్మైవైనా నపాకరోతి । గాయత్రీవైప్రర్థః । గా-  
 యత్రాపకవః ॥ ౧ ॥ తస్మాత్ప్రీతిని పరస్య కలాశాని । త్రిపదాగా-  
 యత్ర । యత్ప్రర్థశాఖ యాగాః ప్రార్పయతి । స్వయైవైనాదైవత-  
 యాప్రార్పయతి । యజ్ఞామయేతాప్రశుస్సాన్యదితి । అప్రగా-  
 న్తస్యై శుష్కాగ్రామాపారేత్ । అప్రశుదైవభవతి । యజ్ఞామయేత-  
 పశుమాన్ క్షాన్యదితి । బహుప్రర్థాన్తస్యై బహుశాఖామాపారేత్ ।  
 పశుమన్తస్యైవై నన్యరోతి ॥ ౨ ॥ యత్ప్రార్పితా మాపారేత్ । దేవ-  
 లోకమభి జయేత్ । యదుదీచీం మనుష్యలోకమ్ । ప్రాచీముదీచీ-  
 మాపారతి । ఉభయోర్లోకయోరభిజిత్యై । ఇషేత్వోర్జైత్వై త్యా-  
 హ । ఇషమైవోర్జాయమానేదభాతి । వాయవస్థే త్యాహ ।  
 వాయుర్వా అన్తర్భిస్యాధ్యక్షాః । అన్తర్భిదైవత్యాః ఖలువైప్రకవః ॥  
 ౩ ॥ వాయవ ఏవైవాయస్పరిదదాతి । క్రవా ఏనానేతదాకరోతి । య-  
 దాహ । వాయవస్థే త్యుప్తాయవస్థే త్యాహ । యజమానాయైవ  
 ప్రశూనుపహ్వయతే । దైవావస్సవితా ప్రార్పయత్విత్యాహ వ్రసూ-  
 త్యై । శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఇత్యాహ । యజ్ఞాహి శ్రేష్ఠతమజ్ఞర్మ ।  
 తస్మాదైవమాహ । ఆప్యాయధ్వమహ్నియా దేవభాగమిత్యాహ ॥ ౪ ॥  
 వత్సభ్యశ్చైవా ఏతాః పురామనుష్యేభ్యశ్చాప్యాయన్త । దైవేభ్య  
 ఏవైనా ఇన్ద్రాయాప్యాయయతి । ఊర్జస్వతీః పయస్వతీరిత్యాహ ।  
 ఊర్జాగ్ంహి పయస్సమృరన్తి । ప్రజావతీరనమీనా అయహ్నా ఇ-

త్యాహా ప్రజాత్యై । మావస్త్వైన ఈశత మాఽనుశగ్ంసత్యాహా  
 గుప్త్యై । దుద్రస్య హేతిఃపరివా వృక్షక్తిత్యాహ । దుద్రాదైవైనా-  
 స్త్రాయితే । ద్రివా అస్మిన్గోపతే న్యత బహీరిత్యాహ । ద్రివా  
 ఏవాస్మిన్బహీర్వీకరోతి ॥ ౧ ॥ యజమానస్య ప్రశూన్వాహీత్యాహ ।  
 ప్రశూనాన్గోపీథాయ । తస్మాద్ధాన్యం ప్రశవ ఉపసమావర్తనై ।  
 అనధస్సాదయతి । గర్భాదాన్ధృత్యా అప్రపాదాయ । తస్మాద్గర్భాః  
 ప్రజానామప్రపాదుకాః । ఉపరీవనిదధాతి । ఉపరీవ హి సువగో-  
 లోకః । సువర్గస్యలోకస్యసమప్త్యై ॥ ౬ ॥

ప్రశవఃకరోతి ప్రశవాదేవభాగమిత్యాహ కరోతి నవచ ॥ ౧ ॥

దైవస్యత్యాసవితుఃప్రసవ ఇత్యశ్వప్రశుమాదత్తైవసూత్యై ।  
 అశ్వినోర్భావభాగమిత్యాహ । అశ్వినోహి దైవానామధ్వర్యా అ-  
 స్తామ్ । పూర్ణాహస్తాభాగమిత్యాహ యత్యై । యోవా ఓషధీ-  
 పర్వశోవేద । నైనాస్సహీనస్తి । ప్రజాపతిర్వా ఓషధీపర్వశోవేద ।  
 సహనానహీనస్తి । అశ్వప్రశ్వా ౭ ర్హిరచ్చేతి । ప్రాజాపత్యోవా  
 అశ్వస్సయోనిత్యాయ ॥ ౭ ॥ ఓషధీనామహిగ్ంసాయై । యజస్య  
 ఘోషదనీత్యాహ । యజమాన ఏవర్తయిన్దధాతి । క్రతుష్టగ్ం  
 రఖ్యప్రత్యుష్టా ఆరాతయ ఇత్యాహ । రష్మస్తామపహత్యై । ప్రేయమ-  
 గాధిషణా బర్హిరచ్చేత్యాహ । విద్యావై ధిషణా । విద్యయైవైవ-  
 దచ్చేతి । మనునాక్పతాస్త్వధయావిత్ప్రేత్యాహ । మాఽవీహిపర్-  
 శుస్త్వధాకృతా ॥ ౮ ॥ త ఆవహన్తి కవయఃపురస్తాదిత్యాహ ।  
 శుశ్రువాగ్ం సోవైకవయః । యజ్ఞపురస్తాత్ । ముఖత ఏవ యజ్ఞ-

మారభతే । అథాయదేతదుక్తాయతః కుతశ్చ హరితి । తత్ప్ర-  
 చ్యవన దిశోభవతి । దేవేభ్యోజప్తమిహ బర్హిరసద్ద ఇత్యాహ ।  
 బర్హిమస్మద్ధ్యై । కమణోఽనపరాధాయ । దేవానాంపరిషూ-  
 తమసీత్యాహ ॥౯॥ యద్వా ఇదశ్శిశ్ను । తద్దేవానాం పరిషూ-  
 తమ్ । అథో యథావస్యసే ప్రతిప్రచ్యాహేదబ్జరిష్యామితి । ఏవ-  
 మేవ తదధ్వర్యుదేవేభ్యః ప్రతిప్రచ్య బర్హిదాశతి । అత్యనోఽ-  
 హిగంసాయై । యానత స్తస్మాద్ధ్వరి దిశేత్ । యత్రేహముచ్చిగ్ధం-  
 ష్యాత్ । అతితద్యజ్జస్య రేచయేత్ । ఏకగ్ధం స్తమ్బంపరిదిశేత్ । తగ్ధం  
 సర్వదాయాత్ ॥ ౧౦ ॥ యజ్ఞస్యానతిరేకాయ । వర్షవృద్ధమసీ-  
 త్యాహ । వర్షవృద్ధావా ఓషధయః । దేవబర్హిరిత్యాహ । దేవే-  
 భ్య ఏవైనత్కరోతి । మాత్వాఽన్వజ్ఞాతిర్యగిత్యాహ హిగంసాయై ।  
 పర్వతే రాధ్యాసమిత్యాహధేక్య । అచ్చెత్తాతైమారిషమిత్యాహ ।  
 నాస్త్యాత్సనోమియతే । యఏవవేద ॥ ౧౧ ॥ దేవబర్హిశ్శ్రవణ-  
 శ్చవిరోహేత్యాహ । ప్రజావై బర్హిః । ప్రజానాం ప్రజననాయ ।  
 సహస్ర వల్ శ్రావిషయగ్ధం రుహేమిత్యాహ । అశిషమైవైతామా-  
 శాస్తే । పృథివ్యాససంపుచఃపాహీత్యాహ ప్రతిష్ఠితైస్త్వ । అయుక్తాయ-  
 క్తాన్తుష్టిల్లునోతి । మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై । కుసంభృతా త్వా-  
 సంభరామిత్యాహ । బ్రహ్మణైవైవధ్వంధరతి ॥ ౧౨ ॥ అదిత్యైరా-  
 ప్నాఽసీత్యాహ । ఇయన్తా అదితిః । అస్యా ఏవైన ద్రాష్నాబ్జరో-  
 తి । ఇన్ద్రాగ్నైస్త్వ సన్నహవమిత్యాహ । ఇన్ద్రాగ్నేవా అగ్రదేవతానా-



మః । ప్రహర్షాకానాప్తిభ్యై । ద్యౌరసి పృథివ్యసీత్యాహ ।  
 దివశ్చ హ్యేమా పృథివ్యాశ్చ సంభృతా । యదుభా । తస్మాదేవ-  
 మాహ । విశ్వధాయా అసిపరమేణధామీత్యాహ । వృష్టిరైవ వి-  
 శ్వధాయాః । వృష్టిమైవాపరుణై । దృగ్గంహస్త్వమాహ్వాః సీత్యాహ  
 భ్యై ॥ ౧౭ ॥ వసూనాం ప్రవిత్రముసీత్యాహ । ప్రాణవైవసవః ।  
 కేహస్వా ప్రతద్భాగధేయమ్ । యత్ప్రవిత్రమ్ । తేభ్య ప్రవైవత్కరో-  
 తి । కృతధారగ్ం సహస్రధారమిత్యాహ । ప్రాణప్సేవా యుర్దధా-  
 తి సహస్రత్వాయ । త్రివృత్పలాశ శ్లాఖాయాద్వర్చమయం భవతి ।  
 త్రివృద్వైప్రాణః । త్రివృత్మైన ప్రాణ మధ్యతో యజమానేద-  
 ధాతి ॥ ౧౮ ॥ సౌమ్యః ప్రణాస్సయోనిత్వాయ । సౌఖ్యత్ప్రవిత్ర-  
 స్తర్భాః । ప్రాఖ్యాయమధినిదధాతి । తస్మై ప్రాచనయో రూపమ్ ।  
 తిర్యక్ప్రతః । తద్దేశస్యరూపమ్ । ధాశక్యగ్ం హ్యేతదహః ।  
 అన్నపై చంద్రమాః । అన్నం ప్రాణః । ఉభయమైవ వైత్యభా-  
 మిత్యాయ ॥ ౧౯ ॥ తస్మాద్దయగ్ం సర్వతః కవతే । పుతస్తానో  
 పుతతోద్రోప ఇత్యాహ ప్రతిష్ఠితై । నావిహస్కన్దాయ । సహిహ-  
 తగ్ం స్వాహాకృత్తగ్ం స్కన్దతి । దీవినా కోనామూగ్నిః । తస్య వి-  
 ప్రహా బాగధేయమ్ । అగ్నయే బృహతే నాకాయేత్యాహ । నాక-  
 మైవాగ్నింబాగధేయసమర్థయతి । స్వాహా ద్యావా పృథివి త్యామి-  
 త్యాహ । ద్యావా పృథివ్యై వైవత్ప్రతిష్ఠాకయతి ॥ ౨౦ ॥ ప్రవిత్ర-  
 త్యానయతి । అపాక్షౌచోవాషధీనాశ్చరసగ్ం సగ్ం పృశతి । అథో

ఓషధీష్టేవ ప్రశూన్యతిస్థావయతి । అన్వారభ్యవాచయచ్ఛతి । య-  
 జ్ఞస్త్యి కృత్యై । ధారయన్నాస్తే । ధారయన్త ఇవహిదుహన్తి ।  
 కామధుష్ట ఇత్యాహతృతీయస్త్యై । త్రయశ్శమేలోకాః । ఇమాన్తవ  
 లోకా యజమానోదుహే ॥ ౨౦ ॥ అమూమితి నామగృహ్లాతి । భ-  
 ద్రమైనాస్తాజ్ఞామూ విష్కరోతి । సావిత్వా యుస్సా విశ్వవ్యచా-  
 సావిశ్వకర్మత్యాహ । ఇయష్టే విశ్వాయుః । అస్తరిష్టే విశ్వ-  
 చాః । అసా విశ్వకర్మా । ఇమాన్తవై తాభిలోకా యథా-  
 పూర్వస్తుహే । అథా యథాప్రదాతై పుణ్యమాశాస్తే । ఏవమేవై-  
 నా ఏతదుపస్తాతి । తస్మాత్సా దాదిత్యున్నీయ వస్తమానా ఉపస్తు-  
 వస్తః ప్రశూన్యమాన్తి ॥ ౨౧ ॥ బహుద్ధగీన్ద్రాయదేవేభ్యో హవిర్జి-  
 వాచవిస్పృశతే । యథాదేవతమైవ ప్రసాతి । దైవ్యస్యచ మాను-  
 షస్యచ వ్యాప్యత్యై । త్రిరాహ । త్రిషత్త్యాహిదేవాః । అవాచయ-  
 మోఽనన్వారభ్యాత్తరాః । అపరిమితమైవావరున్ధే । నదారుపాత్రేణ  
 దుహ్యత్ । అగ్నివద్యై దారుపాత్రమ్ । యద్దారుపాత్రేణ దు-  
 హ్యత్ ॥ ౨౩ ॥ యాతయామ్నా హవిషాయజెత । అథోఖిల్వాహుః ।  
 పురోదాశముఖాన్దైహావీగంషి । నేతఇతః పురోదాశగ్ం హవిష్తో  
 యామోఽస్తీతి । కామమైవ దారుపాత్రేణ దుహ్యత్ । శ్శూద్రప్రవ  
 నదుహ్యత్ । అసత్తోవా ఏవ సంభూతః । యచ్ఛూద్రః । అహవిశేవ  
 తదిత్యాహుః । యచ్ఛూద్రో దోగ్ధీతి ॥ ౨౪ ॥ అగ్నిహోత్రమైవ  
 నదుహ్యచ్ఛూద్రః । తద్ధిసోత్సునన్తి । యదాఖిలువై ప్రవిశ్రమత్యేతి ।  
 అథతద్దవేతి । సంపృచ్యధ్వమ్మతావరీత్యాహ । అపాశ్చైవోషధీనా

శ్చైరస్త్వం నగం స్పృశతి । తస్మాద్దపాశ్చపథీనాశ్చై రస్తముపజీవా-  
 ము । మన్ద్రాధసస్య సోతయ ఇత్యాహ । పుష్టిమివ యజమానే  
 దధాతి । సోమేనత్వాతనచ్చీడ్వాయ దధీత్యాహ ॥ ౨౧ ॥ సోమ మై-  
 వైసత్కరోతి । యోవై సోమం భక్షయిత్వా । సవత్సరగంసో-  
 మున్నపీబతి । పునరభ్యర్ఘ్యోస్య సోమప్రీతో భవతి । సోమఃఖలువై సో-  
 న్నాయామ్ । య ఏవవిద్వాన్ భాన్నాయామ్ పీబతి । అపునరభ్య-  
 ఘ్యోస్య సోమప్రీతోభవతి । న మృశ్యయేనాపీదధ్యాత్ । యస్తృ-  
 శ్యయేనాపీదధ్యాత్ । క్షిత్రజేవత్యగ్ం స్యాత్ ॥ ౨౨ ॥ అయస్తా-  
 త్రైణవా దారుప్తాత్రైణవాపీదధాతి । తద్ధిసజేవమ్ । ఉద్ధ్వ-  
 ద్యవతి । అస్తావై రఘ్నోఽగ్నిమ్ । రఘ్నస్తామపహత్యై । అదస్తమ-  
 నీ విష్ణవైశ్వేత్యాహ । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞాయైవైవదదస్త-  
 కరోతి । విష్ణోహవ్యగ్ం రఘ్నస్వేత్యాహగుప్త్యై । అనధస్సాద-  
 యతి । గర్భాణాన్ధృత్యా అప్రపాదాయ । తస్మాద్గర్భాప్రణవామ-  
 ప్రపాదుకాః । ఉపరివనిదధాతి । ఉపరివహి నువగోలోకః ।  
 నువగోస్య లోకస్య సమప్త్యై ॥ ౨౩ ॥

అసీత్యాహధృత్యై యజమానేదధాత్యహమిత్యాహ స్థావయతి  
 దుహేదుహన్తి దుహ్యద్దాగ్ధితిదధీత్యాహ స్యాథ్నాదయతి వచ్చచ॥3॥

కమణేవాస్తేవేభ్యశ్చ కేయమిత్యాహశక్త్యై । యజ్ఞస్య  
 వైసస్తతిమను ప్రణాప్తశ్చో యజమానస్య సన్తాయనై । యజ్ఞస్య  
 విచ్చిత్తిమనుప్రణాప్తశ్చో యజమానస్య విచ్చిద్యనై । యజ్ఞస్య  
 వస్తతిరసి యజ్ఞస్యత్వా సస్తత్యైస్త్రామి సస్తత్యై త్వాయజ్ఞస్య-

త్యాహవనీయాభ్యస్తనోతి । యజమానస్య ప్రజాయేపశూనాగ్ం స-  
 స్తత్యై । అపఃప్రణయతి । శ్రీధావాఅపః । శ్రీధామైవారభ్యప్రణీయ-  
 ప్రచరతి । అపఃప్రణయతి । యజ్ఞావాఅపః ॥ ౨౮ ॥ యజ్ఞమైవ-  
 రభ్య ప్రణీయ ప్రచరతి । అపఃప్రణయతి । వజ్రోవాఅపః । వజ్రమైవ-  
 భ్రాతృవ్యేభ్యప్ర హృత్యప్రణీయ ప్రచరతి । అపఃప్రణయతి । ఆహోవై-  
 రఘ్నాఘ్నిః । రఘ్నస్తామపమాత్యై । అపఃప్రణయతి । ఆహోవై దైవానాంప్రీయ-  
 న్ధామ । దేవానామైవ ప్రీయన్ధామ ప్రణీయ ప్రచరతి ॥ ౨౯ ॥ అపః-  
 ప్రణయతి । ఆహోవై సర్వాదేవతాః । దేవతావైవారభ్యప్రణీయ-  
 ప్రచరతి । వేషాయశ్వేత్యాహ । వేషాయశ్వేనదాదత్యై । ప్రత్యు-  
 జ్జేగ్ంరఘ్నః । ప్రత్యుష్టా అరాతయిత్యాహ । రఘ్నస్తామపమాత్యై ।  
 ధూర్జసీత్యాహ । ఏషవైధుర్యోఽగ్నిః । తయదనుపస్పృశ్యాత్రి-  
 యాత్ ॥ ౩౦ ॥ అధ్వర్యుశ్చ యజమానశ్చ ప్రదహేత్ । ఉప్తస్పృ-  
 శ్యాశ్యతి । అధ్వర్యోశ్చ యజమానస్య చాప్రదాహయ । ధూ-  
 వ్జతయోస్థాస్థూర్వతితన్హూర్వయవయథూర్వామ ఇత్యాహ ।  
 ద్యావావ పురుషే । యజ్ఞైవధూర్వతి । యజ్ఞైవస్థూర్వతి ।  
 తాపుభాశుచాఽపకయతి । త్వన్దేవానామసిస్సీతమం వప్రి-  
 తమజ్జుష్టతమం వహ్నితమన్దేవహూతమమిత్యాహ । యథాయ-  
 జరైవైతత్ ॥ ౩౧ ॥ అప్రతుతమసి హవిధానమిత్యాహాన్త్యై ।  
 దృగ్ంహస్య మాహ్వరిత్యాహధృత్యై । మిత్రస్యత్వా చక్షుషా-  
 వ్రేణ్ణిత్యాహ మిత్రీత్యయ । మాధేమానవికామాత్యాహిగ్ం-  
 విమమిశాహహిగ్ం సాయే । యదై గ్రిశ్చ వాత్రోనాభివతి । తథ-





రాభి<sup>1</sup> అభవ<sup>2</sup> । యద్దై<sup>3</sup>ర్భరవ<sup>4</sup> ఉత్ప<sup>5</sup>నాతి । యావ<sup>6</sup> మేధ్యా<sup>7</sup> య-  
 జ్ఞానా<sup>8</sup> సుదేనా<sup>9</sup> అవః । తాభి<sup>10</sup>రైవైనా<sup>11</sup> ఉత్ప<sup>12</sup>నాతి । ద్వాభ్యా<sup>13</sup>ముత్ప-  
 నాతి ॥ 31 ॥ **అ** ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠితై<sup>14</sup>స్య । దైవో<sup>15</sup>వసువితో-  
 త్ప<sup>16</sup>నాతి<sup>17</sup>త్యాహ । సవిత్ప్రసూతస్తవైనా<sup>18</sup> ఉత్ప<sup>19</sup>నాతి । అచ్చి<sup>20</sup>దేణ  
 ప్రవిద్రే<sup>21</sup>ణత్యాహ । అసావా<sup>22</sup> అది<sup>23</sup>వ్యోచ్చి<sup>24</sup>దంప్ర<sup>25</sup>త్రిమ్ । తేనై<sup>26</sup>వైనా-  
 ఉత్ప<sup>27</sup>నాతి । వసో<sup>28</sup>సూర్యస్య<sup>29</sup>రశ్మి<sup>30</sup>భి<sup>31</sup>త్యాహ । ప్రా<sup>32</sup>ణావా<sup>33</sup> అవః ।  
 ప్రా<sup>34</sup>ణావసవః । ప్రా<sup>35</sup>ణా<sup>36</sup>ర్శ్మయః ॥ 32 ॥ ప్రా<sup>37</sup>ణై<sup>38</sup> రైవ ప్రా<sup>39</sup>ణాన్<sup>40</sup>భం-  
 పు<sup>41</sup>ణక్తి । సా<sup>42</sup>విత్రి<sup>43</sup>యచా<sup>44</sup> । సవిత్ప్రసూతు మై<sup>45</sup>కర్మా<sup>46</sup>సదితి ।  
 సవిత్ప్రసూతమివా<sup>47</sup>స్య కర్మ<sup>48</sup>భవతి । ప్రచ్ఛ<sup>49</sup>గా<sup>50</sup>యత్రి<sup>51</sup>యా<sup>52</sup>త్రిష్వ<sup>53</sup>మృ<sup>54</sup>ద్ధ-  
 త్వా<sup>55</sup>య । అపా<sup>56</sup>దేవీ<sup>57</sup>రగ్ర<sup>58</sup>పువా<sup>59</sup> అగ్రే<sup>60</sup>గు<sup>61</sup>న ఇ<sup>62</sup>త్యాహ । రూప<sup>63</sup>మైవా<sup>64</sup>సా-  
 మేత<sup>65</sup>స్సహి<sup>66</sup>మా<sup>67</sup>స్తవ్యా<sup>68</sup>చ<sup>69</sup>ప్తే । అగ్ర<sup>70</sup>ఇ<sup>71</sup>మయ<sup>72</sup>జ్ఞ<sup>73</sup>న్నయ<sup>74</sup>తా<sup>75</sup>గ్రే<sup>76</sup> య<sup>77</sup>జ్ఞ<sup>78</sup>ప-  
 తి<sup>79</sup>మి<sup>80</sup>త్యాహ । అగ్ర<sup>81</sup>వ<sup>82</sup>య<sup>83</sup>జ్ఞ<sup>84</sup>న్నయ<sup>85</sup>న్తి । అగ్రే<sup>86</sup>య<sup>87</sup>జ్ఞ<sup>88</sup>పతి<sup>89</sup>మ్ ॥ 32 ॥  
 యు<sup>90</sup>ష్మా<sup>91</sup>ని<sup>92</sup>ద్యో<sup>93</sup>వృ<sup>94</sup>ణీ<sup>95</sup>త వృ<sup>96</sup>త్రి<sup>97</sup>తూ<sup>98</sup>ర్య<sup>99</sup> యూ<sup>100</sup>య<sup>101</sup>మి<sup>102</sup>ద్దో<sup>103</sup>మ<sup>104</sup>వృ<sup>105</sup>ణీ<sup>106</sup>ధ్వ<sup>107</sup>ష్ట-  
 త్రి<sup>108</sup>తూ<sup>109</sup>ర్య<sup>110</sup> ఇ<sup>111</sup>త్యాహ । ప్ర<sup>112</sup>త్రగ్ం<sup>113</sup> హ<sup>114</sup>హ<sup>115</sup>ని<sup>116</sup>ష్య<sup>117</sup>స్సు<sup>118</sup>న్ద్రీ<sup>119</sup> అ<sup>120</sup>పా<sup>121</sup>న<sup>122</sup>వై ।  
 అ<sup>123</sup>పా<sup>124</sup>హే<sup>125</sup>ద్దో<sup>126</sup>వ<sup>127</sup>వి<sup>128</sup>రే । సం<sup>129</sup>జ్ఞా<sup>130</sup>మే<sup>131</sup>వా<sup>132</sup>సా<sup>133</sup>మే<sup>134</sup>త<sup>135</sup>థా<sup>136</sup>సా<sup>137</sup>మా<sup>138</sup>స్తవ్యా<sup>139</sup>చ<sup>140</sup>ప్తే ।  
 ప్రో<sup>141</sup>ష్టా<sup>142</sup>దో<sup>143</sup>స్థే<sup>144</sup>త్యాహ । తే<sup>145</sup>నా<sup>146</sup>ప్ర<sup>147</sup>ప్రో<sup>148</sup>ష్టా<sup>149</sup>తాః । అ<sup>150</sup>గ్న<sup>151</sup>యే<sup>152</sup>వో<sup>153</sup>జ<sup>154</sup>ష్టం<sup>155</sup> ప్రో-  
 ష్టా<sup>156</sup>మ్య<sup>157</sup>గ్ని<sup>158</sup>సా<sup>159</sup>మా<sup>160</sup>భ్యా<sup>161</sup>మి<sup>162</sup>త్యాహ । యథా<sup>163</sup>దే<sup>164</sup>వత<sup>165</sup>మే<sup>166</sup>వైనా<sup>167</sup>నో<sup>168</sup>ప్రో<sup>169</sup>ష్టి<sup>170</sup>తి ।  
 త్రి<sup>171</sup>ప్రో<sup>172</sup>ష్టి<sup>173</sup>తి । త్రో<sup>174</sup>వ<sup>175</sup>ప్ర<sup>176</sup>ధి<sup>177</sup>య<sup>178</sup>జ్ఞః ॥ 33 ॥ **అ** అథో<sup>179</sup>రష్ట<sup>180</sup>సా<sup>181</sup>మ<sup>182</sup>పహ-  
 తై<sup>183</sup>స్య । శు<sup>184</sup>ద్ధ<sup>185</sup>వై<sup>186</sup>వ్యా<sup>187</sup>యక<sup>188</sup>ర్మ<sup>189</sup>ణే<sup>190</sup> దే<sup>191</sup>వయ<sup>192</sup>జ్ఞా<sup>193</sup>యా<sup>194</sup>ఇ<sup>195</sup>త్యాహ । దై<sup>196</sup>వ-  
 య<sup>197</sup>జ్ఞా<sup>198</sup>యా<sup>199</sup> వై<sup>200</sup>నా<sup>201</sup>ని శు<sup>202</sup>ద్ధ<sup>203</sup>తి । త్రి<sup>204</sup>ప్రో<sup>205</sup>ష్టి<sup>206</sup>తి । త్రో<sup>207</sup>వ<sup>208</sup>ప్ర<sup>209</sup>ధి<sup>210</sup>య<sup>211</sup>జ్ఞః ।  
 అథో<sup>212</sup>మే<sup>213</sup>ధ్య<sup>214</sup>త్వా<sup>215</sup>య । అ<sup>216</sup>వ<sup>217</sup>ధూ<sup>218</sup>తగ్ం<sup>219</sup> ర<sup>220</sup>ష్టో<sup>221</sup>వ<sup>222</sup>ధూ<sup>223</sup>తా<sup>224</sup> అ<sup>225</sup>రా<sup>226</sup>తయ

ఇత్యాహ । రష్మిపామపహత్యై । అదిత్యాస్తవరసీత్యాహ । ఇయ  
 హా అదితిః ॥ ౩౯ ॥ అస్యావైవైవత్వచక్షురీతి । ప్రతిత్వా పృథివీ  
 త్విత్యాహప్రతిష్ఠిత్యై । పురస్తాత్పృథివీసగీవముత్తరలోమోప-  
 స్తృగాతిమెధ్యత్వాయ । తస్మాత్పురస్తాత్ప్రత్యక్ష్యుప్తవోమెధము-  
 పతిష్ఠన్తై । తస్మాత్ప్రజామృగజ్ఞాహుకాః । యజ్ఞోదైవేభ్యో  
 నిలాయత । శృష్టోక్తూపజ్జుత్వా । యత్కృష్ణాజినే హవిరధ్యవహ-  
 న్తి । యజ్ఞోదైవ తద్యజ్ఞం ప్రయుక్తే । హవిశోఽస్కన్దాయ ॥ ౪౦ ॥  
 అధిషవణమసి వానస్తవ్యమిత్యాహ । అధిషవణమైవైవత్కరోతి ।  
 ప్రతిత్వాఽదిత్యాస్తవరసీత్విత్యాహ సయత్వాయ । అగ్నే సనూ-  
 రసీత్యాహ । అగ్నేర్వా ప్రసాతసూః । యదోమధః । వాచోవిసర్జ-  
 నమిత్యాహ । యదాహిప్రజా ఓషధీనామృత్యన్తి । అథవాచవిస్మ-  
 జన్తై । కేవలతయేత్వా గృహ్ణామిత్యాహ ॥ ౪౧ ॥ కేవతాభిరక్షన్త-  
 ధ్యమర్థయతి । అద్రిరసి వానస్తవ్య ఇత్యాహ । గా వాణమైవైవ-  
 త్కరోతి । స ఇదన్తేవేభ్యో హవ్యగ్ం సుశమిశమిష్విత్యాహ  
 శాన్త్యై । హవిష్కృదహీత్యాహ । యప్తవదైవానాగ్ం హవిష్కృ-  
 తః । తాహ్వయతి । త్రిహ్వయతి । త్రిషత్వాహిదైవాః । ఇష్ట-  
 మావదోజమావదేత్యాహ ॥ ౪౨ ॥ ఇష్టమైవోజయజ-  
 మానేదధాతి । ద్యుమద్యదతవయగ్ం సజ్ఘాతజ్ఞాప్తేత్యాహ భా-  
 త్యవ్యాభీభూత్యై । మనోశ్చ ధాదేవస్య యజమానస్య గురస్మీ-  
 వాక్ । యజ్ఞాయుధేషు ప్రవిష్టాఽఽసీత్ । తేసురా యావన్తో య-  
 జ్ఞాయుధానాముద్వదతాముపాశ్చగర్వా । తే పరాధవః ।

తస్మాద్భావనాం మధ్యేవసాయ యతేత । యావన్తోస్య భాగ్భి-  
 వ్యా యజ్ఞాయానామువ్వదతామువశ్యోన్తి । తేపరాభవన్తి ।  
 ఉచ్చైస్ససమాహస్తవా అహ విజితైః ॥ ౪౩ ॥ వృక్ష సమామిద్ధి-  
 యవీర్యమ్ । శ్రేష్ఠ సమాంభవతి । వర్షవృద్ధమసి ప్రతి త్వ వర్ష-  
 వృద్ధవైత్త్విత్యాహ । వర్షవృద్ధావా ఓషధయః । వర్షవృద్ధా-  
 ఇషీకాస్సమృద్ధ్యై । యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంస్యను వ్రావిశా । తాన్య-  
 సాప్తశుభ్యో నిరవాదయన్త । తుష్టేరోషధీభ్యః । పరాపూర్ణగ్ం  
 రఖఃపరాపూర్ణా అరాతయ ఇత్యాహ । రఖసామపహత్యై ॥ ౪౪ ॥  
 రఖసాం భాగోసీత్యాహ । తుష్టేరేవ రక్షాగ్ంసి నిరవదయతే ।  
 అప ఉపస్పృశతి మేధ్యత్వాయ । వాయుర్వో వివిన్త్యీత్యాహ ।  
 ప్రవిల్లిప్తవాయుః । పునాత్యైవైవా । అన్తరిక్షాదివవా ప్రతేత్ర-  
 స్కున్తన్తి । యేశూర్పాత్ । దేవో వస్సువితా హిరణ్యపాణిః ప్రతి  
 గృహ్లాత్విత్వేహప్రతిష్ఠిత్యై । హవిషోఽస్కున్దాయ । త్రిష్ఫులికత్త-  
 వా అహ । త్ర్యోన్తస్థియజ్ఞః । అఘోమేధ్యత్వాయ ॥ ౪౫ ॥

ద్వాభ్యాముత్పవతి రశ్మయో నయన్త్యగే యజ్ఞపతి-  
 యజ్ఞోఽదితిరస్కున్దాయ గృహ్లామీత్యాహ వదేత్యాహ విజిత్యాహ-  
 పహత్యా అస్కున్దాయత్రేణిచ ॥ ౪౬ ॥

అవగూతగ్ం రఖోఽవగూతా అరాతయ ఇత్యాహ । రఖ-  
 సామపహత్యై । అదిత్యాస్త్విగ్సీత్యాహ । ఇయవా అదితిః । అ-  
 న్యాప్తవైన్త్యచచ్ఛరతి । ప్రతిత్వాపృథివీ వైత్త్విత్యాహ ప్రతిష్ఠి-  
 త్యై । పురస్తాత్ప్రీతీచీవగ్రీవముత్తరతోమోపస్మగతి మేధ్య-

త్వాయ । తస్మాత్పురస్తాత్ప్రత్యక్షః ప్రశవో మేధముప తిష్ఠన్తే ।  
 తస్మాత్ప్రజామృగం గ్రాహుకాః । యజ్ఞోదేవేభ్యో నిలాయత ॥ ౪౬ ॥  
 కృష్ణా రూపం కృత్వా । యత్కృష్ణాజినే హవిరధిపినస్త్వి । యజ్ఞాదేవ  
 తర్హజ్ఞం ప్రయత్స్యే । హవిషోఽస్కందాయ । ద్యావాపృథివీ సహ-  
 స్తామ్ । తేకమ్యూమాత్రమేక మహారై వ్యితాగ్ంశమ్యూమాత్రమేక-  
 మహః । దివస్సు-మృనిరసి ప్రతిత్వాఽదిత్వాస్వస్వైత్విత్వాహ ।  
 ద్యావాపృథివ్యోర్విత్వై । ధిషణాఽసి పర్వత్యా ప్రతిత్వాదివస్సు-  
 మృనిరైత్విత్వాహ । ద్యావాపృథివ్యోర్విభృత్వై ॥ ౪౭ ॥  
 ధిషణాఽసిపార్వత్యై ప్రతిత్వావవళిరైత్విత్వాహ । ద్యా-  
 వాపృథివ్యోర్భృత్వై । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ ప్ర-  
 సూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌహిదేవానామ-  
 భ్యరూఢ్య ఆస్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామిత్యాహ యత్వై । అధివస్తా-  
 మీత్యాహ । యథాదైవతమైవైనానధివపతి । ధాన్యమసిధినుహి  
 దైవానిత్యాహ । ఏతస్యయజుషోవీర్యేణ ॥ ౪౮ ॥ యావదేకాదేవ-  
 తాకామయతై యావదేకా । తావదాహుతిఃప్రథతే । నహితదస్తి ।  
 యత్తావదేవస్యాత్ । యావజ్జహాతి । ప్రాణాయత్వాఽపానాయ  
 త్వైత్యాహ । ప్రాణానైవయజమానే దధాతి । దీక్షామను ప్రసీతి-  
 మాయుషేధా మిత్యాహ । ఆయురై వాస్మిన్దధాతి । అన్తరిక్షాదివ  
 వా ఏతాని ప్రస్కన్దన్తి । యానిద్రుషదః । దేవో వస్సవితా హిర-  
 ణ్యపాణిః ప్రతిగృహ్ణాన్విత్వాహ ప్రతిష్ఠిత్యై । హవిషోఽస్కందాయ ।  
 అనంవప స్తిగ్ంషాణానికురుతాదిత్యాహమేధ్యత్వాయ ॥ ౪౯ ॥

నిలాయత విధృతైర్విర్యేణ స్కున్దన్తి చత్వారివ ॥ ౬ ॥

భృషీరసి బ్రహ్మయచ్ఛేత్యాహభృత్యైః । అపాగ్నైఃగ్నిమా-  
 మాదంబహినిష్క్రవాదగ్ం సైధాదేవయజం ప్రహత్యాహ । య  
 ఏవామాత్క్రవాత్ । తమప్రహత్యైః । మేధ్యైఃగ్నా కపాలము-  
 వదధాతి । నిరక్షగ్ం రక్షానిర్దగ్నా అరాతయ ఇత్యాహ । రక్షా-  
 గ్ంస్త్వేవ నిరక్షహతి । అగ్నివయ్యవదధాతి । అస్మిన్నేవలోకే  
 జ్యోతిధకత్తై । అజ్గారమధివ రయతి ॥ ౧౦ ॥ అస్తరిక్ష ఏవ జ్యోతి-  
 ధకత్తై । అదిత్యమైకాముష్మిన్లోకే జ్యోతిధకత్తై । జ్యోతిష్మన్తోస్తా  
 ఇమిలోకా భవన్తి । యఏవంవేద । ధ్రువమసి పృథివీం దృగ్ంహే-  
 త్యాహ । ప్రృథివీమైవై తేన దృగ్ంహతి । దృర్తమస్త్రిస్థరిక్షం  
 దృగ్ంహేత్యాహ । అస్తరిక్షమైవై తేన దృగ్ంహతి । ధరుణమసిదివం  
 దృగ్ంహేత్యాహ । దివమైవై తేన దృగ్ంహతి ॥ ౧౧ ॥ ధమాన్తి  
 దిశోదృగ్ంహేత్యాహ । దిశఏవై తేన దృగ్ంహతి । ఇమాన్తైవై తై-  
 లోకాన్దృగ్ంహతి । దృగ్ంహన్తైస్మా ఇమిలోకాః ప్రజయాప్ర-  
 శుభిః । య ఏవంవేద । త్రిణ్యగ్రే కపాలాన్యవదధాతి । త్రయైశ్చ  
 లోకాః । ఏషాం లోకానా మాప్త్యైః । ఏకమగ్రేకపాలమువదధాతి ।  
 ఏకంవా అగ్రేకపాలంపురుషస్యసంభవతి ॥ ౧౨ ॥ అథచ్ఛే । అథత్రీణి ।  
 అథచత్వారి । అథాష్టైః । తస్మాద్దష్టైకపాలం పురుషస్యశరః । యక్షే-  
 వం కపాలాన్యవదధాతి । యజ్ఞోవై ప్రజాపతిః । యజ్ఞమైవప్రజాపతి-  
 గ్ం సగ్ంస్కరోతి । అత్తానమేవతథ్సగ్ంస్కరోతి । తగ్ంసగ్ం-  
 స్కృతమాత్మానమ్ ॥ ౧౩ ॥ అముష్మిన్లోకేస్తువరైతి । యద్రష్టా-

శ్రుతదధాతి । గ్రాయత్రియా తశ్శంమితమ్ । యన్నవ । త్రిష్టుతా  
 తత్ । యద్దశ । విరాజాతత్ । యదేశాదశ । త్రిష్టుభాతత్ ।  
 యద్వాదశ ॥ ౧౪ ॥ జగత్తాతత్ । ఛన్దస్సంమితానిస ఉప్తదధత్త-  
 పాలాని । ఇమాన్తాకానమపూర్వద్విశో విశ్వత్యై దృగ్ంహతి ।  
 అథాయః ప్రాణాన్ప్రాణాంప్రశూయజమానదధాతి । సజాతా-  
 నస్సా అభితో బహులాన్కరోతి । చిత్రస్థీత్యాహ । యథాయజ-  
 రైవైతత్ । భృగూనామగ్గేనానృపసా తవ్యధ్వమిత్యాహ । దేవ-  
 తానామైవైనాని తపసా తపతి । తాని తత్తస్యగ్ంస్థితే । యాసిఘ్న-  
 మోక్షపాలాన్యపదన్వన్తివైధస ఇతి చతుష్పదయ్యుచ్చవిముఞ్చతి ।  
 చతుష్పదఃప్రళవః । ప్రశుష్టేవాపఃస్తాత్ప్రీతిష్ఠతి ॥ ౧౫ ॥

వర్తయతి దివమైవైతేన దృగ్ంహతి సప్యన్తి తగ్ం సగ్ం-  
 స్సృతమాత్మానద్వాదశ సగ్ంస్థితే త్రిశవ ॥ ౨ ॥

దేవస్యత్వా సవితుప్రసవ ఇత్యాహ ప్రకూత్యై । అశ్వినో-  
 బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినోహిదేవానామధ్వర్యా అస్తామః పూ-  
 షోహస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై । సవస్తామిత్యాహ । యథాదేవ-  
 తమైవైనాని సవపతి । సమాహా అద్భిరగ్గ్రహసమాషధయో రక్షేన-  
 త్యాహ । ఆహోవా ఓషధీన్వన్తి । ఓషధయోహా జన్వన్తి । అన్యా  
 వా వ్రతాసా మన్యాజన్వన్తి ॥ ౧౬ ॥ తస్మా దేవమాహ । సగ్ం రైవ-  
 త్రిజగతిభిర్ముఖ మతీర్కధు మతీభిస్సృజ్యధ్వమిత్యాహ । అప్తావై  
 రైవతిః । ప్రళవో జగతిః । ఓషధయో మఘమతిః । అప్తఓషధీప్రశూన్ ।

తానేవాస్మా ఏకధావగ్ంస్పృశ్య । మధుమతఃకరోతి । అద్యుఃపరి  
 ప్రదాతాస్థస్సమస్థిఃపృచ్ఛధర్మమితి ప్రర్యాస్తావయతి । యథాసువృష్ట  
 ఇనూమనువిస్ఫుర్య ॥ ౧౭ ॥ అప్రపంచధీమహాయంతి । తాద్యగైవరత్ ।  
 జనయత్యైత్యా సయామిత్యాహ । ప్రబావవై తేనదాధార । అగ్ని-  
 యైత్యాఽగ్నిషామాభ్యామిత్యాహ వ్యాప్యత్యైత్యముఃస్వరోసీత్యా-  
 హ । యజ్ఞోవైమఖః । తస్యైతచ్చిగః । యత్పురోదాశః । తస్మా-  
 దైవమాహ ॥ ౧౮ ॥ ఘుమోవాప్తయో రిత్యాహ । విశ్వమైవా-  
 యుర్యజమానే దధాతి । ఉరుప్రథస్వరుతే యజ్ఞపతిః ప్రథతామిత్యా-  
 హ । యజమానమేనప్రజయాప్రశుభిఃప్రథయతి । త్వచజ్గలస్థీషేత్యా-  
 హ । సర్వమైవైవగ్ం సతనుజ్ఞరోతి । అథాప అసియ పరిమాప్యే ।  
 మాగ్ం సప్తవతత్త్వచన్దధాతి । తస్మాత్త్వచామాగ్ం సజ్ఞస్సమ్ ।  
 ఘుమోవాప్తయో శాస్తాః ॥ ౧౯ ॥ అధఃమాసేఽర్థమాసై ప్రవృజ్యతే ।  
 యత్పురోదాశః । సకుశ్వరోయజమానగ్ం శుచాప్రదహః । పర్యగ్ని  
 కరోతి । ప్రశుమైవై సమకః । శాస్త్యాఅప్రదాహయ । త్రిపర్యగ్నికరోతి ।  
 త్యావృద్ధియజ్ఞః । అఙ్గోరఖ్నసామపహత్యై । అస్తరితగ్ంరఖ్నోఽస్తరి-  
 తా అరాతయ ఇత్యాహ ॥ ౨౦ ॥ రఖ్నసామస్తరహిత్యై । పురో-  
 దాశవా అధిశ్రితగ్ం రఖ్నగ్ంస్యజిఘాగ్ంసక । దివివాకానా-  
 మాగ్నిరఖ్నోహః । సప్తవాస్తాద్రఖ్నగ్ంస్యపాహా । దైవస్తా  
 సవితా శ్రవయత్విత్యాహ । సవితృప్రసూత ఏవైవగ్ం శ్రవయతి ।  
 వర్షిషై అధినాశ ఇత్యాహ । రఖ్నసామపహత్యై । అగ్నిస్తేతను-  
 వం మాఽతిధాగిత్యాహనతిదాహయ । అగ్నేహవ్యగ్ం రఖ్నస్వ-



త్యాహుస్త్వీ ॥ ౬౧ ॥ అవిదమాన్త్రపయతెతివాచస్పతే ।  
 యజ్ఞమైవ హవిగ్ంష్యభివ్యాహృత్యప్రతనుతే । పునోరుచమవిదాహ-  
 య శ్వత్వేకగోతి । మస్తిష్కావై పురోడాశః । తయన్నాభి-  
 వాసయేత్ । అవిమృస్తిష్కస్యాత్ । అభివాసయతి । తస్మాద్గు-  
 హామస్తిష్కః । భస్మనాభివాసయతి । తస్మాద్గాగ్ం సేనాస్థిచన్నమ్  
 ॥ ౬౨ ॥ వైదేనాభివాసయతి । తస్మాత్కైశ్చిరశ్చన్నమ్ । అఖిలతి  
 భాపుకోభనతి । యవవేద । ప్రశోరైవ ప్రతిమా పురోడాశః ।  
 పనాయజుష్క మభివాసయః । పృథేవస్యాత్ । కుశ్వరా యజమా-  
 నస్య ప్రశస్తః ప్రమేతోః । సంబ్రహ్మణాపృచ్ఛ్యస్వేత్యాహ । ప్రాణా  
 వై బ్రహ్మ ॥ ౬౩ ॥ ప్రాణాః ప్రశవః । ప్రాణైరైవ ప్రశూన్యం  
 పృణక్తి । నప్రమాయుకాభవన్తి । యజమానోవై పురోడాశః ।  
 ప్రజాప్రశవః పురీషమ్ । యదైవమభివాసయతి । యజమానమైవ  
 ప్రజయా ప్రశుభిస్సమధాకయతి । దైవావైహవిభృత్యావైబ్రువకా ।  
 కస్మిన్నిదం ముఖ్యామహా ఇతి । సోగ్నిరబ్రవీత్ ॥ ౬౪ ॥ మయిత-  
 నూస్సన్నిధధ్వమ్ । అహవస్తజ్జనయిష్యామి । యస్మిన్స్త్రిష్టిర్ధి-  
 ఇతి । తేదైవా అగ్నైతనూస్సస్యదధత । తస్మాదాహుః । అగ్నిస్సర్వా-  
 దేవతా ఇతి । సోక్తాదేదాహుః । అభ్యసాతయత్ । తతఏకతోఒచాయత ।  
 స ద్వితీయ మభ్యసాతయత్ ॥ ౬౫ ॥ తతోద్వితోఒచాయత । ప-  
 త్తతీయమభ్యసాతయత్ । తతస్త్రితోఒచాయత । యదద్యోఽ-  
 చాయత్త । తదాస్యానామాప్యత్వమ్ । యదాత్మభ్యాఒచాయ-  
 త్త । తదాత్యానామాత్మత్వమ్ । తేదైవా అచ్యేష్యమృత ।

అస్యా అమృతసూర్యభృదితే । సూర్యభృదిత సూర్యభినిముక్తే  
 ॥ ౬౬ ॥ సూర్యభినిముక్తః కుస్తభిని । కుస్తభినివదతి । క్వావదన్న-  
 గ్రదిధిమే । అగ్రదిధిమః పరివితై । పరివితో వీరహాని । వీరహా బ్రహ్మ-  
 హాని । తద్భిన్నహానినా త్యచ్యవత । అస్తవే దినినయత్యవరుధైర్య ।  
 ఉత్తుకే వాభి గృహాని శృతత్వానయ । శృతకామా ఇవహిదేవా  
 ॥ ౬౭ ॥ అన్యాజిన్వన్వన విస్మయైవమాహానాస్త ఆహు గుప్తైః శస్త్రం  
 బ్రహ్మబుద్ధివీర్యమభ్యపాతయన్ సూర్యభినిముక్తై దైవాః ॥ ౮ ॥

దేవస్యత్వానవితుప్రసవ ఇతిస్మృతమాదత్తై బ్రహ్మతైః ।  
 అశ్వినోర్భామభ్యామిత్యాహ । అశ్వినోహిదేవానామభ్యయ్యా  
 అస్తామ్ । పూర్ణాహస్తాభ్యామిత్యాహయత్యై । అదద ఇన్ద్రస్య  
 భామరసి దక్షిణ ఇత్యాహ । ఇన్ద్రియమైవ యజమానదధాతి ।  
 సహస్రభృష్టిశ్శతతేజ ఇత్యాహ । రూపమైవాస్మై తస్మహి మాన-  
 వ్యచప్తై । వాయురసి తిగ్మతేజ ఇత్యాహ । తేజోవైవా-  
 యుః ॥ ౬౮ ॥ తేజవైవాస్మైదధాతి । విహరైవనామామృత అనీత్ ।  
 సోఽభిభేత్ । యజ్ఞసమాదేవా అభిభవిష్యంతి । పృథివీమభ్యవ-  
 మూత్ । సామేధ్యాఽభవత్ । అహోయదినో వృత్రమహా ।  
 ఇన్ద్రలోహితం పృథివీమనువ్యధావత్ । సామేధ్యాఽభవత్ । వృ-  
 థివిదే వయస్సనీత్యాహ ॥ ౬౯ ॥ మేధ్యామేవై నాన్దవయజని-  
 జ్ఞరోతి । ఓషధ్యాస్తేమూలం మాహిగంపి వమిత్యాహ । ఓషధీనామ-  
 హిగం సాయై । వ్రజిష్ఠచ్ఛగ్నోష్ఠానమిత్యాహ । శన్దాగంపి వైవ్ర-

జోగోస్థానః । ఛందాగ్ం జ్యేష్ఠాస్తే ప్రజ్ఞోస్థానజ్ఞరూఢి । వర్ష-  
 షతు తైద్యారిత్యాహ । నృప్తిరైవ ద్యాః । నృప్తిమైవాపరుణే ।  
 బ్రహ్మణేవ సవితః పరమస్యాం పరావతీత్యాహ ॥ 20 ॥ ద్వాయావ  
 పురుషా । యజ్ఞైశ్చనద్యైస్త్రి । యజ్ఞైశ్చనద్యైస్త్రి । తావత్తా బధ్నాతి  
 పరమస్యాం పరావతీత తైవసాశ్చైః । యోస్మాదైవస్త్రి యజ్ఞైశ్చనద్యైస్త్రి  
 మృతమత్యోమాంతాగిత్యాహనిముక్త్యై । అరతురైవ నామాసుర  
 అసీత్ । సపృథివ్యాముపస్తుప్తాశయత్ । తన్తేనా అపహత్యోఽరతుః  
 పృథివ్యా ఇతి పృథివ్యా అపాఘ్నా । భాతృవ్యోవా అరతుః । అప-  
 హత్యోఽరతుః పృథివ్యా ఇతి యదాహ ॥ 21 ॥ భాతృవ్యమైవ పృథి-  
 వ్యా అపహన్తి । తేఽమన్యన్త । దివన్తా అయమితిఃపతిష్వరీతిఃతమర-  
 రుస్తే దివం మాఽస్మానితిదివఃపర్యబాధన్త । భాతృవ్యోవా అర-  
 తుః । అరరుస్తేదివం మాఽస్మానితి యదాహ । భాతృవ్యమైవ దివః  
 పరిబాధతే । స్తమ్భయజుహరతి । పృథివ్యా ఏవభాతృవ్యమప-  
 హన్తి । ద్వితీయగ్ం హరతి ॥ 22 ॥ అన్తరిక్షాదైవైవనమపహన్తి ।  
 తృతీయగ్ం హరతి । దివ ఏవైవనమపహన్తి । తూష్ణీశ్చతుర్థగ్ం  
 హరతి । అపరిమితాదైవైవనమపహన్తి । అసురాణావా ఇయమగ్ర  
 అసీత్ । యావదాసీనః పరావశ్యతి । తావద్దేవానామ్ । తేదేవా  
 అబ్రువన్ । అస్మైవనోస్యామపీతి ॥ 23 ॥ క్యన్నోదాస్యథేతి ।  
 యావత్స్వయం పరిగృహ్ణీథేతి । తేవనవస్తేవీతి దక్షిణతః పర్యగృ-  
 హ్ణన్ । రుద్రాస్తేవీతిప్రశ్నత్ । ఆదిత్యాస్తే త్యుత్త రతః । తేఽ-  
 గ్నినాప్రాహ్లోఽజయన్ । వసుభిర్దక్షిణా । రుద్రైఃప్రత్యశ్చ ।

అదిత్యైవమనన్తః । యస్మైవవేదమహా వేది పరిగృహ్యన్తి ॥ ౨౪ ॥  
 భవత్కామసా । పరాఽన్యభాతృవ్యభవతి । దేవస్య సమి  
 తుస్సవ ఇత్యాహ ప్రసూత్యై । కర్మకృణ్వన్తి వైధవ ఇత్యాహ ।  
 ఇషితగ్ం హికర్మకృణ్వన్తి । పృథివ్యై మేధ్యమ్ మేధ్యమ్ పృథక్రూ  
 మతామ్ । ప్రాచీనముదీచీనం మేధ్యమ్ । ప్రతీచీనస్తజ్జగత్ మేధ్య  
 మ్ । ప్రాచీముదీచీనం ప్రవరాజ్జగతి । మేధ్యమ్మేవైనాన్దేవయజ్  
 నీజ్జగతి ॥ ౨౫ ॥ ప్రాజ్ఞావేద్యగ్ంసామన్నయతి । అవ్రాతనీ  
 యస్య పరిగృహీత్యై ప్రతీచీనోగార్హపత్యస్య పరిగృహీత్యై  
 అథోమిథున త్వాయాశ్చిద్ధన్తి యదైనాన్య అవైధ్యమ్ । తదపహన్తి  
 శ్చిద్ధన్తి । తస్మాదోషధయఃపరాభవన్తి ॥ ౨౬ ॥ మూలఞ్చనత్తి ।  
 భాతృవ్యస్త్వైవ మూలఞ్చనత్తి । మూలవా అతిశిష్టద్రష్టాగ్ంస్యనూ  
 త్పితే । యద్ధస్తేన చిన్ద్యాత్ । కుసభసీప్రజాస్సుయః । స్ఫ్యేనచినత్తి  
 వజ్రోవైస్ఫ్యః । వజ్రోనైవ యజ్ఞద్రష్టాగ్ంస్యపహన్తి పితృదేవత్యా  
 త్తిభాతా । ఇమతీజనతి ॥ ౨౭ ॥ ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితా  
 మ్ । వేదిదేవవేద్యోనిలాయత । తాన్చతుర్జులైవన్వవిన్దా । తస్మా  
 చ్చతుర్జులజ్జేయా । చతుర్జులజ్జనతి । చతుర్జులైవాయోషధయః  
 ప్రతితిష్ఠన్తి । ప్రతిష్ఠాయై ఖనతి । యజమానమైవ ప్రతిష్ఠాజ్జమయతి ।  
 ద్దభాతా వర్షీయనీజ్జగతి । దేవయజనస్త్వైవహూపమకః ॥ ౨౮ ॥  
 పురీషవతీజ్జగతి । ప్రజావై పుషవః పురీషమ్ । ప్రాయైవైనం పశుభిః  
 పురీషవన్తజ్జగతి । ఉత్తరం పరిగ్రాహం పరిగృహ్యతి । వ్రతావత్తీవై  
 పృథివీ । యావత్తీవేదిః । తస్యావ్రతావతవన భాతృవ్యన్నిర్భజ్య । ఆ

త్వం ఉత్తరం పరిగ్రాహం పరిగృహ్లాతి । ఋతమస్యైత పదనమస్యైత-  
 శ్చీరసీత్యాహ । యథాయజురైతత్ ॥౭౯॥ క్రూరమిదవా ఏతత్క-  
 రోతి । యద్యేదిచ్ఛురోతి । ధా అసిష్ట్యధాలసీతి యాయుష్యతైశాన్వైత్య-  
 ఉర్వీచాసి వసీచాసీత్యాహ । ఉర్వీమైవైనావసీచురోతి । పురా  
 క్రూరస్య విస్ఫుపోవిరప్పిన్నిత్యాహ మేధ్యత్వయ । ఉదాదాయ పు-  
 ధివీజ్జరదానుర్యమైరయజ్ఞువైమసి స్వధాభిరత్యాహ । యదేనా-  
 న్యాలమేధ్యమ్ । తదప్రవాత్య । మేధ్యాన్దేవయజనీచ్ఛుత్వా ॥౮౦॥  
 యదదత్తన్వైమసిమేధ్యమ్ । తదన్యమెరయతి । తాన్ధిరాసాలనుద్య-  
 త్యయజన్త ఇత్యాహనుభూతైస్య । పోష్ణిరీరాసాదయ । ఇథ్యాజుర్-  
 హిరుపసాదయ । క్షువజ్ఞు క్షుచత్త సుమృద్ధి । పత్నిన్సంసన్నవ్యా ।  
 అశ్వేనోదేహీత్యాహనుపూర్వతాయై । పోష్ణిరీరాసాదయతి । ఆ-  
 ప్తావై రక్షోస్మి ॥౮౧॥ తైరభిస్తామపహతైస్య । పుత్రస్త్య-  
 వత్కాన్థాదయతి । యజ్ఞస్య సవతైస్య । ఉవాచహసితోదైవః ।  
 ఏతావతీర్వాతముష్మిన్లోకలపతమా । యాశ్మేపోష్ణిరీతి । తస్మా-  
 ద్భవీర్వారాసాద్యాః । పుత్రముదస్య । యద్విష్యాత్తస్థాయేత్ ।  
 శుచైవై నమర్పయతి ॥౮౨॥

వైవాయురాహ వరావతీ త్యాహహద్వితీయగ్ం హరతీతి ప-  
 రిగృహ్లాన్తి దేవయజనీచ్ఛురోతి భవన్తి ఖనత్యకరైతత్కృత్యారక్షో-  
 స్మీరపయతి ॥౮౩॥

వక్షోవై పుత్రః । యదనన్వచ్చానారయేత్ । వక్షోఽధ్వ-  
 ర్యః పోష్ణిత । పురస్తాత్రిరన్వచ్చానారయతి । వక్షోవై పుత్రః ।

వశోదైవ యజ్ఞస్య దక్షిణతో రక్షాన్యపహన్తి । అగ్నిభ్యాం  
 పాచిత్స ప్రతిచత్స । స్థేయోదీచశ్చాథరాచత్స । స్థేయవా  
 ఏవవశోదైవైస్య పాశ్చాన్తంభాత్పవ్యమపహత్య । ఉత్తరైర్విప్ర-  
 వృత్సతి ॥ ౮౩ ॥ యథోప్రధాయప్రశ్నన్త్యవమ్ । హస్తావపనేన్తే ।  
 అత్కానమైవతవయతే । స్థ్యం ప్రక్షాలయతిమెధ్యత్వాయ । అథో-  
 పాశ్చనప్తవ భాత్పవ్యస్య న్యజ్ఞశ్చనన్తి । ఇద్ధాబర్హిరుపసాదయతి  
 యన్త్యే । యజ్ఞస్య మిధున్తత్వాయ । అథోపురోరుచమైతాన్త-  
 ధాతి । ఉత్తరస్య కర్మణోఽనుభవ్యత్వే । నపురస్తాత్ప్రీత్యగు-  
 పసాదయేత్ ॥ ౮౪ ॥ యత్పురస్తాత్ప్రీత్యగుపసాదయేత్ । అన్య-  
 త్రానుతి ప్రథాదిద్ధృం ప్రతిపాదయేత్ । ప్రజావై బర్హిః । ఆప-  
 రాధ్నుయాద్బర్హిమా ప్రజానాం ప్రజననమ్ । ప్రశ్నాత్ప్రీతు-  
 సాదయతి । అన్యూతిప్రథే సిద్ధ్యంప్రతిపాదయతి । సంప్రత్యేవ  
 బర్హిః ప్రజానాం ప్రజననముపైతి । దక్షిణమిద్ధమ్ । ఉత్తరం  
 బర్హిః । అత్కానాద్ధ్యుః । ప్రజాబర్హిః । ప్రజాహ్యత్కన్త ఉత్తర-  
 తరాత్ప్రథే । తతోమెధముప్రసీయ । యథాదైవతమైవైన్త త్ప్రీతిమా-  
 యతి । ప్రతితిష్ఠతిప్రజయాపశుభిర్యజమానః ॥ ౮౫ ॥

ప్రశ్నన్తిసాదయేదిద్ధృమశ్చ ॥ ౧౦ ॥

త్ప్రీతియస్యాన్తేవన్యత్వప్రశ్నశుయో వై పూజేద్యుః కర్మ  
 జేవామిన్ద్రోవృత్రమహన్తోహి ౭ వసూత్థప్రేక్షేదోవన్యేత్యాహు-  
 ససామిదైవస్యస్థ్యమాదదైవజ్యోవై స్థ్యదత్ ॥ ౧౦ ॥

తృతీయస్యాష్టాశ్చ సతీరేకాయప్రవిశ్రవత్యధ్వయోఽన్య-  
 ధివపరామస్యస్తరిఖి వీవ రఖిసామస్తరహితైస్య ద్వానాన పురుషా-  
 యదదశ్చస్త్రీమసి మేధ్యం పశ్చాత్తీతిః ॥౧౫॥ తృతీయస్యాష్టాశ్చమానః

వారిః ఓమ్

## తృతీయప్రపాఠకః

ప్రత్యుష్ట్యం రఖిప్రత్యుష్టా అరాతయ ఇత్యాహ । రఖిస్తా-  
 మపహితైస్య । అగ్నోర్వస్తేజస్విన తేజస్తానిష్టస్తామిత్యాహ మేధ్య-  
 త్వాయ । స్రుచ్చస్సంమూర్షి । స్తువమగ్నే । పుమాగ్ం సమైవాభ్య-  
 స్సగ్ం శ్యతి మిథునత్వాయ । అథజ్జహూమ్ । అథోప్రభృతమ్ । అథ  
 ధృవామ్ । అసావైజ్జహూః ॥ ౧ ॥ అస్తరిఖిముప్రభృత్ । ప్రభివీధృ-  
 వా । ఇమేవైలోకాస్సుచః । వృష్టిస్తనమాజ్జనాని । వృష్టిర్వా  
 ఇమాల్లోకానను పూర్వజ్జల్పయతి । తేతతఃకస్తాస్సమేధస్తై । స-  
 మేధస్తైస్సా ఇమేలోకాప్రజయాప్రశుభః । యప్రవేద । యదిక్తా-  
 మయేత వర్షమకఃప్రజాస్యస్తస్యదితి । అగ్నితస్సంమృజ్యాత్ ॥ ౨ ॥  
 వృష్టిమైవ నియచ్ఛతి । అవాచీనాగ్రాహివృష్టిః । యదిక్తామయై-  
 తా వర్షమ కస్తస్యదితి । మూలతస్సంమృజ్యాత్ । వృష్టిమైవాద్య-  
 చ్చతి । తద్దువాతహః । అగ్నితప్రవోపరిష్టాభస్సంమృజ్యాత్ । మూల-  
 తోఽధస్తాత్ । తదనుపూర్వజ్జల్పతే । వర్షమకో భవతీతి ॥ ౩ ॥  
 ప్రాచీమభ్యాకారమ్ । అగ్నే రస్తర్జతః । వీవమివహ్యాన్నమద్య-

తృతీయస్యాష్టాక్షస్యానతిరేకాయప్రవిశ్రవత్యధ్వయోఽ-  
 ధిమవణమస్యస్తరిఖి వీవ రఖిసామస్తరహితైస్య ద్వానాన పురుషా  
 యదదశ్చన్ద్రమసి మెధ్యం పశ్చాత్తితిః ॥౧౫॥ తృతీయస్యాష్టాక్షమానః

వారిః ఓమ్

## తృతీయప్రపాఠకః

ప్రత్యుష్ట్యం రఖిప్రత్యుష్టా అరాతయ ఇత్యాహ । రఖిస్తా-  
 మవహితైస్య । అగ్నేర్వస్తేజస్విన తేజస్తానిష్టస్తామిత్యాహ మెధ్య-  
 త్వాయ । స్రుచస్సంమూర్షి । స్రువమగ్నే । పుమాగ్ం సమైవాభ్య-  
 స్సగ్ం శ్యతి మిథునత్వాయ । అభజ్జహూమ్ । అభోవభృతమ్ । అభ  
 ధ్రువామ్ । అసావైజ్జహూః ॥ ౧ ॥ అస్తరిఖిముప్రభృత్ । ప్రభివీధ్రు-  
 వా । ఇమేవైలోకాస్సుచః । వృష్టిస్తనమాజ్జానాని । వృష్టిర్వా  
 ఇమాల్లోకానను పూర్వజ్జల్పయతి । తేతతాక్షస్తాస్సమెధస్తై । స-  
 మేధస్తైస్సా ఇమేలోకాప్రజయాప్రశుభః । యవవేద । యదిక్తా-  
 మయేత వర్షమకఃప్రజాస్యస్తాస్యదితి । అగ్నితస్సంమృజ్యాత్ ॥ ౨ ॥  
 వృష్టిమైవ నియచ్ఛతి । అవాచీనాగ్రాహివృష్టిః । యదిక్తామయై-  
 తా వర్షమ కస్తాస్యదితి । మూలతస్సంమృజ్యాత్ । వృష్టిమైవాద్య-  
 చ్చతి । తద్దువాఅహుః । అగ్నితప్రవోపరిష్టాభస్సంమృజ్యాత్ । మూల-  
 తోఽధస్తాత్ । తదనుపూర్వజ్జల్పతే । వర్షమకో భవతితి ॥ ౩ ॥  
 ప్రాచీమభ్యాకారమ్ । అగ్నే రస్తర్జతః । వీవమివహ్యాన్నమద్య-



తే । అహోఅగ్రాద్యా ఓషధీనామూర్జాంశ్చైవా ఉపజన్వన్తి । ఉ-  
 షా ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్యై । అధస్తాత్ప్రసీచీమ్ । దద్ధముః  
 త్తమతః । మూలైస్త మూలం ప్రతిష్ఠితైః । తస్మాదరత్నం వ్రా-  
 జ్ఞుప్యపరిష్టాల్లోమాని । ప్రత్యక్షాన్యధస్తాత్ ॥ ౪ ॥ సుప్రే-  
 మా । ప్రాణోవైసుమః । జహూర్దక్షిణోహస్తః । ఉపభృత్సవ్యః ।  
 అత్కాధువా । అన్నగంఠం మూర్జనాని । ముఖోవై ప్రాణోపానో  
 భూత్వా । అత్కాస్తమన్నంప్రసీద్యై । బ్రాహ్మ తస్త్వమవగం శుభయతి ।  
 తస్మాత్సువమైవాగ్రై సుమాప్తే । ముఖోహిప్రాణో పానో  
 భూత్వా । అత్కాస్తమన్నమాచితే । తే ప్రాణాపానా । అవ్యర్థకః ప్రా-  
 ణాపానాభ్యాం భవతి । య ఏవవేద ॥ ౫ ॥ జహూమృణాళ్యా-  
 ద్భవతి ప్రత్యక్షాన్యధస్తాన్యాప్తే పశ్యచ ॥ ౬ ॥

దివశ్చిల్పమవతతమ్ । ప్రభివ్యాజ్జకుభిశ్చిరమ్ । తేనవ-  
 యగం సహస్రవల్ తేన । సపత్నానాశయామసి స్వాహేతి స్రు-  
 ఖం మూర్జనాన్యగ్నం ప్రహరతి । ఆసోవైదర్భాః । రూపమై-  
 వామైతస్మహిమానవ్యాచప్తే । అనుష్టుభరాచ । అనుష్టుభః  
 ప్రజాపతిః । ప్రాణాప్రత్యై వైదః । వేదస్యాగ్రగ్ం స్రుఖం-  
 మూర్జనాని ॥ ౭ ॥ స్వేనైవైనాని ఛస్తసా । స్వయా దేవత-  
 యాసమర్థయతి । అహోముగ్వా వయోమా । దర్భోవృషా । తస్మి-  
 యనమ్ । మిథునమేవాన్య తద్యజ్జకరోతి ప్రజననాయ । ప్రజా-  
 యతే ప్రజయా ప్రభుర్భిర్యజమానః । తాన్యేకే వృథైవాపాన్య-  
 వ్తి । తత్తథానకార్యమ్ । అరభస్య యజ్ఞియస్య కమణస్సవి-

ద్రోహః ॥ 2 ॥ యద్యేనాని ప్రళవోఽభితిష్ఠాయుః । నతత్ప్రశు-  
 భ్యశమ్ । అద్భిర్భూయిత్యత్తరే న్యస్యత్ । యదైవయజ్ఞ-  
 యస్య కర్మహోఽన్యత్రాహుతిభ్యస్సన్తిషఠే । ఉత్తరోవాపర-  
 స్య ప్రతిష్ఠా । ఏతాగ్ంహి తస్మై ప్రతిష్ఠానేవాస్సమభరణ ।  
 యదద్భిర్భూగ్జయతి । తేనశాస్తమ్ । యదుత్తరేన్యస్యతి ।  
 ప్రతిష్ఠామేవైనాని తద్గమయతి ॥ ౩ ॥ ప్రతితిష్ఠతి ప్రజయా  
 ప్రశుభిర్యజమానః । అభోస్తమ్భస్యవా ఏతద్భూపమ్ । యఘ్ని-  
 ఖ్నింమూర్జనాని । స్తమ్భశోవా ఓషధయః । తాసాంజ్వరత్కౌప్యప్ర-  
 శవోనరమన్తై । అప్రియో హ్యేషాంజ్వరత్కౌప్యః । యావదప్రి-  
 యోహూవై జరత్కౌప్యపశూనామ్ । తావదప్రియపశూనాం భవతి ।  
 యస్యైతాన్యన్యత్రాగ్నౌర్దధతి । నవదావ్యాకువాఓషధీషు ప్రళ-  
 వోరమన్తై ॥ ౪ ॥ నవదావాహ్యేషాం ప్రియః । యావ-  
 త్ప్రియోహూవై నవదావపశూనామ్ । తావత్ప్రియపశూనాం  
 భవతి । యస్యైతాన్యగ్నౌప్రహరన్తి । తస్మాదైతాన్యగ్నా వై-  
 న ప్రహరేత్ । యత్తరస్మిన్ భంమృత్యాత్ । ప్రశూనాన్భృత్యై ।  
 యోభూతానామభిపతిః । దుద్రస్తన్తి చరౌవృషా । ప్రశూనస్యా-  
 కం మాహిగ్ంసీః । ఏతదస్తు హుతస్తవస్వా హేత్యగ్ని సంతూర్జ-  
 నాన్యగ్నా ప్రహరతి । ఏషావా ఏతేషామేనిః । ఏషాప్రతిష్ఠా ।  
 స్వామైవైనాని యోనిమ్ । స్వాం ప్రతిష్ఠాత్థమయతి । ప్రతితిష్ఠతిప్ర-  
 జయా ప్రశుభిర్యజమానః ॥ ౫ ॥ వైదస్యాగ్గ్ం గ్రుఖ్నింమూర్జనా-  
 నివిదోహా గమయతి ప్రళవోరమన్తై హిగ్ంసీష్టత్ ॥ ౬ ॥

అయజ్ఞావా ఏమః । యోప్తత్త్వికః । నప్రజాః ప్రజాయేకా ।  
 పత్న్యన్వాన్వై । యజ్ఞమేవాకః । ప్రజానాం ప్రజననాయ । యత్త్విన్వన్వ  
 పన్నప్యేత । ప్రియంజ్ఞాతిగం రున్ధ్యాత్ । అసీనా పన్నహ్యతే ।  
 అసీనా హ్యేషా వీర్యజ్ఞురోతి ॥ ౧౧ ॥ యత్ప్రశ్నాత్ప్రశ్నా-  
 న్వాసీత్ । అనయా సమదన్దధీత । దేవానాం పత్నియా  
 సమదన్దధీత । దేశోద్భూత ఉదీచ్యన్వాన్వై । అత్కనో  
 గోప్రీథాయ । అకాసానా సామనసమిత్యాహ । మధ్యా-  
 మెవైనాశ్చేవలీజ్ఞుత్వా । అశిషాసమర్థయతి । అగ్నీరను-  
 వ్రతాభూత్వా పన్నహ్యకుక్రూతాయకమిత్యాహ । ఏతదైవపత్ని-  
 యై వ్రతోప్రనయనమ్ ॥ ౧౨ ॥ కేన్తవైనాం ప్రతముపనయతి ।  
 తస్మాదాహుః । యశ్చైవవేదయశ్చైవ । యోక్తృమైవయుతే ।  
 యమన్వాన్వై । తస్మాముస్మిన్లోకే భవతీతి యోక్తృణ । య-  
 ద్యోక్తృమ్ । పయోగః । యదాన్వై । స వేమః ॥ ౧౩ ॥ యో-  
 గ్దేమస్యకష్టే । యుక్తశ్చీయాతా అశిఃకామేయజ్ఞాతా ఇ-  
 తి । అశిషసమృద్ధ్యై । గ్రీన్ధిజ్ఞాతా । అశిష ఏవాస్యాం  
 పరిగృహ్లాతి । పుమాన్ వైగ్రీన్ధిః । స్త్రీపత్ని । తస్మిన్మనమ్ ।  
 మిథునమేవాస్య తద్యజ్ఞారోతి ప్రజననాయ । ప్రజాయతే ప్ర-  
 జయాప్రశుచిర్యుమానః ॥ ౧౪ ॥ అథో అథోవాప్రప అత్తనః ।  
 యత్ప్రత్ని । యజ్ఞస్య ధృత్వా అశిథిలం భావాయ । సుప్రజస-  
 స్త్వాన్వయగం సుపత్నిరుప సేదీమిత్యాహ । యజ్ఞమేవ తస్మిన్మనీ  
 కరోతి । ఊనేతి కన్ధియాతా ఇతి ప్రజాత్యై । మహీనాంపయో-

సోమధీనాగ్ం రస ఇత్యాహ । రూపమైవాస్త్వైతస్సహిమాన-  
స్త్వైచప్తే । తస్యైతేష్యయమాగస్య నిర్వసామి దేవయజ్ఞాయా  
ఇత్యాహ । ఆశిషమైవైతామాశాస్తే ॥ ౧౧ ॥

క్షరోతిప్రతోప్తనయనశ్చమో యజమానశ్చాస్తే ॥ 3 ॥

ఘృతశ్చైవైమధుచ ప్రజాపతిరాసీత్ । యత్రా మధ్వా-  
సీత్ । తతఃప్రజా అస్పృశత । తస్మాన్మధుషి ప్రజననమివాస్తి ।  
తస్మాన్మధుషాన ప్రచరన్తి । యాతయామహి । ఆశ్వేన ప్రచర-  
న్తి । యజ్ఞోవా ఆజ్యమ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞం ప్రచరన్త్యయాత-  
యామత్వాయ । పత్న్యవేష్టితే ॥ ౧౬ ॥ మిథునత్వాయ ప్ర  
జాత్యై । యదైవపత్నీ యజ్ఞస్య క్షరోతి । మిథునన్తత్ । అఙ్గో  
పత్నీయా ఏవైష యజ్ఞస్యాన్వారమ్భానవచ్చిత్త్యై । అమెధ్య-  
వాప్తతక్రోతి । యత్పత్న్యవేష్టితే । గార్హపత్యే ఽధిశ్రయ-  
తిమెధ్యత్వాయ । ఆహవనీయమభ్యుద్రవతి । యజ్ఞస్యసన్తత్యై ।  
తేజోస్తి తేజోఽనుప్రేహిత్యాహ ॥ ౧౭ ॥ తేజోవాఅగ్నిః । తే-  
జ ఆజ్యమ్ । తేజసైవ తేజస్సమర్థయతి । అగ్నిస్తే తేజోమావినై-  
దిత్యాహహిగంసాయై । స్యుస్త్యవత్కాన్ భాదయతి । యజ్ఞస్య  
సన్తత్యై । అగ్నేజ్జేహ్వోఽసి సుభూజ్జేవానామిత్యాహ । య-  
థాయజరేవైతత్ । ధామ్నధామ్న దైవభ్యో యజపే యజ-  
పేభవేత్యాహ । ఆశిషమైవైతామాశాస్తే ॥ ౧౮ ॥ తద్వా  
అతఃప్రవిత్రాభ్యామివోత్సనాతి । యజమానోవా ఆజ్యమ్ । ప్రాణా-  
పానా ప్రవిత్రే । యజమానఏవ ప్రాణాపానాదభాతి । పునరాహరమ్ ।

ప్రవమివ హి పాణినివాహనశ్చరతః । శుక్రమపి జ్యోతిరపి కేజ్జో-  
 నీత్యాహ ॥ రూపమే వాస్యైతస్మాహిమాన్తస్యైవచప్తే । తిర్యజామా ।  
 త్రయశ్చమేల్లోకాః ॥ ౧౯ ॥ ప్రమాల్లోకానామాస్యై । త్రిః ।  
 త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః । అహోమధ్యత్వాయ । అభాజ్యవతిభ్యామమః ।  
 రూపమే వాసామే తద్వణాన్దధాతి । అపివా ఉతాహుః । యథా  
 మానైయోమా సువర్ణాగ్ం హిరణ్యం । వెశలం బిభ్రతీరూపాగ్యాస్తే ।  
 ప్రవమితాప్రతరహీతి । ఆప్తావై సర్వాదేవతాః ॥ ౨౦ ॥ ప్రమాహివిశ్వ-  
 మాస్తేవానాస్తనూః । యదాజ్యమ్ । తత్తోభయోర్హీమూగ్ంసా ।  
 జామిస్వ్యాత్ । యద్యజమాన్తస్యయజమాన్తప ఉత్పన్నీమాత్ ।  
 ఛస్తసాన్తపఉత్పన్నాత్యజామిత్యాయ । అహోమిథుస్తత్వాయ । సావిత్రి-  
 యర్చా । సరితృప్రసూతం ముకర్మాస్తదితి । సరితృప్రసూతమైవాస్య  
 కర్మ భవతి । ప్రచ్ఛోగాయత్రియా । త్రిష్వమృద్ధత్వాయ । అద్భిరైవోష-  
 దీస్సన్నయతి । ఓషధీభిఃప్రశూకా । ప్రశుభిత్యజమానమ్ । శుక్రస్త్యా  
 శుక్రాయాజ్యోతిస్త్యా జ్యోతిష్కర్మిస్త్యాన్తర్చిషీత్యాహ సర్వత్వా-  
 య । పర్యాప్త్యా అనన్తరాయాయ ॥ ౨౧ ॥

శుక్లతలహాశ్వాన్త్యైల్లోకాదేవతా భవతివల్పు ॥ ౪ ॥

దేనాగురాస్సయత్తా ఆసా । స ప్రతమిన్ద్రై అజ్యస్యావ-  
 క్తాశమవశ్యత్ । తేనావైష్వత । తతోదేవా అభవన్ । పరాన్గు-  
 రాః । యప్రవప్రద్వానాజ్యమవేష్వతే । భవత్త్యాత్మనా । పరాన్తస్య  
 భ్రాతృవ్యోభవతి । బ్రహ్మవాదినోవదన్తి । యదాజ్యేనాన్యాని మాహి-  
 గ్ంవ్యభిఘాతయతి ॥ ౨౨ ॥ అథకేనాజ్యమితిప్రత్యేనేతిబ్రాహ్మయత్ ।

చక్షురైః ప్రత్యక్షమ్ । ప్రత్యేకైః వై సదభిఘోరయతి । క్షణస్వరోవాప్తహీ-  
 నోభవితోః । యశ్చక్షుషాఽఽజ్యమవేక్షితే । నిమిల్బ్యావేక్షిత । దా-  
 ధారాత్మజ్జ్ఞానః । అభ్యాజ్యజ్ఞానయతి । అజ్యజ్ఞానః ॥ ౨౩ ॥  
 ఛందాగ్ం సివా అజ్యమ్ । ఛందాగ్ం స్త్యవప్రీణాతి । చతుర్జాహ్వ-  
 జ్ఞానః । చతుష్పాదః ప్రశవః । ప్రశూనేవాపరుణే । అష్టాశుప్రభృతి ।  
 అష్టాశురా గాయత్రీ । గాయత్రీప్రాణః । ప్రాణమైవ ప్రశుమ్న దధా-  
 తి । చతుర్ధ్వజాయామ్ ॥ ౨౪ ॥ చతుష్పాదః ప్రశవః । ప్రశు-  
 ష్టేవోపరిష్టాత్ప్రీతిష్ఠతి । యజమానదైవత్యైః జహూః । భౌత్య-  
 వ్యదైవత్యైః ప్రభృత్ । చతుర్జాహ్వజ్ఞానాన్యాయోగ్యుష్ణీయాత్ ।  
 అష్టాశుప్రభృతి గృహ్లాన్కసియః । యజమానాయైవ భౌత్యవ్యము-  
 పస్తిజ్జరతి । గారైః ప్రుచః । చతుర్జాహ్వజ్ఞానః । తస్మాచ్ఛ-  
 తుష్పదీ ॥ ౨౫ ॥ అష్టాశుప్రభృతి । తస్మాద్దష్టాకశా । చతుర్ధ్వజాయామ్ ।  
 తస్మాచ్ఛతుస్సనా । గామైవ తథగ్ంస్కరతి । సాఽనై-  
 సగ్ంస్త్వతేషమూర్జన్తుహే । యజ్జాహ్వజ్ఞానః । ప్రయాజేభ్య-  
 స్తత్ । యదుప్రభృతి । ప్రయాజానూయాజేభ్యస్తత్ । సర్వసైవా-  
 వ్రతద్యజ్ఞాయ గృహ్యతే । యద్ధృవాయామాజ్యమ్ ॥ ౨౬ ॥

అభిఘోరయతి గృహ్లానీ ధృవాయాజ్ఞాతుష్పదీ ప్రయాజా-  
 నూయాజేభ్యస్తదైవచ ॥ ౨౭ ॥

అపోదేవీరగేపువోఅగ్రేగుప్తత్యహారూపమైవాసామైశ్వ-  
 హీమానవ్యాచప్తే । అగ్రేమయజ్ఞన్నయత్రాగ్రేయజ్ఞపతిమిత్యా-  
 హ । అగ్రేవ యజ్ఞన్నయన్తి । అగ్రేయజ్ఞపతిమ్ । యుష్మాని-

స్తోమవృతవృత్తాత్తాత్య యూయమిష్టమవృతవృత్తా-  
 త్తాత్యతాత్యహా । వృత్తగంహహానిష్టానిష్టా ఆహావప్రే । ఆ-  
 హాహాస్థాస్థావరే । సంజ్ఞామివాసామేతథామానవాస్థావరే ।  
 ప్రాప్తాప్తాత్యహా ॥ ౨౭ ॥ తేనాప్రప్రాప్తా । అగ్ని-  
 జ్ఞేవేభ్యానిలాయత । కృష్ణోహృపజ్ఞాత్యా । సవనస్పత్రి-  
 న్యామితత్ । కృష్ణోహృపజ్ఞాత్యా స్వాహాత్యాహా ।  
 అగ్నియవవైసజ్ఞావైసజ్ఞాహాతి । అథాఅగ్నిరైవ మేథమవరున్ధ ।  
 వేదిరసి బ్రహ్మహాత్యా స్వాహాత్యాహా । ప్రజావైబ్రహ్మహా ।  
 వృద్ధివేదిః ॥ ౨౮ ॥ ప్రజావైవ వృద్ధివ్యాం ప్రతిష్ఠాపయతి ।  
 బ్రహ్మహాససి సుగృహ్యస్తాస్వాహాత్యాహా । ప్రజావైబ్రహ్మహా ।  
 యజమానస్సుచః । యజమానమైవ ప్రజానుప్రతిష్ఠాపయతి ।  
 దివేత్వాస్తరిష్ఠాయత్వా వృద్ధివైవత్వేతి బ్రహ్మహారాసాద్యప్రాప్త-  
 తి । ఏభ్యవైవైసజ్ఞాత్యా ప్రాప్తతి । ఆథతతస్సహస్సుచా  
 పురస్తాత్ప్రత్యక్షాజ్ఞానిం ప్రత్యక్షతి । ప్రజా వై బ్రహ్మహా ।  
 యథాసూక్తై కాలపఃపురస్తాద్యన్తి ॥ ౨౯ ॥ తాదృగేవత-  
 త్ । స్వధాపితృభ్యత్యాహా । స్వధాకారోహి షిత్మగామ్ ।  
 ఊర్భవ బ్రహ్మహావద్యత్యాద్యత్యాహా త్రోజ్ఞోతరస్థానిసయ-  
 తి సస్తత్యై । మాసావైపితరో బ్రహ్మహాదః । మాసావైవ ప్రజా-  
 తి । మాసావావద్యత్యాద్యత్యాహా । మాసావచన్తి సమృద్ధ్యై ।  
 అసతిన్మన్తాహృద్ద్యత్యాహా వర్షతి । యత్తైతదేవక్షియ-  
 తే ॥ ౩౦ ॥ ప్రజావైవ వృద్ధివ్యాం ప్రతిష్ఠాపయతి । వృద్ధివ్యాం

వో<sup>1</sup>ర్జనధాతి । తస్మాత్పృథివ్యా ఊర్జాభుజ్జతే । గ్రీష్ణవి-  
 ప్రగం సయతి । ప్రజనయత్యైవతత్ । ఊర్ధ్వం ప్రాక్ష్యముద్మా-  
 ణం ప్రత్యక్షమాయచ్చతి । తస్మాత్ప్రాచీనగ్ం రేతోధియ-  
 తే । ప్రతీచీప్రజాబాయన్త । విష్టోస్తుప్రాసీత్యాహ । య-  
 జ్ఞోవైవిష్టుః ॥ 30 ॥ యజ్ఞస్యధృజ్యై । పురస్తాత్ప్రస్త-  
 జ్గృహతి । ముఖ్యమైవైవజ్గృహతి । ఇయస్తజ్గృహతి । ప్రజా-  
 పతినా యజ్ఞముఖైవ సమితమ్ । ఇయస్తజ్గృహతి । యజ్ఞపరు-  
 పా సమితమ్ । ఇయస్తజ్గృహతి । ఏతావద్యై పురుషేవీర్యమ్ ।  
 వీర్యసమితమ్ ॥ 31 ॥ అపరిమితజ్గృహతి । అపరిమితస్యా-  
 వరుధ్యై । తస్మిన్సవిత్త్రై అపిన్యతి । యజమానోవై ప్రస్తరః ।  
 ప్రాగ్రాపానా ప్రవిత్తే । యజమాన ఏవప్రాగాపానా దధాతి ।  
 ఊర్జామ్రదసన్త్యాస్త్రామిత్యాహ । యథాయజరైవైతత్ ।  
 స్వాప్రసన్నవేద్యై ఇత్యాహ । దేవేభ్యవైవ కాన్వాప్రసన్నరోతి ॥  
 32 ॥ బర్హి స్సగతి । ప్రజావైబర్హిః । తృణీవేదిః । ప్రజావైవ  
 తృణివాన్యం ప్రతిష్ఠావయతి । అనతి దృశ్యగ్ం స్సగతి । ప్రజయై-  
 వైనం ప్రశుభిరనతిదృశ్యరోతి । కారయన్ప్రస్తరం కరిధీస్పరిదధా-  
 తి । యజమానోవై ప్రస్తరః । యజమానఏవ తధ్వయం కరిధీస్ప-  
 రిదధాతి । గస్త్రోసి విశ్వాసమరిత్యాహ ॥ 33 ॥ విశ్వమైవా-  
 యుర్యజమానేదధాతి । ఇన్ద్రస్య బాహురస్తి దక్షా ఇత్యాహ ।  
 ఇన్ద్రీయమైవ యజమానేదధాతి । మిత్రావరుణోర్వ త్తరతఃకరిధ-  
 త్తామిత్యాహ । ప్రాగ్రాపానా మిత్రావరుణా । ప్రాగ్రాపానావై



వాస్తివధాతి । సూర్యస్తావ పురస్తాత్పాత్వి త్యాహ । రక్షస్తామపహ-  
 తైః । కస్యాశ్చిదభిస్త్యాఇత్యాహ । అపరిమితాదేవైసం పాతి ॥ 31 ॥  
 ఏతి హోత్రస్తావ కవచిత్యాహ । అగ్నిమేవ హోత్రేణ సమర్థయతి ।  
 ద్యుమన్తగ్ంసమిధీమహీత్యాహ సమిధ్యై । అగ్నిబృహస్పత్యధ్వ-  
 ఇత్యాహ పృథ్వ్యై । విశ్వాయస్తోష్ఠ ఇత్యాహ । విశ్వాయత్యై ।  
 ఉదీచినాగ్రే నిదధాతి ప్రతిష్ఠిత్యై । వసూనాగ్ం దుదాణామాదిత్యా-  
 నాగ్ం సదసి నీదేత్యాహ । దేవతానామైవసదసే ప్రస్తరగ్ం సాద-  
 యతి । జహూరసి ఘృతాచీనామ్నేత్యాహ ॥ 32 ॥ అసావైజ-  
 హూః । అస్తరిఖముపభృత్ । పృథివీధువా । తాసామేతదేవ ప్రి-  
 యన్నామ । యద్వృతాచీతి । యద్వృతాచీత్యాహ । ప్రియేదైవైనా-  
 నామ్నా సాదయతి । ఏతా అసదన్ధుక్తృతస్య లోక ఇత్యాహ ।  
 సత్యవేసుక్తృతస్యలోకః । సత్యవైవాస్సుక్తృతస్య లోకే సాద-  
 యతి । తావిష్ణోహహీత్యాహ । యజ్ఞోవై విష్ణుః । యజ్ఞస్య ధృత్యై ।  
 వాహియజ్ఞం వాహియజ్ఞపతిం వాహిమాయజ్ఞనియమిత్యాహ ।  
 యజ్ఞాయ యజమానాయాత్మనే । కేభ్యప్రవాశిషమాశ్వాస్తేనా-  
 ర్యై ॥ 32 ॥ స్థేత్యాహ పృథివీ వేదిర్యన్తి క్రియతే విష్ణురీర్యసం-  
 మితబ్ధిరొర్యాహ పాతి నామ్నేత్యాహ లోకే సాదయతి వట్చ ॥ 33 ॥  
 అగ్నినావై హోత్రా । దేవా అసురావభ్యభవః । అ-  
 గ్నేయే సమిధ్యమానాయాను బ్రాహ్మీత్యాహ బ్రాతృవ్యాభి-  
 భూత్యై । ఏకవిగ్ంశతిమిద్ధదూయాః భవన్తి । ఏకవిగ్ంశోవైపు-  
 రుషః । పురుషస్యాప్త్యై । పశ్చిదశేద్ధదూయాన్యభ్యాదధాతి ।

కచ్చదశవా అర్థమాసస్య రాత్రయః । అర్థమాసశస్వవృక్షరతః  
 వ్యతే । త్రీస్పర్ధీస్పరి దధాతి ॥ ౩౫ ॥ ఊర్ధ్వ సమిధావా  
 దధాతి । అనూయాశేభ్యస్సమిధమతి శినస్తి । మట్థంపద్యన్తే ।  
 మద్వాఙ్ముతపః । ఙ్ముతాన్తవ ప్రీణాతి । వైదెనోప వాజయతి ।  
 ప్రాజాపత్యోవైవైదః । ప్రాజాపత్యఃప్రాణః । యజమాన్య ఆ-  
 మావసీయః । యజమానప్రప ప్రాణన్దధాతి ॥ ౩౬ ॥ త్రిరు-  
 తవాజయతి । త్రయోవైప్రాణః । ప్రాణాన్తవాస్మిన్ద-  
 ధాతి । వైదేనోప్రయత్య సుగ్రీవేణ ప్రాజాపత్యమాఘారమాఘార-  
 యతి । యజ్ఞోవైప్రజాపతిః । యజ్ఞమైవప్రజాపతిం ముఖత  
 ఆరభతే । అథో ప్రజాపతిస్సర్వా దైవతాః । సర్వా ఏవదేవతాః  
 ప్రీణాతి । అగ్నిమగ్నీర్తిస్త్రిస్సంమృద్ధీత్యాహ । త్ర్యవృద్ధి య-  
 జ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ అథో రఖిస్తామవహత్యైః పరిధీనంమాప్తిః ।  
 పునాత్యైవైనాః । త్రిస్త్రిస్సంమాప్తిః । త్ర్యవృద్ధి యజ్ఞః ।  
 అథోమేధ్యత్వాయ । అథోఏతేవైదేవాశ్వాః । దైవాశ్వాశ్చేవ  
 తథ్సంమాప్తిః । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యైః ఆసీనోఽన్యమా-  
 ఘారమాఘారయతి ॥ ౪౧ ॥ తిష్ఠన్నన్యమ్ । యథాఽనోవార-  
 థవా యజ్ఞాత్ । ఏవమైవ తదధ్వర్యర్థ్యజ్ఞయన్క్తి । సువ-  
 ర్గస్య లోకస్యాభ్యాధ్యైః । వహన్త్యనక్తౌ మ్యావశవః । య  
 ఏవవైద । భువనమస్తి విప్రథస్వత్వాహ । యజ్ఞోవైభుసనమ్ ।  
 యజ్ఞప్రప యజమానం ప్రజయా ప్రశుభిః వ్రథయతి । అగ్నేయప్ర-  
 తిదన్నమథత్వాహ ॥ ౪౨ ॥ అగ్నిరైవదేవానాయన్తాః ।

య ఏవ దైవానామైవా । తస్మాద్దేవ నమస్కరోతి । జహ్వహ్య-  
 గ్నిస్తావహ్యయతి దేవయజ్ఞాయా ఉపభృదహి దేవస్తావ సవి-  
 తాహ్యయతి దేవయజ్ఞాయా ఇత్యాహ । అగ్నేయీనై జహూః ।  
 సావిత్రుప్రభృత్ । తాభ్యామైవై నే ప్రసూత ఆదతై । అగ్ని-  
 విష్ణూ మావామవక్రమిషమిత్యాహ । అగ్నిఃపురస్తాత్ । విష్ణుర్వ-  
 ఞ్చ ప్రశ్చాత్ ॥ ౪౩ ॥ తాభ్యామైవ ప్రతిహోచ్యాత్యాకామతి ।  
 విజహాథాం మా మా సస్తాప్తమిత్యాహాహిగంసాయై । లోకం  
 మే లోకకృతౌ కృణుతమిత్యాహ । అశిషమైవై తామా శాస్తై । వి-  
 ఙ్క్షోస్థానమసీత్యాహ । యజ్ఞోవై విష్ణుః । ఏతత్ఫలైవై దేవానామ-  
 పరాజితమా దతనమ్ । యద్యజ్ఞః । దేవానామైవాపరాజిత ఆ-  
 యతనే తిష్ఠతి । ఇతఇన్ద్రో అకృణోద్వీర్యాణీత్యాహ ॥ ౪౪ ॥  
 ఇన్ద్రీయమైవయజమానేదధాతి । సమూరభ్యోర్ధ్వోఽధ్వరోది-  
 విస్సుకమిత్యాహావృద్ధ్యై । అఘూరమాఘూర్యమాణమనుసమూర-  
 భ్య । ఏతస్మిన్కాలే దేవాస్సువర్గలోకమాయా । సాఖాదై-  
 వయజమానస్సువర్గలోకమేతి । అథోసమృద్ధేనైవ యజ్ఞేన య-  
 జమానస్సువర్గలోకమేతి । అహుతో యజ్ఞాయజ్ఞపరైత్యా-  
 హానార్యై । ఇన్ద్రావాన్ ఛాన్దోహేత్యాహ । ఇన్ద్రీయమైవ యజ-  
 మానే దధాతి । బ్రహ్మద్యా ఇత్యాహ ॥ ౪౫ ॥ సువర్గో  
 వైలోకో బ్రహ్మద్యాః । సువర్గస్యలోకస్య సమప్త్యై । యజ-  
 మానదేవత్యావై జహూః । భౌత్వవ్యదేవత్యాప్రభృత్ । ప్రా-  
 ణ అఘూరః । యథ్సగ్గంప్సర్గకయేత్ । భౌత్వవ్యేఽస్య ప్రాణ-

స్తధ్యాత్ । అసగ్గంస్పర్శయన్నత్యాకామతి । యజమాన ప్ర-  
 వ ప్రాణస్తధాతి । ప్రాహిమాఽగ్నే దుశ్చరితాదామూ సుచరితే  
 భశేత్యాహ ॥ ౪౬ ॥ అగ్నిర్వాపప్రవ్రేమ్ । వృజినమన్య-  
 తద్దశ్చరితమ్ । ఋజుకమగ్ం సత్యగ్ం సుచరితమ్ । అగ్ని-  
 రైవైసప్తజినాదన్యతాద్దశ్చరితాతాపితి । ఋజుకమగ్ సత్యే  
 సుచరితే భజతి । తస్మాదైవమాశాస్తే । ఆత్మనోగోపీభాయ । శి-  
 రోవా వ్రతద్యజ్ఞస్య । యదాఘారః । ఆత్మాధువా ॥ ౪౭ ॥  
 ఆఘారమాఘార్యధువాగ్ం సమనక్తి । ఆత్మన్నైవయజ్ఞస్యశి-  
 రః ప్రతిదధాతి । ద్విస్సమనక్తి । ద్వాహి ప్రాణాప్రానా । తదా-  
 హుః । త్రిరైవసమజ్ఞ్యాత్ । త్రిధాతుహిశిరః । శిర ఇవైతద్య-  
 జ్ఞస్య । అథోత్రయోవైప్రాణాః । ప్రాణానైవాస్మిస్తధాతి ।  
 మఖస్య శిరోస్తి సజ్ఞ్యోతిషాజ్యోతిరక్ష్మామిత్యాహ । జ్యోతిరైవా-  
 స్మా ఉపరిష్టాదధాతి । సువగ్ంస్య లోకస్యానుభూత్యై ॥ ౪౮ ॥

పరిదధాతి ప్రాణస్తధాతిహియజ్ఞోఘారయతి నమ ఇత్యా-  
 హ ప్రశాచదీప్త్యాగోత్యాహ బా ఇత్యాహ భశేత్యాహధువై-  
 వాస్మిస్తధాతి త్రిణిచ ॥ ౨ ॥

ధిష్ణియా వా వ్రతేన్యవ్యన్తే । యద్భ్రష్టా । యద్ధోతా ।  
 యదధ్వర్యుః । యదగ్నిత్ । యద్యజమానః । తా యదస్తరే-  
 యాత్ । యజమానస్య ప్రాణాన్ ధన్వర్షేత్ । ప్రమాయు-  
 కస్సాన్యత్ । పురోడాశమప్రగృహ్య సజ్చరత్యధ్వర్యుః ॥ ౪౯ ॥  
 యజమానాయైవతల్లోకగ్ం శిగ్ంవతి । నాస్యప్రాణాన్ ధన్వర్షే-

మతి । నప్రమాణముకోభవతి । పురస్తాత్ప్రత్యక్షానీనః । ఇదా-  
 యా ఇదామాదధాతి । హస్త్యాగ్ం హోత్రే । ప్రశనా వా ఇ-  
 డా । ప్రశనః పురుషః । ప్రశుప్తేవ ప్రశూన్ పత్తిహవయతి । ఇదా-  
 యై వోప్రమా ప్రజాతిః ॥ ౧౦ ॥ తాం ప్రజా త్రియజమానోఽనుప్రజా-  
 యతే । ద్విర్జ్జులూవనక్తిపర్వణాః । ద్విసాద్యజమానః ప్రతిష్ఠి-  
 తైస్త్రి । సక్పదుపస్తృణాతి । ద్విరాదధాతి । సక్పదభిఘోరయతి ।  
 చతుస్సంపద్యతే । చత్వారివైప్రళోః ప్రతిష్ఠానాని । యావానైవ  
 ప్రశుః । తముపహ్వయతే ॥ ౧౧ ॥ ముఖమివ ప్రత్యుపహ్వయే-  
 త । సంముఖానైవ ప్రశూనుపహ్వయతే । ప్రశవోవాఇడా । తస్మా-  
 ధాఽన్వారభ్య । అధ్వర్యుగాచ యజమానేనచ । ఉపహూతఃప-  
 శుమాససాసీత్యాహ । ఉప్రహ్యనాహ్వయగై హోత్రా । ఇదా-  
 యైదేవతానాముపహవే । ఉపహూతః పశుమాన్భవతి । య ఏవ-  
 వేద ॥ ౧౨ ॥ యావేహస్త్యామిడామాదధాతి । వాచస్ప-  
 థాగధేయమ్ । యాముప్రహ్వయతే । ప్రాగ్రానాగ్ంసా । వా-  
 చశ్చైవప్రాగ్ంశ్చావరున్ధ । అథవా ఏతహ్యుపహూతా-  
 యామిడాయామ్ । పురోడాశస్త్యైవ బ్రహ్మిషదోమీనూగ్ంసా ।  
 యజమానస్తేవా అబ్రువన్ । హవిన్తోనిర్వపేతి । నాహమ-  
 భాగోనిర్వహ్నిమీత్యబ్రవీత్ ॥ ౧౩ ॥ నమయాభాగయాఽనువ-  
 హ్నిభేతివాగబ్రవీత్ । నాహమభాగాపురోనువాక్యా భవిష్యామి-  
 తిపురోనువాక్యా । నాహమభాగాయాభ్యాభవిష్యామితియాభ్యా ।  
 నమయాభాగైవపట్కరిష్యభేతి వషట్కారః । యద్యజమానభా-

గన్నిధాయ పురోడాశం బర్హిషదజ్ఞురోతి । తానేవ తద్భాగి-  
 నఃకరోతి । చతుర్థాకరోతి । చతస్సోదితః । దిభ్యైవ ప్రతితిష్ఠ-  
 తి । బర్హిషదజ్ఞురోతి ॥ ౧౪ ॥ యజమానోవైపురోడాశః ।  
 ప్రజాబర్హిః । యజమానమైవ ప్రజాసుప్రతిష్ఠాపయతి । తస్మా-  
 ద్దస్మాన్యఃప్రజాఃప్రతితిష్ఠన్తి । మూగంసేనాన్యః । అథో ఖ-  
 ల్వాహుః । దక్షిణా వా ప్రతాహవిర్యజ్ఞస్యైవైవద్యవరుభ్యన్తే ।  
 యత్పురోడాశం బర్హిషదజ్ఞురోతి । చతుర్థాకరోతి । చ-  
 త్వారోహ్యతే హవిర్యజ్ఞస్యర్దివ్యః ॥ ౧౫ ॥ బ్రహ్మహో-  
 తాఽధ్వర్యురగ్నీత్ । తమభిమృశేత్ । ఇదంబ్రహ్మణః । ఇదగ్ం  
 హోతుః । ఇదమధ్వరోః । ఇదమగ్నీధర్మి । యథైవాదస్తా-  
 మ్యేఽధ్వరే । ఆదేశమృతివ్యగ్భ్యోదక్షిణానీయన్తే । తాద్భగవతత్ ।  
 అగ్నీధేప్రథమాయాదధాతి ॥ ౧౬ ॥ ~~అగ్ని~~ అగ్నిముఖాహ్యు-  
 ధిః । అగ్నిముఖమేవద్ధియజమానఋధ్నోతి । సకృదుప్రసీర్య  
 ద్వీరాదధత్ । ఉప్రసీర్యద్విరభిహారయతి । షట్భంపద్యన్తే ।  
 షడ్భాఋతవః । ఋతూనేవ ప్రీణాతి । వైదేనబ్రహ్మణే బ్రహ్మభా-  
 గంపరిహరతి । ప్రాజాపత్యో వైవైదః । ప్రాజాపత్యో బ్ర-  
 హ్మ ॥ ౧౭ ॥ సవితా యజ్ఞస్య ప్రసూత్యైవ । అథకామమన్యేన ।  
 తతోహోత్రే । మధ్యవాప్రతద్యజ్ఞస్య । యథోతా । మధ్య-  
 త ఏవ యజ్ఞం ప్రీణాతి । అథాధ్వర్యవే । ప్రతిష్ఠావా ప్రసాయజ్ఞ-  
 స్య । యదధ్వర్యుః । తస్మాద్ధవిర్యజ్ఞస్యైవతామైవావృతమమ ॥ ౧౮ ॥  
 అన్యోదక్షిణానీయన్తే । యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠిత్యైవ । అగ్నిమగ్నీధ-

కృశ్ణకృష్ణంమృడీత్యాహ | పరాజివ హ్యేతరహియజ్ఞః | ఇసితా  
దైవ్యాహారార్థిత్యాహ | ఇమితగంహి కమక్రియతే | భ-  
ద్రీ వాచ్యాయ ప్రేషిణామానుషస్సు క్తవాకాయ సూక్తాబూ-  
హిత్యాహ | ఆశిషమైవైతామాశాన్తి | స్వగదైవ్యాహారృభ్య  
ఇత్యాహ | యజ్ఞమైవతద్భగవరోతి | స్వస్తిమానుషేభ్య ఇత్యా-  
హ | ఆశిషమైవైతామాశాన్తి | శయోబూహిత్యాహ | శ-  
యమైవ బారహస్పత్యం భగదయేవ సమధయతి || ౧౩ ||

చరత్యధ్వమ్యః ప్రచారిహ్వయతై వేదాబ్రవీష్టహిమ-  
దజ్జురొత్త్యుత్తిజో దధాతి బ్రహ్మనుకరోతి చత్యారిచ ॥ ౮ ॥

అథ సుచావస్తుష్టుగ్భ్యావృష్టావతీభ్యాస్త్యాహతి । ప్ర-  
తిష్ఠావా అనుష్టుక్ । అన్నవృష్టావతీభ్యాస్త్యాహతి । అన్నాద్యస్త్యావ-  
రుద్యై । పాచీష్టుపలూమూహతి । జాతానైవ భాతృవ్యా-  
స్పృణుదతే । ప్రతీచీముప్రభృతమ్ । జనిష్యమాణానైవ ప్రతిన-  
దతే । సవిషూచ ఏవాపోహ్యస్పవత్సాన్ యజమానః । అస్మి-  
న్లోకే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౬౦ ॥ ద్వ్యాభ్యామ్ । ద్విప్రతిష్ఠాహి । వసు-  
భ్యస్తావరుదేభ్యస్తావృద్దిత్యేభ్యస్తేవిత్యాహ । యథాయజురై-  
వైతత్ । సుగ్రిష్టుప్రస్తమనక్తి । ఇమేవైలోకాస్సుచః । యజమా-  
నఃప్రస్తరః । యజమానమేవ తేజసానక్తి । త్రైధానక్తి । త్ర-  
యిమేలోకాః ॥ ౬౧ ॥ ఏభ్యప్రవైవన్లోకేభ్యౌనక్తి । అభి-  
పూర్వమనక్తి । అభిపూర్వమివయజమానస్తేజసానక్తి । అక్త-  
గోవిహాణాఇత్యాహ । కేజ్జోవా అభ్యమ్ । యజమానః ప్రస్తరః ।

యజమానమైవ తేజసానక్తి । వియన్తు వయస్కత్యాహ । వయస్వన్తే  
 నజ్జుత్వా । సువర్గలోకజమయతి ॥ ౬౨ ॥ ప్రజా-  
 యోనిం మాసిర్మృఖమిత్యాహ । ప్రజాయై గోప్తీభాయ । ఆ-  
 ప్యాయన్తామాప్త ఓషధయ ఇత్యాహ । ఆపవృషాషధీరాప్యాయ-  
 యతి । మరుతాం పృషతయస్థేత్యాహ । మరుతోవై పృష్ట్యా  
 ఈశతే । పృష్టిమేవాపరున్ధే । దివగచ్ఛ తతోన్తో పృష్టిమేర్-  
 యేత్యాహ । పృష్టిర్వైద్యాః । పృష్టిమేవాపరున్ధే ॥ ౬౩ ॥  
 యావద్వా అధ్వర్యుః ప్రస్తరం ప్రహరతి । తావద్వస్యాయుర్క్కి-  
 యతే । ఆయుష్షాలగ్నేనస్యాయమేషాహిత్యాహ । ఆయురై-  
 వాత్మన్ధతై । యావద్వా అధ్వర్యుః ప్రస్తరం ప్రహరతి । తా-  
 వద్వస్య చక్షుమీయతే । చక్షుష్షాలగ్నేనసి చక్షుమేషాహి-  
 త్యాహ । చక్షురైవాత్మన్ధతై । ధ్రువానసీత్యాహ ప్రతిష్ఠితైః ।  
 యంపత్తిధిం పర్యధత్తా ఇత్యాహ ॥ ౬౪ ॥ యథాయజరైవైత-  
 త్ । అగ్నేదేవ ప్రణిభిర్ద్వియమాణ ఇత్యాహ । అగ్నయప్తవైన్ద-  
 జ్ఞుప్తజ్జురోతి । తన్నైతమనుజోవం భరామిత్యాహ । సజాతా-  
 నైవాస్మా అనుకాన్కరోతి । నెదేషత్వదపచైతయాతా ఇత్యాహ-  
 నుఖ్యాతైః । యజ్ఞస్య పాథఉప్తసమితమిత్యాహ । భూమానమై-  
 వోపైతి । పురిధీన్ప్రహరతి । యజ్ఞస్య సమిప్తైః ॥ ౬౫ ॥ సు-  
 చౌసం ప్రసావయతి । యదేవ తత్రక్రూరమ్ । తత్రైవశమయతి ।  
 జహ్వముప్తభృతమ్ । యజమానదేవత్యావై జహూః । భౌత్వ-  
 వ్యదేవత్యోప్తభృత్ । యజమానాయైవ భౌత్వవ్యముపస్తిజ్ఞ-



రోతి । స్తగ్ంతాప్రావభాగాన్ధైత్యాహ । వసంతావైరుదా ఆది-  
 త్యాస్సగ్ంతం ప్రావభాగాః । తేనాస్తద్భాగభేదయమ్ ॥ ౬౬ ॥  
 తానైవ తేనప్రీణాతి । వైశ్వదేవ్యర్చా । ఏతేహి విశ్వేదేవాః ।  
 త్రిష్టుగ్భవతి । ఇన్ద్రియవై త్రిష్టుక్ । ఇన్ద్రియమైవ  
 యజమానే దధాతి । అగ్నేర్వామపన్న గృహస్య సదసి సాద-  
 యామిత్యాహ । ఇయవ్వా అగ్నైరపన్నగృహః । అస్యావైవై నై  
 సదనే సాదయతి । సుమ్నాయ సుమ్నసీసుమ్నై మాధత్తమిత్యా-  
 హ ॥ ౬౭ ॥ ప్రజానై ప్రశవస్సుమ్నమ్ । ప్రజామైవ ప్ర-  
 శూనాత్సప్తతై । ధురిధుర్యా పాతమిత్యాహ । జాయాపత్యో-  
 ర్గోస్తీథాయ । అగ్నేఽదభాయోఽశీతతనో ఇత్యాహ । యథాయజ-  
 రైవైతత్ । ప్రాహిమాఽద్యదివఃప్రాహి ప్రసీతైస్యప్రాహి దురిష్ట్యై  
 ప్రాహిదురద్భ్యనైస్యప్రాహిదుశ్చరితాదిత్యాహ । ఆశిషమైవై తామా  
 శాస్తే । అవిషన్నఃప్రీతుఃకృణు సుషద్రాయోన్దిగ్ంతంస్వాపేతీధ్యస్త-  
 వృశ్చనాన్యవాహర్యపచనై ఽభ్యాధాయ ఫలీకరణ ప్రణామమ్  
 హోతి । అతిరిక్తానివా ఇధ్యస్తవృశ్చనాని ॥ ౬౮ ॥ అతిరి-  
 క్తాఃఫలీకరణాః । అతిరిక్తమాజ్యోచ్ఛేషణమ్ । అతిరిక్తవారిరి-  
 క్తస్తధాతి । అథోఅతిరిక్తనైవారిరిక్తమాప్త్వాఽవయధై । వేదిదై-  
 వేభ్యానిలాయత । తావేదేనాన్వవిన్దత్ । వేదేన్త వేదివి-  
 దుఃపృథివీమ్ । సాపప్రథే పృథివీపార్థివాని । గర్భంబిభర్తి భవ-  
 నేష్వస్తః । తతోయజ్ఞోజాయతే విశ్వదానిరితి పురస్తాత్సమ్మ-  
 యజహేవేదేనవేదిగ్ంతం సంమాప్త్యేకనువితైస్య ॥ ౬౯ ॥ అథోయద్యే-

దత్తు వేదిత్తుభవతః । మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై । ప్రజాపత్యైర్వా  
 వ్రతానిశ్చశ్రూణి । యద్వేదః । పత్నియా ఉపస్థ ఆస్యతి । మిథున-  
 మైవ కరోతి । విష్ణుతేప్రజామ్ । వేదగంహణాతాఽహవసీయాత్తున్మ-  
 ణిన్నేతి । యజ్ఞమైవ తథాన్వతోత్తరస్మాదర్థమాసాత్ । త్నం  
 సన్తతముత్తరైర్ధమాస ఆలభతే ॥ 20 ॥ తజ్జాలేకాల ఆగతే  
 యజతే । బ్రహ్మవాదినోవదన్తి । సత్వాఅధర్వర్యస్సాస్యత్ । యో  
 యతో యజ్ఞం ప్రయుక్తే । తదేనం ప్రతిష్ఠాపయతీతి । వాతాద్వా  
 అధర్వర్యర్యజ్ఞం ప్రయుక్తే । దేవాగాతువిదోగ్రాతువీత్వాగ్రాతు-  
 మితేత్యాహ । యతప్రవయజ్ఞం ప్రయుక్తే । తదేనం ప్రతిష్ఠాపయ-  
 తి । ప్రతిష్ఠిష్ఠతి ప్రజయాప్రశుభిర్యజమానః ॥ 20 ॥

తిష్ఠతీమెల్లాకాగమయతి ద్యౌర్వృష్టిమేవాపరున్ధే పర్యధత్తా  
 ఇత్యాహ సమిప్త్యైభాగధేయన్ధతమిత్యాహవా ఇన్ధసప్తశ్చ-  
 నాన్యను విత్తైలభతే యజమానః ॥ ౨౧ ॥

యోవా అయథాదేవతయజ్ఞముప్రచరతి । ఆదైవతాభ్యో  
 వృశ్చ్యతే । పాపీయాన్భవతి । యోయథాదేవతమ్ । న దైవతాభ్య  
 ఆవృశ్చ్యతే । వసీయాన్భవతి । వారుణో వై పాశః । ఇమవిష్యామి  
 వరుణస్య పాశమిత్యాహ । తరుణపాశాద్దేవేనాం ముచ్చతి । స్వితృ-  
 ప్రసూతో యథాదేవతమ్ ॥ 2౨ ॥ సదైవతాభ్య ఆవృశ్చ్యతే ।  
 వసీయాన్భవతి । ధాతుశ్చయోనో నుక్తృతస్యలోక ఇత్యాహ ।  
 అగ్నిరైవధాతా । పుణ్యజ్ఞమన్ నుక్తృతస్య లోకః । అగ్నిరైవై-  
 నాన్ధాతా । పుణ్యేకమణి నుక్తృతస్యలోకే దధాతి । స్యోనంమే

ప్రహవత్యాకరోమీత్యాహ । ఆత్మనశ్చ యజమానస్య చానాత్యై  
 నన్వాయ । సమాయుషా సంప్రజయేత్యాహ ॥ 23 ॥ ఆశిషమైవై-  
 తామాశానై పూర్ణపాతే । అన్తతోఽనుష్టుభా । చతుష్టుద్వా ఏత-  
 చ్చన్ద్రప్రతిష్ఠితం వత్నియై పూర్ణపాతే భవతి । అస్మిన్లోకే ప్రతి-  
 తిష్ఠానీతి । అస్మిన్నైవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అథోవాగ్వాఅనుష్టుక్ ।  
 వాఙ్మేధునమ్ । ఆప్రోతః ప్రజననమ్ । ఏతన్నాద్యై విఘ్ననాద్విద్యో-  
 తమానస్తనయన్వోవతి । రేతస్సిన్చ ॥ 24 ॥ ప్రజాప్రజన-  
 యా । యద్యైయజ్ఞస్య బ్రహ్మణాయజ్యతే । బ్రహ్మణా వైతస్య  
 విమోశః । అద్భిశ్చాన్తిః । విముక్తవా ఏతర్హియోక్త్రం బ్రహ్మ-  
 ణా । ఆదాయైనత్పత్నిప్రహవ ఉపగృహ్ణీతేశాన్త్యై । అజ్ఞతాపూర్ణ-  
 పాత్రమానయతి । రేతప్రవాన్యం ప్రజాన్తధాతి । ప్రజయాహి మను-  
 వ్యః పూర్ణః । ముఖిష్వమృష్టై । అవభృథస్త్యైవ రూపబ్జుతో-  
 త్తిష్ఠతి ॥ 25 ॥ సవిత్ ప్రసూతో యథా దేవతం ప్రజయేత్యాహ  
 సిన్చాస్మభ్యై ఏకాన్చ ॥ 26 ॥

పరివైపోవా ఏవవస్తస్థితీవామ్ । యదుపవైషః । యప్రవ-  
 వేద । వినోతే పరివైష్టారిమ్ । తముత్కరే । యన్దేవామనుష్య-  
 ము । ఉప్రవైషమధారయా । యే అస్మదపచేతసః । తాన్తస్మధ్య-  
 మిహాకురు । ఉపవైషోపవిధినః ॥ 27 ॥ ప్రజాంపుష్టిమదో-  
 ధనమ్ । ద్వివదోనశ్చతుష్పదః । ధ్నువాననపగాన్ముర్వితి పు-  
 రస్తాత్ప్రత్యక్షాముప గూహతి । తస్తాత్పురస్తాత్ప్రత్యక్షాత్పూ-  
 ద్రా అవస్యన్తి । స్థవిమరఉపగూహతి । అప్రతివాదివన్త వైనాన్ము-

దుతే । ధృష్టిర్వా ఉపవైషః । శ్రుచర్తో వజ్రో బ్రహ్మణా సగంశీ-  
 తః । యోపవైషే శుక్ । సాఽముమృచ్ఛతు యద్విష్మ ఇతి ॥ 22 ॥  
 అథాన్తై నామ గృహ్యప్రహరతి । నిరమున్నద ఓకసః । స-  
 పత్నోయఃపృతస్యతి । నిర్బాధ్యేన హవిషా । ఇన్ద్రోవణంపరా-  
 శరీత్ । ఇహితిసః పరావతః । ఇహిభజ్జ్వానాగ్ం అతి । ఇహితి-  
 ప్రోఽతిరోచనాయావత్ । సూర్యో అసద్ధివి । పరమాన్త్యా పరా-  
 వతమ్ ॥ 23 ॥ ఇన్ద్రోనయతువృత్రిహః । యతోనపున్తరా-  
 యసి । శశ్వతిభ్యస్సమాభ్య ఇతి । త్రివృద్వా ఏషవజ్రో బ్రహ్మ-  
 ణాసగంశీతః । శ్రుచైవైసవిధ్యా । ఏభ్యాలోకేభ్యా నిర్లుద్య ।  
 వక్షేణబ్రహ్మణా స్పృణతే । హతోఽసావపధిష్మాముమిర్యాహ స్పృ-  
 త్యై । యద్విష్మాతస్థాయేత్ । శ్రుచైవైసమర్పయతి ॥ 24 ॥

నోద్విష్మ ఇతి పరావతమర్పయతి ॥ ౧౧ ॥

ప్రత్యుష్టవివశ్చిల్లమయజ్ఞాఘృతఞ్చ దేవానురాగ్న ఏతమిన్ద్రో  
 అపాదేవీరగ్నినా ధిష్ణియా అథస్రుచౌ యోవా అయథాదేవతం  
 పరిజైషోవా ఏకాదశ ॥ ౧౧ ॥

ప్రత్యుష్టమయజ్ఞప్రమాహి విశ్వేషాన్దేనానామూర్జాపృథివీ-  
 మథోరఘ్నానాం ప్రజాతీన్ద్యాభ్యాస్తజ్జాలే కాలే నవసవతిః ॥ 25 ॥

ప్రత్యుష్టమపాయతి ॥

హరిః ఓమ్





## చతుర్థప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే | ఖైత్రాయ  
రాజన్యమ్ | మరుద్భ్యవైశ్యమ్ | తపసేశూద్రమ్ | తమసై  
తస్కరమ్ | నారకాయ వీరహణమ్ | పాపమన్తేక్షిబమ్ | అక్రి-  
యాయామైగూమ్ | కామాయపుగ్ంశ్చలూమ్ | అతిక్రుష్టాయ  
మాగధమ్ || ౧ || గీతాయ సూతమ్ | నృతాయశైలూషమ్ |  
ధర్మాయ సభాచరమ్ | నర్మాయరేధమ్ | సరిష్ఠాయైభీమలమ్ |  
హాసాయ కారిమ్ | అనన్దాయ స్త్రీషుఖమ్ | ప్రముదేకుమారి పూ-  
త్రిమ్ | మైథాయై రథకారిమ్ | ధైర్యాయతష్ఠాణమ్ || ౨ || శ్ర-  
మాయ కౌలాలమ్ | మూయామై కామూకరమ్ | రూపాయమ-  
ణికారమ్ | శుభేవళమ్ | శరన్వాయా ఇమకారమ్ | హేలైక్య  
ధన్వకారమ్ | కర్మణిజ్యకారమ్ | దిష్టాయరజ్జుస్థగ్ధమ్ | మృత్య-  
వే మృగయుమ్ | అస్తకాయశ్వనితమ్ || ౩ || సన్ధయే చార-  
మ్ | శేహాయోపప్రతిమ్ | నిర్ములైక్య పరివిత్రమ్ | అర్చ్యే పరివి-  
విదానమ్ | అరాధ్యే దిధిష్ఠూపతిమ్ | ప్రవిత్రాయ చిషణమ్ | ప్ర-  
జ్ఞానాయ నఖత్రిదర్శకమ్ | నిష్కృత్యైక్య వేశస్కారిమ్ | బలా-  
యోపదామ్ | వణాయానురుధమ్ || ౪ || సదీభ్యః పాజ్ఞి-  
ప్తమ్ | ఋభృకాభ్య నైపాదమ్ | పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మద-  
మ్ | ప్రయుద్భ్యఉన్నతమ్ | గన్ధర్వాప్తనరాభ్య వ్రాత్యమ్ |  
స్వర్పదేవజనేభ్యః ప్రతిపదమ్ | అనెభ్యః కితవమ్ | ఇర్యతాయా

అకీతవమ్ । ఓక్తాచేభ్యో విజలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కట్టక-  
 కారమ్ ॥ ౧ ॥ ఉక్తాదేభ్యఃకుబ్జమ్ । ప్రముదేవామనమ్ ।  
 ద్వాభ్యస్తామమ్ । స్వప్నాయాథమ్ । అథమామయబధిర-  
 మ్ । సంజ్ఞానాయస్మరకారీమ్ । ప్రకామోద్యామోప్సదమ్ । అ-  
 శ్విషాయైప్రశ్నినమ్ । ఉప్తశ్విషాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యో-  
 దాయై ప్రక్షవివాకమ్ ॥ ౨ ॥ ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ । వై-  
 రహత్యాయ పిశునమ్ । వివిత్యై ఖత్తారమ్ । ఔషద్రప్తాయ సజ్జ-  
 క్షీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ । భూమ్నపరిష్కన్తమ్ । ప్రియా-  
 య ప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యాలశ్వసాదమ్ । మేధాయవాసఃప-  
 ల్పారిమ్ । ప్రకామాయ రజయిత్రమ్ ॥ ౩ ॥ భాయై దా-  
 ర్వాహారమ్ । ప్రభాయా అగ్నేథమ్ । నాకస్య పృష్ఠాయా-  
 భిష్తకారమ్ । బ్రహ్మస్య విష్టపాయ పాత్రనిరైగమ్ । దేవ-  
 లోకాయ శేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వో-  
 భ్యోలోకేభ్యఃపితృకారమ్ । అవర్త్యై వధాయోపమన్థితారమ్ ।  
 సుప్తగాయ లోకాయ భాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ ప-  
 రివైష్టారమ్ ॥ ౪ ॥ అమోభ్యో హస్తీపమ్ । జవాయాశ్వవ-  
 మ్ । పుష్ట్యై గోపాలమ్ । తేజసేఽజపాలమ్ । వీర్యాయావిపాల-  
 మ్ । ఇరామైశీనాశీమ్ । క్షీలాలాయ సురాకారమ్ । భద్రదాయగృ-  
 హవమ్ । శ్రేయసే విత్తధమ్ । అభ్యఖాయానుఖత్తారమ్ ॥ ౫ ॥  
 మన్యవేఽయస్తాపమ్ । క్రోధాయనిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్ । ఉ-  
 త్కూలవికూలాభ్యోన్రిస్థినమ్ । యోగాయ యోకారమ్ ।

శ్రీమాయ విమోక్షారమ్ । వపుషేమానస్కృతమ్ । శీలాయాజ్ఞా-  
 నీకారమ్ । నిర్ముత్యైకోశకారమ్ । యమాయాసూమ్ ॥ ౧౦ ॥  
 యమ్యై యమసూమ్ । అభర్తవ్యోఽవలోకమ్ । సప్తస్థరాయప-  
 ర్యుణిమ్ । పరివత్సరాయావిజాతమ్ । ఇద్రావత్సరాయాప్రస్క-  
 ద్వరీమ్ । ఇద్రవత్సరాయాతీత్యరీమ్ । వత్సరాయ విజర్జరమ్ । సర్వ-  
 స్థరాయనలిక్ష్మీమ్ । వసాయవనపమ్ । అన్యతారణ్యాయదావపమ్ ॥  
 ౧౧ ॥ సోభ్యధైవరమ్ । వేశన్తాభ్యదాశీమ్ । ఉప్తస్థానరీభ్యై-  
 స్తమ్ । సర్వలాభ్యశ్చక్షులమ్ । ప్రార్యాయకైవరమ్ । అవ్రా-  
 ర్యాయమాగ్ధారమ్ । ప్రీత్యభ్యుత్తమ్ । విషమేభ్యమైనాలమ్ ।  
 స్వసేభ్యవణికమ్ । గుహభ్యఃకిరారమ్ । సానుభ్యజమ్భకమ్ ।  
 తర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥ ౧౨ ॥ ప్రతిశ్రుత్కాయాఋ-  
 తులమ్ । ఘోషాయభవమ్ । అన్తాయ బహువాదినమ్ । అనన్తా-  
 యమూకమ్ । మహాసేవీవాదమ్ । క్రోశాయతూణవద్ధమ్ ।  
 అక్రీన్దాయ దున్దుభ్యఘోరమ్ । అనరస్పరాయ శబ్దధమ్ ।  
 ఋభుభ్యజినసన్తాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చమణ్ముమ్ ॥ ౧౩ ॥  
 బీభత్సాయై పోల్కిసమ్ । భూత్యైజగరణమ్ । అభూత్యైస్వప్న-  
 నమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయహిరణ్యకారమ్ । విశ్వేభ్య  
 దేవేభ్యస్సిద్ధలమ్ । ప్రశ్నాప్తోమాయ గ్ధావమ్ । ఋత్యైజనవాదినమ్ ।  
 వ్యుద్ధాయ అపగల్భమ్ । సగ్తరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥ ౧౪ ॥ హాసా-  
 యపుగ్గం శ్చలూమాలభతే । వీణావాదజ్గణకక్షితాయ । యాద-  
 సేశాఋల్యమ్ । సమాకాయభద్రవతీమ్ । తూణవద్ధృక్ష్ణమణ్యం

పాశేనఘ్నతన్నుత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆపన్నాయ  
 తలవమ్ ॥ ౧౧ ॥ అష్టరాజాయ కిత్తవమ్ । కృతాయసభావిశమ్ ।  
 శ్రేతాయా ఆదినవదర్శకమ్ । ద్వాప్తరాయ బహిష్పదమ్ । కలయే  
 సభాస్థానమ్ । ద్దుష్కృతాయ చరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మ  
 చారిణమ్ । పితౄణామధ్యస్థైరగమ్ । పితౄణామధ్యస్థైరగమ్ । నిరఘ్న  
 తైర్య గోఘాతమ్ । ఖుధే గోవిక్రతమ్ । ఖుత్తస్థాభ్యాస్తమ్ ।  
 యోగావిక్రస్తస్తమాగ్ం సంభిష్టమాఘ ఉప్రతిష్ఠతే ॥ ౧౨ ॥  
 భూమ్యై పీతస్తర్జితమాలభతే । అగ్నయేగంసలమ్ । వాయవేచా  
 స్థాలమ్ । అస్తరిష్టాయ వగంశస్తర్జితమ్ । దివే ఖలతిమ్ ।  
 సూర్యాయ హర్షస్థమ్ । చంద్రమసే మిర్జితమ్ । వృత్తే  
 భ్యక్తిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లం పిత్తలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం  
 పిత్తమ్ ॥ ౧౩ ॥ వాచేపురుషమాలభతే । ప్రాణమప్రానవ్యాసము  
 దానగం సమానంతా వాయవే । సూర్యాయ చక్షురాలభతే ।  
 మనశ్చంద్రమసే । దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్ । ప్రజాపతయై పురుషమ్ ॥ ౧౪ ॥  
 అధైతానయాపేభ్య ఆలభతే । అతిహస్తవతిదీర్ఘమ్ । అతికృ  
 శమత్యగ్ంసలమ్ । అతిశుక్లమతికృష్ణమ్ । అతిశ్లబ్ధమతిలోమశమ్ ।  
 అతికింట్టమతిదన్తరమ్ । అతిమిర్జితమతిమేమిషమ్ । అశాయై  
 జామిమ్ । ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్ ॥ ౧౫ ॥

బ్రహ్మణే గీతాయ శ్రమాయ సన్ధయే వదీభ్య ఉత్తా  
 దేభ్య ఋత్యైభాయా అమోభ్యామన్యవే యమ్యైదశదశహో-



బ్రాహ్మదాత ప్రతిస్కృత్యై బీభత్సాయై దశదత్తహాసాయై  
 వస్తానై రూపాయై త్రయోదశభూమ్యై దశవాచే షడధనవైకా-  
 న్న విగోతతిః ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మణైయమ్యై నవదశ । బ్రహ్మణైకుసుమారీమ్ ॥ ౧౯ ॥

హరిః ఓమ్



## పంచమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ సత్యం ప్రపద్యే । ఋతం ప్రపద్యే । అమృ-  
 తం ప్రపద్యే । ప్రజాపతేప్రియాస్తనువసునాశ్శాన్తం ప్రపద్యే ।  
 ఇదమహం వశ్చుదతేస్తవజ్ఞేణ । ద్విషంతం భార్యవ్యమవ కా-  
 మామి । యోస్మాన్దేవీ । యశ్చవయన్ద్విష్మః । భూభృవస్సువః ।  
 హిమ్ ॥ ౧ ॥ సత్యసత ॥ ౧ ॥

త్రవోవాహ అభిద్యవః । హవిష్మన్త ఘృతాచ్యా । దే-  
 వాజ్ఞిగాతి సుమ్నయః । అగ్న ఆయాహివీతయే । గృణానా  
 హవ్యదాతయే । నిహంతాసభిబర్హిషీ । తన్వాస్తమిద్భి-  
 రజ్గిరః । ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్చా యవివ్య । స  
 నస్తృభుశ్శ్రీ వాయుమ్ ॥ ౨ ॥ అచ్చాదేవవివాససి । బృహ-  
 దగ్నే సువిర్యమ్ । ఈడేన్యో నమస్యస్తిరః । తమాగ్ంసి దర్శ-  
 తః । సమగ్నిరిధ్యతే వృహ । వృహ అగ్నిస్సమిధ్యతే । అశ్వోన  
 దేవవాహనః । తగ్ం హవిష్మన్త ఈడతే । వృషగాన్వా వయ-

బ్రాహ్మదాత ప్రతిస్కృత్యై బీభత్సాయై దశదత్తహాసాయై  
 వస్తానై రూపాయై త్రయోదశభూమ్యై దశవాచే షడధనవైకా-  
 న్న విగోతతిః ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మణైయమ్యై నవదశ । బ్రహ్మణైకుసూరీమ్ ॥ ౧౯ ॥

హరిః ఓమ్



### పంచమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ సత్యం ప్రపద్యే । ఋతం ప్రపద్యే । అమృ-  
 తం ప్రపద్యే । ప్రజాపతేప్రియాస్తనువసునాశ్లాఙ్గం ప్రపద్యే ।  
 ఇదమహం వశ్చుదతేస్తవజ్ఞేణ । ద్విషంతం భార్యవ్యమవ కా-  
 మామి । యోస్మాన్దేవీ । యశ్చవయన్ద్విష్మః । భూభృవస్సువః ।  
 హిమ్ ॥ ౧ ॥ సత్యసత ॥ ౧ ॥

త్రవోవాహ అభిద్యవః । హవిష్మన్త ఘృతాచ్యా । దై-  
 వాజ్ఞిగాతి సుమ్నయః । అగ్న ఆయాహివీతయే । గృణానో  
 హవ్యదాతయే । నిహోతాసథిబర్హిషీ । తన్వాస్తమిద్భి-  
 రజ్గిరః । ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛాచా యవివ్య । స  
 నస్తృభుశ్శ్రీ వాయుమ్ ॥ ౨ ॥ అచ్ఛాదేవవివాససి । బృహ-  
 దగ్నే సువిర్యమ్ । ఈడేన్యో నమస్యస్తిరః । తమాగ్ంసి దర్శ-  
 తః । సమగ్నిరిధ్యతే వృహ । వృహ అగ్నిస్సమిధ్యతే । అశ్వోన  
 దేవవాహనః । తగం హవిష్మన్త ఈడతే । వృషగాన్వా వయ-

శ్చమః । పృథ్విస్సమిధీమహి ॥ 3 ॥ అగ్నేదీద్యతంబృహ-  
తః । అగ్నిస్తూతవృణీమహే । హోతారవిశ్వవేదపమ్ ।

అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ । సమిధ్యమానో అధ్వరే । అగ్నిః  
పావక ఈడ్యః । శోచిష్కశస్తమీమహే । సమిధో అగ్న ఆహూ-  
త । దేవా యజ్ఞస్వధ్వర । త్వగంహిహవ్యవాధసి । ఆహ-  
హోతదువస్యత । అగ్నింప్రయత్యధ్వరే । వృణీధ్వగంహవ్య-  
వాహనమ్ । త్వష్టరుణ ఉతమిత్రోఅగ్నే । త్వష్టర్వన్తి మ-  
తిభిర్వసిష్ఠాః । దేవసు సుషణవాసి సన్తు । యూయంపాతస్వ-  
సిభిస్సదానః ॥ ౪ ॥ శ్రీవాఙ్మయమిధీమహ్యాసి సత్తచ ॥ ౨ ॥

అగ్నే మహాగం అసి బ్రాహ్మణభారత । ఆనావసా । దే-  
వేధో మసిద్ధః । ఋషిష్టుత్రో విచానుమదితః । కవిశస్త్ర బ్రహ్మ-  
సగంశితో ఘృతాహవనః । ప్రణీర్యజ్ఞానామ్ । రథీరధ్వరాణా-  
మ్ । అతూత్రోహోతా । తూర్ణిర్ హవ్యవాట్ । ఆప్నోత్ర-  
జ్ఞుహూదేకవానామ్ ॥ ౫ ॥ చమసా దేవపానః । అరాగం  
ఇవాగ్నే నేమిదేకవాగంస్త్యం పరిభూతసి । అపహదేవా య-  
జమానాయ । అగ్నిమగ్నఆవహ । సోమమావహ । అగ్నిమావ-  
హ । ప్రణాపతిమావహ । అగ్నిహోమావావహ । ఇన్ద్రాగ్ని  
ఆవహ । ఇన్ద్ర మావహ । మహేన్ద్రమావహ । దైవాగం ఆప్య-  
పాగంఆవహ । అగ్నిగం హోత్రాయావహ । స్వంమహిమా-  
వమావహ । అచాగ్నే దేవావహ । సుయవాచయజాతవేదః ॥ ౬ ॥

దేవానామిన్ద్రమావహావట్టు ॥ 3 ॥

అగ్నిర్హోత్రావేత్స్వస్తిః । హోత్రవేత్తు ప్రాజ్ఞిత్ర-  
మ్ । స్మృతయమ్ । సాధుతే యుజమానదేవతా । ఘృతవశీమధ్య-  
శ్శో నుప్రమాస్యస్వ । దేనాయావవిశ్వచారామ్ । ఈడా-  
మహైదేవోగం ఈదేన్యాకా । సమస్యామనమస్యాకా । యజా-  
మయజ్జయాకా ॥ ౭ ॥ అగ్నిర్హోత్రానవ ॥ ౮ ॥

సమీధా అగ్న ఆచ్యస్య వియన్తు । తనూనపాదగ్న ఆచ్య-  
స్యవేతు । ఇడో అగ్న ఆచ్యస్య వియన్తు । బర్హిరగ్న ఆచ్య-  
స్యవేతు । స్వాహాఽగ్నిమ్ । స్వాహాసోమమ్ । స్వాహాఽగ్నిమ్ ।  
స్వాహాప్రజాపతిమ్ । స్వాహాఽగ్నిహేమా । స్వాహాస్త్రాగ్ని ।  
స్వాహాస్త్రమ్ । స్వాహామహేస్త్రమ్ । స్వాహాదైవాగం ఆచ్య-  
చాకా । స్వాహాఽగ్నిగం హోత్రాజ్ఞామాగాః । అగ్న ఆచ్యస్య  
వియన్తు ॥ ౯ ॥ ఇన్ద్రాగ్ని వచ్చచ ॥ ౧౦ ॥

అగ్నిర్వైత్రాణి జన్బనత్ । ద్రవిణస్యర్విప్రవ్యయా ।  
సమీధత్సుక్ర ఆహుతః । జహాణో అగ్నిరాచ్యస్య వేతు । త్వగం  
సోమాస్తీ సత్పతిః । త్వగం రాక్షాతవృత్తహః । త్వంధద్రాస్త్ర  
క్రతుః । జహాణస్సమ ఆచ్యస్య హవిహేవేతు । అగ్నిప్రతై-  
వజన్మనా । శుమ్భానస్తనువగ్గం స్వామ్ । కవిర్వివేణ వావృధ ।  
జహాణో అగ్నిరాచ్యస్యవేతు । సోమగ్నిర్భిష్టావయమ్ । వధా-  
యామావహోవిదః । నుమ్మదీకొన ఆవిశ । జహాణస్సమ ఆచ్య-  
స్యహవిహేవేతు ॥ ౧౧ ॥ స్వాగంవట్చ ॥ ౧౨ ॥

అగ్నిమూర్ధాద్వివక్షతుత్ । పతిఃపృథివ్యాఅయమ్ । అసా  
 గం రేతాగ్ంసి జ్వతి । భువాయజ్ఞప్య రజసశ్చనైతా । యత్రా  
 నియుద్భిస్సచసె శివాభిః । దివిమూర్ధానస్తథిషే సువర్తమామ్ ।  
 జిహ్వమగ్నే చక్రమేహవ్యవాహమ్ । ప్రజాపతేనత్వదేతాన్త్య-  
 న్యః । విశ్వజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తై జహుమస్త-  
 న్నోఅస్తు ॥ ౧౦ ॥ వాయుగ్ంస్యామ పతయోరయీగామ్ । స  
 వేదపుత్రఃపితరగ్ం సమూతరమ్ । ససూనుభువత్సభువత్సునర్క-  
 ఘ్నః । సద్యామాహోదస్తరిభుగ్ం ససువః । సవిశ్వాభువో అభ-  
 వత్స అభవత్ । అగ్నిహేమాసవేదసా । సహూతీవనతగ్గిరః । స-  
 నేవత్రాబభూవఘ్నః । యువమితాని దివిరోచనాని । అగ్నిశ్చసా-  
 మసక్రతూఅథ తమ్ ॥ ౧౧ ॥ యువగ్ం సిన్ధుగ్ం రభిశస్తైః  
 వద్యాత్ । అగ్నిహేమావముఞ్చతగ్గృభీతా । ఇన్ద్రాగ్ని రో-  
 చనాద్వివః । పరివాజేషు భూషథః । తద్వాఞ్చేత్తి ప్రవీర్యమ్ । క్ష-  
 థద్వైత్రముతసనోతివాజమ్ । ఇన్ద్రాయోఅగ్ని సహురీసప్రత్యా-  
 త్ । ఇరజ్యస్తావస్తవ్యస్య భూరేః । సహస్తమాసహసావాజయ-  
 న్తా । ఏస్త్రీసాస్తసిగ్ం రయిమ్ ॥ ౧౨ ॥ సజిత్యాకగ్ం సదాస-  
 హమ్ । వక్ష్మిష్ఠమూతయేథర । ప్రససాహిషేపురుహూతశత్రూః ।  
 జ్యేష్ఠస్తై శుష్కృతహరాతిరస్తు । ఇన్ద్రాభరదక్షణేనావసూని । ప-  
 తిస్సిన్ధునామసి రైవతీసామ్ । మహగ్ం ఇన్ద్రోయ ఓజసా ।  
 ప్రజానోయృష్టిమాగ్ంఇవ । ప్రోమైర్వభస్య వావృథే । మహ-  
 గ్ం ఇన్ద్రో వృవదాచక్ష్మణీపాః ॥ ౧౩ ॥ ఉతద్విబర్హ-

అద్విసస్సహాభి । అప్పద్రియగ్వావృథే వీర్యాయ । ఉరుః పృ-  
 థుస్సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ । ప్రిప్రీహిక్షేవాగ్ం ఉశ్శతాయవి-  
 ష్ట । విద్వాగ్ం ఋతూగ్ంఠ ఋతుపతేయజైహ । యేదైవ్యాఋ-  
 త్విజస్తైభిరగ్నే । త్వగ్ంహాతృణామస్యాయజిష్ఠః । అగ్నిగ్ం  
 స్విష్టకృతమ్ । అయాడగ్నిరగ్నేప్రియాధామాని । అయాట్ఠగ్ని-  
 మస్యప్రియాధామాని ॥ ౧౪ ॥ అయాడగ్నేప్రియాధామా-  
 ని । అయాట్ఠగ్నిపతేప్రియాధామాని । అయాడగ్నేహేమ-  
 యోః ప్రియాధామాని । అయాడిద్వాగ్నియోః ప్రియాధామాని ।  
 అయాడిన్ద్రస్య ప్రియాధామాని । అయాన్మహేన్ద్రస్య ప్రియాధా-  
 మాని । అయాడైవాసామజ్యపానాం ప్రియాధామాని । యభిద-  
 గ్నేరహాతుః ప్రియాధామాని । యభిధ్వం మహిమానమ్ ।  
 అయజతామేజ్యా ఇమః । కృణోతుసో అధ్వరా జాతవేదాః । జవ-  
 తాగ్ం నూవిః । అగ్నేయదద్యవిశో అధ్వరస్యహాతః । పావకశోచై-  
 వేష్ట్యగ్ంహియజ్వా । ఋతాయజాసి మహినా వియమ్భాః । నావ్యా  
 వహయవిష్తయాతే అద్య ॥ ౧౫ ॥

అస్త్విధత్తగ్ం రయిశ్చార్షణిపాసోమస్య ప్రియాధా-  
 మానీష్టష్టప్తు ॥ ౧౬ ॥

ఉపహూతగ్ం రథస్తరగ్ం సహపృథివ్యా । ఉపహూత-  
 స్తరగ్ం సహపృథివ్యాహ్వయతామ్ । ఉపహూతవామదేవ్యగ్ం  
 సహస్తరిష్టేణ । ఉపమావామదేవ్యగ్ం సహస్తరిష్టేణహ్వయతామ్ ।



మామ్ । ద్వివిదైతేషు యజ్ఞమేరత్తైమమ్ । స్విష్టకృచ్చాగ్నేహోతా  
భూః । వస్తుదశే వస్తుధేయస్య సమోవాకే ఏహ ॥ ౧౮ ॥

అవీప్రోః కచ్చుచ ॥ ౧౯ ॥

ఇదన్యోవాక్పథివీ భద్రమభూత్ । అధ్మకసూక్తవాక-  
మ్ । ఉతసమోవాకమ్ । ఋధ్యాస్మనూక్తోచ్యమగ్నే । త్వగ్ం  
సూక్తవాగసి । ఉతక్రోతో ద్వివన్పథివ్యోః । ఓమన్వతీతైఃస్మిక్యా-  
జ్ఞేయజమానద్యావాక్పథివీస్తామ్ । శబ్దయే జీరదానూ । అత్ర-  
న్నాఅత్రవేదే । ఉరుగవ్యూతీ అభయబ్బుతో ॥ ౨౦ ॥ వృ-  
ష్టిద్యావతీత్యాహ । శమ్మువా మయోభువా । ఊర్జన్వతీచప-  
యన్వతీచ । సూప్తచరణాచ స్వధిచరణాచ । తయోరావిది । అ-  
గ్నిరిదగ్ం హవిరజషత । అవీవృధత్రమహో బ్యాయోక్మత । సో-  
మశ్చిదగ్ం హవిరజషత । అవీవృధత్రమహో బ్యాయోక్మత । అ-  
గ్నిరిదగ్ం హవిరజషత ॥ ౨౧ ॥ అవీవృధత్రమహో బ్యాయో-  
క్మత । ప్రజానతిరిదగ్ం హవిరజషత । అవీవృధత్రమహో బ్యాయో-  
క్మత । అగ్నిహోమావిదగ్ం హవిరజషేతామ్ । అవీవృధేతాం మహో  
బ్యాయోక్రాతామ్ । ఇన్త్రాగ్ని ఇదగ్ం హవిరజషేతామ్ । అ-  
వీవృధేతాం మహో బ్యాయోక్రాతామ్ । ఇన్ద్రోఇదగ్ం హవిర-  
జషత । అవీవృధత్రమహో బ్యాయోక్మత । మహేంద్రో ఇదగ్ం  
హవిరజషత ॥ ౨౨ ॥ అవీవృధత్రమహో బ్యాయోక్మత । దే-  
వాలిజ్యహ అజ్యమజషస్త । అవీవృధస్త మహో బ్యాయో-  
క్తత । అగ్నిర్ హోత్రేదేదగ్ం హవిరజషత । అవీవృధత్రమ-



యోగో జ్యాయోశ్చ తే । అస్యామృతధోత్రాయాద్దేవజమా-  
 యామ్ ॥ ఆశాన్తేమయజమానోసా ॥ ఆయురాశాన్తే ॥ సుప్ర-  
 జాన్తస్వమాశాన్తే ॥ సజాతవస్తస్యామాశాన్తే ॥ ౨౩ ॥ ఉత్తరా-  
 ద్దేవయజమాశాన్తే ॥ భూయోహవిష్క రణమాశాన్తే ॥ దివ్య-  
 ధామాశాన్తే ॥ విశ్వంప్రియమాశాన్తే ॥ యదనవహవిహృతాశాన్తే ॥  
 తదశ్శాస్త్రధృత్యాత్ ॥ తదస్మై దేవా రాసన్తామ్ ॥ తదగ్నిదే-  
 వాదైవేభ్యో వసతే ॥ వయమగ్నమాకనుమాః ॥ ఇష్టాన్తే వీరభ్య ॥  
 ఉభేచనోద్యావాపృథివీ లగఃపాసన్తామ్ ॥ ఇహగతిర్వామ-  
 స్యైదభ్య ॥ సమాదేవేభ్యః ॥ ౨౪ ॥ అభయ్యుతావశ్యుతా-  
 గ్నిర్దిదగం హవిరజవత మహేంద్రైర్దిదగం హవిరజవత సజాతవస్త-  
 స్యామాశాన్తే వీరభ్య క్రిణీచ ॥ ౧౦ ॥

తచ్ఛయోరావృణీమహే ॥ గ్రాతుయ్యజ్ఞాయ ॥ గ్రాతుయ్య-  
 జ్ఞతయే ॥ దైవిస్వస్తిరస్తు నః ॥ స్వస్తిమాకనుమేభ్యః ॥ ఉర్ధ్వ-  
 జ్ఞాగాతు భేష్టజమ్ ॥ శన్నోఅస్తు ద్వివదే ॥ శ్చతుష్పదే ॥ ౨౫ ॥

తచ్ఛయోరప్తే ॥ ౧౧ ॥

ఆప్యాంస్వస్వస్తే ॥ ఇహతస్త్విహమగ్నియస్తస్మస్తురీ-  
 జమ్ ॥ దేవానాం పత్నీరుశతీరవన్తనః ॥ ప్రావన్తనస్తు జయే  
 వాజసాతయే ॥ యుపార్థివాస్తాయా అపామపిప్రీతే ॥ తానోదే-  
 వీస్తుహవాశ్శమాయచ్చత ॥ ఉతగ్నావియన్తు దేవపత్నీః ॥ ఇ-  
 హ్యోగ్నాగ్నయ్యశ్విస్తీరాట్ ॥ ఆరోదనీ వరుణానీ శృణోతు ॥ వి-

యన్తు దేవీర్యబుతుర్జనీనామ్ । అగ్నిర్ హోతా గృహపతిస్సరా-  
 చా । విశ్వావేదజనిమాతాతవేదాః । దైవానాముతయోమర్త్య-  
 నామ్ । యజ్ఞస్సప్రయజతా మృతావా । వయముత్వాగృహవతై  
 జనానామ్ । ఆగ్నే ఆకమః సమిధాబృహన్తమ్ । అస్థూరిజోగా-  
 ర్ హవత్యాని సన్తు । తిక్తేనన్తస్త్వేనా సగశితాధి ॥ ౨౬ ॥

జనీనామప్యేచ ॥ ౧౨ ॥

ఉపహూతగ్ం రథన్తరగ్ం సహపృథివ్యా । ఉపహూతథ-  
 న్తరగ్ం సహపృథివ్యావ్యయతామ్ । ఉపహూతవామదైవ్య-  
 గ్ం సహన్తరిఖైః । ఉపహూవామదైవ్యగ్ం సహన్తరిఖైః హవ-  
 యతామ్ । ఉపహూతంబృహథ్సహద్దివా । ఉపహూబృహథ్సహద్ది-  
 వావ్యయతామ్ । ఉపహూతాస్సప్తహోత్రాః । ఉపహూస-  
 ప్త హోత్రావ్యయన్తామ్ । ఉపహూతా ధేనుస్సహర్షభా ।  
 ఉపహూధేనుస్సహర్షభా వ్యయతామ్ ॥ ౨౭ ॥ ఉపహూతో  
 భుస్సభా । ఉపహూభుస్సభావ్యయతామ్ । ఉపహూతార-  
 హో । ఇడోపహూతా । ఉపహూతేడా । ఉపొల్లన్తగ్ం ఇడా  
 వ్యయతామ్ । ఇడోపహూతా । ఉపహూతేడా । మానవీ ఘృ-  
 తపదీమైత్రాః సరుణీ । బ్రహ్మదైవకృతముపహూతమ్ ॥ ౨౮ ॥  
 దైవ్యా అధ్వర్యవ ఉపహూతాః । ఉపహూతా మనుష్యాః ।  
 యజ్ఞమయజ్ఞమవా । యే యజ్ఞవత్త్విష్వర్థాః । ఉపహూతై  
 ర్వావాపృథివీ । పూర్వజై ఋతావరీ । దైవీదేవపుత్రై । ఉప-  
 హూతేయయజమానా । ఇన్ద్రాణీవావిధవా । అదితిరివసుపుత్రా ।

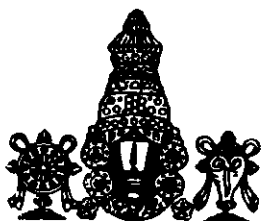
ఉత్తరస్యాన్దేవయజ్ఞాయాముపహూతా । భూయసిహవిష్క-  
రణ ఉపహూతా । దివ్యేధామన్నుపహూతా । ఇదంమదైవా-  
మావిర్జ్వలన్తామితి తస్మిన్నుపహూతా । విశ్వమస్యాప్రితుము-  
పహూతమ్ । విశ్వస్య ప్రియస్యాపహూతస్యాపహూతా ॥ ౨౯ ॥  
సహర్షభావ్యాయతాముపహూతగ్ం సుపుత్రాపట్న ॥ ౧౩ ॥

సత్యం ప్రహోఽగ్నేమహానగ్నిర్ హోతా సమిధోఽగ్నిర్వృ-  
త్రాణ్యగ్నిమూర్ధోపహూతస్తేవం బర్హిదన్ద్యావా పృథివీ తచ్ఛ-  
యోరాస్యాయస్సాస్త్విపహూతస్త్రయోదశ ॥ ౧౩ ॥

సత్యవయగ్ంస్యామ స్తప్తిద్యావానవవిగ్ంశతిః । సత్యముప-

హూతా ॥ ౨౯ ॥

హరిః ఓమ్



## షష్ఠప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ లక్ష్మిన్తి తావమధ్వరే దేవయన్తః । వనస్ప-  
తే మధునా దైవ్యేన । యమూర్ధ్వస్తిష్ఠాద్దవిజైహ ధర్మాత్ । య-  
ద్వాఖియో మాతురస్యాఉపస్థే । ఉచ్చాయస్వ వనస్పతే । వ-  
ర్షస్పృథివ్యాఅధి । సుమితీమీయమానః । వర్చోధా యజ్ఞవాహ-  
సే । సమిధస్య శ్రయమాణఃపురస్తాత్ । బ్రహ్మవన్వానోల్లవగ్ం  
సువీరమ్ ॥ ౧ ॥ ఆరెలస్మదమతిం బాధమానః । ఉచ్చాయ-  
స్వమహాతే సాధగాయ । ఉర్ధ్వఉమణ ఉతయే । తిష్ఠాదైవోన

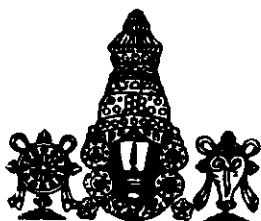
ఉత్తరస్యాన్దేవయజ్ఞాయాముపహూతా । భూయసిహవిష్క-  
రణ ఉపహూతా । దివ్యేధామన్నుపహూతా । ఇదంమదైవా-  
మావిర్జ్వలన్తామితి తస్మిన్నుపహూతా । విశ్వమస్యాప్రితుము-  
పహూతమ్ । విశ్వస్య ప్రియస్యాపహూతస్యాపహూతా ॥ ౨౯ ॥  
సహర్షభావ్యాయతాముపహూతగ్ం సుపుత్రాపట్న ॥ ౧౩ ॥

సత్యం ప్రహోఽగ్నేమహానగ్నిర్ హోతా సమిధోఽగ్నిర్వృ-  
త్రాణ్యగ్నిమూర్ధోపహూతస్తేవం బర్హిదన్ద్యావా పృథివీ తచ్ఛ-  
యోరాస్యాయస్సాస్త్విపహూతస్త్రయోదశ ॥ ౧౩ ॥

సత్యవయగ్ంస్యామ స్తప్తిద్యావానవవిగ్ంశతిః । సత్యముప-

హూతా ॥ ౨౯ ॥

హరిః ఓమ్



## షష్ఠప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ లక్ష్మిన్తి తావమధ్వరే దేవయన్తః । వనస్ప-  
తే మధునా దైవ్యేన । యమూర్ధ్వస్తిష్ఠాద్దవిజైహ ధర్మాత్ । య-  
ద్వాఖియో మాతురస్యాఉపస్థే । ఉచ్చాయస్వ వనస్పతే । వ-  
ర్షస్పృథివ్యాఅధి । సుమితీమీయమానః । వర్చోధా యజ్ఞవాహ-  
సే । సమిధస్య శ్రయమాణఃపురస్తాత్ । బ్రహ్మవన్వానోల్లవగ్ం  
సువీరమ్ ॥ ౧ ॥ ఆరెలస్మదమతిం బాధమానః । ఉచ్చాయ-  
స్వమహాతే సాధగాయ । ఉర్ధ్వఊషణ ఉతయే । తిష్ఠాదైవోన

సమితా । ఊర్ధ్వవాచస్య సనితాయదజ్ఞాభిః । వాగుద్భిర్విహ్వ-  
యామహే । ఊర్ధ్వసూచాహ్యగ్ంహస్తానికైతువా । విశ్వగ్ం  
సమత్రిణస్తహ । కృధీతఊర్ధ్వజ్వరహాయ త్వసే । విదాదే-  
వేషునోదువః ॥ ౨ ॥ జాతోజాయతే సుదివత్స్వ ఆహ్నమ్ । సమర్య  
అవిదతై వర్ధమానః । పువన్తి ధీరా అవసోమనీమా । దేవయావిప్ర)  
ఉదియత్రివాచమ్ । యువా సువాస్తాః పరివీత ఆగౌత్ । సత్త్రిశై-  
యాన్భవత్రి జాయమానః । తస్థీరాసుక్తవయ ఉన్నయన్తి । స్వా-  
భియోమనసా దేవయన్తః । పృథువాజా అమర్త్యః । శ్శుతని-  
ర్జితాహ్నావహుతః ॥ ౩ ॥ అగ్నిర్వజ్జస్య హవ్యవాత్ । తగ్ంస్తబాధో  
యతస్సుచః । ఇత్యాధియా యజ్ఞవన్తః । ఆచక్రగ్నిమూతయే ।  
త్వవరుణ ఉతమ్రితో అగ్నే । తావ్వర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః ।  
త్వేవసు సుషణనాససన్తు । యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౪ ॥

సువీరన్ద్రవస్సాన్వహుతోప్తాచ ॥ ౧ ॥

హోతాయబ్జదగ్నిగ్ం సమిధాసుషమిధా సమిద్ధన్నాభా  
వృధివ్యాస్సజ్జతే వామస్య । వష్కన్దీవ ఇడస్సదే వేతావ్యస్య  
హోతర్యః । హోతా యబ్జత్రమానపాతమదితైగభృగ్ం భువ-  
వస్య గోపామ్ । మధ్వాద్యదైవోదేవేభ్యో దేవయానాన్పథో అన-  
క్తువేతావ్యస్యహోతర్యః । హోతాయబ్జన్నరాశగ్ంసన్నృత-  
ప్రమాన్మగ్ంః ప్రణెతమ్ । గోభిర్వపావాధ్వాన్యదీవైశ్శక్తి-  
వాన్రథైః ప్రథమయా వా హిరణ్యై క్షన్ద్రీవేతావ్యస్యహో-  
తర్యః । హోతాయబ్జదగ్నిమిద ఉదితో దేవో దేవాగ్ం ఆవ-

ఖడ్గదూతా హవ్యవాడమూః । ఉపైమయజ్ఞముపైమాన్దేవో  
 దేవహూతిమవతు వేత్వాజ్యస్య హోతర్యః । హోతాయఖద్భ-  
 ర్హిస్తుష్ట్రీమోణాంమృదా లస్మిక్ యజ్ఞే విచప్రచ ప్రథతాగ్ం  
 స్వాస్థస్తేవేభ్యః । ఏమేనదద్య వసవారుదా ఆదిత్యాస్థ-  
 న్తుప్రియమింద్రస్వాస్తువేత్వాజ్యస్య హోతర్యః ॥ ౧ ॥ హో-  
 తా యఖద్భరఋషావశవహ్య కోషధావసీరుదాతాభిజాహతా-  
 వ్శవఖాభిశ్రయంతామ్ । సుప్తాయగాలస్మిక్ యజ్ఞేభిశ్రయంతా-  
 మృతావృథో వియంతాజ్యస్య హోతర్యః । హోతాయఖ ద్దు-  
 మానానక్తా బృహతి సువేశనా న్యగ్ఃపతిభ్యో యోనిజ్ఞావా-  
 నే । సగ్ంస్థయమానై ఇంద్రిణ దేవైరదం బర్హిస్సీదతావీ-  
 తామాజ్యస్యహోతర్యః । హోతాయఖద్దేవ్యాహోతారామన్దా  
 పోతారా క్షవీప్రచేతసా । స్వీష్టమద్యాన్యః కరదిమా స్వభిగూతక-  
 మన్య ఊహాసతవస్తేమయజ్ఞవిదేవేషు ధత్తావీతామాజ్య-  
 స్య హోతర్యః । హోతాయఖత్తిసోక్షేవీరవసామపస్తమాఅచ్ఛి-  
 ద్రమద్యేదమపస్తన్వతామ్ । దేవేభ్యో దేవీదేవమపోవియన్తా-  
 జ్యస్య హోతర్యః । హోతాయఖత్వస్తారమచిప్తుమపాకగ్ం రె-  
 తౌధావీశ్రవసయశ్లోధామ్ । పురురూప్ మకామకర్ శనగ్ం  
 సుషోమః పామైస్సాన్యధ్నువీరో వీరైశ్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యః ।  
 హోతాయఖద్వనస్పతిముపావస్త్వాదియో జౌష్టారగ్ం శశమన్న-  
 రః । స్వదాధ్వధిర్ ఋతుధాద్య దేవో దేవేభ్యో హవ్యావా-  
 ద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యః । హోతాయఖద్గ్గ్ం స్వాహాఽఽజ్య-

స్వ స్వాహా మేదస్సస్వాహా స్తాకానాగ్ం స్వాహా స్వాహాకృతీ-  
నాగ్ం స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్ । స్వాహాదేవాగ్ం ఆజ్యసా-  
థ్నాస్వాహాఽగ్నిగ్ం హోత్రాజ్ఞాహాణా అగ్న ఆజ్యస్య వియన్తు  
హోతర్యః ॥ ౬-౧౧ ॥ ప్రియమింద్రిస్యాస్తు వెత్వాజ్యస్యహో-  
తర్యః సువీరౌచీరైర్వత్వాజ్యస్య హోతర్యః చత్వారిచ ॥ ౨ ॥

అగ్ని స్తనూనపాతన స్రాశగ్ంసమగ్నిమిడకుడితో బర్-  
హిదుకార ఉమాసానక్తాదై వ్యాత్రిస స్వప్తార్వవనస్పతిమగ్నిమ్ । పశ్చ-  
వేత్వేకో వియన్తుద్విక్రీవతామేకో వియన్తుద్విర్వేత్వేకో వియన్తు  
హోతర్యః ॥

సమిద్ధోఅద్య మనుషాదురోశే । దేవోదైవా యజసిజాత-  
వేదః । ఆచవహమిత్ర మహశ్చిక్తిత్వా । త్వ స్తూతాక్షవిరస్తిప్ర-  
చేతాః । తనూనపాత్పథఋతస్య యానాః । మధ్వసమజ్ఞా-  
న్ కస్త్వదయా సుజిహ్వా । మహ్నానిధీభిరుత యజ్ఞమృగ్ధా । దైవ-  
త్రాచకృణుహ్యధర్వరన్నః । స్రాశగ్ంసస్య మహిమాసమేమా-  
మ్ । ఉకస్తామామయజతస్య యజ్ఞైః ॥ ౭-౧౨ ॥ తేసుక్రతవశ్శుచ-  
యోధియథాః । స్వదన్తుదేవా ఉభయాని హవ్యా । ఆజహ్వ-  
న కుడ్యోవస్యశ్చ । ఆయాహ్యగ్నైవసుభిస్సజోహాః । త్వ-  
దైవానామసి యహ్వహోతా । సవీనా యజ్ఞప్రితోయజీయాః ।  
ప్రాచీనం బర్హిహిప్రదిశావృధివ్యాః । వస్తారస్యావృజ్యతై ఆ-  
గ్రోఅహ్నమ్ । పృథురథ తేవిత్తరవరీయః । దేవేభ్యో అదితయే  
ప్ర్యోనమ్ ॥ ౮-౧౩ ॥ వ్యచస్వతిరుర్వియా విశ్రయన్తామ్ । పతిభ్యో

సజనయశ్శుమ్భమానాః । దేవీర్ద్వారో బృహతీర్వశ్యమిన్ద్రాః । దై-  
 వేభ్యో భవథ సుప్రాయగాః । అనుష్వయన్తీయజతే ఉపాకః ।  
 ఉపాసానక్తానదతాన్నియోనా । దివ్యేయోషణే బృహతీసురుక్మ ।  
 అధిశ్రియగ్ం శుక్రపిశన్దధానే । దైవ్యాహోతారా ప్రథమా  
 సువాచా । మిమానాయజ్జం మనుజోయజ్జధై ॥ ౯-౧౪ ॥ ప్రచో-  
 దయన్తా విదధేమకారూ । ప్రాచీనజ్ఞాతిప్రదిశాదిశన్తా ।  
 అనోయజ్జంభారతీతూయమేతు । ఇదామనుష్వదిహ చైతయన్తీ ।  
 త్రిసో దేవీర్వృహిరేదగ్ంస్యాసమ్ । సరస్వతీ స్వపసస్పదన్తు ।  
 యజ్మమద్యానావృధివీ జనిత్రీ । రూపైరపిగ్ం శద్భువనాని విశ్వ ।  
 తమద్యహోతరిస్తితోయజీయా ॥ దేవ స్త్వష్టారమిహాయజ్మవి-  
 ద్వా ॥ ౧౦-౧౫ ॥ ఉపావస్మజశ్శన్యా సమజ్జా । దైవానాం  
 పాథముతుథాహావీగ్ంసి । వనస్పతిశ్శమితాదేవోఅగ్నిః । స్వద-  
 న్తుహవ్యం మధునాఘృతేన । సద్యాజాతోవ్యమిమీతయజ్జమ్ । అ-  
 గ్నిదైవానామభవత్పురోగాః । అస్యహోతుప్రదిశశ్శ్రుతస్య  
 వాది । స్వాహాకృతగ్ం హావిరదన్తు దైవా ॥ ౧౧-౧౬ ॥

యజ్జేస్సోనయజ్జధై విద్వానప్తాచ ॥ ౩ ॥

అగ్నిర్హోతానో అధ్వరే । వాజీసస్పరిణీయతే । దైవో  
 దైవేషు యజ్జయః । పరిత్రివిష్ట్యధ్వరమ్ । యాత్యగ్నిరథీవ । అ  
 దైవేషు ప్రయోదధత్ । పరివాజపతిశ్శవిః । అగ్నిర్హవాన్య-  
 శ్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాతుమ్ ॥ ౧౨-౧౭ ॥

అగ్నిర్హోతానావవ ॥ ౪ ॥



అజైదగ్నిః । అసన్దద్వాజ్ని । దేహాదేవభ్యో హవాన్  
వాత్ । ప్రాజ్ఞోభిర్హివానః । ధేనాభిఃకల్పమానః । యజ్ఞ-  
స్యాయుః ప్రతిరన్ । ఉప్రప్రెష్యహోతః । హవాదైవేభ్యః ॥౧౩-౧౫॥

అజైదప్తే ॥ ౧ ॥

దైవ్యాశ్వమితార ఉతమనుష్యా ఆరభధ్వమ్ । ఉపనయత  
మేధ్యాదురః । అశాసానా మేధపతిభ్యాం మేధమ్ । ప్రాస్మా ల్-  
గ్నిం భరత । స్మృతేతబ్ధహిః । అన్వేసం మూతా మన్యతామ్ ।  
అనుపితా । అనుభూతా సగర్భ్యః । అనుసఖాసయూథ్యః । ఉ-  
దీచీనాగ్ం అస్య ప్రదోసభతాత్ ॥ ౧౪-౧౫ ॥ సూర్యఞ్చక్షుగ్ం-  
మయతాత్ । వాతంప్రాణమన్యవస్పృశతాత్ । దిశశ్శ్రోత్రమ్ ।  
అన్తరిక్షమసుమ్ । పృథివీగ్ం శరీరమ్ । వక్షధాన్యత్యచమాభ్య-  
తాత్ । పురానాభ్యా అపిశసోప్రసాముత్థితాత్ । అన్తరహస్యా-  
ణ్వారయతాత్ । క్షేనమస్య వఖ్విశ్చురతాత్ । ప్రశసా-  
బ్దాహూ ॥ ౧౫-౨౦ ॥ శలాదోషణీ । క్షత్యపైవాగ్ంసా । అచ్ఛి-  
ద్రైశ్రోణీ । క్షవహూరూప్రీకపర్ణాప్తీవస్తా । షడ్విగ్ంశతిరస్య  
వజ్మీయః । తాఅనుష్ఠ్యాచ్యావయతాత్ । గాత్రజ్ఞాత్రమస్యా  
సూనజ్మీరతాత్ । ఉవధ్యగ్ం హం పార్థివభవతాత్ । అన్న  
రఖ్విన్నగ్ంస్పృశతాత్ । ప్రనిష్ఠమస్య మారావిష్ట ॥ ౧౬-౨౦ ॥ ఉహ-  
క్షం మన్యమానాః । నేద్వస్తాకే తనయే । రవితారవచ్ఛమితారః ।  
అధిగోశమీధ్వమ్ । సుశమశమీధ్వమ్ । శమీచ్యమధిగో । అ-  
ధిగుశ్చపావశ్చ । ఉభాదేవానాగ్ం శమితారా । తావిమంప్ర-

శుక్లం శ్రవయతాం ప్రవిద్వాగ్ంసా । యథాయథాఽస్య శ్రవణస్త-  
థాతథా ॥ ౧౬ ॥ ధత్తద్భూహూమా రావిష్ట తథాతథా ॥ ౧౭-౨౨ ॥

జావస్య ప్రప్రథస్తమమ్ । వచోదైవపురస్తమమ్ । నాన్యా  
జహ్వన ఆవసి । ఇమన్నో యజ్ఞమమృతేషు ధేహి । ఇమా నా-  
న్యా జాతవేదో జావస్య । స్తాకానామగ్నే మేదసో ఘృతస్య ।  
హోత్రప్రాకానత్రథమోన్విషద్య । ఘృతవస్తః పావకతే । స్తా-  
కాశ్చోచితన్తి మేదసః । స్వధమకన్తైవవీతయే ॥ ౧౮-౨౩ ॥ శ్రే-  
ష్ఠన్నో ధేహివార్యమ్ । తుభ్యగ్గ్ంస్తాకాఘృతశ్చుతః । అగ్నేవి-  
ప్రాయసస్య । ఋషిశ్రేష్ఠస్సమిధ్యసే । యజ్ఞస్య ప్రావితా-  
థవ । తుభ్యగ్గ్ంశ్చోతస్యద్రిగోశచీవః । స్తాకాసోలగ్నే మేద-  
సో ఘృతస్య । క్షవిశస్తా బృహతా భానునాగాః । నాన్యాజావ-  
స్వమేధిర । ఓజ్ఞస్తే మధ్యతోమేదఉద్భృతమ్ । ప్రతేవయస్త-  
దామహే । శ్చోతన్తితేవసోస్తాకా అధిత్వచి । క్రితతాస్తేవశో-  
విహి ॥ ౧౯-౨౪ ॥ దైవవీతయ ఉద్భృతన్తీగీచ ॥ ౨ ॥

అవృత్రహణా వృత్రహభిశ్శుష్టే । ఇన్ద్రీయాతన్న-  
మోభిరగ్నే అర్వాక్ । యువగ్ం రాధోభిరకవేధిర్వి । అగ్నే  
అస్తేభవతముత్తమేభిః । హోతాయఖదిన్యాగ్ని । హాగస్య  
వపాయామేదసః । జామేతాగ్ం హవిః । హోత్రర్యః । విహ్య-  
ఖ్యన్నసస్తావస్య ఇచ్చా । ఇన్ద్రాగ్ని జ్ఞాన ఉతపాసజాతా ॥ ౨౦-  
౨౫ ॥ నాన్యాయువత్సమితి రస్తిమహ్యమ్ । సవ్యాభియవ్వాభియ-

స్త్రీమత్సమ్ । హోతా యుద్ధాదిన్యాగ్ని । పురోదాశస్య జాష-  
తాగ్ంహవిః । హోతర్యజ । త్వమీదతెలతిరస్తూత్యాయ ।  
మావిష్మస్తస్మదమిన్యామహః । యస్య దేవైరాసదో బ్రహ్మరగ్నే ।  
అహన్యస్తేస్తుదినాభవన్తు । హోతా యుద్ధాగ్నిమ్ । పురోదాశ-  
స్యజాషతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ ॥ ౨౧-౨౩ ॥

సజాతానగ్నిన్దేవచ ॥ ౨ ॥

గ్రీష్మర్విప్రః ప్రమతిమిచ్ఛమానః । ఈష్టర్తయియశ-  
సం పూర్వభాజమ్ । ఇన్ద్రాగ్నివృత్రహణా సువక్రః । ప్రణా-  
నవ్యేభిస్తరతన్దైః । మాచ్ఛేద్ధర్మశ్రీగ్ం రితినాభమానాః । పి-  
తృణాగ్ం శక్తిరమయచ్ఛమానాః । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాజుష్వమ-  
ణామదస్తి । తాహ్యద్రీధిషణాయా ఉపస్థే । అగ్నిగ్ం సుదీతి-  
గ్ం సుద్యశబ్ధృణస్తః । నమస్యామస్త్యేష్యజ్ఞాతవేదః । త్వస్తూత-  
మరతిగ్ం హవ్యవాహమ్ । దేవా అకృణ్వన్మమృతస్యనాభిమ్ ॥  
౨౨-౨౭ ॥ జాతవైదోదేవచ ॥ ౩ ॥

త్వగ్ంహ్యగ్నే ప్రథమోమనోతా । అస్యాధియో అభవా-  
దస్సహోతా । త్వగ్ం నీష్వమన్నకృణోర్దుష్టరతు । సహో వి-  
శ్వేస్తేసహస్తేసహధ్యై । అథాహోతాస్యసీద్ధో యజీయా ।  
ఇదస్పదఇషయన్నీడ్యస్సౌ । తన్వానరఃప్రథమస్తేవయస్తః ।  
మహోరాయేచితయన్తో అనుగ్మౌ । వృతేవ యన్తం బహుభి-

\* అక్షరం ఇతి భాష్యసంమతః పాఠః

త్వప్తవైః । త్వైరయిష్టాగృహగంస్తా అనుగ్మా ॥ ౨౩-౨౪ ॥  
 యశ్చ నమగ్నిస్తర్శతమ్బుహస్తమ్ । వసావస్తవిశ్వహాదీది-  
 వాగంసమ్ । పదస్తవస్య సమసావియస్తః । శ్రీవస్య వశ్య-  
 వ ఆపన్నమృక్తమ్ । నామానిచిద్ధధిరెయజ్ఞయాని । భద్రదాయా-  
 నై రణయస్త సస్త్వప్తే । త్వప్తవైః స్తవ్యతయః కృథివ్యామ్ ।  
 త్వగం రాయఉభయాస్తాజనానామ్ । త్వస్తాతా తరణై చ-  
 త్యోభూః । పితామూతాసద్మిన్మానుషాణామ్ ॥ ౨౪-౨౫ ॥ సప్తర్య-  
 జ్యసప్తయో విష్వగ్నిః । హోతా మన్త్యో నిషసాదాయశ-  
 యాః । తస్త్వావయస్తమత దీదివాగంసమ్ । ఉపజ్జబాధో న-  
 మసా సదేమ । తస్త్వావయగంస్తుధియోనవ్యమగ్నై । కుమ్భా-  
 యవ ఈమహే దేవయస్తః । త్వవిశో అనయోదీద్యానః । ది-  
 వోఅగ్నేబృహతా రోచనన । విశాజ్ఞవిశ్వతిగం శశ్వతినా-  
 మ్ । నితోశస్వప్తవభిర్చరషణీనామ్ ॥ ౨౫-౩౦ ॥ ప్రేతమణి-  
 మివయస్తం షావకమ్ । రాజస్తమగ్నియజ్జతగం రయీణామ్ ।  
 హోఅగ్న ఈశే శశ్వతేచమతః । యస్తవనట్థమిథా హవ్యదా-  
 తిమ్ । యఅహుతిం పరివేదానమోభిః । విశ్వేభ్యవామా దధతై-  
 త్వోతః । అస్మాఉతే మహామహేవిధేమ । నమోభిరగ్నే సమిధో  
 తహవైః । వేదీనూనో సహపాగ్ధీర్భుక్తైః । ఆతే భద్రా యాగం  
 కుమ్భకౌ యతేమ ॥ ౩౧-౩౨ ॥ ఆయస్తతస్థోదస్తీ విభానా । శ్రహ-  
 భిశ్చశ్రవస్యస్తయతః । బృహద్భిరావైశ్చస్థవిరేభిర్భుక్తైః । రైవద్భి-

రగ్నవిత్తరవిభాహి । నృపద్యస్తా సదమిద్యేహ్యస్తే । భూరిహి-  
 కాయతనయాయ ప్రశస్యః । పూర్వీహి బృహతీరాతె అఘాః । అ-  
 స్మైభద్రదాస్తాశ్రవసాసినన్తు । పురూణ్యగ్నే పురుధాత్వాయా ।  
 వసూని రాజన్వసుతాతే అశ్యామ్ । పురూణిహి త్వే పురువారస-  
 స్తి । అగ్నే వసు విధతే రాజన్విత్వే ॥ ౨౭-౩౨ ॥ జగ్మవాగ్ంహాఅ-  
 నుగ్మన్మానుమాణాశ్చార్షణీనాయతేమాశ్వాన్వైచ ॥ ౧౦ ॥

అభరతగ్ం శిఖితవజ్రబాహూ । అస్మాగ్ం ఇన్ద్రాగ్ని  
 అవతగ్ం శచీభిః । ఇమెనుతేతశ్చ యస్సుర్యస్య । యేభిస్సపితవ్ం  
 పితరోన ఆయః । హోతాయభుదిన్ద్రాగ్ని । ఛాగస్యహవిష  
 ఆత్తామద్య । మధ్యతోమేద ఉద్యుతమ్ । పురాద్వేహిభ్యః । పు-  
 రాపారుషేయ్యాగ్ంభ్యః । ఘస్తాస్మనమ్ ॥ ౨౮-౩౩ ॥ ఘాసేఅజా-  
 న్తాయవస ప్రథమానామ్ । సుమత్పరాణాగ్ం శతరుద్రయాణా-  
 మ్ । అగ్నిష్వాత్తానాం పిహివపసనానామ్ । హాశ్వతశ్శోణి-  
 తశ్శితామత ఉభాద్దతః । అక్తాదక్తాదవత్తానామ్ । కరత వ-  
 వేన్ద్రాగ్ని । జాషేతాగ్ం హవిః । హోతర్యజ । దైవేభ్య  
 వసస్సతే హవిగ్ంషి । హిరణ్యవణః ప్రదివసేఅర్థమ్ ॥ ౩౪-౩౪ ॥  
 ప్రేద్ధభిదగ్శ్రవయా నియూయ । ఋతస్య వజ్రప్రభిభీరశ్మైః ।  
 హోతాయభుద్యవస్సృతిమభిహి । పిష్టతమయారభిష్టయా రశవ-  
 యాధిత । యత్రేన్ద్రాగ్నియోశ్చాగస్య హవిషః ప్రియా  
 ధామాని । యత్రేవవస్సృతేః ప్రియాపాథాగ్ంషి । యత్రదైవా-

సామాజ్యపానాం ప్రియాధామాని । యత్రాగ్నేర్హోతుఃప్రి-  
యా ధామాని । తత్రైతం ప్రస్తుత్యోపస్తుత్యోపావప్రస్థ-  
త్ । రభీయాగ్ం సమవక్తృత్వ ॥ 30-31 ॥ కరదైవన్దో వప్రస్థ-  
తిః । జుషతాగ్ం వ్రావిః । హోతర్యః । పిప్రీహిదైవాగ్ం ఉత్త-  
తోయవిష్ । విద్వాగ్ం ఋతూగ్ం ఋతుపతే యజైహ । యేదై-  
వ్యా ఋత్విజస్తైభిరగ్నే । త్వగ్ం హోతృణామస్యాయజిషః ।  
హోతా యభిదగ్నిగ్ం స్విష్టకృతమ్ । అయాదగ్నిరిన్ద్రాగ్ని-  
యోశ్చాగ్స్య వ్రావిమప్రియాధామాని । అయాదప్రస్థతేప్రి-  
యాపాథాగ్ంసి । అయాదైవాసామాజ్యపానాం ప్రియాధా-  
మాని । యభిదగ్నేర్హోతుః ప్రియాధామాని । యభిధ్వం  
మహిమానమ్ । ఆయజతామజ్య ఇమః । కృతోతుసా అధ్వరా  
జాతపేదాః । జుషతాగ్ంవ్రావిః । హోతర్యః ॥ 30-32 ॥

సూనమర్థజ్ఞత్వపాథాగ్ంసి స త్తచ ॥ ౧౧ ॥

ఉపోహయద్విదథవాజినాః । గీర్భిర్విప్రాశ్రమతి-

మిచ్ఛమానాః । అర్వన్తానకాష్టాన్నభిమాణాః । ఇన్ద్రాగ్నిజో-  
హువతోనరస్తే । వసస్థతే రశనయాభిధాయ । పిప్రతమయా వ్ర-  
యసాని విద్వాన్ । వహదేవతా దిధిహోహవిగ్ంషే । ప్రచదాతా-  
రమమృతేమోచః । అగ్నిగ్ంస్విష్టకృతమ్ । అయాదగ్నిరిన్ద్రా-  
గ్నియోశ్చాగ్స్య వ్రావిమప్రియాధామాని ॥ 33-34 ॥ అయా-  
దప్రస్థతే ప్రియా పాథాగ్ంసి । అయాదైవాసామాజ్యపా-

సాం ప్రీయా ధామాని । యష్టద్గౌర్ హోతుః ప్రీయాధా-  
మాని । యష్టధన్వం మహిమానమ్ । ఆరణ్యతామెక్ష్యాశ్మః । కృ-  
ణోతు సోమధర్మరాజాతవేదాః । జవతాగ్ంహవిః । అగ్నేయధ-  
ద్యవిశో అధ్వర్యహోతః । పావకశోచైవేష్టవ్గ్ం హియశ్వా ।  
ఋతాయజాసి మహినావియద్భూః । హవ్యావహయవిష్ట యాతే  
అధ్య ॥ 33-3౮ ॥ ధామాని భూరేశ్వ ॥ ౧౨ ॥

దేవంబర్హిస్సుదేవన్దవైస్సాన్యధువీరస్తైర్యస్తాన్యజ్యతా-  
క్తాః ప్రభ్రయేతాత్త్యన్యాన్యా ఋహిష్మతో మదేసు వ-  
సువనే వసుధేయస్య వేతుయః । దేవీర్ద్యౌరస్యశ్చైవీర్ద్యౌర-  
మశ్చీర్ధిరా ధ్రువా దైవహూతో వత్స ఈమనాస్తురుణ ఆమిమీ-  
యాత్కుమారో వానవజాత్తోమైనా అర్వారేణుకాటః పృణ-  
గ్వసువనే వసుధేయస్య వియన్తుయః । దేవీక్షమాసానక్తాద్ద్యాస్యో-  
యశ్చై ప్రయత్యహ్వతామపీ నూనన్దవీర్విశః ప్రియాసిష్టా-  
గ్ం సుప్రీతై సుధితే వసువనే వసుధేయస్యవీతాయః । దేవీజ్ఞ-  
ప్రీవసుధితీయయోరన్యాఽఘాద్దేవాగ్ంసియూయవదాన్యావన్న-  
ద్యసువార్యాణి యజమానాయ వసువనే వసుధేయస్య వీతాయ-  
ః । దేవీక్షజాహుతి ఇషమూర్జ మన్యావల్లిధన్వగ్గ్ం సపీతిమన్యా-  
నవేన్ద పూర్వన్దయమానాన్యామపురాణేననవన్తామూర్జమూ-  
ర్జాహుతి క్షుర్జయమానేలధాతావసువనే వసుధేయస్య వీతాయ-

॥ దేవాదైవ్యాహోతారానేష్టారాపాతారా నాతాఘశగంహా-  
 వాభరద్వసూవస్తువనే వస్తుధేయస్యవీతాయా ॥ దేవీస్త్రిశస్త్రి-  
 సాదైవీరిడా సరస్వతీ భారతీ ద్యాం భారత్యాదిత్యైరస్పృశ్వి-  
 ధ్వరస్వతీమగ్ం దుదైర్వ్యజ్ఞమావీదిహైవేదయావస్తుమత్యా సధ-  
 మాదంమదేమ వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియన్తుః ॥ దైవోనరా-  
 శగంసస్త్రిశీర్షా వదబ్జశ్శతమిదేనగం శితిప్రహ ఆదధతి సహ-  
 స్రహింప్రవహన్తిమిత్రావస్తుశేదస్య హోత్రమర్హతో బృహస్ప-  
 తిస్తానత్రమశ్వినాఽఽధ్వర్యవశ్శ్వవనే వస్తుధేయస్య వేతుయః ॥ దే-  
 వో వనస్పతిర్వర్షప్రప్రావా ఘృతనిశ్చేద్యామగ్రేణాస్పృశ్విదా-  
 న్తరిభుఃమధ్యేనాప్రాః పృథివీముపరేణాద్యగఽహీద్యస్తువనే వస్తు-  
 ధేయస్య వేతుయః ॥ దేవంబర్హివాఽరితీనాన్నిధేధాఽస్త్రిశచ్యుతి-  
 వామప్రచ్యుతన్నికామ భరణం పురుస్తార్హయశస్వదేనా-  
 బర్హిహాఽన్యా బర్హిగంవ్యభిష్యామ వస్తువనేవస్తుధేయస్య వేతు-  
 యః ॥ దైవో అగ్నిస్త్రివ్యకృష్ణుద్రవిణా మన్ద్రః కవిప్సత్వ-  
 మన్మూఽన్యజీ హోతా హోతుర్ హోతురాయజీయానగ్నై-  
 యానైవానయాడ్యాగం అపిప్రేర్యే తే హోత్రే అమఘ్న-  
 తతాగం ససనుషీగ్ం హోత్రాదేవజ్ఞమాన్దివిదైవేమ య-  
 జ్ఞమేరయేమగ్ం స్వేష్టకృచ్చాగ్నై హోతాఽభూవస్తువనే వ-  
 స్తుధేయస్య సమావాకే వీహీయః ॥ 3౪-౪౫ ॥ యజ్ఞకేఞ్చ ॥౩౩॥



దైవం బ్రహ్మహిః । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వేతు । దైవీద్వైత్వ-  
 రః । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియన్తు । దైవీ ఉమానావక్తా । వస్తు-  
 వనే వస్తుధేయస్య వీతామ్ । దైవీ జ్యోష్టి । వస్తువనే వస్తుధేయ-  
 స్యవీతామ్ । దైవీ ఉజాశుతీ । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వీతా-  
 మ్ ॥ ౩౧-౪౬ ॥ దేవాదైవ్యా హోతారా । వస్తువనే వస్తుధేయస్య  
 వీతామ్ । దైవీస్త్రిప్రస్త్రి సోధేహిః । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వియ-  
 న్తు । దైవోనరాశిగంసః । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వేతు । దైవో వస్తప్త-  
 తీ । వస్తువనే వస్తుధేయస్య వేతు । దేవం బ్రహ్మహిర్వాచీ నామ్ ।  
 వస్తువనే వస్తుధేయస్య వేతు ॥ ౩౬-౪౭ ॥ దైవో అగ్నిస్త్రిప్తకృ-  
 త్ । స్తుద్రవిణామన్ద్రః క్షవిః । సత్యమన్యాయజీ హోతా । హోతు-  
 ర్ హోతురాయజీయూ । అగ్నేయాన్దైవానయాట్ । యా-  
 గం అపీప్రః । యేతే హోత్రై అమభుత । తాగంసస్తనుష్టిగం  
 హోత్రాన్దైవజ్జమామ్ । దివిదైవేషు యజ్ఞమేరయేమమ్ ।  
 స్త్రిప్తకృచ్చాగ్నే హోతాభూః । వస్తువనే వస్తు ధేయస్యనమా-  
 వాశేవీహి ॥ ౪౭-౪౮ ॥ వీతావేత్వభూరేకాన్ ॥ ౪౮ ॥

అగ్నిమద్య హోతారమవ్యణీతాయయసమానః పచస్త-  
 క్తీః పచన్పురోదాశం బధ్నన్నిన్ద్యాగ్నిభ్యాశ్చాగ్నం సూప్తస్థా  
 అద్య దైవో వస్తప్తతరథవదన్ద్యాగ్నిభ్యాశ్చాగ్నైనాఘస్తాన్తం  
 మేదస్తః క్రతిపచతాగ్రభీష్టామవీవృధతాం పురోదాశేన తామృద్య  
 ర్షవ ఆర్షేయ ఋషీణాన్నపాదవ్యణీతాయయసమానోబ్రహ్మ-  
 య

భక్త్య అపక్త్యేభ్యః ప్రవమే దైవేషు వస్తు వార్యాః శ్చైత్ర ఇతి తా  
యాదైవా దేవదానావ్యధుస్తాస్యస్తా అచక్షాన్వాచ గురస్వేషి-  
తశ్చ శూతరసి భద్రీవాచ్యాయ ప్రేషితోమానుష సుకృతా-  
కాయ సూక్తాబ్రూహి । 3౮-౧౦ ।

అగ్నిమదై యోమ్ । ౧౧ ।

అజ్ఞాన్తి హోతాయుభుభుమిద్ధో అద్యాగ్నిరకై దైవ్యాజ్ఞా-  
వస్యా వృతహా గీర్భిస్త్యగ్ం హ్యభరతముపోహ యదైవం బ-  
ర్హిస్సుదైవదైవం బర్హిరగ్నిమద్య వజ్చదత్ । ౧౧ ।

అజ్ఞాన్త్యుచావస్త్వన్నాన్యా యువత్కర దైవమష్టాత్రి-  
గంశత్ । 3౮ । అజ్ఞాన్తి సూక్తాబ్రూహి ।

హరిః ఓమ్



సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ । సర్వాన్ వాస్తవేన్న కామాస్సప్రేక్షయతి ।  
యోగ్మీనన్వాధాయ ప్రథముపైతి । సయదనిష్ఠ్యా ప్రయాయాత్ ।  
అకామప్రీతావస్తకా మానానుప్రయాయుః । అలైకా అవీర్యస్సాన్యత్ ।  
సహజుయాత్ । తుభ్యన్తా అగ్గిరస్తమ । విశ్వస్సుశ్చితయన్య-

భక్త్య అపక్త్యేభ్యః ప్రవమే దైవేషు వస్తు వార్యాః శ్చైత్ర ఇతి తా  
యాదైవా దేవదానావ్యధుస్తాస్యస్తా అచక్షాన్వాచ గురస్వేషి-  
తశ్చ శూతరసి భద్రీవాచ్యాయ ప్రేషితోమానుష సుకృతా-  
కాయ సూక్తాబ్రూహి । 3౮-౧౦ ।

అగ్నిమదై యోమ్ । ౧౧ ।

అజ్ఞాన్తి హోతాయభిభృమిథో అద్యాగ్నిరకై దైవ్యాజ్ఞా-  
వస్యా వృతహా గీర్భిస్త్యగ్ం హ్యభరతముపోహ యదైవం బ-  
ర్హిస్సుదైవదైవం బర్హిరగ్నిమవ్య వజ్చదత్ । ౧౧ ।

అజ్ఞాన్త్యుచావస్త్వన్నాన్యా యువత్కర దైవమష్టాత్రి-  
గంశత్ । 3౮ । అజ్ఞాన్తి సూక్తాబ్రూహి ।



హరిః ఓమ్



సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ । సర్వాన్ వాస్తవేన్న కామాస్సప్రేక్షయతి ।  
యోగ్మీనన్వాధాయ ప్రథముపైతి । సయదనిష్ఠ్యా ప్రయాయాత్ ।  
అకామప్రీతావస్తకామానానుప్రయాయుః । అలైకా అవీర్యస్సాన్యత్ ।  
సహజుయాత్ । తుభ్యన్తా అగ్గిరస్తమ । విశ్వస్సుశ్చైతర్యు-  
-

భక్ । అగ్నే కామాయయేమిరభి । కామానైవాస్మిన్దభాతి । ౧ ।  
 కామప్రీతా ఏనజ్కామా అను ప్రయాన్తి । తైజస్వీ వీర్యావాన్భవతి ।  
 సస్తర్లిర్యా ఏషా యజ్ఞస్య । యోగ్నీనన్వాధాయ వ్రతముపైతి ।  
 పయదుద్వాయతి । విచ్ఛిత్తిరైవాన్యసా । తంప్రాశ్చముద్భృత్య । మన్త-  
 జాపతిష్ఠేత । మన్తోనై ప్రజాపతిః । ప్రాజాపత్యో యజ్ఞః । ౨ ।  
 మన్తసై వయజ్ఞగ్ం సస్తనోతి । భూరిత్యాహ । భూతోనై ప్ర-  
 జాపతిః । భూతిమైవాపైతి । వివాప్తవ ఇద్ధియేణ వీర్యగర్భ్యతే ।  
 యస్యాహితాగ్నీ రగ్నిరప్తఖాయతి । యావచ్ఛమ్యయా ప్రవిశ్యేత్ ।  
 యదితావదప్తఖాయేత్ । తగ్ం సంభరేత్ । ఇదస్తవకం పుర ఉత-  
 వీమ । ౩ । తృతియేన జ్యోతిషా సవిశస్య । సవేశసస్తరుతై-  
 చారురేధి । ప్రియేదేవానాం పరమేజునిత్యభి । బ్రహ్మైవైవన్తగ్ం  
 సంభరతి । సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః । యదిపరస్తరామప్తఖాయేత్ ।  
 అనుప్ర యా యావస్యేత్ । సోపవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః । ఓషధీర్యా  
 వ్రతస్య ప్రశూన్పయః ప్రవశతి । యస్య హవిషేవభాన్ అపాకృతా  
 ధయన్తి । ౪ । తా యద్దుహ్యేత్ । యాతయామ్నా హవిషా  
 యజేత । యన్నదుహ్యేత్ । యజ్ఞపురుషస్తరియాత్ । వాయువ్యా-  
 యవాగూన్నిర్వపేత్ । వాయుర్వైవయసఃప్రదాపయితా । సప్త-  
 వా సై పయః ప్రదాపయతి । పయోవాఓషధయః । పయఃపయః ।  
 పయసైవా సైపయోఽపరున్ధే । ౫ । అథోత్తర సైహవిషేవభాన్-  
 వసాకుయాత్ । సైవతతఃప్రాయశ్చిత్తిః । అన్యత్రరా వాప్తవ

దేవా న్భాగధేయేన వ్యర్థయతి । యేయజమానస్య సాయజ్ఞహా-  
 మాగచ్ఛన్తి । యస్యసాయన్తగ్గం హవిరాతిమూర్భతి ।  
 ఇన్ద్రాయవ్రీహీన్నిరుప్యోపవసేత్ । పయోవా ఓషధయః । పయ-  
 వ్నవారభ్యగృహీతోవపవసతి । యత్ప్రేతస్సన్యత్ । తచ్ఛ్చృత-  
 ఖ్యుర్యాత్ ॥౬॥  అథేతరఽన్త్రైః పురోదాశ స్సన్యత్ । ఇన్ద్రాయే-  
 వ్నవాన్తే సహూచీదధాతి । పయోవా ఓషధయః । పయఃపయః ।  
 పయస్సై వాన్తే పయోఽవరున్ధే । అథోత్తరస్యై హవిషే నథాన-  
 పాకుర్యాత్ । సైవతత్రఃప్రాయశ్చిత్తిః । ఉభయాక్వా వ్నవదేవా-  
 న్భాగధేయేన వ్యర్థయతి । యేయజమానస్య సాయజ్ఞప్రాతశ్చ  
 గృహమా గచ్ఛన్తి । యస్యాభయగ్ం హవిరాతిమూర్భతి ॥ ౭ ॥  
 ఇన్ద్రం పశ్యుశరావమోదనన్నిర్వపేత్ । అగ్నిన్దైవతానాం ప్రథమ-  
 యజేత్ । అగ్నిముఖావవ దైవతాః ప్రీణాతి । అగ్నిష్వా అన్వన్యా-  
 య ॥ దైవతాః । ఇన్ద్రో మన్వన్యాః । తావ్నోభయాః ప్రీణాతి । పయోవా  
 ఓషధయః । పయఃపయః । పయస్సై వాన్తే పయోఽవరున్ధే । అథో-  
 త్తరస్యై హవిషే నథానపాకుర్యాత్ ॥ ౮ ॥  సైవతత్రఃప్రాయ-  
 శ్చిత్తిః । అర్థోవావతస్యయజ్ఞస్య మీయతే । యస్యవ్రత్యేఽహమ-  
 త్స్యనాలమ్ముకాభవతి । తామప్రరుధ్యయజేత । సర్వేన్దైవయజ్ఞేన  
 యజతే । తామిష్టోపహవాయేత । అమూహమస్మి । సాత్వమ్ ।  
 ద్యౌరహమ్ । పృథివీత్వమ్ । సామాహమ్ । ఋక్త్వమ్ । తావే-  
 హిసంభవావ । సహరేతోదధావమో । పుగ్ంసేపుత్రాయవేత్త-

తై । రాయస్సహాయ సుప్రజాస్త్వా య సువీర్యామేతి । అథాప-  
తైనాముపహవాయతే । సై వతతః ప్రాయశ్చిత్తిః ॥ ౯ ॥

దధాతియజ్ఞఉత్పక్షస్థయన్తి దుగ్ధకుర్యాద్రార్చత్యపాకుర్యా-  
త్పృథివీత్వమప్తేచ ॥ ౧౦ ॥ సర్వాన్వివై యది పరస్తరామాషధీ-  
న్యతరానుభయాన్సథోవై ॥

యద్విష్వజ్జేన జహుయాత్ । అప్రజాఅప్తశుర్యజమానస్సా-  
త్ । యదనాయతనే చినయేత్ । అనాయతనస్సాత్ । ప్రాజ్ఞా-  
ప్తత్యయర్చావర్జికవపాయామపనయేత్ । ప్రాజ్ఞాప్తత్యవై వ-  
ర్జికః । యజ్ఞః ప్రజాపతిః । ప్రజాపతావైవయజ్ఞం ప్రతిష్ఠాపయ-  
తి । భూరిత్యాహ । భూతోవైప్రజాపతిః ॥ ౧౦ ॥ భూతిమై-  
వాపైతి । తత్కృత్వా । అన్యన్దుగ్ధావునర్ హోతవ్యమ్ ।  
సై వతతః ప్రాయశ్చిత్తిః । యత్క్రిటావపన్నేన జహుయాత్ । అప్ర-  
జాఅప్తశుర్యజమానస్సాత్ । యదనాయతనే చినయేత్ । అనాయ-  
తనస్సాత్ । ముధ్యమేనప్రజేనద్యావాపృథివ్యయచాన్తఃపరి-  
ధినయేత్ । ద్యావాపృథివ్యోరైవైస్తత్ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౧౧ ॥  
తత్కృత్వా । అన్యన్దుగ్ధావునర్ హోతవ్యమ్ । సై వతతః  
ప్రాయశ్చిత్తిః । యదవపృష్టేన జహుయాత్ । అపరూపమన్యా-  
త్కజ్జాయేత । క్షిలాసోవా స్యాదర్శసోవా । యత్ప్రత్యేయా-  
త్ । యజ్ఞవిచ్ఛిన్నాత్ । సజహుయాత్ । మిత్రోజనా-  
హుయతి ప్రజానా ॥ ౧౨ ॥ మిత్రోదాధారపృథివీముతద్యా-

మ్ । మిత్రః కృష్ణీరసిమిహాభిచపై । సత్యాహ్వావ్యజ్ఞుతవజ్ఞ-  
 హాతేతి । మిత్రేణైవైసత్కల్పయతి । తత్త్వత్వా । అన్య-  
 న్దుగ్ధాపునర్ హాతవ్యమ్ । సైవ తతఃప్రాయశ్చిత్తిః । య-  
 త్సూరస్వప్రాయమాహుత్యాగంహుతాయాముత్తరాఽఽహుతిస్కున్దై-  
 త్ । ద్విపాద్భిః ప్రశుభిర్యజమానోవ్యధ్యేత । యదుత్తరయాభి-  
 జహుయాత్ ॥ ౧౩ ॥ చతుషాద్భిః ప్రశుభిర్యజమానో వ్యధ్యే-  
 త । యత్ర వేత్తవనస్పతే దైవానాజ్ఞాహ్వానామావి । తత్రహవ్యావి  
 గామయేతి వానస్పత్యయర్చాసమిధమాధాయ । తూష్ణిమేవ పున-  
 ర్జహుయాత్ । వనస్పతిస్సైవయజ్ఞస్యాతాఞ్చనాతాఞ్చహుతి  
 విదాధార । తత్త్వత్వా । అన్యన్దుగ్ధాపునర్ హాతవ్య-  
 మ్ । సైవతతః ప్రాయశ్చిత్తిః । యత్పురావ్రయాజేభ్యః ప్రా-  
 జక్తారస్కున్దైత్ । అధ్వర్యవేచ యజమానాయచాకగ్గం స్యా-  
 త్ ॥ ౧౪ ॥ యద్దక్షిణా । బ్రహ్మణేచ యజమానాయచాకగ్గం  
 స్యాత్ । యత్రప్రత్యక్ । హోత్రేచ పత్నియేచ యజమానాయ  
 చాకగ్గంస్యాత్ । యదుదక్ష్ । అగ్నిధే చ ప్రశుభ్యత్త యజమానా-  
 యచాకగ్గం స్యాత్ । యదభిజహుయాత్ । రుద్రోస్య ప్రశూ-  
 న్హతుకస్యాత్ । యన్నాభిజహుయాత్ । అశోన్తః ప్రహి-  
 యేత ॥ ౧౫ ॥ సుప్రవస్య బుధ్నీనాభినదధ్యాత్ । మా తమో  
 మాయజ్ఞ స్తమన్మాయజమాన స్తమత్ । నమస్తే అస్త్వాయతే । నమో  
 రుద్రవరాయతే । నమోయత్ర నిషీదసి । అముం మాహిగంసీర్హ

ముంమాహిగంఠీరితి యేనస్కందేత్ । తంప్రహరేత్ । ప్రహస్మా  
 శ్లోవృషభో జాతవేదాః । స్తోమపృష్ఠో ఘృతవాన్ ధనువ్రతః । మా  
 నోహసీన్మేతితో నేర్త్వాజహమ్ । గోహావన్న ఏరహావశ్చయచ్ఛే-  
 తి । బ్రహ్మణైవైనం ప్రహరతి । సైవతతః పాయశ్చిత్తిః ॥ ౧౬ ॥

వై ప్రజాపతిస్సాపయతి ప్రజానన్నభి జహాయాథ్యా-  
 ద్ధియేత్ జహామ త్రిణిచ ॥ ౨ ॥

యద్విష్ణుణ్ణన ప్రాజాపత్యయా యత్క్రితా మధ్యమేన  
 యదపవృష్టేన యత్పూర్వస్యాయత్పూర్వా ప్రయాజేభ్యఃప్రాజక్లరో  
 యద్దక్షగా యత్ప్రేత్యగ్యదుదక్ష ॥

వివా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణధ్యతే । యస్యాహితా-  
 గ్నేర్నగ్నిమూఢ్యమానో న జాయతే । యత్రాన్యం పశ్యేత్ ।  
 తత్రాహూత్య హోత్రవ్యమ్ । అగ్నావైవాస్యోగ్నిహోత్రగంధు-  
 తంభవతి । యద్యన్యన్నవిన్దేత్ । అజాయాగం హోత్రవ్యమ్ ।  
 అగ్నేయీవా ఏషా । యదజా । అగ్నావైవాస్యోగ్నిహోత్ర-  
 గంధుతం భవతి ॥ ౧౭ ॥ అజస్యతు నాశ్చీయాత్ । యద-  
 జస్యాశ్చీయాత్ । యామైవాగ్నావాహుతిజ్ఞుహుయాత్ ।  
 తామద్యాత్ । తస్మాద్దజస్య నాశ్చీయమ్ । యద్యజాన్నవిన్దేత్ ।  
 బ్రాహ్మణస్య దక్షణై హస్తే హోత్రవ్యమ్ । ఏషవా అగ్నిరై-  
 శ్వావరః । యద్బ్రాహ్మణః । అగ్నావైవాస్యోగ్నిహోత్ర-  
 గంధుతం భవతి ॥ ౧౮ ॥ బ్రాహ్మణస్తు వస్తత్యేనాపరు-



ధ్యాత్ । యద్బ్రాహ్మణస్వస్థత్యా అపర్థుధ్యాత్ । యస్మిన్నే-  
 వాగ్నావాహుతిష్ఠుహుయాత్ । తమ్భాగధేయస్వర్థయేత్ ।  
 తస్మాద్బ్రాహ్మణో వస్త్రేనాపరుభ్యః । యదిబ్రాహ్మణస్సవి-  
 ద్దేత్ । దర్భప్తమ్భి హోత్రవ్యమ్ । అగ్నివా వైదర్భస్త-  
 మ్భిః । అగ్నవైవాస్యాగ్ని హోత్రగం హుతం భవతి । దర్భా-  
 గంస్తు నాధ్యాసీత ॥ ౧౯ ॥ యద్దర్భావధ్యాసీత । యామై-  
 వాగ్నావాహుతిష్ఠుహుయాత్ । తామధ్యాసీత । తస్మాద్దర్భా  
 నాధ్యాసితవ్యాః । యది దర్భాస్సవిదేత్ । అభు హోత్రవ్య-  
 మ్ । అప్రావై సర్వాదేవతాః । దైవతాన్వైవాస్యాగ్నిహోత్ర-  
 గం హుతం భవతి । అప్రస్తున పరిచక్షత । యదాపః పరిచక్షత ॥ ౨౦ ॥  
 యామైవాస్సాహుతిష్ఠుహుయాత్ । తాం పరిచక్షత ।  
 తస్మాదాప్రా సపరిచక్ష్యః । మేధ్యాచవా వ్రతస్యామేధ్యా చత్ర-  
 నువౌ సగం సృజ్యతే । యస్యాహితాగ్నైరన్యైరగ్నిభిరగ్నయ-  
 స్సగం సృజ్యతే । అగ్నయై విచితయే పురోడశమప్తా కపాల-  
 నిర్వపేత్ । మేధ్యాశ్చైవాస్యామేధ్యాశ్చ తనువౌ వ్యావర్త-  
 యతి । అగ్నయై ప్రతపతయే పురోడశమప్తా కపాలనిర్వపే-  
 త్ । అగ్నిమైవ ప్రతపత్కిం స్వేన భాగధయేనోపధావతి । స  
 వ్రతేనప్రతమాభిమృయతి ॥ ౨౧ ॥ గర్భగ్ం ప్రపన్నమగ్రద-  
 మకః । అగ్నిరిన్ద్రోస్తవప్తా బృహస్పతిః । కృధివ్యామవచుశ్చో-  
 తైతత్ । నాభిప్రాప్నోతి నిర్ముతిం పరాచైః । శత్రోవా వ్రత-

ద్వా<sup>1</sup>స్తమా<sup>1</sup>హతా<sup>1</sup>గ్నేః । యదగ్నిహోత్రమ్ । తద్యథ్య<sup>1</sup>హే<sup>1</sup>  
త్ । రతో<sup>1</sup>ఽస్య వా<sup>1</sup>జిన్గం<sup>1</sup> స్రవేత్ । గర్భ<sup>1</sup>గ్ం<sup>1</sup> ప్రవ<sup>1</sup>స్తమగదమ-  
క్షరిత్యాహ । రత ప్రవా<sup>1</sup>స్త్విన్వా<sup>1</sup>జిన్దధాతి ॥ ౨౨ ॥ అగ్ని-  
రిత్యాహ । అగ్నిర్వై<sup>1</sup>రేతో<sup>1</sup>ధాః । రతప్రవ తద్దధాతి । ఇన్ద్రో<sup>1</sup>  
ఇత్యాహ । ఇన్ద్రో<sup>1</sup>యమైవా<sup>1</sup>స్త్విన్దధాతి । త్వష్టే<sup>1</sup>త్యాహ । త్వ-  
ష్టా<sup>1</sup>వై పశూనాం మిథునానాగ్ం యా<sup>1</sup>ప్రకృత్ । రూపమైవప్రశుమ-  
దధాతి । బృహస్పతిరిత్యాహ । బ్రహ్మ<sup>1</sup>వై దేవానాం బృహస్పతిః ।  
బ్రహ్మ<sup>1</sup>దైవా<sup>1</sup>స్త్వై ప్రజాః<sup>1</sup>ప్రజనయతి । పృథీ<sup>1</sup>వ్యామవమశ్చో<sup>1</sup> తైరది-  
త్యాహ । అస్యా<sup>1</sup>మైవైనర్పి<sup>1</sup>తిహపయతి । నాభి<sup>1</sup>సాహస్వతి ని-  
ర్ముతిం పరా<sup>1</sup>చైరిత్యాహ । రఖి<sup>1</sup>స్తామపహత్యై ॥ ౨౩ ॥

అజా<sup>1</sup>గ్నా<sup>1</sup>వైవా<sup>1</sup>స్యా<sup>1</sup>గ్నిహోత్రగ్ం వసుతం భవతి భవ-  
త్యాసీత పరిచక్షిత లమ్భయతి దధాతి దేవానాం బృహస్పతిః  
పశ్య చ<sup>1</sup> ॥ ౩ ॥ వివై యద్యన్యమజాయాం బ్రాహ్మణస్య దభక స్తమ్బో<sup>1</sup>ఽపు-  
హోత్రవ్యమ్ ॥

యాః పురస్తా<sup>1</sup>త్ప్రసవన్తి । ఉపరిష్టా<sup>1</sup>థర్వరత్త్స యాః ।  
తాభీ<sup>1</sup>ర్తపవి<sup>1</sup>త్రాభిః । శ్రీ<sup>1</sup>ధ్యాయజ్ఞమారభే । దేవా<sup>1</sup>గాతువిదః ।  
గ్నా<sup>1</sup>తుయజ్ఞాయవిస్తత । మనస్తస్పతినాదేవేన । వా<sup>1</sup>తా<sup>1</sup>ద్యజ్ఞః ప్ర-  
యజ్యతామ్ । తృ<sup>1</sup>తీయస్సై<sup>1</sup>ద్విదపః । గ్నాయు<sup>1</sup>త్రియా సామ ఆభ్య-  
తః ॥ ౨౪ ॥ సోమ<sup>1</sup>ప్రీ<sup>1</sup>థాయ సన్నయితుమ్ । వక<sup>1</sup>లమస్తరమా-  
దదే । ఆసో<sup>1</sup>దేవీ<sup>1</sup>శ్శు<sup>1</sup>ధా<sup>1</sup>స్థస్థ । ఇ<sup>1</sup>మా<sup>1</sup>హత్రా<sup>1</sup>ణి<sup>1</sup>శు<sup>1</sup>స్థత । ఉ<sup>1</sup>స్తా<sup>1</sup>త్త-

క్షయదైవానామ్ । పరావల్కముతసుధత । పయోగృహేషు  
 పయోఅఘ్నియాసు । పయోవభేషు పయ ఇన్ద్రాయ హవిషే  
 ధ్రియస్వ । గాయత్రీపరావల్కేన పయస్సోమబురోత్త్విమమ్ ॥ ౨౧ ॥  
 అగ్నిజ్యేష్ఠోమినురథయోమయోధూః । య ఉద్యస్తమాలో-  
 హతి సూర్యమహ్నా । ఆదిత్యజ్ఞాతిమాజ్ఞాతిరుత్తమమ్ ।  
 శ్వేయజ్ఞాయ రమతాన్దవతాభ్యః । వసూన్సృదానాదిత్యా ।  
 ఇన్ద్రేణస్తవాదైవతాః । తాఃపూర్వః పరిగృహ్లామి । స్వ ఆయతనే  
 మనీషయా । ఇమామూర్జం పశ్చదశీయే ప్రవిష్టాః । తాన్దవాన్ప-  
 రిగృహ్లామిపూర్వః ॥ ౨౨ ॥ అగ్నిర్హవ్యవాడిహతానా వహ-  
 తు । పారణమాసగ్ం హవిరిదమేషాం మయి । ఆమావాస్యగ్ం  
 హవిరిదమేషాం మయి । అస్తరాఽగ్ని పతవః । దైవస్త్గంసదమాగ-  
 మ్ । తాన్పూర్వఃపరిగృహ్లామి । స్వ ఆయతనే మనీషయా ।  
 ఇహ ప్రజా విశ్వయాపా రమంతామ్ । అగ్నిజ్యేహపతిమభిస్తవ-  
 సానాః । తాఃపూర్వఃపరిగృహ్లామి ॥ ౨౩ ॥ స్వ ఆయతనే  
 మనీషయా । ఇహపతవో విశ్వయాపారమంతామ్ । అగ్నిజ్యేహ-  
 పతిమభిస్తవసానాః । తాన్పూర్వః పరిగృహ్లామి । స్వ ఆయతనేమ-  
 నీషయా । ఆయంపితృసామగ్నిః । అవాఙ్మన్వాపితృభ్య ఆ । తం  
 పూర్వఃపరిగృహ్లామి । అవిషన్నః పితృబ్ధురత్ । అప్రప్రన్వాగ్ం  
 పథాపాలాః ॥ ౨౪ ॥ విజయభాగ్ం సమిన్ధతామ్ । అగ్నేదీ-  
 దాయమేసభ్య । విజతైశ్చరదత్తతమ్ । అన్నమావసథీయమ్ । ఆ-

భిహరాశిశరదశ్శతమ్ । ఆవప్తభేషియం మన్తమ్ । అహిబు-  
 ధ్నియోనియచ్చతు । ఇదమహమగ్నిశ్యేష్ఠేభ్యః । వసుభ్యా య-  
 జ్ఞం వ్రబ్రవీమి । ఇదమహమిన్ద్ర శ్యేష్ఠేభ్యః ॥ ౨ ॥ రుదే-  
 భ్యాయజ్ఞం వ్రబ్రవీమి । ఇదమహం వరుణశ్యేష్ఠేభ్యః । ఆదిత్యే-  
 భ్యాయజ్ఞం వ్రబ్రవీమి । వయస్వత్రీనోషధయః । వయస్వదీర్వరు-  
 ధావయః । అసావయస్తో యత్వయః । శేనమామిన్ద్రసగం  
 సృజ । అగ్ని వ్రతవతే వ్రతశ్చరిష్యామి । తచ్ఛకేయస్తన్త రా-  
 ధ్యతామ్ । వాయోవ్రతవత ఆదిత్యవ్రతవతే ॥ 30 ॥ వ్రతా-  
 వ్రతవతే వ్రతశ్చరిష్యామి । తచ్ఛకేయస్తన్త రాధ్యతా-  
 మ్ । ఇమాం ప్రాచీముదీచీమ్ । ఇషమూణామభిసగ్గంస్కృతా-  
 మ్ । బహుప్తర్ణామశుష్కాగ్రామ్ । హరామి వశుసామహమ్ ।  
 యత్పూష్టోహవజ్జ్యత్వా । ప్రావిశస్త్యవ్వస్తస్పతిః । తతస్తా-  
 మేకవిగ్ంతిర్థా । సంభరామి సుసంభృతా ॥ 31 ॥ త్రిన్వరి-  
 ధీగ్ం స్త్రిసస్సమిధః । యజ్ఞాయరనుసజ్చరా । ఉవవైషం మేఖ-  
 యైస్థిమ్ । సంభరామి సుసంభృతా । యాజాతా ఓషధయః ।  
 దేవేభ్యస్త్రియుగంపురా । తాస్తాంవర్వరాధ్యాసమ్ । పరిస్త-  
 రమాహరా । అసామేభ్యయజ్ఞయమ్ । సదేవగ్ం శివమస్తు  
 మే ॥ 32 ॥ ఆచ్ఛేత్తావోమారిషమ్ । జీవానిశరదశ్శతమ్ । అ-  
 సరిమితానాం పరిమితాః । సన్నప్యే సుక్తతాయకమ్ । ఏనోమా-  
 నిగాఙ్కతమచ్చనాహమ్ । పునరుత్థాయ బహులా భవన్తు । స-

కృదాచ్చిన్నం బ్రహ్మీయాణామృదు । స్యానంతితృత్యస్తావధ-  
 రామ్యహమ్ । అస్మిన్ భేదస్తుమే పితరస్సామ్యాః । పితామహః  
 ప్రపితామహశ్చానుగైస్సహ ॥ 33 ॥ త్రివృత్తలాశై దృభః ।  
 ఇయాన్పా దైశ సమ్మితః । యజ్ఞప్రవిత్రిం పోతృతమమ్ । ప-  
 యోహావ్యజ్ఞరోతుమే । ఇమా ప్రాణాహనా । యజ్ఞస్యాజ్ఞా-  
 ని సర్వశః । అప్రాయయన్తా సజ్జరతామ్ । ప్రవిత్రేహవ్యశో-  
 ధనః । ప్రవిత్రేహ వైష్ణవీ । వాయుర్వాం మనసాపునాతు ॥ 34 ॥  
 అయంప్రాణశ్చాహసశ్చ । యజమానమపి గచ్ఛతామ్ । యజ్ఞ-  
 హ్యభూతాం పోతాకా । ప్రవిత్రేహవ్యశోధనః । త్వయా వేది-  
 వీవిదుమృధివీమ్ । త్వయా యజ్ఞో జాయతే విశ్వదానిః । అచ్చి-  
 ద్రయజ్ఞమన్వేషిషీద్యాన్ । త్వయా హోతా సంతనోత్యర్థ-  
 మూసాన్ । త్రయస్త్రిగ్ంశోఽస్మి తన్తూనామ్ । ప్రవిత్రేణ సహ-  
 గమీ ॥ 35 ॥ శివేయగ్ం రజ్జరభిధాని । అఘ్నియాముపసేవ-  
 తామ్ । అశ్రవగ్ంసాయ యజ్ఞస్య । ఉభేఉపదధామ్యహమ్ । ప్ర-  
 శుభిస్సన్నితం బిభృతామ్ । ఇన్ద్రాయశ్శ్రుతస్థి । ఉప్రవైహసి  
 యజ్ఞాయ । త్వంపరివైషమధారయ । ఇన్ద్రాయహవిశ్శ్ర-  
 ణ్యస్తః । శివశ్శగ్ంధవాసినః ॥ 36 ॥ అమృత్యన్తయన్దేవహ-  
 త్రమ్ । యజ్ఞస్యాయుషిప్రయుజ్యతామ్ । త్రిరప్రవిత్రమతినీతాః ।  
 ఆపాధారయమాతిగుః । దేవేనపవిత్రోత్పూతాః । వహోఽసుర్యస్య  
 రక్షిభిః । గాన్దోహపవిత్రైరజ్జమ్ । పర్వాసాతోనిశుద్ధత ।

వ్రతాచరన్తిమధుమద్ధుహనాః । ప్రజావతీర్యశసా విశ్వరూ-  
 పాః ॥ 32 ॥ బ్రహ్మీర్యవన్తీరుప్రజాయమానాః । ఇహనగ్నిస్తో-  
 రమయతుగావః । పూషాస్థ । అయష్టావప్రజయాసగ్ంసృజా-  
 మి । రాయస్సోషణ బహులూభవన్తిః । ఉజ్జ్ఞంపయఃపిస్వమా-  
 నాఘృతశ్చ । జీవోజీవన్తీరుపవస్సదేయమ్ । ద్యౌశ్చైమయ్యజ్ఞా-  
 పృథివీచ సన్దుహతామ్ । ధాతాసోమన సహవాతేన వాయుః ।  
 యజమానాయద్రవిగన్ధధాతు ॥ 3౩ ॥ ఉభ్యన్దువాన్తికల-  
 శ్చతుర్బిలమ్ । ఇడాన్దేవీమృధుమతీగ్ం గువర్విదమ్ । తది-  
 ద్ద్యాగ్నీజన్వతగ్ం సూన్యతావత్ । తద్యజమానమమృతజ్యేష్ఠ-  
 ధాతు । కామధుభ్యుప్రణోబ్రాహి । ఇన్ద్రాయ వావిన్ద్రి-  
 యమ్ । అమూయస్యాన్దేవానామ్ । మనుష్యాణాం పయోహి-  
 తమ్ । బహు దుగ్ధీన్ద్రాయ దేవేభ్యః । హవ్యమూష్యాయతాం  
 పునః ॥ 3౪ ॥ వత్సభ్యో మనుష్యేభ్యః । పునదోహాయ  
 కల్పతామ్ । యజ్ఞస్య సన్తరిసి । యజ్ఞస్యత్వా సన్తతిమనుస-  
 న్తనోమి । అదస్తమస్తి విష్ణవేత్వా । యజ్ఞాయాపి దధామ్యహమ్ ।  
 అద్భిరరిక్తైస్తపాత్రేణ । యాఃపూతాఃపత్రిశేవతే । అయంపయస్సా-  
 మక్షృత్వా । స్వామోనిమపిగచ్ఛతు ॥ ౪౦ ॥ పుణ్యపల్కః  
 ప్రవిశ్రమ్ । సౌమ్యస్సామూద్ధినిమితః । ఇమాప్తర్లశ్చ దర్భశ్చ ।  
 దేవానాగ్ం హవ్యశోధనా । హోత్రవైషాయ గోపాయ । వి-  
 ఙ్గోహవ్యగ్ం హిరబ్జసి । ఉభావగ్నీ ఉపస్పృణతే । దైవతా ఉప

సన్తుమే । అహక్ష్మామ్యానుప వసామి । మహ్యక్ష్మాపతయే  
 ప్రశూణ ॥ ౪౦ ॥ ఆభృత ఇమజ్జగ్హామి పూర్వస్తాః పూర్వః  
 పరిగృహామి సభావాలా ఇన్ద్రజ్యేష్ఠేభ్యఆదిత్యవ్రతవతే సుసం-  
 భృతామే సహపునాతు గహినో విశ్వయాసా దధాతు పునగఃచ్ఛతు  
 ప్రశూణ ॥ ౪౧ ॥ యాఃపురస్తాదిమామూఞామివా ప్రజాఇహ ప్రశవోఽ-  
 యం పితృణామగ్నిః ॥

దేవాదేవేషు పరాక్రమధ్వమ్ । ప్రథమాద్వితీయేషు । ద్వి-  
 తీయాస్తృతీయేషు । త్రిరేకాదశా ఇహమావత । ఇదగ్ం శకేయ-  
 యదీదజ్జగ్రోమి । ఆత్మాకరోత్వాత్తనే । ఇదజ్జగ్రిష్యభేషజమ్ ।  
 ఇదమ్మ విశ్వభేషజా । అశ్వినాసావతయువమ్ । ఇదమహ-  
 గ్ంసేనాయా అభీర్వర్యై ॥ ౪౨ ॥ ముఖమహాహామి । సూర్య-  
 జ్యోతిర్విభాహి । మహత ఇన్ద్రియామ్ । ఆప్యాయతాజ్ఞు-  
 తయోనిః । అగ్నిర్హవ్యానుమన్యతామ్ । ఖమజ్జ్యత్వచమజ్జ్య ।  
 సురూపస్తా వస్తువిదమ్ । ప్రశూనాన్తేజసా । అగ్నయేజాప్తమ-  
 భిఘారయామి । స్యోనన్తే సదనజ్జగ్రోమి ॥ ౪౩ ॥ ఘృతస్య  
 ధారయా సుశేవజ్జల్పయామి । తస్మిన్ క్షీద్రామృతై ప్రతి తిష్ఠ ।  
 వ్రీహీణామృధసుమనస్యమానః । ఆర్ద్రః ప్రథన్నుర్భవనస్యగో-  
 పాః । శృత ఉఘ్నతి జన్తరామతీనామ్ । యస్తాత్తావశుషు ప్ర-  
 విష్టః । దేవానావీష్టామనుయో వితస్థి । ఆత్మన్వాన్ క్షోమ  
 ఘృతవాన్ హిఘాత్వా । దేవాన్గచ్ఛ సువర్విన్త యజమానాయా

మహ్యమ్ । ఇతాభూతిః పృథివ్యైరస్తామోత్కృమిత్ ॥ ౪౪ ॥  
 దేవాః పితరః పితరౌ దేవాః । యోఽహమస్తీసనాయజే । యస్యా-  
 స్తీసతమంతరేమి । స్వంమ ఇష్టగ్ం స్వస్తత్తమ్ । స్వంపూతా-  
 గ్ం స్వగ్ం శ్రాస్తమ్ । స్వగ్ం హుతమ్ । తస్యమై ఽగ్నిరుపద్య-  
 ప్తా । వాయురుపశ్యోతా । ఆదిత్యోఽనుభ్యతా । ద్యౌః పితా ॥ ౪౫ ॥  
 పృథివీమాతా । ప్రజాపతిర్బన్ధుః । య ఏవాస్తీసనాయజే । మా-  
 భేమా సవిశామాల్వాహిగ్ం సిషమ్ । మాతైశేజోఽపక్రమిత్ ।  
 భరతముద్ధరైమనుషిశ్చ । అవదానాని తేప్రత్య కదాస్యామి । నమ-  
 స్తై అస్తుమామాహిగ్ం సీః । యదవదానాని తెఽవద్య । విల్లో-  
 మాకార్షమాత్తనః ॥ ౪౬ ॥ ఆజ్యేనప్రత్యనజ్యేనత్ । తత్త  
 ఆప్యాయతాం పునః । అహ్యయో యవమాత్రాత్ । ఆవ్యాధా-  
 త్కృత్యతామిదమ్ । మారూదుసామయజ్ఞశ్చ । శ్చుద్ధగ్ం స్వప్రమి-  
 దగ్ం హవిః । మనునాద్భష్టాజ్ఞుతపదీమ్ । మిత్రావరుణసమీ-  
 రితామ్ । దక్షిణాధాదసంభిన్ద । అవద్యామ్యేక్షతో ముఖా-  
 మ్ ॥ ౪౭ ॥ ఇదేభాగం జపస్వనః । జన్వగా జన్వావకతః ।  
 తస్యాస్తే భక్తివాణస్సామ । స్వర్వాత్సానస్సర్వగణాః । బ్రధ్న  
 పిన్వస్వ । దదతోమైమాఖాయై । కుర్వతోమై మోపదసత్ । ద్విశా-  
 జ్ఞాప్తిరసి । దిశోమేకల్పంతామ్ । కల్పంతామైదిశః ॥ ౪౮ ॥ దై-  
 వీశ్చమానుషీశ్చ । అవరోర్వాతేమే కల్పేతామ్ । అధమా-  
 పామేకల్పంతామ్ । మాసామే కల్పంతామ్ । ఋతవోమే కల్పంతా-



మ్ । స్వప్నోమే కల్పతామ్ । కృష్ణీరజితృతాంమ । ఆశానా-  
 న్వాఽఽశాపాలేభ్యః । చతుర్భ్యో ఆమృతేభ్యః । ఇదంభూతస్యా-  
 ధ్యవేభ్యః ॥ ౪౯ ॥ విధేమహవిషా వయమ్ । భజతాం భాగీ-  
 భాగమ్ । మాభాగోఽభక్త । నిరభాగం భజామః । అపస్పిన్వ । ఓ-  
 మధీజిన్వ । ద్విసాత్పహి । చతుష్పాదవ । ద్వివృష్టిమేరయ ।  
 బ్రాహ్మణానామిదగ్ం హవిః ॥ ౫౦ ॥ సోమ్యానాగ్ం సోమ-  
 పీథినామ్ । సర్భక్తోబ్రాహ్మణః । నేహాబ్రాహ్మణస్యాస్తి । స-  
 మక్తాం బర్హిర్హవిషాఘ్నతేన । సమాదిత్యైర్వసుభిస్సమ్యయ-  
 ద్భిః । సమిన్ద్రేణ విశ్వేభిర్దేవేభిరక్తామ్ । ద్వివృష్ణభోగచ్ఛ-  
 తు యథాస్వహా । ఇన్ద్రాగ్రోవాఽవిధవా భూయాసమ్ । అదితిరి-  
 వసుపుత్రా । అస్థూరిత్వా గారహపత్య ॥ ౫౧ ॥ ఉప్రనిషదే  
 సుప్రజాస్త్వయ । సంపత్ని పత్యా కుక్తుతేనగచ్ఛతామ్ । యజ్ఞ-  
 స్యయుక్తాధుర్యావభూతామ్ । సంచానానా విజహతామరాతిః ।  
 ద్వివిజ్యోతిరజరమారభేతామ్ । దశతే తనువో యజ్ఞయజ్ఞయా । తా-  
 ప్రీణాతు యజమానోఘ్నతేన । నారీష్యయోప్ర) శిషమీడమానః  
 దైవానాన్దైవ్యేఽప్రియజమానోఽమృతోభూత్ । యవాన్దైవాఅ-  
 కల్పయన్ ॥ ౫౨ ॥ ఊజోభాగగ్ం శతక్రతూ । వీరద్వా-  
 న్తేనప్రీణాని । తేనతృప్యతమగ్ంహవశా । అహన్దేవానాగ్ం కు-  
 కృతామస్తిలోకే । మమేదమిష్టన్నమిఘ్నర్భవతి । అహన్నాన్మృతా-  
 వనుయజామి విద్వాన్ । యదాభ్యామిన్ద్రో అదధాద్భాగ్దధేయమ్ ।

అదారస్పృహవత దేవసామ । అస్తి యజ్ఞే మరుతోమృధ-  
తానః । మానోవిదదభిభామాఅశస్తిః ॥ ౧౩ ॥ మానోవిదక్ష-  
జనాద్వైప్వాయా । ఋషభవాజీవయమ్- । పూణమాప-  
యజామహే । సనోదోహతాగం నువీర్యమ్ । రాయస్పృషగంప-  
వాస్రిణమ్ । ప్రాణాయనురాధసే । పూర్ణమాసాయ స్వాహా ।  
అమావాస్యముభగానుశేవా । ధనుర్విభూయ అప్యాయమానా ।  
సానోదోహతాగం నువీర్యమ్ । రాయస్పృషగం సహస్రిణమ్ । అ-  
ప్తనాయ నురాధసే । అమావాస్యయై స్వాహా । అభిస్తృణే-  
హిపరిధేహి వేదిమ్ । జామిమ్నాహిగం నీరముయా శయానా ।  
హూతృషదహా హరితానువణాః । నిష్కాశ్చమే యజమానస్య  
బ్రీధ్నే ॥ ౧౪ ॥

అభీత్వైర్వైకరొమిక్రమిత్సితాఽఽత్యవేక్షతో ముఖాం మై-  
దిశోఽధ్యక్షేభ్యో హవిర్గార్హపత్యాకల్పయన్నశస్తిస్సానో దోహ-  
తాగం నువీర్యగం ప్రప్రచ ॥ ౧ ॥

శరిస్తృణేత పరిధత్తాగ్నిమ్ । పరిహితోఽగ్నిర్యజమానం భు-  
నక్తు । అపాగం రస ఏషధీనాగం నువణాః । నిష్కాశ్చమే యజ-  
మానస్య సన్తు కామదుఘాః । అముత్రాముష్టిలోకే । భూప-  
తే భువనపతే । మహతో భూతస్యవతే । బ్రహ్మణాస్తావృణే-  
మహే । అహం భూపతిర్హం భువనపతిః । అహం మహతోభూ-  
తస్యవతిః ॥ ౧౫ ॥ ధేమే సమితా ప్రసూత అర్విజ్యజ్జరి-

మ్యామి । దేవసవితరైతన్వావృణతే । బృహస్పతిస్తేవ్యంబ్ర-  
 హ్మణమ్ । తద్దహం మనసైప్రబ్రవీమి । మనోగాయత్రియై । గా-  
 యత్రీ త్రిష్టుభే । త్రిష్టుభగత్వై । జగత్యనుష్టుభే । అనుష్టు-  
 శ్వత్వై । తక్షిః ప్రజాపతయే ॥ ౧౬ ॥ ప్రజాపతిర్విశ్వే-  
 భ్యో దైవేభ్యః । విశ్వేదేవా బృహస్పతయే । బృహస్పతిర్బ్ర-  
 హ్మణే । బ్రహ్మభూర్యవస్సువః । బృహస్పతిర్దేవానాం బ్రహ్మ ।  
 అహంమనుష్యాణామ్ । బృహస్పతే యజ్ఞకోసాయ । ఇదంత-  
 స్తై హర్యజ్ఞురోమి । యోవోదే వాశ్చరతి బ్రహ్మచర్యమ్ । మై-  
 థావీద్భిమనసాతప్తస్వి ॥ ౧౭ ॥ అస్తమాతశ్చరతి మాను-  
 షీమి । చతుశ్శిఖిణ్ణా యువతిస్సుపేళాః । ఘృతప్రతికా భువన-  
 ప్త్యమధ్యే । మమృజ్యమానా మహాతే సాభగాయ । మహ్య-  
 ధ్మభ్యయజమానాయకామాకా । భూమిర్భూత్వామహిమానంపు-  
 పోష । తతోదైవీవర్ధయతై వయాగ్ంసి । యజ్ఞమా యజ్ఞవిచ-  
 యన్తి శఙ్చ । ఓషధీరాప ఇహశక్వరీశ్చ । యోమాహృదామన-  
 సాయశ్చవాచా ॥ ౧౮ ॥ యోబ్రహ్మణాకమణాద్వేష్టిదేవాః ।  
 యశ్శృతేన హృదయేనేషతా చ । తస్యేన్ద్రీవజ్జేణ శిరశ్చినద్మి ।  
 ఊర్ణామృదు ప్రథమానగ్ం ప్రోనమ్ । దేవేభ్యోజష్టగ్ంసదనా-  
 య బ్రహ్మిః । సువర్గైలోకే యజమానగ్ంహి ధేహి । మాన్నాక-  
 స్య పృష్ఠేపరమేహ్యమకా । చతుశ్శిఖిణ్ణా యువతిస్సుపేళాః ।  
 ఘృతప్రతికావయునానివస్తి । సా౭౭ స్తీర్యమాణామహాతే సాభగా-  
 య ॥ ౧౯ ॥ సామధుభ్యయజమానాయకామాకా । శివాచ

మేళగ్నాచైధి । స్వానాచమే నుషదాచైధి । ఉర్జస్వతీచమే కయ  
 స్వతీచైధి । ఇష్టమూర్జం మెపిన్వస్వ । బ్రహ్మలేజామెపిన్వస్వ ।  
 ఖత్రమోజామెపిన్వస్వ । విశంపుస్తేమ్యేపిన్వస్వ । ఆయురన్నాద్య  
 మ్యేపిన్వస్వ । ప్రజాంప్రశూన్య పిన్వస్వ ॥ ౬౦ ॥ అస్మిన్  
 యజ్ఞ ఉపభూయ ఇన్నుమే । అవిష్టాభాయపర్ధీస్తధామి । ధర్తాధరు  
 ణోధరీయా । అగ్ని రైవసాగ్ంస్తి నిరితోనుదాతై । విద్భినద్ధివిధృతి  
 భ్యాగ్ం సప్తత్నాన్ । జాతాన్భాతృవ్యాన్ యేచ జనిష్యమాగాః ।  
 విశోయన్తాభ్యావిధమామ్యేనాన్ । అహగ్ంస్వాసాముత్తమా  
 సానిదేవాః । విశోయన్త్రీనుదమాన్త ఆరాతిమ్ । విశ్వంప్రాప్నోతమ  
 మతిస్తర్కరాయమ్ ॥ ౬౧ ॥ నీదస్తీ క్షేపిసుక్తతస్యత్రాకే ।  
 ధృతిస్తావిధృతీ స్వధృతి । ప్రాణాన్మయి ధారయతమ్ । ప్రజాన్మ  
 యిధారయతమ్ । ప్రశూన్మయిధారయతమ్ । అయంప్రస్తర ఉభయ  
 స్యధర్తా । ధర్తా ప్రయాజానాముతానూయాజానామ్ । సదాధా  
 రస్తమిధోవిశ్వయాపాః । తస్మిన్ ధృన్వో ఆధ్యాసాదయామి । ఆరోహ  
 ప్రథోజహందెవయానాన్ ॥ ౬౨ ॥ యత్రదేవయః ప్రథమజాయే  
 పురాగాః । హిరణ్యపక్షాః జిరాసమ్భృతాన్గ్ । వహసి మానుక్య  
 తాయత్రత్రాకాః । అవాహం భాధ ఉప్తభృతా సప్తత్నాన్ ।  
 జాతాన్భాతృవ్యాన్ యేచ జనిష్యమాగాః । దోష్టాయజ్ఞగ్ం సుదు  
 ఘామివధేనుమ్ । అహముత్తరో భూయాసమ్ । అధరైమధ్నపత్నాః ।  
 యోమావాచామససా ధుర్మరాయుః । హృదాఽరాత్రీయా దధిదా  
 పదగ్న ॥ ౬౩ ॥ ఇదమస్య చిత్తమధరస్థీవాయాః । అహము

త్రోభూయాపమ్ । అధరై మధస్సవత్సాః । ఋక్షభాసికాక్ష్వరః ।  
 శ్చుతాచీనాగం సూనుః । ప్రియేణవామ్నా ప్రియేపదసిసీద । స్తో-  
 నోమేసీదస్తుపదః పృథివ్యామ్ । వ్రథయి ప్రసయాప్రశుభిస్సువగే-  
 లోకే । ద్వివీసీదపృథివ్యామస్తరిభై । అహము త్రోభూయాపమ్ ॥  
 ౬౪ ॥ అధరైమధస్సవత్సాః । ఇయగ్గం స్థాలీఘృతవ్య పూణా ।  
 అచ్ఛిన్నవయాశ్చతథారడత్సః । మారుతైస్త శమణాదైవ్యేన ।  
 యజ్ఞాసి సర్వతశ్చిరః । సర్వతో మాం భూతం భవిష్యచ్ఛ్రియ-  
 తామ్ । శతమ్మేసస్త్యాశిమః । వహస్రమ్మే సన్తు సూన్యతాః । ఇ-  
 రావతీవక్షుమతీః । ప్రజాపతిరసిసర్వతశ్చిరః ॥ ౬౫ ॥  
 సర్వతోమాంభూతం భవిష్యచ్ఛ్రియతామ్ । శతంమే సస్త్యా-  
 శిమః । వహస్రంమే సన్తు సూన్యతాః । ఇరావతీవక్షుమతీః । ఇద-  
 మిన్ద్రియమమృతపీఠ్యమ్ । అనేనన్ద్రాయప్రశవోచికిభృః ।  
 తేనదేవా అన్తతోప్రమామ్ । ఇహేషమూర్తాయశ్చస్సహాటపసృనే-  
 యమ్ । శ్చలంమయిశ్రయతామ్ । యత్పృథివీమచర్తతత్ప్రవిష్ట-  
 మ్ ॥ ౬౬ ॥ యేనాసిజ్ఞాదృబ్ధిమిన్ద్రేప్రజాపతిః । ఇదస్తచ్చ-  
 క్రంమధువ్రాజసివత్ । యేనోపరిష్టాదధిసోమ్నహైవ్రామ్ । దధిమా-  
 గ్ధినోతు । అయన్దేదపృథివీమన్వవిద్ధత్ । గుహాదతిగ్ధహనైగ-  
 హ్వరేషు । సవిద్ధతు యఃసూనాయలోకమ్ । అచ్ఛిద్రయజ్ఞం  
 భూతికమాకరోతు । అయయజ్ఞస్సమపదద్ధవిష్కాః । ఋచానా-  
 మ్నాయజహదేవతాభిః ॥ ౬౭ ॥ తేనలోకాన్భూర్యవతో-  
 యేను । ఇన్ద్రేస్యప్రఖ్యమమృతత్వమశ్యామ్ । యోనజసియ ఇహ



క్షామయాతై । అస్మిన్యజ్ఞే యజమానాయమహ్యమ్ । అప్రత-  
 మిన్ద్రాగ్నిభువనాన్నుదేతామ్ । అహంప్రజావీరపతివీదేయ ।  
 అగ్నివాజిత్ । వాఙ్మన్వా సరివ్యస్తమ్ । వాఙ్ ధోవ్యస్తమ్ ।  
 వాజినవాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ వాఙ్జితత్యామైపంమాజ్ఞా । అగ్ని-  
 మన్నాదమన్నాద్యాయ । ఉపహూతోద్యౌఃపితా । ఉప్రమా-  
 న్ద్యౌఃపితాహ్వయతామ్ । అగ్నిరాగ్నిధాత్ ॥ ౧౯ ॥ ఆయుషైవర్చసే ।  
 జీవాతైవపుణ్యాయ । ఉపహూతాపృథివీమూతా । ఉప్రమాం-  
 మూతాపృథివీహ్వయతామ్ । అగ్నిరాగ్నిధాత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆయు-  
 షైవర్చసే । జీవాతైవపుణ్యాయ । మనోజ్యోతిఃకావతామా-  
 జ్యమ్ । విద్భిన్నయజ్ఞగంసమిమన్దధాతు । బృహస్పతిస్తను-  
 తామిమన్నః । విశ్వేదేవా ఇహమాదయంతామ్ । యస్తే అగ్ని ఆ-  
 వృశ్చమి । అహవాఙ్మహితశ్చరన్ । ప్రజాత్పతస్త్యమూల-  
 త్ప । నీచైదేవానివృశ్చత ॥ ౨౧ ॥ అగ్నేయోనోఽభిదాసతి ।  
 ప్రమానోయశ్చనిష్ఠ్యః । ఇన్ద్రస్యేవప్రజ్ఞాయుతః । మారస్య-  
 చెచ్ఛేః శ్చాన । యోమాన్దేవ్యప్రిజాతవేదః । యజ్ఞాహన్దేవ-  
 స్ప్రియశ్చమామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నైసన్దహ । యాగంశ్చా-  
 హన్దేవ్యస్మియేచమామ్ । అగ్నివాజిత్ । వాఙ్మన్వాసస్తవ-  
 గంసమ్ ॥ ౨౨ ॥ వాఙ్జిగ్నివాగంసమ్ । వాజినవాజితమ్ ।  
 వాఙ్జితత్యామై సమాజ్ఞా । అగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయ ।  
 వేదిజ్ఞాహితశ్చరగం నావిః । ఇన్ద్రఃపరిధయస్సృచః । ఆప్య-  
 యజ్ఞఃసూద్రాయజః । యాజ్ఞశ్చవమత్కూరాః । సమ్యేసన్నత-  
 యజ్ఞ

యోనమన్తమ్ । ఇద్దృశస్సహనే హుతే ॥ 22 ॥ దివఃఖలో-  
 వసతః । పృథివ్యా ఆధ్యుత్థితః । తేనాస్తహప్రకాశ్చాన । ద్విషన్త-  
 గ్ం శోచయామసి । ద్విషన్తేబ్రహ్మశోచతు । ఓషధైమో అహగ్ం  
 శుచమ్ । యజ్ఞనమస్తేయజ్ఞ । నమోనమశ్చతేయజ్ఞ । శివేన మై  
 సన్తిష్ఠస్వ । ప్యోనేనమై సన్తిష్ఠస్వ ॥ 23 ॥ సుభూతేనమై స-  
 న్తిష్ఠస్వ । బ్రహ్మవర్చసేన మైసన్తిష్ఠస్వ । యజ్ఞస్యధిక్ మనుస-  
 న్తిష్ఠస్వ । ఉపతేయజ్ఞనమః । ఉపతేనమః । ఉపతేనమః । త్రిష్ఠురీక్రి-  
 యమాణానామ్ । యోన్త్యజ్ఞో అన్తశిష్యతే । రఖ్సాంభాగధేయమ్ ।  
 అత్తస్తప్రవహతాదితః ॥ 24 ॥ ఉలూఖలై ముసలై యచ్ఛకూ-  
 షే । అశిశ్లేషద్వపది యత్కచాతే । అన్తపుష్పో విప్రుష్ఠస్యయ-  
 జామి । విశ్వేదేవా హవిరిద జ్ఞువన్తామ్ । యజ్ఞే యావిప్రుష్ఠ-  
 స్సన్తిబహ్వాః । అగ్నతాస్సర్వాస్సీష్టాస్సుహవతా జహామి । ఉ-  
 ద్యన్తద్యమిత్రమహః । సపత్నాన్త అనీనశః । దివేనావీద్యు-  
 తా జహి । విమోచన్తధరాస్కృధి ॥ 25 ॥ ఉద్యన్తద్య  
 వినోధజ । పితాపుత్రభ్యోయథా । దీహూయత్వస్య హేళిషే ।  
 తస్యనోదేహి సూర్య । ఉద్యన్తద్యమిత్రమహః । ఆరోహన్తు-  
 త్రర్ధావమ్ । హృదోగమ్యమసూర్య । హరిమాణఞ్చ నా-  
 శయ । శుకేషుమే హరిమాణమ్ । యోషణాకాగుదధృసి ॥ 26 ॥  
 అథోహరిద్రోవేషుమే । హరిమాణన్నిదధృసి । ఉదగాద్యయమా-  
 దిత్యః । విశ్వేన్త సహసాస్తహ । ద్విషన్తంతమమర్తవయో ।  
 మో అహద్విషతోరథమ్ । యోన్త్యపాదశతతః । యశ్చన్తశ్చ-

పతశ్చపాత్ । ఉపాశ్చ తస్మై నిమ్రుశ్చ । సర్వం ప్రాపగ్ం స-  
 మూహతామ్ ॥ 22 ॥ యోసస్సపత్నో యోరణః । మర్తోఽభిదా-  
 పతిదేవాః । ఇద్ధస్యైవ ప్రక్షియతః । మాతస్యోచ్చేషి కిజ్ఞు-  
 న । అవస్పృష్టాపరావత । శ్రో బ్రహ్మసగ్ంశితః । గచ్ఛామిత్రా-  
 స్పృవిశ । మైషాఙ్మత్సాన్చిషః ॥ 23 ॥ పతిః ప్రజా-  
 పతయే తవన్వీ వాచా సాభగాయ ప్రశూన్యే పిన్వస్వ దుమకారా-  
 యున్దేవయానానగ్నేఽన్తరిభేఽహముత్తరో భూయాసం ప్రజా-  
 పతిరసి సర్వతశ్శ్రితఃప్రవిష్టన్దేవతాభిర్వాజజితం కృధివీ హ్వ-  
 యతామగ్నిరాగ్నిధాద్యృశ్చత సస్త్వవాగ్ంసగ్ం హుతే హ్య-  
 నేనమి పన్తిష్ఠన్వైతఃకృధి దధ్యసూహతామప్తేచ ॥ 24 ॥

సప్తదం పశ్య । విధర్తరిదంపశ్య । నాక్షేదంపశ్య । రమ-  
 త్రిపనిషా । ఋతవర్షిష్ఠమ్ । అమృతాయాన్యాహుః । సూ-  
 ర్యోవరిష్ఠోఅభిర్విభాతి । అనుద్యావాకృధివీ దేవపుత్రై । దీ-  
 ఖ్నాఽసి తపహోయోనిః । తపోసి బ్రహ్మహోయోనిః ॥ 25 ॥ బ్రహ్మ-  
 సి ఖ్విత్రస్యయోనిః । ఖ్విత్రమస్యైతస్యయోనిః । ఋతమసిభూ-  
 రారభే । శ్రీధాంమనసా । దీక్షాన్తపసా । విశ్వస్య భువనస్యా-  
 ధివత్నీమ్ । సర్వైకామా యజమానస్య సన్తు । వాతం ప్రాణం  
 మనసాఽన్వారభామహే । ప్రజాపత్యో భువనస్య గోపాః ।  
 సనోమృత్యోస్త్రాయతాం పాత్వగ్ంహసః ॥ 26 ॥ జ్యోత్స్నీ-  
 వా జరామశీమహి । ఇన్ద్రీశాక్వర గాయత్రీం ప్రపద్యే । తాన్తే-  
 యునజ్జి । ఇన్ద్రీశాక్వరత్రిష్టుభం ప్రపద్యే । తాన్తేయునజ్జి ।



ఇన్ద్రాకర్వర జగత్తీం వ్రపద్యే । తాస్తేయునజ్జి । ఇన్ద్రా కాకర్వ  
 రానుష్టుభంప్రపద్యే । తాస్తేయునజ్జి । ఇన్ద్రాకర్వరప్రక్షింప్ర  
 వద్యే ॥ ౨౦ ॥ తాస్తేయునజ్జి । ఆహన్తిష్ఠామరుహమృత  
 స్య పత్నిమ్ । గాయత్రేణ ఛందసాబ్రహ్మణాచ । ఋతగ్ం నశ్యే  
 ధాయ । సత్యమృతేధాయ । ఋతశ్చమే సత్యశ్చభూతామ్ ।  
 జ్యోతిరభూవగ్ం సువరగమమ్ । సువర్గ లోకన్నాకస్య పృథ్వి  
 మ్ । బ్రహ్మస్య విస్తపమగమమ్ । పృథివీద్భి ॥ ౨౧ ॥  త  
 యాఽగ్నిదీక్షియ దీప్తుతః । యయాఽగ్నిదీక్షియ దీప్తుతః । త  
 యాత్వాదీక్షియా దీప్తుయామి । అస్తరిభన్తిష్ఠా । తయావ్రా  
 యుదీక్షియా దీప్తుతః । యయావ్రాయుదీక్షియా దీప్తుతః । త  
 యాత్వాదీక్షియాదీప్తుయామి । ద్యాదీక్షియా । తయాఽఽదిత్యోదీప్తు  
 యాదీప్తుతః । యయాఽఽదిత్యో దీప్తుయాదీప్తుతః ॥ ౨౩ ॥  తయా  
 త్వాదీక్షియాదీప్తుయామి । దిత్యోదీక్షియా । తయా చంద్రమా దీప్తుయాదీ  
 ప్తుతః । యయా చంద్రమా దీప్తుయా దీప్తుతః । తయాత్వాదీప్తు  
 యాదీప్తుయామి । అపోదీక్షియా । తయా వరుణోరాజా దీప్తుయాదీ  
 ప్తుతః । యయావరుణో రాజా దీప్తుయా దీప్తుతః । తయాత్వాదీ  
 ప్తుయాదీప్తుయామి । ఓషధయోదీక్షియా ॥ ౨౪ ॥ తయాసోమో  
 రాజా దీప్తుయా దీప్తుతః । యయాసోమో రాజా దీప్తుయా దీప్తు  
 తః । తయాత్వా దీప్తుయాదీప్తుయామి । వాగ్దీక్షియా । తయాప్రా  
 ణో దీప్తుయా దీప్తుతః । యయాప్రాణో దీప్తుయాదీప్తుతః । త  
 యాత్వా దీప్తుయాదీప్తుయామి । పృథివీత్వా దీప్తుమాణమనుదీ

ఖితామ్ । అన్తర్విన్వాదీఖమాణమనుదీఖితామ్ । జ్యాస్వాదీఖ-  
 మాణమను దీఖితామ్ ॥ ౧౫ ॥ దిశస్త్వా దీఖమాణమను దీఖ-  
 న్తామ్ । ఆపస్త్వా దీఖమాణమనుదీఖన్తామ్ । ఓషధయస్త్వా  
 దీఖమాణమనుదీఖన్తామ్ । వాక్త్వాదీఖమాణమను దీఖితామ్ ।  
 ఋచస్త్వాదీఖమాణమనుదీఖన్తామ్ । సామానిత్వాదీఖమాణమను  
 దీఖన్తామ్ । యజుగంషిత్యాదీఖమాణమను దీఖన్తామ్ । అ-  
 హశ్చరాత్రిశ్చ । కృషిశ్చ వృషిశ్చ । తిషిశ్చాపచిత్రిశ్చ ॥ ౧౬ ॥  
 ఆవశ్చౌషధయశ్చ । ఉక్చస్మానృతాచ । తాస్త్వా దీఖమా-  
 ణమనుదీఖన్తామ్ । స్వేదభేదఖపిత్రేహనీద । దేవానాగం కు-  
 మ్నా మహాతరణాయ । స్వాస్థస్థమనవాస్థిశస్థ । పితృవైధి-  
 నూనవ ఆస్తుకేవః । శివోమా శివమావిశ । సత్యమ్మ అత్మా । శ్రీ-  
 ధామేఽఘ్నిః ॥ ౧౭ ॥ తపోమప్రతిష్ఠా । సవిత్ప్రసూతామాది-  
 శోదీఖయన్తు । సత్యమస్మి । అహన్తవస్మి మదస్తిత్వమేతత్ ।  
 మమాస్తియోనిస్తవయోనిరస్మి । మమైవసన్వహ హవ్యాగ్నైః ।  
 పుత్రఃప్రితేలోకకృజ్జాతవెదః । అజహన్వనస్సుప్రతీకః పురస్తాత్ ।  
 అగ్నేస్వా యోనిమానీదసాధ్య । అస్మిన్భుధస్థే అధ్యుత్తర-  
 స్మిన్ ॥ ౧౮ ॥ విశ్వదేవా యజమావశ్చనీదత । ఏకమిమే  
 విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । దేవేక్షాక్షేవిష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । త్రిశిప్రతాయవిష్ణు-  
 స్త్వాఽన్వేతు । చత్వారిమాయోభవాయ విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । పంచప్ర-  
 తుభ్యోవిష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । షడ్త్రయస్సోషాయ విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు ।  
 సప్తప్రభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు । పూయస్సుప్తప-

దా అభూమ । సఖ్యన్తే గమేయమ్ ॥ ౮౯ ॥ సఖ్యాత్తే మా-  
 యోషమ్ । సఖ్యన్తే మా యోషాః । సాఽసిసుబ్రహ్మణ్యే । త-  
 స్యాస్తే పృథివీపాదః । సాఽసిసుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తే న్తరిక్షింపాదః ।  
 సాఽసి సుబ్రహ్మణ్యే । తస్యాస్తే ద్యౌఃపాదః । సాఽసి సుబ్రహ్మణ్యే ।  
 తస్యాస్తే దిత్యేపాదః ॥ ౯౦ ॥ పురోరజాస్తే పక్ష్యమఃపాదః ।  
 సానధిష్ఠమూర్జ స్థుభ్య । తేజ ఇన్ద్రియమ్ । బ్రహ్మ వర్చసమ-  
 న్నాద్యమ్ । విమిమత్త్వా పయస్వతీమ్ । దైవానా న్థనుగంస్తు-  
 దుఘామన పస్సుర స్తీమ్ । ఇన్ద్రి స్సోమం పిబతు । ఘ్నేమా అస్తునః ।  
 ఇమా న్న రాకృణుతవేదిమేత్య । వసుమతీగం రుద్రవతీమా-  
 దిత్యవతీమ్ ॥ ౯౧ ॥ త్రైవర్క్యవర్జితః । నాభాపృథివ్యాః । య-  
 భాఽయ యజమానో నరిష్యత్ । దేవస్య సవితృస్తువే । చతు-  
 శ్శిఖణ్డా యువతిస్తువేశాః । పుత్రపతీక్తా భువనస్య మధ్యే ।  
 తస్యాగం సుప్తగావధి యానివిష్టా । తయోదైవానామధి భాగ-  
 థేయమ్ । అప్రజన్యమృత్యున్నద । అపచక్రాణి వరతయ । గృ-  
 హగం సోమస్యగచ్ఛతమ్ । నవా ఉవేతస్మిన్యసై న రివ్యసి ।  
 దైవాగం ఇదేషి పృథివీస్తుగభిః । యత్రీయన్తిసుకృతోనాపిదు-  
 మ్కృతః । తత్రత్వా దేవస్యవితాదధాతు ॥ ౯౨ ॥ బ్రహ్మణోయో-  
 విరగంహసః పక్షిం ప్రపద్యే ద్విఖాయయాఽఽదిత్యో ద్విఖయా  
 ద్విత్వస్తయా త్వా ద్విఖయాద్విఖయామ్యావధయో ద్విఖాద్యాస్తా  
 ద్విఖమామను ద్విత్వామవచిత్తిత్వాత్తిరు త్రస్మిన్లమేయ దిత్యే  
 పాద అదిత్యవతీ వరతయపక్ష్యచ ॥ ౨ ॥

యదస్య పాఠే రజసః । క్షుక్లజ్యోతిరజాయత । తన్నః  
 పక్షదతిద్విమః । అగ్నేవేశావరస్వాహః । యస్మాద్భీషావా  
 శిష్టాః । తతోన్తో అభయబ్బుధి । ప్రజాభ్యసర్వాభ్యామృ  
 ధ । నమోర్ముద్రాయమీధుషే । యస్మాద్భీషాన్యవదః । తతోన్తో  
 అభయబ్బుధి ॥ ౮౩ ॥ ప్రజాభ్యసర్వాభ్యామృధ । నమోర్ముద్రా  
 యమీధుషే । ఉ దుస్రతిష్ఠ ప్రతితిష్ఠమారిమః । మేమయశ్శయశ్శ  
 మానశ్చరీరిమః । స్తువర్గెనోకే యజమాన్తగ్ంహిధేహి । తన్న  
 ఏధి ద్విపదే శశ్చతుష్పదే । యస్మాద్భీషావేషిష్టాః పులయిష్టాస్సమ  
 జ్జాతాః । తతోన్తో అభయబ్బుధి । ప్రజాభ్యసర్వాభ్యామృధ । న  
 మోర్ముద్రాయమీధుషే ॥ ౮౪ ॥ య ఇదమకః । త స్తేనమః । త స్తే  
 స్వాహా । నవాఉవైతస్మియసే । అశానాన్తావిశ్వాఅశాః । యజ్ఞ  
 స్వహిస్థ ఋత్వియా । ఇన్ద్రాగ్నీచేతనస్యచ । హుతాహుతస్య తృప్య  
 తమ్ । అహుతస్య హుతస్యచ । హుతస్యచాహుతస్య చ । అహు  
 తస్య హుతస్యచ । ఇన్ద్రాగ్నీఅస్యసోమస్య । వీరం వీరతజ్ఞుషేథామ్ ।  
 మా యజమాన్త స్తమోవిదత్ । మర్తికాజ్ఞోమా ఇమాఃప్రజాః ।  
 మాయస్సోమమిమంపి బాత్ । సగంస్పష్టముభయబ్బృతమ్ ॥ ౮౫ ॥

కృధిమీధుషేహుతస్యచస్తవ ॥ ౮౫ ॥

అనాగసస్వాప్తయమ్ । ఇన్ద్రేణప్రేషితాఉప । వాయు  
 పైఅస్వగంశభూః । మిత్రస్తే అప్వగంశభూః । వరుణస్తే అ  
 ప్వగంశభూః । అపాజ్ఞయూఋతస్యగర్భాః । భవనస్యగో  
 పాశ్శ్వినా అతిథయః । పర్యతానాజ్ఞకుభఃప్రయతోనపాతారః ।

వగ్ను నేన్ద్రోగ్ం హ్వయత । ఘోషేగామీవాగ్ంశ్చయత ॥౯౬॥  
 యుక్తాస్థవహత । దేవాగ్రాహణ ఇన్దురిన్ద్ర ఇత్యేవాదిమః ।  
 ఏన్ద్రీమచుచ్యుతః పరమస్యాపరావతః । ఆఽస్తాక్షుధన్ధాత్ । ఓరో-  
 రన్తరిష్వాత్ । ఆసుభూతమసువపుః । బ్రహ్మవర్చసమ్మ ఆసువ-  
 పుః । సమరే రష్వాగ్ంస్యవధిమః । అపహతం బ్రహ్మజ్యస్య । వా-  
 శ్చత్వా మనశ్చ శ్రీణీతామ్ ॥ ౯౭ ॥ ప్రాణశ్చత్వాఽపాన-  
 శ్చ శ్రీణీతామ్ । చక్షుశ్చత్వా శ్రోత్రశ్చశ్రీణీతామ్ । దక్షిశ్చ  
 త్వా బలశ్చశ్రీణీతామ్ । ఓశ్చత్వా సహశ్చశ్రీణీతామ్ । ఆ-  
 యుశ్చత్వాఽజరాచ శ్రీణీతామ్ । ఆత్మా చత్వా తనూశ్చశ్రీణీతా-  
 మ్ । శ్చతోసి శ్చతస్పతః । శ్చతాయత్వా శ్చతేభ్యస్తాన్ ।  
 యద్విన్ద్రమాహుర్వరుణ యమావః । యద్విత్రమాహుర్వ-  
 ముసత్వమావః ॥ ౯౮ ॥ యోదేవానా నైవతమస్తప్తాః ।  
 తస్మైత్వా తేభ్యస్తాన్ । మయిత్యద్వియ మ్మహత్ । మ-  
 యిదభ్యోమయిత్రతః । మయిధాయస్తు వీర్యమ్ । త్రిశ్శుక్లార్కవిభా-  
 తుమే । ఆకూత్యా మనసాసహ । విరాజాజ్యోతిహసహ । యు-  
 జ్ఞైవ కయసాసహ । తస్యదోహమశీమహి ॥ ౯౯ ॥ తస్య స్తు-  
 మ్మమశీమహి । తస్యభుమశీమహి । వాగ్జుష్టాణా సామస్యత్ప-  
 వ్యతు । మిత్రోజనాన్ప్రసమిత్ర । యస్తాన్న జాతఃపరో అన్యో  
 అస్తి । యఆవివేక భువనాని విశ్వా । ప్రజావతిః ప్రజయాప-  
 విదానః । త్రిణిజ్యోతిగ్ంషి సచతే సహజశీ । ప్రవబ్రహ్మాయ  
 ఋత్వియః । ఇన్ద్రోనామశ్చుతోగ్గతే ॥ ౧౦౦ ॥ ప్రతమహే

విదథే శక్తిం సిద్ధిం హరిః । య ఋత్వియః క్రతేవన్యః । వసుషాహ-  
 ర్యత మృదమ్ । ఇన్ద్రోనామ ఘృతన్నయః । హరిభిశ్చారుషే-  
 చతే । శ్రుతోగణిత్యా విశన్తు । హరివర్చస్తగ్గిరః । ఇన్ద్రా-  
 ధిపతేఽధిపతిస్త్వ నైవానామసి । అధిపతిమ్మామ్ । ఆయుష్మ-  
 న్నవర్చస్వస్త మృనుష్యేమ కురు ॥ ౧౦౧ ॥ ఇన్ద్రశ్చస్త-  
 మాద్వయగచ్ఛరాజా । తేతేభ్య ఇచ్చక్రతురగ్రవతమ్ । తయో-  
 రనుభ్యం భ్యయామి । వాగ్మహాణా సోమస్య తృప్యతు । ప్ర-  
 జాపతిర్విశ్వకర్మా । తస్యమనోదేవ యజ్ఞైరధ్యాసమ్ । అ-  
 థాగా అస్యజహితః । అవసానపతేఽవసానమ్మవిన్ద । నమోఽర్చు-  
 ద్రాయ వాసోష్ఠతయే । ఆయనేవిద్రవణే ॥ ౧౦౨ ॥ ఉద్యా-  
 నే యత్పరాయణే । అవతానే వివర్తనే । యోగోపాయతిరగం-  
 హునే । యాన్యపామిత్యాన్యప్రతీత్యాన్యస్తి । యమస్య బలి-  
 నాచరామి । ఇహేవసన్తప్రతి తద్యారయామః । జీవాజీవే-  
 బ్యోనిహరామవనత్ । అన్తరా అస్తిన్నన్తరాః పరస్తి ।  
 తృతీయే త్వాక అన్తరాస్సాన్యమ । యేదేవయానా ఉతపితృయా-  
 నాః ॥ ౧౦౩ ॥ సర్వాన్తథో అన్తరా ఆత్మయేమ । ఇదమ్మా-  
 నుశ్చేయోవసానమాగన్త । శివేనో ద్యావాపృథివీ ఉభేషు ।  
 గోమధనవదశ్వవదూజస్వత్ । సువీరా వీరేరన్తుసంభారేమ ।  
 అరకఃప్రవిత్రిగ్ం రజసోవిమానః । పునాతిదైవానామ్భువనానివిశ్వాః ।  
 ద్యావాపృథివీ పయసా సవిద్రానే । ఘృత స్తుహితే అమృతంక్రవీన ।  
 ప్రవిత్రమగ్ం రజసోవిమానః । పునాతిదైవానామ్భువనానివిశ్వాః ।

సువర్ణోత్తిర్యశో మహత్ । అశీమహి గాఢముతప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౧౦౪ ॥  
 చాతయత్ప్రీతితాన్ సత్యమాహురశీమహిగజైః కురువిద్రవశేషీర్త్య-  
 యాగా ఆర్కోరజసో విమానప్రీతివ ॥ ౧౦౫ ॥

ఉదస్తాంఘ్రిభస్మితా మిత్రో అర్తమా । సర్వానమిత్రా-  
 నవధీద్యుగేన । బృహన్త మ్మామకరద్విరవన్తమ్ । రథన్తరేత్ర-  
 యస్సస్వాహావృథివ్యామ్ । వామదేవ్యేత్రయస్సస్వాహాఽనరిష్టే ।  
 బృహతిత్రయస్స స్వాహాదివి । బృహతాత్వోపస్తభామి । ఆత్వాద-  
 దేయశ స వీర్యాయచ । అస్మాస్వఘ్నియా యాయన్దధాభేద్రియం  
 కయః । యస్తేద్రోహసియస్త ఉదర్తమః ॥ ౧౦౬ ॥ దైవ్యైశ్చతుర్విత్వ-  
 మ్భువనమాచినేత । ససఃపాహ్యరిష్ట్యస్వాహాః । అనుమాసోవ్యాయ-  
 జ్ఞోఽయమేతు । విశ్వేదైవామయతస్సామూర్కః । ఆప్రియశ్చన్దాగ్ంసి  
 నివిదో యజాగ్ంసి । అస్యైవృథివైయద్యజ్ఞేయమ్ । ప్రజాత-  
 తేర్వతానిమనువర్తస్య । అనువీరెరనురాధ్యామగోభిః । అస్వశ్వై-  
 రనుసర్వైరుపుష్టే । అనుప్రజయాఽన్విన్ద్రియేణ ॥ ౧౦౭ ॥ దేవానో  
 యజ్ఞమృతధానయన్తు । ప్రతిభుతైః ప్రతితిష్ఠామి రాష్ట్రే । ప్రత్య-  
 శ్వేమ ప్రతితిష్ఠామిగోమ । ప్రతిప్రజాయాం ప్రతితిష్ఠామి భవ్యే । వి-  
 శ్వేమన్యాఽభివాన్తృధే । తదన్యస్త్యామభిశ్శీరమ్ । దీవేచ విశ్వకేమ-  
 గే । పృథివ్యచాకరన్నమః । అస్కాన్ద్యైః పృథివీమ్ । అస్కాన్మవభో-  
 యవాగాః ॥ ౧౦౮ ॥ ప్శున్నే మావిశ్వాభువనా । ప్శున్నోయజ్ఞః  
 ప్రజనయతు । అస్కానజన్మిరాజని । అస్కాన్వాజ్ఞాయతైవృహా । ప్శు-  
 న్నాత్ప్రజనిషీమహి । యేదేవా యేషామిదమ్భూగధయ మృభూవః ।

యేమాం ప్రయాజాక్షతా నూయాజాః । ఇన్ద్రోజ్యైష్ఠ్యైవరుణరాజభ్యః ।  
 అగ్నిశోతృభ్యో దేవేభ్యస్సావహః । ఉతత్యాన్తోదివామృతిః ॥ ౧౦౮ ॥  
 అదితిరూత్యాగమత్ । సా శస్తాచీ మయస్కరత్ । అప్రసిధః । ఉత-  
 త్యాదైవ్యాభిషహ । శన్నస్కరతో అశ్వినా । యూయాతామస్క-  
 ద్రమః । అప్రసిధః । శమగ్నిరగ్నిభిస్కరత్ । శన్నస్తపతుసూర్యః ।  
 శవాతో వాత్సరవాః ॥ ౧౦౯ ॥ అప్రసిధః । తదిత్తుదన్నవిచి కేర వి-  
 ద్వాన్ । యస్సృతః పునర్జ్యేతిజీవాన్ । త్రివృద్యద్భువనస్యరక్ష-  
 వృత్ । జీవాగర్భోనమృతస్స జీవాత్ । ప్రత్యస్తాపిపీషతే । విశ్వోనై-  
 విదుషేభర । అర్హజమాయజగ్మవే । అపశ్చాద్దమృతైరే । ఇన్దురిన్దు-  
 మవాగాత్ । ఇన్దోరిన్ద్రోపాత్ । తస్యత ఇన్దవిన్ద్రోపీతస్యమధుమతః ।  
 ఉపహూతస్యావహూతో భఖ్నుయామి ॥ ౧౧౦ ॥ ఉద్దత్తవశ్చిన్ద్రో-  
 యేణగా మృతిరరవా అగ్రాత్త్రీణి చ ॥ ౧౧౧ ॥

బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠామనస్తా బ్రహ్మవాచః । బ్రహ్మయజ్ఞానాగోష్ఠ-  
 విష్టామాజ్యస్య । అతిరిక్త బృహమణోయచ్చహీనమ్ । యజ్ఞాను-  
 వాణిప్రతిరన్నతి కల్పయన్ । స్వాహాక్తుతాఽఽహుతిరేతుదేవాన్ ।  
 అశ్రోవితమత్యాశ్రావితమ్ । పషట్కృతమత్యనూక్త ఇచ్చ య-  
 జ్ఞే । అతిరిక్త బృహమణోయచ్చహీనమ్ । యజ్ఞానుర్వాణి ప్రతిర-  
 న్నతి కల్పయన్ । స్వాహాక్తుతాఽఽహుతిరేతుదేవాన్ ॥ ౧౧౧ ॥  
 యద్యోదేవా అతిపాదయాని । వాచాచిత్ప్రయత నైవహేదన-  
 మ్ । అర్హామోఅస్మాగ్ం అభిదుచ్చవాయతే । అన్యత్రాస్మన్మ-  
 రుతస్తన్నిభతన । తేతమ్మృతమృతాయలైపునః । స్వాదిష్ఠాధీ-



తిరుచ<sup>1</sup>ఘాయశస్య<sup>2</sup>తే । అయగ్ం సముద్ర ఉతవిశ్వభవః । స్వా-  
 హాకృతస్య సముత్పన్నతద్యువః । ఉద్వయ న్తమసస్పరి । ఉదు-  
 త్యచ్ఛ్రేతమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఇమమ్మేవరుణ తత్త్వాయామి । త్వన్నో  
 అగ్న సత్వన్నో అగ్నే । త్వమగ్నే అయాసి ప్రజాపతే । ఇమ-  
 జ్జోవేధ్యఃపరిధి స్థధామి । మైసాన్నుగ్రాదవరో అధఃమైతమ్ । శ-  
 తజ్జోవన్తు శరదఃపురుషాః । తిరోమృత్యుస్థదతాం వర్వతేన ।  
 ఇప్తేభ్యసాన్వహః వక్షదనిప్తేభ్యసాన్వహః । దైవజ న్దురిప్త్యై  
 సాన్వహః నిష్కృత్యైసాన్వహః । దారాధైభ్యసాన్వహః దైవిభ్యస్త-  
 నూభ్యసాన్వహః ॥ ౧౧౩ ॥ ఋద్ధ్యైసాన్వహః సమృద్ధ్యైసాన్వహః ।  
 యత ఇన్ద్రో భయామహే । తతోనో అభయఙ్మృధి । మఘవ-  
 జ్ఞుధి తవ తన్నక్షత్రయే । విద్విహోవిమృగోజహి । స్వస్తిదావిశస్ప-  
 తిః । వృత్రోహ విమృగోవశీ । వృషేంద్రోపుర ఏతునః । స్వస్తి-  
 దా అభయఙ్మరః । ఆభిగీర్భిర్యదతోన ఊనమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ ఆ-  
 ప్యాయయహరివో వధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహి గ్రాత్రా-  
 రుజాసి । భూయిష్టభాజో అధ తేస్యామ । అనాజ్ఞాత్ర యదాజ్ఞాత-  
 మ్ । యజ్ఞస్య క్రియతైమిధు । అగ్నే తదస్య కల్పయ । త్వగ్ం-  
 హివేత్ర యథాత్రథమ్ । పురుషసమ్మితో యజ్ఞః । యజ్ఞఃపురుషవ-  
 మ్మితః । అగ్నే తదస్య కల్పయ । త్వగ్ంహి వేత్రయథాత్రథమ్ ।  
 యత్పక్తత్రా మనసా దీనదక్షిణ । యజ్ఞస్య మన్వతై మతోనః ।  
 అగ్నివృద్ధోతా క్రతువిద్విజానః । యజ్ఞోదేవాగ్ం ఋత్యుః

యజాతి || ౧౧౧ || దేవాగ్ంశ్చైత్రం తనూభ్యస్సాస్విహోసం  
పురుషసమ్మితోఽగ్నే తదస్య కల్పయ పశ్చుచ || ౧౧ ||

యదేవా దేవహేడనమ్ | దేవాసశ్చక్రమావయమ్ | ఆ-  
దిత్యాస్తస్మాన్మాముశ్చుత | ఋతస్య తేనమాముత | దేవా జీవన-  
క్షామ్యాయత్ | వాచాఽనృతమూద్రిమ | అగ్నిమూతస్సాదేనసః |  
గావోపపత్యః ప్రముశ్చుతు | దుర్రితాయాసచక్రమ | కరోతుమా-  
మనైసమ్ || ౧౧౨ || ఋతేన ద్యావాపృథివీ | ఋతేన త్వ-  
గ్ం సరస్వతి | ఋతాన్మా ముశ్చుతాగ్ంహసః | యదస్యకృత-  
మార్తిమ | సజాతశ్చగ్ంసాదుతవా జామి శగ్ంసాత్ | జ్యాయస్త-  
శ్చగ్ంసాదుతవా కసీయసః | అనాజ్ఞాత నైవకృత యదేనః |  
తస్మాత్త్వమస్మాజ్ఞాతవేదో ముముగ్ధి | యద్వాచా యన్యసా |  
బ్రాహ్మభ్యమూరుభ్యమప్తీవద్యామ్ || ౧౧౩ || శి శ్చైర్యద-  
నృత శ్చక్రమావయమ్ | అగ్నిమూతస్సాదేనసః | యదస్తాభ్యా  
శ్చకర కిల్బిపాణి | అహ్వాణో వగ్నుముపజిఘ్నమానః | దూరై-  
ప్రశ్యాచరాష్ట్రభృచ్చ | తాన్యపురస్తావనుదత్తామృణాని | అ-  
దీవ్యన్నృణా యదహ శ్చకార | యద్వాదాస్యస్థస్థ జ్ఞాగారాజ-  
నేభ్యః | అగ్నిమూతస్సాదేనసః | యన్తయిమాతాగర్భేనతి || ౧౧౪ ||  
ఏనశ్చకారయత్పితా | అగ్నిర్తాతస్సాదేనసః | యదాపిపేష-  
మాతరం పితరమ్ | పుత్రఃప్రముదితోధయక్ | అహిగ్ంసితేపిత-  
రామయాతత్ | తదగ్నే అన్మణోభవామి | యదస్తస్మింపృథి-

పీఠుతద్యామ్ । యన్తాతరం పితర వాజిహింసిమ । అగ్నిమాతా  
 తస్మాదేనసః । యద్దాశసాన్తిశస్తాయత్పరాశసా ॥ ౧౧౯ ॥ య-  
 దేనశ్చక్రమానూతన్త యత్పరాణమ్ । అగ్నిమాతాతస్మాదేన-  
 సః । అతిక్రామామిదుర్జిత యదేనః । జహామిర్జిత్రం పరమే సధ-  
 స్థే ॥ యత్రాయన్తి సుకృతౌ నాపీ దుష్కృతః । తమారోహామి  
 సుకృతాన్నులోకమ్ । త్రితేదేవా అమృతైతదేనః । త్రితన్త-  
 తన్తన్తస్యేషు మామృతైః । తతోమా యద్ది కిచ్ఛదాన్తశే । అగ్ని-  
 మాతాతస్మాదేనసః ॥ ౧౨౦ ॥ గార్ హవత్యోక్రముఞ్చతు । దు-  
 ర్జితాయానిచక్రమ । కరోతుమామనేనసమ్ । దివిజాతాల్పుజా-  
 తాః । యాజాతా ఓషధీభ్యః । అహోయాఅగ్నిజాతః । తానశ్శు-  
 ధన్తుశుధన్వీః । యదాప్తోనక్త న్దుర్జితఞ్చరామ । యద్వాదివా  
 నూతన్తయత్పరాణమ్ । హిరణ్యవద్రాస్తత ఉత్పనీత నః । ఇమ-  
 మ్మే వరుణ తత్త్వాయామి । త్వన్నోఅగ్నే స త్వన్నోఅగ్నే । త్వమగ్నే  
 అయాసి ॥ ౧౨౧ ॥ అనేనసమష్టివద్యాగ్గం సతి పరాశసా ౨౨న్త-  
 శే ॥ అగ్నిమాతా తస్మాదేనసః పునీత వస్త్రీణి చ ॥ ౧౨ ॥

యదేవా గార్ హవత్యో యద్దస్తా భ్యాం

యన్తయి మాతా యదాపివేష యద్దన్తర్జితయదా-

శసా౨తి క్రామామి త్రితే దేవా దివిజాతాల్పుజాతా యదాప  
 ఇమమ్మేవరుణ తత్త్వా యామి త్వన్నో అగ్నే స త్వన్నో అగ్నే త్వ-  
 మగ్నే అయాసి ॥

యత్తేగ్రావ్ణా చిచ్ఛిదుస్సమరాజా । ప్రియాణ్య  
 క్కాని స్వధితా వయాగ్ంషి । తథస్థథాన్వజ్యేనాత వర్ధయస్వ ।  
 అనాగస్తా అధమిథ్సజ్జయేమ । యత్తేగ్రావాబాహుమ్యతొ అ-  
 చుచ్యపుః । సదోయత్తే దుద్దుహుర్దక్షణేన । తత్త ఆప్యాయతాస్తత్తే ।  
 నిప్తాయతా నైవ సోమ । యత్తే త్వచ మ్బిభిదుర్యచ్చ యోనిమ్ ।  
 యదాస్థానాత్పిచ్యుతొ వేనస్తి త్తనా ॥ ౧౨౨ ॥ త్వయా తథో-  
 మ గుప్తమస్తు నః । నా నస్సన్ధా సత్పరమే వ్యోమకా ।  
 అహచ్చరీరం పయసా సమేత్య । అన్యోన్యో భవతి వర్ణో  
 అస్య । త స్తీన్వయముపహుతాస్తవ స్తః । అనోభజ సదసి  
 విశ్వయాపే । నృచక్షుసోమ ఉత శుశ్రుగస్తు । మానో విహస్తి-  
 ద్గిర ఆవృణానః । అనాగాస్తనుమా వావృధానః । ఆ నో రూపవ-  
 హతు జాయమానః ॥ ౧౨౩ ॥ ఉప మ్నర నిజహోవ్యుతేన ।  
 ప్రియాణ్యక్కాని తవ వర్ధయస్తీ । తస్మై తేసోమ నమ ఇద్వమ-  
 ట్పు । ఉప మా రాజన్ ధుక్త తేహ్వయస్వ । సం ప్రాణాపానా-  
 భ్యాగ్ం సము చక్షుమా త్వమ్ । సగ్ం శ్రోత్రేణ గచ్ఛస్వసామ  
 రాజా । యత్త ఆస్థితగ్ం శము త త్రై అస్తు । జానీతాన్నస్సర్థమ-  
 నే పథీనామ్ । ఏత జ్ఞానీతాత్పరమే వ్యోమకా । వృకాస్సధన్ధా  
 విదరూపమస్య ॥ ౧౨౪ ॥ యదా గచ్ఛాత్పథిభిదేవయా-  
 నైః । ఇష్టాపూతే కృణుతాదావిరస్తే । అరిష్టో రాజన్నగదాప-  
 రేహి । నమస్తే అస్తు చక్షుసే రఘూయాతే । నాకమారోహ స్తహ

యజమానేన । సూర్య జ్ఞచృతాత్పరమేహ్యమౌ ॥ అభాద్యే-  
 వస్సవితా వన్యోను సః । ఇదానీమహ్న ఉత్తవాన్యోస్సఖిః । వి-  
 యో రత్నా భజతి మానవేభ్యః । శ్రేష్ఠస్త్రి అత్ర ద్రవిణయ-  
 త్థా దధత్ ॥ ఉపనో మిత్రావరుణావిహవతమ్ । అన్వాదీభ్య-  
 త్థామిహ సస్సఖాయా । అదిత్యానాం ప్రసీతిర్ హేతిః । ఉగ్రాశ్చ-  
 తాపాష్టా ఘవిష్టా పరిణా నృణాం ॥ ఆ ప్యాయస్వ సన్తే ॥ ౧౨౧ ॥

తనూజాయమానోఽస్యదధత్పశ్చ చ ॥ ౧౩ ॥

యద్దిదీప్ష్వ మనసా యచ్చవైచా । యద్వా ప్రాదైశ్చ-  
 ఖ్విష్టా యచ్చశ్రోత్రేణ । యద్రేతసా మిధుననాప్యత్తనా ।  
 అద్యోభ్యల్లోకా దధిరే తేజ ఇన్ద్రియమ్ । శుక్రాదీహ్మయై త-  
 పసా విమోచనీః । ఆపా విమోక్తీర్ముగ్ధై తేజ ఇన్ద్రియమ్ ।  
 యద్వచా సామ్నా యజమా । పశూనాశ్చర్షన్ హవిషా దిదీప్ష్వే ।  
 యచ్చన్దోభిరోషధీభిర్వనస్పతే । అద్యోభ్యల్లోకా దధిరే తేజ  
 ఇన్ద్రియమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ శుక్రాదీహ్మయై తపసా విమోచనీః ।  
 ఆపా విమోక్తీర్ముగ్ధై తేజ ఇన్ద్రియమ్ । యేన బ్రహ్మ యేన ఖత్రి-  
 మ్ । యేనేన్ద్రాగ్ని ప్రజాపతిసామో వరుణోయేన రాజా । వి-  
 శ్వే దేవా ఋషయో యేన ప్రాణాః । అద్యోభ్యల్లోకాదధిరే తేజ ఇ-  
 న్ద్రియమ్ । శుక్రాదీహ్మయై తపసా విమోచనీః । ఆపా విమోక్తీ-  
 ర్ముగ్ధై తేజ ఇన్ద్రియమ్ । అపాం పుష్పమస్యావధీనాగ్ం రసః ।  
 సోమస్య ప్రియన్ధామ ॥ ౧౨౭ ॥ అగ్నేః ప్రియతమగ్ం హ-  
 విస్సాహా । అపాం పుష్పమస్యావధీనాగ్ం రసః । సోమస్యప్రి-

యథామ । ఇద్ధిస్య ప్రియతమగ్ం హవిస్సాహః । అసాంపు-  
ష్పమసాహవధీనాగ్ం రసః । సోమస్య ప్రియథామ । విశ్వేషా-  
దేవానాం ప్రియతమగ్ం హవిస్సాహః । వయగ్ం సోమప్రతేత-  
వ । మనస్తనూముషిప్రతః । ప్రజావన్తో అశీమహి ॥ ౧౨ ॥  
దేవేభ్యః పితృభ్యస్సాహః । సోమ్యేభ్యః పితృభ్యస్సాహః । క్ష-  
వ్యేభ్యః పితృభ్యస్సాహః । దేవాస ఇహమాదయధ్వమ్ । సోమ్యా-  
స ఇహ మాదయధ్వమ్ । కవ్యాస ఇహ మాదయధ్వమ్ । అనన్తరితాః  
పితరస్సోమ్యాస్సోమపీథాత్ । అపైతుమృత్యుర్తమృత స్మ ఆగః ।  
వైవస్వతో నో అభయభృణోతు । పుణావన్తస్పతేరివ ॥ ౧౩ ॥  
అభి నశ్శీయతాగ్ం రయః । సచతా న్నశ్శచీపతిః । కరమ్మృత్యోఽల-  
ను వరేహి వథామ్ । యస్తస్య ఇతరో దెవయానాత్ । చక్షుష్వతే  
శృణ్వతే తే బ్రహ్మి । మానః ప్రజాగ్ం రీరిహో మోత వీరాః । ఇద-  
మూను శ్రేయోవసానమాగన్మ । యద్దోజిద్ధన్తజిదశ్వజిద్యత్ । పుర్ణ-  
వన్తస్పతేరివ । అభి నశ్శీయతాగ్ం రయః । సచతా న్నశ్శచీపతిః ॥ ౧౩ ॥

వన్తస్పతావద్యో లోకా దధిరై తేజ ఇన్ద్రియ న్ధామాశీమహీ-  
వాభినశ్శీయతాగ్ం రయిరేశః ॥ ౧౪ ॥

సర్వాన్ యద్విష్ణుణ్ణైవ వివైయాః పురస్తాద్దేవా దేవేషు పరి-  
స్తోణీత సఖేద యదస్య హరేఽనాగస ఉదన్తాంఘ్రి ద్భిష్టా ప్ర-  
తిష్ఠా యద్దేవా యత్రై గ్రావ్ణా యద్దిశీభే చతుర్దశ ॥ ౧౪ ॥

సర్వాన్భూతిమైవ యామైవాఘ్నాహుతి వ్యతాసాః  
 పణావల్కలస్సోమ్యానామస్మి యశ్చైగ్నే యో నో జ్యోగీవాః  
 కరోరజాః ప్రతేమహే బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠా గౌహపత్యప్రిగ్ంతదు త్త  
 రశతమ్ || ౧౩౦ || సర్వాఞ్చవీవతిః || హరిఃఓమ్ || శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

### అష్టమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || సాబ్జిహాజ్యేష్ఠ్యా యజతే | ఇమాజ్జనతాగ్ం  
 సజ్గృహ్సీతి | ద్వాదశారత్నీ రశనా భవతి | ద్వాదశ మాసాస్స  
 వధ్వరః | సవధ్వరమైవావరుణే | మాజ్జీ భవతి | ఊర్గ్వ ముజ్జాః  
 ఊర్జమైవావరుణే | చిత్రా సఖత్ర మ్భవతి | చిత్ర వా ఏతత్కమ  
 || ౧ || యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై | పుణ్యనామ దేవయజనమధ్యవస్యతి |  
 పుణ్యమేవ తేనక్తీ ర్థమభిజయతి | అపదాతీన్పుత్విజస్సమాపమా  
 న్యాసుబ్రహ్మణ్యాః | సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై | కేశశ్శ్లో  
 మ్రువవతే | నఖాని నికృంతతే | దతో భావతే | స్నాతి | అహత  
 వాస్తవః పరిధతే | పాశ్మనోపమాత్యై | వాచ య్యోత్వోపవసతి |  
 సువర్గస్య లోకస్య గుప్త్యై | రాత్రిజ్ఞాగరయంత అవతే | సువర్గస్య  
 లోకస్య సమప్త్యై || ౨ || కర్మధత్తైవజ్జాచ || ౧ ||

చతుష్టయ్య ఆపో భవన్తి | చతుశ్శపోవా అశ్వః ప్రాణా  
 వ్రత్యస్సమృద్ధ్యై | తా దిగ్భ్యస్సమాభృతా భవన్తి | ద్విఖి వా  
 ఆపః | అన్నవా ఆపః | అద్యో వా అన్న జ్ఞాయతే | యదై-

సర్వాన్భూతిమైవ యామైవాఘ్నాహుతి వ్యతాసాః  
 పణావల్కలస్సోమ్యానామస్మి యశ్చైగ్నే యో నో జ్యోగీవాః  
 కరోరజాః ప్రతేమహే బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠా గౌహపత్యప్రిగ్ంతదు త్త  
 రశతమ్ || ౧౩౦ || సర్వాఞ్చవీవతిః || హరిఃఓమ్ || శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

### అష్టమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || సాబ్జిహాజ్యేష్ఠ్యా యజతే | ఇమాజ్జనతాగ్ం  
 సజ్గృహ్సీతి | ద్వాదశారత్నీ రశనా భవతి | ద్వాదశ మాసాస్స  
 వధ్వరః | సవధ్వరమైవావరుణే | మాజ్జీ భవతి | ఊర్గ్వ ముజ్జాః  
 ఊర్జమైవావరుణే | చిత్రా సఖత్ర మ్భవతి | చిత్ర వా ఏతత్కమ  
 || ౧ || యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై | పుణ్యనామ దేవయజనమధ్యవస్యతి |  
 పుణ్యమేవ తేనక్తీ ర్థమభిజయతి | అపదాతీన్పుత్విజస్సమాపమా  
 న్యాసుబ్రహ్మణ్యాః | సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై | కేశశ్శ్లో  
 మ్రువవతే | నఖాని నికృంతతే | దతో భావతే | స్నాతి | అహత  
 వాస్తవః పరిధతే | పాశ్మనోపమాత్యై | వాచ య్యోత్వోపవసతి |  
 సువర్గస్య లోకస్య గుప్త్యై | రాత్రిజ్ఞాగరయంత అవతే | సువర్గస్య  
 లోకస్య సమప్త్యై || ౨ || కర్మధత్తైవజ్జాచ || ౧ ||

చతుష్టయ్య ఆపో భవన్తి | చతుశ్శపోవా అశ్వః ప్రాణా  
 వ్రత్యస్సమృద్ధ్యై | తా దిగ్భ్యస్సమాభృతా భవన్తి | ద్విఖి వా  
 ఆపః | అన్నవా ఆపః | అద్యో వా అన్న జ్ఞాయతే | యదై-



వాదోభ్యున్నాన్మజ్జాయతే । తదవరుణై । తాసు బ్రహ్మాదనం పచతి ।  
 శేత ప్రవ తద్దధాతి ॥ 3 ॥ చతుశ్శరావో భవతి । ద్విభ్యై-  
 వ ప్రతితిష్ఠతి । ఉభయతో దుక్కౌ భవతః । ఉభయత ప్రవాస్మిను-  
 చ న్దధాతి । ఉద్ధరతి శృతత్వాయ । సర్విహ్వస్థవతి మేధ్య-  
 త్వాయ । చత్వారి అర్షేయాః ప్రాక్షన్తి । ద్విశామైవ జ్యోతి-  
 షి జహోతి । చత్వారిహిరణ్యాని దదాతి । ద్విశామైవ జ్యోతి-  
 గ్గంష్యవరుణై ॥ ౪ ॥ యదాభ్యముచ్చిష్యతే । తస్మిన్రశనా-  
 న్యునత్తి । ప్రజాపతిర్వా ఓదనః । రేత ఆజ్యమ్ । యదాశ్వేర-  
 శనాన్యనత్తి । ప్రజాపతిమైవ రేతసా సమధాన్యతి । ధర్మమ-  
 యారశనా భవతి । బ్రహు వా ప్రవ కుచరౌ మేధ్యముపగచ్ఛతి । యద-  
 శ్వః । ప్రవిత్రివేదర్భాః ॥ ౫ ॥ యద్ధర్మమయీ రశనా భవతి । పునా-  
 త్యైవైసమ్ । పూతమేన మేధ్యమాలభతే । అశ్వస్య వా అలభస్య  
 మహిమోదక్రామత్ । స మహర్త్విజః ప్రావిశత్ । తన్నహ-  
 ర్త్విజా మహర్త్విజా క్త్వమ్ । యన్నహర్త్విజః ప్రాక్షన్తి । మ-  
 హిమాసమైవాస్మిన్తద్దధతి । అశ్వస్య వా అలభస్య రేత ఉదక్రా-  
 మత్ । తద్ధువణ్ణాగ్ం హిరణ్యమభవత్ । యద్ధువణ్ణాగ్ం హి-  
 రణ్య న్దదాతి । రేత ప్రవ తద్దధాతి । ఓదన దదాతి । రేతో వా ఓ-  
 దనః । రేతో హిరణ్యమ్ । రేత సై వాస్మిన్రేతో దధాతి ॥ ౬ ॥

దధాతి రునై దర్భా అభవత్క్షత్తు ॥ ౭ ॥

యోవైబ్రహ్మణ దేవేభ్యః ప్రజాపతయే ప్రతిప్రొచ్యాత్వ  
 మేధ్య మ్భదాతి । ఆ దైవకౌభ్యో వృక్ష్యతే । పాపేయాన్భవ-

తి । యః ప్రతిప్రాచ్య । స దేవతాభ్య ఆపృశ్యతే । వసీయాస్భా-  
 వతి । యదాహ । బ్రహ్మన్నత్వ మ్మేధ్య మ్భుధ్వామి దైవేధ్యః  
 ప్రజాపతయే తేన రాధ్యాసమితి । బ్రహ్మ వై బ్రహ్మ । బ్రహ్మణ ప్ర-  
 వ దైవేధ్యః ప్రజాపతయే ప్రతిప్రాచ్యాత్వ మ్మేధ్య మ్భుధ్వాతి ॥ 2 ॥  
 స దేవతాభ్య ఆపృశ్యతే । వసీయాస్భావతి । దైవస్య త్వాస-  
 వితుః ప్రసవ ఇతి రక్షనామాదత్తై ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామి-  
 త్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యా ఆస్తామ్ । పూష్ణా హ-  
 స్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై । వ్యృద్ధ వా ఏతద్వృజ్ఞస్య । యదయ-  
 జామీణ క్రియతే । ఇమామగృభప్రశనామృతస్యైత్యధివదతియ-  
 జామీణ్యై । యజ్ఞస్య సమృద్ధ్యై ॥ ౩ ॥ తదాహుః । ద్వా-  
 దశారత్నై రక్షనా కర్తవ్యా 3 త్రయోదశారత్నై 3 రితి । ఋషభో  
 వా ఏష ఋతూనామ్ । యథ్నవధ్నరః । తస్యత్రయోదశో మాసో  
 విష్టవమ్ । ఋషభ ఏష యజ్ఞానామ్ । యదశ్వమేధః । యథా వా  
 ఋషభస్య విష్టవమ్ । ఏవమేతస్య విష్టవమ్ । త్రయోదశమరత్నై-  
 గ్ం రక్షనాయాముపాదధాతి ॥ ౪ ॥ యథర్షభస్య విష్టవగ్ం  
 సగ్ంస్పర్శోతి । తాదృగైవ తత్ । పూర్వ ఆయుషి విదధేషు క్షవ్య-  
 త్యాహ । ఆయురైవా స్తీనధాతి । తయా దేవాస్సుతమా బభూ-  
 వురిత్యాహ । భూతిమేవోపావర్తతే । ఋతస్య సామన్ధ్నరమా-  
 రప్తస్తీత్యాహ । సత్య వా ఋతమ్ । సత్యేనైవైషమృతేనారభతే ।  
 అభిధా ఆసీత్యాహ ॥ ౧౦ ॥ తస్మాదశ్వమేధయాజీ సర్వాణి భూ-  
 తాన్ప్రభివతి । భువనమసీత్యాహ । భూమానమేవోపేతి । య .

న్తాఽసీత్యాహ । యన్తారమైవైన జ్యురోతి । ధర్తాఽసీత్యాహ । ధ.  
 తాఽరమైవైన జ్యురోతి । సాఽగ్ని వేత్వానరమిత్యాహ । అగ్ని  
 వైవైన వేత్వానరజహాతి । సప్రథనమిత్యాహ ॥ ౧౧ ॥ ప్ర-  
 జయైవైనం ప్రశుభిః ప్రథయతి । న్వాహాకృత ఇత్యాహ । హామ  
 ప్రవాసైవమః । ప్రతివ్యామిత్యాహ । అస్యామైవైవైవం ప్రతిష్ఠాప-  
 యతి । యన్తా రాడ్యన్తాఽసి యమనో ధర్తాఽసీధరుణ ఇత్యాహ ।  
 రూపమైవాస్యైతన్న హిమాన వ్యాచప్తై । కృష్యైత్వాప్తేమా-  
 య త్వా రయ్యై త్వా పోషాయ త్వైత్యాహ । అశిషమైవై తా  
 మాశాస్తీ । స్వగా త్వా దైవేభ్య ఇత్యాహ । దైవేభ్య ఏవైనగ్ం  
 స్వగా కరోతి । న్వాహ త్వా ప్రజాపతయ ఇత్యాహ । ప్రాజాపత్యో  
 వా అశ్వః । యస్యా ఏవ దైవతాయా ఆల్పభ్యతే । తయైవైనగ్ం  
 సమర్థయతి ॥ ౧౨ ॥ బధ్నాతి సమృద్ధ్యా ఉపాదధాత్వసీత్యాహ  
 సప్రథనమిత్యాహ దైవేభ్య ఇత్యాహ పశ్చ చ ॥ ౩ ॥

యః పితరన్తజాయాపుత్రః । సపుతస్తాన్నయతి । యోమూ-  
 తురన్తజాయాపుత్రః । సప్తశ్చాన్నయతి । విష్యచ్ఛమైవాస్మాత్సా-  
 ప్లాన వివృహతః । యో అర్వన్త జ్ఞానూగ్ంసతి తమభ్యమితి  
 వరుణ ఇతి శ్వాన శ్చతుర్భుం వ్రసాతి । పరోమర్తః పరశ్శ్వేతి శున-  
 శ్చతుర్భుస్య వ్రహన్తి । శ్వేన వై పాప్నా భ్రాతృవ్యః । పాప్నానమై-  
 వాస్య భ్రాతృవ్యగ్ం హన్తి । సైధ్రీకం మ్ముసల మృవతి ॥ ౧౩ ॥  
 కర్మ కర్మైవాస్మై సాధయతి । ప్రాగ్ంశ్చ లెయో హన్తి । పుగ్ం-  
 శ్చల్వావైదైవాశ్శుచ స్వదధుః । శుచైవాస్య శుచగ్ం హన్తి ।

పాపానా వీరమీఘతీత్యాహుః । యోఽశ్వమేధేన యజత ఇతి ।  
 అశ్వస్యాధస్తదముపాస్యతి । వజ్రే వా అశ్వః ప్రాజాపత్యః । వజ్రే-  
 జైవ పాపాన మ్భూతృవ్యమవ క్రామతి । ద్భుజాపస్తావయతి  
 ॥ ౧౮ ॥ పాపానమేవాస్తాచ్చమలమవస్తావయతి । ఐక్షిక ఉదూ-  
 హణాభవతి । ఆయుర్వా ఇషీకాః । ఆయురేవాస్మిన్దధతి । అమృతవా  
 ఇషీకాః । అమృతమేవాస్మిన్దధతి । వైతస్థాఖోపసమ్బద్ధాభవతి । అపు-  
 యోనిర్వా అశ్వః । అపుజా వేతసః । స్వాదేవైవ యోనేర్నిమి-  
 మాతే । పురస్తాత్ప్రత్యక్షమభ్యుదూహతి । పురస్తాదేవాస్మిన్ప్రతి-  
 చ్యమృతస్తథాతి । అహ ఇచ్చ త్వ ఇచ్చ వృత్రహన్నితి బ్రహ్మాయ-  
 మానస్య హ స్త జ్ఞుహాతి । బ్రహ్మజ్ఞతే ఏవ సస్తథాతి । అభిక్-  
 త్వస్త్రీభూరధజ్ఞన్నిత్యధ్వర్యుర్యమాన వాచయత్యభిజత్యై ॥ ౧౯ ॥

భవతి స్తావయతి మిమీతే పశ్య చ ॥ ౪ ॥

చత్వార ముత్విజసముఖన్ని । ఆభ్య ఏవైవ ఇత్రసృభ్యా  
 దిగ్భ్యోఽభి సమీరయన్తి । శతేన రాజపుత్రైస్సహధ్వయః । పు-  
 రస్తాత్ప్రత్యక్షమనప్రీప్సతి । అననాశ్వేన మేధ్యేనైష్ట్యా ।  
 అయగం రాజా వృత్ర వధ్యాదితి । రాజ్య వా అధ్వయః ।  
 ఖిత్తగం రాజపుత్రైః । రాజ్యేనైవాస్మిన్ప్రత స్థాతి । శతే-  
 నా రాజభిరుగ్రైష్టహ బ్రహ్మ ॥ ౧౬ ॥ ద్భుజత ఉద్రక్షి-  
 మనప్రీప్సతి । అననాశ్వేన మేధ్యేనైష్ట్యా । అయగం రాజా-  
 ప్రతిధ్వయేఽస్మితి । బల వై బ్రహ్మ । బలమరాజోగ్రః । బల-  
 నైవాస్మిన్ప్రత స్థాతి । శతేన సూతగ్రామణిభిస్సహ హణాతా ।

ప్రశ్నాత్పిశ్చిత్తనోఽస్తిభితి । అననాశ్వేన మధ్యేనైష్ట్యై ।  
 అయగ్ం రాజాఽన్వై విశః ॥ ౧౭ ॥ బహుగై బహ్వశ్చాయై బ-  
 హ్వజావికాయై । బహువీహీయవాయై బహుమావతిలాయై ।  
 బహుహీరణ్యాయై బహుహస్తికాయై । బహుదానపూరుషాయై ర-  
 యుమత్యైపుస్తీమత్యై । బహురాయస్సపాయై రాజాఽన్వీతి । భూ-  
 మా నై హోతా । భూమాసూతగ్రామణ్యః । భూమైవాస్తి-  
 న్భూమాన న్దధాతి । శతేనఖత్తసజ్గిహీతృభిస్సహోద్ధాతా । ఉ-  
 త్తరతా దక్షిణా తిష్ఠన్స్తిభితి ॥ ౧౮ ॥ అననాశ్వేన మధ్యే నైష్ట్యై ।  
 అయగ్ం రాజా సర్వమాయురైత్వితి । ఆయుర్వా ఉద్ధాతా ।  
 ఆయుఃఖ త్తసజ్గిహీతారః । ఆయుషైవాస్తిన్నాయుర్దధాతి ।  
 శతగ్ం శత మ్భవన్తి । శతాయుః పురుషశ్చతన్ద్రియః । ఆయు-  
 ష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి । చతుశ్శతా భవన్తి । చతస్రా దిశః ।  
 దిభ్యైవ పృథితిష్ఠతి ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మ విశ ఉఖత్తి దిశ వీశ జ్ఞా ॥ ౨౦ ॥

యథావై నావిహో గృహీతస్య స్కందతి । ఏవ వా ఏతద-  
 శ్వస్య స్కందతి । యన్నిక్తమనాలభముఘ్నజన్తి । యద్దో-  
 శ్చా అన్వాహ । సర్వహుతమైవైన జ్ఞురోత్యస్కందాయ । అ-  
 స్కన్నగ్ం హి తత్ । యద్ధుతస్య స్కందతి । సహస్రమన్వాహ ।  
 సహస్రసమ్మితస్సువగోఽలోకః । సువగఃస్య లోకస్యాభిజిత్యై ॥ ౨౦ ॥  
 యత్పరిమితా అనుభూయాత్ । పరిమితమవరున్ధిత । అపరిమితా  
 అన్వాహ । అపరిమితస్సువగోఽలోకః । సువగఃస్య లోకస్య  
 సమప్త్యై । స్తోక్యాజహోతి । యా ఏవ వషాఽయ ఆపః । తా అ-

వరున్ధ । అస్యాష్టహాతి । ఇయ వ్వా అస్మిన్దేవ శ్వావరః ॥ ౨౦ ॥  
 అస్యామైవై నాః ప్రతిపాకయతి । ఉవాచ హ ప్రజాపతిః । స్తాశ్వాసు  
 వా అహమశ్వమేధగ్ం సగ్ంసాపయూమి । కేన తతస్సగ్ంస్థితేన  
 చరామీతి । అగ్నయై స్వాహేత్యాహ । అగ్నయై వై న ఋహో-  
 తి । సామాయై స్వాహేత్యాహ । సామాయై వై న ఋహోతి । సవి-  
 త్రై స్వాహేత్యాహ । సవిత్రై వై న ఋహోతి ॥ ౨౧ ॥ సర-  
 స్వత్యై స్వాహేత్యాహ । సరస్వత్యై వై న ఋహోతి । పూష్ట-  
 స్వాహేత్యాహ । పూష్ట్యై వై న ఋహోతి । బృహస్పతయై స్వాహే-  
 త్యాహ । బృహస్పతయై వై న ఋహోతి । అపామ్నోదాయై స్వా-  
 హేత్యాహ । అపమ్నోదాయై వై న ఋహోతి । వాయవై స్వాహేత్యాహ ।  
 వాయవై వై న ఋహోతి ॥ ౨౨ ॥ మిత్రాయై స్వాహేత్యాహ ।  
 మిత్రాయై వై న ఋహోతి । వరుణాయై స్వాహేత్యాహ ।  
 వరుణాయై వై న ఋహోతి । ఏతాభ్యై వై న నేవతాభ్యాహ-  
 హోతి । దత దత సంసాద ఋహోతి । దశాక్షరా విరాట్ ।  
 అన్నవిరాట్ । విరాజై వాన్నాద్యమవరున్ధ । ప్రవాప్తహోస్తా-  
 కాచ్యవతే । యః పరాచీరాహుతీజ్ఞాహోతి । పునఃపునరభ్యావర్త-  
 ఋహోతి । అస్మిన్నైవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । ఏతాగ్ం హ వావసోశ్వ-  
 మేధస్య సగ్ంస్థితిమువాచాస్కన్దాయ । అస్కన్దగ్ం హి తత్ ।  
 యద్యజ్ఞస్య సగ్ంస్థితస్య స్కన్దతి ॥ ౨౩ ॥ అభిజిత్యై వై శ్వావరః పు-  
 విత్రై వై న ఋహోతి వాయవై వై న ఋహోతి చ్యవకైవత్పు ॥ ౨౪ ॥

ప్రజాపతయేత్వా జష్టం ప్రాప్తామితి పురస్తాత్ప్రత్య-  
 క్తివత్ప్రతిభి । ప్రజాపతిర్వై దేవానామన్నాదో వీర్యా-  
 వా । అన్నాద్యమైవాస్తివీర్య స్థధాతి । తస్మాదశ్వః పశూ-  
 నామన్నాదో వీర్యవత్తమః । ఇన్ద్రాగ్నిభ్యా స్తేవతి దక్షిణతః ।  
 ఇన్ద్రాగ్ని వై దేవానామోజిష్ఠో బలిష్ఠా । ఓష ప్రవాస్మిన్మృత-  
 స్థధాతి । తస్మాదశ్వః పశూనామోజిష్ఠో బలిష్ఠః । వాయవై తేవతి  
 ప్రశాన్త । వాయుర్వైదేవానామూశుస్సారసారితమః ॥ ౨౧ ॥  
 జవమైనాస్మిన్మృతస్థధాతి । తస్మాదశ్వః పశూనామూశుస్సారసారి-  
 తమః । విశ్వేభ్యస్తావై దైవేభ్య ఇత్యుత్తరతః । విశ్వే వై దేవా దై-  
 వానా యశస్వితమాః । యశ ప్రవాస్మిన్మృతస్థధాతి । తస్మాదశ్వః  
 పశూనా యశస్వితమః । దైవేభ్యస్వైత్వ్యధస్తాత్ । దేవా వై  
 దేవానామపచితతమాః । అపచితిమైవాస్మిన్మృతస్థధాతి । తస్మాదశ్వః  
 పశూనామపచితతమః ॥ ౨౨ ॥ సర్వేభ్యస్తావై దైవేభ్య ఇత్యు-  
 త్తరస్తాత్ । సర్వే వై దేవా స్విషిమాన్ హర్షస్విః । త్వషిమై-  
 వాస్మిన్ హరో దధాతి । తస్మాదశ్వః పశూనా స్విషిమాన్ హర్షస్వి-  
 తమః । దివే త్వాన్ సర్విషాయ త్వా పృథివ్యై త్వేత్యాహ । ప్రభ్య ప్ర-  
 వైస స్తోకేభ్యః ప్రాప్తి । సతే త్వాన్ సతేత్వాన్ దభ్యస్తావపథి-  
 భ్యస్తావై విశ్వేభ్యస్తావై భూతేభ్య ఇత్యాహ । తస్మాదశ్వమేధ-  
 యాజినగ్ం సర్వాణి భూతాన్యపజీవన్తి । బ్రహ్మవాదినో వద-  
 న్తి । యత్ప్రజాపత్యోశ్వః । అత్త కస్మాదేనమన్యాభ్యా దైవతా-  
 భ్యాపి ప్రాప్తితి । అశ్వే వై సర్వా దైవతా అన్వాయతాః । త-

యద్విశ్వేభ్యస్తాన్ భూతేభ్య ఇతి ప్రోక్షతి । దైవతా వవాస్మిన్న-  
 న్వాయాతయతి । తస్మాదత్వై సర్వా దైవతా అన్వాయతాః ॥ ౨౭ ॥  
 సారసారిశమోచితతమః ప్రాజాపత్యోఽశ్వః షష్ఠ చ ॥ ౨ ॥

యథావై చావిషా గృహీతస్య స్కందతి । ఏవ వా ఏతద-  
 శ్వస్య స్కందతి । యతోప్రోక్షతమనాలభముభ్యుజన్తి । యద-  
 శ్వచరితాని జహోతి । సర్వహుతమైవై న జ్ఞాతోత్యస్కందాయ ।  
 అస్కన్నగ్ం హి తత్ । యద్ధుతస్య స్కందతి । కుక్షారాయ  
 స్వాహాబృతాయ స్వాహాత్యాహ । ఏతాని వా అశ్వచరితాని ।  
 చరితై రైవై నగ్ం సమర్థయతి ॥ ౨౮ ॥ తదాహుః । అ-  
 నాహుతయో వా అశ్వచరితాని । నేతా హోత్రవ్యా ఇతి । అథో-  
 భిర్వాహుః । హోత్రవ్యా ఏవ । అత్ర వావై న వీద్యావశ్య-  
 మైధగ్ం సగ్ంస్థాపయతి । యదశ్వచరితాని జహోతి । తస్మాద్ధో-  
 త్రవ్యా ఇతి । బహిధా వా ఏనమైతదాయతనాద్దధాతి । భ్రాతృ-  
 వ్యమస్థే జనయతి ॥ ౨౯ ॥ యస్యానాయత్తనేఽవ్యక్తాగ్ని-  
 రాహుతిజ్జహోతి । సావిత్రియా ఇష్ట్యాః పురస్తాన్విష్టకృతః ।  
 ఆహవనీయేఽశ్వచరితాని జహోతి । ఆయతన ఏవాస్యాహుతిజ్జ-  
 హోతి । నాస్తే భ్రాతృవ్య జ్ఞనయతి । తదాహుః । యజ్ఞ-  
 ముఖే యజ్ఞముఖే హోత్రవ్యాః । యజ్ఞస్య క్వేష్టే । సువగ-  
 స్య లోకస్యానుఖ్యాత్యా ఇతి । అథో భిర్వాహుః ॥ ౩౦ ॥  
 యద్యజ్ఞముఖే యజ్ఞముఖే జహుయాత్ । ప్రశుభిర్యజమాన్ వ్యర్థ-  
 యేత్ । అవ సువర్గాల్లోకాత్పద్యత । పాపీయాన్ధ్వానితి । ప్రకృజ్ఞే-



వ హోత॑వ్యాః । నయ॑జమా॒నం ప్రశు॑భి॒ర్వ్యర్థ॑యతి । అభి॑ సు॒వగ॑-  
 త్తో॑క జ్ఞా॒యతి । న పా॑పీయాన్భ॒వతి । అష్టా॑చ॒త్వారి॑గ్గం॒తత॑మశ్వ-  
 యాపా॑సి జ॒హోతి । అష్టా॑చ॒త్వారి॑గ్గం॒తద॑బ్ర॒హ్మ జగతి॑ । జాగ్ర॑తోఽ-  
 శ్వః ప్రా॒జాపత్య॑స్సమృద్ధ్యై । ఏక॑మతిరిక్తజ్ఞు॒హోతి । తస్మా॑-  
 దేకః ప్ర॒జాప్యర్థ॑కః ॥ 30 ॥

అ॒థా॒యతి॑ జన॒యతి॑ ఖల్వా॒హుజ॑గతి॒ త్రిణి॑ చ ॥ ౮ ॥

వి॒భూతా॑త్రా ప్ర॒భూః పి॒తేత్యా॑హ । ఇ॒య వై మా॑లా ।  
 అ॒సా పి॒తా । అ॒భ్యామి॒వై నం పరి॑దదాతి । అశ్వ॑స్తి హ॒యోనీ॑-  
 త్యా॑హ । శాస్త్య॑వై నమైతత్ । తస్మా॑చ్ఛిష్టాః ప్ర॒జా జాయ॑ంతే ।  
 అ॒త్యోనీ॑త్యా॑హ । తస్మా॑దశ్వస్స॒ర్వాస్త॒కూన॑త్యేతి । తస్మా॑ద-  
 శ్వస్స॒ర్వేషాం పశూ॑నాగ్గం త్రై॒వ్య జ్ఞచ్ఛతి॑ ॥ 3౧ ॥ ప్ర॒య-  
 తత్రై॒వ్యమా॑హ్నోతి । య ఏ॒వ వేద॑ । నరో॑స్య॒ర్వాఽస్తి సప్తి॑-  
 రసి॒ వాఙ్మనీ॑త్యా॑హ । యావ॑మి॒వాస్యై॒తస్సహి॑మాన॒స్త్వాచ॑ష్టై ।  
 యయు॑నామా ౭నీ॒త్యా॑హ । ఏ॒తద్వా అశ్వ॑స్య ప్రి॒య స్నామ॑-  
 థే॒యమ్ । ప్రి॒యేణై॒వై న స్నామ॑థే॒యేనాభి॑వదతి । తస్మా॑ద-  
 ప్యా॒ద్వి॒త్రో స॒గ్గత్య॑ । నామ్నా॑ చే॒ద్ధ్వయే॑తే । వి॒త్రమై॑వ భ॒వతః ॥ 32 ॥  
 అ॒దిత్యా॑నాం ప॒త్వాఽన్వి॑హీత్యా॑హ । అ॒దిత్యా॑నై॒వై న జ్ఞమ॑యతి ।  
 అ॒గ్నయై॑ సా॒వహః సా॒వహ్నాగ్ని॑భ్యాముతి పూ॒ర్వహో॑మా-  
 జ్ఞా॒హోతి । పూ॒ర్వ ఏ॒వ ద్వి॒షన్త॑ మ్భా॒తృవ్య॑మతి క్రా॒మతి ।  
 భూ॑రసి భువే త్వా భ॒వ్యాయ॑ త్వా భవి॒వ్యతే॑ త్వే॒త్యుభ॑స్సుతి స  
 వ॒హత్యా॑య । దే॒వా ఆశా॑సాలా ఏ॒త నై॒వేభ్యో॑శ్వ మ్మే॒ధాయ॑

ప్రాప్తానాం శ్లోకాయతేత్యాహ । తతః పతన్త్య రాజపుత్రా దేవా  
 లశాపాలాః । తేభ్యస్తవైశ్చ పరిదదాతి । క్షత్వనో వా లక్ష్మః ప్ర-  
 ముక్తః పరాం పరవత్త జన్తోః । ఇహ ధృతిస్సాన్వితాహ విధృతిస్సాన్వ-  
 తాహ రన్తిస్సాన్వితాహ రమతిస్సాన్వితా చత్వము ప్తః స-  
 హాతి ॥ 3౪ ॥ ఏతా వా లక్ష్మస్య బంధనమ్ । తాభిరైవై-  
 మృధ్నాతి । తస్మాదశ్వః ప్రముక్తో బంధనమాగచ్ఛతి । తస్మాదశ్వః  
 ప్రముక్తో బంధన స్సజహాతి । రాష్ట్రే వా లక్ష్మమేధః । రాష్ట్రే  
 ఖలు వా ఏతే వ్యా యచ్ఛన్తే । యేశ్వ మ్మేధ్యత్వం రక్షన్తి । తే-  
 మా య ఉదృచ్ఛ జచ్ఛన్తి । రాష్ట్రేదేవ తే రాష్ట్రే జచ్ఛన్తి ।  
 లభయ ఉదృచ్ఛ స్మ గచ్ఛన్తి ॥ 3౫ ॥ రాష్ట్రేదేవ తే వ్యవచ్ఛి-  
 ద్యన్తే । పరా వా ఏష సిచ్యతే । యోబలశ్వమేధేన యజతే ।  
 యదమిత్రా లక్ష్మ వీన్దరః । హస్యేతాస్య యజ్ఞః । చతు-  
 శ్చతారక్షన్తి । యజ్ఞస్యాహుతాయ । అథాన్యమూనీయ ప్రాప్తే-  
 యుః । సైవ తతః ప్రాయశ్చిత్తిః ॥ 3౬ ॥

గచ్ఛతి భవతః ప్తః సహాతి న గచ్ఛన్తి నవ చ ॥ ౩౪ ॥

ప్రజాపతిరకామయతాశ్వమేధేన యజైయేతి । స తపోత-  
 వ్యత । తస్య తేజానస్య । సప్తాత్మనో దేవతా ఉదక్రామః ।  
 సా దీక్షాభవత్ । స ఏతాని వైశ్వదేవాన్యవశ్యత్ । తాన్యజ-  
 హాత్ । తైర్వై స దీక్షామవారుణ । యదై వైశ్వదేవాని జహా-  
 తి । దీక్షామైవ తైర్యజమానోఽవరుణే ॥ 3౭ ॥ సప్తజహా-  
 తి । సప్త హి తా దేవతా ఉదక్రామః । అన్వహ ఖుహాతి ।

అన్వహమివ దీక్షామవరున్ధ । త్రిణి వైశ్వదేవాని జహోతి । చ-  
 త్వార్యద్యహాణి । సప్త పంచద్యన్త । సప్త వైశీర్ష్యాః  
 ప్రాణాః । ప్రాణా దీక్షా । ప్రాణైరైవ ప్రాణాన్దీక్షామవరు-  
 న్ధ ॥ ౩౮ ॥ ఏకవింశతిం వైశ్వదేవాని జహోతి । ఏకవి-  
 గ్శతిర్వై దేవలోకాః । ద్వాదశ మాసాః పశ్చాత్తాపః । త్రయ-  
 ఇమ లోకాః । అసావాదిత్య ఏకవింశః । ఏష సువర్గో లోకః ।  
 తద్దైన్యం క్షత్రిమ్ । సా శ్రీః । తద్భిర్మస్య విష్టపమ్ । తథాన్-  
 రాజ్యముచ్యతే ॥ ౩౯ ॥ త్రిగ్వింశతమాద్యహాణి జహో-  
 తి । త్రిగ్వింశదక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజైవా-  
 న్నాద్యమవరున్ధ । త్రైధా విధిష్య దేవతాం జహోతి ।  
 త్ర్యావృతో వైదేవాః । త్ర్యావృత ఇమ లోకాః । ఏషాం లో-  
 కానామా ప్త్యై । ఏషాం లోకానాం శ్లష్ట్యై । అథ వా ఏతస్మాత్ప్రా-  
 ణాః క్రామన్తి ॥ ౪౦ ॥ యో దీక్షామతిరైచయతి । సప్తహం  
 ప్రచరన్తి । సప్త వైశీర్ష్యాః ప్రాణాః । ప్రాణా దీక్షా । ప్రా-  
 ణైరైవ ప్రాణాన్దీక్షామవరున్ధ । పూర్ణాహుతిముత్తమాం జ-  
 హోతి । సర్వం వై పూర్ణాహుతిః । సర్వమైవాహుతి । అథా  
 ఇయం వై పూర్ణాహుతిః । అస్యామైవ ప్రతిత్సతి ॥ ౪౧ ॥

రున్ధే ప్రాణాన్దీక్షామవరున్ధ ఉచ్యతేక్రామన్తి తిష్ఠతి ॥ ౪౦ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమైధమపృత । తగ్ం ప్రప్తం స క్షిప్తో-  
 దయచ్ఛత్ । తం వైశ్వదేవాన్వేదయచ్ఛత్ । యదైశ్వ-  
 దేవాని జహోతి యజ్ఞస్యాద్యతైస్త్వాన్వాహంఽఽధిమాధేతాయన్వా-

హః । స్వాహాఽధీతం మనస్తే స్వాహః । స్వాహా మనః ప్రజాపత  
యై స్వాహః । కాయ స్వాహా కస్తే స్వాహా కతమస్తే స్వాహాతి  
ప్రాజాపత్యై ముఖ్యై భవతః । ప్రజాపతిముఖాభిరైవైనం దైవతా  
భిరుద్యచ్ఛతే ॥ ౪౨ ॥ అదిత్యై స్వాహాఽదిత్యై మహ్యై స్వాహాఽది  
త్యై సుమృద్ధికాయై స్వాహేత్యాహ । ఇయం వా అదితిః । అస్యా  
వైవైనం ప్రతిష్ఠాయోద్యచ్ఛతే । సరస్వత్యై స్వాహా సరస్వ  
త్యై బృహత్యై స్వాహా సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహేత్యా  
హ । వాగైవ సరస్వతీ । వాచైవైవైనముద్యచ్ఛతే । పూష్టే స్వా  
హా పూష్టే ప్రప్రథాయ స్వాహా పూష్టే నరసింహాయ స్వాహే  
త్యాహ । ప్రశవో వై పూషా । ప్రశుభిరైవైనముద్యచ్ఛతే । త్వ  
ష్టే స్వాహా త్వష్టే తురీషాయ స్వాహా త్వష్టే పురుషా  
షాయ స్వాహేత్యాహ । త్వష్టా వై చక్షూనాం మిథునానాగ్ం  
రూప్కృత్ । రూపమైవ ప్రశుమ దధాతి । అథో రూపైరైవైనము  
ద్యచ్ఛతే । విష్ణవై స్వాహా విష్ణవే నిఖర్మషాయ స్వాహా విష్ణవే  
నిభూషాయ స్వాహేత్యాహ । యజ్ఞో వై విష్ణుః । యజ్ఞాయైవైవై  
ముద్యచ్ఛతే । పూర్ణాహుతిముత్తమాం జహేనాతి । ప్రత్యుత్త్యై  
పయత్యాయ ॥ ౪౩ ॥

యచ్ఛతే పురుషాషాయ స్వాహేత్యాహః ష్టా చ ॥ ౧౧ ॥

పావిత్రమష్టాకపాలం ప్రాతర్నిర్యపతి । అష్టాక్షరా గా  
యత్రీ । గాయత్రం ప్రాతస్సప్తనమ్ । ప్రాతస్సప్తనాదేవైనం గా  
యత్రియాశ్చస్తసోఽధి నిర్మమితే । అథో ప్రాతస్సప్తనమైవతే

నాప్నోతి । గ్రాయత్రీం ఛన్దః । సప్తితే ప్రసప్తిత ఏకాదశకపా-  
 లం మధ్యన్దినే । ఏకాదశాక్షరా త్రిష్టుప్ । తైష్టుభం మాధ్యన్దినగ్ం  
 సననమ్ । మాధ్యన్దినాదేవైన్దగ్ం సవనా త్రిష్టుభశ్చన్దసోఽధి నిర్ఘ-  
 షీతే ॥ ౪౪ ॥ అథో మాధ్యన్దినమైవ సవనం తెనాప్నోతి । త్రిష్టుభం  
 ఛన్దః । సప్తిత ఆసప్తితే ద్వాదశకపాలమపరాక్షే । ద్వాదశా-  
 క్షరా జగతీ । జగతం తృతీయసప్తనమ్ । తృతీయసప్తనాదేవైన్దం  
 జగత్యాశ్చన్దసోఽధినిర్ఘీతే । అథో తృతీయసప్తనమైవ తెనాప్నోతి ।  
 జగతీంఛన్దః । శ్శశ్వరౌ వా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావతం  
 గత్తోః । ఇహ ధృతిస్సాన్వహేహ విధృతిస్సాన్వహేహ రన్తిస్సాన్వ-  
 హేహ రమతిస్సాన్వహేతి చతస్ర ఆహుతిజ్ఞాహుతి ॥ ౪౫ ॥ చత-  
 స్రౌ దిశః । దిగ్భిరైవైన్దం పరిగృహ్లాతి । ఆశ్వత్థౌ ప్రజాభవతి । ప్రజా-  
 పతిర్దైవేభ్యో నిలాయత । అశ్వోరూపం కృత్వా । సశ్వత్థే సం-  
 ధ్వరమతివత్ । తదశ్వత్థస్యాశ్వత్థత్వమ్ । యదాశ్వత్థౌ ప్రజాభవతి ।  
 స్వ ఏవైన్దం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౪౬ ॥





త్రిష్టుభశ్చన్దసోఽధి నిర్ఘీతే జ్ఞాహుతి నవ చ ॥ ౪౭ ॥

ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణౌ బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామిత్యాహ ।  
 బ్రాహ్మణ ఏవ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి । తస్మాత్పురా బ్రాహ్మణౌ  
 బ్రహ్మవర్చస్యజాయత । ఆఽస్మిన్బ్రాహ్మణాజన్య ఇషవ్యశ్శూ-  
 రో మహర్షణౌ జాయతామిత్యాహ । రాజన్య ఏవ శ్రౌర్యం మహి-  
 మానం దధాతి । తస్మాత్పురా రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహర్ష-  
 ణోఽజాయత । దోగ్ధీధేనురిత్యాహ । ధేన్వామేవ పయో దధాతి ।

తస్మాత్పురా వోద్ధిధేనురజాయత । వాడాన్వద్యానిత్యాహ ॥ ౪౨ ॥  
 అనదుహ్యైవ వీర్యం దధాతి । తస్మాత్పురా వోద్ధాన్వద్యానజాయ-  
 త । ఆశుస్పష్టిరిత్యాహ । ఆశ్వ ఏవ జవం దధాతి । తస్మాత్పురా-  
 శురశ్వోజాయత । పురస్థిరోష్ణేత్యాహ । యోషిత్యైవ రూపం  
 దధాతి । తస్మాద్ధీని యవతిః ప్రియా బాపుకా । జిహ్వా రథేష్టా  
 ఇత్యాహ । ఆహ వై తత్ర జిహ్వా రథేష్టా జాయతే ॥ ౪౩ ॥ యత్రై-  
 తేన యజ్ఞేన యజన్తే । సభేయో యవేత్యాహ । యో వై పూర్వ-  
 వయసి । స సభేయో యవా । తస్మాద్యువా పుమాన్ప్రియో బాపు-  
 కః । ఆన్వయజమానస్య వీరో జాయతామిత్యాహ । ఆహ వై తత్ర  
 యజమానస్య వీరో జాయతే । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ని-  
 కామే నికామే నః ప్రజన్యో వర్షతిత్యాహ । నికామే నికామే హ-  
 వై తత్ర ప్రజన్యో వర్షతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఫలి-  
 న్యోన ఓషధయః పచ్యంతామిత్యాహ । ఫలిన్యో హ వై తత్రోష-  
 ధయః పచ్యన్తే । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । యోగక్షేమా-  
 నః కల్పంతామిత్యాహ । కల్పతే హ వై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షే-  
 మః । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ॥ ౪౪ ॥

అన్వద్యానిత్యాహ జాయతే వర్షతి సప్త చ ॥ ౪౩ ॥

ప్రజాపతిర్దైవేభ్యో యజ్ఞాన్వ్యాదితత్ । స ఆత్మన్నశ్వ-  
 మైధమధత్త । తం దేవా అబ్రువన్ । ఏష వావ యజ్ఞః । యదశ్వ-  
 మైధః । అపైవ నోత్రాప్యితి । శేభ్య ఏతానన్నహోమా-  
 న్ప్రియచ్ఛత్ । తానజహోత్ । తైర్వై స దేవానప్రిహత్ । య-

దన్నహోమాజ్ఞుహోతి ॥ ౧౦ ॥ దైవానైవ తైర్యజమానః  
 ప్రీణాతి । ఆజ్యేన జహోతి । అగ్నేర్వా ఏతద్భూపమ్ । యదా-  
 జ్యమ్ । యదాజ్యేన జహోతి । అగ్నిమైవ తత్ప్రీణాతి । మధు-  
 నా జహోతి । మహత్యైవా ఏతద్దైవతాయై రూపమ్ । యస్మధు ।  
 యస్మధునా జహోతి ॥ ౧౧ ॥  మహతీమైవ తద్దైవతాం ప్రీ-  
 ణాతి । త్తన్మలైర్జుహోతి । వసూనాం వా ఏతద్భూపమ్ । యత్తన్మ-  
 లాః । యత్తన్మలైర్జుహోతి । వసూనైవ తత్ప్రీణాతి । పృథు-  
 శైర్జుహోతి । రుద్రాణాం వా ఏతద్భూపమ్ । యత్పృథుశాః । య-  
 త్పృథుశైర్జుహోతి ॥ ౧౨ ॥  రుద్రానైవ తత్ప్రీణాతి । లా-  
 శైర్జుహోతి । ఆదిత్యానాం వా ఏతద్భూపమ్ । యల్లాజాః । య-  
 ల్లాశైర్జుహోతి । ఆదిత్యానైవ తత్ప్రీణాతి । కరమైర్జుహోతి ।  
 విశ్వేషాం వా ఏతద్దైవనాగ్ం రూపమ్ । యత్కరమ్బాః । య-  
 త్కరమైర్జుహోతి ॥ ౧౩ ॥  విశ్వేనైవ తద్దైవాన్ప్రీణాతి ।  
 ధానాభిర్జుహోతి । సక్షత్త్రాణాం వా ఏతద్భూపమ్ । యద్ధానాః ।  
 యద్ధానాభిర్జుహోతి । సక్షత్త్రాజ్యేన తత్ప్రీణాతి । సక్తుభిర్జు-  
 హోతి । ప్రజాపత్యైర్వా ఏతద్భూపమ్ । యభక్తవాః । యభ-  
 క్తుభిర్జుహోతి ॥ ౧౪ ॥  ప్రజాపతిమైవ తత్ప్రీణాతి ।  
 మసూస్యైర్జుహోతి । సర్వాసాం వా ఏతద్దైవతానాగ్ం రూప-  
 మ్ । యన్మసూస్యాని । యన్మసూస్యైర్జుహోతి । సర్వా ఏవ  
 తద్దైవతాః ప్రీణాతి । ప్రియజ్ఞుత్తన్మలైర్జుహోతి । ప్రియా-  
 జ్ఞా మా వైనామైతే । ఏతైర్వైదేవా అశ్వస్యాక్షాని సమదధుః ।

యత్ప్రియఙ్గుతన్దులైజ్జహేమాతి । అశ్వనైవవాక్సాని సందధాతి ।  
 దశాన్నాని జహేమాతి । దశాక్షరా విరాట్ । విరాట్రుభన్నప్రాయన్నా-  
 ద్యస్యావరుధ్యై ॥ ౧౧ ॥

జహేమాతి మధునా జహేమాతి పృథుకైర్దుహేమాతి కరమైబ్జ-  
 హేమాతి సక్తుభిర్దుహేమాతి ప్రియఙ్గుతన్దులైర్దుహేమాతి చత్వారి చ ॥ ౧౨ ॥  
 అన్నహోమానాశ్యేనాగ్నైర్మధునా తన్దులైః పృథుకైర్లా-  
 జైః కరమైభానాభిస్సక్తుభిర్మునూసైః ప్రియఙ్గుతన్దులై-  
 దశాన్నాని ద్వాదశ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమిధమస్పృశత । తగ్ం స్పృష్టగ్ం రక్షగ్ం-  
 స్యజిహ్వగ్ంసహ । స ఏతాన్ప్రజాపతినక్షగ్ం హోమాసహ-  
 శ్యత్ । తాసజహేమాత్ । తైర్వైసయజ్ఞాద్రక్షగ్ంస్యపాహా ।  
 యన్నక్షగ్ం హేమామాజ్ఞుహేతి । యజ్ఞాదేవ తైర్యజమానోరక్షగ్ం-  
 స్యపహన్తి । ఆశ్యేన జహేమాతి । వజ్రో వా ఆశ్యమ్ । వజ్రేణైవ  
 యజ్ఞాద్రక్షగ్ంస్యపహన్తి ॥ ౧౩ ॥ ఆశ్యస్య ప్రతిపదం కరోతి ।  
 ప్రాణో వా ఆశ్యమ్ । ముఖత ఏవాశ్య ప్రాణం దధాతి । అన్నక్షేమా-  
 మాజ్ఞుహేమాతి । కరీరవదేవావరుధ్ధ । వ్యత్యాసం జహేమాతి । ఉభ-  
 యస్యావరుధ్యై । నక్తం జహేమాతి । రక్షసామపహత్యై । ఆశ్యేనా-  
 న్తతో జహేమాతి ॥ ౧౪ ॥ ప్రాణో వా ఆశ్యమ్ । ఉభయత  
 ఏవాశ్య ప్రాణం దధాతి । పురస్తాచ్చపరిహాచ్చ । ఏకస్మై స్వాహా-  
 త్యాహ । అస్మిన్నైవ లోకే ప్రతి తిష్ఠతి । ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యా-



హ | అముస్మిన్నైవ లోకే ప్రతి తిష్ఠతి | ఉభయోరైవ లోకయోః ప్ర-  
తి తిష్ఠతి | అస్మిన్ గంక్షాముస్మిన్ గంక్ష | శతాయ స్వాహేత్యాహ |  
శతాయుర్వై పురుషశ్శతవీర్యః | ఆయు రైవ వీర్యమవరున్ధ | సహ-  
స్రాయస్వాహేత్యాహ | ఆయుర్వై సహస్రమ్ | ఆయురైవావరున్ధ |  
పర్వస్వై స్వాహేత్యాహ | అపరిమితమైవావరున్ధ || ౧౮ ||

ఏవయజ్ఞా ద్రక్ష్యగ్ంస్యపహన్త్యస్తతో జహోతి శతాయ  
స్వాహేత్యాహస్తప్త చ || ౧౯ ||

ప్రజాపతిం నా ఏష ఈస్సతీత్యాహుః | యోశ్వమేధేన  
యజత ఇతి | అథో ఆహుః | సర్వాణి భూతానీతి | ఏక స్వై స్వాహే-  
త్యాహ | ప్రజాపతిర్వా ఏకః | తమైవాప్నోతి | ఏక స్వై స్వా-  
హా ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీజాహోతి |  
అభిపూర్వమైవ సువర్గం లోకమేతి | ఏకోత్తరం జహోతి || ౧౯ ||  
ఏకవదేవ సువర్గం లోకమేతి | సస్తతం జహోతి | సువర్గస్య  
లోకస్య సస్తత్యై | శతాయ స్వాహేత్యాహ | శతాయుర్వై పు-  
రుషశ్శతవీర్యః | ఆయురైవ వీర్యమవరున్ధ | సహస్రాయ స్వా-  
హేత్యాహ | ఆయుర్వై సహస్రమ్ | ఆయురైవావరున్ధ | అ-  
యుతాయ స్వాహా వియుతాయ స్వాహా ప్రయుతాయ స్వాహేత్యా-  
హ || ౨౦ || త్రయ ఇమే లోకాః | ఇమాన్తేవ లోకానవరున్ధ |  
అబుద్ధాయ స్వాహేత్యాహ | వాగ్వా అబుద్ధమ్ | వాచమై-  
వావరున్ధ | న్యర్బుదాయ స్వాహేత్యాహ | యోవై వాచో భూ-  
మా | తస్మ్యర్బుదమ్ | వాచ ఏవ భూమానమవరున్ధ | సముద్రా-

య స్వాహేత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ సముద్రమేవాహ్నీతి । మధ్య-  
 య స్వాహేత్యాహ । మధ్యమేవాహ్నీతి । అస్తాయ స్వాహే-  
 త్యాహ । అస్తమేవాహ్నీతి । వరూధాయ స్వాహేత్యాహ ।  
 వరూధమేవాహ్నీతి । ఉషనై స్వాహా పృథ్వ్యై స్వాహేత్యాహ ।  
 రాత్రిర్వా ఉషాః । అహర్వ్యష్టిః । అహోర్త్రాతే ఏవావరు-  
 న్ధై । అహో అహోర్త్రాత్రయోరైవ ప్రతితిష్ఠతి । తా యదుభయ్యాదికా-  
 వా వా న క్తం వా జహాయాత్ । అహోర్త్రాతే మోహయేత్ ।  
 ఉషనై స్వాహా పృథ్వ్యై స్వాహేవాదెవ్యతే స్వాహేవాద్యతే  
 స్వాహేత్యనుదితే జహేమాతి । ఉదితాయ స్వాహా సువగాయ  
 స్వాహా లోకాయ స్వాహేత్యుదితే జహేమాతి । అహోర్త్రాత్రయో-  
 రవ్యతిమోహయ ॥ ౬౧ ॥



ఏకో త్తరం జహేమాతి ప్రయుతాయ స్వాహేత్యాహ సము-  
 ద్రాయ స్వాహేత్యాహాహ పృథ్వీస్థిస్తస్థ చ ॥ ౬౨ ॥

విభూషాత్రా ప్రభూః ప్రితేత్యశ్వనామాని జహేమాతి ।  
 ఉభయోరైవైసం లోకయోర్నామధేయం గమయతి । ఆయనా-  
 య స్వాహా ప్రాయణాయ స్వాహేత్యుద్భ్రావాజ్జుహేమాతి । స-  
 ర్వమైవైవ్రమస్కన్నగం సువగాం లోకం గమయతి । అగ్నయై  
 స్వాహా సోమాయ స్వాహేతి పూర్వహోమాజ్జుహేమాతి ।  
 పూర్వ ఏవ ద్విషస్తం భౌత్యవ్యమతిక్రామతి । తృణైవై స్వా-  
 హాస్తరితాయ స్వాహేత్యాహ । యథాయజరైవైరత్ । అగ్న-  
 యై స్వాహా సోమాయ స్వాహేతి పూర్వదీక్షా జహేమాతి । పూర్వ

ఏన ద్విషంతం భౌతృవ్యమతిక్రామతి ॥ ౬౩ ॥ పృథివ్యై  
 స్వాహాఽంతరితాయ స్వాహేత్యేకవిగ్ంశినీం దీతం జహోతి ।  
 ఏకవిగ్ంశత్యై దేవలోకాః । ద్వాదశ మాసాః పశ్చాతకావః । త్ర-  
 య ఇమే లోకాః । అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః । ఏష సువర్గలోకః ।  
 సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై । భూవో దేవానాం కర్మకార్యత-  
 దీతం జహోతి । ఋశూనైవాస్తే కల్పయతి । అగ్నయై స్వాహా-  
 వాయవై స్వాహేతి జహోత్యనంతరిత్యై ॥ ౬౪ ॥ అర్వా-  
 జ్యజ్ఞస్సంక్రామతివత్ప్రీర్జుహోతి । సువర్గస్య లోకస్యాప్త్యై ।  
 భూతం భవ్యం భవిష్యదితి పర్యాప్తిర్జుహోతి । సువర్గస్య  
 లోకస్య పర్యాప్త్యై । ఆ మే గృహ భవన్విత్ప్రభూర్జుహోతి ।  
 సువర్గస్య లోకస్యాభూత్యై । అగ్నినా తపోఽన్యభవదిత్యనుభూ-  
 ర్జుహోతి । సువర్గస్య లోకస్యానుభూత్యై । స్వాహాఽఽధిమాధీతా-  
 య స్వాహేతి సమస్తాని వైశ్వదేవాని జహోతి । సమస్తమేవ ద్వి-  
 షంతం భౌతృవ్యమతిక్రామతి ॥ ౬౫ ॥ దద్యుస్సాహా-  
 వానూభ్యాగ్ం స్వాహేత్యజ్ఞ హోమాజ్ఞుహోతి । అక్తే అక్తే వై  
 పురుషస్య ప్రాప్తోపశిష్టః । అక్తాదక్తాదేవైసం ప్రాప్తృవస్తే-  
 న ముజ్ఞుతి । అజ్ఞైతాయ స్వాహా కృష్ణాయ స్వాహా శ్వేతాయ  
 స్వాహేత్యశ్వరూపాణి జహోతి । రూపైరై వైసగ్ం సమర్థయతి ।  
 ఓషధీభ్యస్సాహా మూలేభ్యస్సాహా త్యోషధిహోమాజ్ఞుహోతి ।  
 దద్యయో వా ఓషధయః । పుష్పేభ్యోఽన్యః ఫలం గృహ్లాన్తి ।  
 మూలేభ్యోఽన్యః । తా ఏవోభయూరవరున్ధ ॥ ౬౬ ॥ చన-

పుతిభ్యస్సాన్వహేతి వసస్పుతిహోమాన్జ్ఞుహోతి । అరణ్యస్యా-  
 న్నాద్యస్యానరుధైయ । మేషస్త్వా పచతైరవతివ్యత్యావానిజహోతి ।  
 ప్రాణా వైదైవా అపావ్యాః । ప్రాణానైవావరున్ధ । కూప్యా-  
 భ్యస్సాన్వహేద్భ్యస్సాన్వహేత్త్యపాగ్ం హోమాన్జ్ఞుహోతి । అ-  
 ప్సు వా ఆపః । అన్నం వా ఆపః । అద్భ్యో వా అన్నం జాయ-  
 తే । యదేవాద్భ్యోఽన్నం జాయతే । తదవరున్ధ ॥ ౬౭ ॥  
 పూర్వదీక్షా జహోతి పూర్వ ఏవ ద్విషన్తం బ్రాతృవ్యమతిక్రామ-  
 త్యనన్తరితైయ క్రామతిరున్ధ జాయతే ఏకంచ ॥ ౬౮ ॥

అమ్భాగ్ంసి జహోతి । అయం వైలోకోఽమ్భాగ్ంసి । త-  
 స్య వస్తవోఽధిపతయః । అగ్నిర్జ్యోతిః । యదమ్భాగ్ంసి జహో-  
 తి । ఇముమైవ లోకమవరున్ధ । వసూనాగ్ం సాయుజ్యంగచ్ఛతి ।  
 అగ్నింజ్యోతిరవరున్ధ । నభాగ్ంసి జహేహితి । అన్తరిక్షం వై నభా-  
 గ్ంసి ॥ ౬౯ ॥ తస్య రుద్రా అధిపతయః । వాయుర్జ్యోతిః ।  
 యన్నభాగ్ంసి జహేహితి । అన్తరిక్షమైవావరున్ధ । రుద్రా-  
 నాగ్ం సాయుజ్యం గచ్ఛతి । వాయుం జ్యోతిరవరున్ధ । మహా-  
 గ్ంసి జహేహితి । అసా వైలోకో మహాగ్ంసి । తస్మాద్దిత్యాఅధిప-  
 తయః । సూర్యో జ్యోతిః ॥ ౭౦ ॥ యన్నహాగ్ంసి జహేహి-  
 తి । అముమైవ లోకమవరున్ధ । దిత్త్యానాగ్ం సాయుజ్యం గచ్ఛ-  
 తి । సూర్యం జ్యోతిరవరున్ధ । నమో రాజ్ఞే నమో వరుణాయేతి య-  
 వ్యాని జహేహితి । అన్నాద్యస్యానరుధైయ । మయోభూవా-  
 హో అభివాతూసా ఇతి గ్వ్యాని జహేహితి । ప్రశూనామవరున్ధైయ

ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాతి సంతతిహేమామాంజు-  
 హేమాతి । సువర్ణగోస్య లోకస్య సంతతైస్య ॥ 20 ॥  సీతాయ  
 స్వాహాఽసీతాయ స్వాహాతి ప్రముక్తిర్జుహేమాతి । సువర్ణగోస్య లో-  
 కస్య ప్రముక్త్యై । పృథివ్యై స్వాహాఽన్తరిక్షాయ స్వాహాత్యమా ।  
 యథాయజురైవైతత్ । దత్వతై స్వాహాఽదత్తకాయ స్వాహాతి శ-  
 రీరహేమామాంజుహేమాతి । పితృలోకమేవ తైర్యజమానోఽవరున్ధ ।  
 కస్తా యునక్తి స త్వా యునక్తి పరిధీన్ యునక్తి । ఇమే వై  
 లోకాః పరిధయః । ఇమాన్తేవాన్తే లోకాన్ యునక్తి సువర్ణగోస్య లో-  
 కస్య సమప్త్యై ॥ 21 ॥ యః ప్రాణతో య ఆత్మదా ఇతి మహిమా-  
 నా జహేమాతి । సువర్ణగో వై లోకో మహాః । సువర్ణమేవ తాభ్యాం  
 లోకం యజమానోఽవరున్ధ । ఆ బ్రహ్మన్బ్రహ్మణో బ్రహ్మవర్చ-  
 సీజాయతామితి సమస్తాని బ్రహ్మవర్చసాని జహేమాతి । బ్రహ్మ-  
 వర్చసమేవ తైర్యజమానోఽవరున్ధ । జజ్ఞ బీజమితి జహేమాత్యన-  
 తరిత్యై । అగ్నయై సమనమత్పృథివ్యై సమనమదితి సన్నతిహేమా-  
 మాంజుహేమాతి । సువర్ణగోస్య లోకస్య సన్నత్యై । భూతాయ  
 స్వాహా భవిష్యతే స్వాహాతి భూతాభివ్యో హేమామా జహేమా-  
 తి । అయం వైలోకో భూతమ్ ॥ 22 ॥ అసాభవిష్యత్ । అన-  
 యోరైవ లోకయోః ప్రతితిష్ఠతి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యవరు-  
 ధ్యై । యదక్రన్తః ప్రథమం జాయమాన ఇత్యశ్వస్తోమీయం జహేమా-  
 తి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్య జిత్యై । సర్వమేవ తేనాప్నోతి ।  
 సర్వం జయతి । యోశ్వమేధేన యజతే ॥ 23 ॥  య ఉ చైన-

మేవంవేద । యజ్ఞగ్ం రత్నగ్ంస్యజిహ్వాగ్ంసః । సప్తతాన్ప్ర-  
 జాపతిర్నక్తగ్ం ప్రహోమానపశ్యత్ । తానజహోత్ । తైర్వై స  
 యజ్ఞద్రత్నగ్ంస్యపాహాః । యన్నక్తగ్ం ప్రహోమాజ్ఞుహోతి ।  
 యజ్ఞదైవ తైర్యజమానో రత్నగ్ంస్యపహన్తి । ఉషన్తే స్వాహా  
 ప్యస్త్యైస్వాహేత్యన్తహో జహోతి । సువర్గస్య లోకస్యస-  
 మప్త్యై ॥ ౭౪ ॥ వై నభాగ్ంసి సూర్యో జ్యోతిస్సంతత్యై సమప్త్యై  
 భూతం యజతై నవ చ ॥ ౭౫ ॥

ఏకయాపా వై కాదశినీ వా । అన్యేషాం యజ్ఞానాం యూ-  
 పా భవన్తి । ఏకవిగ్ంశిన్యశ్వమేధస్య । సువర్గస్య లోకస్యాభి-  
 జిత్యై । బైల్వో వా ఖాద్దిరో వా పాలాశో వా । అన్యేషాం యజ్ఞ-  
 క్రతుానాం యూపా భవన్తి । రాజ్ఞదాల్ల ఏకవిగ్ంశత్యరత్నిరశ్వ-  
 మేధస్య । సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై । నాన్యేషాం పశూ-  
 నాం తైజన్యా అవద్యన్తి । అవద్యన్త్యశ్వస్య ॥ ౭౪ ॥ పాష్ణా  
 వై తేజినీ । పాష్ణనోపహత్యై । ఘక్షశాఖాయామన్యేషాం ప-  
 శూనామవద్యన్తి । ఘేతసశాఖాయామశ్వస్య । అప్పుయోని-  
 ర్వా అశ్వః । అప్పుజోవేతసః । స్వప్తవాప్య యోనావవద్యతి ।  
 యూపేషు గ్రామ్యాన్ప్రశూన్నియుజ్ఞన్తి । ఆరోకేష్వరణ్య-  
 ధారనియన్తి । ప్రశూనాం వ్యావృత్యై । అగ్రామ్యాన్ప్రశూన్ల-  
 భన్తి । ప్రారణ్యాన్ప్రజన్తి । పాష్ణనోపహత్యై ॥ ౭౫ ॥

అశ్వస్య వ్యావృత్యై త్రిణి చ ॥ ౭౬ ॥

రాజ్జదాలమగ్నిష్ఠం చినోతి । భూమిహత్యాయా అప-  
హత్యై । పాతుద్రవావభిహో భవతః । ఫల్యస్య గన్ధస్యవరుధ్యై ।  
భూమిహత్యామైవాస్మాదప్రహత్యై । ఫల్యస్య గన్ధస్యోభయతః పరి-  
గృహ్యతి । పద్భైల్వా భవన్తి । బ్రహ్మవర్చసస్యవరుధ్యై । మ-  
ట్టాదిరాః । తైజసాఽవరుధ్యై ॥ 22 ॥ మట్పూలకాః । సోమ-  
ప్రీతస్యవరుధ్యై । ఏకవిగ్ంతతిస్సంపద్యన్తే । ఏకవిగ్ంతతిర్వ-  
దేవలోకాః । ద్వాదశ మాసాః పశ్చింతవః । త్రయ ఇమే లోకాః ।  
అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంతకః । ఏష సువర్గో లోకః । సువర్గస్య లోక-  
స్య సమప్త్యై । క్షతం ప్రశవో భవన్తి ॥ 23 ॥ శతాయుః పురు-  
షశ్చ తేస్త్రియః । ఆయుష్యేస్త్రియే ప్రతిపత్తి । సర్వం వా  
అశ్వమైధ్యాప్నోతి । అపరిమితా భవన్తి । అపరిమితస్యవరుధ్యై ।  
బ్రహ్మనాదినోవదన్తి । కస్మాక్షుత్యాత్ । దక్షిణతోఽన్యేషాం ప-  
శూనామప్రద్యన్తి । ఉత్తరతోఽశ్వస్యేతి । హరుణో వా అశ్వః ॥ 24 ॥  
ఏషా వై వరుణస్య డిక్ । స్వాయామైవాస్య దిశ్యపద్యతి ।  
యదితరేషాం పశూనామప్రద్యతి । క్షతవైత్యం తేనావరుణై ।  
చిశేఽగ్నావధివైత్రసే కటేశ్వం చినోతి । అప్పుయోనిర్వా అశ్వః ।  
అప్పుజో వేత్రసః । స్వ ఏవైత్రం యోనా ప్రతిపాపయతి । పురస్తా-  
త్ప్రీత్యశ్చ తూప్రం చినోతి । ప్రశ్చత్ప్రీత్యం గోమృ-  
గమ్ ॥ ౨౦ ॥ ప్రాణానానావైవాస్మిన్ధన్యశ్చ దధాతి ।  
అశ్వం తూప్రం గోమృగమితి సర్వహుత ఏతాన్జుహోతి । ఏషాం  
లోకానామభిజిత్యై । తత్మనాఽభిజహోతి । సాత్మానమైవైత్రం స-

తనుం కరోతి । సాత్త్వికముష్ణిన్తోకే భవతి । య ఏవం వేద । అథో  
 వసోరైవ భారాం తేనావరున్ధ । ఇల్లువదాఽయ స్యాహః బలివ-  
 దాఽయ స్యాహత్యాహ । సంవత్సరోవా ఇల్లువర్దః । పరివత్స-  
 రో బలివదః । సంవత్సరాదైవ పరివత్సరాదాయురవరున్ధ । ఆ-  
 యురైవాస్మిన్దధాతి । తస్మాదశ్వమేధయాజీ జరసా విస్రస్తాఽముం  
 లోకమేతి ॥ ౨౦ ॥ తేజసోఽవరున్ధై భవన్త్యశోఽగోమృగమి-  
 ల్లువదఃశ్చత్వారి చ ॥ ౨౦ ॥

ఏకవిగ్ంతోఽగ్నిర్భవతి । ఏకవిగ్ంతస్తాస్సమః । ఏకవిగ్ంత-  
 తిర్యూపాః । యథా వా అశ్వో వక్ష్మభా వావృషాణస్సగ్ం స్ఫురె-  
 ర్ । ఏవమేతద్గోమూస్సగ్ం స్ఫురన్తే । యదేకవిగ్ంతాః ।  
 తే యథస్ఫురన్తే । హన్యతాస్య యజ్ఞః । ద్వాదశ ఏవా-  
 గ్నిస్సాన్యదిత్యాహుః । ద్వాదశస్తాస్సమః ॥ ౨౧ ॥ ఏకాదశ యూ-  
 పాః । యద్ద్వాదశోఽగ్నిర్భవతి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సం-  
 వత్సరేజైవాస్తా అన్నమవరున్ధే । యద్దశ యూపా భవన్తి । ద-  
 శాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజైవాన్నాద్యమవరు-  
 న్ధే । య ఏకాదశః । స్తన ఏవాస్యైసః ॥ ౨౨ ॥ దుహ ఏవైనాం  
 తేన । తదాహుః । యద్ద్వాదశోఽగ్నిస్సాన్యద్ద్వాదశస్తాస్సమ ఏకాద-  
 శ యూపాః । యథా స్థూరిణా యాయాత్ । తాదృక్తత్ । ఏక-  
 విగ్ంత ఏవాగ్నిస్సాన్యదిత్యాహుః । ఏకవిగ్ంతస్తాస్సమః । ఏకవిగ్ంత-  
 తిర్యూపాః । యథా ప్రప్తిభిర్యతి । తాదృగేవ తత్ ॥ ౨౩ ॥  
 యో వా అశ్వమైధే త్రిసః క్షకుభో వేద । క్షకుద్గరాజ్ఞాం భవతి । ఏక-



విగ్ంశోఽగ్నిర్భవతి । ఏకవిగ్ంశస్తాస్సమః । ఏకవిగ్ంశతిర్యూపాః ।  
 వతా వా అశ్వమేధే తిస్రః క్షమధాః । య ఏవం వేదః క్షమధా రాజ్ఞాం భ-  
 వతి । యో వా అశ్వమేధే త్రిణి శీర్షమాణి వేదః । శిరో వా రాజ్ఞాం భ-  
 వతి । ఏకవిగ్ంశోఽగ్నిర్భవతి । ఏకవిగ్ంశస్తాస్సమః । ఏకవిగ్ంశతి-  
 ర్యూపాః । ఏతాని వా అశ్వమేధే త్రిణి శీర్షమాణి । య ఏవం వేదః ।  
 శిరో వా రాజ్ఞాం భవతి ॥ ౮౧ ॥

ద్వాదశస్తాస్సమస్య ఏవ తచ్చిరో వా రాజ్ఞాం భవతి షట్పు॥౮౧॥  
 దేవా వా అశ్వమేధే ఋషమానే । సువర్గం లోకం న ప్రా-  
 జానన్ । తమశ్వః ప్రాజానాత్ । యదశ్వమేధేఽశ్వేన మేధ్య-  
 నాదజ్ఞో బహిష్పవమానగ్ం సర్పన్తి । సువర్గస్య లోకస్య ప్ర-  
 జ్ఞాత్యై । నవైమనుష్యస్సువర్గం లోకమజ్ఞానావేద । అశ్వో వై సువ-  
 ర్గం లోకమజ్ఞానావేద । యదుద్ధాతోద్ధాయేత్ । యథా తేత్రజ్ఞోఽ-  
 న్యేన ప్రథా ప్రతిపాదయేత్ । తాదృక్తత్ ॥ ౮౨ ॥ ఉద్ధాతా-  
 రమప్రుధ్య । అశ్వముద్గీథాయ వృణోతే । యథా తేత్రజ్ఞోఽజ్ఞానా-  
 నయతి । ఏవమేవైనమశ్వస్సువర్గం లోకమజ్ఞానా నయతి । పు-  
 చ్చమన్వారభన్తే । సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై । హిం కరోతి ।  
 సామైవాకః । హిం కరోతి । ఉద్గీథ ఏవాస్య సః ॥ ౮౩ ॥ వ-  
 డబ్రా ఉపరున్ధన్తి । మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై । అథో యథోపగూ-  
 తార ఉప్రగాయన్తి । తాదృగైవతత్ । ఉదగానీదశ్వో మేధ్య ఇ-  
 త్యహ । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః । ప్రజాపతిరుద్గీథః । ఉద్గీథమే-

వావరున్ధే । అథో ఋక్సామయోరైవ ప్రతితిష్ఠతి । హిరణ్యనా-  
కరోతి । జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్ । జ్యోతిరైవ ముఖో దధాతి ।  
యజమానే చ ప్రజాసు చ । అథో హిరణ్యజ్యోతిరైవ యజమా-  
నస్సువర్గం లోకమేతి ॥ ౨౮ ॥ తథ్నక్షత్రాకరోతి చత్వారి చ ॥ ౨౯ ॥

పురుషో వై యజ్ఞః । యజ్ఞః ప్రజాపతిః । యదశ్వే ప్రశూన్సి  
యుజ్జన్తి । యజ్ఞాదేవ తద్వ్యజ్ఞం ప్రయుజ్మే । అశ్వే తూప్తరం  
గోమృగమ్ । తానగ్నిష్ఠతలభతే । నైనాముఖమైవ తథ్నగ్ంశ్య-  
తి । తస్మాద్రాజముఖం భీష్మంభాపుకమ్ । ఆగ్నేయం కృష్ణగ్రీవం  
పురస్తాల్లలాట । పూర్వాగ్నిమేవ తం కురుతే ॥ ౩౦ ॥ తస్మా-  
త్పూర్వాగ్నిం పురస్తాత్థాపయన్తి । పౌష్ణమన్వజ్ఞమ్ । అన్నం  
వై పూషా । తస్మాత్పూర్వాగ్నా నాహార్యమాహరన్తి । ఐన్ద్రా-  
పౌష్ణముపరిష్టాత్ । ఐన్ద్రోవై రాజన్యోఽన్నం పూషా । అన్న-  
ద్యేవైవైసముభయతః పరిగృహ్ణాతి । తస్మాద్రాజన్యోన్నాదో భా-  
పుకః । ఆగ్నేయా కృష్ణగ్రీవా శాప్తచవాః । శాప్తచవోరైవవీర్యం  
ధతే ॥ ౩౧ ॥ తస్మాద్రాజన్యోబాహుబలీభాపుకః । త్వాష్ట్రో  
లోమశస్త్రాస్త్రాస్త్రాః । స్త్రాస్త్రైరైవ వీర్యం ధతే । తస్మాద్రాజస్య  
ఉరుబలీ భాపుకః । శితిప్రప్తే శార్హస్త్రైశ్చ పృష్ఠే । బ్రహ్మ-  
వర్చసమైవోపరిష్టాధతే । అథో కవచే ఏవై తేలిభిరః పర్యాహతే ।  
తస్మాద్రాజస్యసన్నద్ధో వీర్యం కరోతి । ధాత్రే పృషాదరమ-  
ధస్తాత్ । ప్రతిష్ఠామైనైతాం కురుతే । అథో ఇయం వై ధాతా ।  
అస్యమైవ ప్రతితిష్ఠతి । సౌర్యం బలక్షం పుచ్ఛే । ఉత్తైసధమైవ

తస్మై నమః । తస్మాద్ధర్మమయే ప్రజాపతి సగ్గం శ్రయన్తి ॥ ౯౦ ॥

కురుతే ధర్మతే కురుతే వక్ష్యామి ॥ ౯౧ ॥

సాబ్ధిహాగ్యా వతుష్టయో యో వై యః పీతుశ్చత్వారో  
యథాఽనిక్షం ప్రజాపతయే త్వా యథా ప్రోక్షతవిభూరాహ  
ప్రజాపతిరకామయతాశ్వమేధేన ప్రజాపతిర్న కిం న సావిత్ర-  
మాబ్రహ్మన్ప్రజాపతిర్దేవేభ్యః ప్రజాపతీ రక్షాగ్ంసి ప్రజాపతి-  
మీఘతి విభూరశ్వనామాన్యమ్భాగ్ంస్యేకయాపా రాజ్జదాల-  
మేకవిగ్ంశోదేవాః పురుషస్త్రయోవిగ్ంశతిః ॥ ౯౩ ॥

సాబ్ధిహాగ్యా తస్మాదశ్వమేధయాజీ యత్పరిమితా య-  
ద్యజ్ఞముఖే యో దీక్షానైవానైవ త్రయ ఇమ సితాయ ప్రాణా-  
వనావేవాస్మిన్తస్మాదాజన్య ఏకనవతిః ॥ ౯౦ ॥

సాబ్ధిహాగ్యా సగ్గం శ్రయన్తి ॥ హరిః ఓమ్ ॥

## నవమప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరశ్వమేధమస్మజత । సోఽస్మాధ్స్ప-  
ష్టోఽవాక్రమత్ । తమష్టాదశిభిరను ప్రాయుక్తా । తమాహ్నోత్ ।  
తమాహ్నోఽపైదాదశిభిరవారుణ । యదష్టాదశిన అలభ్యస్తే । యజ్ఞ-  
మేవ తైర్రాహ్నో యజమానోఽవరుణే । సప్తర్షురస్య వా ఏషా వ్రతి-  
మా । యదష్టాదశినః । ద్వాదశ మాసాః పశ్చతః ॥ ౧ ॥ స-  
ప్తర్షురోఽష్టాదశః । యదష్టాదశిన అలభ్యస్తే । సప్తర్షురమేవ తై-

తస్మై నమః । తస్మాద్ధర్మమయే ప్రజాపతి సగ్గం శ్రయన్తి ॥ ౯౦ ॥

కురుతే ధర్మతే కురుతే వక్ష్యామి ॥ ౯౧ ॥

సాబ్జిహ్వాగ్నా వతుష్టయో యో వై యః పీతుశ్చత్వారో  
యథాఽనిక్షం ప్రజాపతయే త్వా యథా ప్రోక్షతవిభూరాహ  
ప్రజాపతిరకామయతాశ్వమేధేన ప్రజాపతిర్న కిం న సావిత్ర-  
మాబ్రహ్మన్ప్రజాపతిర్దేవేభ్యః ప్రజాపతీ రక్షాగ్ంసి ప్రజాపతి-  
మీఘతి విభూరశ్వనామాన్యమ్భాగ్ంస్యేకయాపో రాజ్జదాల-  
మేకవిగ్ంశోదేవాః పురుషస్త్రయోవిగ్ంశతిః ॥ ౯౩ ॥

సాబ్జిహ్వాగ్నా తస్మాదశ్వమేధయాజీ యత్పరిమితా య-  
ద్యజ్ఞముఖే యో దీక్షాన్తేవాన్తేవ త్రయ ఇమ సితాయ ప్రాణా-  
వనావేవాస్మిన్తస్మాదాజన్య ఏకనవతిః ॥ ౯౦ ॥


సాబ్జిహ్వాగ్నా సగ్గం శ్రయన్తి ॥ హరిః ఓమ్ ॥

## నవమప్రపారకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరశ్వమేధమస్పృశత । సోఽస్మాక్షస్స-  
ష్టోఽపాక్రామత్ । తమష్టాదశిభిరను ప్రాయుక్తా । తమాహ్నోత్ ।  
తమాహ్నోఽపాదశిభిరవారుణ । యదష్టాదశిన అలభ్యస్తే । యజ్ఞ-  
మేవ తైర్రాహ్నో యజమానోఽవరుణే । సప్తర్షురస్య వా ఏషా వ్రతి-  
మా । యదష్టాదశినః । ద్వాదశ మాసాః పక్షురేవ ॥ ౧ ॥ స-  
ప్తర్షురోఽష్టాదశః । యదష్టాదశిన అలభ్యస్తే । సప్తర్షురమేవ తై-

రాష్ట్రాన్ యజమానోఽవరుణైః । అగ్నిష్టేఽన్యాస్తవశూనుపాక్షరౌతి ।  
 ఇతరేషు యూపేష్వష్టాదశినోఽజామిత్వాయ । నవస్తవాలభ్యంతై  
 సవీర్యత్వాయ । యదార్హణ్యస్సగ్ధంస్థాపయేత్ । వ్యవస్యేతాం  
 పితాపుత్రౌ । వ్యధ్వనః క్రామయః । విదూర్హజ్గ్రామయో-  
 గ్గ్రామాన్తాన్యతామ్ ॥ ౨ ॥ ఋక్షకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరి-  
 మోషిణ ఆవ్యాధిస్తస్కరా అరణ్యేషాహయేరకా । తదా-  
 వహః । అపశవో వా ఏతే । యదార్హణ్యః । యదార్హణ్యస్సగ్ధం  
 స్థాపయేత్ । జ్ఞప్తే యజమానమరణ్యం మృతగ్ం హరయః ।  
 అరణ్యాయతనా హ్యరణ్యః ప్రశవ ఇతి । యత్పశూన్నాలభేత । అ-  
 నవరుద్ధా అస్య ప్రశవస్సుయః । యత్పర్యగ్నికృతానుభన్తుజేత్ ॥ ౩ ॥  
 యజ్ఞవేళసమ్మర్యాత్ । యత్పశూన్నాలభేత । తెన్తైవ ప్రశూనవరు-  
 ఢైః । యత్పర్యగ్నికృతానుభన్తుజత్య యజ్ఞవేళసాయ । అవరుద్ధా  
 అస్య ప్రశవో భవన్తి । న యజ్ఞవేళసమ్భవతి । నయజమానమరణ్య-  
 మృతగ్ం హరన్తి । గ్రామ్యైస్సగ్ధం స్థాపయతి । ఏతే వై ప్రశవః  
 ఘోషా నామ । సంపితాపుత్రావవస్యతః । సమధ్వనః క్రామ-  
 న్తి । సమన్తికజ్గ్రామయోగ్గ్రామాన్తా భవతః । నక్షకాః  
 పురుషవ్యాఘ్రాః పరిమోషిణ ఆవ్యాధిస్తస్కరా అరణ్యేషా-  
 హయన్తై ॥ ౪ ॥ ఋతవన్యతాముభన్తుజేత్సత్తప్రీతి చ ॥ ౧ ॥  
 ప్రజాపతిరకామయతోభా లోకావవరున్ధయేతి । స ప్ర-  
 తానుభయాస్తవశూనపశ్యత్ । గ్రామ్యాగ్ంఽర్హణ్యాగ్ంశ్చ ।

తానాలభత । తైర్వై స ఉభౌ లోకావహరున్ధ । గ్రామ్యై-  
 రైవ ప్రశుభిరిమల్లోకమవారున్ధ । ఆర్తజ్యేరముమ్ । యద్గ్రా-  
 మ్యాన్ప్రశూనాలభతే । ఇమమేవ తైర్లోకమవరున్ధ । యదార్త-  
 జ్యాయ ॥ ౧ ॥ ~~అ~~ అము నైః । అనవరున్ధో వా ప్రతస్య సప్తధ్వజ-  
 త్యాహుః । య ఇత ఇతశ్చతుర్మాస్యాని సప్తధ్వజం ప్రయుజ్ఞ-  
 ఇతి । ఏతావాన్ వై సప్తధ్వజః । యశ్చతుర్మాస్యాని । యదే-  
 తే చతుర్మాస్యాః పక్షవ ఆలభ్యన్తే । ప్రత్యక్షమైవ తైస్సప్తధ్వ-  
 రయజమానోఽవరున్ధ । వివా ఏష ప్రజయా ప్రశుభిర్ ఋధ్యతేః  
 యస్సప్తధ్వజం ప్రయుజ్ఞే । సప్తధ్వజస్సువగో లోకః ॥ ౨ ॥  
 సువగోస్తుల్లోకన్నాపరాధ్వోతి । ప్రజా వై పక్షవ ఏకాదశినీ ।  
 యదేత ఏకాదశినాః పక్షవ ఆలభ్యన్తే । సాఖ్యాదేవ ప్రజాం ప్రశూ-  
 యజమానోఽవరున్ధ । ప్రజాపతిర్విరాజమస్మజత । సా స్పృష్టాఽశ్వ-  
 మేధం ప్రావిశత్ । తాన్దశిభిరను ప్రాయుజ్ఞ । తామాహ్ని-  
 త్ । తామాప్తాదశిభిరవారున్ధ । యద్దశిన ఆలభ్యన్తే ॥ ౩ ॥  
 విరాజమైవ తైరాప్తా యజమానోఽవరున్ధ । ఏకాదశ దశత ఆల-  
 భ్యన్తే । ఏకాదశాఖిరా త్రిష్టుప్ । త్రైష్టుభాః పక్షవః । ప్రశూ-  
 నైవావరున్ధ । వైశ్వదేవో వా అశ్వః । నానా దేవత్యాః పక్షవా-  
 భవన్తి । అశ్వస్య సర్వత్యాయ । నానారూపా భవన్తి । తస్మా-  
 న్నానారూపాః పక్షవః । బహురూపా భవన్తి । తస్మాద్బహురూ-  
 పాః పక్షవస్సమృద్ధ్యై ॥ ౪ ॥ ఆర్తజ్యాయోకోదశిన ఆలభ్యన్తే  
 నానారూపాః పక్షవో ద్వే చ ॥ ౫ ॥

అస్మై వై లోకాయ గ్రామ్యాః ప్రకృత ఆలభ్యన్తే । అము-  
 ష్మ ఆరణ్యాః । యద్ద్రామ్యాన్మశూనాలభతే । ఇమమేవ తైర్లో-  
 కమవరున్ధే । యదారణ్యాః । అమున్తేః । ఉభయాన్మశూ-  
 నాలభతే । గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభయోర్లోక-  
 కయోరవరున్ధ్యే । ఉభయాన్మశూనాలభతే ॥ ౯ ॥  గ్రా-  
 మ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభయస్యాన్నాద్యస్యావరున్ధ్యే । ఉభ-  
 యాన్మశూనాలభతే । గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభ-  
 యేషాం వశూనామవరున్ధ్యే । త్రయస్త్రయో భవన్తి । త్రయ  
 ఇమే లోకాః । ప్రమాల్లోకానామాప్త్యై । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ।  
 కస్మాద్భూత్యాత్ ॥ ౧౦ ॥ అస్మిన్లోకే బహవః కామా ఇతి । య-  
 భూమానీభ్యో దేవతాభ్యాః స్వస్వ ప్రకృత ఆలభ్యన్తే । అస్మిన్మ-  
 వ తల్లోకే కామాన్దధాతి । తస్మాద్దస్మిన్లోకే బహవః కామాః । త్రి-  
 యాగాస్త్రయాణాగ్ం సహ సహ జహాతి । త్ర్యావృత్తో వై దే-  
 వాః । త్ర్యావృత ఇమే లోకాః । ప్రమాల్లోకానామాప్త్యై । ప్ర-  
 మాల్లోకానాజ్ఞాప్త్యై । పర్యగ్నికృతానారణ్యానుభృజస్త్య-  
 హిగ్ంసాయై ॥ ౧౧ ॥

అవరున్ధ్యా ఉభయాన్మశూనాలభతే ప్రత్యాదహిగ్ంసాయై ॥ ౩ ॥

యుజ్జన్తి బ్రహ్మమిత్యాహ । అసా వా ఆదిత్యో బ్రహ్మః ।  
 ఆదిత్యమేవాస్మై యునక్తి । అరుషమిత్యాహ । అగ్నిర్వా అరు-  
 షః । అగ్నిమేవాస్మై యునక్తి । చరన్తమిత్యాహ । వాయురైవ  
 చరః । వాయుమేవాస్మై యునక్తి । పరితస్థుష్ట ఇత్యాహ ॥ ౧౨ ॥

ఇమే వై లోకాః పరితస్థుః । ఇమా నైవా స్తై లోకా యునక్తి । రో-  
 చస్త రోచనా దివిత్యాహ । నఖత్రాణి వై రోచనా దివి । నఖత్రా-  
 ణ్యైవా స్తై రోచయతి । యుజ్జన్త్యస్య కామ్యత్యాహ । కామా-  
 నైవా స్తై యునక్తి । హర్దీవిపఖసేత్యాహ । ఇమే వై హర్దీ విపఖసా ।  
 ఇమే ప్రవా స్తై యునక్తి ॥ ౧౩ ॥ శోణా ధృష్ణూన్మవాహసేత్యా-  
 హ । అహోరాత్రై వై నృవాహసా । అహోరాత్రై ప్రవా-  
 స్తై యునక్తి । ప్రతా ప్రవా స్తై దైవతాయునక్తి । సువర్గస్య లోకస్య  
 సమప్త్యై । కేతుజ్ఞుణ్యన్న కేతవ ఇతి ధ్వజు ప్రతిముఖ్యుతి । య-  
 శ ప్రవైన్గం రాజ్ఞాజ్ఞమయతి । జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతికమిత్యా-  
 హ । యథాయజురైవైతత్ । యే తై పథానస్సవితః పూర్వాస్యైవ  
 ఇత్యధ్వర్యుర్యజమానవాచయత్యభిజిత్యై ॥ ౧౪ ॥ పరా వా  
 ప్రతస్య యజ్ఞ ఏతి । యస్య పశురుపాకృతోఽస్యత్రై వేద్యా ఏతి । ప్ర-  
 తగ్గం సోతరైతేన ప్రథా పునరశ్వమావర్తయాసి న ఇత్యాహ । వా-  
 యురై వస్తాతా । వాయుమైవాస్య ప్రస్తాద్దధాత్యావృత్త్యై । య-  
 థా వైహవిహో గృహీతస్య స్కందతి । ప్రవప్తా ప్రతదశ్వస్య స్క-  
 న్దతి । యదస్త్యాపాకృతస్య లోమానిశీయన్తే । యద్వాలేషు క్షా-  
 చానావయన్తి । లోమాన్యైవాస్య తథ్నమ్భరన్తి ॥ ౧౫ ॥ భూ-  
 ర్భువస్సువరితి ప్రాణాపత్యాభిరావయన్తి । ప్రాణాపత్యోవా అశ్వః ।  
 స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్థయన్తి । భూరితి మహిషీ । భువ ఇ-  
 తి వ్రావాతా । సువరితి పరివృత్తి । ప్రమాల్లోకానామభిజిత్యై ।  
 హిరణ్యయాః క్షాచా భవన్తి । జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్ । రాష్ట్ర-



మశ్వమేధః ॥ ౧౬ ॥ తేజోఽస్మై వాస్తే రాష్ట్రేఽస్మై ప్రమీచీ ద-  
 ధాతి । సహస్రమ్భవన్తి । సహస్రసమృతస్సువగో లోకః । సు-  
 వర్గస్య లోకస్యాభిజత్యై । అప వా ఏతస్మాత్యై ఇన్ద్రియం ప్రశవ-  
 శ్శ్చీః క్రామన్తి । యోఽశ్వమేధేన యజతే । వసవస్తావృజ్జన్తు  
 గాయత్రేణ ఛన్దసేతి మహిష్యభ్యవక్తి । తేజో వా ఆఽఽమ్ ।  
 తేజో గాయత్రీ । తేజస్సైవాస్తే తేజోఽవరున్ధ ॥ ౧౭ ॥ రుద్రా-  
 స్తావృజ్జన్తు త్రైపుభేన ఛన్దసేతి వావాతా । తేజో వా ఆఽఽమ్ ।  
 ఇన్ద్రియన్ద్రిజ్మివ । తేజస్సైవాస్మా ఇన్ద్రియమవరున్ధ । అదిత్యా-  
 స్తావృజ్జన్తు జగతేన ఛన్దసేతి పరివృక్తి । తేజో వా ఆఽఽమ్ ।  
 ప్రశవో జగతి । తేజస్సైవాస్తే ప్రశూనవరున్ధ । ప్రత్నయోఽ-  
 భ్యజ్జన్తి । శ్రియా వా ఏతద్భూషమ్ ॥ ౧౮ ॥ యత్పత్నయః ।  
 శ్రియమేవాస్మిన్దద్ధతి । నాస్తాత్యై ఇన్ద్రియం ప్రశవశ్శ్చీ-  
 రపక్రామన్తి । లాజీ ౩ శ్చాచీ ౩ యశో మమా ౪ ఇత్యతి-  
 రిక్తమన్నమశ్వయోపాహరన్తి । ప్రజామేవాన్నాదీఙ్కుర్వతే ।  
 ఏతద్దేవా అన్నమతైతదన్నమధి ప్రజాపత ఇత్యాహ । ప్ర-  
 జాయామేవాన్నాద్యన్దధతే । యది నావ జిఘ్రిత్ ।  
 అగ్నిః ప్రశురానీదిత్యవఘ్రూపయేత్ । అవస్తావ చీమ్రుతి । అక్రా-  
 వాజీ క్రమైరత్యక్రమీద్వాజీ త్యాస్తే పృథ్వం పృథివీ సదస్తమిత్యశ-  
 మనుమన్త్రయతే । ఏషాల్లోకానామభిజత్యై । సమిధో అజ్ఞా-  
 హ్యుదరం మతీనామిత్యశ్వస్త్వాప్రియో భవన్తి సయావత్వాయ ॥ ౧౯ ॥

పరిత్యజ్య ఇత్యాహైమే ఏవాస్తే యనక్త్యభిజత్యై భర-  
వ్యశ్యమైథో రున్ధ రూపజ్జిమతి త్రిణి చ ॥ ౪ ॥

తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యుధ్యతే । యోశ్యమేధే-  
న యజతే ॥ హోతా చ బ్రహ్మ చ బ్రహ్మోద్యవదతః ।  
తేజసా చైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్థయతః । దక్షిణతో బ్ర-  
హ్మ భవతి । దక్షిణత ఆయతనో వై బ్రహ్మ । బాహ్వస్త్యో వై బ్ర-  
హ్మ । బ్రహ్మవర్చసమైవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణో-  
ధోః బ్రహ్మవర్చసితరః । ఉత్తరతో హోతా భవతి ॥ ౨౦ ॥ ఉ-  
త్తరత ఆయతనో వై హోతా । అగ్నేయో వై హోతా । తేజో వా  
అగ్నిః । తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి । తస్మాదుత్తరో-ర్ధస్తేజస్వి-  
తరః । యూనమభితో వదతః । యజమానదేవత్యో వై యూనః ।  
యజమానమైవ తేజసా చ బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్థయతః । క్లిగ్ం  
స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిరిత్యాహ । ద్యౌరై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః ॥ ౨౧ ॥  
దివమైవ వృష్టిమవరున్ధే । క్లిగ్ం స్విదాసీద్భూహద్వయ ఇత్యా-  
హ । అశ్వో వై బ్రహ్మద్వయః । అశ్వమైవావరున్ధే । క్లిగ్ంస్వి-  
దాసీత్పిశజ్జీలేత్యాహ । రాత్రిరై పిశజ్జీలా । రాత్రిమైవావ-  
రున్ధే । క్లిగ్ంస్విదాసీత్పిలిప్సేలేత్యాహ । శ్రీరై పిలిప్సీలా । అ-  
న్నాద్యమైవావరున్ధే ॥ ౨౨ ॥ కస్త్విదేకాకీ చరతీత్యాహ । అ-  
పా వా అదిత్య ఏకాకీ చరతి । తేజ ఏవావరున్ధే । క ఉస్విజ్జాయతే  
పునరిత్యాహ । చంద్రమా వై జాయతే పునః । ఆయురైవావరున్ధే ।  
క్లిగ్ంస్విద్ధిమస్య భక్షమిత్త్యాహ । అగ్నిరై హిమస్య భక్ష-

మ్ । బ్రహ్మవర్చసమైవావరుణే । కిన్ఘం స్వీధావశనం మహాది-  
 త్యాహ ॥ ౨౩ ॥ అయస్వేలోక ఆవశసమ్మహత్ । అస్మిన్నే-  
 వ లోకే క్రతితిష్ఠతి । పృచ్ఛామి త్వా పరమమ్ కృథివ్యా ఇత్యా-  
 హ । వేదిర్వై పరోఽస్తః కృథివ్యాః । వేదిమేవావరుణే । పృచ్ఛా-  
 మిత్వా భువనస్య నాభిమిత్యాహ । యజ్ఞోవై భువనస్య నాభిః । య-  
 జ్ఞమైవావరుణే । పృచ్ఛామి త్వా వృష్టే అశ్వస్య రేత ఇత్యాహ ।  
 సామో వై వృష్టే అశ్వస్య రేతః । సోమప్రీతమైవావరుణే । పృ-  
 ఛామి వాచః పరమహ్యమేత్యాహ । బ్రహ్మవై వాచః పరమ-  
 హ్యమ్ । బ్రహ్మవర్చసమైవావరుణే ॥ ౨౪ ॥

సోతా భవతి వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిరన్నాద్యమైవావరుణే  
 మహాదిత్యాహ సామో వై వృష్టే అశ్వస్య రేతశ్చ త్వాః చ ॥ ౨౫ ॥

అప వా ఏతస్మాత్ప్రణా క్రామన్తి । యోశ్వమేధేన  
 యజతే । ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహేతి సంజ్ఞప్యమా-  
 న ఆహుతిః ॥ హోతి । ప్రాణా నేవాస్మిన్దధాతి । నాస్మాత్ప్ర-  
 ణా అపక్రామన్తి । అపస్తీస్థాపస్తీస్తాఽవన్తు । ప్రియన్త్యా ప్రి-  
 యాణామ్ । వర్షిష్టమాప్యాణామ్ । నిధీనాన్త్యా నిధిపతిగ్ం  
 హవామహే వసో మమేత్యాహ । అపైవాస్మై తద్భువతే ॥ ౩౧ ॥  
 అథో ధువన్త్యైవై నమ్ । అథో న్యవాన్త్యై వాన్మవతే । త్రిః పరియ-  
 న్తి । త్రయ ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవైసత్తోకేభ్యో ధువతే । త్రిః  
 పునః పరియన్తి । వట్కంపద్యన్తే । వడ్వా ఋతవః । ఋతుభి-  
 రైవైసన్తువతే । అప వా ఏతేభ్యః ప్రాణాః క్రామన్తి ॥ ౩౨ ॥

యేయశ్చే ధువన న్నవ్వతే । నవకృత్వః పరియన్తి । నవ వైపురుషే  
 ప్రాణాః । ప్రాణానేవాత్మస్థితే । నేభ్యః ప్రాణా అపక్రా  
 మన్తి । అమై అమృత్యుమిభ్యక ఇతి వత్సీముదాసయతి । అహ్వా-  
 తైవైనామ్ । సుభగే కామీలవాసినీత్యాహ । తవ ఏవైనాముపన-  
 యతి । సువగే లోకే సంప్రోక్ష్యథామిత్యాహ ॥ ౨౭ ॥ సు-  
 వర్గమైవై నా లోక జ్ఞమయతి । అహమహం గర్భధమాత్వమ-  
 జానిగర్భధమిత్యాహ । ప్రజా వై పతన్యా గర్భః । ప్రజామేవ ప  
 శూనాత్మస్థితై । దేవా నా అశ్వమైధే పవమానై । సువర్గ లోక-  
 కన్నప్రాజానామ్ । తమశ్వః ప్రాజానాత్ । యథుస్సచీర-  
 సిపథానాల్పయన్తి । సువగేస్య లోకస్య ప్రజ్ఞత్యై । గాయ-  
 త్రిత్రిష్ట్యుబ్జగతీత్యాహ ॥ ౨౮ ॥ యథాయజుర్వైతత్ । త్రి-  
 యస్సూచ్యో భవన్తి । అయస్సయ్యో రజతా హరిణ్యః । అస్య-  
 వేలోకస్య యాపమయస్సయ్యః । అన్తర్విస్య రజతాః । దివో  
 హరిణ్యః । దిశో నా అయస్సయ్యః । అవాన్తరదిశా రజతాః ।  
 ఉర్ధ్వా హరిణ్యః । దిశ ఏవాన్తరైకల్పయతి । కస్తాచ్యతి కస్తా  
 విశాస్తీత్యాహహిగ్ం నాయై ॥ ౨౯ ॥ హ్నువతై క్రామన్త్యాన్త్యా-  
 త్యామిత్యాహ జగతీత్యాహ కల్పయత్యేకజ్ఞు ॥ ౩౦ ॥

అప్రవా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్ర క్రూమతి । యోశ్వమేధ-  
 న యజతే । ఉర్ధ్వామనాముచ్ఛ్రీయతాదిత్యాహ । శ్రీరైవరా-  
 ష్ట్రమశ్వమేధః । శ్రీయమైవాన్తరై రాష్ట్రమూర్ధ్వముచ్ఛ్రీయతి ।  
 మైబుభార క్షీరావివేత్యాహ । రాష్ట్ర వై భారః । రాష్ట్ర-

మేవాస్మై కర్యమాహతి । అథాస్యా మధ్యమేధతామిత్యాహ । శ్రీ-  
 రైవరాష్ట్రస్య మధ్యమ్ ॥ 30 ॥ శ్రీయమేవాపరుణ్ణ । శ్రీతే-  
 వాతే పునన్ని వేత్యాహ । ఖేమో వై రాష్ట్రస్య శీతో వాతః ।  
 ఖేమమేవాపరుణ్ణ । యద్ధణీ యవమతీత్యాహ । విద్వే హణి ।  
 రాష్ట్ర యవః । విశ్చైవాస్మై రాష్ట్రం సమీచీదధాతి । న పు-  
 ష్టం పశు మన్యత్ర ఇత్యాహ । తస్మాదాచా పశూన్న పుష్యతి ॥ 31 ॥  
 తస్మాదా యదయకాచారా న పోషాయ ధనాయతీత్యాహ । తస్మా-  
 దైవశీపుత్ర న్నాభిషిచ్ఛన్తే । ఇయ యకా శకున్తికేత్యాహ ।  
 విద్వే శకున్తికా । రాష్ట్రమశ్వమేధః । విశ్చైవాస్మై రాష్ట్ర-  
 య సమీచీదధాతి । ఆహలమితి సర్పతీత్యాహ । తస్మాద్ద్రాప్త-  
 య విశస్సర్పన్తి । ఆహత ద్విభేద స ఇత్యాహ । విద్వే గభః ॥ 32 ॥  
 రాష్ట్రం పశుః । రాష్ట్రమేవ విశ్యాహన్తి । తస్మాద్ద్రాప్త-  
 విశ్చైవాత్మకమ్ । మూతా చ తే పితా చ త ఇత్యాహ । ఇయవే మూ-  
 తా । అనా పితా । అభ్యామేవై నం పరిదదాతి । అగ్ర స్త్వస్య రో-  
 హత ఇత్యాహ । శ్రీరైవత్పృష్ఠస్యాగ్రమ్ । శ్రీయమేవాపరుణ్ణ  
 ॥ 33 ॥ ప్రసులామీతి తే పితా గృభే ముష్టిమతగ్ంసయదిత్యా-  
 హ । విద్వే గభః । రాష్ట్ర మ్ముష్టిః । రాష్ట్రమేవ విశ్యాహ-  
 న్తి । తస్మాద్ద్రాప్త విశ్చైవాత్మకమ్ । అప వా ఏతేభ్యః ప్రా-  
 గ్గాః క్రామన్తి । యే యశ్చే పూత వదన్తి । దధిక్రావణ్ణో అకా-  
 రిషమితి సురభిమతీమృచ వదన్తి । ప్రాగా వై సురభయః । ప్రా-  
 గానేవార్నవధతే । నైభ్యః ప్రాగా అపక్రామన్తి । ఆహా హిషా

మయోభువ ఇత్యధ్యిమాగ్జయన్తే । ఆహో వై సర్వా క్షవతాః ।  
క్షవతాభిరైవాత్మానం కవయన్తే ॥ 34 ॥

రాప్రిస్య మధ్యం పువ్యతి గభో రున్ధ దధతే చ్చవారి చ ॥ 2 ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్పృష్ట్యాప్రేణానుప్రావీశత్ । తాశ్శ్యః  
పునస్స మృవీతు న్నాశకోశీత్ । సోఽబ్రవీత్ । ఋష్యవదిభ్యః ।  
యో మేఽతః పునస్సమృద్ధిః । త న్దేవా అశ్వమేధేనైవ సమభరన్ ।  
తతో వైత ఆర్ఘ్యమా । యోఽశ్వమేధేన యజతే । ప్రజాపతిమైవ  
సమృరత్యుభోతి । పురుషమాలభతే ॥ 31 ॥ నైరాజానై  
పురుషః । విరాజమైవాలభతే । అథో అన్న వే విరాట్ । అన్న-  
మైవావరున్ధే । అశ్వమాలభతే । ప్రాజాప్త్యోవా అశ్వః । ప్ర-  
జాపతిమైవాలభతే । అథో శ్రీర్వా ఏకశఫమ । శ్రియమైవావరు-  
న్ధే । గామాలభతే ॥ 32 ॥ యజ్ఞోవై గాః । యజ్ఞమైవాలభతే ।  
అథో అన్న వే గాః । అన్నమైవావరున్ధే । అజ్ఞావీ ఆలభతే భూ-  
మ్న । అథో పుష్టిరైవ భూమా । పుష్టిమైవావరున్ధే । వర్యగ్ని-  
కృతం పురుష శ్చరణ్యాగ్ంశ్చోభస్మజన్త్యహిగ్ంసాయై । ఉ-  
భా వా ఏతే పశూ ఆలభ్యతే । యశ్చావమా యశ్చవరమః । తేఽ-  
ప్ర్యోధయే యజ్ఞే బ్రథాః । అభీష్టా అభిప్రీతాః । అభిజతా అభిమా-  
తా భవన్తి । నైవ నజన్తాః పశవా యజ్ఞే బ్రథాః । అభీష్టా అభిప్రీ-  
తాః । అభిజతా అభిమాతా హిగ్ంసన్తి । యోఽశ్వమేధేన యజ-  
తే । య ఉచైనమైవ వేద ॥ 32 ॥

అభిజతామాలభతే వరమోఽష్టా చ ॥ ౩ ॥

ప్రథమేన వా ఏవ స్తోమేన రాధ్యా । చతుష్టోమేనకృతే  
 నాయానాముత్తరేహన్ । ఏకవిగ్ంశే ప్రతిష్ఠాయాం ప్రతితిష్ఠతి ।  
 ఏకవిగ్ంశాత్ప్రతిష్ఠాయా ఋతూనన్వారోహతి । ఋతవౌ వై  
 వృషాని । ఋతవస్సుసథ్వరః । ఋతుష్వేన సవథ్వరే ప్రతిష్ఠా-  
 య । దైవతా అభ్యారోహతి । శక్వరయః పృష్ఠ మృవస్త్యస్యద-  
 స్త్యచ్ఛవః । అన్యేఽన్యై వా ఏతే ప్రశవ ఆలభ్యంతే ॥ ౩౮ ॥ ఉ-  
 తేవ గ్రామ్యాః । ఉతేవారణ్యాః । అహరైవ హుజ్జే సమర్థయ-  
 తి । అహో అహ్నా ఏవైవ బలిహీనయతే । తదాహుః । అవశవౌ  
 వా ఏతే । యదజావయశ్చారణ్యాశ్చ । ఏతే వై సర్వే ప్రశవః ।  
 యద్ధవ్యా ఇతి । గవ్యాన్మకూనుత్తమేఽహ్నానా లభతే ॥ ౩౯ ॥  
 తేనైవోభయాన్మకూనవరున్ధ । ప్రాజాప్రత్యా భవన్తి । అనభి-  
 జితస్త్యాభిజత్యై । సూరీర్నవ క్వేతా వశా అనూబధ్యా భవన్తి ।  
 అస్తత ఏవబ్రహ్మవర్చసమవరున్ధ । సోమాయస్వరాజ్ఞేఽనోవాహావ-  
 నద్వాహావతి ద్వద్విన్దనః ప్రకూనాలభతే । అహోరాత్రాగామ-  
 భిజత్యై । ప్రశుభిర్వా ఏవ వ్యృధ్యతే । యోఽశ్వమిధేన యజతే ।  
 ఛగ్గల జ్జిల్గావజ్జీకిదీవి వీదీగయమితి త్వాష్ట్రాస్తకూనా లభతే ।  
 ప్రశుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్థయతి । ఋతుభిర్వా ఏవ వ్యృధ్యతే ।  
 యోఽశ్వమిధేన యజతే । పిశ్చాన్త్రయో వాసంతా ఇత్యృతుప్ర-  
 కూనాలభతే । ఋతుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్థయతి । ఆవా ఏవప్ర-  
 కుభ్యో వృశ్శ్యతే । యోఽశ్వమిధేన యజతే । వర్యగ్నికృతా ఉ-  
 ధ్నిజన్తనాప్రస్థాయ ॥ ౪౦ ॥

అభ్యంత్రే అభంతే త్వాష్ట్రాన్తశూనాఅభంతేఽష్టా చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాశతరకామయత మహానన్నా దస్సాస్యమితి । స ప్రతా-  
వశ్వమేధే మహిమానావపశ్యత్ । తావగృహీత । తతో వై స మ-  
హానన్నాదోఽభవత్ । యః క్షామయేత మహానన్నాదస్సాస్యమి-  
తి । స ప్రతావశ్వమేధే మహిమానా గృహీత । మహానైవాన్నా-  
దో భవతి । యజమానదేవత్యా వే వచా । రాజా మహిమా । య-  
ద్వచా మృహిమ్నోభయతః పరియజతి । యజమానమేవ రాజ్యే-  
నోభయతః పరిగృహ్లాతి । పురస్తాథ్వాహాకారా వా అన్యే దైవాః ।  
ఉపరిష్టాథ్వాహాకారా అన్యే । తే వా ప్రతేఽశ్వ ప్రవ మేధ్య ఉభ-  
యేఽవరుధ్యంతే । యద్వచా మృహిమ్నోభయతః పరియజతి ।  
తా నైవాభయాస్సీణాతి ॥ ౧౦ ॥ పరియజతి షట్ప ॥ ౧౦ ॥

వైశ్వదేవో వా అశ్వః । త యత్ప్రజాపత్య జుర్యా-  
త్ । యా దేవతా అపిభాగాః । తా భాగధేయేన వ్యర్థయేత్ । దే-  
వతాభ్యస్సమద స్థాతి । సైగాన్దగ్ధాభ్యా మృణ్మా-  
క్షాజ్ఞామ్యేభిరితి । ఆజ్యమప్రదాన జ్ఞుత్వా ప్రతిసంఖ్యాయమా-  
హుతిర్జుహోతి । యా ప్రవ దేవతా అపిభాగాః । తా భాగధేయేన ప-  
మర్థయతి । స దేవతాభ్యస్సమద స్థాతి ॥ ౧౧ ॥ చతుర్వశై-  
తావనువాకాజ్ఞాహోత్యన న్రిత్యై । ప్రయాసాయ స్వాహేతి  
పశ్చాద్దశమ్ । పశ్చాదశ వా అర్థమాసస్య రాత్రియః । అర్థమా-  
సశస్సప్తధ్వర ఆప్యతే । దేవాసురాస్సయతా అపః । తే-  
బ్రువన్మగ్నయస్సిష్టకృతః । అశ్వస్య మేధ్యస్య వయముద్ధా-



రముద్ధరామహై । అథైతానభి భవామతి । తే లోహితముదనార-  
 స్త । తతో దేవా అధవా ॥ ౪౩ ॥ పరాఽసురాః । యస్విష్ట-  
 కృద్వ్యో లోహిత జ్ఞుహోతి బ్రాతృవ్యాభిభూత్యై । భవ-  
 త్యాత్మనా । పరాఽస్య బ్రాతృవ్యో భవతి । గోమృగైశ్చైవ ప్రథ-  
 మామాహుతి జ్ఞుహోతి । పుత్రా వై గోమృగః । రుద్రోఽగ్ని-  
 స్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ పశూనస్తర్దధాతి । అథో యత్రైషాఽఽ-  
 హుతిర్ హూయతే । న తత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే ॥ ౪౪ ॥  
 అశ్వశ్చ ఫేన ద్వితీయామాహుతి జ్ఞుహోతి । పుత్రా వా ఏకశఫమ్ ।  
 రుద్రోఽగ్నిస్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ పశూనస్తర్దధాతి । అథో  
 యత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే । న తత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే ।  
 అయస్మయేన కమద్ధలునా తృతీయామ్ । ఆహుతి జ్ఞుహోత్యా-  
 యాప్యో వై పుజాః । రుద్రోఽగ్నిస్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ పుజా  
 అస్తర్దధాతి । అథోయత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే । న తత్ర రు-  
 ద్రః పుజా అభి మన్యతే ॥ ౪౫ ॥

దధాత్యభవన్మన్యతే పుజా అస్తర్దధాతి ద్యౌః ప ॥ ౧౧ ॥

అశ్వస్య వా ఆలభస్య మేధ ఉదత్రామత్ । తదశ్వస్తామీ-  
 యమభవత్ । యదశ్వస్తామీయ జ్ఞుహోతి । సమేధమైవైవ-  
 మాలభతే । ఆశ్వేన జహోతి । మేధో వా ఆజ్యమ్ । మేధోఽశ్వ-  
 స్తామీయమ్ । మేధేనైవాస్మిన్నేధ స్తధాతి । షట్త్రిగంశత  
 జ్ఞుహోతి । షట్త్రిగంశదక్షిణా బృహతి ॥ ౪౬ ॥ బాహుతాః  
 పుత్రవః । సా పశూనా మ్మూత్రా । పశూనైవ మూత్రయా సమధా-

యతి । తా యచ్చాయసీర్వా కసీయసీర్వా జహుయాత్ । ప్ర-  
శూన్యాత్రయా వ్యర్థదేత్ । వట్రిగీశత జ్ఞుహోతి । వట్రి-  
గీశదక్షిరా బృహతి । బార్హతాః ప్రశవః । సా పశూనా మ్మా-  
త్రా । ప్రశూనేవ మాత్రయా సమర్థయతి ॥ ౪౬ ॥ అశ్వస్తామీ-  
యగీం హుత్వా ద్విపదా జహోతి । ద్విపదై పురుషో ద్విప్ర-  
తిష్ఠః । తదేవం ప్రతిష్ఠయా సమర్థయతి । తదాహుః । అశ్వస్తామీ-  
యం పూర్వగం హోత్రవ్యా3 ద్విపదా3 ఇతి । అశ్వో వా అశ్వ-  
స్తామీమమ్ । పురుషో ద్విపదాః । అశ్వస్తామీయగీం హుత్వా  
ద్విపదా జహోతి । తస్మాద్ద్విపాచ్చతుష్పదమత్తి । అగో ద్విప్ర-  
ద్వేవ చతుష్పదః ప్రతిష్ఠాపయతి । ద్విపదా హుత్వా । నాన్యము-  
త్తరామాహుతి జ్ఞుహుయాత్ । యదన్యముత్తరామాహుతి జ్ఞు-  
హుయాత్ । ప్రప్రతిష్ఠాయాశ్చ్యవేత । ద్విపదా అన్తహో జహోతి  
ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౪౭ ॥ బృహత్యర్థయతి స్థాపయతి పశ్చ చ ॥ ౧౨ ॥

ప్రబాపతిరశ్వమేధమస్మత । సో2స్సాక్ష్యస్తాపాత్రా-  
మత్ । త యజ్ఞక్రితుభిరన్వేచ్ఛత్ । త యజ్ఞక్రితుభిర్నాన్వ-  
విన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వేచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ । తదిష్టి-  
నామిష్టిత్వమ్ । యథ్వవధ్వరమిష్టిభిర్యజేత్ । అశ్వమైవ తదగ్ని-  
చ్ఛతి । సావిత్రియో భవన్తి ॥ ౪౮ ॥ ఇయ వే సవితా । యో వా  
అస్యాన్నశ్యతి యో నిలయతే । అస్యా వావ త విన్దన్తి । న వా  
ఇమా జ్ఞశ్చనేత్యాహుః । తిర్యగ్నోర్ధ్వోత్యేతుమర్హాతితి ।  
యథావిత్రియో భవన్తి । సవిత్ప్రహూత ఏవేనమిచ్ఛతి । ఈశ్వ-

శో వా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావత ఇన్ద్రః । యథ్నాయ  
 స్థుతిజ్ఞాహోతి । అశ్వస్య యత్యై ధృత్యై ॥ ౧౦ ॥ య-  
 త్ప్రేతరిష్టిభిర్యతే । అశ్వమేవ తదస్విచ్ఛతి । యథ్నాయ  
 స్థుతిజ్ఞాహోతి । అశ్వస్యైవయత్యై ధృత్యై । తస్మాద్ధా-  
 యం ప్రజాభ్యుమ్యా భవన్తి । యత్ప్రేతరిష్టిభిర్యతే । అశ్వ-  
 మేవ తదస్విచ్ఛతి । తస్మాద్దివా నష్టేష ఏతి । యత్ప్రేతరిష్టిభిర్య-  
 తే సాయ స్థుతిజ్ఞాహోతి । అహోరాత్రాభ్యామైవైవ-  
 స్విచ్ఛతి । అథా అహోరాత్రాభ్యామైవాస్తియోగభేష ఇల్ప-  
 యతి ॥ ౧౧ ॥ భవన్తి ధృత్యా ఏనమస్విచ్ఛత్యేక ఇన్ద్ర ॥ ౧౩ ॥

అప్త వా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్రం జ్ఞామతి । యోఽశ్వమే-  
 ధస్యతే । బ్రాహ్మణో ఏణాగ్రాహినా గాయతః । శ్రియా వా  
 ఏతద్దూపమ్ । యన్వీణా । శ్రియమేవాస్మిన్ద్రతః । యదా ఖలు  
 వై పురుషశ్రియమశ్నుతే । ఏణాఽస్మై వాద్యతే । తదాహుః ।  
 యదుభా బ్రాహ్మణో గాయేతామ్ ॥ ౧౨ ॥ ప్రశ్రగంశుకాఽ-  
 స్మాచ్ఛ్రీస్సన్యత్ । న వై బ్రాహ్మణే శ్రీరమత ఇతి । బ్రాహ్మణోఽ-  
 న్యోగాయత్ । రాజన్యోఽన్యః । బ్రహ్మవై బ్రాహ్మణః । ఖత్రిగం  
 రాజన్యః । తథా హన్య బ్రహ్మణా చ ఖత్త్రేణ చోభయతశ్చీః పరి-  
 గృహీతా భవతి । తదాహుః । యదుభా దివా గాయేతామ్ । అ-  
 పాస్మాద్దాప్తం జ్ఞామత్ ॥ ౧౩ ॥ న వై బ్రాహ్మణే రాష్ట్రగం  
 తమత ఇతి । యదా ఖలు వై రాజా క్తాయతే । అథ బ్రాహ్మ-  
 ణాజ్ఞనాతి । దివా బ్రాహ్మణో గాయేత్ । న క్తగం రాజన్యః ।

బ్రహ్మహో వైరూపమహాః | ఖిత్తస్య రాత్రిః | తథా హస్త్యబ్రహ్మ  
 నా చ ఖిత్తేణ చోభయతో రాష్ట్రం పరిగృహీతమ్భవతి | ఇత్యదత్తా  
 ఇత్యయజ్ఞథా ఇత్యవప ఇతి బ్రాహ్మహో గాయేత్ | ఇష్టాపూర్తవై  
 బ్రాహ్మణస్య || ౧౪ || ఇష్టాపూర్తేనైవైవగ్ం స సమర్థయతి |  
 ఇత్యజినా ఇత్యయధ్యథా ఇత్యముగ్ం సజ్జామమహాన్నితి  
 రాజన్యః | యుద్ధవై రాజన్యస్య | యుద్ధేనైవైవగ్ం స సమర్థ-  
 యతి | అకస్తా వా ఏతస్యతావ ఇత్యాహుః | యోఽశ్వమై-  
 ధేన యజత ఇతి | త్రిసోఽన్యో గాయతి త్రిసోఽన్యః | షట్సం-  
 పద్యంతే | షడ్వా ఋతవః | ఋతూనైవాస్మై కల్పయతః | తా-  
 భ్యాగ్ం సగ్ంస్థాయామ్ | అన్యోయుక్తే చ శతే చ దదాతి | శతా-  
 యుః పురుషశ్చ తేన్ద్రియః | ఆయుష్యేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి || ౧౫ ||  
 గాయేతాక్రామచ్ఛాపాహ్మణస్య కల్పయతశ్చత్వారి చ || ౧౬ ||

సర్వేషు వా ఏషు లోకేషు మృత్యువోఽన్వాయతాః | తే-  
 భ్యో యదావపతీర్ష జహుయాత్ | లోకే లోక ఏనం మృత్యు-  
 ర్విన్దత్ | మృత్యువై స్వాహా మృత్యువై స్వాహాత్యభిపూర్వ-  
 మాహుతీర్షవతి | లోకాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే | నై-  
 వల్లోకేలోకే మృత్యుర్విన్దతి | యదముష్టే స్వాహోఽముష్టే  
 స్వాహేతి జహ్వధస్సాహిత | బహుం మృత్యుమమిత్రజ్ఞవీర |  
 మృత్యువై స్వాహాత్యేకస్మా ఏవైకాశ్విమహుయాత్ | ఏకో వా  
 అముష్మిల్లోకే మృత్యుః || ౧౭ || అశ్వనయా మృత్యురైవ |  
 తమైవాముష్మిల్లోకేఽవయజతే | భూజహ్వత్యామై స్వాహా-

త్యవభృథ అహుతిజ్ఞుహోతి । భూణహత్యామేవావయజతే ।  
 తదాహుః । యద్భూణహత్యా ప్రాత్యాఽథ । కస్మాద్వ్యజ్ఞేఽపి  
 క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అన్యో భూణహత్యాయా ఇత్యా-  
 హుః । భూణహత్యా వావ మృత్యురితి । యద్భూణహత్యా-  
 యై స్వాహేత్యవభృథ అహుతిజ్ఞుహోతి ॥ ౧౭ ॥ మృత్యు-  
 మేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణిజ్ఞుత్వా । భూణఘ్న-  
 భేషజ్ఞురోతి । ఏతాగ్ం వా వై ముద్ధేథ ఔదన్యవః । భూణ-  
 హత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తివిదాఞ్చకార । యో హస్యాపి ప్ర-  
 జాయాం బ్రాహ్మణాగ్ం వాన్తి । సర్వస్మై తస్మై భేషజ్ఞురోతి ।  
 జామృకాయ స్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిజ్ఞుహోతి । వ-  
 రుణో వైజామృకః । అన్తతః ఏవ వరుణమవయజతే । ఖల్తెర్విక్తి-  
 ధస్య క్షుక్లస్య పిక్తాఖస్య మూర్ధజ్ఞుహోతి । ఏతదైవ వరుణస్య  
 రూపమ్ । రూపేనైవ వరుణమవయజతే ॥ ౧౮ ॥

లోకే మృత్యుర్జ్ఞుహోతి మూర్ధజ్ఞుహోతి ఙ్వే చ ॥ ౧౯ ॥

వారుణో వా అశ్వః । తన్దేవతయా సమర్థయతి । య-  
 త్ప్రజాపత్యజ్ఞురోతి । సమో రాక్షే సమో వరుణాయేత్యాహ ।  
 వారుణో వా అశ్వః । స్వయైవై నన్దేవతయా సమర్థయతి ।  
 సమోఽత్వాయ సమః ప్రజాపతయ ఇత్యాహ । ప్రాజాపత్యో వా  
 అశ్వః । స్వయైవై నన్దేవతయా సమర్థయతి । సమోఽధిప-  
 తయ ఇత్యాహ ॥ ౧౯ ॥ ధమో వా అధిపతిః । ధర్మమేవావ-  
 శున్ధే । అధిపతిర్వ్యధిపతిమ్నా కుర్వధిపతిర్వహం ప్రజానామ్భూ-

యాస్తమిత్యాహ । అధిపతిమైవై నగ్ం సమానానాజ్ఞురోతి । మా-  
 ణేహి మయి ధేహిత్యాహ । ఆశిషమైవై తామాశాస్తై । ఉపాశ్చ-  
 తాయ స్వాహాత్మ్యపాశ్చతే జహోతి । అలభాయ స్వాహేతి ని-  
 యుక్తే జహోతి । పుత్రాయ స్వాహేతి పుత్రతే జహోతి । ఏషా-  
 త్లోకానామభిజితైః ॥ ౬౦ ॥ ప్రవా ఏష ఏభ్యా లోకేభ్య-  
 శ్చ్యవతే । యోశ్వమైధన్య యజతే । ఆగ్నేయమైన్ద్రాగ్న-  
 మాశ్విసమ్ । తాన్పశూనాలభతే ప్రతిష్ఠితైః । యదాగ్నేయో-  
 భవతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః । దేవతా ఏవావరుణై । బ్రహ్మ-  
 వా అగ్నిః । భుత్రమింద్రాః । యదైన్ద్రాగ్నో భవతి ॥ ౬౧ ॥  
 బ్రహ్మభుతే ఏవావరుణై । యదాశ్విసో భవతి । ఆశిషామ-  
 వరుణైః । త్రయోభవన్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషేష లోకే-  
 షు ప్రతితిష్ఠతి । అగ్నయేగ్ం హోముచైష్టాకపాల ఇతి దశహ-  
 విష్టమిష్టిన్నిర్వవతి । దశాభిరా విరాట్ । అన్నవిరాట్ । విరా-  
 జైవాన్నాద్యమవరుణై । అగ్నేర్తన్య ప్రథమస్య ప్రచేతస్ ఇతి  
 యాజ్ఞానువాక్యా భవన్తి సర్వత్వాయ ॥ ౬౨ ॥ అధిపతయ  
 ఇత్యాహభిజిత్యా ఇన్ద్రాగ్నో భవతి రుణ్ధ ఏకశ్చ ॥ ౬౩ ॥

యద్యశ్వముపతపద్విన్దత్ । ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్ని-  
 ర్వపేత్ । సామ్యశ్చరుమ్ । సాచిత్రమష్టాకపాలమ్ । యదా-  
 గ్నేయో భవతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః । దేవతాభిరైవై సమ్మిమ-  
 బ్యతి । యథ్సామ్యా భవతి । సామో వా ఓషధీనాగ్ం రాజా ।  
 యాభ్య ఏవై సమ్మిమ ॥ ౬౩ ॥ తాభిరైవై సమ్మిమబ్యతి । య-

భావిత్తోభవతి । సవిత్ప్రసూత ఏవైసమ్భవజ్యతి । ఏతాభిరై-  
 వైసన్దేవతాభిర్భవజ్యతి । అగ్రదో హైవ భవతి । ప్రాక్ష్యాచ్యు-  
 న్నిర్వపేత్ । యది శ్లోకస్యాత్ । పూషా వై శ్లోకస్య భిషక్ ।  
 స ఏవైసమ్భవజ్యతి । అశ్లోకో హైవ భవతి ॥ ౬౪ ॥ రాద్ర-  
 జ్చ్యుర్నిర్వపేత్ । యది మహాతీ దేవతాభిమన్యత । ఏతద్దైవత్యో-  
 వా అశ్వః । స్వయైవైసన్దేవతయా భిషజ్యతి । అగ్రదో హైవ భవ-  
 తి । వైశ్వానరస్వాదశకపాలనిర్వపేత్సృగాఖరే యది నాగ-  
 చ్చేత్ । ఇయవా అగ్నిర్వైశ్వానరః । ఇయమైవైసమర్చిభ్యం  
 కర్తిరోధమానయతి । అహైవ సుత్యమహర్గచ్ఛతి । యద్యధీయా-  
 త్ ॥ ౬౫ ॥ అగ్నయేగంహోముచైష్టాకపాలః । సావ్యం  
 వయః । వాయవ్య అభ్యభాగః । యజమానో వా అశ్వః । అగ్ం-  
 హస్తా వా ఏష గృహీతః । యస్యాశ్వా మేధాయ ప్రోక్షతోఽధ్యతి ।  
 యదగ్ం హోముచే నిర్వపతి । అగ్ంహస ఏష తేన ముచ్యతే । య-  
 జమానో వా అశ్వః । రేతస్తా వా ఏష వ్యధ్యతే ॥ ౬౬ ॥ య-  
 స్యాశ్వా మేధాయ ప్రోక్షతోఽధ్యతి । సావ్యగ్ం రేతః । య-  
 త్సావ్యం వయో భవతి । రేతస్త్వైవైసగ్ం స సమర్థయతి । యజమా-  
 నో వా అశ్వః । గర్భైర్వా ఏష వ్యధ్యతే । యస్యాశ్వా మే ధా-  
 య ప్రోక్షతోఽధ్యతి । వాయవా గర్భాః । యద్వాయవ్య అభ్య-  
 భాగో భవతి । గర్భైరైవైసగ్ం స సమర్థయతి । అథోయస్త్వైషాఽ-  
 శ్వమేధే ప్రాయశ్చిత్తిః క్రియతే । ఇష్ట్యా వసీయాశ్చవతి ॥ ౬౭ ॥  
 విస్తత్యశ్లోకో హైవ భవత్యధీయాదృధ్యతే గర్భైరైవై-

సగ్ం స సమర్థయతి ద్వే చ ॥ ౧౭ ॥

తదాహుః । ద్వాదశ బ్రహ్మాదనాన్ ధగ్ంస్థితే నిర్వపేత్ ।  
ద్వాదశభిర్వస్థిభిర్యజ్జతేతి । యదిష్టిభిర్యజేత । ఉప్రనాముక ఏన-  
యజ్ఞస్సాత్ । సాపీయాగ్ంస్తు స్యాత్ । ఆప్తాని వా ఏతస్య ఛన్దా-  
గ్ంసి । య ఈజానః । తాని క ఏతావదాశు పునః ప్రయుజ్జీతేతి ।  
సర్వా వై సగ్ంస్థితే యజ్ఞే వాగావ్యతే ॥ ౧౮ ॥ సాప్తా భవతి యా-  
తయామ్ని । క్రూరీకృతేవ హి భవత్యరుష్కృతా । సా న పునః క్రూ-  
యజ్ఞేత్యాహుః । ద్వాదశైవ బ్రహ్మాదనాన్ ధగ్ంస్థితే నిర్వపేత్ ।  
ప్రజాపతిర్వా ఓదనః । యజ్ఞః ప్రజాపతిః । ఉప్రనాముక ఏన-  
యజ్ఞా భవతి । న సాపీయాస్యవతి । ద్వాదశ భవంతి । ద్వాదశ మాసా-  
స్సవత్సరః । సవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౧౯ ॥

ఆప్త్యతై సవత్సర ఏకాచ్ఛ ॥ ౧౯ ॥

ఏష వై విభూర్నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వైతత్ర విభు భవ-  
తి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై ప్రభూర్నామ యజ్ఞః ।  
సర్వగ్ం హ వైతత్ర ప్రభు భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ।  
ఏష వా ఊర్జస్వాన్నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వై తత్రోర్జస్వ-  
ద్యవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై పయస్వాన్నా-  
మ యజ్ఞః ॥ ౨౦ ॥ సర్వగ్ం హ వైతత్ర పయస్వద్యవతి । యత్రై-  
తేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై విభృతో నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ  
వై తత్ర విభృతపుష్పవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై



వ్యావృత్తౌ నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వైతత్రీ వ్యావృత్తమృవతి ।  
 యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై ప్రతిష్ఠితౌ నామ యజ్ఞః ।  
 సర్వగ్ం హ వై తత్రీ ప్రతిష్ఠితమృవతి ॥ 2౮ ॥ యత్రైతేన  
 యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై తేజస్వీ నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వైత-  
 త్ర తేజస్వీ భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై బ్రహ్మ-  
 వర్చసీ నామ యజ్ఞః । ఆహ వై తత్ర బ్రాహ్మణౌ బ్రహ్మవర్చసీ జా-  
 యతే । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వా ఆతివ్యాధీ నామ  
 యజ్ఞః । ఆహ వై తత్ర రాజన్యోఽతివ్యాధీ జాయతే । యత్రై-  
 తేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై దీఘా నామ యజ్ఞః । దీఘాయ-  
 జా హ వైతత్ర మనుష్యా భవన్తి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ।  
 ఏష వై క్షప్తౌ నామ యజ్ఞః । కల్పతే హ వై తత్ర ప్రజాభ్యా యోగ-  
 భైమః । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ॥ ౨౯ ॥ కమస్త్వాన్నామ  
 యజ్ఞః ప్రతిష్ఠితమృవతి యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే వట్సు ॥ ౩౦ ॥  
 ఏష వై విభూః ప్రభూరూజాస్వాస్పయస్త్వా విభృతో  
 వ్యావృత్తః ప్రతిష్ఠితస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యతివ్యాధీ దీఘః క్షప్తః  
 చావృతః ॥

తార్ష్యణాశ్చక్ష్వగ్ం సంజ్ఞవయన్తి । యజ్ఞో వై తార్ష్యమ్ ।  
 యజ్ఞేన వై నగ్ం సమర్థయన్తి । యామేన సామ్నా ప్రస్తాతాఽనూవతి-  
 వ్తతే । యమహికమేవైనగ్గమయతి । తార్ష్య చ కృత్యధీవాసి  
 చాశ్చక్ష్వగ్ం సంజ్ఞవయన్తి । ఏతదైవ పశూనాగ్ం రూపమ్ । రూ-  
 పేదైవ పశూనవర్ణః । హిరణ్యకశిపు భవతి । తేజసోఽమరుద్ధ్య ॥ ౩౩ ॥

దుష్టో భవతి । సువర్ణస్య లోకస్యానుభూత్యై । అశ్వో భవతి ।  
 ప్రజాపతేరాష్ట్రే । అస్య వై లోకస్య రూపస్తార్పణమ్ । అ-  
 స్తరిఖస్య కృత్యధీవాసః । దివో హిరణ్యకశిపు । అదిత్యస్య రు-  
 క్తః । ప్రజాపతేరశ్వః । ఇమమైవ లోకస్తాద్వైగాహ్ని-  
 తి ॥ ౭౪ ॥ అస్తరిఖఙ్కృత్యధీవాసేన । దివగ్ం హిరణ్యకశి-  
 పునా । అదిత్యగ్ం రుక్తేణ । అశ్వేనైవ మధ్యేన ప్రజాపతే-  
 న్సాయుజ్యగ్ం పలోకతామాహ్నితి । ఏతాసామైవ దేవతానాగ్ం  
 సాయుజ్యమ్ । స్వాప్నితాగ్ం సమానలోకతామాహ్నితి । యో-  
 శ్వమేధేన యజతే । య ఉ చైనమైవవేద ॥ ౭౫ ॥

అవరుద్ధ్యా ఆహ్నిత్యహే చ ॥ ౭౬ ॥

అదిత్యాశ్చాక్షీరపశ్చ సువర్ణే లోకేస్పర్ధంత । తేజ్గిర-  
 ప ఆదిత్యేభ్యః । అముమాదిత్యమశ్వగ్ం క్షేత్రమూతనఖ-  
 గామనయా । తేజుర్వివా । యన్నోనేష్ట । స వర్యోభూది-  
 తి । తస్మాదశ్వగ్ం సవర్యేత్యాహ్వయన్తి । తస్మాద్యజ్ఞే వరో దీయ-  
 తే । యత్ప్రజాపతిరాల్పభాశ్చోభవత్ । తస్మాదశ్వో నామ ॥ ౭౭ ॥  
 యచ్ఛ్వో యదరురాసీత్ । తస్మాదర్వా నామ । యశ్చన్ద్రో  
 వాజాన్ధ్రమజయత్ । తస్మాద్వాజీ నామ । యదసురాణాల్లో-  
 కానాదత్త । తస్మాదాదిత్యో నామ । అగ్నిర్వా అశ్వమేధస్య యో-  
 నిరాయతనమ్ । సూర్యోగ్నేర్యోనిరాయతనమ్ । యదశ్వమే-  
 ధేగ్నో చిత్త్య ఉత్తరవైముఖవవతి । యోనిమస్తమేవై నమాయత-  
 నవస్తజ్జువోతి ॥ ౭౮ ॥ యోనిమానాయతనవ్యావతి । య

వీ<sup>१</sup>వ<sup>१</sup> పే<sup>१</sup>ద । ప్లా<sup>१</sup>టా<sup>१</sup>పా<sup>१</sup>నా<sup>१</sup> వా<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>తా<sup>१</sup> దే<sup>१</sup>వా<sup>१</sup>నా<sup>१</sup>మ్ । య<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>ర్కా<sup>१</sup>-  
 శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup> । ప్లా<sup>१</sup>టా<sup>१</sup> పా<sup>१</sup>నా<sup>१</sup>వై<sup>१</sup>వా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>రు<sup>१</sup>న్ధ । ఓ<sup>१</sup>జ్జా<sup>१</sup> బ<sup>१</sup>ల్ల<sup>१</sup>వా<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>తా<sup>१</sup> దే<sup>१</sup>-  
 వా<sup>१</sup>నా<sup>१</sup>మ్ । య<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>ర్కా<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup> । ఓ<sup>१</sup>జ్జా<sup>१</sup> బ<sup>१</sup>ల్ల<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>వా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>రు<sup>१</sup>న్ధ । అ<sup>१</sup>గ్ని-  
 రా<sup>१</sup>వ్ అ<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధ<sup>१</sup>స్య యో<sup>१</sup>ని<sup>१</sup>రా<sup>१</sup>య<sup>१</sup>త<sup>१</sup>న<sup>१</sup>మ్ । సూ<sup>१</sup>ర్యో<sup>१</sup>గ్నే<sup>१</sup>ర్యో<sup>१</sup>ని<sup>१</sup>రా-  
 య<sup>१</sup>త<sup>१</sup>న<sup>१</sup>మ్ । య<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధే<sup>१</sup>గ్నా<sup>१</sup> చి<sup>१</sup>త్య<sup>१</sup> ఉ<sup>१</sup>త్త<sup>१</sup>ర<sup>१</sup>వై<sup>१</sup>ది<sup>१</sup>శ్చ<sup>१</sup>నో<sup>१</sup>తి । తా<sup>१</sup>వ-  
 రా<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup> । అ<sup>१</sup>ర్కా<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup>వై<sup>१</sup>వా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>రు<sup>१</sup>న్ధ । అ<sup>१</sup>థో<sup>१</sup> అ<sup>१</sup>ర్కా<sup>१</sup>శ్వ-  
 మే<sup>१</sup>ధ<sup>१</sup>యో<sup>१</sup>రై<sup>१</sup>వ ప్ర<sup>१</sup>తి<sup>१</sup>త్తి<sup>१</sup>ష్ఠ<sup>१</sup>తి ॥ ౨౦ ॥ నా<sup>१</sup>మ<sup>१</sup> క<sup>१</sup>రో<sup>१</sup>తి<sup>१</sup> సూ<sup>१</sup>ర్యో<sup>१</sup>గ్నే<sup>१</sup>ర్యో<sup>१</sup>ని<sup>१</sup>రా-  
 య<sup>१</sup>త<sup>१</sup>న<sup>१</sup>శ్చ<sup>१</sup>త్వారీ<sup>१</sup> చ ॥ ౨౧ ॥

ప్ర<sup>१</sup>జా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>తి<sup>१</sup>ం వే<sup>१</sup> దే<sup>१</sup>వా<sup>१</sup> పి<sup>१</sup>త<sup>१</sup>ర<sup>१</sup>మ్ । ప్ర<sup>१</sup>శు<sup>१</sup>మ్భూ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>మ్మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup>యా<sup>१</sup>-  
 ల<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>న్త । త<sup>१</sup>మా<sup>१</sup>ల<sup>१</sup>భ్యో<sup>१</sup>పా<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>సా<sup>१</sup> । సా<sup>१</sup>త<sup>१</sup>ర్య<sup>१</sup>ష్టా<sup>१</sup>స్త<sup>१</sup>మా<sup>१</sup> ఇ<sup>१</sup>తి । ఏ-  
 క<sup>१</sup>త్వా<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>దే<sup>१</sup>వా<sup>१</sup> నా<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>హః । య<sup>१</sup>థ<sup>१</sup>స్వ<sup>१</sup>ధ<sup>१</sup>ర్మ<sup>१</sup>రః । త<sup>१</sup>స్మా<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup> పు<sup>१</sup>ర<sup>१</sup>స్తా<sup>१</sup>-  
 థ<sup>१</sup>స్వ<sup>१</sup>ధ<sup>१</sup>ని<sup>१</sup>ర ఆ<sup>१</sup>ల<sup>१</sup>భ్య<sup>१</sup>తే । య<sup>१</sup>త్ప్ర<sup>१</sup>జా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>తి<sup>१</sup>రా<sup>१</sup>ల్ల<sup>१</sup>భా<sup>१</sup>శ్వో<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>వత్ । త-  
 స్మా<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>ః । య<sup>१</sup>థ<sup>१</sup>స్వ<sup>१</sup>ద్యౌ<sup>१</sup> మే<sup>१</sup>థో<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>వత్ ॥ ౨౨ ॥ త<sup>१</sup>స్మా<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మై-  
 థః । వే<sup>१</sup>దు<sup>१</sup>కో<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మా<sup>१</sup>శు<sup>१</sup>మ్భ<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>తి । య<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>పే<sup>१</sup>ద । య<sup>१</sup>దై<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>త్ప్ర<sup>१</sup>-  
 జా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>తి<sup>१</sup>రా<sup>१</sup>ల్ల<sup>१</sup>భా<sup>१</sup>శ్వో<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>వత్ । త<sup>१</sup>స్మా<sup>१</sup>ద<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>ః ప్ర<sup>१</sup>జా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>తే<sup>१</sup> వ<sup>१</sup>శూ<sup>१</sup>నా<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>-  
 ను<sup>१</sup>యా<sup>१</sup>ప<sup>१</sup>త<sup>१</sup>మః । ఆ<sup>१</sup>ఽస్య<sup>१</sup> పు<sup>१</sup>త్రః ప్ర<sup>१</sup>తి<sup>१</sup>యా<sup>१</sup>పో<sup>१</sup> జా<sup>१</sup>య<sup>१</sup>తే । య<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>పే<sup>१</sup>ద ।  
 ప<sup>१</sup>ర్వా<sup>१</sup>ణి<sup>१</sup> భూ<sup>१</sup>తా<sup>१</sup>ని<sup>१</sup> స<sup>१</sup>మ్భూ<sup>१</sup>త్యా<sup>१</sup>ల<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>తే । స<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>న<sup>१</sup>దై<sup>१</sup>వా<sup>१</sup>స్తే<sup>१</sup>నీ<sup>१</sup> బ్ర-  
 హ్మ<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>ర్చ<sup>१</sup>సాయ<sup>१</sup> భ<sup>१</sup>ర<sup>१</sup>న్తి । యో<sup>१</sup>శ్వ<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>ధే<sup>१</sup>న య<sup>१</sup>జ<sup>१</sup>తే ॥ ౨౩ ॥ య<sup>१</sup>  
 ఉ<sup>१</sup>చై<sup>१</sup>న<sup>१</sup>మే<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>పే<sup>१</sup>ద । ఏ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>దై<sup>१</sup>వ<sup>१</sup> త<sup>१</sup>దై<sup>१</sup>వా<sup>१</sup> ఏ<sup>१</sup>తా<sup>१</sup>స్తే<sup>१</sup>వ<sup>१</sup>తా<sup>१</sup>మ్ । ప్ర<sup>१</sup>శు-  
 మ్భూ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>మ్మే<sup>१</sup>ధా<sup>१</sup>యా<sup>१</sup>ల<sup>१</sup>భ<sup>१</sup>న్త । య<sup>१</sup>జ్ఞ<sup>१</sup>మై<sup>१</sup>వ । య<sup>१</sup>జ్ఞే<sup>१</sup>న<sup>१</sup> య<sup>१</sup>జ్ఞ<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>య<sup>१</sup>జ<sup>१</sup>న్త  
 దే<sup>१</sup>వాః । కౌ<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>ప్ర<sup>१</sup>య<sup>१</sup>జ<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>కు<sup>१</sup>ర్వ<sup>१</sup>త । తే<sup>१</sup>ఽమృ<sup>१</sup>త<sup>१</sup>త్వ<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>కా<sup>१</sup>మ<sup>१</sup>య<sup>१</sup>న్త ।

తే॒మృ॒తత్వ॑మగచ్ఛ॑ | యో॒శ్వ॒మేధ॑న యజ॑తే | దే॒వానా॑  
మై॒వాయ॑నేనైతి || ౮౦ || ప్రా॒జాప॑త్యై॒నైవ య॑జ్ఞేన యజ॑తే కామ॑-  
ప్రేణ॑ | అ॒పస॑ర్గా॒రమే॑వ గచ్ఛ॑తి | ఏ॒తస్య॑ వై దూ॒పేణ॑ పు॒రస్తా॑స్త్రి-  
జా॒ప్రత్య॑మృ॒షభ॑న్తూ॒పర॑మృ॒హురూ॑పమా॒లభ॑తే | స॒ర్వేభ్యః॑  
కామే॑భ్యః | స॒ర్వస్యా॑స్త్వై॒స్త్వ | స॒ర్వస్య॑ జితై॒స్త్వ | స॒ర్వమే॑వ తేనా-  
హ్నో॑తి | స॒ర్వజ్ఞా॑యతి | యో॒శ్వ॒మేధ॑న యజ॑తే | య ఉ॑ చై॒వమై॑-  
వవే॑ద || ౮౧ || మేధో॑భవద్యజత ఏతి వేద || ౮౨ ||

యో వా అశ్వస్య మేధస్య లోమనీ వేద | అశ్వస్యైవ  
మేధస్య లోమల్లోమజ్ఞుహోతి | అహోరాత్రే వా అశ్వస్య మేధ-  
స్య లోమనీ | యథ్నాయంప్రాతర్జాహోతి | అశ్వస్యైవ మేధ-  
స్య లోమల్లోమజ్ఞుహోతి | ఏతదనుకృతి హ స్త వై పురా |  
అశ్వస్య మేధస్య లోమల్లోమజ్ఞుహోతి | యో వా అశ్వస్య మే-  
ధస్యప్రదే వేద | అశ్వస్యైవ మేధస్యప్రదేపదే జహోతి | యద్దర్శపూణా-  
మాసా వా అశ్వస్య మేధస్య ప్రదే || ౮౩ || యద్దర్శపూణామాసా  
యజతే | అశ్వస్యైవ మేధస్య ప్రదేపదే జహోతి | ఏతదనుకృతి హ స్త  
వై పురా | అశ్వస్య మేధస్య ప్రదేపదే జహోతి | యో వా అశ్వస్య  
మేధస్య వివర్తనవేద | అశ్వస్యైవ మేధస్య వివర్తన వివ-  
ర్తనే జహోతి | అసావా అ ద్విత్వైశ్చ | స అహవనీయమాగ-  
చ్ఛతి | తద్వివర్తతే | య దగ్నిప్రహోత్రజ్ఞుహోతి | అశ్వస్యైవ  
మేధస్య వివర్తనే వివర్తనే జహోతి | ఏతదనుకృతి హ స్త వై

పురా । అశ్వస్య మేధస్య వివర్తన వివర్తన జహ్వతి ॥ ౨౨ ॥

ప్రదే అగ్నిహోత్రజ్ఞుహోతి త్రిణి చ ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిస్తమష్టాదశిభిః ప్రజాపతిరకామయతోభావస్య  
యుజ్జన్తి తెజసాప పాగా అప శ్రీరూర్ధ్వాం ప్రజాపతిః ప్రైగాను  
ప్రథమేన ప్రజాపతిరకామయత మహా వైశ్వదేవా వా అశ్వో-  
శ్వస్య ప్రజాపతిస్తయజ్ఞక్రతుభిరప శ్రీర్భువ్వాశా సర్వేషా  
వారుణో యద్యశ్వస్తదాహురేష వై విభుస్తార్భ్యేణాదిత్యాః  
ప్రజాపతిం పితరయో వా అశ్వస్య మేధస్య లోమనీ త్రయో-  
వింశతిః ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిర్నగ్లోక ఉత్తరతత్త్రియమేన ప్రజాపతిరకామయత  
మహా యత్పాఠః ప్ర వా ఏష ఏభ్యో లోకేభ్యస్సవకగం  
హ వై తత్రోపయస్సద్య ఉచైనమవప్తేద చత్వార్యశీతిః ॥ ౨౪ ॥

ప్రజాపతిశ్వమేధజ్ఞుహ్వతి ॥ ౨౫ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥





## దశమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ || సంజ్ఞాన విజ్ఞానం ప్రజ్ఞాన జ్ఞానదభిజ్ఞానత్ |  
 సజ్జల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమాన ముపక్తప్రజ్జల్పమ్ |  
 శ్రేయో వసీయ ఆయథస్యూత మ్భూతమ్ | చిత్రః కేతు  
 ప్రభానాభాన్తస్యమ్భా | జ్యోతిష్మాన్ సైజస్వానాతప్తగ్ం స  
 పన్నభితప | రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః |  
 దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా గుదర్శనా | ఆప్యాయమా  
 నా ప్యాయమానా ప్యాయా సూన్యతేరా | ఆపూర్యమాణా పూ  
 ర్యమాణా పూరయన్తి పూణా పార్థమాసీ దాతాప్రదాతాఽఽన  
 న్దో మోదః ప్రమోదః || ౧ || ఆవైశయన్నివైశయన్తస్య వేషన్  
 స్సగ్ం శాన్తశాన్తః | ఆ భవన్ప్రభవన్తస్యమృతన్తస్యమ్భూతో భూ  
 తః | ప్రస్తుత విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుత జ్ఞుల్యాణ విశ్వరూపమ్ |  
 శ్శుక్రమమృత నైజస్వీ తెజస్సమిధమ్ | అరుణమ్భానుమన్మరీచి  
 మదభితప్తపస్వత్ | సవితా ప్రసవితా దీప్తా దీపయన్దీప్యమానః |  
 జ్వలజ్వలితా తపన్ద్విరవన్తస్యన్తపః | రోచనో రోచమా  
 నశ్శుమ్భాశ్శుమ్భమానో వామః | సుతా సున్వతి ప్రసుతా సూ  
 యమానాఽభిషూయమాణా | వీరీ ప్రసా సుపా తృప్తిస్తర్పయ-

స్త్రీ ॥ ౨ ॥ క్రాంతా క్రామ్యా క్రామజాతాఽఽయుష్మతీ కామదుఃఖా ।  
 అభిశాస్తానుమంతాఽఽస్తన్దో మోదః ప్రమోదః । అశాదయన్నిషాజ-  
 యస్థస్థిం సాదస్తస్థింసన్నస్తస్థిః । అభూర్విభూః ప్రభూత్స-  
 మ్భూర్భూః । ప్రవిత్రం పవయిష్యన్ప్రతో మేధ్యః । యశో యశ-  
 స్వానాయురమృతః । జీవో జీవిష్యన్జీర్ణో లోకః । సహస్వా-  
 స్థస్థిహియానోజస్వాస్థస్థహమానః । జయన్నభిజయన్ప్రదవిణో  
 ద్రవిణోదాః । ఆదక్రాపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమో-  
 దః ॥ ౩ ॥ అరుణోఽరుణరణః పుణ్డరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆ-  
 ర్ద్రః పిన్వమానోఽన్నవ్రానసవ్రానిరావా । సర్వావధస్సమ్భ-  
 రో మహస్వాః । వజ్రత్కాశోవత్కాః । ఖుల్లకాశ్శివేవిష్టకాః ।  
 పరిస్పరాస్సుశేరవః । అజిరాసో గమిష్టవః । ఇదాసీన్తదాసీమైత-  
 ర్హిఖిప్రమజిరమ్ । ఆశుర్నిమైమః ఫణో ద్రవన్నతిద్రవః ।  
 త్వరగ్గంస్త్వరమాణ ఆశురాశీయాజ్జవః । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽ-  
 తి రాత్రో ద్విత్రాత్రస్త్రిరాత్రశ్చతూర్తాత్రః । అగ్నిర్ ఋతు-  
 స్సూర్య ఋతుశ్చంద్రమా ఋతుః । ప్రజాపతిస్సవధస్సరో మహా-  
 న్మః ॥ ౪ ॥ ప్రమోదస్తర్పయన్తీ ప్రమోదో జవస్త్రిణి చ ॥ ౧ ॥

భూరగ్నిశ్చ పృథివీశ్చ మాశ్చ । త్రిగంశ్చ లోకాస్థస్థ-  
 త్సరశ్చ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వ-  
 ధ్ధ్రువా నీద । భవో వాయుశ్చాస్తరిఖిశ్చ మాశ్చ । త్రిగంశ్చ లో-  
 కాస్థస్థతస్సరశ్చ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । తయా దేవత-  
 యాఽగ్గిరస్వధ్ధ్రువా నీద । స్వరాదిత్యశ్చ దివశ్చ మాశ్చ । త్రి-

గోంశ్చ లోకాన్తస్త్వధస్థరశ్చ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । త -  
యా దైవతయాఽగ్గిరస్త్వధ్మవా సీద । భూభువస్త్వశ్చన్ద్రమసశ్చ  
దిశశ్చ మాశ్చ । త్రిగోంశ్చ లోకాన్తస్త్వధస్థరశ్చ । ప్రజాపతిస్తా  
సాదయతు । తయా దైవతయాఽగ్గిరస్త్వధ్మవా సీద ॥ ౧ ॥

స్తవధస్థరశ్చ మట్చ ॥ ౨ ॥

త్వమైవ త్వా వేత యాసి సాసి । త్వమైవ త్వమచైషిః ।  
చితశ్చాసి సశ్చితశ్చాస్యగ్నే । ప్రతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చా -  
స్యగ్నే । య తే అగ్నే న్యూన యదుతేఽతిరిక్తమ్ । అదిత్యా -  
స్తదగ్గిరసశ్చిన్వన్తు । విశ్వే తె దేవాశ్చిత్రిమాపూరయన్తు । చిత -  
శ్చాసి సశ్చితశ్చాస్యగ్నే । ప్రతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్య -  
గ్నే । మా తె అగ్నేఽచయేన మాఽతిచయేనాయురావృణ్ణ ।  
సర్వేషా జ్యోతిషా జ్యోతిర్యదదాపుదేతి । తపసా చారమని -  
భృష్టమోఽః । తత్రే జ్యోతిరిష్టకే । తేన మే తప । తేన మే జ్వల । తే -  
న మే దీదిహి । యావద్దేవాః । యావదసాత్రి సూర్యః । యావదు -  
తాస్తి బ్రహ్మ ॥ ౬ ॥ ఆ వృణ్ణ నవ చ ॥ ౩ ॥

స్తవధస్థరోసి పరివధస్థరోసి । ఇదావధస్థరోసిదువధస్థరోసి ।  
ఇద్వధస్థరోసి వధస్థరోసి । తస్య తె వస్తన్తశ్శిరః । గ్రీష్మ దష్ణాః  
ప్రఖాః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః ప్రఖాః । హేమన్తో మధ్య -  
మ్ । పూర్వప్రఖాశ్చితయః । అక్షరప్రఖాః పురీషమ్ ॥ ౭ ॥ అ -  
హోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభాసి స్వర్గో లోకః । యస్యాన్దిశి  
మహీమసి । తతో నో మహా ఆవహ । వాయుర్భుత్వా సర్వా



దిశ్చ ఆవాహి । సర్వా దిశోఽను వివాహి । సర్వా దిశోఽను సవాహి ।  
 చిత్ర్యా చిత్రిమాప్యణ । అచిత్ర్యా చిత్రి మాప్యణ । చిదసి సముద్రయో  
 నిః ॥ ౮ ॥ ఇన్దుర్ధ్వాశ్చేన్ద్ర్యన ఋతావా । హిరణ్యపక్షిశ్చక్షుశో  
 భుర్జుః । మహాన్ధస్థస్థే ధ్రువ ఆనివర్తతః । సమస్తై అస్తు మా  
 మా హిగంఠిః । ఏతి ప్రేతి వీతి సమిత్యదితి । దివమ్నే యచ్ఛ ।  
 అన్తరిక్షమ్నే యచ్ఛ । పృథివీమ్నే యచ్ఛ । పృథివీమ్నే యచ్ఛ ।  
 అన్తరిక్షమ్నే యచ్ఛ । దివమ్నే యచ్ఛ । అహ్న ప్రసారయ । రా  
 త్ర్యా సమచ । రాత్ర్యా ప్రసారయ । అహ్న సమచ । కామం  
 ప్రసారయ । కామగ్ం సమచ ॥ ౯ ॥ పురీషగ్ం సముద్రయోనిః  
 పృథివీమ్నే యచ్ఛాన్తరిక్షమ్నే యచ్ఛ సప్తచ ॥ ౧౦ ॥

భూర్భువస్స్వః । ఓజ్జో బలమ్ । బ్రహ్మ ఖైత్రమ్ । యశో మ  
 హత్ । సత్య నప్తా నామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ ।  
 మన ఆయుః । విశ్వ యశో మహాః । సమ నప్తా హరో భాః । జాత  
 వేదా యది వా పాప్తకోసి । వైశ్వానరో యది వా వైద్యుకోసి ।  
 శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊజ్జాం పుష్టి న్దదదభ్యో  
 వవృథస్వ ॥ ౧౦ ॥ భాశ్చర్వాః చ ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సప్రమాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అచిత్కోచిః ।  
 తప్తా హరో భాః । అగ్నిర్నిస్తో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్య  
 గోపాః । తే మా సర్వై యశస్తా సగ్ం సృజన్తు ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీన్ద్రో మా సప్త ॥ ౧౨ ॥

కల్యాణాయ నామోకమ్ ॥ ౭ ॥

విప్లవశ్చై పవమానాయ గాయత । మహీ న ధారాఽత్యన్ధో  
అరవతి । అహిర్ వా జీవామతీసర్పతి త్వచమ్ । అత్యో న క్షేడ-  
న్నసరద్వృష్టా హరిః । ఉపయామగృహీతోసి మృత్యవే త్వా జ-  
ష్టజ్ఞాన్మమి । ఏష తై యోనిమృత్యవే త్వా । అప మృత్యుమప్త-  
బ్ధమ్ । అపైతశ్చపథజ్ఞహి । అథా నో అగ్న్ ఆవహ । రాయ-  
స్సోమగ్ం సహస్రిణమ్ ॥ ౧౩ ॥ యే తే సహస్రమయతం పాశాః ।  
మృత్యో మర్త్యాయ హస్తవే । తా యజ్ఞస్య మాయయా ।  
సర్వా నవయజామహే । భక్షోఽస్యమృతభక్షః । తస్య తే మృ-  
త్యుపితస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య మధుమతః । ఉపహూ-  
తస్యాపహూతో భక్షయామి । మన్ద్రాఽభిభూతిః కైతుర్యజ్ఞానా-  
వాక్ । అస్తావేహి ॥ ౧౪ ॥ అన్తో జాగృవిః ప్రిణ । అస్తా-  
వేహి । బ్రధిర ఆక్రన్దయితరపాన । అస్తావేహి । అహస్తాఽస్తా చ-  
క్షుః । అస్తావేహి । అస్తాదాశ్తో మనః । అస్తావేహి । కవే విప-

చిత్రే శ్లోతః । అసావేహి ॥ ౧౫ ॥ కుహా వృక్షావాసాః ।  
 కుహా నామాస్యమృతో మర్త్యేషు । తస్మాద్భూతా వేదాః । అ-  
 సావేహి । అగ్నిమే వాచి శ్రితః । వాగ్మదయే । హృదయ-  
 మ్మయి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । వాయుర్వై ప్రాణ-  
 శ్రితః ॥ ౧౬ ॥ ప్రాణో హృదయే । హృదయమ్మయి । అహ-  
 మమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । సూర్యో మే చక్షుషి శ్రితః ।  
 చక్షుర్ హృదయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే । అమృ-  
 తమ్బిహ్మణి । చంద్రమా మే మనసి శ్రితః ॥ ౧౭ ॥ మనో హృ-  
 దయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి ।  
 దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితాః । శ్రోత్రీగ్ం హృదయే । హృదయ-  
 మ్మయి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । ఆపో మే కేత-  
 సి శ్రితాః ॥ ౧౮ ॥ కేతో హృదయే । హృదయమ్మయి । అ-  
 హమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । ప్రథివీ మే శరీరే శ్రితా । శ-  
 రీరగ్ం హృదయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే । అమృ-  
 తమ్బిహ్మణి । ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః ॥ ౧౯ ॥  
 లోమాని హృదయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే । అమృ-  
 తమ్బిహ్మణి । ఇంద్రో మే బలే శ్రితః । బలగ్ం హృదయే । హృ-  
 దయమ్మయి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । కర్ణస్యో మే  
 మూర్ధ్ని శ్రితః ॥ ౨౦ ॥ మూఢా హృదయే । హృదయమ్మ-  
 యి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి । ఈశానో మే మనస్య  
 శ్రితః । మన్యూర్ హృదయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే ।

అమృతమ్బిహ్మణి । అత్మామ అత్మసి శ్రితః ॥ ౨౦ ॥ అత్మా హృ-  
దయే । హృదయమ్మయి । అహమమృతే । అమృతమ్బిహ్మణి ।  
పునర్మ అత్మా పునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరాకూతమా-  
గాత్ । వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వావృధానః । అస్తస్త్విత్వమృతస్య  
గోపాః ॥ ౨౧ ॥ సహస్రిణమిహి శ్రోత్రాస్తామేహి ప్రాణే శ్రితో  
మనసి శ్రితో రేతసి శ్రితా లోమసు శ్రితా మూర్ధ్ని శ్రిత  
అత్మసి శ్రితోఽష్టా చ ॥ ౨ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చంద్రిమా దిత ఆపః పృథివ్యాషధి-  
వనస్సతయ ఇంద్రః వజ్రస్య ఈశాన అత్మా పునఃపాత్రయోదశ ॥

ప్రజాపతిర్దేవానస్సజత । తే ప్రాప్నన్తా సన్దితా అజా-  
యన్త । తాన్వ్యద్యత్ । యద్యద్యత్ । తస్మాద్యద్యత్ । తమవృ-  
త్తత్ । యదవృత్తత్ । తస్మాద్యవృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే దైవతే  
అభిప్రాప్నుతః । వి చ హైవాప్య తత్ర ప్రాప్నానద్యతః ॥ ౨౩ ॥ వృ-  
త్తతశ్చ । సై హా మీమాగ్ంసాఽగ్నిహోత్ర వీన సమ్పన్నా । అ-  
థో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుస్వీతి । హోవ్యన్నప ఉపస్పృ-  
శేత్ । విద్యదసి విద్య మే ప్రాప్నానమితి । అథ హుత్వాహ స్పృ-  
శేత్ । వృష్టిరసి వృత్త మే ప్రాప్నానమితి । యజ్ఞమాణో వైష్టా-  
వా । వి చ హైవాప్యైతే దైవతే ప్రాప్నానద్యతః ॥ ౨౪ ॥ వృత్తత-  
శ్చ । అత్యగ్ంహో హరుణః । బ్రహ్మచారిణే ప్రహ్లానోఽప్య  
ప్రజిఘాయ । వరేహి । స్తబ్ధస్త్వయామ్పతిం పృచ్ఛ । వేత్త సా-

వి॒త్రా 3 న్న॒వే॒తా 3 ఇతి॑ । త॒మా॒గత్య॑ ప॒ప్రచ్ఛ॑ । ఆ॒చార్యో॑ మా॒  
 ప్రా॒హ్లా॒షీత్ । వే॒త సా॒వి॒త్రా 3 న్న॒వే॒తా 3 ఇతి॑ । స హో॒వా॒  
 చ వేదేతి॑ ॥ ౨౧ ॥ స కస్మిన్పు॒రిష్ఠిత॑ ఇతి॑ । పు॒రో॒రజసి॑తి॑ । క॒స్త-  
 ద్యత్పు॒రో॒రజా॑ ఇతి॑ । ఏ॒ష వా॒వ స పు॒రో॒రజా॑ ఇతి॑ హో॒వా॒చ॒య ఏ॒ష త-  
 పతి॑ । ఏ॒షోఽ॒ర్వాగ్ర॑జా॒ ఇతి॑ । సక॑స్మిన్నే॒వ ఇతి॑ । స॒త్య ఇతి॑ । కి॒న్త-  
 ధ॒సత్య॑మితి॑ । తప్త॑ ఇతి॑ ॥ ౨౨ ॥ కస్మిన్ను తప్త॑ ఇతి॑ । బ॒ల ఇతి॑ । కి॒న్త-  
 ద్బ॒లమితి॑ । ప్రా॒ణ ఇతి॑ । మా స్మ ప్రా॒ణమితి॑ పృ॒చ్ఛ ఇతి॑ మా॒ఽఽ-  
 చార్యోఽ॒బ్రవీ॑దితి॑ హో॒వా॒చ బ్రహ్మ॑చారి॑ । స హో॒వా॒చ ప్త॒ష్టోదై॒యా  
 మ్పా॒తిః । యదై॒వ బ్రహ్మ॑చారి॒న్ప్రాణ॑మత్యప్ర॒ష్ట్యః । మూ॒ఢా తే  
 వ్యప॑తిష్యత్ । అహ॑ము త ఆ॒చార్యా॑చ్ఛే॒యాన్భవి॑ష్యామి ।  
 యో మా సా॒వి॒త్రే స॒మవా॑దిష్టేతి॑ ॥ ౨౩ ॥ తస్మా॑థ్సా॒వి॒త్రే న  
 స॒వదే॑త । స యో మా వై సా॒వి॒త్ర ఏ॒దుషా॑ సా॒వి॒త్రే స॒వద॑తే । స  
 హాస్మి॑చ్ఛే॒య స్దధా॑తి । అను॑ మా వా అస్మా అసా తప్త॑చ్ఛే॒యం మ-  
 న్య॑తే । అన్వ॑స్మే శ్రీ॒స్తపో॑ మన్య॑తే । అన్వ॑స్మే తప్తా॑ బ॒లం మన్య॑తే ।  
 అన్వ॑స్మే బ॒లం ప్రా॒ణం మన్య॑తే । స యదా॑హ । సం॒జ్ఞాస॑వి॒జ్ఞా-  
 న॒స్దగ్ శా దృ॒ష్టేతి॑ । ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ॥ ౨౪ ॥ అథ॑ యదా॑హ । ప్ర-  
 స్తు॒త వి॒ష్ణుతగ్ను॑ తా సు॒స్వతి॑తి॑ । ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ । ఏ॒ష హ్యే॒వ తా-  
 న్యహా॑ని । ఏ॒ష రా॒త్రయః॑ । అథ॑ యదా॑హ । చి॒త్రః కృ॒తుర్దా॑తా ప్ర-  
 దా॒తా స॒వి॒త్రా ప్ర॒సవి॑తాఽభి॒శాస్తా॑నుమ॒న్తేతి॑ । ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ । ఏ॒ష  
 హ్యే॒వ తే॒హ్నా ము॒క్షూర్తాః॑ । ఏ॒ష రా॒త్రేః ॥ ౨౫ ॥ అథ॑ య-  
 దా॑హ । ప॒విత్ర॑ మృ॒వయి॑ష్య॒న్సహస్రా॑న్సహస్రీ॒యాన॑స॒ర్వహో॑ఽరు-

గరజా ఇతి ప్రవ ప్రవ తత్ ప్రవ హ్యేవ తే ర్థమాసాః । ప్రవ మాసాః ।  
 అథ యదాహ । అగ్నిష్టోమ డ్ధ్యోగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతిస్సవ -  
 త్సర ఇతి । ప్రవ ప్రవ తత్ । ప్రవ హ్యేవ తే యజ్ఞక్రతవః । ప్రవ ఋ -  
 తవః ॥ 30 ॥ ప్రవ సవత్సరః । అథ యదాహ । ఇదానీ న్నదా -  
 నీమితి । ప్రవ ప్రవ తత్ । ప్రవ హ్యేవ తే ముహూర్తానా మ్ముహూ -  
 ర్తాః । జనకో మా వై దేహః । అహోర్తాత్రైస్సమాజగామ । త -  
 గ్ంహోమః । యో నా అస్మాక్ వేద । విజహత్పాశ్చానమితి ॥ 31 ॥  
 సప్తకమాయురేతి । అభి స్వర్గ ల్లోక జ్ఞయతి । నాన్త్యాముష్మి -  
 త్లోకేఽన్న జ్ఞీయత ఇతి । విజహద్ధ వై పాశ్చానమితి । సర్వమాయు -  
 రేతి । అభి స్వర్గ ల్లోక జ్ఞయతి । నాన్త్యాముష్మి త్లోకేఽన్న జ్ఞీ -  
 యతే । య ప్రవ వేద । అహీనా హశ్వత్థః । సావిత్ర విదాశ్చ -  
 కార ॥ 32 ॥ సహ మాగ్ంసా హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గ -  
 ల్లోకమియామ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । మాగ్ంసా మా వై హి -  
 రణ్మయో భూత్వా । స్వర్గ ల్లోకమితి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ ।  
 య ప్రవ వేద । దేవభాగో హ శ్రౌతర్థమః । సావిత్ర విదా -  
 శ్చకార । తగ్ం మా వాగదృశ్యమానాభ్యువాచ ॥ 33 ॥ స -  
 ర్వ మ్భూత గాత్రమా వేద । యస్సావిత్ర వేదేతి । సహోవాచ । కై -  
 మా వాగ్గసీతి । అయమహగ్ం సావిత్రః । దేవానాముత్తమా లో -  
 కః । గుప్త్యాం మహో విభ్రదితి । ప్రతాపతి హ గాత్రమః । య -  
 జ్ఞాప్రవీతబ్ధౌత్వాఽధో నివసాత । నమో నమ ఇతి ॥ 34 ॥ సహో -  
 వాచ । మా భైషిగాత్రమ । జిహ్వై తే ల్లోక ఇతి । తస్మాద్యే కే చ

సావిత్ర వీధుః । సర్వైః తే జితహాకాః । స యో మా వై సావిత్ర-  
 స్వాష్టాష్టరం పదగ్ధం శ్రియాభిషేక్తవేద । శ్రియా హైవాభిషే-  
 చ్యతే । ఘృణితి ద్వై ల్లఖైః । సూర్య ఇతి త్రిణి । అదిత్య ఇతి త్రి-  
 ణి ॥ 31 ॥ ఏతద్వై సావిత్రస్వాష్టాష్టరం పదగ్ధం శ్రియాభిషే-  
 క్తమ్ । య ఏవ వేద । శ్రియా హైవాభిషేచ్యతే । తదైతద్వచా-  
 భ్యుక్తమ్ । ఋచో ల్లఖైః పరమే హ్యోమః । యస్మిన్ద్వా అధి వి-  
 త్వే నిషేదుః । యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి । య ఇతద్విదు-  
 స్త ఇమే సమాసత ఇతి । న మా వా ఏతస్యర్చా న యజమా నసామ్నా-  
 భిషేక్తాస్తే । యస్సావిత్ర వేద ॥ 32 ॥ తదైతత్పురి యదేవ చ-  
 క్రమ్ । అర్చ్యం పిన్వచూనగ్ధం స్వగే లోక ఏతి । విజహద్విశ్వ-  
 భూతాని సంపశ్యత్ । అర్చ్యో మా వై పిన్వచూనస్స్వర్గై లోక ఏతి ।  
 విజహద్విశ్వ భూతాని సంపశ్యత్ । య ఏవ వేద । శూఘో మా-  
 వై వాష్టేయః । అదిత్యేన సమాజగామ । తగ్ంహోవాచ । ఏ-  
 హి సావిత్ర విద్ధి । అయ వే స్వర్గ్యైః పారయిష్ణురమృతా-  
 భ్యమ్భూత ఇతి । ఏష వావ స సావిత్రః । య ఏష తపతి । ఏహి మా-  
 విద్ధి । ఇతి హైవైన నదువాచ ॥ 32 ॥ ద్యౌ ద్యౌ వేదేతి త-  
 ప ఇతి సమవాదిష్టేతి తద్రాతేర్ ఋతవ ఏతి చకారోవాచ నమ-  
 ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రిణి సావిత్ర వేద విద్ధి పశ్యచ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్తస్సంజ్ఞానం ప్రస్తుతస్తాన్యహోన్యేష రాత్రయ-  
 శ్చిత్రః కేతుస్తేహాన్నా ముహూర్తా రాత్రేః ప్రవిత్ర స్తేర్థమాసా





నువ్వాకా అర్థమాసానాశ్చ మాసానాశ్చ నామధేయాని ॥ ౪౦ ॥  
 నార్థమాసేషు న మాసేష్వార్థిమాచ్ఛతి । య ఏవ వేద । యో  
 మా వై యజ్ఞక్రతూనా శ్చతూనాశ్చ సవధ్వరస్య చ నామధే-  
 యాని వేద । న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సవధ్వర ఆత్తిమార్చతి ।  
 అగ్నిప్రేమ ఉక్థ్యోగ్నిర్ ఋతుః ప్రజాపతిస్సవధ్వర ఇతి । ఏతే-  
 నువ్వాకా యజ్ఞక్రతూనా శ్చతూనాశ్చ సవధ్వరస్య చ నామ-  
 ధేయాని । న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సవధ్వర ఆత్తిమార్చతి ।  
 య ఏవ వేద । యో మా వై ముహూర్తానా మ్ముహూర్తా వేద ।  
 న ముహూర్తానా మ్ముహూర్తేష్వాత్తిమార్చతి ॥ ౪౧ ॥ ఇదానీ-  
 న్దానీమితి । ఏతే వై ముహూర్తానా మ్ముహూర్తాః । న ము-  
 హూర్తానా మ్ముహూర్తేష్వాత్తిమార్చతి । య ఏవ వేద । అ-  
 థో యథా ఖేత్రజ్ఞా భూత్వాను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి । ఏవమైవై-  
 తా ఖేత్రజ్ఞా భూత్వాను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి । స ఏతేషామేవ  
 సహోకతాగ్ం సాయుజ్యమన్నతే । అప పునమృత్యుజ్ఞయతి ।  
 య ఏవ వేద ॥ ౪౨ ॥

న వేదైవ వేదానువ్వాకా అర్థమాసానాశ్చ మాసానాశ్చ  
 నామధేయాని ముహూర్తేష్వాత్తిమార్చతి నవచ ॥ ౪౦ ॥

ఇయమహూర్తాతాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వప్రప్నోత్య ప్రస్తుత-  
 మపరప్రప్నోత్య ముహూర్తా నాశ్చిత్రః కైతురథమాసానా ప్రవి-

త్ర యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమా యజ్ఞక్రతూనామిదాసీ మ్ముహూర్తానా మ్ముహూర్తా వేదేదానీమథో ద్వాదశ ॥

కశ్చిద్ధ వా అస్మిల్లోకాత్పేత్య । ఆత్మాన వేద । అయమహమస్మితి । కశ్చిథస్వ ల్లోక స్మ ప్రతి ప్రజానాతి । అగ్నిముగ్ధో హైవ ధూమతాంతః । స్వ ల్లోక స్మ ప్రతి ప్రజానాతి । అథ యో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్ర వేద । స ఏవాస్మిల్లోకాత్పేత్య । ఆత్మాన వేద । అయమహమస్మితి ॥ ౪౩ ॥ స స్వ ల్లోకం ప్రతి ప్రజానాతి । ఏష ఉ వైవైన న్నానిత్రః । స్వర్గ ల్లోక మభినహతి । అనూరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః క్రియతే । ఇతిరాత్రాయాదీష్టవత । ఇతిరాత్రాయ వ్రతముసాగురితి । తానిహనేవ విదుషః । అముష్మిల్లోకే శేవధి స్థయన్తి । ధీతగ్ం హైవ స శేవధిమను పరేతి । అథ యో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్ర వేద । ॥ ౪౪ ॥ తస్య హేవాహూరాత్రాణి । అముష్మిల్లోకే శేవధి స్థయన్తి । అధీతగ్ం హైవ స శేవధిమను పరేతి । భరద్వాజో హత్రిభిరాయుభిర్భ్రష్టాచర్యమువాస । తగ్ం హ జీణిగ్ం స్థవీరగ్ం శయానమ్ । ఇన్ద్రో ఉప్ర వ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యతై చతుర్థమాయుర్దాద్యామ్ । కమేనేన కుర్యా ఇతి । బహుచర్యమైవైనేన చరయమితి హోవాచ ॥ ౪౫ ॥ తగ్ం హ త్రిన్దిరియాప్తానవిజ్ఞాతానివ దర్శయాంశ్చకార । తేమాగ్ం హైకైకస్మాన్ముప్సినాఽఽదదే । స హోవాచ । భరద్వాజైత్యా-

మస్త్యః । వెదా వా ఏతే । అనంతా వై వెదాః । ఏతద్వా ఏతైః ।  
 ప్రీతిరాయుర్భిరన్వహోచభాః । అథ త ఇతరదననూక్తమైవ । ఏ-  
 హీమ ఏది । అయ వే సర్వవిద్యేతి ॥ ౪౬ ॥ తస్మై హేతమగ్ని-  
 గ్ం సావిత్రమువాచ । తగ్ం స ఏదిత్వా । అమృతో భూత్వా । స్వ-  
 ర్గ ల్లోకమియామ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । అమృతో హేవ-  
 భూత్వా । స్వర్గల్లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । య ఏవ-  
 వేద । ఏషా ఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౪౭ ॥ యావన్తగ్ం హ వై-  
 త్రీయ్యా విద్యయా ల్లోక జ్జయతి । తావన్తల్లోక జ్జయతి ।  
 య ఏవ వేద । అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని । అగ్నేరైవ సా-  
 యుజ్యగ్ం సల్లోకతామాప్నోతి । య ఏవ వేద । వాయోర్వా ఏ-  
 తాని నామధేయాని । వాయోరైవ సాయుజ్యగ్ం సల్లోకతామా-  
 ప్నోతి । య ఏవ వేద । ఇంద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని ॥ ౪౮ ॥  
 ఇంద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సల్లోకతామాప్నోతి । య ఏవ వేద ।  
 బృహస్పతేర్వా ఏతాని నామధేయాని । బృహస్పతేరైవ సాయుజ్యగ్ం  
 సల్లోకతామాప్నోతి । య ఏవ వేద । ప్రజాపతేర్వా ఏతాని  
 నామధేయాని । ప్రజాపతేరైవ సాయుజ్యగ్ం సల్లోకతామాప్నో-  
 తి । య ఏవ వేద । బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని ।  
 బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సల్లోకతామాప్నోతి । య ఏవ వేద ।  
 స వా ఏహేగ్నిరపృచ్ఛచ్ఛ వాయురైవ । తస్మాగ్నిముఖమ్ ॥ అ-  
 సావాదిత్యశ్శిరః । స యదేతే దేవతై అన్తరేణ । తస్మిన్ గోసీ-  
 వ్యతి । తస్మాద్సావిత్రః ॥ ౪౯ ॥ అయమహమస్తీతి వేద హో-

వాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేన్ద్రస్య వా ప్రతాసీ నామధేయాని బ్రహ్మ  
ణ ప్రవ సాయుక్యగ్ం సత్కాకతామాప్నోతి సత్త చ ॥ ౧౦ ॥

అగ్నేర్వాయోరిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపత్యైర్బ్ర-  
హ్మణస్స వై సత్త ॥

సంజ్ఞానం భూస్త్వమైవ సవత్సరోసి భూ రాజ్యసవే విప్ర-  
శ్చితే ప్రజాపతిదేవానియవావ సరఘా కశ్చేద్యేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజీ మూఢా మృదయ ప్రవ సవత్సరో నా-  
ర్థమాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౧౨ ॥ సంజ్ఞానగ్ం సావిత్రః ॥

హరిః ఓమ్

## ఏకాదశప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ త్లోకాసి స్వగోకాసి । అవన్తోస్యప్తారాసి ।  
అఖ్తోస్యఖ్త్యోసి । తపసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వ-  
యఖ్విశ్వమ్భూతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వ-  
స్య జనయితా । తత్త్వోపదధే కామదుఘమఘ్తమ్ । ప్రజాప-  
తిస్త్యా సాదయతు । తయా దైవతయాఽగ్గీరస్వద్భ్రవా నీద ॥ ౧ ॥  
తపోసి త్లోక శ్రితమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । వి-  
శ్వయఖ్విశ్వమ్భూతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భ-  
ర్తా విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమఘ్తమ్ । ప్ర-  
జాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా దైవతయాఽగ్గీరస్వద్భ్రవా నీద ॥  
తేజాసి తపసి శ్రితమ్ । ఘ్ముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః ।

వాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేన్ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయూని బ్రహ్మ-  
ణ ఏవ సాయుక్యగ్ం సత్తోకతామాప్నోతి సప్త చ ॥ ౧౧ ॥

అగ్నేర్వాయోరిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపత్యైర్భి-  
హ్మణస్స వై సప్త ॥

సంజ్ఞానం భూస్త్వమేవ సవత్సరోసి భూ రాజ్యసవే విప్-  
శ్చితే ప్రజాపతిర్దేవానియవాన సరక్షా కశ్చన్ద్రేకాదశ ॥ ౧౧ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూఢా హృదయ ఏష సవత్సరో నా-  
ర్థమానేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౧౨ ॥ సంజ్ఞానగ్ం సావిత్రః ॥

హరిః ఓమ్

## ఏకాదశప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ త్తోకాని స్వగోకాని । అనన్తోస్యపారాని ।  
అహ్నోస్యబ్రహ్మాయాని । తపసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః । విశ్వ-  
యబ్ధివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వ-  
స్య జనయితా । తత్త్వోపదధే కామదుఘమహ్నతమ్ । ప్రజాప-  
తిస్తా సాదయతు । తయా దైవతయాఽక్లిరస్వధ్ధృవా నీద ॥ ౧ ॥  
తపోసి త్తోక శ్రీతమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః । వి-  
శ్వయబ్ధివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భ-  
ర్తా విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమహ్నతమ్ । ప్ర-  
జాపతిస్తా సాదయతు । తయా దైవతయాఽక్లిరస్వధ్ధృవా నీద ॥  
తేజాని తపసి శ్రీతమ్ । సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః ।

విశ్వయ్యఖివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భక్త  
 విశ్వస్య జనయితృ । తన్వోపదధే కామదుఘమఖితమ్ । ప్రజాప-  
 తిస్త్యా సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వద్ధ్రువా నీద ॥ ౩ ॥ స-  
 ముదోస్తి కేససి శ్రితః । అసాం వ్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః ।  
 విశ్వయ్యఖివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భ-  
 క్తా విశ్వస్య జనయితా । తన్వోపదధే కామదుఘమఖితమ్ ।  
 ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వద్ధ్రువా నీద ॥ ౪ ॥ ఆపస్థ సముద్రే శ్రితః । పృథివ్యాః వ్రతిష్ఠా యు-  
 ష్మాసు । ఇదమస్తః । విశ్వయ్యఖివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సు-  
 భూతమ్ । విశ్వస్య భక్త్యా విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపద-  
 థే కామదుఘా లఖితః । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా  
 దేవతయాఽగ్గిరస్వద్ధ్రువా నీద ॥ ౫ ॥ పృథివ్యస్యేభు శ్రి-  
 తా । అగ్నిః వ్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః । విశ్వయ్యఖివిశ్వ-  
 మూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భక్తీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।  
 తాన్వోపదధే కామదుఘమఖితమ్ । ప్రజాపతిస్త్యా  
 సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వద్ధ్రువా నీద ॥ ౬ ॥ అ-  
 గ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అస్తరిఖ్యస్య వ్రతిష్ఠా । త్వయీద-  
 మస్తః । విశ్వయ్యఖివిశ్వమూర్తవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । వి-  
 శ్వస్య భక్తా విశ్వస్య జనయితా । తన్వోపదధే కామదుఘమ-  
 ఖితమ్ । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వ-

ద్భూవా నీద ॥ ౭౩ ॥ అన్తరిక్షమస్యగ్న శ్చిత్రమ్ । వాయోః  
 ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వయఖ్విశ్వమూతవిశ్వ-  
 గ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితృ । తన్వో-  
 పదధే కామదుఘమఖ్తమ్ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । త-  
 యా దేవతయాఽగ్నిర్వస్థద్భూవా నీద ॥ ౭౪ ॥ వాయురస్యన్త-  
 రిక్షే శ్చిత్రః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వయఖ్వి-  
 శ్వమూతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జ-  
 నయితృ । తన్వోపదధే కామదుఘమఖ్తమ్ । ప్రజాపతిస్తా  
 సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్నిర్వస్థద్భూవా నీద ॥ ౭౫ ॥ త్యా-  
 రసి వాయో శ్చిత్రా । అదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । వి-  
 శ్వయఖ్విశ్వమూతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భ-  
 ర్తౌ విశ్వస్య జనయితృ । తన్వోపదధే కామదుఘమఖ్తా-  
 మ్ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । తయా దేవతయాఽగ్నిర్వస్థద్భూ-  
 వా నీద ॥ ౭౬ ॥ అదిత్యోసి దివి శ్చిత్రః । చన్ద్రమసః ప్రతిష్ఠా ।  
 త్వయీదమన్తః । విశ్వయఖ్విశ్వమూతవిశ్వగ్ం సు-  
 భూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితృ । తన్వోపదధే కా-  
 మదుఘమఖ్తమ్ । ప్రజాపతిస్తా సాదయతు । తయా దేవత-  
 యాఽగ్నిర్వస్థద్భూవా నీద ॥ ౭౭ ॥ చన్ద్రమా అస్యాదిత్యే శ్చి-  
 త్రః । నప్తిత్రాణాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వయఖ్వి-  
 శ్వమూతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జ-  
 నయితృ । తన్వోపదధే కామదుఘమఖ్తమ్ । ప్రజాపతిస్తా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽక్లిరస్వద్ధువా నీద ॥ ౧౦౨ ॥  
 నఖతాగి స్థ చప్రమసి శ్రితాని । సప్తభురస్య ప్రతిష్ఠా యు  
 ష్మాను । ఇదమస్తః । విశ్వయఖవిశ్వమూతవిశ్వగం గు  
 భూతమ్ । విశ్వస్య భుత్యాగి విశ్వస్య జనయిత్యాగి । తాని వ ఉ  
 పదధి కామదుఘాస్యతాని । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । త  
 యాదేవతయాఽక్లిరస్వద్ధువా నీద ॥ ౧౦౩ ॥ సప్తభురస్య  
 నఖతాగి శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమస్తః ।  
 విశ్వయఖవిశ్వమూతవిశ్వగం గుభూతమ్ । విశ్వస్య భు  
 ర్తా విశ్వస్య జనయితా । తన్వోపదధి కామదుఘాస్యతమ్ ।  
 ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా దేవతయాఽక్లిరస్వద్ధువా  
 నీద ॥ ౧౦౪ ॥ ఋతపస్స సప్తభురే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతి  
 ష్ఠా యుష్మాను । ఇదమస్తః । విశ్వయఖవిశ్వమూతవిశ్వ  
 గంగుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తా  
 వ ఉపదధి కామదుఘాస్యతా । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।  
 తయా దేవతయాఽక్లిరస్వద్ధువా నీద ॥ ౧౦౫ ॥ మాసాస్థతుః మా  
 శ్రితాః । అర్థమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాను । ఇదమస్తః । వి  
 శ్వయఖవిశ్వమూతవిశ్వగం గుభూతమ్ । విశ్వస్య భు  
 ర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తా వ ఉపదధి కామదుఘాస్య  
 తా । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా దేవతయాఽక్లిరస్వ  
 ద్ధువా నీద ॥ ౧౦౬ ॥ అర్థమాసాస్థమాను శ్రితాః । అప్రమా



రాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాను । ఇదమస్తః । విశ్వయశ్చ-  
 విశ్వముఖతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య  
 జనయితారః । తా వ ఉపదధే కామదుఘామహితాః । ప్రజాపతి-  
 స్త్వాసాదయతు । తయా దైవతయాఽగ్నిరస్వధ్యువా నీద । అనా-  
 రాత్రే స్థోఽర్థమాసేషు శ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే ।  
 యువయోర్దిదమస్తః । విశ్వయశ్చవిశ్వముఖతవిశ్వగ్ం సు-  
 భూతమ్ । విశ్వస్య భర్తార్య విశ్వస్య జనయిత్ర్య । తే వాముపదధే  
 కామదుఘే అహితే । ప్రజాపతిస్తా వ సాదయతు । తయా దైవత  
 యాఽగ్నిరస్వధ్యువా నీద ॥౧౮॥ పౌణ్డ్రమాస్యప్తకాఽమావాస్యే ।  
 అన్నాదాహ్నాఽన్నదుఘా యుష్మాను । ఇదమస్తః । విశ్వయశ్చ-  
 విశ్వముఖతవిశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తార్య విశ్వస్య  
 జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపదధే కామదుఘా అహితాః । ప్రజాప-  
 తిస్తా వ సాదయతు । తయా దైవతయాఽగ్నిరస్వధ్యువా నీద ॥ ౧౯ ॥  
 రాదసి బృహతి శ్రీరసీన్ద్రపత్ని ధమకవత్ని । విశ్వముఖతమస్తు  
 ప్రభూతా । త్వయీదమస్తః । విశ్వయశ్చవిశ్వముఖతవి-  
 శ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తా-  
 వ్త్వోపదధే కామదుఘామహితామ్ । ప్రజాపతిస్తా వ సాదయతు । తయా  
 దైవతయాఽగ్నిరస్వధ్యువా నీద ॥ ౨౦ ॥ ఓజోసి సహోసి । బల-  
 మసి భౌజోసి । దైవానాన్దామామృతమ్ । అమర్త్యస్తప్తా-  
 జాః । త్వయీదమస్తః । విశ్వయశ్చవిశ్వముఖతవిశ్వగ్ం

సుఖాతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తన్వోవదథ  
 కామదుఃసుమహితమ్ । ప్రజాపతిస్తావాదయతు । తయా దేవతయా  
 ఒజ్జీర్షస్వధువా నీద ॥ ౨౦ ॥

లోకస్తప్తస్తేజస్సముద్ర ఆపః పృథివ్యగ్నిరస్తరిష్ణిషాయుర్ద్యౌః-  
 రాదిత్యశ్చంద్రమా నఖతాణి సప్తర్షర ఋతవ్నా మాసా అథమాసా  
 అహారాతే పాణమాసీ రాక్షస్యాజ్ఞాస్యేకవిగంశతిః ॥ ౨౧ ॥

లోకాసి భర్తా తమ్ । తప్తస్తేజాసి భర్తృ తత్ । సముద్రా-  
 సి భర్తా తమ్ । ఆపస్థస్థభర్తృస్తా వః । పృథివీ భర్తృ తామ్ । అ-  
 గ్నిరసి భర్తా తమ్ । అస్తరిష్ణం భర్తృ తత్ । వాయురసి భర్తా త-  
 మ్ । ద్యౌరసి భర్తృ తామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్తా తమ్ । నఖ-  
 తాణి స్థభర్తృతాని వః । సప్తర్షరాసి భర్తా తమ్ । ఋత-  
 వ్నా మాసా అథమాసా భర్తానా భర్తానా భర్తారస్తా వః । అ-  
 హారాతే భర్తృ తే వామ్ । పాణమాసీ భర్తృస్తా వః ।  
 రాక్షసి భర్తృ తామ్ । ఒజ్జీసి భర్తా తమశవిగం శతిః ॥

త్యమగ్ని రుద్రా అసురో మహా దివః । త్వగ్ం శఙ్గో మా-  
 రుతం ప్రృష్టి ఈశిషే । త్వష్టాతైరరుదైర్యాసి శజ్జయః । త్వం  
 పూనా విధతః పాసి ను త్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । బ్రహ-  
 మా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయాస్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్ ।  
 తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పంచమేషు శ్రయ-  
 ధ్వమ్ । పంచమాష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨౨ ॥ వృషాసృష్ట-

మేఘ శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేఘ శ్రయధ్వమ్ । అష్టమా స-  
 వమేఘ శ్రయధ్వమ్ । నవమా దశమేఘ శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏ-  
 కాదశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశా ద్వాదశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ద్వా-  
 దశా త్రియోదశేఘ శ్రయధ్వమ్ । త్రియోదశా శ్చతుర్దశేఘ  
 శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేఘ శ్రయధ్వమ్ । పంచద-  
 శా షోడశేఘ శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨౩ ॥ షోడశా సప్తదశేఘ శ్ర-  
 యధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టదశేఘ శ్రయధ్వమ్ । అష్టదశా ఏకా-  
 న్న విగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్న విగ్ంశా విగ్ంశేఘ శ్ర-  
 యధ్వమ్ । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ఏకవిగ్ంశా ద్వా-  
 విగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ద్వావిగ్ంశా త్రియోవిగ్ంశేఘ శ్ర-  
 యధ్వమ్ । త్రియోవిగ్ంశా శ్చతుర్విగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ ।  
 చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । పంచవిగ్ంశా ష-  
 డ్విగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨౪ ॥ షడ్విగ్ంశా సప్త విగ్ంశేఘ  
 శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశా అష్టవిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । అ-  
 ష్టావిగ్ంశా ఏకాన్న త్రిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్న త్రి-  
 గ్ంశా స్త్రిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశే-  
 ఘ శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వ-  
 మ్ । ద్వాత్రిగ్ంశా స్త్రీయస్త్రిగ్ంశేఘ శ్రయధ్వమ్ । దే-  
 వాస్త్రిరేకాదశా స్త్రీ స్త్రీయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తర భవత ।  
 ఉత్తరవత్కాన ఉత్తరవత్వానః । యత్కామ ఇదక్షుహామి । త-

వైష్ణవమృద్యతామ్ । వైష్ణవస్యామ పతయో రయూణామ్నః ।  
 భూభూవస్వస్వాహా ॥ ౨౧ ॥ వైష్ణవ శ్రయధ్వగ్గోమోక్షతే  
 మ శ్రయధ్వగ్గోమోక్షిత్వగ్గోమోక్షతే శ్రయధ్వముత్తర భవతోత్తరవత్తా-  
 వ ఉత్తరసత్వానశ్చత్వారి చ ॥ ౨ ॥

అగ్నివిష్ణూ సజోవసా । ఇమా వర్ధన్తు వాగ్ధీరః । ద్యుమ్నై-  
 రావృజ్జిరాగతమ్ । రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సప్రమాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అచి-  
 త్సోదిః । తస్మా హర్తా భాః । అగ్నిసాగ్రే బృహస్పతిః । విశ్వే దై-  
 వా భువనస్య గ్రాహాః । తే సర్వే సజ్జత్య । ఇదం మై ప్రావతా  
 వచః । వైష్ణవస్యామ పతయో రయూణామ్ । భూభూవస్వస్వాహా  
 ॥ ౨౨ ॥ సజ్జత్య త్రిణి చ ॥ ౩ ॥

అన్నపశైశ్నస్య నో దేహి । అనమీవస్య కుస్మిణః ।  
 ప్రప్రదాతారంతామః । ఉజాన్మో ధేహి ద్వివదే చతుష్పదే ।  
 అగ్ని పృథివీవతే । సోమ వీరుధాం వతే । తస్వస్పమిధాం వతే ।  
 విష్ణవాశానాం వతే । మిత్ర సత్యానాం వతే । వరుణ ధమణాం వ-  
 తే ॥ ౨౩ ॥ మరుతో గణానాం వతయః । రుద్ర పశూనాం వతే ।  
 ఇంద్రాణాం వతే । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే । అరుచా రోచై-  
 వాగ్గో వ్యయమ్ । రుచా రుచై రోచమానః । అతీత్యాదస్వరా-  
 భరేహ । తస్మిన్ యోనా ప్రజనా ప్రజాయేయ । వైష్ణవస్యామ  
 పతయో రయూణామ్ । భూభూవస్వస్వాహా ॥ ౨౪ ॥

వరుణ ధమణాం వతే స్వస్వాహా ॥ ౪ ॥

సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జహ్వః । సప్త వయస్సప్త  
 ధామ ప్రియాణి । సప్త హోత్రా అను విద్వాః । సప్త యోనీరా  
 వృణస్వా ఘృతేన । స్రాచ్చీ డిక్ । అగ్నిదేవతా । అగ్నిగ్ం  
 స ద్విశాన్దేవదేవతానామృచ్ఛతు । యో మైతస్యై దిశోఽభిదా-  
 సతి । దక్షిణా డిక్ । ఇన్ద్రో దైవతా ॥ ౨ ॥ ఇన్ద్రగ్ం స  
 ద్విశాన్దేవదేవతానామృచ్ఛతు । యో మైతస్యై దిశోభిదాస-  
 తి । ప్రతిచీ డిక్ । సామో దేవతా । సోమగ్ం స ద్విశాన్దేవదే-  
 వతానామృచ్ఛతు । యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । ఉదీచీ డిక్ ।  
 మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ స ద్విశాన్దేవౌ దేవతా-  
 నామృచ్ఛతు । యో మైతస్యై దిశోభిదాసతి ॥ ౩౦ ॥ ఉర్ధ్వా  
 డిక్ । బృహస్పతిదేవతా । బృహస్పతిగ్ం స ద్విశాన్దేవదేవ-  
 తానామృచ్ఛతు । యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । ఇయన్దిక్ । అ-  
 దితిదేవతా । అదితిగ్ం స ద్విశాన్దేవదేవతానామృచ్ఛతు ।  
 యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । పురుషోడిక్ । పురుషో మే కామూ-  
 న్సమర్థయతు ॥ ౩౧ ॥ అన్తో జాగృవిః స్రాణ । అనావేహీ ।  
 బుధిర ఆశ్రన్దయితరవాన । అనావేహీ । ఉషసముషసమశీయ । అ-  
 వామస్తో జ్యోతిరశీయ । అవామస్తోఽపాశీయ । వయగ్ం స్యామ పత-  
 యో రయీణామ్ । భూర్యవస్సప్తస్సాహ ॥ ౩౨ ॥

దక్షిణా దిగ్న్ద్రో దేవతా మిత్రావరుణౌ స ద్విశాన్దేవౌ దై-  
 వతానామృచ్ఛతు యో మైతస్యై దిశోఽభిదాసత్యర్థయతు  
 వవ చ ॥ ౧ ॥

యతైచిత్తయదుచితస్తే అగ్నే । యతై ధానయదుతైతి.  
 రిక్తమ్ । అదిత్యాస్తదగ్గిరసశ్చిన్వన్తు । విశ్వే తె దైవాశ్చిత్తిమా పూఠ-  
 యన్తు । చితశ్చాస్తి సశ్చితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాస్తి భూ-  
 యాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । లోకం పృథచ్చిద్రం పృథ । అథో నీద శివా-  
 త్వమ్ । ఇన్ద్రాగ్ని త్వా బృహస్పతిః । అస్తి యోనావనీషదః ॥ 33 ॥  
 తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వద్భువా నీద । తా అస్యసూదదోహసః ।  
 సోమగ్ం శ్రీగ్ని పృశ్నయః । జన్మన్దేవానావీశః । త్రిష్యారోచన-  
 దీపః । తయా దేవతయాఽగ్గిరస్వద్భువా నీద । అగ్నే దైవాగ్ం ఇహ-  
 వహ । జజ్ఞానో పృక్తబర్హిషే । అస్తి హోతా న ఈద్యః । అగ-  
 న్మ మహా మనసా యవిష్మమ్ ॥ 34 ॥ యో దీదాయ సమిద్ధస్సేన్వ-  
 దురోశే । చిత్రభానూ రోదనీ అస్తరున్వీ । స్వాహుతవిశ్వతః  
 ప్రత్యౌచ్ఛమ్ । మేధాకారవేదభస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతా-  
 రం పరిభూతమం మతిమ్ । త్వమర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ ।  
 త్వాం మహోపృణతై నరో నాన్యన్వత్ । మనుష్యత్త్వా నిధీమహి ।  
 మనుష్యభినిధీమహి । అగ్నే మనుష్యదగ్గిరః ॥ 35 ॥ దేవాన్దేవా-  
 యతేయజ । అగ్నిర్ హి వాచనవిశే । ధదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్ని-  
 రాయే స్వాభువమ్ । స ప్రీతో యాతి వార్యమ్ । ఇషగ్ంస్తౌతృభ్య-  
 అభర । పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్ । పృష్టో విశ్వాటమ-  
 ధీరావితే । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టా అగ్నిః । సనో దివా స-  
 రిమః పాతునక్తమ్ ॥ 36 ॥ అనీషదక్త యవిష్మమగ్గిరో నక్తమ్ ॥ ౩౭ ॥

అయవావ యవవతే । సోఽగ్నినాచికైతః । స య-  
 త్ పాజ్జవతే । తదస్య శిరః । అథ యద్భూతా । స ద్భూతః ప్రభుః ।  
 అథ యత్ప్రత్యక్ । తత్ప్రచ్ఛమ్ । యదుదజ్జే । స ఉత్తరః ప్రభుః ॥ 32 ॥  
 అథ యద్భవతి । తదస్య సమఖ్యనఖ్య ప్రసారణఖ్య । అథో  
 సమదేవాస్య సా । సగంహ వా అస్మై సకామః వద్యతే । య-  
 త్కామో యజతే । యోఽగ్నిన్నాచికైతః శ్చనుతే । య ఉ చైన-  
 మైవవేద । యో హ వా అగ్నేర్నాచికైతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా-  
 వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ 3౩ ॥ హిరణ్యవా  
 అగ్నేనాచికైతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । య ఏవవేద । ఆయతన-  
 వాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । యో హ వా అగ్నేర్నాచికైతస్య  
 శరీరవేద । సశరీర ఏవ స్వర్గలోకమేతి । హిరణ్యవా అగ్నే-  
 ర్నాచికైతస్య శరీరమ్ । య ఏవవేద । స శరీర ఏవ స్వర్గలోక-  
 మేతి । అథో యథా దుక్ష్త ఉత్తహ్ భూయ్యాత్ ॥ 3౪ ॥ ఏవమైవ స  
 తేజసా యశసా । అస్మిగ్శ్చల్లాకేఽముష్మిగ్శ్చ భాతి । ఉరహోహ  
 వైనామైతే హోకాః । యేఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైతేవరీయాగం-  
 హోహోకాః । యే వరేణాదిత్యమ్ । అస్తవస్తగం హ వా ఏవ ఖ-  
 య్యుల్లోకజ్జయతి । యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైహస్తస్తమా-  
 హారమఖ్యుల్లోకజ్జయతి । యః పరేణాదిత్యమ్ ॥ ౪౦ ॥ అస్త-  
 వస్తగం హ వా అహారమఖ్యుల్లోకజ్జయతి । యోఽగ్నిన్నా-  
 చికైతః శ్చనుతే । య ఉచైనమైవవేద । అథో యథా రథతిష్ఠన్-  
 ఖ్యసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యప్సేతే । ఏవమహోరారోత్రే ప్రత్య-

పిల్లితే । నాన్యోహోరాత్రో బ్రాహ్మమాపుతః । యోగ్నివ్నాచి-  
తైతచ్చినుతే । య ఉచైనమైవవేద ॥ ౪౦ ॥

ఉత్తరః ప్రహ్లా గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భూమ్యాద్యః పరోదాదిత్య-  
మప్తౌ చ ॥ ౨ ॥

ఉత్తరా మా వైవాశితవసస్సర్వ చెద్రసస్థదా । తస్య మా నచి-  
కేతా నామ పుత్ర ఆస । తగంహ కుమారగం స స్తమ్ । దక్షిణాను  
నీయమాజాను శ్రీధ్వా వివేక । స హోవాచ । తత్త కన్తై మా-  
న్దాస్యనీతి । ద్వివియన్త్రీయమ్ । తగం మా పరిత ఉవాచ । మృ-  
త్యవేత్వా దదామితి । తగం మా స్థితీర్వాగభివదతి ॥ ౪౧ ॥ గాత-  
మకుమారమితి । స హోవాచ । పరో మృత్యోగ్నోహాగ ।  
మృత్యవే వై త్వాదదామితి । తవై ప్రవసన్తజ్జ్వానీతి హోవా-  
చ । తస్య స్త తిహి రాత్రీరనాశ్వార్థహ పసతాత్ । స యది  
త్వా పృచ్ఛత్ । కుమార కతి రాత్రీరవాగ్భీరితి । తిస్ర ఇతి వ్రతీ  
బ్రాతాత్ । ఓం ప్రథమాగం రాత్రీమాశ్నా ఇతి ॥ ౪౩ ॥ ప్ర-  
జాన్త ఇతి । క్లిప్తీతియామితి । ప్రశూగంస్త ఇతి । కిన్త్రీతియా-  
మితి । సాధుకృత్యాన్త ఇతి । తవై ప్రవసన్తజ్జగమ । తస్య  
హ తిహి రాత్రీరనాశ్వార్థహ ఉవాచ । తమాగత్య పత్రచ్చ-  
కుమార కతి రాత్రీరవాగ్భీరితి । తిస్ర ఇతి వ్రత్యువాచ ॥ ౪౪ ॥ ఓ  
ప్రథమాగం రాత్రీమాశ్నా ఇతి । ప్రజాన్త ఇతి । క్లిప్తీతియామితి ।  
ప్రశూగంస్త ఇతి । కిన్త్రీతియామితి । సాధుకృత్యాన్త ఇతి । స-  
మస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ । వసన్త్యుగేష్వరి । నీతరద్వివ శూ-



స్మయానీతి । ద్వితీయవృణీష్యేతి ॥ ౪౧ ॥ ఇష్టాపూర్త-  
 యోమే భుం బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతముగ్నిన్నా-  
 చికేతమువాచ । తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాన్యాయేతే । నాస్యే-  
 ష్టాపూర్తే ధ్యాయేతే । యోగ్నిన్నాచికేతశ్చిన్తుతే । య ఉచైవన-  
 మేవవేద । తృతీయవృణీష్యేతి । పునన్మృత్యోమోఽపజరిం  
 బ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతముగ్నిన్నాచికేతమువాచ । త-  
 తో వై సాప పునన్మృత్యుమజయత్ ॥ ౪౨ ॥ అథ పునన్మృ-  
 త్యుజ్జయతి । యోగ్నిన్నాచికేతశ్చిన్తుతే । య ఉచైవనమేవ-  
 వేద । ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోతవ్యత । స హిరణ్యము-  
 దాస్యత్ । తద్దగ్నా స్రాస్యత్ । తదస్మై నాచ్ఛదయత్ । తద్ద్వి-  
 తీయం స్రాస్యత్ । తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం స్రా-  
 స్యత్ ॥ ౪౩ ॥ తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్ । తద్దాత్తన్నేవ హృ-  
 ద్య్యోఽగ్నా వై శ్వావరే స్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మా-  
 ధిరణ్యబ్ధినిష్ఠస్థనానామ్ । భుజ్జత్త్వియతమమ్ । హృదయజ-  
 గంహి । స వైతమేవ నావిదత్ । యస్మై తాన్దష్టకామనేవ్యత్ ।  
 తాగ్ం స్వామైవ హస్తాయ ద్భుగాయాపయత్ । తాం ప్రత్యగృ-  
 హ్ణాత్ ॥ ౪౪ ॥ దక్షాయ త్వా ద్భుగాం ప్రతిగృహ్ణామితి । సోఽద-  
 ఖత ద్భుగాం ప్రతిగృహ్య । ద్భుతే మా వై ద్భుగాం ప్రతిగృహ్య ।  
 య ఏవవేద । ఏతద్ధస్తై వైతద్విద్వాగ్ంసో వాజిత్రవసా గౌతమాః ।  
 అప్యనూదేశ్యాన్దష్టకాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేవ వయన్దష్ట-  
 కాయమా ఏవ ద్భుగాం ప్రతిగృహ్ణేతి । తేదద్ధస్తై ద్భుగాం ప్రతి-

గృహ్య । దక్షితే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవ వేదః ప్రహ-  
 న్యం స్థినాతి ॥ ౮ ॥ వదత్యాశ్చ ఇత్సువాచ ద్వితియస్త్వక్షేప్వేత్స-  
 జయత్తృతీయం ప్రాస్యదగృహ్లాద్య ఏవ వేదైకశ్చ ॥ ౯ ॥

తగ్ం హైతమేకే వశుబ్రథ ఏవోత్తరవైద్యాశ్చిన్వతే । ఉ-  
 త్తరవైది సమ్మి తప్తహోఽగ్నిరితి వదన్తః । తన్న తథా క్తుర్యాత్ । ఏత-  
 మగ్నిశ్శామేన వ్యధ్ధామేత్ । స ఏనశ్శామేన వ్యధ్ధః । కామేన  
 వ్యధ్ధామేత్ । సామ్య వావై సమధ్వరే చిన్విత । యత్ర వా భూయ-  
 స్తా ఆవసతయో హూయేరక । ఏతమగ్నిశ్శామేన సమధ్ధాయతి ।  
 స ఏనశ్శామేన సమధ్ధః ॥ ౧౦ ॥ కామేన సమధ్ధాయతి । అథ  
 హైనం పురకవయః । ఉత్తరవైద్యాశ్చైవ సత్రియమచిన్వత । తత్రా  
 వై తేఽవిన్దన్త ప్రజామ్ । అభి స్వర్గల్లోకమయన్ । విన్దత ఏన  
 ప్రజామ్ । అభి స్వర్గల్లోకజ్జాయతి । యోఽగ్నిన్నాచికైతశ్చి-  
 నుతే । య ఉ చైనమేవ వేద । అథ హైనహాయన్ ఋద్ధికామః ॥

యథాన్య ప్రమైవాపదధే । తత్రా వై స ఏతామృద్ధిమూఢ్నోత్ ।  
 యామిదవామూర్ ఋధః । ఏతామృద్ధిమృఢ్నోతి । యామిద-  
 వామూర్ ఋధః । యోఽగ్నిన్నాచికైతశ్చిన్తుతే । య ఉ చైన-  
 మేవ వేద । అథ హైసన్ధ్యోబ్యో వాష్టకః వశుకామః । పాఙ్క్తిమైవ  
 చిక్ష్యే । పశ్చిపురస్తాత్ ॥ ౧౧ ॥ పశ్చిదక్షిణతః । పశ్చివశ్చాత్ ।  
 పశ్చిత్తరతః । ఏతా మధ్యే । తత్రో వై ససహస్రం ప్రకూన్వా-  
 ప్నోత్ । ప్ర సహస్రం ప్రకూనాప్నోతి । యోఽగ్నిన్నాచికైతశ్చి-  
 నుతే । య ఉ చైనమేవ వేద । అథ హైనం ప్రజాపతిశ్చైవ్యకా-

మో యశస్కామః ప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్ష్ణే ॥ ౧౩ ॥  
 సప్త పురస్తాత్ । త్రిసో దక్షిణతః । సప్తపశ్చాత్ । త్రిస ఉత్తరతః ।  
 ఏతాం మధ్యే । తతో వై స ప్ర యశో జ్యేష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్ర-  
 జాతీం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయతై । యోఽగ్ని-  
 న్నాచితేతశ్చనుతే । య ఉ చైనమేవవేద । అథ హైనమిన్ద్రో  
 జ్యేష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వో ఏవోపదధే । తతో వై స జ్యేష్ఠ్యమగ-  
 చ్చత్ ॥ ౧౪ ॥ తై జ్యేష్ఠ్యగ్గచ్ఛతి । యోఽగ్నిన్నాచితేత-  
 శ్చనుతే । య ఉ చైనమేవవేద । అథ హైన మసావాదిత్యస్సస్వర్గ-  
 కామః । ప్రాచీర్వోపదధే । తతో వై సోఽభి స్సర్గల్లోక మజ-  
 యత్ । అభి స్సర్గల్లోకజ్ఞయతి । యోఽగ్నిన్నాచితేతశ్చ-  
 నుతే । య ఉ చైనమేవవేద । స యదీచ్ఛత్ ॥ ౧౫ ॥ తైస్సో  
 యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసే స్వామితి । ప్రాజాహోతుర్ధిష్ట్యాదుభ్య-  
 ర్చేత్ । యేయం ప్రాగ్రాద్యశస్వతి । సామా ప్రోర్ణాతు । తే-  
 హా యశసా బ్రహ్మవర్చసే నతి । తైస్సోస్వీవ యశస్వీ బ్రహ్మవ-  
 ర్చసే భవతి । అథ యదీచ్ఛత్ । భూయిష్ఠం మై శ్రద్ధధీర్క । భూ-  
 యిష్ఠా దక్షిణా నయేయితి । దక్షిణాను నీయమానాను ప్రాచ్యే-  
 హి ప్రాచ్యేహీతి । ప్రాచీ నమాణా వేత్వాజ్యప్ర్య స్వాహేతి క్రి-  
 వేదోపహర్యాహవనీయే జహుయాత్ ॥ ౧౬ ॥ భూయిష్ఠ-

మైవా సై శ్రద్ధధతే । భూయిష్ఠా దక్షిణా నయన్తి । పురీష ముప్రధా-  
య । చిత్తిక్ష్పిభిరభిమృశ్య । అగ్నిం ప్రణేయోపసమాధాయ ।  
చతస్ర వ్రతా ఆహుతీర్జహాతి । త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతర్షద్రీయస్య  
రూపమ్ । అగ్నో విష్ణూ ఇతివస్తోధాకారాయాః । అన్నపత్యైత్యన్నప్రణో-  
మః । సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జ్వో ఇతి విత్వప్రిః ॥ ౧౮ ॥

సమృద్ధ ఋధికామః పురస్తాచ్చి క్యే పుత్రో ౭ గచ్ఛద్దీచ్ఛేజ్జహు-  
యాద్విత్వప్రిః ॥ ౧౯ ॥ పురర్షయో వాయుగో ౭ బలస్సహస్రం ప్ర-  
జాపతిస్త్రీవృద్ధిన్తో ౭ సావాదిత్యస్స యదీచ్ఛేత్ ॥

యాం ప్రథమామిష్ట కాముప్రదధాతి । ఇమన్తయా లోకమభి-  
జయతి । అథో యా అస్మిల్లోకే దేవతాః । తాస్తాగ్ం సాయుజ్య-  
గ్ం సల్లాకతామాప్నోతి । యాన్ద్వితీయాముప్రదధాతి । అన్తర్హి-  
లోకన్తయా ౭ భిజయతి । అథో యా అన్తర్హిలోకే దేవతాః ।  
తాస్తాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సల్లాకతామాప్నోతి । యాన్తృతీయా-  
ముప్రదధాతి । అమున్తయా లోకమభిజయతి ॥ ౧౯ ॥ అథో యా  
అముష్మిల్లోకే దేవతాః । తాస్తాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సల్లాకతామా-  
ప్నోతి । అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ । య ఏవామీ ఉరవశ్శ్చ  
వరీయాగ్ం సశ్చ లోకాః । తానేవ తాభిర్భిజయతి । క్రామచారో  
హా వా అప్త్యరుషు చ వరీయస్సు చ లోకేషు భవతి । యో ౭ గ్ని-  
న్నాచికైతశ్చిన్తుతే । య ఉ చైవమైవవేద । సప్తభ్యరో వా అగ్ని-  
ర్నాచికైతః । తస్య వస్తస్తభ్యిరః ॥ ౨౦ ॥ గ్రీహ్యో దక్షిణః ప్తఖః ।  
వర్షా ఉత్తరః । శరత్పుచ్చమ్ । మాసాః కమకారాః । అప్రణో-

రాత్రే శతర్షదీయమ్ । పుణ్యైః వసోధారా ॥ యథా వైషణ్య-  
 స్సువృష్టం వృష్టే ॥ ప్రజాభ్యసృత్వామాన్యసంపూరయతి । ఏవ-  
 మైవ స తస్య సర్వాన్మామాన్యసంపూరయతి । యోఽగ్నిం నాచి-  
 క్తేతం చిన్తుతే ॥ ౬౦ ॥ య ఉ చైనమైవం వేద । సంవత్సరో వా  
 అగ్నిర్నాచిక్తతః । తస్య వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పతః । వర్-  
 షాః పుచ్చమ్ । శరదుత్తరః పతః । హేమంతోమధ్యమ్ । పూర్వపతా-  
 శ్చిత్తయః । అతరపతాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏవ వావ-  
 సోఽగ్నిరగ్నిమయాః పునరావః । అగ్నిమయో మా వై పునరావో  
 భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । అదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం  
 నాచిక్తేతం చిన్తుతే । య ఉ చైనమైవం వేద ॥ ౬౧ ॥

అముం తయా లోకమభి జయతి శిరశ్చిన్తుత ఇష్టకాష్టత్పు ॥ ౬౦ ॥

లోక స్వమగ్నోఽగ్నో విష్ణూ అన్నపతేస్తప్త తే అగ్నే యత్రై-  
 చితమయం వావోశా మా వైతగ్ం హేతం యాం ప్రథమామిష్ట-  
 కాం దశ ॥ ౬౧ ॥

లోక అదిత్యః ఓషోన్యూర్వాహ్నిదగన్తగ్ం మా వై కామేన గ్రీష్మో  
 ద్విషష్టే ॥ ౬౩ ॥ హరిః ఓమ్ ॥





## ద్వాదశప్రపాతకః

హరిః ఓమ్ ॥ తుభ్యం తా అగ్గిర స్తమాశ్యామ తం కామమ-  
గ్నే ॥ ఆశానాం త్వా విశ్వా ఆశాః । అను నోఽద్యానుమతిరన్విద-  
నుమతై త్వమ్ । కామో భూతస్య కామస్తదగ్రే । బ్రహ్మ జ్ఞానం  
పితా విరాజామ్ । యజ్ఞో రాయోఽయం యజ్ఞః । ఆపో భద్రా ఆ-  
దిత్యశ్యామి । తుభ్యం భరన్తి యో దైహ్యాః । పూర్వం దేవా అపరణ  
ప్రాణావానా । హవ్యవాహగ్ం స్విప్తమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧ ॥

దేవేభ్యో వైస్వర్గోలోకస్తిరోఽభవత్ । తే ప్రజాపతిమబ్రు-  
వన్ ॥ ప్రజాపతే స్వర్గోవైసో లోకస్తిరోఽభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి ।  
తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వేచ్ఛత్ । తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ ॥  
తమిష్టిభిరన్వేచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ । తదిష్టినామిష్టిత్వమ్ ।  
ఏవ్యయో హ వై నామ । తా ఇవ్యయ ఇత్యాచక్షుతే ప్రరోక్షేణ । ప్రరో-  
క్షుపియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౨ ॥ తమాశాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశ-  
యా వైశ్రామ్యసి । అహమ్న వా ఆశాఽస్మి । మాంను యజస్వ ।  
అథ తే సత్యాఽఽశా భవిష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి ।  
స సతమగ్నయై కామాయ పురోదాశమప్తాకపాలం నిరవవత్ ।  
ఆశాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వైతస్య సత్యాఽఽ-  
శాఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ । సత్యాహ వా అస్యాశా

భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే ।  
 య ఉ చైనదేమి వేద । సోత్ర జహోతి । అగ్నయై కామాయస్వా-  
 హః ౨౨ శాద్వై స్వాహః । అనుమత్యై స్వాహః ప్రజాపతయై స్వాహః ।  
 స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహః ౨౩ యై స్విష్టకృతై స్వాహేతి ॥ ౩ ॥  
 తం కామో ౨బ్రవీత్ । ప్రజాపతై కామేన వైశ్రామ్యసి । అహము  
 వై కామో ౨స్మి । మాంను యజస్వ । అథ తే సత్యః కామో భవి-  
 వ్యతి । అను స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి । స ఏతమగ్నయై కామాయ  
 పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయ చతుమ్ । అను-  
 మత్యై చతుమ్ । తతో వై తస్య సత్యః కామో ౨భవత్ ॥ అను  
 స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య కామో భవతి । అను  
 స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదే-  
 వం వేద । సోత్ర జహోతి । అగ్నయై కామాయ స్వాహః కామాయ  
 స్వాహః । అనుమత్యై స్వాహః ప్రజాపతయై స్వాహః । స్వర్గాయ  
 లోకాయ స్వాహః ౨౪ యై స్విష్టకృతై స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ తం బ్రహ్మ-  
 బ్రవీత్ । ప్రజాపతై బ్రహ్మణా వైశ్రామ్యసి । అహము వై బ్రహ్మ-  
 స్మి । మాంను యజస్వ । అథ తే బ్రహ్మర్షాయ యజ్ఞో భవివ్యతి ।  
 అను స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి । స ఏతమగ్నయై కామాయ  
 పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణై చతుమ్ । అను-  
 మత్యై చతుమ్ । తతో వై తస్య బ్రహ్మర్షాయ యజ్ఞో ౨భవత్ । అ-  
 ను స్వర్గం లోకమవిందత్ । బ్రహ్మర్షో హ వా అస్య యజ్ఞో  
 భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదైవం వేద | సోత్ర జహోతి | అగ్నయై కామాయ స్వాహా  
 బ్రహ్మజే స్వాహా | అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా | స్వ-  
 గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయై సిద్ధ్యకృతై స్వాహేతి || ౧ ||  
 తం యజ్ఞాబ్రవీత్ | ప్రజాపతే యజ్ఞేనవై శ్రామ్యసి | అహమువై  
 యజ్ఞాస్మి | మాంను యజస్వ | అథ తే సత్యోయజ్ఞా భవిష్యతి | అ-  
 ను స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి | స వీరమగ్నయై కామాయ పురోహ-  
 తమస్తాకసాలం నిరవపత్ | యజ్ఞాయ చరమ్ | అనుమత్యై చరమ్ |  
 తతో వైరస్య సత్యో యజ్ఞా భవత్ | అను స్వర్గం లోకమవి-  
 ద్ధత్ | సత్యోహ వా అస్య యజ్ఞా భవతి | అను స్వర్గం లోకం విద్ధ-  
 తి | య వీరేన హవిషా యజతే | య ఉ చైనదైవం వేద | సోత్ర జ-  
 హోతి | అగ్నయై కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా | అనుమ-  
 త్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా | స్వగాయ లోకాయ స్వా-  
 హాఽగ్నయై సిద్ధ్యకృతై స్వాహేతి || ౨ || తమాహోబ్రువత్ |  
 ప్రజాపతేఽపునై సర్వై కామాశ్చిరతా | వయము వా అపస్సృ |  
 అస్మాన్ను యజస్వ | అథ త్వయి సర్వై కామాశ్చియ్యన్త | అను  
 స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి | స వీరమగ్నయై కామాయ పురోహ-  
 తమస్తాకసాలం నిరవపత్ | అద్యోశ్చరమ్ | అనుమత్యై చరమ్ |  
 తతో వై తస్మిన్ధనర్వై కామా అశ్రయన్త | అను స్వర్గం లోకమ-  
 విద్ధత్ | సర్వోహ వా అస్మిన్మామాశ్చియన్త | అను స్వర్గం లో-  
 కం విద్ధతి | య వీరేన హవిషా యజతే | య ఉ చైనదైవం వేద |  
 సోత్ర జహోతి | అగ్నయై కామాయ స్వాహాఽద్యోస్సాహా | అ-



నుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ  
 స్వాహాఽగ్నయై సిద్ధ్యకృతై స్వాహేతి ॥ ౭ ॥ తమగ్నిబలి-  
 మానబ్రవీత్ । ప్రజాపతయై వై బలిమతై సర్వాణి భూతానిబలి-  
 గ్ం హరన్తి । అహము వా అగ్నిర్బలిమానస్మి । మాంను యజస్వ ॥  
 అథ తై సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యన్తి । అను స్వర్గం లోకంవై-  
 ధ్యసీతి । స ప్రతమగ్నయై కామాయ పురోడాశమష్టాకపాతం ని-  
 రవవత్ । అగ్నయై బలిమతై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో  
 వై తస్య సర్వాణి భూతాని బలిమహరణా । అను స్వర్గం లోక-  
 మవిస్తత్ । సర్వాణి హ వా అస్మే భూతాని బలిగ్ం హరన్తి । అ-  
 ను స్వర్గం లోకం విస్తతి । య ప్రతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైవ-  
 దైవం వేద । సోత్ర జహోతి । అగ్నయై కామాయ స్వాహాఽగ్న-  
 యై బలిమతై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వా-  
 హా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయై సిద్ధ్యకృతై స్వాహే-  
 తి ॥ ౮ ॥ తమనువీత్రిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతే స్వర్గంవై లోకమను-  
 వివిధ్యసి । అహము వా అనువీత్రిరస్మి । మాంను యజస్వ । అథతే  
 సర్వాఽనువీత్రిర్భవిష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వైధ్యసీతి । స ప్రతమ-  
 గ్నయై కామాయ పురోడాశమష్టాకపాతం నిరవవత్ । అను వీత్త్యై  
 చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సర్వాఽను వీత్రిభవ-  
 త్ । అను స్వర్గం లోకమవిస్తత్ । సర్వా హ వా అస్మానువీత్రిర్భ-  
 వతి । అను స్వర్గం లోకం విస్తతి । య ప్రతేన హవిషా యజతే । య  
 ఉ చైవదైవం వేద । సోత్ర జహోతి । అగ్నయై కామాయ స్వాహాను-

విత్తైస్స స్వాహా । అనుమత్తైస్స స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా ।  
 స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నే స్విష్టకృతై స్వాహేతి ॥ ౯ ॥  
 తా వా ఏతాస్స ప్రస్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । దివశ్చేనయోఽను వి-  
 త్తయో నామ । అశా ప్రథమాగ్ం రక్షతి । కామో ద్వితియామ్ ।  
 బ్రహ్మ తృతియామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ । ఆపః పంచమీమ్ । అగ్ని-  
 ర్షలిమాన్షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అను మా వై ప్రస్వర్గం లో-  
 కం విష్టతి । కామచారోఽస్య ప్రస్వర్గే లోకే భవతి । య ఏతాభిర్విష్ట-  
 భిర్యజతైః । య ఉ చైనా ప్రవంచేద । తాస్వన్నిష్ఠి । ప్రస్తా హీవరాం  
 దత్వాత్కగ్ం సం చ । ప్రీయై చాభారగ్ం సమృద్ధ్యై ॥ ౧౦ ॥ ౧౦ ॥

తపసా దైవా దేవజ్ఞామగ్ం ఆయా । తప్తసర్వయస్సస్వర-  
 స్సవిష్టా । తపసా ప్రవత్సన్నస్పృహదామారాతిః । యేనైదం వి-  
 శ్వం పరిభూతం యదస్తి । ప్రభ్రమజం తేవగ్ం హవిషా విధేమ ।  
 స్వయంభుబ్రహ్మ పరమం తప్తా యత్ । సప్తవ పుత్రస్సపితా సత్మా-  
 తా । తపోవా యక్షం ప్రథమగ్ం సంభభూవ । శ్రీధ్రయా దేవోదేవ-  
 త్వమశ్నుతైః । శ్రీధ్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧౧ ॥ సా  
 నో జహాణోప యజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సాఽమృతం దుహానా ।  
 శ్రీధ్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతి-  
 ష్ఠా । తాగ్ం శ్రీధ్ధాగ్ం హవిషా యజామహే । సా నో లోకమ-  
 మృతం దధాతు । ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । ఆగాభ్యుత్య-  
 గ్ం హవిరిదం జహాణమ్ । యస్మాద్దేవా జగ్ధరైః భువనంచవిశ్వైః ।

తస్మై విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ ౧౨ ॥ యథా దైవైస్సధమాదం  
మదేమ । యస్య ప్రతిష్ఠోర్వస్తరితుమ్ । తస్మాద్దేవా జ్ఞజ్ఞై భువనం  
చ సర్వే । తథ్సత్యమర్చదుపయజ్ఞం ఆగాత్ । బ్రహ్మహుతీరుప  
మోదమానమ్ ॥ మనస్తో వశై పర్యమిదం బభూవ । నాన్యస్య మ-  
న్తో వశమస్వియాయ । భిక్షో హి దేవస్సహస్రస్సహియా ॥ స  
నో జహాణ ఉప యజ్ఞమాగాత్ । ఆకూతీనామధిపతిం చేతసాంచ ॥ ౧౩ ॥  
ప్రంక్షల్పజాతం దేవం విప్రశ్శిమ్ । మన్తో రాజానమిహ వధాయన్తః ।  
ఉప్రహవేఽస్య సుమతో స్యామ । చరణం ప్రవిత్రిం వితతం  
పురాణమ్ । యేన పూతస్తరి దుమ్మృతాని । తేన ప్రవిత్రిణ శ్చు-  
ద్ధేన పూతాః । అతి ప్రాప్తావమరాతిం తరేమ । లోకస్య ద్వారమ-  
ర్చిమత్ప్రవిత్రమ్ । శ్మోతిష్మద్భ్యామమానం మహాస్వత్ । అ-  
మృతస్య ధారా బహుధా దోహమానమ్ । చరణం నో లోకేను-  
ధితాం దధాతు । అగ్నిమూఢాధా భువః । అను నోఽద్యానుమతి-  
రన్విదనుమతై త్వమ్ । హన్త్యవాహ్నాం స్వీప్తమ్ ॥ ౧౪ ॥

దేవీ ఘృతేన చేతసాం చ దోహమానం చత్వారి చ ॥ ౩ ॥

దేవీఘ్నో వైస్వగో లోకస్తిరోఽభవత్ । తే ప్రజాపతిమ-  
బ్రువన్ । ప్రజాపతే స్వగ్లో వై నో లోకస్తిరోఽభూత్ । తమన్వి-  
చ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రితుభిరన్వీచ్ఛత్ । తం యజ్ఞక్రితుభిర్నా-  
న్వవిన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వీచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ । త-  
దిష్టినామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హ వై నామ । తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షు-  
తే ప్రరోక్షేణ । ప్రరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౧౫ ॥ తం త-

పోబ్రవీత్ । ప్రజాపతే తపస్తా వై శ్రామ్యసి । అహమువై తపోస్మి ।  
 మాంను యజస్వ । అథ తే సత్యం తపో భవిష్యతి । అను స్వర్గం లో-  
 కం వైభ్యసీతి । స వ్రతమాగ్నేయమస్తాకపాలం నిరవపత్ । తపసే  
 చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యం తపో భవత్ ।  
 అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ । సత్యగ్ం మా వా అస్య తపో భవతి । అ-  
 ను స్వర్గం లోకం విన్దతి । య వ్రతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదే-  
 వం వేద । సాత్ర జహోతి । అగ్నయై స్వాహా తపసే స్వాహా । అ-  
 నుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ  
 స్వాహా అగ్నయై సిన్ధ్యకృతై స్వాహేతి ॥ ౧౬ ॥ తగ్ం శ్రీధాబ్ర-  
 వీత్ । ప్రజాపతే శ్రీధయా వై శ్రామ్యసి । అహము వై శ్రీధా-  
 స్మి । మాంను యజస్వ । అథ తే సత్యా శ్రీధా భవిష్యతి । అను స్వర్గం  
 లోకం వైభ్యసీతి । స వ్రతమాగ్నేయమస్తాకపాలం నిరవపత్ ।  
 శ్రీధాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యాశ్రీ-  
 ధా భవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ । సత్యా మా వా అస్య శ్రీ-  
 ధా భవతి । అను స్వర్గం లోకం విన్దతి । య వ్రతేన హవిషా యజతే । య  
 ఉ చైనదేవం వేద । సాత్ర జహోతి । అగ్నయై స్వాహా శ్రీధాయై  
 స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా । స్వర్గా-  
 య లోకాయ స్వాహా అగ్నయై సిన్ధ్యకృతై స్వాహేతి ॥ ౧౭ ॥ త-  
 గ్ం సత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి । అహము  
 వై సత్యమస్మి । మాంను యజస్వ । అథ తే సత్యగ్ం సత్యం భవిష్య-  
 తి । అను స్వర్గం లోకం వైభ్యసీతి । స వ్రతమాగ్నేయ-

మహ్నైకపాలన్నిరవపత్ । సత్కాయ చరుమ్ । అనుమత్యై-  
 చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యగం సత్యమభవత్ । అను సర్వర్థోక-  
 మవిన్దత్ । సత్యగం హ వా అస్య సత్యం భవతి । అను సర్వర్థో-  
 కవిన్దతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదైవవేద ।  
 సాత్ర జహోతి । అగ్నయై స్వాహా సత్కాయ స్వాహా । అనుమత్యై  
 స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా । సర్వగాయ లోకాయ స్వాహా ॥  
 గ్నయై స్విష్టకృతై స్వాహేతి ॥ ౧౦ ॥ తం మనోబ్రవీత్ । ప్రజా-  
 పతేమనసా వై శ్రామ్యసి । అహము వై మనోస్మి మాన్ను యజస్వ ।  
 అథతే సత్యం మనో భవిష్యతి । అను సర్వర్థోకవేద్యునీతి । స ఏత-  
 మాగ్నేయమహ్నైకపాలన్నిరవపత్ । మనసే చరుమ్ । అనుమత్యై చ-  
 రుమ్ । తతో వై తస్య సత్యం మనోభవత్ । అను సర్వర్థోకమవిన్దత్ ।  
 సత్యగం హ వా అస్య మనో భవతి । అను సర్వర్థోకవిన్దతి ।  
 య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదైవవేద । సాత్ర జహోతి ।  
 అగ్నయై స్వాహా మనసై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాప-  
 తయై స్వాహా । సర్వగాయ లోకాయ స్వాహా ॥ గ్నయై స్విష్టకృతై  
 స్వాహేతి ॥ ౧౧ ॥ తచ్చరణమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే చరణన్త  
 వై శ్రామ్యసి । అహము వై చరణమస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ  
 తే సత్యచ్చరణం భవిష్యతి । అను సర్వర్థోకవేద్యునీతి । స  
 ఏతమాగ్నేయమహ్నైకపాలన్నిరవపత్ । చరణాయ చరుమ్ । అను-  
 మత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యచ్చరణమభవత్ । అను సర్వ-

ర్గల్లోకమవిస్తత్ । సైత్యగం హ వా అప్య చరణం భవతి । అను  
 వైర్గల్లోకవిస్తతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనా-  
 దేవవేద । సోత్ర జహోతి । అగ్నయై స్వాహా చరణాయ స్వాహా ।  
 అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయై స్వాహా । స్యుగాయ లోకాయ  
 స్వాహా-అగ్నయై స్విష్టకృతై స్వాహేతి ॥ ౨౦ ॥ తా వా ఏతాః  
 వజ్చ స్యైర్గస్య లోకస్య ద్వారః । అసాహు అనువిత్తయో నాను ।  
 తపః ప్రథమాగం రభితి । శ్రీధ్వాద్విత్రియామ్ । సైత్యస్త్రీత్రియామ్ ।  
 మనశ్చతుర్థీమ్ । చరణం వజ్చమిమ్ । అను హ వై స్యైర్గల్లోక-  
 విస్తతి । కామచాకోస్య స్యుగా లోకే భవతి । య ఏతాబిర్విత్రియా-  
 తే । య ఉ చైనా ఏవవేద । తాస్వవిష్టి । వజ్చహీ వరా-  
 న్దబ్యాత్తగ్ంసజ్చ । స్త్రియైచాభారగం సమృద్ధ్యై ॥ ౨౧ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మవై చతుర్ హోతారః । చతుర్ హోతృభ్యోఽధి యజ్ఞో  
 విమీళః । నైవగం శత్రమ్ । నాభిచరిత్రమాగచ్ఛతి । య ఏవవేద ।  
 యో హ వై చతుర్ హోతృణాజ్చతుర్ హోతృత్వవేద । అథో  
 వజ్చహోతృత్వమ్ । సర్వా హ సై దిశః కల్పంతే । వాచస్పతిర్  
 హోతా దశహోతృణామ్ । పృథివీ హోతా చతుర్ హోతృణామ్ ॥  
 అగ్నిర్ హోతా వజ్చహోతృణామ్ । వాగ్మోతా వజ్చోతృణామ్ ।  
 మహాహవిర్ హోతా సప్తహోతృణామ్ । ఏతద్వై చతుర్-  
 హోతృణాజ్చతుర్ హోతృత్వమ్ । అథో వజ్చహోతృత్వమ్ । సర్వా  
 హ సై దిశః కల్పంతే । య ఏవవేద । ఏషా వై సర్వవిద్యా । ఏత-  
 ద్యేషజమ్ । ఏషా వక్షీ-సన్నిర్గస్యలోకస్యాజ్ఞాసాయనిస్తుతిః ॥ ౨౩ ॥

ఏతా హౌ ధ్యాయేత్సర్వభద్రాకాం యావత్తరణమ్ । స్వరేతి ।  
 అనంతబ్రహ్మసర్వమాయరేతి । ధ్యాయేత్ ప్రజామ్ । రాయస్సమ-  
 జ్ఞాతత్యమ్ । బ్రహ్మసర్వసీ భవతి । ఏతా హౌ ధ్యాయేత్ ।  
 పృథ్విశ్చాత్యాయమ్ । ప్రజాం పితౄణాం । ఏతా నా అరుణ-  
 భవవైశ్విద్యాభ్యాంకార ॥ ౨౪ ॥ ఏతైరధివాదమపాఠయత్ । అథో-  
 విశ్వం ప్రాప్తాయమ్ । స్వర్యయా । ఏతా హౌ ధ్యాయేత్ । అధివాద-  
 జ్ఞాయతి । అథో విశ్వం ప్రాప్తాయమ్ । స్వరేతి । ఏతైర్గ్నిశ్చిన్విత-  
 స్వర్గకామః । ఏతైరాయుష్కామః । ప్రజాప్రశుకామో నా ॥ ౨౫ ॥  
 పురస్తాద్దేవలోకార్థముదత్తముపదధాతి యావత్పదమ్ । హృదయ-  
 యుజన్తీ వత్సర్వ చ । దక్షిణతః ప్రాక్ష్యంచతుర్వలోకారమ్ ।  
 ప్రశ్నాదుదత్త్యం వక్ష్యవలోకారమ్ । ఉత్తరతః ప్రాక్ష్యగ్ం వడ్డో-  
 కారమ్ । ఉపరిష్టాత్ప్రాక్ష్యగ్ం ప్రప్తవలోకారమ్ । హృదయ-  
 యుజన్గంప్తి వత్సర్వశ్చ । యథావత్కాశక్యాహా । యథా-  
 వత్కాశం ప్రతిగ్రహేత్కాశంపుణాశ్చ । సర్వా హస్తైస్తా దేవతా-  
 ప్తీరేతా అభీష్టా భవంతి ॥ ౨౬ ॥ సదేవమగ్నిశ్చిన్వితే । రథసం-  
 మితశ్చేతవ్యః । వక్షో వై రథః । వజ్రేణైవ ప్రాప్తానం బ్రాతృవ్య-  
 గ్ం స్పృణుతే । ప్రభుస్సంమితశ్చేతవ్యః । ఏతావాక్ వై రథః ।  
 యావత్సఖాః । రథసంమితమైవ చిన్వతే । ఇమమైవ లోకం వశుబుధై-  
 నాభిజయతి । అథో అగ్నిష్టామవ ॥ ౨౭ ॥ అస్తరిభుముక్తేన । స్వర-  
 తిర్మాత్రేణ । సర్వలోకానహీనమ్ । అథో మ్రతేణ । వహ్నీ దక్షిణా ।  
 వశేణైవ వరగ్ం పృణోతి । అత్మా హి వరః । ఏకవిగంశతిర్దక్షిణా

దదాతి | ఏకవింశో వా ఇతస్స స్వగో లోకః | త్రస్వస్థాకమూహ్నతి  
 || ౨ || అసావాదిత్య ఏకవింశః | అముమేవాదిత్యమూహ్నతి | ఇత-  
 స్సదాతి | ఇతాయుః పురుషశ్చైత్యైః | ఆయుష్యేవస్త్రియే త్రతితివతి |  
 సహస్ర స్దదాతి | సహస్ర సంమితస్స స్వగో లోకః | ప్రస్వస్థ లోకస్యా-  
 భిజత్యై | అనిష్టైక స్దక్షణా దదాతి | సర్వాణి వయాగ్ంసి || ౩ ||  
 సర్వస్యాప్త్యై | సర్వస్యవరుధ్యై | యద్ది న విస్తేత | ముహానతా-  
 వతో దద్యాదోదనా వా | అశ్నుతే తక్మామమ్ | యస్యై కా-  
 మాయాగ్నిశ్చీయతే | ప్రహాహి స్త్వస్త్వరవీస్దద్యాత్ | సా హి  
 సర్వాణి వయాగ్ంసి | సర్వస్యాప్త్యై | సర్వస్యవరుధ్యై || ౩ || హిరణ్య-  
 స్దదాతి | హిరణ్యశ్యాతిరేవ ప్రస్వస్థాకమేతి | వాహా దదాతి |  
 తేనాయుః త్రతిరతే | వేదితృతీయే యతేత | త్రిషత్యా హి  
 దేవా | ససత్యమగ్నిశ్చీనుతే | తదేతత్పశునై బ్రాహ్మణం  
 బ్రూయాత్ | నతరేషు యజ్ఞేషు | యో మా వై చతుర్హాతా-  
 త్మాననుసప్తస్త్వయితవ్యా వేద || ౩౧ || తృత్యతి ప్రజయా  
 త్రశుభిః | ఉపైసగ్ం సోమప్రీథో నమతి | వ్రతే వై చతుర్హాతా-  
 రోఽనుసప్తస్త్వయితవ్యాః | యే బ్రాహ్మణా బహువిదః | తే  
 భ్యా యద్దక్షణా న నయేత్ | దురిష్టగ్ం స్యాత్ | అగ్నిమవ్య మృ-  
 జీరకా | తేభ్యా యథాశ్చిద్ధస్తద్యాత్ | స్వప్తమేవైతత్క్రి-  
 యతే | నాస్యాగ్నివృక్షతే || ౩౨ || హిరణ్యైష్టకో భవతి |  
 యావదు త్తమమగ్నికాగ్నియజ్ఞపరుషా సంమితమ్ | తేజా హి-  
 రణ్యమ్ | యద్ది హిరణ్యన్న విస్తేత్ | శర్కరా అక్తా ఉపదధ్యా-



త్వం । తేజో మృతమ్ । సతేజసమివాగ్నిః శ్చనుతే । అగ్నిశ్చ-  
త్వా సాతా మణ్యా యజేత మైత్రా వరుణ్యా వా । వీర్యేణ వా  
వ్రష వ్యుత్థ్యతే । ఘోఃగ్నిః శ్చనుతే ॥ 33 ॥ యావదేవ వీర్య-  
మ్ । తదస్మిన్దధాతి । బ్రహ్మణస్సాయుష్యగ్ం సల్లోకతామాప్నో-  
తి । ఏతాసామివ దేవతానాగ్ం సాయుష్యమ్ । సాస్థితాగ్ం స-  
మాన ల్లోకతామాప్నోతి । య ఏతమగ్నిః శ్చనుతే । య ఉ చైనమే-  
వవేద । ఏతదేవ సావిత్రే బ్రాహ్మణమ్ । అథో నాచిక్షేతే ॥ 34 ॥

హోతా చతుర్హోత్యణాగ్ం స్తుతిశ్చకారవా భవన్త్య-  
గ్నిష్టామసాప్నోతి వయాగ్ంస్తి వయాగ్ంస్తి సప్తసాస్థిప్త్యై సప్త-  
సాస్థిపరుత్త్యై వేద వృక్షతే చినుతే నవ చ ॥ ౩౫ ॥

యచ్చామృతయచ్చ మర్త్యమ్ । యచ్చ ప్రాణీతి య-  
చ్చ న । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్యా । ఉపకామదుభూ దధే । తేన  
కపిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవ తయాఽగ్గిర్నస్థివా సేద ।  
సర్వాస్తినీయస్సర్వాన్ముగ్ంసః । సర్వ సన్ స్త్రీపుమశ్చ య-  
త్ । సర్వాస్తాః । యావన్తః పాగ్ంసహో భూమేః ॥ 36 ॥  
సంఖ్యతా దేవమాయయా । సర్వాస్తాః । యావన్తః ఉమాః వ-  
శూనామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిర్ హితాః । సర్వాస్తాః । యావత్తి-  
స్లికతాస్సర్వాః । అభ్యున్నతశ్చ యాశ్చితాః । సర్వాస్తాః ।  
యావత్తీర్థరూరా ధృత్యై । అన్యంపృథివ్యామధి ॥ 3౭ ॥ స-  
వాస్తాః । యావన్తోశ్మాన్తోఽన్యం పృథివ్యామ్ । ప్రతిష్ఠాసు  
ప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । యావత్తీర్థరుధస్సర్వాః । విష్ఠితాః పృ-

భీమీమను । సవనాస్తాః । యావత్తీరౌషధీపుర్వాః । విషీతాః పు-  
 భీమీమను । సర్వాస్తాః ॥ 32 ॥ యావన్తో వనస్పతయః । అ-  
 స్యాం పృథివ్యామధి । సర్వాస్తాః । యావన్తో గ్రామ్యాః క్షత-  
 వస్సర్వే । అరణ్యాశ్చ యే । సర్వాస్తాః । యే ద్విపాదశ్చతుష్ప-  
 దః । అపాద ఉదరపద్ధిణః । సర్వాస్తాః । యావదాక్షాపముచ్య-  
 తే ॥ 33 ॥ దేవతా యచ్చ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః । యా-  
 వత్కృష్ణాయనగ్ం సర్వమ్ । దేవతా యచ్చ మానుషమ్ । స-  
 ర్వాస్తాః । యావత్లోహాయనగ్ం సర్వమ్ । దేవతా యచ్చ మా-  
 నుషమ్ । సర్వాస్తాః । సర్వగ్ం నీలగ్ం సర్వ స్త్రీపు । దేవతా  
 యచ్చ మానుషమ్ ॥ 34 ॥ సర్వాస్తాః । సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం  
 రజతమ్ । దేవతా యచ్చ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః । సర్వగ్ం  
 సువర్ణగ్ం హరితమ్ । దేవతా యచ్చ మానుషమ్ । సర్వాస్తా  
 ఇష్టకా కృత్వా । ఉప కామదుఘాదభే । తేన రషిణా తేన బ్రహ్మ-  
 తా । తయా దేవతయాఽర్హిరవ్యధ్యువా నీద ॥ ౪౦ ॥

భూమిపధి విషీతాః పృథివీమనుసవనాస్తా ఉచ్యతే మా-  
 నుషగ్ం నీద ॥ ౩౨ ॥

యచ్చ స్త్రీయః పాగ్ంపవ ఉపాస్థికతాశ్చరగ్ంరా అశ్మ-  
 నో వీరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యా యే ద్విపాదో యావ-  
 దాక్షాపయావత్కృష్ణాయనగ్ం లోహాయనగ్ం నీలగ్ం హిరణ్యగ్ం  
 సువర్ణగ్ం హరితమస్తాదతే ॥

సర్వా విశో ద్విఖు । యచ్చాన్తర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । ప  
 ర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉప కామదుఘా దధే । తేన రషీదా  
 తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఽగ్నిరస్వద్భూవా నీద । అన్త-  
 ర్విఖుశ్చ కేవలమ్ । యచ్చాన్తిన్నన్తరాహితమ్ । సర్వాస్తాః ।  
 అన్తర్విఖుశ్చ యాః ప్రజాః ॥ ౪౧ ॥ గన్తర్వాస్సరపశ్చ  
 యే । సర్వాస్తాః । సవానానుదారాన్ భులిలాః । అన్త-  
 ర్విఖే ప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । సర్వానుదారాన్ భులిలాః ।  
 స్థావరాః ప్రోమ్యాశ్చ యే । సవాస్తాః । సర్వాన్ధున్గం సర్వా-  
 న్ధున్గంసాః । హిమో యచ్చ శీయతే ॥ ౪౨ ॥ సర్వాస్తాః ।  
 సవానాన్ధున్గీన్ వితతాః । నీహం యచ్చ శీయతే । సవా-  
 స్తాః । సర్వా విద్యుత్సర్వాన్ భున్తయిత్నూః । హిమన్తర్యచ్చ శీయ-  
 తే । సర్వాస్తాః । సర్వాస్సవన్తిస్సరితః । సర్వమపుచరశ్చయత్ ।  
 సర్వాస్తాః ॥ ౪౩ ॥ యాశ్చ కూప్త్యా యాశ్చ వాద్యాస్సముద్రి-  
 యాః । యాశ్చ వైశన్తిరుత ప్రాసవీర్యాః । సర్వాస్తాః । యే చా-  
 త్రిష్టన్తి జీమూతాః । యాశ్చ వరషన్తి వృష్టయః । సర్వాస్తాః ।  
 తప్తస్థై ఆకాశమ్ । యచ్చాశాశే ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । వా-  
 యువయాగ్ంస్తి సర్వాణి ॥ ౪౪ ॥ అన్తర్విచరశ్చ యత్ । స-  
 వాస్తాః । అగ్నిగ్ం సూయాశ్చాప్తమ్ । మిత్రవరుణం భగమ్ ।  
 సర్వాస్తాః । సత్యగ్ం శ్రీధాన్తపా దమమ్ । నామ దూష్ణ  
 భూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉప కామదుఘా దధే ।  
 తేన రషీదా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఽగ్నిరస్వద్భూవా

సీద ॥ ౪౧ ॥ ప్రజా హిమో యచ్చ శ్రీయతే సర్వాస్తాసర్వాః  
బ్రహ్మజైకజ్ఞ ॥ ౨ ॥

దిశోఽస్తరిఖమాస్తరిఖ్య ఉదారానుదారాన్ఢుని మృరీచీకా  
విద్యుతస్సవస్తీర్యాశ్చయే చతపో వాయుమగ్నిగ్ం సత్యం వజ్ఞదశ ॥  
సర్వాబ్జవగ్ం సర్వాన్దైవాన్దివి । యచ్చాస్త్రయృతం ప్రతిష్ఠి-  
తమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉప కామదుఘా దధే । తేన  
రషిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఽగ్నిరస్వధృవా సీద ।  
యావత్తీస్తారకాసర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః । ఋచో  
యజాగ్ంషి సామాని ॥ ౪౨ ॥ అథర్వాగ్నిశ్చయే । సర్వాస్తాః ।  
ఇతిహాసపురాణజ్ఞాసర్వదేవజ్ఞ నాశ్చయే । సర్వాస్తాః । యేచ లోకాయే  
చాలోకాః । అస్త్రయృతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । యచ్చ బ్రహ్మ య-  
చ్చాబ్రహ్మ । అస్త్రబ్రహ్మన్ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౪౩ ॥ సర్వాస్తాః । అహో-  
రాత్రాణి సర్వాణి । అథమాసాగ్ంశ్చ కేవలాః । సర్వాస్తాః ।  
సర్వా నృతూన్ ధర్వాన్దాసాః । సప్తభురజ్ఞ కేవలమ్ । సర్వా-  
స్తాః । సర్వం భూతగ్ం సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధి భవిష్యతి ।  
సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉప కామదుఘా దధే । తేన రషిణా  
తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాఽగ్నిరస్వధృవా సీద ॥ ౪౪ ॥

సామాని బ్రహ్మన్ప్రతిష్ఠితజ్ఞుత్వా త్రీణి చ ॥ ౪ ॥

దివన్తారకా ఋచ ఇతిహాసపురాణజ్ఞ యే చ యచ్చా-  
హోరాత్రాణ్యుతాన్భూతస్సవ ॥

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజ్ఞ-  
 మామహారామ్ । అథర్వణామగ్గిరసాం ప్రశీచీ । సామ్నాముదీ-  
 చీ మహతీ దిగుచ్యతే । ఋగ్భిః పూర్వాహ్నే దివి దేవ ఈయతే ।  
 యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీ-  
 యతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । ఋగ్భ్యో జాతా-  
 గ్ం సర్వతో మూర్తిమాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శ-  
 శ్వత్ ॥ ౪౯ ॥ సర్వస్తేజసామహూహ్యగ్ం హ శశ్వత్ । స-  
 ర్యగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ స్తప్తమ్ । ఋగ్భ్యో జాతవే-  
 శ్వత్సర్వమాహుః । యజురైవదజ్ఞతీయస్సన్యజురోన్యసిమ్ ।  
 సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో  
 వచ ఏతదూచుః । ఆదర్శమగ్నిశ్చిన్వానాః । పూర్వే విత్తవృ-  
 జ్జామృతాః । శతవర్షమసహస్రాణి । దీక్షితాస్త్రత్రమాప-  
 త ॥ ౫౦ ॥ తప ఆనీద్ధృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మభవధ్స్వయ-  
 మ్ । సత్యగ్ం హాహాత్రైమామాసీత్ । యద్విత్తవృజ్జ ఆసత ।  
 అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరా । భూత-  
 గ్ం హ ప్రస్తాత్రైమామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతి చావ రత్ । ప్రా-  
 జా అధ్వర్యురభవత్ । ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిమాసతామ్ ॥ ౫౧ ॥  
 అనానో విద్వానాపృతః । ప్రతి ప్రాతిష్ఠదధ్వరే । ఆర్తవా-  
 ఉపగ్రాతారః । సదస్య ఋతవోభవత్ । అర్థమాసాశ్చమా-  
 సాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోభవత్ । అశగ్ం సద్యహ్మణాస్తే-  
 జః । అచ్చావాకోభవద్యతః । ఋతమేమాం ప్రశాస్తామసీత్ ।

యద్విశ్వస్యైత ఆసత ॥ ౧౨ ॥ ఉర్గాజాన ముదవహత్ ।  
 ధృష్ణోవస్స హోఽభవత్ । ఓజోభ్యష్టేద్ధాన్వజ్ఞః । యద్వి-  
 శ్వస్యైత ఆసత । ఆపచితిః ప్రోత్రిమామయజత్ । నెష్టీయా-  
 మ యజత్త్రిషీః । ఆగ్నీధ్వాద్విదుషీ సత్త్యమ్ । శ్రీధ్వా సైవా-  
 యుభ్యయమ్ । ఇరా పత్నీ విశ్వస్యజామ్ । ఆకూతిరపివద్ధవిః ॥ ౧౩ ॥  
 ఇధ్గం హ ఖుచ్చేచ్ఛభ్య ఉగ్రే । తృష్ణా చావహతాముశే । వా-  
 గేమాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యఽఽసీత్ । ఛన్దోయోగా విజానతీ । కల్ప-  
 తన్వాగే తన్వానాఽహః । సగ్ంఘాశ్చ సర్వకః । అహోర్త్రతే  
 వసుపాత్యో । ముహూతాః । వైష్యా అభవః । మృత్యుస్త-  
 దభవద్ధాతా । శమితోగ్రోవిశాం వతిః ॥ ౧౪ ॥ విశ్వస్యైత ప్ర-  
 తమాస్సత్త్రమాసత । సహస్రపము ప్రసుతే న యస్తః । తతోహ  
 జక్షే భువనస్య గ్రాహః । హీరణ్మయశ్చకునిర్భహ్మవామ । యేష  
 సూర్యస్తపతి తేజస్తేజః । వీతా శ్చుత్రేణ పితృమా యోనియో-  
 నా । నావేదవిన్మనుతే తం బృహస్తమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం  
 పంపరాయే । ఏష విశ్వో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । న కర్మణా  
 వధాజై నో కసియా ॥ ౧౫ ॥ తస్యైవాత్మా పద్ద విత్తవిది-  
 త్యా । న కమణా లిప్యతే చావకేన । వజ్రవజ్రాశతస్త్రివృత-  
 స్సవధ్వరాః । వజ్ర వజ్రాశతః వజ్రదళాః । వజ్ర వజ్రాశతస్పత్త-  
 దళాః । వజ్ర వజ్రాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వస్యజగ్ం సూస్స-  
 పవధ్వరమ్ । ఏతేన వై విశ్వస్యై ఇదవిశ్వమస్యునత్త । యద్విశ్వ-  
 మస్యునత్త । తస్మాద్విశ్వస్యైతః । విశ్వమనానను ప్రజాయతే ।

బ్రహ్మసాన్సాయజ్యగం సహాకతాయన్తి । ఏతాసామైవ దేవతా-  
వాగ్గం సాయజ్యమ్ । సాప్తికాగ్గం పమానలోకతాయన్తి । య  
ఏతదుత్తయన్తి । యే చైవత్పాహుః । యేభ్యశ్చైవత్పాహుః ।  
ఓమ్ ॥ ౧౬ ॥

శశ్వదా సత సిహసతామాసత హవిష్పతిః కసియాస్తస్మా-  
ద్విత్వస్పృక్షోఽష్టాచ ॥ ౧౭ ॥

తుభ్యస్తేనేభ్యస్తవసా దేవేభ్యో బ్రహ్మ వై చతుర్హా-  
తారో యచ్చామృతగ్గం సర్వా దిశో ద్విష్టు సర్వాస్త్రివమృచాం  
ప్రాచీ నవ ॥ ౧౮ ॥

తుభ్యస్తవసా తా వా ఏతాః పశ్చహిరణ్యస్తదాత్రి సర్వా  
దిత్వస్తవ ఆనీర్ద్వహపతిష్వట్పశ్చాశత్ ॥ ౧౯ ॥ తుభ్యమామ్ ॥  
హరిః ఓమ్ ॥

కృష్ణయజుర్బ్రాహ్మణశ్చ సంపూర్ణమ్



యదభిరపదభ్రష్ట మ్మాత్రాహీనం తు యద్భవేత్ ।  
తథ్నవభ్యమృతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥